Bu New Testament

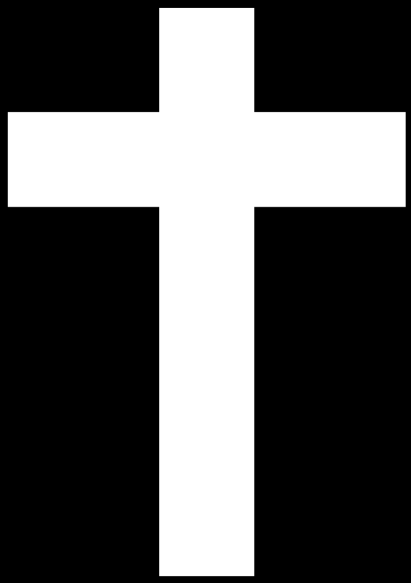

The New Testament in the Bu language of Nigeria

Bu New Testament
The New Testament in the Bu language of Nigeria

copyright © 2020 Door43 World Missions Community

Language: Jida (Bu)

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Bu, Bwuh, NBTT

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-07-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
c72c45f5-7330-57ef-bd69-0d0485754000

Contents

Matiyu 1
Mark 34
Luke 53
Yohana 89
Ndu Manzaniba 116
Romawa 154
1 Korinthians 169
2 Corinthians 184
Galatiyawa 193
Ephesians 198
Philippians 202
Colossians 205
1 Teselonikawa 209
2 Thessalonians 212
1 Timotawus 214
2 Timothy 218
Titus 221
Filimo 223
Hebrews 224
James 235
1 Pita 239
2 Peter 243
Yohanna U'1 246
2 John 250
3 Yahaya 251
Jude 252
Revelation 1 253

Matiyu

1 Vuvu u Yesu Kristi ivren Dauda, ivren u Ibrahim.
2 Ibrahim a ngrji Ishaku, Ishaku ka ngrji Yakubu, u Yakubu a ngrji Yahuda ni ba mrli vayi ma.
3 Yahuda a ngrji Perez mba Zerah ngrji u Tamar, Perez ngrji Hezron, u Hezron ngrji Ram.
4 Ram ngrji Amminadah, Amminadah ngrji Nahshon, u Nahshon ngrji Salmon.
5 Salmon ngrji Boaz ngrji Rahab, Baoz ngrji Obadiya ngrji u Rautha, Obadiya ngrji Jesse.
6 U Jesse ngrji ichu Dauda. Ichu Dauda ngrji Suleman wa iyima ana wa Uraya
7 Suleman a nu ngrji Rehoboam, Rehoboam a ngrji Abijah u Abijah ngrji Asa.
8 Asa ngrji Jehoshafat, Jehoshafat ngrji Joram, Joram ngrji Uzziya.
9 Uzziya ngrji Jotham, Jotham ngrji Ahaz u Ahaz ngrji Hezekaya.
10 Hazekaya a ngrji Manaseh, Manaseh a ngrji Amon u Amon ngrji Yosiya.
11 Yosiya ngrji Yekoniya ni mrli vayi ma wiere me ni nton wa ba vu ba hi ni Babila.
12 U wa ba nji ye Babila, Yekoniya ngrji Shealtiel u Shealtiel ngrji Yerubabel.
13 Yerubabel ngrji Abuid, Abuid ngrji Eliakim, u Eliakim ngrji Azor.
14 Azor ngrji Zadok, Zadok ngrji Achim u Achim ngrji Eliud.
15 Eliud ngrji Eleazer, Eleazer
16 ngrji Matthan, u Matthan ngrji Yakubu. U Yakubu ngrji Yusufu illon Maryamu wa a ngrji Yesu wa ba yo'u din Kristi.
17 To inzan ba wawu rji ni Ibrahim hi Dauda ba wlon don zia, rji ni Dauda hi ntton wa ba vu hi ni Babila bahi izan zia, u rji ni ni ntton u wa bahe ni Babila hi ni ye Kristi ba nzan wlon don zia.
18 Ingrji Yesu Kristi ahe towa: wa ba nna yima Maryamu ni Yusufu gben ntton wa baka gran kpa, u nne Ruhu tsatsar ye riwu.
19 U Yusufu illon ma indi u klu Rji, nda na son nno shan na, a cu sron ma rju ni gran nda kama ni wu niyay'bi (aboye)
20 Amma, asi tamre towa, u malaika Baci ka ye niwu ni rah nda tre, “Yusufu, ivren Dauda, na klu sisri ban wame Maryamu na, don ikpie a wrji anne ma, a u Ruhu tsatsar.
21 Ani ngrji vrenlon wa u yowu ndi Yesu, don ani kpa ndi ma cuwo ni gbugbu latre mba.
22 To, ahe to yi don ndu tre Baci he na wa a hla din.
23 “To mba, vivren wa ri wa ana to lillona ani ye he nne nda ngrji vrenlon wa ba yo wa ndi Imanuwal” wa hi riri ni “Irji he nita”
24 U Yusufu, gbla sh'me ni nah tie ikpie wa Malaika hla niwu nda hi ka ban wa-a hi ni kpama.
25 Ana rlihe toh wa-a sai wa a ngrji vren ma u mumla. Ayo nde ma di Yesu.

2

1 Da ba ngrji Yesu ni Betalahim u Yahudiya ni ntton wu chu Fero, indi bi toh bari baa ye rji ni Urushalima,
2 Ba tre ichu Yahudawa wa ba ngrji wu'a he mame? Kie toh Tsitsen ma ni ko Nzan u kie ye chi.
3 Niwo tre yi, Fero ka katie gbododo (wieme) me ni indi bi Urushalima wawu mba wu.
4 Da ayo firist bi ni nkon ni bi nha u ndi mba a mye ba ka bandi toh wrji wa ba ngrji Kristi a?
5 U baka hla wu Ni Batakami u Yahudiya a na ki anabawa ba nha,
6 Iwu me' Batalami, igbu Yahudiya ana hi wuyi u nkle ni mi ba chu bi gbu Yahuda na: to gona wa ani nji ndimu Israila ani rji niwu.
7 Hirudus ka yo shehuna ba ni yaybi nda mla wo inton wa to tsintsen'a.
8 A tonba hi Baitalami nda tre, Hi yi', hu sren me di mla wo tre' u

vrenyi, biti tou bika ye hlamu, ndu me ngame ye ciwu.
9 Da ba wo tre chua kle, ba ka wlu hi nda to, tsitsen wa bana tou ni ki nzan, azren guci sihi ni ko shishi mba, nda zren hito ki me aka kukrli gyame ni bubu wa ivren he'a.
10 Da ba to vren baka ngri nda briku.
11 Ba ri nimi koha nda to kpran vrena mba yi ma Maryamu nda ti gbru kukru nda ciu nda bwu ikpi wa ba nji'a nda nno; Zinariya mba Lubban u jawul.
12 U Irji ka ti ba rah ndu bana lahi zu ni Hiridus ngana ba wlu zu nkon ri nka hi gbumba.
13 Niwa ba wlu hu, u malaika Rji kaye ni Isuwu ni rah nda hla wu, “Wlu, ban vren'a mba yima, ndi tsutsu hi ni Masar, son niki me di la ka wo ni me rli: Hiridus niwa wu kpran vren'a.
14 Wa aye wlu'a a bari kpran vren'a ba yima ni cuu nda tsutsu hi ni Masar;
15 Nda he niki me ye mla niqu Hiridus: wa aku gyre me ni tre Baci wa a hla ni ngu Anabi, din nimi Masar mi yo' vren mu.
16 Hiridus a ye to di shehuna ba yau hlega ni tre ma, nda tie vrafu nda ndu ba wu mrli nlon bi Batalami, ni bi gbu wa ba he nha niwu'a bi wa ise mba a mla harli kima krji; bla rji ni nton wa a wo trea ni shehuna ba.
17 Rli kuko u ikpie wa ba hla ni nyu anabi Irimiya kaye ku tsra,
18 Ba wo lan nimi Rama, iyi mba jequ, Rahila aniyi ni tu mrli ma, nda na wo wiere na wa mrli ba ba qu'a
19 Hiridus ye qu u malaika Baci ka ye ni Isuwa ni rah ni mi Masar, nda hla,
20 Wu ban kpran vren'a mba yima di hi ni meme Israila: e bi wa bazi wa wu kpran vrenia ba qu ye.
21 A ye wlu nda ba kpranvren'a ni yima nda ye ni mi meme Israila.
22 Wa'a wo ndi Arkilaus a kpa chu u tiema Hiridus nda nji Yahudiya a klu sisri uhi ni ki, u Rji ka tsro ni rah ndu vu y'ba hi ni meme Galili.
23 Aye nda ka son ni gburi wa ba yowu ndi Nazarat: ndu ikpie wa ba hla ni nyu anabawa ndu he me, ba yowu u-Nazarat.

3

1 Ni nton kima Yohana u tie Batisma a ye tren njo Rji ni miji u Yahudiya;
2 Nda ni wa, ka meme cuwo; mulki shulu a tiewiere.
3 Ahi wawuyi ba tre ni nyu anabi Ishaya nda hla. Ilan uyo rji ni miji mla nkon Baci tie mla zren mbi tie.
4 Yohana ata sru kpie u nfu lak-lumi nda lo ntan u birli me ana hi lagblan mba ton u miji.
5 Indi bi Urushalima ni bi wa ba he kagon igbu bi urdu ba rju wawuu ye.
6 A tie batisma ni bawu ni nne urdu u bata hla' la' tre mba.
7 A to gbugbu Farisawa ni Sad-dukiyawa ba ye ndu tie batisma bawu a hla ni bawu biyi mrli grace, ahi nha hla yiwu ndu yi klu ifu wa asi ye'a?
8 Nji mrli wa ba tsar u mla latre mbatie'a ye:
9 Na tamre ndi bi hla ni kpa mbi ndi kie he ni tie mbu Ibrahim; to misi hla yiwu ni mi tita biyi Irji he gbengblen u ka mba tie imrli Ibrahim.
10 Zizanyime bayo gla ni nci kukron ba: kukron wa ana tie klo didi mana ba tsenwu nda kasru ni lu:
11 “Ime mi tie batisma yiwu ni maa u ka latre mbi cuwo amma uwa aniye kogon mua a' nna' me ni gbengblen mina mla u si rjirji lag-ban ma na: wawuyi ni tie batisma yiwu ni Brji tsatsar mba lu' ngame:
12 Mwu mwu ma he ni wo ma ani tsen alkama nda vu bi didi ba sru wruon, u nfon ma ani gonwu ni kpatren lu' wa ana y'bi na'.
13 Rliko Yesu a wlu ni Galili hi ni urdu ni Yohana ni ndu tie batisma niwu.
14 U Yohana ka tie' san nda tre mi si son ndu tie batisma ni mu, i wu la' ye' ni me?

15 Yesu a kasa niwu nda tre uka
y'me zizanyi: towa ahe tie nkon ni
tawu ndu ta kle indu tsatsar wawuu
Rliko Yohana ka y'me niwu.
16 U Yesu, wa ba tie batisma niwu'a
ani rju ni maa me u shulu ba ka bwu
niwu a to Ibriji Rji grji na ngwu ye
ku son niwu ni tu.
17 U lan ka rji na shulu nda tre,
Iwayi ahi kponji vrenmu idrimu ni
ngri ni wu.

4

1 Nikiyi Ibrji ka nji Yesu hi ni
kpatren miyi ni ndu shetan tsrawu.
2 U wa Yesu a vu nyu ivi ni cu ise
zia u yon katiewu.
3 U wa ani tsar-a aye nda tre, uti
ivren Rji uka hla tita biya ndu mba
katie bredi.
4 U akasa niwu din Ba nha ana ni
birli megyen mba ani ndu ndi son
sisren na.
5 U shetan nji wu hi ni mi Urushal-
ima igbu u tsartsar-nda njiwu hon hi
ni ngbondo tu tra u Baci.
6 A hla ni wu uta hi vren Rji uka
grji joko kime: e ba nha di ani ton
malaikuma ye wu ndu ba kon wu
kpa ni wo mba ni ndu na k'bu za ni
tita na.
7 Yesu a saa' wu ba nha una tsra
Baci Eji me to na.
8 Garli shetan a jinwu hon hi ni tu
ngbondo ngblu ri nda tsro wu ikpi
bi ngbugblu ba wawuu ni bii mba.
9 A hla wu ikpi biyi wawu mbawu
mi nno mba ka uti kukru ndi gbyre
me san.
10 Niki Yesu saa' wu dinkon wa
iwu shetan ba nha u gbyre Baci Rji
me san wawu yi ni nklen ma u gbyre
u san.
11 Nikiyi shetan ka hi kpama;
malaiku baka ye zou.
12 Ba heme u Yesu awo din ba tro
Yohana ni Galili,
13 A wlu ni Nazarat nda hini mi
Kafanahum, u nyu kiekle nne'a ni
mi koton Zabulu mba Naftalim:
14 Din ndu tre anabi Ishaya ku
toar, towa.
15 Meme Zabulun mba meme Naf-
talim ni nkon kiekle nne vu y'ba hi
ni kogran urdu mba Galili u indi wa
bana Yahudawa naa.
16 Indi bi wa ba zia ki ni' bwu'a Ba
to' kickle kpan, u' bi wa ba zia son ni
mi qu mba ni mi yumu'a Ikpan wlu
ye mba wu.
17 Rji ni nton kima Yesu a wlu
zi wa tre Baci di ka me'me' cuwo:
mulki shulu a tiewiere.
18 Yesu si zren ni nyu kiekle nne
Galili, a to ndi harli bari ba mrli
vayi siman wa bata you ndi Bitru,
u Andoro vayima bana bi vu lambe
nda si sru rjiji u vu lambe ba.
19 A tre ni ba hume yi ume mi kayi
tie bi vu ndi.
20 Nikime ba kaa rjirji u vu lambe
ba don nda huu.
21 A wlu niki sihi nda ka to indi
harli wa ba mrli vayi, Yakubu ivren
Zabadi mba Yohana vayi ma; nimi
jirgi bi nha ni tie mba Zabadi ba ki
mla rjirji u vu lambe mba tie nda yo
ba.
22 Ba ka jirgi'a don ni tie mba nda
tie gbla hu.
23 Yesu a zren kagon Galili wawuu
nda zi tsro ni tra Rji nda bla tre zizi u
mulki nda den bi lilo wawuu ni san
lilo wa ndi ba ba' lo'a.
24 Iddu ma ka shanshu ni suriya
wawuui baka rji bi lilo wawuu ye
wu ndi bi wa ba lo'a ko bi lilo rimie,
ni bi wa ba ku gbingbi ni bi wa ba
he ni meme brji'a ni bi sran ni bi wa
ba qu kpa-a waka den ba wawuu.
25 Gbugbu ndi ba huu rji ni
Galili ni Dakapolis ni Urushalima ni
Yahudiya ni kogmn urdu.

5

1 Ni to gbugbu ndi ba, a hon hi
ngblu ri ni kuson ma mrli koh ma
baka ye ni wu.
2 Ka bwu nyu ma nda tsro ba nda
tre:
3 Lulu ahi u bi ya ni brji didi, ikoh
shulu ahi u mba.
4 Lulu ahi u bi yiqu, e ba nno ba
sisron.
5 Bi lulu ba bi wa bana nzu tu na,
ba nji meme u ngbugblu.
6 Bi lulu ba bi tie yon nda tie hlama
zizi, e ba wrji.

7 Bi lulu ba bi lo sron e ba kpa lo
sron me.
8 Bi lulu babi wa isron mba a
kheklan me e ba toh rji.
9 Bi lulu ba bi wa ba wa sonsi, e ba
yo ba mrli Rji.
10 Bi lulu ba ba wa ba tie ba ya nitu
zizi mba, e ikoh shulu ahi u mba.
11 Bi lulu a biyi wa bati mre yi nda
tieyi ya, nda wa meme tre nicece wu
yiwu ni tu mu,
12 Ngri di briku kpukpome, e bi
he ni kickle dii ni shulu, e bati ni
anabawa bi sen nakii.
13 Bi mah u ngbungblu, u mah nita
tie meme u ani la u tie gye garli?
Ana la bi utie kpie na, ahi u ka hlega
u ndi baka canwu niza.
14 Bi kpan u ngbungbu. Igbu wa
ba mewu ni tu ngblu'a ana riri na.
15 U bana yo lu ni fitila nda kayo
ni sisen na di ba kauzi tsame nitu
kukron ma wani nno kpan ni ndi bi
koha wawuu.
16 Ndu kpan me shan tsro ndi, di
ndu ba to ibi ndu me nda gbire tieme
wa ahe ni shu'a san.
17 Na tamre di meye kpa nji tre
anabawa ba tie meme na. Mi naye
kpa tie meme na, mi ye tie wu tsra.
18 Njanjimu, me hla yiwu, shulu
mba ngbungblu ba tana kle na, ikpie
riri me ni nji tre'a na joku megyen
na, ba ku tsra.
19 Indi wa a kunyre ni ri u
nklekyen nji tre'a nda tsro ba ni ndi,
ani vi nklekyen ma ni ikoh u shulu,
u iwa ani hu nda tsro ba, ba yo ndi
kiekle ni koh u shulu.
20 To mesi hla yiwu din, zizi me
nita na nna' zizi bi nha ni Farisawa
na bi na he nkon u ri ni koh u shulu
na.
21 Bi wo ndi ba tre ni ndi bi sen,
'Na wu na, u indi wa a wu-a, ahe ni
nyu ya'u shariya.
22 Me wa yiwu ndi iwa a tie nfu ni
vayi ma hama ni kpie wa anno nfu'a
a si gbyen shariya. U indi wa a hla
ni vayi ma, 'Racah!' a si gbyen tre
ni tuma. Iwa a hla ndi, 'Ruru' asi hi
kpentren lu.
23 Uti ye' nno kpie ni tra Rji, ndi
taka vayi me ahe ni tre ni tu me'a,
24 U ka donme ni nno' kpie'a ni tra
Rji, ndi hi mla kpambi tie mbi vayi
me rli ndi ye nno' kpiea.
25 Mlatie kpa y'me ni ndi wa a nji
wu hi ni bi bla tre gbagbla, Ka'bi he
nkon sihi mbi wu ni bla tre'a, ni ndu
bana lowu na.
26 Njanjinmu, me hla yiwu, biti
hanwu kle wawuu rliko ka kayi
cuwo.
27 “Biwo' din ba hla ni bi sen, 'una
tsi wa lilon ko wa mba tankpan na'.
28 Mi wa yiwu, indi wa ani kaya
wa' ni mew u tohwu ka a kruu ye ni
mi sron ma.
29 Shishi ko rli anita ni ndu latre,
uka krewu rju taga; a bi ndu nhama
kpa ri ndu tiw meme niwa ikpa'a
wawuu ndu tie memela.
30 U iwo me koeli nita ni ndu latre,
uka sren wurju kpame; abi nna ndu
nhama kpa ri ndu tie meme niwa
ikpa'a wawuu ndu rii ni lu'.
31 A kru hi me, ba hla di ndi wa a
wuugran ni wama'a, ka nno imbe u
wu gran a.
32 To, mi hla yiwu di indi wa
wu gran wamaa, wana he ni tu tie
tankpan na, to a yo wu ni latre tie
tankpan, u ndi wa a gran wa bi wa
ki a latre u kru tankpan.
33 “Ganli, biwo ikpie wa ba hla ni
ndi bi sen a, 'Bi na' shi' rji' uce na,
ndu tre mbi ta he u Rji'.
34 Mi hla yiwu, na shi rji memle
muna ko ni shulu iki ahi ruron
(kpanci) u Rji;
35 Ko ni meme, iki ahe ni ndaza
ma; ko ni Urushalima, wa ahi kiekle
gbu u Ichu rligra.
36 Ko Bina shi'rji' ni tuh' mbi na, e
na to tie nfu tuh mbi ndu kinklan ko
shinji na.
37 Ndu 'e mbi ndu'e u a'an mbi ndu
a'an ani ta zan towa, ka hi u brji.
38 Bi wo wa ba hla shishi ni rjuhla
shishi u ba rjula inyren ni nyren.
39 To, mi hla yiwu na gbi sron
ni meme ndi na to ba tana wruu
ni nhma korli, uka kma irima nno
ngame.
40 Iri mbi ni ta ni son mrlen yi nda
kpa klon mbi ri, mbi ka nno wu ri
nhatia.

41 U indi wa a vuyi ndu yi zren mili
rii mbi ka zren hu tie mir harli.
42 Nno biwa ba mye yia, u waa
mye yi hlaa mbi ka na ka ngon tie
wu na.
43 Biwo wa ba' hla, 'U son vayi me
ndi kame ni wa a kranwu'.
44 To me hla yiwu, son bi kran yi,
tie lulu ni bi wa ba tie nyu yiwu a tie
zizi ni bi wa ba fu' sron niyi a, din
bre Rji ni bi wa ba tie yi meme ni
ya'.
45 Di ndu yi he mrli tie mbi wa he
shu a: waa ani ndu rji ma kpan ni
meme ndi mba indi didi, nda ndu ilu
kuh ni ndi wa a to Rji ni wa ama to
Rjia na.
46 To, uti son bi sonwu, a ngye didi
utie? Bi kpa ban bana tie toki me
na?
47 U bita ci mrli vayi mbi me gyen,
u bi tie ngyeri wa a nna u ba ri a?
Bi kpa ban bana tie toki me na?
48 Naayi, bi he tsartsar me na tie
mbi u shulu wa a tsartsar me a.

6

1 Wierli ni tie zizi mbi ni ndi, ndu
ba na toh na. Kaa tie ni ndu tie mbi
u shulu na nno yi idii ndu mbi na.
2 Tomba, bita tie zizi bi kana d'bbu
ni ndi na, bi mrla ndi ba tie toki ni
tra Rji mba ni tie nkon u migbu, ndu
ndi gbre ba san Njanjimu, me hla
yiwu, ba rliga kpa dii mba ye.
3 Bita ni tie kpie zizi, na ndu iwo
ko'ta toh ikpie wa iwo rli si tie a na.
4 U ndu zizi mbi nihe rii'rii'; u itie
mbi wa ani toh ni mbu'a ani hanyi
dii mbi kima.
5 U bitani tie aduwa, na tie to bi
mrla ndi na. Biki ba ngri tie aduwa
ni zande ni tra Rji mba ni fron nkon
bi mi gbu, adi ndu ndi ka don to
mba. Njanjimu, me wa yiwu, ba kpa
dii mba ye.
6 To biyi, bita ni tie aduwa, bika rii
hi mi tra mbi, ndi tro' nkontra mbi,
ndi tie aduwa hi ni tie mbi wa ahe
rii'rii', u wawu tie mbi wa ani toh
rii'rii', ani nnoyi dii mbi ni rira me.
7 Bita ni tie aduwa, bikana rju tre
towa bi mrla ndi ba tie na. Ba'ki
baya' di gbubu tre mba ni ndu ba
wo ba.
8 Tomba bika na he to u mba na.
'E tiembi toh guci yiwu ikpie wa bi
mye a.
9 “Bita' tie aduwa toyi; Tre: Iti mbu
wa a he shulua, ndu san me tsratsra
me,
10 mulki ndu ye, ikpie wa u son
ndu ba tiewu ni ngbugblu'a nawa ba
tiewu ni shulu'a.
11 Nnota rli u vi luwa.
12 U latre mbu uka uru hle tawu,
towa kie uruhle ni bari'a.
13 Ndi na nji ta hi wrji u
tsra-toh na, jbu ta rjuni wo bi
brji(meme). Mulki mba ngbengble,
mba girma(babran) bahi ume kakle'.
Ameh
14 “E bita wru latre ndi hle bawu,
itie mbi ni shulu ni wruhle yiwu
ngame.
15 “Biti na wru latre ndi hle bawu
na, u tie mbi na wruhle yiwu ngame
na.
16 Ngarli, bita ni' vu nyu, na ya
gbododo me' na bi mrla ndi ba tie
na. 'E' ba trso shishi mba ni ndi toki
ndu ba to di baki vu nyu. Njanjimu,
me hla yiwu, ba rliga kpa dii mba
ye.
17 To, biyi', bita si vu nyu, ngla
shishi mbi di gban nye ni tu mbi.
18 Ndu ndi na toh di bi ki vu nyu
na; u tie mbi wa a he rii'rii' 'a, nda
ni toh ni rii'rii' 'a ani hanyi dii mbi.
19 Na rii kpi zi ni ngbungblu yi
na, iwrji wa imra ni rli ba ko wa ba
kuklu nda tie meme ko bi y'bi ba y'ra
bubuwa na y'bi ba;
20 zi kpi mbi ni shuhe, ni bubu wa
imra, ko kuklu' na kpa tie meme na
ni wrji wa bi y'bi bana y'ra rii mi nda
y'bi bana.
21 “E iwrji wa ikpie mbi he'a, niki
ki isron mbi ni he ngame.
22 “Ikpan u kpa ahi shishi. Shishi
mbi nita bii, u kpa' mbi wawuu ani
shu ni kpan.
23 U shishi mbi nita tie me'me',
ikpa mbi wawuu ni kpukpa bwu yi.
U ani ta ndi ikpan wa ahe ni mi mbi
ahi bwu, to ibran bwu kimaa ni he
bitan!

24 Indi ri na'toh nji tikoh harli na,
'e' ani son ri mba nda kran rimaa,
ko ka' y'me ni ri nda kama ni rimaa.
Bina' mrli koh Rji mba u mammon
na.
25 To, mi hla yiwu, na tamne ni
tu son ngbunblu mbi na, illa wa bi
rli ko ikpie wa bi so, ko ni kpa'mbi,
inklon wabi sru'a na. He ni sisren
na zan birli na, ka ikpa mbi na zan
ikpi na?
26 “To cincen' bi bwua, bana cu ko
can ko zi kpie ni wron na, naki me
itiembi ni shulu ni nno mba rli. Bina
nna ba na?
27 “Ahi nha mbi ni tu tamre ma ani
to nzu gbron ma ko tsame?
28 “U bi ta'mre ngye ni tie ikpie bi
sru? To kunkron bi miji wa ba'gbron
hama ni ron ko ni ta' rjurju.
29 Me hla yiwu sulema me ni
gbugbu kpi ma mba he wo ma me
na bii mla ni ri biyi na.
30 Zizanyi, u Rji wa a tie giga bi
miji ni nkpon bii wa, luwa ba he u
mble ba mmo hi ni ba, a na sru kpi
kayi zan ba na, ha'yi biyi bi tsitsa
sron.
31 “Tomba bika na tamre di tre,
'Ayi ngye mi rli' ka ahi ngye mi so
na? 'Ka 'ahi ngye me sru ka' kpa'?'
32 “E a bi wa bana toh Rji mba ba
wa bi kpi biyi. E itie mbi u shulu toh
di bi wa ikpi biyi.
33 Wa mulki Rji ni mumla mba
inkon matsratsra rli u mbru kpi biyi
ba nno nha yiwu.
34 Tomba, na ta'mre ni tu mble na,
imble he ni kpima u wa bi tamrea.
iya' u vi ri mlau.

7

1 Na nha ndio na, u bana nhayi na.
Ikpie wa bi nha bari, nikii ba nhayi
me.
2 Kongo wa bi tsra niwua, nikii ba
bantsra yiwu.
3 U tie he ndi ni ya mbwu' wa a he
ni shishi vayi me a di na toh gbolo
kunkron u mi shishi me na?
4 Ka u tie ni he rli di hla vayi me,
ndu mi cu imbwu u mi shishi me, u
gbolo kunkron he ni mi shishi me?
5 U meme ndi. Cu gbolo wa ahe
shishi me guci rli ndi ndu shishi me
krjirji me wa u toh cu mbwu u shishi
vayi me a.
6 Na nno yawhu ikpie wa tsratsra
na. Na nno lede ikpie didi ma na.
Ba' canwu ni za nda la ye tanyi
7 Bre, u ba nno yi. Waa' u bi fe.
Wru nkon, u ba bwuu yiwu.
8 E iwa a bre, ani kpa, u wa a waa'
ani fe, u wa a wru nkon a ba bwuu
ni wu.
9 Ka ahi nha mbi wa vren ma ni
mye bredi wa ka nno tita?
10 Ka a mye Lambe wa kanno
iwan?
11 To, biyi bi meme dri me bi toh
nno mrli mbi ikpie ndindi u bi yah
itie mbi u shulu na nno ikpie ndindi
ma ni bi wa ba mye bi zan na?
12 Tomba, ikpie wa bi yo suron
ndu ndi tie yiwu a, bika tie bawu
game, ahe tu nkon wa anabawa ba
hlaa.
13 Ri'zu nkontra wa a wiere me
a. Nkontra wa a bwua ni nji ndi hi
wu, inkon ki na tie yah zuna' bi rizu
kima ba gbugbuwu.
14 Inkon wahi wiere me'a ni nji ndi
hi nno vrli, a nkon u yah ma, bi wa
ba fewu a ba fyime yi.
15 Con ni anabawa bi ce' wa ba ye
ni yi ni ntan t'ma u'ni nkponji ba hi
wuon.
16 Bi'toh ba ni bii'klo' mba. Indi ba
kyen klo ncu ni nci ncon, ka klo bua
ni nci nt'me?
17 Ahi to kii u kukron ndindi ma ba
klo ndindi ma, na wa meme kukron
ni klo meme a.
18 Kukron ndindi ma niti bre
klo meme, u kukron meme na klo
ndindi na.
19 Kukron wa ana klo bii ns, ba
tsenwu sru ni lu.
20 Ni tu ki, ba'toh ba ni bii' klo
mba.
21 Ana bi wa ba yome, 'Baci Baci',
mba ba rii ni shulu na, ahi wa ani
tie kpie wa tiemu ni shulu a y'mme
niwu.
22 Ni vi kima, indi gbugbuwu baye
nda hla nimu, Baci, Baci, ana ni
ndeme mba ki hla tre wa ba tie niko
shishi na, ndi zu brji meme rju ni

kpa ndi ni nde me, u kina tie gbugbu
ndu bi rligra ma ni nde me na?
23 U mi hla ni bawu! Kadi
nkonmu, biyi bi tie meme ndu!
24 Nakii, indi wa ani wo tre mu
nda ni tie ndu ni tie ndu ni wua, ani
he na indi u wiere wa a mme koh
ma ni tu tita.
25 U kpaca, lu ye u kiekle ng-
wugwu ye wru koh'a, u koh'a na
joku na ni wa ba mme wu ni tu tita
26 U iwa ani wo tre muyi nda na
tie wu na ahe na ruru ndi wa a mme
koh ma titu nhanhimu'a.
27 Kpaca lu a ye u kiekle ngwugwu
ye nda wru koh'a. U wa azi hlega
kpukpru me".
28 Wa yesu a tre kle'a u gbugbu ndi
mba baka tie sisri ni bii tsroma,
29 ni wa a tsro mba ni ngbengle wa
ana bii wa bi nha ba tie'a na.

8

1 Wa yesu a krji rji ni ngblu a, indi
gbugbuhu ba huu.
2 U indi ri u lilo nkpurju ye ku kru
niwu nda tre, "Baci, uta ny'me uka
mla me tie tsratsra me.
3 Yesu a rima wo hi ka kpre nda
tre, "mi nyme. Katie tsratsra" Nikiyi
me, wa aka fe den u lilo ka kle
4 Yesu a hla wu, na tre u hla kpie
ri ni ndio na. Hi kpame, ndi hi tsro
tume ni Firist, ndi nno kpie wa Musa
tre'a ndu hi ngban ni bawu.
5 Asi hi nimi kapanahum u jirmi ri
ye niwu nda bre wu, nda tre,
6 "Baci, igranmu a qukpa kru si tie
ya ni koh mu.
7 U yesu hla wu, "mihi denwu"
8 U jirni a kasawu nda tre, "Baci,
mi na mla wa u ye ni koh muna.
Hla trea' megyen din ndu granmu fe
den.
9 E ime ngame mihe ni wo ndi ri,
me he ni soja bi ti ndu ni' womu. Mi
hla ni ri, hi, waka yi uni ri mi hla
wie, 'ye' waka ye, ndi hla ni granmu,
tie kpieyi, waka tiewu.
10 Wa yesu a wowuu, a hla ni bi
hu'a, "Njanjimu me hla yiwu, mina
to ndi u bii sron towa ni Israila na.
11 Mi hla yiwu, indi gbugbu bu
baye rji ni ko yalu nda rli biri ni ba
Ibrahim mba Ishaku, ni Yakubu ni
mulki shulu.
12 U mrli wa ba u mulkia, ba vuba
tasru nimi kplakpa bwuu. Nikii ba
yii nda tan nyinyren"
13 Yesu a hla ni jirmia, "Hi, ndu he
niwu towa u yo sron a" ni nton ki
me, igran ma a fe sikpa.
14 Wa yesu a ri ni koh Bitrua, a toh
yi' Bitrua kru kpa.
15 Yesu a kpyre wo' ma u lokpa ka
kle waka wlunde nda tie ndu niwu.
16 Wa yalu tie a ba nji gbugbu ndi
be he ni brji ye ni Yesu. Ni tre
megyen a ju brji rju ni ndi ba nda
den bi lilo ba wawuu.
17 Toyii itre anabi Ishaya ye ku
ngyre me wa a hla, "Wawu yi vu
krukpa mbu nda den mba lilo mbu
ba.
18 Niwa Yesu a toh gbugbu ndi baa
gaklen ma, a hla ni bawu ndu ba ru
mah Galilia hi gran korima.
19 U ndi u nha ri ye hla wu, "Mala,
mi huu hi ko mame (ko ni ntsenyi)"
20 Yesu a saa niwu, "Itsi' bahe ni
juju mba cincen bahe ni koh mba,
U ivren ndi yi na he ni bubu u yo
tu'mana.
21 Ivren koh ma ri a hla wu, "Baci
ndu mi hi rju' tieme rli.
22 U Yesu hla ni wu, "Hu me, don
k'bon ba ndu ba rju k'bon mba".
23 Wa Yesu ri nimi jirgi (ghuu) a,
mrli koh ma baka ri huu.
24 U kikle nghunghu ri ka wlu fu
nitu kikle maa, inda shi dakpyren
kah ghuu a. Yesu si kruna kpye ma.
25 U mrli koh ma bahi ka sh'me u,
nda tre, "kpata cuwo, Baci, kie qua!
26 Yesu a hla bawu, "Bi kpon sisri
ngye towa biyi bi tsitsa sron? "A
wlunde nda yra ha ni a wlunde nda
kpa nha ni nghunghu a mba kikle
maa. U bubua katie wieri me.
27 Indi ba ba mhanji ma wakran
nda tre," ahi ndi bitan toyi, wa
nghunghu me ni wowuu a?"
28 Wa Yesu aye rji ni nhma ko rima
u meme Garasinawa, indi harli bari
bi meme brji ba rju ye niwu. Bata

rju rji ni bubu be ba nda ta vravu kpukpome u indi bana ta zu nkan kima ngana.
29 Ba yragro na tre, “kie he ngye utie niwu, iwu vren Irji? Inton na tie me rlina u uye tie ta yah ni wa?
30 Gbugbu lede bari sia rli wiewiere ni ba nikii.
31 U meme brji ba si bre Yesu nda tre uti zuta rjuu, uka truta ri ni mi gbugbu lede biyi.
32 Yesu ahla ni bawu, “Hi!” Ibrji ba barju nda ri nimi lede ba; u mle, gbugbu lede ba ba sra tsugrji ngblu'a nda ka kuhle nimi kickle ma nda quu wawuu bawu.
33 Indi bi kma lede ba, ba tsutsu hi ni migbu nda ka blatre a wawuu ni bawu u njima, ikpie wa atie bi meme brji ba.
34 U ndi bi gbuba baka rju wawu mba wu nda ye ni Yesu. Nitowu, ba brewu ndu hi don meme mba ni bawu

9

1 Yesu a ri ni ghuu nda rugran hi ni gbu ma.
2 Mena, ba nji indi ri wa a soo kpa'a nda kru ni tabli. Wa Yesu atoh kiekle yo suron mba, a tre ni ndi u soo kpa'a, “Vuvren ngri. ba wru latre me hlega niwu”.
3 U bi nha bari ba tre ni kpamba, “Iguyi ni latre”
4 U Yesu wa a toh imre sron mbaa' a tre “Bi ta' meme mre ngye nimi sron mbi?
5 Arime na he ni dii na ndu ba hla Ba wru latre me hlega 'Ka ndu bahla' wlunde ndi zren?
6 To ni ndu yi toh ndi ivren indi a he ni ngbengble u wru latre u ngbugblu hle, A tre ni indi u soo kpaa', Wlunde ndi ban bubu u kru me ndi hi koh
7 India ka wlunde nda hi ni koh.
8 Wa gbugbu ndi ba toh a he toyi, ma manji ma wakran, nda gbyre Irji san wa anno indi bii ngbengblen yi.
9 Yesu sihi nda ka toh ndi ri ni ko shishi wa ba yowu ndi Matiwu a son nitra u kpa ban. A hla wu, “Hume” A wlu huu.
10 Yesu a kuson nda si'rli birli u bi kpa ban nibi latre gbugbu mbawu baye kuson nda rli bi' ni ba Yesu ni bi hu'a.
11 Wa Farisawa ba ba toh nayi, ba mye bihua, “Ani tu' ngye mba tiekoh mbi si rli ni bi kpa ban u bi latre?
12 Yesu ka wo ba' nda tre, “e bi sikpa bana wa bi den na, ahi bi lilo mu.
13 To bika mla toh nayi rli, 'Ime mi wa wruhle ana indu ni mu na. Mina ye ni tu bi he tsra tsra ana miye ni tu bi latre.
14 U bi hu Yahaya baye niwu nda tre kieta ni ba Farisawa kie vu nyu u bi hua ba ba taka ngye rli nda na tie na?
15 Yesu a hla bawu, “Bi tie ndu nitra u logran baki ni kuklu nyu u indi u gran rli he ni ba? E, inton niye wa ba ban indi u logran niba. Nikiyi mba ba vunyu.
16 Indi wa ani fon pli sama kanha ni cice nklon na tie to kie ni yba nklon zan u mumla
17 Indi bana sru imma sa u inabi nimi mbu ntan kmo mana. Bata tie toki, intan aniyra tie meme nda ju'mma hlega. Toyi, ba sru mma sa' u inabi nimi mbuntan sa may tie towa na ndu ba yra tu hamba wuna”
18 Yesu si tre ni ba u ndi ri wa ani mnkon ndi ba aye kuqu niwu. A tre, “Vrenwamu quu zazanyi, yeme ndi sawo wu ni ndu wlunde”.
19 U Yesu Wlunde hu hi ni mrli koh ma ba ngame.
20 Uwa ri ingarli wa azi juju tie se wlon don ha, a bleye konkon Yesu, nda kpyre nyu nklonma.
21 “ A tre ni sronma, Mita kpyre nklon ma mi fe si.
22 Yesu a k'maya nda toh wu nda tre, “Vrenwa mu, vu sron. Kikle yo sron me nnowu si”. Ni nton kima me afe si.
23 Wa Yesu ari ni koh ninkon ndi mba, nda toh bi vrli ngba ni j'bu ndi baki hanton.
24 A tre “Hiyi, e vrenwa na quu na, asi kru na “ U baka zanwu u kpa tsri.
25 Wa ba ndu ndi barjuhi raa', a rihi mitraa nda vu wo vren wa nji, u vrenwa wlunde.

26 Itre yi ka yan shu ni nh'ma kokii.
27 Yesu rji ki zren y'ba sihi, u bi
fyen harli bari baka hu, nda kla nglo
nyu nda nitre,"Ivren Doda, to yah
mbu ndi zota".
28 Yesu a ri hi ni koh rie u bi fyen
ba baka wawu hi. Yesu hla bamu,
"Bi kpay'me ndi mihe ngbengble
utie tomba?" U baka kpay'me, 'e'
Baci".
29 U Yesu ka kpyre shishi mba nda
tre, "Ndu he yiwu na wa bi yo sron
mbi a.
30 U shishi mba baka bwu'. Yesu a
mha ba nda tre, "Na ndu ndio wowa
na."
31 Ma'memu, bahi nda ka bla tre
kangon nklan kima.
32 Wa bi fyen ba ba hia, baka nji
indi u con l'me u me'me' brji yeni
Yesu.
33 Wa a cu me'me' brji rju ni niwu
a, indi u con l'mea katre. J'bu
ndii baka manji ma wakran, ndatre,
"kae, bii kpye yi bana toh wu ni
Israila na!"
34 U fansawa ba baka tre, "E a ni
rju me'me' brji ba ni ngbenglen u
chu bi brjii."
35 Yesu a zren kagon gbu bi rlig ra
ni bi tsitsa ba wawuu. Azi tsro tre Rji
ni tra Rji, nda zi bla lan zizi u mwkai
nda den bi kru kpa ni lilo bla wo.
36 Wa a toh kpentren ndii ba, a
ka tie wie me ni tie yah' ni qungble
mba. Bana he na nta'ma wa ba
hama ni ndii u k'maba.
37 A hla ni mrli koh ma, birli hi
gbugbu, wa, u bi ndu ba ba fyi meyi.
38 Ahe nayi bika bre Baci u birli
gbagbla me ni ndu tru bindu ba hi.

10

1 Yesu ayo Mrli koh ma wlon don
harli a nda nno ba ngbengblen u
ju me'me brji, ni u den lilo ba
blawowu.
2 Zizanyi ngye nde mrli koh ma
bahe toyi. U mumla, Sima, wa ba
yowu ndi Bitru, u vayi ma Andoro,
u Yakubu ivren Zabadi, mba vayima
Yahaya,
3 Filibus, u Bartalamawus, u Toma,
ni Matiwu wa ata kpa ban a u
Yakubu ivren Halfa, u Taddawus;
4 Sima indi u suron, u Yahuda
Iskarioti wa a le ni Yesu'a.
5 Ahi wlo don ha biyi mba Yesu
a ton ba nda hla ni bawu, "Nahi
nibiwa bana Israilawa na ni gbu bi
Samariyawa na.
6 Hi ni nt'ma u koh Israila wa ba
kado'a megyen.
7 Bita zren sihi bika ta hla tre Rji,
ndi tre, 'mulki shulu tie wiewiere.'
8 Den bi lilo, ta' k'mo shine, bi
kpurju, mla batie tsratsra ndi ju
me'me' brji rju. Bi kpa magyen, biyi
me bika nno megyen.
9 Na nji ba' zinariya, azurfa, u dra
nimi kpo mbi na.
10 Na nji mbu u zren na ka inklon
ha' ka lagbom ka kpa'la' na, e' indi u
ndu ahe nkon u la'ma.
11 Igbu wa bi ria, rligra ma ka
tsitsima, bika wa indi u totie ndi son
kima mla nton wa bi wlua.
12 Bita' ni' ri ni koh bika ciu.
13 Ikoh'a nita ikoh waani son sia,
isi mbi ni hu ba. Ani ta ha'ma, isi
mbi ni k'ma ye yiwu.
14 Biwa ba'ta kamba ni kpayi ka
ni woyi, bita ni don gbu'a ka koh'a,
bika kpon wru u za'mbi hle bawu.
15 Njanjimu, me hla yiwu, ni vi u
Rji, ba sutie ni ndi bi Sodom mba
Gomora zan gbu biki.
16 Tomba, mi tonyi ni hi na ntama
ni tsutsu tsi,' nayi, bika wierli too
won ndi na bi tie me'me' na too
nghu.
17 Tie srensren ni ndi! Ba njiyi
hi bi ninkon u tra Rji u ba tsiyi ni
gbugban.
18 Ba njiyi hi ba gona ni ba chu ni
tu mu ni ndu ba ni biwa ba Israilawa
na toh me.
19 Bati vuyi nno ba, bikana tamre
ndi ahi ngye ka anihe mi tre na. Ba
nno kpu'a u tre'a ni nton kima.
20 Ana hiwu ba u tre na, ahi Brji u
tieme mba nitre rju zu nyu mbi.
21 Vayi ni nno vayima wu', atie
ivren ma ngame. Imrli ba wlu tie
meme ni batie mba nda ndu ba wu
ba.

22 Konha ni kranyi nitu ndemu.
U wa avu sron hi kle nton'a, ani
gbujbu.
23 Bata tieyi dii ni mi gbu, tsutsu hi
niwa a wie niwu'a. Njanjimu me hle
yiwu, bina zren hle gbu Israila na rli
ivren ndi kaye.
24 Mrli koh bana nna' tie koh mba
na, vigran na zan bacima na.
25 A mla ndu vren koh ndu he na
tiekoh ma u gran kahe to bacima. U
bati yoh indi u koh nda hi Ba'alzabu,
kaba kpande bi koh ki tie me'me'
ndandime!
26 Tokiyi bikana tie sisri mba na,
e ikpie'a ba kawu a ba bwuu, u wa
ahe riirii'a ba hla wu rju rah.
27 Ikpiea me hla yiwu ni bwua, hla
wu ni kplende rji, u kpie wa ba tre
yiwu ni ton'a, d'buu ni tutra.
28 Na klu sisri bi wu kpandi na, wa
bana toh wu dri na. Klu wa ani toh
wa kpa'a nda tru dri'a yo ni kpaca
lu.
29 Bana le mrli cincen harli nitu
vi kubuna? Iri mba mitie bre joku
hama ni y'me tie mbi.
30 'E' futu mbi me a toh blawo.
31 Na klu sisri na. Itimbi nna u
cincen gbugbuwu.
32 Ahe nakiyi ndi ko nha wa a
ny'me nime ni k'bu ndai, me y'me
niwu ni k'bu tie mu wa ahe shulu'a.
33 Ama iwaa ana nyme ni me ni
shishi ndina me ngame mina nyme
ni wu ni shishi timu wa a he ni shulu
na
34 “Na yamba ndi mi nji si ye
ngbungblu yina. Mina nji si ye nno
na ahi takobi.
35 Meye vu tu ndi wru ni tiema, u
vrenwa ni yima, u wa ni yima.
36 Bi kran ndi bahe bi koma.
37 Twa a son tiema ka yima nna
me'a, ana mla wa ani umuna. U wa
a son vren ma ka vrenwa ma nna
me, ana mla wa ani umu'a na.
38 Wa ana ban gran kukron ma
nda hume na, ana mla wa ani umu
na.
39 I wa ani hra tuma'a ani nado,
uwa ani nno tuma, ani fe wu.
40 Wa a kpayia, a kpame ngame.
41 Wa a kpame a, akpa wa a ton
me'a. Wa akpa anebi a, ani kpa dii
u anebi. U wa akpa u tie zizia ni tu
wa ahi indi u zizi, ani kpa diima na
ndi u zizi me.
42 Wa a nno ri ni mi mrli bi tsitsa
biyi, ka a ndi mma ni vi kofi me,
nituwa vren kohmu'a, nkponjimu,
me hla yiwa ana hon dii mana”.

11

1 Wa Yesu a nno ba tre kle'a, a wlu
don bubukii nda hi tsro nda bla tre
Rji ni mi gbu ba.
2 Wa Yahaya u tie batisma awo rji
koh wa batroa, bi' ndu wa Yesu zi
tie, a ton mrli koh ma hi niwu.'
3 A hla niwu, “Ahi wuyi u ye'a”?
Ka kie yo shishi ni ndi ri mu.
4 Yesu a sa'a nda hla bawu, “Hi ndi
hi hla ni Yahaya ikpye wa bi to mba
ikpye wa bi wo'a.
5 Bi fyen ba fe toh, bi glogo za ba
zren, bi kpurju ba katie tsratsra me,
mangbi ba wo tre ngame u biwa ba
qu'a, ba ta'ba sh'me, bi wa ngame ba
nno ba tre Rji.
6 Indi u lulu ahi wa ana k'bu za' ni
tumu na'a.
7 Wa ndiba ba vu nkon mba hia,
Yesu ka wlu tre ni j'bu ndi ba ni tu
Yahaya; “Bahi wa ngye ni ji'-ahi giga'
wa nghunghu ni fu'a?
8 Uahi ngye bihiwa niji'-indi wa a
sru kpyi bi rjien me? Njanjimu, bi
sru kpyi wa ba rjien me ba son ni
koh bichu.
9 U bihi ndi hitoh ngye, anebi?
Njanjimu me hla yiwu, a na'a anebi.
10 Wawuyi wa ba nha nitumaa,
'tomba, misi tru u tonmu'a sihi ko
shishi me, wa ani mla nkon wa u
zu'a tie.'
11 Mi hla nkpon nji tre yiwu, ni'mi'
ndi wawuu wa imba ba ngrji ba,
iri mba tie bre nna Yahaya u tie
batisma.
12 Rji' ni' nton Yahaya u batisma
ye zizanyi, mulki shulu ngrji zi toh
yra tu' u ndi bi nno yra tua ba kpa
gbujbu ni ngbenglen.
13 E anabawa ba wawuu mba
shariya bazi hla ye ye nton Yahaya.
14 U bita ni kpa, ahi wawuyi Iliya
wa ani yea.

15 Wa ahe ni ton u wo'a ka wo.
16 Ni Ngye mba me tsra nzanyi niwu? Ahe na mrli bi ro ni cucu, nda si ro nda ni yoh kpa mba.
17 Nda ni tre, kie vrli ngba' yiwu u bina nglu nzan na, kie ban jequu u bi yii na.
18 E Yahaya ye nda na rli birli nda na so rooh na, u batre Ahe ni brji shango.
19 Ivren ndi ye nda ni rli nda ni so u ba'tre, to mbarli, ani rli nda ni so wu' rji ikpan bi kpa ban' ni u bi latre. E bato wrli ni bii ndu ma.
20 Nikiyi Yesu ka wlu nda jutre ni gbu' wa a tie gbugbu kpyi bi sisri a u ba kana mla son mba tie na.
21 Iyah me Korazin'! Iyah me Batsaida! E ikpyi bi sisri wa ba tie yiwu, bana tie ba ni taya mba sidon, ba ndi na sru ngbanjan nklon mba nda ngbam m'brji nda bre ndu wru latre mba hlega sari mu.
22 E ni cacu u bla lantre'a ba fon tie ni ba taya mba sidon zanyi.
23 Iwu Kafarnahum, uya ndi ba gbrye wu san towa me hi shulu me? A ahn' ba njiwu rji ye ni hades. E ikpyi bi sisri wa ba tie ni wua ba na tie bani sodom,
24 andi na rli he zizanyi mi wa yiwu ba fon tie ni sodom ni vi u bla latre zan yi.
25 Ni nton ki u Yesu katre, “Mi gbyre u san tietie, Baci u shulu mba u meme nituwa u rii' kpyi biyi ni biwa ba toh'a ndi tsro mrli biyi wa bana toh na.
26 E, tietie iwayi a bi ni shishi me.
27 Ikpyi ba wawu mbawu banno rji ni tietie, indio ri na toh vren'a na, ahi tie'a kanklen ma, u ndio ri na toh tie'a na ahi vivren nkaklen ma ni ndi wa vivren son tsro'a
28 Ye nime wawu mbi wu, biyi bi tie yah nda he ni kpyi bi ron ma, mi ndi nno yi sii.
29 Bon kpyi mu ni kpa mbi ndi tii bii u mu'a e mi na nzutuna u sroomu ahi, u bi fe si ni mi dri mbi.
30 E ikpyi mu bana tie dii na nda fafa mr

12

1 Ni nton kima Yesu a zren zu ni'rju kpu ni vi u sabat. Iyon tie mrli koh ma u baka won tu kpu'a tan'.
2 U Farisawa baka toh nda tre ni Yesu, toh mrli kol me ba ki tie kpye wa ana he ni tu nkon na ni vi u sabat.
3 U Yesu ka hla bawu, “Bina kra na ikpye wa Dawuda a tie ka' yon tie wu, wawu ni lilon wa bana he niwu'a?
4 Niwa ari ni tra Rji nda tan bredi wa doka ana y'me ndu wawuma ni lilon ba tan na nituwa bi ki kima, Furist, mrgyen doka a y'me ni bawu ndu tan?
5 Bina kra ni mi doka wa a tre, ni vi bi sabat, Firist wa ba tie ndu ni tra Rjia ba tie ndu mba me u bana latre na?
6 U me wa yiwu, indi wa anna tra Rji a he'wa.
7 Bina he ni toh ka wahi ngye, 'Mi wa yah wruhle zan ndu; bi din na nha' bi tie zizi ni latre na.
8 E ivren ndi a Baci u sabat.
9 U Yesu wlu ni wrji kima nda hi ni tra Rji mba.
10 U ndi ni wa wo ma a soo'a ahe nikiyi, Farisawa baka myen Yesu nda tre, “A he tuh nkon ndu ba den lilo ni vi sabat? “Ni ndu ba rewu nya nda a latre.
11 Yesu a hla ni bawu “Ahi nha rimbi wa ahe ni ngble ntma ririyi, u nt'ma kima joku na vron juju ni vi sabat wa ana cuwu rju na?
12 Ba tie nihe rli nda tsra daraya ndi ni ntma! Anita he toyi ka wa bi ndu ba tie zizi nivi sabat.
13 U Yesu ka hla ni ndi'a “N'ma wo me” A n'ma wo ma, u wo'a katie dindi towa wa bana ngrjia.
14 U ba Farisawa ba rju hi ra' nda ka nzon nyu ni tu ma. Nda wa nkon wa ba wuua.
15 Yesu a tsen toh nda wlu don wrji kima. Indi gbugbu wu baka hu, u wa a den ba wawu-u.
16 A 'mha ba din' ndu bana ndu ndi toh wawu na,
17 ni ndu tre'a he towa a rju ni nyu anebi Ishaya wa atre din,

18 To granmu wa mi cuwu'a ivren
wami son wu'a, wa idrimu ni ngri
niwua. Mi yoh, Brji mu ni tuma ani
hla nkponji ni bi l'me baria
19 Ana gbisron nda kla ngble nyu
na u ndio nawo lanma ni nkon bi mi
gbu na.
20 Ana nzizi ngba kpu wo'a ndju'a
na ana y'bi (fitila) wa tie wiewiere
vkwu na ani he tohkime ni ndu nji
nkponji (hi kle) (ngyren me).
21 U ni nde ma bi l'me barima bayo
suron niwu.
22 U nilime, ba nji ndi ri u fyen wa
a con l'me nda he ni brji meme ye
ni Yesu. A clen wu kpacuwo mla wa
indi u con l'me ka tre u shishi ma
kafe toh.
23 U kpentren nili ba wawu
mbawu baka manji ma wakran nda
tre “Ka ani wayi' yi ni vren Dawuda?
24 U wa Farisawa ba ba' wo kpye
u sisri yin ba' tre. “Iguyi ani ju brji
meme ba ni Bahalzabul ichu bi brji”.
25 U Yesu a toh mre mba nda tre,
Mulkiwa a gah kpama ana krli na, u
igbu ka ikoh wa a gah tie nka'a, ana
krli na ani zi hlega.
26 U shetan nita ju shetan rju ka'
a gah kpama uni he rli mulki ma ni
krli.
27 U mitani ju brji meme rju ni
ngbengblen Bahalzabul, u mrli mbi
ba ju bi u mba rju ni ngye? Ni tu
treyi ahi baba yi mba tie shiriyayiw.
28 U mitie zu brji meme rju ni Brji
u Rji to ka mulki Rji aye niyi.
29 U ba tie he rli indi ni ri ni koh
ndi u ngbengblen nda y'bi kpyi ma
hamma ni vu ndi u ngbengblen lo
guci rli na. Nikiyi a y'bi ikpyi ma ni
koh'a.
30 Iwa ana he ni me na anatie fu ni
me, u iwa ana hume vu zia na, ani
vu vra hlega.
31 Towaa mi hla yiwu, ni latre ri
uni kpa nde ri tie meme wa ndi ba
tuwu a ba wru hle bawu, ani ta hi
kpa nde Brji zizi tie meme bana wru
hle na.
32 Indi wa atre meme ni tu vren
ndi ba wru kima hlega wu u anita
meme tre ni tu Ibrji tsratsra kima
bana wruhle niwu ni ngbungblu yi
na mba ni uwa ani ye'a.
33 Sen kunkron dindi ma ndu klo
dindi me, ka uka sen meme konkron
ndu klo meme ma e ba'toh kunkron
ni bii klo ma.
34 Biyi mrli wan wa bi meme a, bi
tie ni herli ndi hla kpye dindi? E ani
kpye wa a shu ni mi sron mba inyu
ni tre wu.
35 Indi dindi ani tie zizi rji nimi
dindi from ma u meme ndi ani tie
meme rji ni meme sron me
36 Mi hla yiwa ni vi ubla latrea,
indi ba bla meme tre mba wa ba
hlaa.
37 E a ni tre u nyume mba u
gbuj'bu u ni tre nyu meyi ba lowu.
38 Ni nton kima bi nha bari ni
Farisawa ba saa' ni' Yesu na tre
“Mala kie son kie din toh ngban ri
gi niwu”
39 U Yesu a ka saa' bawu nda tre,
“Izan bi meme ni kba bi tie ntran
yi ba wa ngban. Igban n nahe wa
ba nno ba na zan igban u anebi
Yunana.
40 E na wa Yunana a tie ri tra ni cu'
tra ni mi nne kiekle lambe a tokime
ivren ndi ni tie vi tra ni cu tra ni mi
sron meme.
41 Indi bi nine va ba' wlu klri ni vi
u bla latre ni ndi bi nzan biyi nda
hla meme tie mba ni bawu.
42 Saro niya u kogbo ani wlu klri ni
ndi bi nzan bayi nivi u bla latre nda
hla meme mba ni bawu. Aye rji ni
nci ngbungblu nda ye wo bii wierli u
Sulema, u toh, indi wa azan Sulema
ahe niwa.
43 Meme brji nita rju nimi ndi ani
y'ba zu ni buba wa imma na hena
nda wa wrji wa ani son a nda na toh
na.
44 Ani tre mi kinahi ni kohmu wa
mi rjia to nda kina hi nda toh koh'a
ba mla vuwu nda mlau tie.
45 Ni nton kima ani hi nji ibrji
tangban bari wa trieme ba zan u ma
nda ye son ni kiyi. U' yah ndi kima
ni meme zan u mumla. Ani he to
kima ni bi nzanyi”
46 Yesu a rli si tre ni kpantren ndi
ba me u yima ni ba mrli vayi ma ba
klri ni kora nda ni wa tre niwu.

47 Indi a hla wu, Tomba iyime ni
ba mrli vayime ba klri ni kora nda
ni wa tre niwu”
48 U wa a saa' niwu nda tre ni ndi
wa a hla wua, I nhamba hi yimu u
ba nha mba ba mrli vayimu?”
49 Nikiyime a nina woma tsro hi ni
mrli koh ma ba nda tre, “To ba yimu
ni mrli vayi mu bayi!
50 E indi wa ani tie kpyi bi tiemu
wa ahe ni mi shulu a indi kimayi hi
vayimu vrenlon ni vayimu vrenwa
ni yimu”

13

1 Nivi kima Yesu a rju ni koha hi
ka son ni nyu kiekle nne'a.
2 Kpontren ndi baka hu kagon ma
wa ka wlu ri ni mi ghu nda kuson
nimi ma u j'bu ndi ba wawu mba wu
baka kli ni korah nju kiekle nne'a.
3 Ni nton Yesu a hla kpi gbugbu wu
ni bawu ni (misali) {lan bininkon} A
tre Indi ri u ron (cu) ahi nda ka cu.
4 A cu'a u ibii bari ba kuhle ni
nkon u cincen baka ye vurli.
5 Ibii bari baka kuhle ni meme
wahe ni tslatsa tita (dancon?) Bati
gbla rju ni tuwa meme a he bran na.
6 U irji a rjunda whu' u baka quu
ngblanme.
7 Ibii bari ba kuhle ni mi kunkron
bi ncon u kunkron ncon ba gbron na
nyi ba.
8 Ibii bari ba kuhle ni meme dindi
ma na rju bi nda tie bii, bari ibii
darli ni tu wa a cu'a bari ibii ise ton
u bari ibii ise tra hamma ni tane.
9 Iwa ahe ni ton u wo'a kawo”
10 U bi hua baye nda tre ni Yesu
“Ani tu ngye mba u tre ni j'bu ndi ni
(lan bi ninkon?) “misali?”
11 Yesu a saa' bawu nda tre, “Ba
nnoyi nkon u toh kpye u mulki shulu
wa ba rli ni bawu a.
12 E wa ahe niwu'a ba nno nhatia,
u ani he wu babran. U indi wa
ana hewu na' ikpye wa ahe wu'a ba
kpawu.
13 Ngye kpye wa ani ndu me tre ni
ba ni lan bi ninkon a yi: ko wa ba'
yah bano toh na u ko wa wa'a bana
wo na nda name' toh tuma zuna.
14 Ni' bawuyi itre Isheya a ye tsra,
wa a tre din, Ni wo biwo ndi tie bre
toh njima uni' yah bi toh indi na toh
tuma zuna.
15 E isron ndi mbayi aka tie bwu'
nda sen gbirhi rhi me nda na wo na
nda gru shishi mba ni ndu ba - ba na
toh ni shishi mba na, ka ndu ba na
woni ton mba na, ka nda toh njima
ni sron mba ni ndu ba kmaye ndu
me den ba.
16 U shishi mbi ba'bi lulu niwa ba
toh a, u ton mbi ngame wa ba wo a.
17 Njinyimu mi hla yiwu anabawa
ni ba ndi bi tie ngyrengre gbugbu
wu ba yo suron u toh ikpye wa biki
toh a u bana tsh na. ba wa ba wo
ikpye wa biki yoha nda na wo bana.
18 Sren ton ndi wo misali u ndi u
ron wa a cu bii a.
19 U ndi wa awo lan u mulki a nda
na toh njima na, ibrji meme ani ye
sranwu kpa ikpye wa ba cu ni mi
sron ma. Iwayi ahi bii wa ba cuwu
ni nyu nkon a.
20 Wawu ma wa ba cuwu ni meme
u tslatsa tita a, ahi ndi wa a wo' lan'a
nda kpawu gblame ni briku.
21 Wa ana sen ngble wa ani klri
bran ton nan. To iya ye ka meme
tie ye ni tie lan'a, ani gbla joku
22 U wa ba cuwu ni mi kukron
bi ncona, ahi ndi wa awo lan'a u
hu ngbungbungblu ni gyru u kpji
ngbungblu ba mha tre a wa kana klo
na.
23 Wawuma wa ba cuwu ni meme
ndindi ma kimaa' ahi iwa awo lan
nda toh njimaa ani klo nda nno bii
wa bari mla dari u bari ise ton u ri
uma ni se tra hama ni tanne zan wa
ba cu'a
24 Yesu ala nno ba misali ri. A tre,
“mulki u shulu he na indi ri wa acu
bii ndindi ma ni rju ma.
25 U wa ndi basi kruna, u kranwu
ri ka ye nda ka cu meme bii ni mi
bii ndindi a nda hi kpama.
26 Niwa ingban alkama a tubo nda
tie tu'o ni nton kima meme giga
ngame ka tsro.
27 Igran bi ndi u rju'a baka ye hla
niwu tiekoh mbu ana bii ndindi ma
ba ucu ni mi rju me ana? Nihe mu
aka tie meme giga?

28 A hla ni bawu, ahi wa ayame ni
ko shishia mba tie ndu mba. Igram
ma ba ba ka tre kie hi gbi ba hle rju
29 Indi u rju katre, A'an Bita ni
to kima, biye gbi bii ndindi nha ni
meme giga a.
30 Ndu mba gbron bi me gbyen fyi
u han ma. Ninton kimayi mi hla ni
bi han ba, guci gbi meme giga ba ndi
lo ba ni nkpi ma zi wa baka gon ba; u
alkama mba bi vu hi sru nimi wron
mu.
31 U Yesu ala tre ni mba ni misali
garti, nda hla “Ba ban mulki shulu
na wlo bii mustad wa indi ka cu ni
rjuma.
32 Iwlo yi ahi fyime yi ni mi bii a
wawuu. u aye gbron nda tie vuvu
zan imbru bari ma ni rjua. A katie
kukron wa cicen bakaye tie koh mba
ni ba lan ma.
33 Yesu ala hla misali ri ni bawu,
mulki shulu ahe to yist wa iwa ni
ban wu tsi ni mwu mwu kango tra
waka kpawu whu
34 Ikpyi biyi wawu mbawu Yesu a
tre ba ni misali ana tre kpye ri hama
ni misali na.
35 Ahe towa ni ndu ikpye wa ba
tre ni nyu anebi a ndu njanji, wa'a
hla, “ mi bwuu nyumu ni misali. Mi
hla ikpyi wa ba he rii'rii' rji ni tie
ngbungbu'a”.
36 U Yesu ka' ka j'bu ndi ba don nda
rihi ni mi koh. Mrli koh ma baka ye
niwu nda tre, Hla ni tawu misali ni
tu meme gigah u rjua”
37 Yesu a saa' nda tre wawu wa a
cu bii ndindia ahi vren ndi.
38 Irju'a mba hi ngbungblu; u bii
ndindia bahi mrli bi mulki. Gigah
ba ba mrli u meme a.
39 U ni tie shishi wa a chu ba ahi
shetan. Iham ahi ikle ngbungblu u
bi han bahi malaiku
40 Nawa ba vu gigah ba ka gon ni
lu'a ani he tokime ni kle ngbungblu.
41 Ivren ndi ni ton malaika ma,
uba hivu kpi biwa ba nji latre mba
tie meme rju ni mulki ma.
42 Ba' ta' ba sru nimi kpentren lu,
ni kima bayi nda tan nyiyren.
43 Nikiyi me ndi bi tie njanyi ba
kpan to rji ni mulki tie mba. Ndu
wa ahe ton u wo a, ndu wo.
44 Mulki shulu ahe to (arziki) wa
ba rii wu ni mi rju. Indi ri ka toh
nda rii'u. Ahi ni ngri nda ka vu ikpyi
wa ahe ba le'nda hi ka le rjua.
45 Ngarli mulki shulu he to ndi u
woh waa ani wa shishan tita.
46 Wa aye fe shishan u nkpon bi ri,
a vu kpyi u wo'ma le'rju nda le wu.
47 Ngarli mulki shulu ahe na rjirji
u vu lambe wa ba ka ta yo ni mi kie
kleme nda vu kpyi gbugbu wu ni san
mba.
48 Wa rjirji'a shu'a bi vu lambe ba
baka gbi wu rju ye ni rah. Ba kuson
nda hla bi ndindia sru nimi gbokrju
mba u bi meme ba' ba vu ba ta'hlega.
49 Ani he towayi ni kle u ngbong-
blu'a.
50 Malaika baye nda ga bi meme
rju ru bi tie zizi ba sruni kpentren
lu nikiyi bayi nda tan nyiyren
51 Bi toh tu kpyi mba yi wawu wu?
Mrli koh ma baka tre “E”
52 Yesu a hla bawo, Ahe to kima na
wa u riha ri wa ani ta katie vren koh
u mulki shulu'a ani he to ndi wa ahe
ni koh'a wa a ju kpyi bi ciceme ni bi
sisama rju nimi kpyi ma wa ahe ba.
53 Niwayi, wa Yesu a tre ni misali
ni bawu kle'a a wluhi don bubu
kima.
54 Yesu ahi ni ko nklan u gbu ma
nda kari ni tra Rji nda tsro indi mba.
Ba wo tsro ma nda manji ma wakran
(lie sisri) nda tre ndi “ Iguyi afe toh
tsro yi ni ngbengble u tie kpyi bi sisri
yi rji mame?
55 Indiyi ana vren guh u han
kunkron a na? Wa ana yima yi ba
yowu ndi Maryamu na? u' ana ba
Yakubu ni Isuwu mba sima u Yahuza
ba mrli vayi ma na?
56 Ana mrli vayi ba mrli mba wa
ba he nita na? Wa afe kpyi biyi
wawu rji mame”
57 Baka tie nfu ni wu. Yesu a tre
din “E ba tsri anabi ni urji ri na
anigbu ma ni koh mayi ba kpau tsri.
58 Ana tie kpyi bi manji ma gbugbu
wu ni kima na ni tu ka kpayme mba
ni tre Rji.

14

1 Ni nton Kimayi Hiridus ana chu
nda wo ikpye wa ba'tre ni tu Yesu a.
2 Ahla ni ba gran ma “Iwayi ahi
Yohana u tie batisma; a tashme. A
to kima mba wa he ni ngbengblen u
tie bi ndu bayi.
3 Ana Hiridus yi vu Yohana tro ni
tu Hirudiya iwa vayi ma Filibo.
4 Niwa ahla niwu “ Anabi ndu ban
wa tie wame na”
5 Hiridus ana wuu wa a klu sisri
ndi wa mba kpawu nyme ndahi
anebi.
6 Niwa ivi wa ba ngrji Hiridus a tie
a, ivrenwa Hiruduja a to nglu nzan
wa abi kpukpome ni Hiridus.
7 A hla niwu nda shirji nha tia ndi
ani mye wu ko ngyeri, ani nnowu
8 Wa awo ni yima ikpye wa ani
myea a tre, “Ne niwa itu Yohana u
tie batisma nimi tere”
9 Ichu a tie nfu ni mye maa, uni tu
wa ana shirji niwu ye nha bi ni indi
wa baye rli niwu'a a yo ba ndu ba
tie tokima.
10 A ton mba ka cu toh Yohana ni
mi koh u troa.
11 Nikiyi, ba nji tohma ye nno
vrenwa ni mi tere a wa a kpa nji hi
ka nno yima.
12 Nikiyi mrli koma baka ye ban
ikmo karju bahi ka hla Yesu.
13 Wa Yesu awo towa a wlu niki
ndra (tuka) ni ghwu hi wrji ri ni
kankle ma. Wa jbu ndi ba ba wo
towa baka zren rji ni mi gbu ba ni
za huhi.
14 Nikiyi Yesu aye ni shishi mba
nda to jbu ndi mba. Isronma ka tie
wie ni ba nda den indi mba bi lilo
15 Wa yalu ye tie a mrli koh ma
baye niwu nda tre “Bubuyi ahi miji
u iton a gbronhiye. Cu ndi mba
cuwo ndu bahi ni mrli gbu nda le
birli rli”
16 U Yesu hla bawu, “Ihi mba
megyen na bi na nno ba ikpye wa
ba rlia”
17 Ba hla niwu,”kie he ni gble
bredi ton u lambe harli”
18 Yesu ka tre, “Nji ba yene”
19 Nikiyi Yesu a hla ni j'bu ndi ba
ndu ba kuson ni tu giga. A vu ngble
bredi ton ba u lambe harli ba nji. A
nzu ya shulu, nda tie lulu bawu nda
nfu bredi ka nno mrli koh ma u ba
kpa nno j'bu ndi ba.
20 Ba ton nda hwrji. U kpunkpu
bredi mba lambe wa a don a bavu
shu nimi sisen tso.
21 U biwa ba tan-a, lilon dubu ton
mu, imba na mrli bana blayona.
22 A tiegbla ndu mrli koh ma rini
mi ghwu nda dran ru' hi gran rima
guciwu, wawu a krli gbyen j'bu ndi
ba nda kaye cu ba cuwo.
23 Niwa a ndu j'bu ndi ba hia, a
hon hi ngblu nda ka tie a duwa. Yalu
yetie wa ahe ni nklen ma.
24 Ni ntonyi ighu'a he ni mi tsutsu
maa u dakpyren maa u kiekle nghu
nghu ba wru ka'da tie dii u dran wu.
25 Ni bwuh mble (krifi tra u mble),
Yesu ka zren ni tu maa siye ni ba.
26 Wa mrli ko ma to si zren ni tu
maa, ba ka tie sisri nda tre “Iwayi hi
brji”, nda yragro ni sisri.
27 Yesu ka gble tre ni ba nda hla,
“Vu sron! ahi me! Na klu sisri na”.
28 Bitru a saa niwu nda tre, “Baci
ani ta hiwu, yome ndu me ye niwu”
29 Yesu a tre, “Ye” u Bitru ka rju ni
ghua nda zren ni tuma sihi ni Yesu.
30 Ni' wa Bitru to sen nghunghua,
a tie sisri. Wa a gle sihi ni mi maa, a
kpagro nda tre, “ Baci kpame cuwo!”
31 Yesu katie gbla rima wo ma vu
Bitru nda hla ni wu, “Iwu u tsitsa
suron, ahi ngye yo ni kay'me?”
32 Niwa Yesu mba Bitru ba ri ni mi
ghu'a nghunghua kukli nda na la fu
na.
33 Nikiyi mrli koh ma ni mi ghua
baka ku khu niwu nda tre, “Njan-
jimu u vren Rji”.
34 Wa ba rugran, bahi ni gbu
Janisarata.
35 Wa indi bi wrji kima bato Yesu,
ba tru cu ma hi ni ba nklan bi bubu
ki, nda nji bi lilo bla san ye niwu.
36 Ba breu ndi ndu ba' kpre nyu
nklon ma, u biwa ba kpreu a ba fe
den.

15

1 U Farisawa ni anabawa bari barji

ni Urushalima yeni Yesu. Ba tre.
2 “A ngye tie rli u mir koh me ba
wru ikpi ba tie hlega? Bana ngla wo
mba rli na nda rli birli na”
3 Yesu a saa bawu nda tre, “U ni
tungye mba bi wru tre Rji hle ndi hu
tre ba tie mbi?
4 E Irji hla, 'ku khwu ni tieme
ni yime, mba Indi wa tre meme ni
tieme kani yimaa, gbigbi ani khwu.
5 U bi hla ndi, Indi wa a hla ni
tiema ka ni yima, Bi zo wa u fe rji ni
mea, zizanyi ahi nno uka nno Rji”
6 Indi kima na sison tie zizi ni
tiema na. Ni nkonyi mba bi ya tre
Rji hlega ni tu ikpi u ba baci mbi.
7 Biyi bi brji! a tsra ni tre Ishaya
ni wa a tre ni tu mbi a,
8 Indi birji ba gbre mi san ni l'me
mba, u dri mba he gbugban mu ni
me.
9 Ba kukhwu ni mu megyen don
ba tsro na ikpi u ba baci mba ni ndi”.
10 Wa ayo j'bu ndi ye ni kpama nda
hla bawu, “Srenton ndi tozu-”
11 Ana kpye wa ari nyua mba ni
ka indi tie rji na. Ahi kpye wa a rju
rji ni mi nyua, kimayi ni kpa indi tie
rji”.
12 U mrli koh ma baka ye nda hla
wu din “u to' ndi Farisawa ba ba tie
nfu ni wa ba wo tre mea?”
13 Yesu a saa bawu nda tre, “ Iwu
wa ana tiemu u shulu cuna, ba gbi u
rju.
14 Don ba me, ba bi fyen bi tsro
nkon. U ndi u fyen ni ta tsro indin u
fyen ri nkon hamba wu ba kuhle ni
mi nkpenrlen.
15 Bitru a saa ni Yesu, “Hla misalia
ni tawu,”
16 Yesu a hla, “Biyi me bina to zu
ngame rlina?
17 Bina to na din ikpye wa ari ni
nyu ani grji tsihi ni mi ne nda rju
hle hi ni juju utra nye?
18 U ikpye wa ani rju rji ni nyua
ba rju rji ni mi dri. Bi kimayi ba kpa
ndi tie rji.
19 A ni mi dri mba meme mre ba
rju wuu ndi wa mba kplakpa zren
iybi hu gonce, ni ba mre.
20 Biyi yi ba kpi wa ba kpa ndi tie
rjia. Rli ni wo wa bana ngla a na-na
kpa ndi tie rji (meme) na.
21 Yesu a wlu ni kiyi hi ni ko kiekle
gbu bi taya mba sidon
22 U'wa u ka'ana ri aye rji ni nklan
kokima a kla gble nyu nda tre, “Wo
yi mu, Baci, Ivren Doda! Ivrenwa
mu si ti kponya ni meme brji.
23 U Yesu kana saa kpyeri niwu na.
Mrli koh ma baye nda brewu, nda
tre, “Zuu don hi kpama, ahu ta nda
ni han ta ton”.
24 U Yesu kana saa ni bawu nda
tre, Bana ton me hi ni ndio na, atutu
ntma Israila wa ba kadoa.
25 Aye nda kukhwu ni ko shishima,
nda tre “Baci zome”.
26 A saa niwu nda tre, “A na he tu
nkon na ni ndu ba ban bredi mrli
tayo ni mrli yawhu na.
27 A tre, “E, Baci imrli yawhu ba
rli rjurju wa ani kuhle ni tebru indi
u koha.
28 U Yesu saa niwu, “Iwa ikponji
me babran ndu he niwu towa u son
a” Ivrenwa ma a fe si ni nton kima.
29 Yesu a don wrji kima nda hi ni
ne Galili a hon hi ni ngblu nda ka
kuson ni kima.
30 Kpentren ndi baye niwu. Ba nji
bi conrju, bifyen bi nkpran, bi cbiza
ni ndi bi kuyren ni gbugbuwu ndi
bari bi lilo ye niwu. Ba nji ba ye ni
kbu ma wa a den ba.
31 U j'bu ndi ba baka manji ma
wakran ni wa ba to bi tie nkpan ba
tre, bi c'bi za ba fe den, ubi conrju
ba zren ni bi fyen ba to. ba gbyre
Rji Israila san.
32 Yesu a yo mrli koh ma ye ni
kpama nda tre,”Ijbu ndi ba ba' lome
sron niwa ba he nime vi tra ye nda
nafe kpye rli na. mina son tru bahi
hama ni rli na, ni ndu ba na kukmo
ni nkon na.
33 Mrli koh ma ba tre, “Ani ntsen
yi kie fe gble bredi wa ani mla ijbu
ndi bayi?
34 Yesu a tre ni ba, “Bi he ni gble
bredi bren?” Ba tre, “Itangban, ni
mrli lambe tsame”
35 U Yesu a yo ba ndu ba kuki ni
meme.
36 A vu gble bredi tangban ba u

lambe'a a ngyri, nda mre gble bredi
ba kanno mrli koh ma. Mrli koh maa
ba kpa nno jbu ndi ba.
37 Indi ba ba tan wawu mba wu
nda whrjia. Ba vu rjurju wa ba tan
don mbru ma tie sisen tangban.
38 Biwa ba tan a, ba lilon dubu zya,
imba ni mrli bana bla ba yo na.
39 Yesu a ndu j'bu ndi ba hi kpa
mba nda ri ni ghwu hi nklan Maga-
dan.

16

1 Ba Farisawa ni Sadukiyawa baye
tsra wu nda ni mye u ndu tsro ba
ingban ri rji ni shu.
2 A saa ni bawu nda tre, “To yalu
tie, bi tre, ani kpan megyen, ishua a
hre me.
3 To ahi mble, bi tre, luwa na kli
megyen na, shulua klo kpalu kle
gbua. Bi to hla kpan u shulu ndi na
to hla ingban u ba nton na.
4 Ahi nza bi meme ni bi tie ntra
mba ba wa ngban, e bana tsroyi
ingban ri nkan na hama ingban u
Yunana” Nikiyi Yesu a wlu hi kpama
don ba.
5 Mrli koh ma ba ru nne hi kosan
korima nda tie rlisu ni nji bredi.
6 Yesu a hla bawu, “Tie sesren
me ndi mla ya Yisti u Farisawa ni
Sadukiyawa ba”
7 U mrli koh ma baka tre ni
kpamba, Ahe wa kie na nji bredi a
na.
8 Yesu a to nakima nda tre, Biyi
bi tsitsa nkponji biki tre ngye ni
kpambi ndi bi na nji bredi na?
9 Bi rlihe to ka taka nitu ngble
bredi ton wa indi dubu ton ba tana,
u sisen bren bika vu shua na?
10 Ka igble bredi tangban ni ndi
dubu nzia, i sisen bren bi vu shu na?
11 Ani he rli u bi honto ndi mina
si tre ni tu bredi na? “Tie ses-
ren ndi mla ya yisti u Farisawa ni
Sadukiyawa.
12 Nikimayi baka to nda nasi hla
ni bawu ndu na tie sesren ni yisti u
mi bredi na, ahi ndu ba tie sesren ni
tsro u Farisawa ni Sadukiyawa ba.
13 Ni nton wa Yesu aye ni ko nklan
u Kaisariya Filip, a mye mrli ko ma
nda tre, “Indi ba hla ndi Ivren Indi
hi nha?”
14 Ba tre, Bari ba hla Yohana u tie
batisma, bari Iliya u bari, Rimiya, ka
iri ni mi anabawa.
15 A hla bawu, “U biyi bi tre me
nha?”
16 U sima Bitru a saa niwu nda hla,
“Iwu yi u Kristi, Ivren Rji u sisren a”
17 Yesu a saa nda hla niwu, “Ba tie
lulu niwu, Sima ivren Yunana, don
ana rima mba yi ba nghran wayi
niwa na ayi itie mu wa ahe ni shulu
a.
18 Mila ni hla niwu ndi iwuyi u
Bitru, ni tu tita yi mi me iklisiya mu.
Ba nkon tra u Hades bana kpawu ka
na.
19 Mi nno wu ba hra u bwu mulki
shulu. Ko ahi ngyeri wa wu lo ni
ngbungblu a, ba lowu ni shulu, u ko
gyeri wawu si ni ngbungblu a, ahe
ni si ni shulu”
20 Nikiyi Yesu a mha mrli koh ma
ba ndi ndu bana hla ni ndiori ndi ahi
Kristina.
21 Rji ni nton kima Yesu azi hla ni
mrli koh ma ba ndi ahi gbigbi ndu
wawu hi ni Urushalima nda hi tie
ya ni tu ikpi gbugbu wu ni wo bi
cice, ni Firist bi ninkon ni ba mala
u atawura, u ba wuu, ka tash'me ni
vi utra.
22 U Bitru ka nji wu hi ni kosan nda
pua wu tre nda tre, “Ndu kpiyi na tie
whiewhiereni wu na, Baci, ikpye yi
na tiewu na”.
23 U Yesu a kima nda hla ni Bitru,
K'ma hi ko gon mu, shetan! U nkon
u k'bu za nimu don una yo sron ni
kpi bi wu Rji na se kpi bi u ndi”
24 Ni kiyi Yesu a hlani mrli koh
ma ba, “Du' wa ani son hu mea, ahi
gbigbi ndu kama ni tuma, nda bhan
nghran kunkron ma, nda hu me.
25 E i wa ani wa' kpa tuma j'bu a,
ani wau hama, u i wa a nno tuma ni
nyu mu a afe wu.
26 Ahi ngye u zizi ma ndu ndi fe
ngbungblua wawuu nda khwu? Ani
ngye ri indi ni kawu sran nituma?
27 Ivren ndi niye nimi gbarji kpan
u tiema ni Maleku ma. Ni nton kima,
ani nno ko nha dii ma u ndu wa a tie
a.

28 Njanyimu mi hla yiwu, bari mbi wa bi krli niwa bana la khwu tona se ba to Ivren ndi ye ni mi mulki ma”

17

1 Niwa ba tie vi tanne a, Yesu ka nji Bitru u Yakubu, U Yohana vayi ma, hi ni kiekle ngbluri baba kimba.
2 Iheme a kasran ni shishimba. Shishima ka shan na rji u ikpi wa a sru'a baka kpan njlan (lulu) me.
3 U ba krli to Musa mba Iliya ba ki tre ni wu.
4 Bitru a saa nda hla ni Yesu, “Baci a bi ni tawu wa kie he niwa. U tie kpa yime mi tie bru tra-iri ni wu u ri ni Musa, uri ni Iliya.
5 Ahe ni mi si tre me u kpalu u kpan ma aye ka ba gbrjime krjutie u lan ri ye rji ni kpaa nda tre, “I wayi ahi vrenmu wa mison wu kpukpo me, ndi ni ngri ni wua. Wawu yi”.
6 Wa Mrli koh ma ba wo trea ba kpon sisri naa kukru ni shishi ni meme.
7 U Yesu a ye nda kpyre mba nda tre “Wlu nde din na tie sisri na”
8 U ba nzuya nda na to ndio ri na se wawu Yesu yi megyen
9 Ba si grji ni ngblu a u Yesu ka mha ba nda tre “Na hla nhranyi ni ndio ri na se Ivren ndi tashme ni mbe”
10 Mrli koh maa ba mye, “Wa ni tu ngye mba mala bi atawura ba tre nda hi gbigbi ndu Iliya ye ni mumla?”
11 Yesu a saa nda tre “Iliya nige njanji nda nji ikpyi ba k'maye wawuu.
12 U mi hla yiwu, Iliya a ye' ye. U bana towu na. Niva ani he to kia, ba' tie kpye wa sron mba son a. Ani he ni nkon bi kimayi Ivren Ndi ngame ni tie ya ni wo mba.
13 Ni kiyi mrli koh maa baka to nda si tre ni tu' Yohana u tie batisma.
14 Wa baye ri ni bubu u shubia, indi ri kaye niwu, a kukhwu ni shishima nda tre,
15 “Baci, wo yimu ni tu vrenmu vrenlon, ani ku nkpyinkpi nda ni tie ya kpukpome. E azi ku ni lu ni ma.
16 Mi nji wu ye ni mrli koh me, u bana toh den wu na”
17 Yesu saa nda tre, “Bi hamma ni nkponji u ni bi nzan wa ba k'ma kpyi sran a mi zi he niyi hi ni tanyi? Mi zi vu sron niyi hi ni tonyi? Nji wu yemu wa.
18 Yesu a kpa nha ni brji shango a wa ka rju donwu u vren kafe si ni nton kima.
19 U mrli koh maa ba ye ni Yesu ni yoybi nda tre, “Ahi ngye mba tie u kiena toh zu brji a na?
20 Yesu a hla ni bawu, “Ahe ni tu tsitsa sron mbi. E mi hla yiwu njanjimu ndi, bitie he ni kponji sron wa andi tsa (fyi) meyi to wlo su' bi hla ni ngblu yi, 'cbi rju (di) wa hi ni wamu, u ani c'bi hi u ikpye riri me na nnayi wo na.
21 U bi brji yi na rju na hamma ni vu nyu mba tie aduwa.
22 Ba he ni Galili u Yesu a hla ni mrli koh maa, “Ba ka Ivren Ndi nno ni wo' ndi.
23 U ba wuu, u nivi u tra ani tashme” mrli koh maa ba ka'tie whie me.
24 Wa baye ri ni Kapanahum a, bi kpa bhan inghama shekel baye ni Bitru nda tre, “Mala (Baci) bi a ni han bhan ignhama shekel a?”
25 A tre “e” U wa Bitrus a ye ni koh a, Yesu a tre niwa nda hla ndi, “A ngye mba hi mre me sima? Bi chu ngbungblu ba kpa bhan mba ni ba nha? Rji ni mrli mba kaa rji ni ba ri?
26 Bitru a saa wu “ Rji ni bari” Yesu ka tre, “Ka mrli ba bana han bhan na”
27 U ni ndu ta na yo bi kpa bhan ba tie latre na, hi ni nne, ndi ta ngron ri yomi ndi gbi lambe wa ngron vu ni mumla rju. U ti bwu nyu ma u toh shekel ri. Cuu ka nno bi kpa bhan ba u nyu mu ni wu”

18

1 Ni nton kima mrli koh ba baye ni Yesu nda tre, “Ahi nha mba nna wawuu ni mulki shulu?”
2 Yesu ayo vi kapran vren ri ye zi ni mba.

3 Nda tre, “Njanjimu mi hla yiwu
bi tie na katie to kpran mrli na, bi
tie bre ri mulki shulu.
4 Nawa, i waa aka tu ma grji
to kpran vrenyi a ahi wawuyi nna
wawuu ni mulki shulu.
5 Iwa a kpa kpran vren to wayi a
nimi nde mu, a kpa me.
6 U i wa ayo ri nimikpran mrli bayi
wa ba nyme ni me a ndu joku a ndi
na bi zan niwu ndu ba bhan tita nra
lo ka klo niwu ni to denyo ni mi
honlon nne.
7 Iya ngbungblu yi ni tu inton wu
k'bu za! ahi gbigbi ndu tita bi kbu
za ba ndu ba ye iya ndi kima wa ani
ndu tita biki ye rji ni wua!
8 U iwo me ka iza me nita ndu
ni joku gyen u ka taga. A bi zan
ndu ri ni koh Rji ni kpunkpu za kani
kpunkpu wo niwa u ri ni mi lu ni wo
me harli kani za me harli.
9 U shishi me nita yo ndu joku
kirewu cu taga abi zan ndu ri nimi
koh Rji ni shishi ri niwa u ri ni mi lu
ni shishi ba hamba wu.
10 Na ti bre renyu ni ri ni mi mrli
bayi na. Mi hla yiwu maleku mba ba
si ya shishi tiemu wa ahe ni shulua.
11 E ivren ndi aye bubu kpa kpye
wa akado a cuwo.
12 Bi tamre ni he? U indi ri nita he
ni ntma darli ri, u ri ni mi mba zren
hi kado ana ka mbru se tia don tia zi
ni nei ngblu na hi wa iri ma wa aka
doa na?
13 Wani ta towu, njanjimu mi hla
ni yiwu ani ngyri ni tu riri kima zan
imbru setia don tiawa bana kado
naa.
14 Ni nkon kima me, itie mbi ni
shulu na son ndu iri nimi kpran mrli
bayi yra tu na.
15 U vayi me nita latre niwu uka hi
fe wu ni kankrji ma ndi mla tie biyi
hambi wu. Ani ta wowu, ka wu nji
vayi me kimaye.
16 U ani tana wowu na, nji ndi ri ka
iha ndu ba huhi ni ndu inyu indi ha
ka tra tre nda hla ikpye wa ba toa.
17 Wa nita kama ni mba hla trea ni
coci. Wani ta la kama ni wo coci a,
cuwo ndu he na indi wa ana toh Rji
a na ni na bi kpa bhan.
18 Njanjimu mi hla yiwu, ikpye
wa bi lo ni ngbungblu a ba lowu
ni shulu, u ikpye wa bi si u ni
ngbungblua, ani si ni shulu.
19 Ngarli mi hla yiwu, biyi ndi
harli ni ngbu ngblu bita kpanyme ni
tu kpyeri wa bi myea itie mu wa ahe
ni shulua ni tie ni bawu.
20 Bubu wa indi ha ka tra ba shubi
nimi nde mu mi he ni mba”.
21 Bitru aye nda ye tre ni Yesu,
“Baci vayimu ni tie latre ni mu mla
inkpu bren rli mika wruhle niwu?
Tona mla ikpu tangban?”
22 Yesu a saa nda hla wu, “Mina
hla niwu ndi inkpu tangban na, ndu
tangban tie nkpu se tangban.
23 To kima me mulki shulu he to
ichu ri wa a son bla ikpi ma niwo
granma ba.
24 Asi bla rji nigranma u mumla
wa ata hu talent dubu setra.
25 Ana ye ni nkon u hanwu na u
tie koh ma ka yo ba' ndu ba' vuu ni
wama u mrli ma na ikpyi ma wawuu
le nda han.
26 U granma ka kujoku ni meme
nda kukhwu nda tre, 'Tie koh mu,
vu gble ni mu, mi hanwu wawuu'.
27 A lo tiekoh gran kima sron wa
ka cuu cuwo nda wru ihla hle ni wu.
28 U gran kima a rju nda ka to
gran ri ikpan u ndu ma wa ata hu
hla dinari se wlon. A krjuu vu nda
mawu toh nda tre han me hla wa mi
hua.
29 U ikpan ndu ma igran a brewu
vu gble nimu mi hanwu ikpye wa mi
kpaa wawuu?
30 U gran u mumla ka kama. A tie
sron nda nji wu ka tro zi inton wa
ani hanwua.
31 Wa imbru gran barima ba toh
kpye a towa isron mba ka tie meme.
Bahi ka hla tre a wawuu ni tiekoh
mba.
32 U tiekoh gran mua ka yowu nda
tre, “Iwu meme gran” mi wru hla
me hle niwu wawuu ni tu wa u bre
me a.
33 Iwu una wruhle ni nkpan ndu
me nawa mi wruhle ni wu ana?
34 Tiekoh ma a tie nfu ni wu nda
kawu nno bi tie ndi ya ni ndu han

hla wawuu rli baka cuu cuwo.
35 A nakima itie mu wa ahe ni
shulu a ni tie ni yiwu bi wa bata na
wruhle ni mrli vayi mba rji ni mi
drii na.

19

1 Ahe ni wa Yesu a hla tre biyi
kle a, wa a wlu ni Galili hi nklan u
Yuhudiya ni ko gran inne urdu.
2 Gbugbu ndi baka hu, u wa a den
ba.
3 Farisawa baye tsrawu nda mye
wu, A he tu nkon ndu lilon ga gran
ni wa ma ni tu kpye?
4 Yesu a saa nda tre din “Bani kra
ndi wawu wa atie ba rji ni mumla a
tie ba lilon mba wa na?
5 Wawu wa atie mba a tre ngame
din 'A nitu tre yi mba lilon ni kaa
tiema ni yima don nda kabi ni wama
u baba harli ba ba kati kpa ri.
6 Bana la harli ngana bahi kpa
ririi. Tikima ikpye wa Rji kau kabia
ndu ndjio ri gawu tie nkan na.
7 U baka hla niwu, U ni tu ngye
mba Musa a hla ridu ta nno imbe u
gagran ndi la zu wa?
8 A hla ni bawu, “Ahe ni tu gbegbe
sron mbi mba Musa a ndu yi zu
mbambi, rji ni mumla ana he tokima
na.
9 Mi hla yiwu, indi wa a zu wamaa,
u wama he nitu wa lilon na, nda hi
kagran ndji ri a tielatre u tie kan.
10 Mrli koh ba baka hla ni Yesu
din “Ani ta he towa ni tu lilon mba
wama, ka anabi ndu ndji gran na”
11 U Yesu ka hla bawu, “Ana ndji
wawuu ba kpa tre yi na, se biwa ba
kpa nyme ni bawu ndu ba kpa.
12 Bari ba he wa ba ngrji hama ni
krju'a u indji bari ba ka kpamba tie
bi krju'a kimba ni tu mulki u shulu.
I wa ani to kpa itsro yi a.
13 Nikima baka nji kpran mrli bari
ye ndu sawo nda tie aduwa ni bawu
u mrli kolo maa baka zu ba.
14 Yesu a hla, “Don kpran mrli ba
ndi ni zu ba ni ye ni mena, e mulki
u shulu ahi u bibi mba yi”
15 A kawo ma sa ni tu mba nda wlu
ni kima hi kpama.
16 U indji ri aye ni Yesu nda tre,
“Mala ayi ngye zizi wa ahi gbigbi
ndu mi tiewu ni kpa son u kasese?
17 Yesu a tre din, “A ni tu ngye rli
u mye me ikpye u zizi? Ahi ririyi
megyen ahi zizi u ani ta ndi wu wa
uri ni son kase, uka hu doka ba”
18 Igua ka hla wu “ Doka bari me?”
Yesu hla wu na y'ba wo na tie kan
na, na y'bi na, na klri ni gon ndji nice
na.
19 Wo tieme mba yime ndi son vayi
me towa u son kpame a
20 U vrenze a hla niwu “Ikpyi bayi
mi tie ba wawuu ye. Ahi ngye rli
don mu?”
21 Yesu a hiawu, U tina son ku
nyren na uka hi vu kpyi me le ndi
kpa klen a nnobi ya tokima u he ni
kpyi ni shulu.
22 U wa vrenze'a wo kpye wa Yesu
trea a k'ma hi kpama gbo dodo me
ni tu wa ahe ni kpyi gbugbuwu.
23 Yesu ka treni mrli koh ma ba
“Njanjimu mi hla ni yiwu ahe ni dii
ndu ndji u wo ndu ri ni igbu chu u
shulu.
24 Mi hla yiwa ngarli, Ani he dii ni
ndji u wo ndu ri ni gbu u chu shulu
zan wa lakrumi ka ri ni ndo nnro”
25 Niwa mrli kohma ba wo tokima
baka manji ma wakran nda tre “Wa
nha mba ni j'bu?”
26 Yesu aya ba nda tre, “Ni ndji ana
ti tu u ni Rji ikpi wawu mba wu ba
tie tu”
27 Nikiyi Bitru ka saa nda tre niwu
“To kie ka ko ngyeri don ndi huu. A
ngyeri mba ki he wu?”
28 Yesu a tre ni mba “Njanjimu mi
hla yiwu ni ngyrji u saa ni nton wa
Ivren Ndji ni son ni ruron ma u chua
biyi wa bi hume a bi son ni ruron
chu tso ndi tron igrji tso u Israila.
29 Iwa aka ba koh, mrli vayi lilon,
vayi mrli mba, itie, iyi, imrli, ka ba
rju ni tu nde mu, ani kpa mla nkpu
se wlon nda son kasese.
30 U gbugbu wu wa ba bi u mumla
ba k'ma tie bi klekle u bi klekle a ba
katiebi mumla.

20

1 Igbu chu u shulu ahe too ndji

wa ahe ni rju'a nda wlu ni bwubwu
mble ka vu lebra wa ba tie ndu ni
rjumaa.
2 Niwa ba kpa nyme ni han ba
dinari ri nivi waka tru ba hi ni
rjumaa.
3 Ala rju ngarli ni wru nton u traa
nda to lebra bari baki megyen ni
bubu cucu.
4 A hla bawu biyi me hi ndi hi tie
ndu nimu ni rjua, u ikpye wa a vua
mi hanyi. U ba hi ka tie ndua.
5 Ala rju ngarli ni wru nton u
tanne mba ni wru nton u tia nda tie
to u mumla.
6 Ngarli ni nton u puo a rju hi nda
ka toh bari ba krli megyen. A hla
bawu 'Bi tie he ndi krli wuu via kle
megyen?'
7 U baka hla niwu, E indjio na
nnota ndu na mba u kie ki towa. Wa
a hla bawu, 'Biyi me hi ni rjua.
8 Wa yalu a tie a indji u rjua ka hla
ni manaja ma, Yo bi ndu ba ndi han
ba dii mba, U han rji ni bi wa ba ye
ni klekle hi ni bi mumlaa.
9 Niwa bi vu ndu ni yalu ba yea ba
han ba tsra ni han u bi tie ndu viri.
10 Niwa bi vu ndu rji ni mble kurji
ba ye a, ba yo sron ndi ba han ba zan
bi wa baye ni ko gon a, u ba han ba
dinari yiyri.
11 Wa ba kpa dii mba baka c'ba tre
nitu indji u rjua.
12 Ba tre “Biyi wa ye klekle a, i
wru nton ririyi megyen ba tie ndua,
u hanba tsra ni u mbu wa kie tie ya
ni mi rjia.
13 U indji u rjua a saa ni ri mba
nda tre Ikpan mu mi na tie meme ni
yiwu na. E kie y'me ndi mi han yi ni
ndu u vi, ka ana to kima na?
14 Kpa kpye wa u bi ya ndi hi kpa
mbi. Ahi son sron mu ndu mi nno
wa ba ye klekle tsra ni han mbia.
15 Ana bi ndu me tie kpye wa mi
son ni kpi mu na? Ka bi ki tie nghu
mu ni zizi wa mi tie a?
16 Ahe to kima yi, bi klekle ba katie
bi mumla u bi mumla ba k'ma tie be
klekle”
17 Yesu si hi ni Urushalima, a nji
tso ba hi ni nhma kori u ni gon a hla
bawu.
18 To mba kie si ni Urushalima
u ba vu vren Ndji ka nno Firist bi
ninkon ni bi nha. Ba hi lowu ni tre
u wuu.
19 Nda vuu no gbu ndji ndu ba
chau ya'ya' nda tsi wu nda kpanwu
ni gran nhma kukton u ni vi u tra ba
nzu wu wlunde”.
20 Nikiyi iyi myrli Zabadi a nji
myrli ma myli ilonye ni Yesu. A
kukhwu ni k'bu ma nda ni mye wu
kpye.
21 Yesu a mye wu, “U wa mi tie
ngye niwu?” A hla niwu, “Mison
ndu nyme ni myrli mu ndu son ni
gbuchu u me, iri ni wo rli me u rima
ni wo ta' u me.
22 U Yesu ka saa niwu nda tre,
“Bina toh kpye wa bi ki bre a na.
Ni to so ni mi gbanju wa me tie
whiewhiere u so a?” U baka hla
niwu, “E kie toh so”
23 A hla ni bawu “Anita ni gbanju
wa mi so, bi soo. U son ni woo rli
mu mba wo kota mu ana mayi mi
nno na ahi u bi wa Itu mu tie zi ni
bawu a”.
24 Niwa imbru myrli koh ma wlon
ba ye wo towa bala vra nfu ni myrli
vayi harli ba.
25 U Yesu ka yo ba ye ni kpama nda
tre “ Bi toh bi chu u line barima ba
tsro ba ndi ba chu bi ninkon bi gbu
a ba tsro ba ndi ba chu bi ninkon bi
gbua ba tsro ba gbengblen.
26 Ana to kima bi tie na. Indi wa
anison he ninkon nimi mbi gbigbi ka
katie vrenko mbi,
27 u indi u wa he u mumla nimi
mbi ka katie vren koh mbi,
28 na u Ivren Ndji iye ma na u wa
ba tie ndu niwu ana a wa aye tie ndu
nda nno tuma ndu ndji gbugbuwu
jubu.”
29 Wa ba rju rji ni Yariko a kpen-
tren ndji baka huu.
30 Ba to bi fyen harli ba ki ni nyu
nkon wa bi fyen ba ba' wo ndi Yesu
mba ka si hi, u baka kla gblo nyu
nda ni tre. “Baci Ivren Doda, woyi
mbu”.
31 U ndji baka kpa nha ni ba nda
hla ndu ki ni ngbangbi. U ni nakime,
bi fyen ba la kla gblo nyu zan u

mumla nda tre, “Baci Ivren Doda, wo yi mbu”
32 Nikima, Yesu ka kukri kpyen me nda yo mba nda tre, “ Bi wa ndu me tie ngyeri ni yiwu?”
33 Baka hla niwu, “Baci, i wa ndu shishi mbu bwu”
34 U wa alo Yesu sron ka kpyre shishi mba. U ni kiyime shishi ba tie gbla bwu' u baka toh kpan nda huu.

21

1 Wa Yesu ni mrli koh ma ba hi ka tie whiewhiere ni Urushalima nda hi ni ngblu u Zaitun u Betafaji, u Yesu ka ton mrli koh ma ha bari,
2 nda hla ni bawu, “Hi ni vi gbu u whiewhiere yi u bi toh ba lo nankpron mba vren nankpron bari zi. Si ba ndi nji ba ye nimu.
3 Indrjori nita mye yi kpye, bika hla ndi, 'Bachi ni tie ndu niwu,' u ndji kima ni gbla nno yi ni mba.”
4 Bati wayi ni ndu ku gyren me ni tre wa ba hlawu ni nyu anabia. A tre ndi,
5 “Hla ni vrenwa u Sihiyona, 'Toh yi, Ichu mbi si ye ni yi,' U katu grji nda hon ni nankpron wa ahi vren maa.'”
6 U mrli koh ma ba hi nda ka tie towa Yesu a hla ni bawu'a.
7 Ba ka nji nankpron a mba vren maa ye, nda vu ba nklon ba sa nitu mba, u Yesu ka hon son ni tu kpi mba.
8 Imbru gbugbu ndji ba ba ka ba nklon mba l'ba ni wu nitu nkon, u bari baka tsen vunvu kunkron sru ni nkon a.
9 U ijbu ndji biwa ba he ni ko shishi ma, ni biwa ba he ko gon maa, baka kla ngblo nyu nda ni hla ndi, “Hosanna ni vren Doda! Wawu wa a si ye nimi ndi Bachi, ahe ni lulu! Hosanna hi ni shu babran!”
10 Niwa Yesu a ri ni Urushalima u muu ma ka suni gbua u ba tre ndi, “Ihi nha mu yi?”
11 U ijbu ndji ba ba saa ndi, “Iwayi hi Yesu anabi wa a rji ni Galilia.”
12 U Yesu ka ri ni Hekali. A zu bi le ni bi le ni rju nda tru ba tebru u bi sran nklen ni u bi le tatabara (nghwu)
13 A hla bawu, “Ba nha ndi, 'Ikoh mu ba yowu nda hi koh u aduwa.' u bi kawu tie fron u bi ybi.”
14 U bi fyen ni bi c'bi za baka ye niwu ni Hekalia wa'a den ba.
15 Niwa Prist bi ninkon ba ni bi tsro ataura ba toh ba kpyi wa a tie u ba manji mba wakran nda lawo mrli ba bubu kla ngblo nyu nimi Hekali nda ni tre, “Hosanna ni vren Doda,” u baka vra nfu.
16 Baka hla niwu, “U si wo kpye wa ndji biyi ba ki trea?” Yesu a hla bawu, “Ee! U bina kra na ndi, 'Rji ni nyu kpran mrli ni bi ma sisan u yo gbyre san?”
17 U Yesu ka kab don nda rju hi ni kiekle gbu Betani nda kru ni kima.
18 Ni mble a kma si ye ni gbua, u iyon ka tiwu.
19 A to nci mbua ni nyu nkon, nda hi ni kima nda hi ni nci ma nda ka toh a hi kpukpa vunvu yi hama ni klo. A hla niwu, “Na la klo ngana sese kase,” u mbua tsi klu
20 Niwa mrli koh ma ba toh a, ba manji ma wakran nda tre, “Anihe mu rli imbua tsi klu?”
21 Yesu a saa nda hla bawu, “Njanji mu mi hla yiwu, bita he ni nkpon nji ndi na rju ni sron na, bina tie kpye wa ba tie ni mbua yi a megyen, bi hla ni ngblu yi, “Chu hi ku ni mma, u wani he tokima.
22 Ikpye wa bi mye ni aduwa ndi nyme, bi kpa.”
23 Niwa Yesu ari ni hekalia, u Prist bi ninkon ni cice ba ye niwu kasia tsro nda tre, “Ani ngbengblen rime u tie kpyi biyi, wa hi nha nno wu gbengblen yi?
24 Yesu a saa nda hla ni bawu, “I me ngame mi mye yi imye ri. Bita hla mu ime me mi hla ni yiwu ka ni ngbengblen rime mi tie kpyi biyi.
25 Batisma u Yohana - a rji ni mma meyi? A rji ni shulu ka a rji ni ba ndji? U baka sron mu ni kpa mba, nda tre, “Kita tre ndi, a rji ni shulu, ani hla tawu, wa ngye tie bina kpau nyme na?

26 U kie ta hla, 'a rji ni ndji,' kie
klu sissri ndji, wa ba toh Yohana ahi
anabi."
27 U baka saa ni Yesu na hla, "Kie
na toh na." Wawu ngame hla ni
bawu ndi, "Ime me mina hla yiwu
ka ni ngbengblen rime mi tie kpi biyi
na.
28 U biki ta mre nihe? Indji a he ni
mri lon ha. Ahi ni u mumla nda tre,
'vrenmu, hi tie ndu ni rju luwa.'
29 Ivren a ka saa nda tre, Mi na
hina aye tamre ni ko gon nda ye hi.
30 U igua hi ni vren u ha nda hla
wu toh u rima. Ivren yi a saa nda
hla, 'Mi hi, Tietie, nda na ye hi na.
31 A hi rime nimi mri ha ba a tie
kpye wa tie mba a son a?" Baka hla,
"U mumlaa." Yesu ka hla ni bawu,
"Njanji mu mi hla ni yiwu, bi kpa
ban ni bi tie ntran ba ri ni gbu u chu
Rji guchi ni yiwu.
32 Yohana a ye niyi ni ngon u
ndindi, u bika na nyme niwu na, u
bi kpa' ban ni bi tie ntran baka nyme
niwu. U biyi wa bi toh towa, bi na
yo ru ru ndi nyme ni wu na.
33 La wo njo ri ngari. Indji ri ahe
ni rju. A sen kpyi ni mima, nda
hrawu kagon ma, nda shi juju u shbi
ma klo inabi ni rjua, nda la mme koh
ri guglo ma nda nno rjua ni wo bi
ron bari. Nda hi ni gbu ri.
34 Wa nton u shbi inabi a tie
whiewhiere, a ton gran ma bari hi
ndu ba kpa klo ma nji wu.
35 U bi ya rju'a baka vu gran ma
ba nda tsi ri mba, nda wuu ri nda ta
rima ni tita.
36 U ndji u rju'a ala ton gran ma
bari wa ba nna bi mumla, u bi ron
rju'a baka tie ni bawu towa ba tie ni
bi mumla'a.
37 Indji u rju'a a ye ton vren ma hi
ni ko gon bi mu ba, nda tre, ba wo
vren mu'a.
38 U wa bi ron ba ba toh vren'a, ba
tre ni kpamba, Iwayi yi hi wa ani son
nyu ma, ye, kie wuu ndi kpa rju'a.
39 U baka vu rju ni rju'a taga nda
wuu.
40 U indji u rju'a nita ye, ani tie bi
ron ba ni he?
41 U ba hla wu, "Ani wuu meme bi
ron ba ni kpukpo ya,' nda ka rju'a
nno bi ron bari wa ba ka hanwu ni
nton wa inebi tie a.
42 Yesu a hla ni bwu, "Bi na kra ni
tre Irji na, 'Tita wa bi mme ba kamba
niwu a ka tie tita u nfron ma. Iwa yi
ahi tie u Irji nda bi ni shishi mbu?
43 Nitu kimayi me hla yiwu, ba kpa
gbu u chu Irji niyi nda ka nno u ko
ra ri wa ani ti ndindia.
44 U wa a rjoku nitu tita yia, ani
chon tie rjuru me. U nitu ndji wa
ku'a ani Myrian wu."
45 Wa Prist bi ninkon ba ni ba
Farisawa ba wo njo maa, baka toh
nda asi tre nitu mba.
46 Ba wa nkon u vu nda klu sissri
jbu ndji ba, nitu wa indji ba ban wu
nda a hi anabi.

22

1 Yesu a tre ni ba ngari ni misali a
ndi,
2 "Igbu u chu ngbungblu'a he na
ichu ri wa si tie gran ni vren ma.
3 Atru ba gran ma ndu ba hi yo bi
wa bana hla bawu ndu ba ye ni lo
gran, u bana ye na.
4 U chua ala ton gran ma bari nda
tre, 'Hla ni biwa mi yo ba, Tomba,
mi kle biri u gran ye. Mi han kiekle
lando lilon, ni ba mri nze lando ni
mbrukpi ba mi tie ba wawuu ye ni
bubu gran.'
5 U ndi bi kima ba kana nyme ni
yo'a na nda hi kpa mla Iri hi rju, u
ri bubu u lema.
6 Imbru mba baka vu ba gran
chu'a nno ba nkpon ya, nda wuu ba.'
7 U ichu'a ka tie nfu, nda ton
ba soja ma hi ka suu tu biwa ba
wuugran ba nda gon gbu mba.
8 Nikima, a hla ni ba gran ma ba,
'Ba kle ndu u gran a ye u bi wa bayo
ba'a bana mlau ye na.
9 Nitu kimayi bika hi ni nyu nkon
ndi yo gbugbu ndji wa bi toh a ndu
ba ye ni gran'a.
10 Igran ba baka hi ni nkon nda ka
gbu ndji wa ba toh a ye, ni bi bima
niwa bana bina. U tra u gran ka su
pui me ni bi tsri.

11 U chu'a ye nda ni toh bi tsri ba,
nda toh indji ri wa ana sru kpi u
gran na.
12 U chua mye, 'Ikpan mu, u tie ni
he ndi ri ye wa hama ni kpi u gran?'
Igua ka wa ikpye u trea hama.
13 U chua hla ni gran ma ba, 'Vu
ghuyi lo' woni za, ndi kau taga ni
mi bwu,' iwrji wa ani yi nda tan
nyinyiere na.
14 Ahi ndi gbugbu wa ba yo, u fyi
me yi ba chu ba.'"
15 U Farisawa ba baka hi nda ka
sron mu u nkon wa la vu ni tre ma'a.
16 Baka tru mri koh ba ni
Hirudiyawa hi ni wu. Baka tre na
Yesu, "Mala, kie toh wu u indji u
hla tre njanji, ndi ni tsro nkon Bachi
njanji me. U na ya kri ni tre ndi na
ndji na tsro son tu ni ndji na.
17 Hla tawu, ahi ngye hi mre me?
A he tu nkon ndu ba han ban ni
Kaisar ka a'an?"
18 U Yesu a toh meme mba nda tre,
"Anitu ngye mba bi tsra me, biyi bi
tie brji?
19 Tsro me nklen u bana. "Niki yi
baka nji dinari ri ye nno.
20 Yesu a tre ni ba, "Ahi yu nha ni
nde nha mba he ni wayi?
21 U ba hla wu, "Ahi u Kaisar."
U Yesu ka hla bawu, "To kima, nno
Kaisar ikpyi bi Kaisar, u ni Irji ikpi
bi Irji.
22 Wa ba wo toyi, baka manji ma
wakran. Ba donwu me nda hi kpa
mba.
23 Ni vi kima Sadukiyawa bari, wa
ba hla ndi tash'me na he na, ba ye
niwu. Ba mye wu,
24 ndi, "Mala, Musa a hla, 'Indji
wa a khwu nda na he ni mri naa, a
gbigbi ndu vayi ma ndu gran wama
nda ngrji mri ni vayi ma.
25 Imri vayi bari tangban ba na he.
U mumla a gran nda kwu. Nitu wa
ana ka mri don na, a ka wama don
ni vayi maa.
26 U vayi ma u haa ngame ala tie
tokima me, u'u traa me, hi niwu
tangban a.
27 Iwa ngame ye khwu hu ba
tangban mbawu.
28 U ni vi u tash'me, iwaa ni u
nha nime tangban ba? Niwa wawu
mbawu ba gran wu.
29 Yesu a saa nda hla bawu, "Bi
kadu, niwa bi na toh embe ba na ni
ngbengblen Irji na.
30 Ni tash'me a, bana gran na nda
na nno gran na. Ana he tokima na,
ba he tu Malaiku bi shulu.
31 U nitu tash'me bi khwu, bina kra
kpye wa Rji hla yiwu, nda tre,
32 'Mi hi Rji u Ibrahim, ni Irji u
Ishaku, u ni Irji u Yakubu?' Irji na
Irji u wa ba khwu'a na, ahi wu wa
ba he ni sisren."
33 Wa jbu ndji ba ba wo wayi, baka
manji tsro maa wakran.
34 U wa Farisawa ba wo ndi Yesu
a kanyu Sadusiyawa ba, baka yo
kpamba shu tie.
35 Iri mba, wa a kpa ka ni duu a, a
myewu, nda ni tsra wu -
36 "Mala, ni mi duu'a a riame mba
nna wawuu?"
37 Yesu a hla niwu, "'Son Bachi Irji
me ni sron me wawuu, ni dri me
wawuu, u ni mre me wawuu.'
38 I wayi hi kikle ni duu u mumla.
39 U uhamaa he to kima - 'Son mri
vayi me na tume.'
40 Nitu duu hari biyi mba, inkpyi
duu a ni anebi baba nji wu."
41 Niwa Farisawa ba ba kisi shu
kpamba tiea, Yesu a nno mba mye
ri.
42 A tre ndi, "Ahi ngye ri hi mre
mbi ni tu Kristi? A hi vren nha?" Ba
hla wu, "Ivren Doda."
43 Yesu a hla baawu, "U ni he ri
Doda a yo wu ni mi brji'a ndi Bachi,
nda tre,
44 'Bachi hla ni Bachimu, " Kuson
ni wo korhi mu, se mi ka bi yowu ko
shishi zi ni nda za me?'"
45 U Doda ani ta yo wawu wahi
Kristi ndi 'Bachi,' u nihe ahi vren
Doda?"
46 Indrjo ri ana he nyu u saa kpe
ri ni wu na, u indrjo ri na la mye wu
kpe ri rji ni vi kima ngana.

23

1 U Yesu a tre ni jbu ndji u ni mri
koh Ma.

2 A hla, “Bi nha ni ba Farisawa ba
son ni ruron Musa.
3 Nakima, ikpye wa bi yoyi tie'a,
tie ba ndi hu nji ba. Na hu ndu mba
na, nitu wa ba kpi wa ba hla, bana
tie ba na.
4 E, ba vu kpyi bi ron ma wa ba tie
di lu'a ka saa ni ndji ni ngban. U ba
ba kimba bana nzu vren wo ri nda
ban ba na.
5 Ba tie ndu ba u ndu ndji toh. Ba
wran kpo u embe mba bwu na bwu
nyu wo ba nklon ba tie pli me.
6 Ba son ta ki ni bubu bi ninkon ni
wrji bi tie gan mba bubu ninkon ni
mi Sinagog,
7 ni bi chi kanmu, ni ndu ndji yo
ba, 'Mala.'
8 U bi na ndu ba yoyi ndi 'Mala' na,
niwa bi he ni mala rirrii, u bi mri
vayi wawu mbi wu.
9 Ndi na yo ndrjo ni ngbungblua
ndi Tie me na, niwa wu he ni Tie
ririi u wa he ni shulu.
10 Ndu ba na yoyi ndi 'Mala' na,
niwa bi he ni Mala ririi, wawu yi
Kristi.
11 U wa ahi ninkon mbi a ni katie
vren koh mbi.
12 Indji wa a nzu tuma, ba kau grji,
u wa a katu ma grji, ba nzuu.
13 Iya mbi bi nha ni Farisawa, bi
brji! Bi hra ndji nkon u ri ni gbu
u chu shulu. Biyi bina rina, ndi na
nyme bi son ria ndu ba ri na.
14 Iya mbi, bi nha ni FArisawa,
bi brji! Wa bi kpa mba bi kbo ni
tie meme, ndi ni tsro ndi bi toh tie
aduwa ngbondon ma. U nitu kima
bi kpa ya gra zan.
15 Iya mbi bi nha ni Farisawa, bi
brji! Bi ru gran ba nne ndi hi ba gbu
ni hi wa indji ririi u to a huyi, bi kau
tie meme nna vren u koh lu mla kpu
hato biyi.
16 Iya mbi, bi tsro nkon ni fyifyen,
biyi wa bi trea, 'Indji wa a shi rji ni
hekali, ana kpye ri na. U ndi ndji wa
a shirji ni dran u mi hekalia, shirji
ma ni vuu.'
17 Biyi ruru bi nfyen! Ahi rime
bran zan, idran ka hekali wa a kpa
dran tie tsratsra?
18 U, 'Iwa a shirji ni tu'u hekali a,
ana kpye ri na. U wa a shirji ni kpyi
wa ba tsi mba ni kima, shirji ma ni
vu.
19 Biyi bi nfyen! A riame bran zan,
ikpi mba ka tu hekali a waa ka kpyi
ba tie tsratsra?
20 Nakima yi, i wa a shirji ni tu
hekali a, a shirji niwu mba ni ba kpi
u mima.
21 Wa a shirji ni hekali a, a shirji
niwu uni ndji wa ani son ni mi ma.
22 U iwa a shirji ni shulu a, a shirji
ni kpanci Rji mba ni ndji wa a son
tuma.
23 Iya mbi, bi nha ni Farisawa, bi
brji! Bi nno iri nimi wlon u yan, ni
nji ni ndi ka kpi bi duu birigra ba
don ni zizi, ni kponji. A biyi yi ba
mla ndu yi tie a, ana wa bina ka ba
don na.
24 Biyi bi tsro nkon ni fyifyen,
biyi wa bi sh'bi ngblungbu rju ndi
myriyen laklumi!
25 Iya mbi, bi nha ni Farisawa, bi
brji! Bi ngla kogon gbanju u gbakli
kongo, u ni mi ba shu ni tie shishi ni
myriyen ndji.
26 Ahi indji Farisi u nfyen! Guchi
ngla mi gbanju a mba gbakli (kongo)
a ni ndu ko ra'a tie tsratsra.
27 Iya mbi, bi nha ni Farisawa, bi
brji! Bi he too babe wa ba gban
meme kinklan ni bawu'a, u ko ra
mba ni bi ya, uni mii kwukwu kmo
ni ba kpi bi rji ba shu ni wu.
28 Ahi tokima bi he ni shishi ndji
wa ba toh yi tsratsra me ni kora u
mi mbi shuni tie brji ni meme tie.
29 Iya mbi, bi nha ni Farisawa, Bi
me ba be u ba anabi ndi mla be u bi
ndji tsratsra tie.
30 Bi tre ndi, 'Ki na he ni nzan u ba
tie mbu, ki ndi na yowo ni ba ndi ka
yi hle ba anabi ba hle na.'
31 Nakima, biyi kimbi bi tron ndi
bi mri u bi wa ba wuu ba anabi ba.
32 U biyi me bi ye shu kongo u tsra
u ba tie mbi'a.
33 Biyi wan, imri grache, bi tie ni
he ba ndi nawo ni tron u gbarji lu u
kasese?
34 Tokima, to yi, misi ton ba anabi
ni bi he toh ni bi nha ye ni yi. Bari

mba bi wuu ba ndi kpan ba ni nh'ma
kunkron, u bari bi tsi ba ni sinagog
mbi ndi zu mba hu ba gbu ba.
35 Ikle mani he wa ni tu mbi mba
iyi u bi tsratsra hle ni ngbungblua,
rji ni yi Habila tsratsra hi ni yi
zakariya ivren Barakiya, bi wuu gan
ni hekalia nitu hekalia.
36 Njanjimu mi hla, ikpyi biyi baye
ni tu mbi ni nzan yi.
37 Urushalima, Urushalima, uwu
wa u wuu anabi ba ndi ta wa ba ton
ba yeni wua ni tita! Inkpu bren mba
mi son mi vruyi shutie towa kuko ni
vu mri ma shu ka ni ngban ma, a bi
kambi!
38 To, ba ka koh me don na k'bo.
39 U mi hla yiwu, bi na la toh me rji
zizan yi se bi tre, 'Lulu he nitu ndji
wa a ye ni ndi Bachi'a.'"

24

1 Yesu a rju ni mi hekali nda vu
nkon ma hi. Mri koh ma baka ye
nda ni trso wu ime hekali.
2 U wa a saa ni bawu, "Bi to ikpi
biyi wawuu? Mi mla yiwu njanjimu,
ba na don tita riri me zi nitu ri na.
3 Niwa a kuson ni ngblu Zaitun a,
mri koh ma to ye niwu ni ya y'bi nda
tre, "Hla tawu, ani tanyi mba ikpi
biyi ba tie? Ahi ngye ri ni hi ingban
u ye me ni inton u kle a?"
4 Yesu a saa nda tre ni mba, "Tie
sisren ndi ndu ndrjo ri na kayi rji na.
5 Bari baye gbugbu mbawu ni nde
mu. Ba tre ndi, 'Ime yi mi Kristi'a,'
nda ka ndji gbugbuu rji.
6 Bi wo ba ku ni dbu ba ku. Ki
kpyen ndi na tie sissri na, ahi gbigbi
waa ikpi biyi ba tie a rliko inton ka
kle.
7 Meme ni wanyu ni meme, u igu
u chu ri ni wanyu ni gbu u chu bari.
Ba tie yon mba cu meme ni bubu
nkankan.
8 Biyi bahi kpi bi mumla towa ilo
ngrji.
9 Hu gon niwa, ba vu yi nno tie ya
nda wuu yi. Bi hra wawuu ba kran
yi nitu nde mu.
10 Rji ni wa, indji gbugbuwu ba
rjoku nda le ni kpamba nda kran
kpamba.
11 Anabi bi che gbugbuwu ba rju
nda ka gbugbuwu rji.
12 Niwa ison vlala ni babran, ison
ndji gbugbu wu ni k'ma si.
13 U i wa a vusron hi kle'a, ani
gbujbu.
14 Itre ndindi yi u gbuchu ba d'bu
ni ngbungblua wawuu nda hi shaida
ni meme ba wawuu. Rji ni wayi
inton u klea niye.
15 Nitu kima, biti toh kpe meme
ma u cii, wa Daniya anabi hla'a, a
kri ni zande ni bubu tsratsra" (ndu
wa a si kra mla toh),
16 ndu wa bahe ni Yahudawa
tsutsu hi ni ba ngblu,
17 "ndu wa ahe ni tunkan na grji
hi ban kpe ni mi koh mana,
18 u ndu wa ahe ni rju na k'ma ye
ban nklon ma na.
19 Iya ni bi he nne ni bi mri
nhanha ni vi bi kima!
20 Tie aduwa ndu vi tsutsu bi a he
ni nton u wru ka Sabat na.
21 Kpukpo ya ni he biwa bana tie
toh'a na rji ni mumla ngbungblu'a hi
ye zizan yi, u, bana la tie'u ngana.
22 A ndi na wa ba fon vi mba rju'a
na, ikpe ri u tankpa ni tie bre nawo.
Uni tu bi wa ba chuba'a ba gron vi
mba.
23 U ndrjo nita hla yiwu, 'To, ngye
Kristi'a yi!' ka, 'Kristi'a he mu!' na
kpanyime na.
24 Kristi biche ni anabi biche ba
wlu nda tie nban ni kagrji nda ka
gbugbuwu rji, u nkon ni tie he,
nhambi ni wa ba chuu baa.
25 Tomba, Mi myren hla yiwu
guchi ni nton'a.
26 Tokima, ba ti hla ni yiwu, 'To,
ahe ni miji,' na hi ni miji'a na. Ka,
'To, ahe ni mitra,' na kpanyime na.
27 Towaa ani rhinzan kpan rji niko
nzan hi ko yalu'a, ani he tokima me
ni ye vren ndji.
28 Iwrji wa k'mo nma he'a, nyulu
ba shuki.
29 Ni kle nton u meme yaa, ni vi
biki ikpan-rji ni katie bwu, u wha

na nno kpan ma na, ba ntsintsen ba
rjoku rji ni shu, u ba ngbengblen bi
ba shulu ba ba grju.
30 Uni kiyi igban Vren Ndji ni tsro
ni kplende su, u il'be bi ngbungblu'a
wawu mbawu ba tie ruu. Ba toh
Vren Ndji si ye nimi kpalu ni ng-
bengblen mba kiekle he ma u kpan
ma.
31 A ton Malaiku ma ni kiekle yi u
njon, u ba vu biwa ba chu mba rji ni
fron nzya ba, rji ni nchi shulu ri hi
korima.
32 Ya ndi toh kpyeri mba ni
kunkron bua. Nginga ma ba ta si
t'bo nda ni tie nvunvu, bi to ndi isu
tie whewhre.
33 U ngame, biti toh ba kpi biyi
wawuu, bika toh ndi a tie whewhre,
ni ba nkon tra ba.
34 Njanjimu mi hla yiwu, inzan yi
na y'ba hi na se ikpi bayi ba tie.
35 Shulu mba meme ba y'ba hi, u
ba tremu'a bana y'ba hi na
36 U ni tu vi mba nton kima, indrjo
na toh na, hu ni Malaiku bi shulu, ka
Ivren'a, se Wawu Tie'a megyen.
37 Na wa ahe ni nton u Nuhu,
tokima me ani he ni ye u Vren Ndji.
38 Na ni nton u wa mma k'mo na
ye rhina, bata rhi nda ta so, nda ta
kpa gran nda nno gran, hi mla vi wa
Nuhu a ri nimi ghwu'a,
39 nda na toh kpe na ka mla wa
imma k'mo'a ye kprume ni wawu
mbawu - ahi naki iye u Vren Ndji
nihe.
40 U indji lilon hari bahe ni rju - ba
ban ri, nda don rima.
41 Imba hari basi kon ni nnra - ba
ban ri nda don rima.
42 Tokima, bika ki ni gben, niwa
bina toh ka ni vi rhime Bachi ni ye
na.
43 To wayi mbayi, Indji u koh andi
toh ka ni nton rhime indji u y'bi ni
ye ni chuu, a ndi son gben nda na
ndu yra koh ma na.
44 Tokima, bika mla gben, niwa
Ivren Ndji ni ye ni nton wa bina yo
sron na.
45 Ahi nha hi vren koh u kponji
nda he toh wa tiekoh ma a ka bi
kohma don ni woma ndu ta nno ba
birhi tsra ni nton rhi?
46 Ivren koh u lulu ahi waa tiekoh
ma niye tooh asi tie kima ni k'ma ye
ma.
47 Njanji mu mi hla yiwu, tie koh
maa ni yo kpi ma wawuu ni wo ma.
48 U meme vren-koh tre ni mi sron
ma, 'Tie-koh mu a rhihe rhi,'
49 nda ni tsi kpukpanma imbru
mri-koh ba, nda rhi nda so ni bi
wu'a,
50 u tie-koh u vren-koh kima niye
ni vi wa vren-koh kima na yo sron
na ni nton wa ana toh naa.
51 Tie-koh maa ni hanwu tie tsitsa-
tsitsa me nda nno wu bubu ni bibrji,
wa ni kima ani zia yi nda tan
nyinyren.

25

1 Igbuchu shulu ani he to mrli mba
wlon wa ba vu ba fitila mba nda hi
kpa ilon wa sa.
2 Iton ni mi mba ba he toh, u ton
ba na ruru.
3 Niwa ruru mrli mbaa ba vu ba
fitila mba nda na nji babran na.
4 U mrli mba bi hr to ha baka nji
nye u ba fitila mba mla.
5 Ilon wasa ana ciciye na u baka ri
druna hi mla ka kurna.
6 U ni tsutsu cuu baka dbu 'Lilon
wasa ye'ye! Rju hi kpau.
7 U mrli mba wa wumba wu baka
wlunde nda mla ba fitila mbo tie.
8 Bi ruru ba ba hla ni bi he to ha
tie nye mbia nno ndu ba fitila mbu
na khwu na.
9 “Bi he to h'a ba saa ni bawu inye
a natsra tawu yayi na bika hi ni bi
lenye'a ndi le u mbi.
10 Waa ba hi le'nye'a, u ilon wasaa
ri ubiwa bana mla ki gben'a ba rihu
hi ni bubu lo gran u baka tro nkon
traa.
11 Imrli mba ba rima baka ye ni
kogon nda tre Tiekoh, tiekoh, bwu
nkon'a ni tawu!
12 A saa ni bawu, 'Njanjimu mi hla
yiwu mina toh yi na.
13 To kima bika mla ki ni tu wa
bina toh vi ka nton'a na.
14 Ahe towa indji ri ta hi ni meme
ri. A yo ba mrli koh ma nda nno ba
kpyi ma.

15 A nno ri mba talenti ton nda nno
iha nda la nno ri ngame talenti iri.
16 Iwaa a kpa talenti ton a agbla hi
nda ka tie ndu ni mba nda fe talenti
ton bari ni tuma.
17 U wa a kpa harli'a a tie tokima
me nda fe ha bari nha.
18 Se waa a kpa talenti ri'a hi
kpama nda shi juju ni meme nda ri
nklen tie koh ma.
19 Tie koh mba aka son ban nton
babran rlikoh nda k'ma ye ndu mrli
koh maa ndu bla nklen ba nno.
20 Ivren koh wa akpa talenti ton'a
a nji u ma ni talenti ton wa a
hon'a nhaa nda tre, Tiekah mu, u ne
talenti ton to yi mi fe talenti ton bari
nhaa'
21 “Tiekoh ma a hlawu, u toh tie,
vrenkoh ndindi ni u kponji! U tie
njanji ni kpyi fyi me, mi yowu nji
ikpyi gbugbuwu. Rihi ni takpe u
tiekoh me'.
22 Ivren koh wa' a kpa talenti ha'a
ye nda tre 'Tiekoh, u'ne talenti ha,
Toyi, mi fe talenti ha bari nhaa'.
23 Tiekohma a hla wu, “u toh tie,
vrenkoh ndindi ni u kponji! U tie
njanji ni kpyi fyi me. mi yo wu ndu
nji ikpyi gbugbuwu. Ri ni mi takpye
tiekoh me.
24 U vrenkoh waa kpa talenti ri'a
ye nda tre, Tiekoh, mitoh ndi u ndi
wa ana tie ro na. U can ni wrji wa
una cu'a na ndi ni vu ni wrji wa una
hii na.
25 Mi klu sisri ndi nji talenti mea
ka ri ni mi meme. Toyi kpa kpye wa
u mea.
26 U tie koh ma ka saa niwu nda
tre, u vrenkoh u' ridrii wa ani tie
sankon'a, u toh ndi mi can ni ivrji
wa mina cu'a na ndi ni vu ni wrji
wa mina hii na.
27 Una ka nklen mu'a nno banki to
mina kmaye nii ka kpa kpye mu nha'
ni wa a hon'a.
28 Ni tu kima, vu kpa talenti u wo
ma ka nno u talenti wlon'a.
29 Ahi wa ahe wu'a bala nno nhaa
gbugbuwu kahewu vlalala me. U wa
nda na he ni kpye na ikpye wa umaa
ba vu kpa.
30 Vu vrenkoh u ridri yi wa ana
hi ndu kpyeri tayo ni wrji u kplak-
pakpa bwu wa ani yi nda tan
nyinyren'a.
31 Niwa Ivren Ndji ni ye ni mi (he
ma u kpan) ni malaiku ba wawuu,
ani son ni kpancima u (daraja).
32 Ba vu bi kohra ba wawuu ziwu
k'bu ma wani ga ndi ni yiyri towa
ani ho n'ma bi koh ni ga nt'matie kan
ni ba yawo.
33 Ani zi ntma ba ni wo korli na u
yawo ba ni woma ko'ta.
34 U chu'a ni hla ni bi wo korli ma
'Ye biyi wa Tiemu tie luluni yiwu'a
rini gbuchu wa be tie zi yiwu guci
ni tie ngbungblua.
35 Iyon a tie me u bika ne rli hlan
ma atie me u bika ne ma miso; mi
ye tsri u bika kpame ri kohmbi,
36 I he gbyre u bika sru nklon nimu
milo u bika toh tie mu; mi he tro u
bika zren yi ni me.
37 U bi tsratsra ba saa nda tre, 'Baci
ani tanyi ki toh wu si tie yon ndi nno
wu rli? Ka tie hlan ma ndi nno wu
so?
38 Ni tanyi ki toh wu ndji u tsri
ndi kpau? Ka ni gbyre ndi nnowu
nklon?
39 Nitanyi ki toh wu si lo ka nitro
ndi ye niwu?
40 U chua ni saa nda tre Njanjimu
mi hla yiwu ikpye'a bi tie ni ri wa
zan tsi tsa me ni mi mrli vayi mu
biyi a, bi tie nimu.
41 Wa ni hla ni bi wo kota ma, Cbi
dinkon mu wayi, biyi wa ba lanyu
yiwu'a, hiri ni ilu u kakle wa ba tie
ni brji ni malaiku ma.
42 Ni tu wa iyon a tie me u bika na
rlina hlan ma tie ma bika na ne so
na.
43 Mi ye tsri u bika na kpame na mi
he gbyre bika na ne nklon sru na ndi
lo ndi he tro u bina tie kpye muna.
44 U ba saa ngame nda tre, Baci ani
tanyi kie toh ni yon ka hlan ma ka
ndji u tsri ka ni gbyre ka ni lilo, ka
ni tro, u kie kana tie kpye wu na?
45 U ani saa ni bawu nda tre
Njanjimu mi hla yiwu, ikpye wa bi
na tie ni ri wa a zan fyime u mrli
vayi mu na bina tie nimu na.
46 Biyi bahi kpamba nimi ya'u

kakle u bi tsratsra a nimi rai sese kase”

26

1 Niwa Yesu a tre ni tu kpyi biyi kle wawuua, a hla ni mrli koh ma ba,
2 Bi toh ndi ivi ha bati vu y'ba u vi u gan Rugran niye u ba vu Ivren Ndji nno ba kpan ni tu gran nhma kukron a”
3 Ba firist bi ninkon ba ni bi ninkon ndji ba, ba shubi ni koh chu firist wa ba yo wu ndi Kaifas.
4 Ba sronmu ni yay'bi ni nkon wa ba vu yesu wuu'a.
5 U ba tre ndi, “Ana ni nton gan Rugran na ni ndu tsi na ka wlu na”
6 Ni nton wa Yesu he ni Betani ni koh Sima u kpurua,
7 a si rli birli, u wari ka rihi ni kpala ba nye u tie le nda kasru ni tuma.
8 U wa mrli koh ma ba toh'a, ba vra nfu nda tre, “Ani tu ngye mba a nji nye yi si tie meme.
9 Ba ndi na le niwu nda kpa gbugbu nkle nno bi ya”.
10 U Yesu wa a toh mre mba a tre ni ba “Ni tu ngye bi yan wayi kpa? E a tie kpye ndindima ni mu.
11 Bizi he ni bi ya cacuwu u me bina zi he ni me na.
12 Wa a sru nyeyi ni kpamila a tie u rjumu.
13 Njanjimu mi hla yiwu ni wrji wa ba d'bu itre zizi yi'a ni ngbungblua wawuu ba hla kpye wa iwa tie nda taka ma”
14 U ri nimi tso ba wa ba yowu ndi Yahuda Iskaroti kayi ni bi ninkon firist ba
15 nda tre, “Bi ne ngye mindi vuu nno yi?” Ba tsra shekels u dran se'tra nnowu.
16 Rji ni nton kima azi wa nkon wa ani vu nno ba'
17 Ni vi u mumla u gan rugran mrli koh ba ba' yeni Yesu nda tre, “Ni mameyi mba u son ki mla rli u gan rugran tie?”
18 A hla “Hi ni ndji ri ni mi gbu ndi hla wu, mala tre “Inton tie whiewhiere. Mi tie gan rugran ni koh me ni mrli koh mu”.
19 Mrli koh ba ba' tie towa Yesu a hla bawu'a nda mla rli Rugran tie.
20 Wa yalu tie a, a son nda rli ni mrli koh ma tso'a.
21 Wa ba ki rli'a, a tre “Njanjimu me hla ni yi wu iri mbi ni le'nime”
22 Ba'ka yi ni sron, nda ni mye wuni yiyri, “Ani tie bre meyi ba' Baci?”
23 A saa “Wawu wa ayo woma si rli ni me ni kongo'a ahi wawuu yi ni le ni me.
24 Ivren Ndji ni hi towa ba nha ni tuma. Iya ndji wani woma ba le ni Vren Ndji'a! A ndi na bi ndu bana ngrji wuna”
25 Yahuda, wa ani le ni wu'a tre, “A hi me?” A hla niwu, “U hla ki me”.
26 Ba si rli, Yesu ka ban bredi nda tie lulu nda mrewu. Aka nno mrli koh ba nda tre ka tan. Iwayi hi kpamu”
27 A ban kofi'a nda ngri nda ko nno ba nda tre, so wawu mbi wu.
28 Iwayi hi yimu u shirji wa ba kau hlega ndu ba wru latre gbugbu ndji hle.
29 Mi hla yiwu mina la'so ma (inabi) yi ngana se viwa mi sowu sisa niyi ni ngbuchu u tie mu”
30 W ba yo se'a ba rju hi ni ngblu u ze tun.
31 U Yesu hla bawu, “Wawu mbi wu bi joku ni tu mu ni cuyi, niwa ba nha 'Mi wru wa ani nji gran ba, u nt'ma bi gran ba shangblan.
32 U mi ta ye wlunde mi hi Galili guci yiwu”
33 U Bitru hla wu “U bata ni joku wawumba wu ni tie me, ime de mi tie bre joku”
34 Yesu hla wu, “Njanjimu mi hla wu, ni mi cuyi u kpatron tie kputra ndi wu toh me rli u gba ka tubu.
35 Bitru a hla ni wu, “ Ani ta wa mi khwu ni wu'a mi na kpau tron” Ba mbru mrli koh ba ba tre kpye rirji me.
36 Ni nton kima, Yesu ahi bi ni ba ni wrji wa ba yowu ndi Getsemani nda hla ni mrli koh maa “Kuson wa u me mi ni wa mu' ndi tie aduwa”
37 A nji Bitru ni mrli nlon Zabadi harli niwu nda si yi ni sron.

38 A hla bawu, “Idri mu ni lome
kpukpo me to mi khwu. Ki wa ndi
gben ni me”
39 A c'bi hi tsame, nda ku ni shishi
nda tie aduwa. A tre, “Itie mu ani
ta tie tu, ndu kofi yi y'ba me yo.
Nakima ana mre muna nduhi mre
me.
40 A ye ni mrli koh ba nda toh basi
kruna, nda hla ni Bitru, “A ngye,
bina gben ni me u wru nton ri me
na?
41 Gben ndi tie aduwa ndu yi na
joku ni tsra na Isron'a ni son u kpa
tie whie me”
42 A hi kpama kpu uha nda tie
aduwa. a tre, “ Itie mu iwa ni ta na
y'ba hi na ndi gbigbi mi so wu mre
me'a ka tie”
43 A ye ngarli nda toh basi kruna,
u shishi mba ba ron.
44 Ala ka ba don ngarli nda hi ka
tie aduwa inkpu u tra nda la tre to
wa a tre'a.
45 U Yesu a ye ni mrli koh ba
nda tre ni bawu, “B i rli kruna, ndi
ki kpami mengyen? To inton tie
whiewhiere u ba le ni Vren Ndji ni
wo bi latre.
46 Wlu, kie ndi hi. To, waa ani le'
ni me'a ahe whiewhiere ni me”
47 A he si tre, Yahuda iri nimi tsoba
kaye Ijbu ndji ba hu rji ni ba'cu
firist ni bininkon u ndjiba. Ba nji ba
njingban ni ba kpala (ngbonhon).
48 Indji wa ni le ni Yesu'a a tsro
ba ngban nda hla “Indji wa me nha
gboble ni wu'a, a wawuyi” Bika vuu.
49 A gbla hi ni Yesu nda tre “Mi ci,
mala!” nda nha gboble ni wu.
50 Yesu a hla niwu “Kpanmu, tie
kpye wa u ye tie'a” U ba ye sawo
mba ni tu Yesu nda vuu.
51 U ri wa ana he ni Yesu'a ka n'ma
woma rju, nda cu inji ngban nda
sren ton vrenkoh u chu firist cuu
taga.
52 U Yesu hla wu, “Ka njingban me
yo ni hra ma, e bi wa ba nzu ngban
ani nji ngban ba khwu.
53 Ka u ya mina toh yo tie mu ndu
ton malaiku zan j'bu tso.
54 U ba tie ni he ndu tre u embe
ba ndu tsra din a gbigbi ndu wa tie
toyi.
55 Ni nton yi Yesu a hla ni j'bu
ndji ba “Bi ye vu me ni nji ngban ni
ngbonhon na mi ndji y'bi? cacuwu
mi son ndi tsro ni hekali u bi na vu
me na.
56 Ikpyi bayi wawuu ba tie ndu
nha bi Totsu'a ye tsra” Nikima, mrli
koh ba ba'ka tsutsu kau don.
57 Biwa ba vu Yesu'a ba njiwu hi
ni kaifas ninkon firist, u bi nha ni bi
ninkon ba kia.
58 U Bitru kasi hu gbugbanmu hi ni
koh ninkon u firist ba. A ri hi mi nda
ka kuson ni bi gbyen ba nda ikpye'a
ba ti'a.
59 Ninkon u firist ba ni (majalisa)
basi wa kpye u ce wa ba hla ni tu
Yesu nda vu wuu.
60 Bana vu ni kpyeri na, ko ni wa
indji gbugbuwu ba rju nda tie ce. U
indji harli bari ba rju
61 nda tre, “Indji yi tre mi toh zi
hekali Rji yi ndi mewu ni vi tra”
62 Ninkon u firist ba ka wlunde
nda tre ni wu, “U na he kpye wa u
saa na? Ahi ngye mba basi tre ni tu
me?”
63 U Yesu ka krli ni ngbangbi. Injii
ninkon u firist a tre, “ mi yo wu
ni nde Rji u (sisren) hla ni tawu ka
wuyi u Kristi Ivren Rji.”
64 Yesu saa ni wu, “U hla kime ye.
U mi hla wu, rji zizanyi u toh Vren
Ndji a son ni wo rli u ngbengblen
nasi ye ni tu kpa u shulu”
65 Ninton kima injii ninkon u firist
a y'ba ba nklon ma nda tre, “A tre
latre!” u kie wa ngye ngarli? Tomba
zizanyi kie wo latre'a.
66 Ahi ngye imre mbi? Ba saa nda
tre “A mla u khwu”
67 Ninton kima, baka sru nten sruu
ni shishi nda tsiwu nda kpan wu ni
kprji wo mba,
68 nda tre, hla tsu na tawu, uwu
Kristi. Ahi nha mba Kpanwu?”
69 Bitru a son ni korah bubu u bla
tre a, u vrenwa ri, igran kaye ni wu
nda tre, “Iwu ngame u he ni Yesu ni
Galili”.
70 A kpatron ni shishi mba wawuu
nda tre, “mina toh kpye wa u si tr'a
na”

71 Niwa a rju hi ni nyu nkontra,
ivren wa ri, igran a toh nda tre ni
wa ba he ni kima, “Iguyi ana he ni
Yesu u Nazaret”.
72 Wa'ka' kpatron nikima ngarli,
nda shirji tia, a tre, “Mina toh Indji
mba na!”
73 Inton'a y'ba tsame u waa ba klri-
krli a baka ye ni Bitru nda hla niwu,
“cucu uri mba ngame, ilme a mba
nhrawu.
74 Wa a ri la'nyu nda ni shirji nda
ni tre, “Mina toh Indji mba na” U
gba a ti gbla tubu.
75 Bitru ka taka itre wa Yesu a hlaa,
“U tie san mu ikpu tra rli u'gba ka
tubu” A rju hi ni kahlan nda kayoi
kpukpo me”

27

1 Wa' ble ye kpan ba firist bi
ninkon ba ni bi ninkon u ndi ba ba'
ka suron mu tie nkon u wuu.
2 Ba lowu, nda njiwu hi ka nno
Bilatus gona.
3 U Yahuda wa a le ni wu'a toh ndi
ba wuu Yesu, awa' (sran mre ma)
nda nji idran shekel setra'a ye ni' bi
ninkon firist ba ni bi ninkon ndji ba,
4 nda tre, “mi latre wa mi myren
ndi wa ana tie latre naa” U ba tre,
“Kima hi ngyeri tawu? To kpye wa
u tie kime”
5 A ka mrli dran ba ta hle ni mi
hekali, nda rju hi ka ba don da ka
klo kpame rjirji.
6 Ninkon u firist ba vu mrli dran
ba nda tre, “Ana he ni nkon u duu'a
ndu wayi ri ni (wron) na niwa a hi
nklen yi”
7 Baka tre ni kpamba nda ban
nklen le rju u ri' wa baka ta rjuu bi
tsri.
8 Nitu kimayi ba yo wrji kii ndi,
“Bubu yi” ye' luwayi.
9 A ye tsra ni kpye wa Rimiya u
Totsu'a tre din, “Ba vu dran setra ba
inklen wa imrli Israila bayo ni tuma,
10 nda nno ni tu bubu ri, nawa
Baci a yo ba tie'a.
11 Yesu a wlu ni shishi go naa, u
gona kamye wu, “U chu Yahudawa?”
Yesu a saa wu, “U hla me”
12 U wa bi ninkon u firist ba ni bi
ninkon ndji ba ba' nhawu, ana tre
kpye na.
13 U Bilatus tre ni wu, “Una wo
ikpyi ba wawu mbawu wa ba nhawu
na?”
14 U ana saa ikpye riri mena, waa
a ndu gona (manji ma wakran).
15 Ninton u gan'u Rugran bata ndu
gona cu ri nimi bi he tro'a wa ndji ba
kpa y'me a cuwo.
16 Ninton kima, ba he ni indji ri ni
tro wa a sentu'a u nde Barabas.
17 Wa baye kpan shuki a, bilatus
ka tre ni ba, “Ahi nha mba bi son
ndu mi cu cuwo ni yiwu? Barabas,
ka Yesu wa ba yo wu Kristi?
18 A toh ndi ba vu Yesu nno wawu
nitu wa ba tie shishi ma.
19 Wa arli son tu kwancima ucu'a
iwa a tru (ton) yewu nda hla, “ Rju
ninkon ndji yi wa ana latre na. Mi
tieya kpukpo me nicu luwa ni hra
nituma”
20 Ni ntonyi firist bi ninkon ba ni
bi ninkon indji ba, baka con j'bu ndji
ba ndu ba cu Barabas cuwo na wuu
Yesu.
21 Gona a mye ba “Ahi nha bi son
mi cucuwo yi wu ni mi ndji ha bayi?
Ba tre “Barabas”
22 Bitalus a tre ni ba “Mi tie he
ni Yesu waba yo wu Kristi'a?” U ba
saa wawu mbawu “Kpanwu ni gran
nhama krukron”
23 A tre “Nitu ngye, a tie nfye
meme?” U ba saa wu wawum-
bawu ngbangbanme, kpanwu ni
gran nh'ma kukron'a.
24 Niwa Bilatus toh ndi wawu na
toh tie kpyeri na u ndu tsi kana ye
wluna a ban ma nglawoma ni shishi
ndji ba ndatre, “Mi na he latre ni yi
indji yi wa ana latre na” Tie kpye wa
bi son”
25 U ndji ba wawuu baka tre “Ndu
yima he ni tumbu ni mrli mbu”.
26 Wa a cu Barabas cuwo bawu
nda tsi Yesu ni gbungban nda kau
nno mba kpahi kpan.
27 U ba soja u gona baka ban Yesu
hi ni hra u bubu bla trea nda nji jbu
soja ye kima.
28 Ba siwu nda lo pli samba niwu.

29 Ba tie roni ncon nda kason wu
ni tu nda nno kpala ni worli ma. Ba
kukhwu ngbarju nda cawu yaya nda
tre “Ndu Rji ziwu ichu Yahudawa!”
30 Ba sru nten sruu nda ban kpalaa
kpan wu mituma bru-bru.
31 Wa ba cawu yayaa bacu plima
rju nda sru kpyi ma niwu, nda nji
wu hi kpan.
32 Wa ba rju'a ba toh Bakurame u
nde Sima nda vu ni ngbengblen nda
ndu ban gran nhma kukron'a.
33 Ba ka ri ni bubu wa ba yo ndi
Golgotta wa ahi “Bubu khwukhwu
tu”.
34 Banno ima enabi wa basru nha
ni kpyeri wa a rii'. A la'toh nda kama
ni so.
35 Wa ba kpan wu a ba vu
nklonma ni nra nda ga kpamba,
36 nda ki si gbyen wu.
37 Ni ko tuh ma ba yo kpye wa ba
nhawu'a wa a, “Iwayi a Yesu, ichu
Yahudawa”.
38 Ba kpan bi yi harli nha bi ni wu,
iri ni korli ma, u rima ni wo ko ta
ma.
39 Bi zren zu ni ko kima ba hlo tre
ni wu nda ta whu tu mba,
40 nda tre, “Iwu wa u na zi hekali
ndi mewu ni vi tra, j'bu kpame! U'ta
Vren Rji uka grji ni gran kukron ye
meme”.
41 Firist bi ninkon ba ngame ba'
caa yaya ni bi nha u ni bi ninkon
ndji ba ndo tre,
42 A kpa bari gbujbu wa ana gbu-
jbu ni tu ma na. Ahi chu Israila.
Ndu rji ni gran kukrona, u nikiyi kie
kpaymeni wu.
43 A' yo sron ni Rji Ndu Rji kpa
juwo zizanyi Nda hi wawu yi tre “Mi
VrenRji”
44 Bi ybi wa ba kpan ba ni wu ba
tre to kima ngame. Ba mrewu.
45 Rji ni wru nton u tanne ibwu
kaye kasu meme a wawuu hi ni wru
nton u tra u yalu.
46 Whiewhiere ni wru nton u tia,
Yesu ka yra gro ngbangbani me nda
tra, “Eli, Eli, lama sabaktani?” waa
ahi, “Irji mu, Irji mu, u kame don ni
ngye?”
47 Wa bi k'rli ni kima ba wotoyi,
baka tre “A si yo Iliya”
48 Iri mba ka gbla tsutsu hi ka ban
rlikpanma son ni ma enabi u tsi nton
nda kason ni kpala nda nzu hi niwu
ndu so.
49 U mbru mba bakatre, “Don-
wume kie'toh ka Iliya niye kpau
cuwo”
50 U Yesu ala' yra gro ngbangban
me ngarli nda ka vrli (brji) ma cuwo.
51 U pli wa ba yo hra kotu hekali'a
ka y'ba yra ti ha rji tu'mu' grji ye
ncima, u meme ka grju u tita ba ka
yra tie nkan.
52 Ba' be' baka bwu' bi tsratsra wa
bana khwu'a ba' tash'me.
53 Ba rju ni mi ba' be' mba wa
ba ni wa atashme, nda ri ni mi gbu
u tsratsra nda tsro tumba ni ndji
gbugbuwu.
54 Wa hafsan soja ni indji wa basi
Yesu'a ba toh grju meme ni ba kpyi
wa ba tie'a ba' ka tie sisri nda tre,
“Njanjimu ana hi Vren Rji”
55 Gbugbu mba wa bazihu Yesu rji
ni Galili nda zowuu bana he ni kima
nda si ya ni gbugban mu.
56 Ni mi mba ba'na Maryamu Ma-
gadaliya, Maryamu iyi Yesu mba
Isuwu ni yi mrli Zabadi.
57 Wa yalu tie'a indji ri u wo' wa a
rji ni Armatiya, unde Isuwu, nda na
Vren Koh Yesu.
58 A hi ni Bilatus nda ka mye wu
ikpa Yesu. U Bilatus ka ndu ba nno
wuu.
59 Isuwu a ban k'mo nyi ni pli wa
arju'a,
60 nda kau yo ni mi be' ma sisa wa
ana tsen han mla tie a. A nyi kiekle
tita hi nyu b e'a nda hi.
61 Maryamu Madagaliya mba
Maryamu rima bana hi ki ma nda
son ni shishi b e'a.
62 Ni vi u haa ivi u kogon vi u
mla tie, bininkon ba firist ba ni ba
Farisawa baka shubi ni Bilatus.
63 Batre, “Tiekoh, kie taka ni nton
wa u gyrundji mu a he ni sisren'a
tre, “Vitra niti y'ba mi tashme”.
64 Nitu kima (nno oda) yo ba ndu
ba gben be'a tie vitra kieta na tie

tokima na bi huwa (mrlikohma) ba
ble ye y'bi-wu nda hlani ndji "A
tashme" U gyru u klekle ani zan u
mumla ni meme.
65 Bilatus a hla bawu, "vu bi gben.
Gben ni ngbengblen mbi wa bi he
wu'a"
66 U baka hi nda kagben hra b e'a
nda hrawu ni tita nda sru bi gben.

28

1 Ni cuu cacu asabaci ni bwu ble ni
vi u mumla, Maryamu Magadaliya
mba Maryamu rima baye ni be'a.
2 U meme ka grji kpukpame don
malaika Baci a grji rji ni shulu ye nyi
tita'a nda hon son wuu.
3 Nda kpan na rli nzan u nklon ma
ka kienkla me to suna (tita lu?).
4 Bi gben ba wrli kpa nda tie sisri
nda katie na ba k'ma.
5 Malaika tre ni mba ba andi "Na
tie sisri na yi mi toh ndi biye wa yesu
wa bana kpanwu'a.
6 Ana he wa na a tash'me towa ana
tre'a. Ye toh bubu wa ba ka Baci
yo'a.
7 Hi gbagbla ndi hla ni mrlikohma
ba (bi hu'a) A tash me ni khwu. To,
a guci yiwu sihi ni Galili Nikii bi toh
wu, To mi hla yiwu ye".
8 Imbaa ba gbla wlu don be'a ni
sisri ni briku nda zuzu sihi hla ni
mrlikoh ma ba.
9 U Yesu aka nzu tu ni mba nda tre,
"mi ciyi!" Imbaa baka vu za ma nda
kukhu ni wu.
10 U Yesu ahlani bawu, "Natie sisri
na. Hi hla ni ba mrli vayi mu ba ndu
wlu hi ni Galili Nikima ba tome"
11 Wa mba ba ba'si hia, bi gben
bari baka hi nimi gbua nda hla ni
ninkon u firist ba ikpi wa ba tie a.
12 Wa ninkon u firist ba ba' shubi
ni ninkon bi ndji ba sron mu ni tu tre
ni ba, ba nnoba gbugbu nklen nji ni
soja ba,
13 nda hla bawu, " hla ni mbru ndji
'mrlikoh Yesu baye ni cuu nda y'bi
k'mo ma u kie si kruna'
14 Itre yi nita ri ni gong kie brewu
ndi whriewu ndi kpayi cuwo ni ya
wa bina tie'a.
15 U soja ba ba'ka kpa nklen nda
tie towa ba hla ni bawua Itre yi ka
vra shu nimi Yahudawa nda he me
ye zizanyi.
16 U mrlikohma wlo don ri ba ba'
hi ni Galili ni gblu wa Yesu ana hla
bawu ye.
17 Wa ba toh'a ba kukhwu niwu, u
bari mba baka tie (shaka?).
18 Yesu a hi ka tre ni ba nda hla
"Ba ne ngbengblen wawuu ni shulu
u ni meme.
19 Bika hi ndi ka indji bi gbu ba
ba wawuu tie mrli koh mu (bihume).
Tie batisma bawu nimi nde u tie, ni
u vren ni u Tsratsra Brji.
20 Tsro ba ndu ba hu ikpyi ba
wawuu wa mi yoo yi'a. To, mi he
ni cacuwu hi ni kle u nzan'a"

Mark

1 Wayi hi Lauren wu mumlan ni tu
tsartsar tre wu Yesu Kristi, vre Irji.
2 Anabi Ishaya, a ya koshishi datre
ndi ye mi tru indi wu ton di mu, niyi
ani mlanko niwu.
3 Ilan wandi a si kpagro si yo ni
tsutsu miji, mlan icontih ni Back
mbu, do not ma hi nyeyre.
4 Yohana a ye, da tsoro bi wandi
ba ye ni wu nko wu wru latre mba
hlega, da vu ba sukpa ni ma du Irji
wru latre be hlega.
5 Wawu u indi bi gbu Judea mba
urishilima ba luni ka kpa sukpa wu
ma da ni nhran latre mba do Irji wru
ba hle.
6 Yohana a ta sur nklon nta rakumi
de to lo rjirji ni tri wu nta da ta rli
langblan ba iton.
7 A dubub di “Iri ni ye ni kogonmu
wandi a zan gbengle mu, wandi
mina malan wa mi chu langban wu
zama na.
8 Mi sukpa yiwu Nima ana wawu
ni sukpa yiwu ni rubu Mai Tsraki.
9 Avi baki, yes a ye rji ni Nazareth
wu Galilee e Yohana a sukpa ni wu
ni nei Jordan.
10 Da Yesu a nzutu ni ma wu ne
wandi ba sukpa niwu, ato shulu a
bwu u wa atoh Ruhu Irji a girji
kuson ni u ni tu. “Irji ni shulu a
trendi.
11 “Wayi wu vren wu surom mu,
wandi a ni du surom mu see.
12 Ruhu Irji a Chon hi ni tsutsu
miji. Wu vi arbai (40),
13 ba ba nma miji mba birji (Satan)
wandi a ka tsra. Irji a du maleka ma
do ba tindu (hidima) niwu.
14 Niwa bana vu Yohana tro Yes ye
ni Galilee da bla tre rji andi ko Irji
no shulu a grji ye weiweire ko nhá
do
15 ica me me drive chuwo da kpa
wu wu.
16 A si izren ni kpa kikle nei Galilee
da to Siman ba Andru, mri vayi
Simon, basi yo ngrow nima bana bi
Vu lambe.
17 Yesu yo ba du ba hu a ni tsron.
18 ba vu idi to ba lambe lude hu
gbagbla.
19 A la fon zre da to James
(Yakubu), ba siya inla rjirji wu vu
lambe ba ti
20 ba wo yo a da lu don think a
Zabadi mba mri ko ma da hu.
21 Ba ye ni Capernaum chachu sati,
u yes hi ni tra irji ba (synagogue).
22 Da ka tsro ba itre irji zan khikle
bi nha mba
23 Ni nto kima, i gu ri wandi a he
ni meme ibrji a lu yrayi ni Yesu da
mye,
24 wu ye tingye ni ta, Yesu ba
Nazareth? Wu ye wuta mu? Mi to
ko wu nha, wu tsatsra wu irji.
25 Yesu yra to ni wu da hla ni ibrji
wandi a siya tree ni mi songbagbi.
26 Ibriji rhju ni gbengle da ni
kpagro.
27 Indi ba wandi ba hei ni kea ba
bwu nyu yo ni wuo da miye kpamba,
I wayi nghe, itsro sad gbengle ani
you doka ni bring meme u ba wou.
28 Injo nitu ma a zre yi ni clan
Galilee.
29 A rju ni tra irji da tsi you ni ko
ba Siman ba Andrew, ba ba Yakubu
mba Yohanna.
30 Ni ri nikoa, a to yi wa Siman si
lo kpa.
31 Da ba hla niwu, a hi da ka thi
wo nzu. Lol kpa a kri bre wu, wa
kri lunde da nuba rhi.
32 Ni yalu, be gbu wawu ba shubi
ni nkotra.
33 Ba nji bi lilo kpa ye ni wu,
34 wa ka nuba si kpa da zu meme
brji rju ni kpa wandi a hei ba wu ni
kpa. A na nu ibrji ba nyu wu tre na
- ni tu ba to. Ko wawu hi nha.
35 Ni bwu mble a lunde da hi ni
wutrji wandi ndi bana hei na daka
bre irji.
36 Kpúkpan zren ma Siman
37 ba bru mba ba wawu ka to da
lila wu di indi basi waawu.
38 A sa ba wu, khi hi ni wudji rhi,
ni gbu ri kan. Nitu hla tre irji ni
bawu shi need me ye.
39 A zren kaāgo inkla gbu Galilee,
ni tra irji mba (synagogue) da tsro

ba jiji tre irji da zu meme ibrji
rltju ni bi wandi ibrji lo ba nju da
kpabachuwo.
40 Ndi ri wandi a hei ni lilo eshi a
ye da kugu gbarhu ma da bre u andi.
41 Wuta kpa nyme wu ka chu lilo
yo wrjhu ni mu. A ló suron ni wu da
ka wo ni wu da tre di, “mi kpa nyme
lilo ka wu chuwo!
42 Lilo ezhie a rhu hari kpama a
kma ti sa.
43 Yesu a mmba, u a du na hla ni
tro na.
44 Du gri kpa ma hi stro priest ya
da a samu si see kpa ma du hei na
wa Musa a ti gbuchu ni tu man.
45 Da gua rhu ni Yesu a tsi ka dubu
kpe wa Yesu ti ni wu'a. Ni tu kima
Yesu ana iya are ni mi gbu du ba to
na. A nap zi are zu ni kosan gbu.
Duk na ki ndi ba ba zi hu ko ni tse
Wanda a hi.

2

1 Da a kumaye ni Capernaum ni mi
vi fie mee, ndi ba woh da hei niko.
2 Gbugbu ndi ba tsutsu da shuni
bubua, ikon 'u” zu no ri koha ana
heina, Yes sibla tre nibawu.
3 Indi nzah ba jin vayi mba wa a
chronchu ye ni Yesu.
4 Bana to ikoh “u” ri hi ni Yesu na,
ba hon zu ni tukan, da ghlen tukan,
da ban ndi “u” chronchu rini Yesu.
5 Yesu toh gbegble suron ba da tre
ivre ba wur lahtre me hle ni wu.
6 Se bibla vuvu wa ba sun ni ki, ba
si rimre nisuron ba di Yesu lahtre,
7 Ba indi da ani wur lahtre ndi
hlega, sai Irji nikankrima ni wur
lahtre ndi hlega
8 Yesu toh misuron ba da miyen ba
agye nji meme mmre ba ye ni yi wu?
9 Niwa ba kpa lahtre wurhle ni ba
wu, ni wa ba hla ban blame ni hi
kpame, a time agan?
10 Yesu a toh di vre Irji a hei ni
gbengbenlen “u” wur lahtre hle ga,
da hla ni ndi wu chronchu,
11 mi hla “u” lude di ban blame di
hi koh.
12 Indi wu chronchu a lude ban
blama da hi kpa ma, Indi ba buh
iyuen yo woh da tre, kina taba toh
Bibi kpei nayi na.
13 Yesu rhu hi ni kosan nei, ndi
gbugbu ba hu hi ni neila, wa ka si
bla tre ni bawu.
14 Da asi zre da toh Levi ivre
Alphaeus a kuson ni bi kpa ban.
Yesu du hu wawu, wa lude hu Yesu.
15 Yesu si rhi lah mi koh Levi, in bi
kpa ban gbugbu, baba bi lahtre wasi
rhi no “u” baba mrikon, ndi gbugbu
ba hu.
16 Farisawa bibla vuvu, ba toh
Yesu si ri biri nikoh Levi da miyen
mri koh ma a gye sa ti kohbi si ribiri
ni bi lahtre?
17 Yesu woh ba da tre indi wa ahei
ni gbengbenlen ana wa den na, see
ndi “u” lilo niwa den. Mi na ye
nitu bi woh tre mu na, mi ye ni tubi
lahtre.
18 Mrikoh Yohana baba Farisawa
bata son ni hlama, indi baye da
tre ahigye sa mrikoh Yesu bana vu
hlana na?
19 Yesu ka hla ni bawu, ayiwu
kpukpan ango ba ka son ni hlama
20 Se chachu wa ba ban ango rhu,
“u” ba son ni hla ma.
21 Ba ndi a niwar klon sisama nitu
chiche ma, don ani ya yabba sisama
game.
22 Ba ndi wa ani ban hi sama sur
ni chiche ri, don ani fu hle ga, se ba
ka sur sama ni miri sama.
23 Ni chachu sati Yesu si zre zu ni
mi rhu, mrikohma ba zi gbusu tan.
24 Farisawa baka tre ni Yesu du toh
ikpie a di mrikoh me ba si ti kpie wa
dana bina ni chachu sati.
25 A miye ba, bina toh ikpie wa
Dauda baba ndima ba ti na? iyoun
ti ba,
26 baka hini Abitha ndi wu ton du
Irji, waka noba breadi chachu sati,
“u” ba ka tan
27 Yesu tre ba ti chachu sati ni idi,
bana ti indi ni chachu sati na.
28 Ni tu ki Ivre Indi a hi “u” Bachi
“u” chachu sati.

3

1 Bachi a ri no mitra u pre da same
ni Indi wu lullo wu so wo.

2 Indi ba sure shishi niwu ko ani
wurka ni wu cacu asabar don da ka
to ni la ter.
3 Yesu hla nindi wu lullo wo, rhu
kli ni tsutsu Indi ba, Yesu a miye ndi
ba.
4 Abi duba tie zizi nive asabar d
kpa ndi cuwo ka ndu tie meme indu
Indi ba que? Indi ba ba son ng bage.
5 Yesu a kma ya ndi ba nifu done
touri dir mba da hla ni gu n ma wo
me? igu n ma wo ma u won bi.
6 Farisawa banu gla me da hadatu
niti rudiyawo di ba wo Yesu.
7 Yesu ni mini koma ba hi nen
wu Indi gbugbu ba hu bari ba ni ni
Galilee ba ri bani Judia
8 Urshalima, indumi ya bari me
gaba ni Jordan, Tyre har ni Sidon.
Daba wo gbi a si ti Indi gbugbu u
bayi niwu.
9 A hla ni miniko ma duba samu
ni igu tsitsima ni wawu don into du
ba na matse bi was wu na.
10 A warka indi gbugbu u bi lullo
ba turn kpamba ni baba sawo niwu
da fe se. Bachi a kpa bari just ni
lullon.
11 Ko nitan bi ruhu brji bajoku ni
koshishi da Yar go da ter wu vir irji.
12 A kpa nha ni ba duba dubu nde
ma na
13 A ho he ni gbulu da yo biwa a
ni son u ba ye same ni wu.
14 A ju ndi woto dan ha wa yo ba
di (apostles) do duba he ni wa,
15 wa turba du ba hla ter wada he
ni glegle wu zu bryi.
16 Mazani wolo dan ha wanda ju
ba na he nayi Simon wanda a non
dema Bitrus.
17 Yakub very Zabadi, Yohana vayi
Yakub Wanda a nu de Banergas
wato minizan
18 wu Adarawas u Fibus, Bar ta
Lamawas, Matiwu, Tomas, Yakub
very Haifa u Yahuza, Thaddaeus,
Simon Bakan ane
19 wu Yahuza Iskanyoti Wanda ya
bashe shi.
20 A kma he ko, wu kpetren indi
bakaba da iya ri bin na.
21 Da bikoma ba won naki da he
niwu da ter, imiri ma na he na he ni
wu na.
22 Bi nha wa ba ni Urishalima ba
ter di, a he ni ruhu Beelzebul, “mba
meme brji”.
23 Yesu yo ba da ter ba yi-yi, ibrji
ani ti ni he da zu ibrji?
24 Idam mulki gu kpama te kam-
kan mulki ba na to kle gbangba na.
25 Idam iko ga kpema komba ana
kle gbangba na idan b
26 a tayar ni nituma da ga gba ana
he niglegle-glegle na anijoku.
27 Idi na ya da ri ko idi u gle-gle
da yi bi kpe ma na ha ma ni vu indi
glegle u ko.
28 Jaji mu me hla you la tre we me
wa wa Indi ba ti iha wur la bawu.
29 A ma wa ba ti ni Ruhu tsatsra
ba na wur le meml mu, dona la tre
u ka kle.
30 Yesu tree ni tu wa ha tre, ahei
brji
31 I yima ni mir vayi ba ye kril ko
ra. Ba to ba ka yo'u ye gba nmba.
32 Kpetren ndi ba ki kagon ma da
me yer, I yi me ni mir vayi me ba hei
ko ra da ki wa u
33 A sa ni ba'u, ba nha ba mir vayi
mu?
34 A ka ya ndi wa ba ki gon kla ma
da tre, “To ibiyi yi bi mir vayi mu!
35 Duk ndi wa ni ti kpe wa rji tre a
wa u yi hi yimu da hi mir vayi mu.

4

1 Yesu ni mu mummlan a hla tre
ma ni gbugbu ndi waba shuti ni Yun
nei. A lude ri ni mi gyue ni mi-nei.
2 A lla tre ma u-jaji gbugbu da ka
yiyi ani.
3 Wo-me, idi uron a ban ibi hichu
ni rjumaa
4 a chu bari ba kuhle ni kon u
chichen ba tanri
5 bari ba khule ni tu han iwa ama
hei mi meme gbugbun a warju.
6 Irji rju hongan wa kue niwa in-
jah ma na gburonkonna.
7 Bari ba kuhle ni zahchon, I Chon
ba gburon ti rigra da k tiwu wa ti me
me.
8 Bari kuma ku “lle ni “llar meme
didima da gburon na ni sho bari,
I wulon iknutra (30), bari I wulon

ikpu tanne (60), bari I wulon kpu
wulon (100).
9 Yesu tre indi wa a hei ton u wo
kawo
10 Wa Yesu a ye he ni kriji ma bi
wa ba hei niki ni mimriko ma wulon
don ha, ba miyen tu tree ka yiyi a.
11 A biyi yi ba “llar you wawu
multi Irji wa, a ririn, mibiwa ba he
nira ba tree ni ka yiyin me.
12 Ni duba ye ama da na toh na ni
duba wo “llan da na toh “llan na I
ba wo na kame ye Irji ni wuru “lle
ni bwu.
13 A miyen ba bina to tu itre u ka
you na?
14 Bi ya di bi to wawu u?
15 Idi ichu a ni chu tre.
16 Ni tu kon ba a bubu wa ba
chutre iba wo meme brji a ye, wa
vuba kpa tre wa ba chusa.
17 Bana he ni ja na ni mi bana.
Ama ba vu sunron mu ni mi iton fie
me, na joku ni ton uya.
18 Bi wa ba kpa tre na kalle ni
19 tu gbi gbugbulu yo khlen, iko
bari kpii bari naki, iri mba ba chu
wa a khule ni chon.
20 Bi wa ba kpatre rji da vusuron
na ni ji ndi ye nitre rji baba yi ba
ichu wa kulle ni meme didi wa a ni
klo 30-30 60-60 100-100
21 A miyen ba, Indi ba zi fitila ni
mi sisen ko ba zi ni zah tebru? Ba zi
nitu tebur, di du kpan ni Indi bi koh.
22 Ikperi na riri na, see ka he ni
rira ni ndi ba ka to na hlar.
23 Indi wa ahei niton u wo ka wo.
24 A hla bawa, srenton ni wo kpie
wa bi wo. Kongo wa wu tsar niwu,
ni ki ba tsar niwu.
25 Indi wa a heiwu, ba ka fon
surwu Indi wa ana hei niwuna, baka
vukpa fie wa a hei niwua.
26 A tree, mulki Irji a hei nawa indi
ani ban bikpie hichu nimeme.
27 Indi ni kruna, na shime ni rji,
biri nirju na gbrun, wana tohna.
28 Menme nina biri kima ani yarbe
ku nira, ngwugwu ka fu wa ka gbrun
nikle ma da ti wolo.
29 I dan biri a weri u ba cham.
30 Ki ya tree mulki rji ahe naki kā
ki tsar ba bawu?
31 Ga aheifieme na wolo mustard
wa i dan u chu ani rju da gburon.
32 Har chinchen baka son ni
wuma.
33 Naki tre mba ni kayiyi ni kon
gbubu'u.
34 Ni kogie a tre ni ba wu ni ka yiyi
duba tohtre a.
35 Ni yalu chachuki a tree diba zah
gran hi komu.
36 I ba lude niwume a ni mique na
ka ndiba don.
37 Se ihen lude ni gbegbelen na
wuru man sur ni mi guea ta shu.
38 Wa si kurna ni kogon mi gue iba
shemme u du lude na ya duna kur
kpahlena ndi ba ba kuhlema.
39 Iwa lude da yarhan ni kikle
gwugwu mba ima duba son nig-
bagbi shishiman ba chu
40 A miyen ba, age nuyi sisiri? Har
zizan bina hei ni bangaiskiya na?
41 Iba tie sisiri, adi a indi birimen
nayi a tre ni gwugwu ba I ma u ba
wo niwu.

5

1 Baye ni gran nei u gbu garasi-
nawa.
2 Niwa, a ye rju ni mi jirgi. Hi hari
baye zon tu ba igu ri u meme ruhu
asi rju nimi hbei.
3 Bubu son ma a hei ni bbei ba ndi
wa ani ya ló koni sarka.
4 Ni-ingu gbugbu ball ni sarka
ba ma ruruwa asu sarka ba rji rji
maruruwa. Ba Indi wa ani ya vu
aba.
5 Chachu, chachu ni ble mba ni
yalu ani yargro na ni yar kpunma
ni tita ni mi hbe ba ni kpah tita.
6 A chu shishi to Yesu ni gbugbama
na tsutsu ye kuque gbarju ruwa na
nikon ma.
7 A lu tre gban gban niwu; u mu
get niwu? Yesu u vre rji u wawu?
me pre ni de rji na tie me yahna.
8 U wa hla niwu's rju ni kpah ma I
wu meme ruhu.
9 Amyen bayo nde me ni nha? Wa
hla niwu nde ma tuli ama a ki hei
gbugbu'u.
10 Abra Yesu dina zu wau ni gbuy-
ina

11 (not included)
12 Ba bra datre zutarhi need
lecleba beri kiri niba.
13 Abri ba meme ruhu ba rju dari
ni licleba ba tsutsu gerji ni tie gbuw
hau ni mi nei bakede bakai dubuha
ba que ni nei.
14 Biwa basi kurju ledeba ba tsutsu
tu da la ikpe da tsir.
15 Baye ni irvriji Yesu tre da tah
iguh u meme want nibawu tuh
16 Biwa sahe niki da toh kpe da sit-
sir ni igu meme ruhu, da la nibawu
didime na ta bawu tre leeleba.
17 Ba sawume tsu bre du biri gbua.
18 Asi sou ri ni jirgi iguh meme
ruhu bra diwau hu.
19 Ama Yesu na kpagmena ama
da la ni niwuhi Kon me ni ndi me
di la bawu ikpe rji teh u; yada as
mashishime.
20 Ahi kpa ma da so ma si la kpi
bi keklema wa Yesu teh ni wu ni
dikatolis. Kowa ni ndi sisri.
21 Nlina Yesu, a rungra ni jirgin. Ri
gbala ko rima ndi gbugu Baye gyekle
ki niwu.
22 Bi ni Kon ri church wa bayo
Jairus ye du joku ni zama.
23 Asake bra ngari du tree di
verwa tsitsa te wiewier que mi bra
ye di sawai niwu di sama sikpa nda
son divine.
24 Bahi bawu; ndi gbugbu bawu
nda ni hau nikpa
25 Iwari beki wa the ni lol nkayinle
is wulon nduha.
26 A shaya brabra ni wa bi nu mua
gbugbu it ase kpama peh-phe wu
nda ya di sikpa nihe ama lol ka kle.
27 Awo kpi Yesu the. nda ye mi
kuganma ni mi gbugbu ndi nda tuka
ingloma
28 A tie nda mi taba igloma mike
mi samu sikpa.
29 Niwa ataba wu; it kukri, ato ni
kpa wawu samu sikpa ni lehenma
30 Yesu toh nikpa gbegble rju
mikpa. A gbaya ni mi bdiba nda
tree, aha taba glomu?
31 I miri konma batre u to gbugbu
ndiyi tree ndi tre iha tabawu.
32 Yesu ni son ya nda to aha taba
wu.
33 I wa to kpe asame wu sisitsir vu.
Aye ndu joku ni gbui ma nda la wu
gerger me.
34 Ala wu, iuerwa, isorun didime
asa u samu sikpame.
35 Asi tre; ndi bari ba rji ni nikon
ie Church nda la, Iverwa me kwi na
dane tiche kanam
36 Yesu wo kpe ba si tre, nda ua ni
Kon ni church a na te sisri na khir
behan gbagba.
37 Ana bri druwo diwuna imba
Bitrus, Yakubu mba Yohana vayi
Yakubu.
38 Baye ni koh was ani anikon
church a ato ndi ba si tre gbaba me,
basi tsra gre gbagbame.
39 Ni rhi ma ni Kon ala bawu agesa
bisi lo isoran ndi si gbagro? iverna,
na gwuna, asigruna.
40 Ba zahe. A zuba just pepeme ni
ra nda mba iteh uer mba yinma ndi
babe niwu, nda rhi hi ni iwirji iver
ha.
41 Avu iwo very nda la wu, Talita
kumi wa ala iverwa tsitsa mi la ni
wu lude. Ba wuton iver nda tsir (the
nise well doha)
42 Ba ter sisri pepeme nisorun
dedeme.
43 Ala bawu ndi ba na la nidruna.
Nda la bawu mu lla rhi.

6

1 A rju ni ki hi ki gbuma ba ba
mriko ma but húa.
2 Da vi a sabat ye wa ahi ka tsuro
tre ni tra rji. Gbugbu nai wa ba
wowua ba yo mamaki nda tre akpa
toh tsuro yi rjime? A bi wrji time ba
nno? A bi ngye towa wa ani tie wa
ba zan kagrji?
3 Ana vren kafinta muyi na, ivren
mariya mu ni vayi ba Yakubu, Yosi,
Yahuza u Siman Nan?
4 U Yesu ka hla bawu din, Anabi
bana nyime niwu ni gbu ma mba bi
koh Mana.
5 Ana to tie kpie rligrama ni
gbuma na, a sáwo ni ndi fyime yi u
baka fe si.
6 A yi mamaki ni ka nyime ndi ma
ni ndu rji. A ye who hi ni mrli gbu
bi wiewiere ni ba nda ka bla tre rji
ba wu.

7 A yo mrli koh ma wlon don haá
ndá tton ba rju ni hiha ndá nno ba
gbengble ni tu bi brji meme,
8 ndá hle bawu ndu ba na nji kpie
u hi ni ziren a na ba nji kpala ni kpo
mba na,
9 bá son lahgban ndá sur nklon
ririyi.
10 A hla bawu ikoh wa bi ti ria bi
ka ki ni ki me hi ntton wa bi wlua.
11 Igbu wa ba na kpayi ko woyi na,
bika kpun me-meh u za mbi hle ni
bawu ndu kafa shaida ni tu mba.
12 Ba rju hi ndá ka tree ni ndi ba
ndu ba tuba.
13 Ba zu meme brji rju ni mi ndi
gbugbu wu nda nyiu nye ni tu bi lilo
u ba kafe si kpa.
14 Ichu fero a wo in I wa ba ki tie'a
don inde Yesu a Shan shu u gbua.
Ba ri ba tre Yohana u Batisma ta
shine ndá ni tie kpie wa yi wa ba
zan kagrjiá!
15 Bari ba tre " a hi Iliya Bari me a
ndá hi Anebi na Anebi bi Sen'a"
16 Amma fero ni wo nayi ka tre
ndi Yohana wa me chu tu ma ua ta
Shime.
17 Fero ana ton ba ndu ba vu
Yohanna tro ni tre Herodiya (I wa
vayi ma Filibus) don a grand ni
gbengble.
18 Yohana ana hla ni Fero a hi
yours tsu ndu Vu vayi me kpa wa
ma.
19 Wawu Herodiya ka nji fu
Yohana ndá wa kon u wuu hama.
20 Don Fero ata klu Yohana niwa
ana ndi u klu rji nda zi Yohana ni
tro Amma ndá na tie wu ya na. Wo
tre ma ta nno fu kpukpo me Kuma
ndá giri ni wu'u.
21 I vi wa a zi gbien ni tu Yohana
ye ki tsar-a ni vi u taka ngrji Fero ni
wa a yo Indi bi nikon bi ti ndu niwu
ni khi kle komanda ba u bi nikon bi
Galili rli birli ni wu.
22 Ivren wa u Heridiya a ye nga me
nda nglu nzan ni ba wu; wa suron
Fero bi ni wu ni mbier bi tsri ba. I
chuia ka hla ni vren wa, mye kpie
wa u wa ni me u me no wu.
23 A shi rji ni vren wa nda hla, ko
a hi ngye u mye me me nnou, ko ani
ta me ga mulki mua ti ha
24 me. A tsutsu rju hi ni yi ma nda
myen, me myen tiemu ngye ri? A
hla wu, Itu Yohana u tie Batisma.
25 A tsutsu gbla me hi ni chuia
nda tre me son ndu ne zizan yi, Itu
Yohana u tie Batisma ni mi gbugba.
26 Ikpie kpa suron chua tie wie me
amma ana wa ani kama na ni wa a
shirji wua ua u taka vi grji ma.
27 Ichua to me nda yo soja ma
ndu ba ka chutu Yohana. Soja wa
a ra gbien chua hi ni itra wa ba tro
Yohanna nda chu tu ma.
28 A nji tu Yohanaye ni mi gbugba
kukron nda ka nno vren wā-a u vren
wā-a ka nji ka nno yima.
29 Mru ko ma ha wo nda hi ka ban
jiji kpa ma ka rju ni be.
30 Manzani ba ba ye ni Yesu nda
vu ikpie wa ba tie'a bla wa wawu-u.
31 A hla bawu "Rju hi ni wi gi wa
bi he kimbi'a ndi kusi tsame. Don
indi gbugbu wu ba ta ye nda hi ni
ba u ba ka na he nton u rli ua mena.
32 U Manzani ba ba ka rju dran
gwu hi wrji wa indi ba na he'a na.
33 Amma indi ba ba to ba nda to
rju mba nda tsutsu ni za rju ni mi
gbuba wawu-u nda ka ri ni bubu'a
guci ni bawu.
34 Da ba-a rugran ne'a nda ka to
kpentren ndi wa ba ki gben ba'-a, wa
a lo'u suron don bana rhi kpe me na
intamma wa ba na he ni ndi ma na.
a krli ri ni tsuro ba' ikpi gbugbu-u.
35 Ba he me u icha ye tie u mali ko
ma baka tre wu ndu.
36 Hla ndu ba hi ni mi gbu bi wie
wiere na le birli da di don iwrji wa
ba he'a bran inkon ni gbu.
37 Wa' a kasa ba wu din, nno ba
ikpie wa ba rlia. Ba mye, ki hi le
bredi u denari derli harli ye nno ba?
38 Wa mye ba "bi he ni gble bredi
bren? Hi ndi hi ya' to". Da ba ka to,
ba hla wu din, Igble nton ni lambe
hari.
39 A ndu ba kusun ni giga'a ni
nklan ma.
40 Ba kuson ini nklan deri-deri
mba se'titon.
41 A vu bredi ton ba ni lambe ha
ba nda nzu ya shulu nda ti lulu
ni tu mba nda myre bredi ka nno

manzani ma ndu ba ga ndin ba. A
la vu lambe ba nda fan ba ti tsitsa
ma da ga ba.
42 Baka ntan da wrji sa'sa'me don
mbuerma.
43 Ba vu shu ni sisen wlon don
harli.
44 Bi wa ba tan bredia u lambe-a
ba lilon dubu ton.
45 A ni kle tre's da ndu manzani ba
ri ni nhamma gwu'a nda hi guci wu
ni Besaida nda ndu kpentren ndi ba
hi kpamba.
46 Da indi ba ba hi wawu-u wa ka
hon hi ngblu nda'yi addua.
47 Yalu a tie u Jirgi'a ka ri tsutsu
ma-a ye u Yesu na rli he ni meme ni
nkrji ma.
48 A to ba ni mi Jirgia ni tsi kpa wa
ba ki tie ni shishi ngwungwu'a nda
ta son vu ba yiba.
49 Amma da ba to u si zren ni tu
ma-a baka ya nda ahi ibrji,
50 sisri ti ba u baka yira yi! Gbag-
blame, a tre ni ba nda hla bamu vu
suron! A hi me! Na klu sisri na!
51 A ri mi Jirgi'a ni ba' u ngwu
ngwu'a ka ku kli nda na la fu na.
Ikpie a nno ba mre kpukpome.
52 Don ba na rli rehe to njima ni
kpie wa a tie ni bredi ba me' isuron
ba ana kpan kpa.
53 Niwa ba ru kikle (kpace) ma-
a, ba ye ni gbu Gennesarit nda llo'
Jirgia zi ki.
54 Niwa ba rju ni Jirgi'a indi ba ba
tsi to-o,
55 nda tsutsu ka nji bi lillo ni ba
tabli mba rji ba'u nklan mba hi ni
wrji wa ba wo nda a hea.
56 Duk wrji wa a ri ni gbu, ko rligra
ma ko tsitsa ma ko ni meme ndi bari
ani to ba zi bi lillo ni bubu wa ba zu
hi kasuwa. Ba breu ndu don ba me'
ndu ba kpire nyiu nklon ma, gbugbu
u wa ba kpire a ba kpa si kpamba

7

1 Farisawa ni mbur bi nha ba yerji
urushalima ba ye gyenklan kagon
Yesu
2 Nda to imrlikoma bari basi rli
birli hamma ni ngla wo.
3 Farisawa ni yahudawa wawu
mba ba na rli birli na sai ba nglawo,
don ahi alada mba.
4 Inde farisawa ba ye rji cucu,
bana rli birli na sai ba Sukpa; ni
imbru kpi bari wa ba hua na ba ngla
vuva nho uri kongo ni kpi ndu la
wawu.
5 Farisawa ni bi nha mba mye Yesu
“Ahi ngyesa imrli ko me mba na
Ziren ni nkon u bi nikon amma di
ni rli birli ni worji?”
6 Ama a ua ni bawu, “Ishaya tre
tsar ni tu mbi bi gyru ndi. Ba nha
din, Ndi biyi ba hume ni vre nyu
amma isuron he gbagbanwu ni me.
7 Ba wu me u ce, nda ni tsuro ikpi
bi u ndi wa ahi u mba.
8 Bi ka doka rji don di nji u di mu
gbangban me.
9 A la wa bawu, A bi yiwu wa bi
ka doka Rji don ndu yi nji ala'ada u
mbi.
10 Musa a tre, 'Wo tre tieme ni
yime', u iwa a tre meme ni tiema ko
yima, gbigbi ani qu'. “Amma bi hla,
'Indiwa a hla ni tiema ko yima
11 Izo ko birime wa una kpa ni me
a hi Corban “(wa wu tre, nno ni Rji)
12 Una la ny'me ni wu ndu tie kpie
ni tiema ko iyi ma na.
13 Bi kpa tre Rji ni tie meme ni
al'ada mbi wa bi ndi nji wu ngbang-
ban me. Ni gbugbu kpie wa bi muba
wa bi tie'a.
14 A yo kpentren ndi ba ngarli nda
tre wo me wawu mbi wu ndi to.
15 Ikpie ri u kora na he na wa ani
ba ndi tie meme”. A hi kpie wa a
rju rji ni mi ndi, ikiyi ni kpa ndi tie
meme”
16 Indi wa a he ntlon wo'a ka wo.
17 To, Yesu a ka kpentre ndi ba don
nda ri mikoh, mrli ko ma ba mye itre
misali.
18 Yesu tre bi yi me itu mbi rli he
bwu? Bi na to ndi ko ngyeri wa a ri
ni ndi rji kora an a kpau tie meme,
19 don ana he nkon u ri ni suron
ma na, amma ani hi mi nne ma nda
rju hlega hi tra u hi mha?” Nitreyi
Yesu a d'bu birli ba bi wawu.
20 A tre, “Ahi kpie wa rju rji ni mi
ndi mba ni kpau tie meme.

21 Don rji ni mi ndi, rju ni mi suron
ba' meme mre: gru tangban ni ndi,
iy'bi, wundi,
22 ikan, ingu, meme dri, gyru ndi,
bison biye, bi shishi meme, bi kpa
ndi tie meme, nzutu, bi mrlian ndi.
23 Biyi wawu mba wu ba meme
wa ba rji ni mi, bi ki ba kpa ndi tie
meme
24 A wlunde ni ki nda hi kpama ni
iklan u Taya ni sidon. Niki a ri koh
nda na son ndu ba to wrji wa a he'a
na, amma ana ya' nda ri kpama ni
ndi na.
25 Amma ni wo a he, iwa ri wa
kpura vren wa ma a he ni brji a ye
nda nda ka ku joku niwu za.
26 To, iwa ana ndi u Helleni, u l'me
Surofinishan. A bre wu to ju brjia
rju ni vrenwa ma.
27 A wa wu, ndu ba guci nno mrli
rli. Ana he tu nkon na, ndu ba ban
birli u mrli tayo yawhu na."
28 Amma iwa kasa wu nda hla"
Njanji, Baci, e yawhu wa ba kru za
tebru'a barli bu mbru (rjurju) u mrli
ba.
29 A hla ni wa, ni tu kpie wa u tre,
u ka hi. Ibrji a rju ni kpa vrenwa me
ye'.
30 A k'ma hi koh ma nda ka to
vrenwa kru ni tu kru u ibrji rliga rju
ni kpa vrenwa ye"
31 A la rju ni nklan u Taya, nda hi
ni sidon ni teka halili rji hi ni inklan
u Dikafolis.
32 Ba nji ndi ri ye wu wa ana
mangbi nda ta to tre na, nda bre wu
sawo wu.
33 A nji'u hi kosan ni bubu wa ndi
bana he na, a sur mri wo ni mi ton
ma nda ti ntan ka kpre l'me ma.
34 A nzu ya shulu, nda cu vrli, nda
wa wu, "Iffatha" wa ahi "Bwu!"
35 Hari itton ba, baka bwu, u l'me
ma wa ana llo ngbangban, ka si nda
tsi ni tre didi me.
36 Yesu m'ha ba ndu bana wa dio
na. Amma to a m'ha ba ndu ba na
hla dio na, wa katie na a con ba ndu
ba d'bu ni ndi.
37 Ba tie sisri kpukpo me, nda tre,
" A tie kpi ba wawu-u didi me.

8

1 Niton mu a indi gbugbuwu ba hei
ba wa bari. Yesu yo miri koma da tre
bawu di
2 "idi ba ba lo me suron, ba he mi
me har vi tra (3) ye da na hei ni kpe
wa ba rhi na."
3 Me ta turba duba he kpamba ni
komba dana rina ba ki kobo ni ko
bari ba ji ni gbugbamu."
4 Mini koma ba mye "kife birdi
nitsen-e ni wa, da ni mal ni di ba yi?"
5 A miba bi hei ni gble bredi ibve
wa miye ba " a hi bredi bren ba bi
he niwu? uba hla a ndi tangban. Ba
lla ni wu'u "tan gban"
6 A tre du gbugbu di ku ba son ni
meme da ba bredi tangpa da bre da
non mini ko ma du ba ga ni bawu u
ba ka ga ni di ba.
7 Ba hei ni lambe game time ni
womba baya wa a bre Irji, da la yo
mir koma da nuba duba nu ndi ba
du ba tan.
8 Da ba ta ba wrji da vu imbru ma
sisen tangpebi rigarma.
9 Indi ba bakai dubu iziya (4000).
Ba ya ki a yo ba ninko duba hi
kpamba.
10 A ti-gbla ri ni jirgima baba
mininkoma da ri nklan Dalmanuta.
11 Bi mrlian ndi ba ba ye da
faragbi sur ni wu'u. Ba son ba to
alama wa rju ni shullu, ba son ba
tser u ton.
12 A tan fuon ni mi suron da tre
"a gye sa indi bi meyi ba son ba to
alama na? Janji mi la yi wu idi bi
meyi ba na to alama na".
13 Wa kaba don dala ri ni jirgi da
hi gar korima
14 Miri ko bi ti ndu ma ba kparisu
da na ba vredi gri na. A don riri ni
mi jrigia.
15 A hla ni bawu, son ni wuri ti
ta yo shi-shi na kpa risu ni yistin
Farisawa na niwu Hirudus na"
16 Mini koma bi tindu, ba kpaye ni
kpamba da tre a he wa bredi na he
na.
17 Yesu to kpe wa ba si ri mire ni
dir mba, da tre. A gye sa, bi ri mre
ter bredi ni suron bi? har zizan bi

na tuna? Bi na ganina? Isuron mbi
ba k'ma di bwu mu?
18 Bi hei ni shi shi bi na to na? Bi
hei ni ton bi na wo na? Bi na tuna
na?
19 Ni wa mi zie bredi ton (5) mba
gah ni di dubu ton a (5000) bi vu kpu
kpu bredi shu sisen bre?" Ba la wu
di wlo don har (12)"
20 Ni wa me zi bredi tankpan ni di
dubu zi'a (4000) bi vu kpu kpu bredi
ti sisen bre?" Ba hla u di "tangban"
(7).
21 A mie ba, har ziza'a bi na gani
na?"
22 Da ba ye ni Bethsaida. Idi ba ni
ki ba grji di u fei ye da bre Yesu di
du sa wo ni wu.
23 Yesu a vu indi wu fie'a niwo
dakji wu hi ni mi gbu. D a' a junte
sur niwu nishishi da sa wo mani wu,
a mei, "wu to kpe?"
24 A zuya da tre, me to indi bi ya
na kukro ba si zre.
25 A la kawo ma sa niwu nishishi
maki shishi ya ka bun to u zizan abi
zan wumumla wa to ko ge tsartzar
me.
26 Yesu hla wu ziza'a wu he ni
kome nu, na rizu ni mi gbu ga na."
27 Yesu ba mini koma bindu ma zu
ni ikoyuka wu Naesarea Filippi. A
me mir ma ba nikon, "Bi ya ndi ba,
mie di me nha'an?"
28 Mini koma ba la niwu wu
yohana wu Baptisma, 'U' bari ba tre
wu Iliya bari batre wumba kan-kan
wuri nimiyi anabawa.
29 A mie ba u biyi na bi tre me
nha? Bitrus tre "Wu yi wu Kristi."
30 Yesu mam ba du ba na hla ni
dro na ni tumu na.
31 Da soma bla bawu di vre di ni
sha ya ni kpe gbugbu 'U' ba kamba ni
u idi bi ninko ni bi chu ni Priestoci,
ni bi nha vuvu, ba wu'u, ivi tre (3)
ni ta ti ti tashem.
32 A hla terki tsrame. Naki Bitrus
kma he ni kosan da tre da gbiton ni
wu.
33 Yesu kma ya miniko ma ba, da
tre Bitrus ni tu "Kma tsi dimu," Kma
hi ni ko gomu wu brji wunayoshishi
me ni kpe u Baci na se kpe wondi
wu idi"
34 A yo ndi baba mir koma ba ni
buburi da tre ni bawu. Indi a ni iya
da wume ka kparisu ni kpama da ba
gieiye mu da hu me"
35 Du indi wa tre wa wu nikpa
tuma ani qu, uwada kri ni suroma
ma don demu ni tre Rji ani kpa tuma
cuwo.
36 A gye ni zo idi ni gbuglu yi
wanda ia zan rai ma?
37 A gye wa indi ni ser kpama da
fe sur ma?
38 Indi wa klusha mu mba tre mu
ni meme ugbugblu yi u la tre e
iverindi ni klushama indan a ni ye
ni dau kaka tima ba ba maleku ma
bi ruhu tsatsra.

9

1 a hla ni ba wu ndi janji mi hlahni
yiwu ba ri ni minbi bana to iqu rhi
nda to ye iko irji ni gbengle ma na
2 da vi tane a kle yesu a vu Bitrus
mba yakubu u Yohanna nda ngrji ba
ka hon ni khikle gblu ri ni nkle ba
hama ni ko ni doir ni ba niki ikpama
a kma sraro
3 e nklon ma a kma zan kinkla rais
zan ibluch wandi ba tindu ni wu da
chu itsro wandi a centu ni mi ikpi
wu gla
4 ba kri toh Elijah mba Musa ni mi
mba ba si tre ni yesu Bitrus lukri da
5 kpanyem ni yesu rabbi ani bi du
ta khi ki niwayi wu ta kpanyem wu
ka duta sro ibru itra niayi iri wu me
iri wu Musa e iri wu Elijah
6 shishi ma a fontsii nda du lu tre
to ki
7 ikpa lu a lu kri kaba pyenpeme e
ba lu wo lantre ni mi kpaa an di
8 uwayi hi vren wu sron mu wo tre
ma yi ba kma ya bana la to ndior na
sai yesu
9 ni andi ba kma si grjhi rjhi ni
tu gblua a mhmba du ba na hla ni
ndoir ikpi wandi ba to ni tu ngblua
na sei vren ndi ta shimen ni qu
10 ba kpa tre a grji sron da ki tre
ndi tashen yi ni qu a gye?
11 ba lu mye ni dongye nikon bi
nha vunvu ba tre ndi Elijahni guci
ye

12 a kma hla bawu andi elijah ni
ye guci da ye mla kpi ti amain gye
sa ba rhe ndi vren ndi ni guci ti ya
kpukpome u ba kpa a tsiri
13 mi lha niyiwu Elijah a yeye u
ndi ba thi ekpi wandi ba son ti
niwua tsra ni kpi ani ba hla ni tuma
14 da ba ye zon tu ni nbru mri ko
bi huzama ba ye to ndi gbugbuwu
ba bi niko bi nha vuvu ba si sen nyu
ni ba
15 da ba to yesu ipentren di ba ghir
nda tisutsu ye cie
16 a mye mri ko ma bi huzama di
bisi senyu qyemu ni ba?
17 indi ihii ni mi gbugbu ndi ba sa
wu da tre ndi ndi wu tsoro mi nji
vren mu ye ni wu a hei ni suron ibrji
wandi ani zu bubu tre
18 a nita lu niwu a ni ban u
whurtaga da du ta zran da fu nfom
ni nyu da tan nyere du kma kru
kpen me mi mye mri ko me do ba
zu mcmebrji rju u ba ti wa kran
19 a si tre ni bawu ndi kba bi hon
kpanye ni son ni yi tsar ni tan? mi
vu sron ni yi hi ni tanmu? njivren
ye nimu
20 ba nji vivren ye niwu ni tu yesu
meme brji a kri tru ku kma vivren a
rjoku da zran da ni kran nfo ni nyu
21 yesu a mye thima azi he toyi rji
ni tan? ti ma a halawu ndi rhi ni
tistea
22 a nita lu nivu ani ban wu taga
ni lu ani bawu yo ni ma kama ani
wuuu wuta ni ti kpe ni tu ma wuka
ya ta ni lo suron ni sikpa
23 yesu a myee wuta ni to ti ko nge
na zan gbenglen na ni indi wandi a
kpanyema
24 hari iti vren a dbu da tre ndi mi
kpanyme zo khanyme mu
25 da yesu a to ikpa ndi ba tsutsu
si ye ni ba a kri nacho ni meme ibrji
nda tre di wu brji manbi ba nkpram
me nacho ni wu rhu ni kpa ma dina
la kma ri na
26 a kpagro da ru do vivren joku ku
kpin kpiri nda rhu ni kpama vivren
a kru naa que u gra ndi ba tre di a
qui
27 aman yesu a zu wama hon u
vivren a lu de kirkir
28 da yesu a kmaye ni ko mri koma
ba mye ni kosan angye zuta bubu zu
rhu?
29 a lha ba wu ndi bibiyi ba na zu
ba rhu megen na sai de ni bre irji
30 ba rhu niki nda zren zu ni
Galilee ana son do ndi du ba toh wrji
wandi ba hye na
31 a sira tsro mri ko bi hua da ila
bawu ndi vivren ndi ni ku ni woh
mri ndi ba wuu u ni vi u tra ani
tashmem da lunde ngari
32 bana to tu tre a na siri zuba
bubu myea
33 mle bari ni capernaum da ba rhi
niko a mye ba ndi bisiyatre ni tu gye
niko?
34 ba kma khi ni gbangbi ba siya
sen nhu ni kpamba ni tu nha zan
mbrumba
35 a kuson da yo mri ko ma itso
ba nda bha bawu ndi wa nison hye
mu mlan ka kma tuma yo kogon da
tindu ni mbru ba
36 a ban vivren tsitsa nda kau zi ni
tsutsu mba nda baun nji ni ngban
ma nda tre ndi
37 ko nha wandi a kpa vivren tsitsa
yi ni ndemu a kpa me ndi wa a kpa
me ana me megen a kpa na a kpa
ndi wa ton me
38 Yohana hla ni wu di tico u khi
to ndi rhi si zu brji ni rhu ni kpa ndi
ni ndeme khi zuu ndi a ana huta na
39 yesu asa niwu da tre ndi na zuu
na ndi wandi a ni ti khikle kpe ni
ndemu ana kman tre kpe meme ni
tu muna
40 ndi wandi ana komani ta na a
wubu
41 ko nha wandi anuyi kofima u so
ni ndemu nitu bi hye wu kristi mi
lha tre janji ni yiwu ana hon kpa
lidima na
42 indi wandi a do iri tsitsa biyi
biwandi ba kpa nyme ni me ba
kubuza ani zan do ba nkpi tita glo
ni toh ma nda tru yo ni lon ma
43 e wome nita do kbuza ha
taga ani zan wuka ri ni ko rji ni
kpurhuwo ni do riko lu wandi ana
kle na ni wome bambawu
44 chiche vunvu mumla bi bana

hye nitre aya 44 hi ni 46 na bubu
wandi intso bi andi ba he nike bana
kwu na e lu na ybe na
45 iza me nita du kbu za han ihu
ani bi zandu ri ni ko irji hama ni
za ni du he ni za me hamba e baka
truyo ni mi lu
46 chiche vunvu bi sen wa ba bizen
bana he ni nha 44 mba 46 na wa
ntson mba bana kwuna e bana ybi
lu ma na
47 shishi me nita du kbu 39 chuu
rhu ani bi zan wuke ri ni ko irji ni
shishi ri ni du hye ni shishi ha ni do
ba truu yo ni lu
48 wandi ba tson niki bana kwu na
ilua na ybi na
49 ba hii ko nha ni ma wu ba gon
toni ma
50 ima bi anita chu ro ma ru wu
kmaahi ro ngari? he nii ro ma ni
kpambi ni du sisuron hei ni minbi

10

1 a luye ni migbu yahuda u kle kle
ni gran gbu urdu indi gbugbuu bla
ye niwu wa soma bla tre rji ni bawu
nawa a ni ti chachia
2 Farisawa baluye niwu na miyen
a hi hlatre ndu lilon zuwama basun
wokpie wa anitre
3 wa miye ba ani musa a hla ni
yiwu nige?
4 u ba tre ani musa kparyemen
nduba nhan takada u ga gram na
kachuwo
5 yes bawa ani kawo tre biyi atre
ndu ba nhan
6 rji mummla irji tie lilon ba iwa
7 ni tukima lilon ni ka itie ma ba
yima don da shi sun hamba
8 ha mbaa ba zama inaman kpa
riri anaki bana harina ni koshishi
ama inaman riri
9 ipie wa irji tie di diori naga tie
hari na
10 ni mikoma almagerema ba hla
miyen itre kima
11 wa hla nibawu du indi wa a zu
wama na kpari a si yi zina
12 naki ni iwa wa a kama ni lonma
na gran irir wawume a si yi zina
13 baka ji miri bi zizah ma ye niwu
ni ndu bre wo niba almajere ba zuba
14 yesu toh naki isuron lude nivu
wa hla bawu diba bre mirizizah di
ye mime na zuba na na iriba mulki
rji ahae
15 njaji tre mi hla yiwu indi wa ana
kpa mulki rji na vieveren tsitsana
ana rimulki na
16 a vuba na brewoba ba na tie
lulu yo bawu
17 da alude hi ni tukon iguri a lut-
suts ye ni shishima na kuquegbarju
na miyen mala u ndi ndi mi tiege
nife mulkime?
18 yesu miyen age sa u yome mala
u ndi ndi? irji kagrjima ani tie ndi
ndi
19 u toh dokoki u na hla di na u na
yi zina na u na mimre diona na kpa
tieme ba yime tsiri na
20 wa hla niwu mala nima tie bi
bana tun mi hie ni verenze
21 yesu kahya na gir ni suronma ni
kpie wa atiea wa hla niwu ikpie riri
a ridonhi ko ni vugbime wawu lea
ni kah nkle ga bi tie ya
22 ama isurinma joku nitu tre ki
wa hi nifu ni suron ma nitu wa a hi
ndi u wo
23 yesu kahya kagon ni almajere
ma da tre adi a he niyah ndu indi
u wo du ri ni tarji
24 Almajere ma ba hanyue ni
wotre ki i yesu lar tre burbru adi a
hei niyah do ndi u wo du ri tar rji
25 lakurimi niri ni ndo noron gbal-
ame niwa indi u wo ni ri nitarji
26 u ba hahyue da miyen a nhan ni
nawo ke na?
27 yesu kahyaba da tre ni ndi kpic
na yina ammma ni rji koge ni yiu
28 Bitrus luwulde nitre ndi ga ki
kah koge don ndi ni hu
29 yesu tre adi njaji tre ba indi wa
ani kah iko don ko imimre vayi ma
imimre lon ko mimremba ko iyi ko
itie ko irjun ko imimrema don ni
tumun ba itre mu
30 wa a na kpa dima wulon okpu
wulon na ni zami yina
31 gbugbuu wa ba hei ni koshi ba
kama ye kogon u bi kogon ba kama
ye koshishi
32 ba lu hon sihi ni urushelima u
yesu guchi ni bawu ni koshishi u ba

hannyiu bi wa ba si huba ni kogon
kura ba tie sisir wa ala vu iseri a na
sibla ni wu iri kpie wa ba toh a ni ye
33 a latre ige ki sihiyi ni urishelima
ba kah vren ndi no firist ni ba nha
ba ndu ba wuu na tieu ya nshishi
meme ndi
34 ba weyen niwu na juten sur na
tsi ni gbugban na wuu ni vi utra a
lude ni rei
35 Yakubu ba yohona mri zabadi
ba chibye niwu na tre a ndi ndu tie
koge ni tawu wa ki preu
36 wa tre bi son me tiege yiwu?
37 iba hla niwu ba son iri mba
disun ni wo kori u ri ni wo kotah ni
mi darajame
38 yesu hla bawu bina toh kpie wa
bisi pre ana bi iya so koko wa ime
mi soa? ko ndu ba tie batisma ni
batisma yiwu na wa ba yi ni mura?
39 u ba kpayeme di ba iya u yes
tre koko wa wawu ni soa ndu ba so
nibatisma wa ba yi nimua niki ndu
ba yi niyiwu
40 ama son niwo kori ko wo kotah
na u muna niwa minoyi a hi u biwa
ba chii ba
41 i wa iwulo ba bawo isuron ba a
lude tie meme u ba tie fu ni tu ba
Yakubu ba Yohana
42 yesu yo ba na hla bawu bi kah
toh ndi be wa kah indi bi gbugbulun
no ba ni woba ba nji ba u zizan
43 ama a hei naki ni mi bina se de
wawuu indi u wa ani zama nigon wa
wuyi ni zama gran
44 iwa ni zama mumlan ni mibi ni
zama gran
45 ni u njaji vren ndi na ye nduba
tie yah nitu ma na ama wawu ni tie
ya nitu bari da kpa que nitu bari
gbugbuu bi latre ndu ba nawo
46 u ba ye ni jeriko wa ye rju ni mi
jeriko ba ba almajere ma ni gbugbu
ndi u indi ufyen ba yo niBartimawus
vren Timawus a son ni yiu gon
47 da a toh adi a yesu ba nazaratna
kpa gro ni yon yesu vren doda ya me
ni shishi losuron ni zo me
48 indi gbugbu ba yarhan ni wu
adi ndu son nigbagbi wa kama na
ni yo yesu vren doda yame ni shishi
losoron nizome
49 yesu kukre da nduba yo uba
indi uyen na hla ni wu ndu gir na
tie kinkle soron ni lude
50 wa wume a kah nklon ma taga
na dolude hi ni yesu
51 yesu kpa nyimeniwu na myen u
son mi tiege niwu?
52 yesu hla wu lude hi kpa me
bangaiskiya a den u wa tsi toh kpan
na hu ni tugon

11

1 da baye ni urshalima baye
wiewiere ni bethphage mba
Bethany ni gbuku olives u yesu ton
mrikoh ma hari
2 da hla ni hawu hi ni vi gbumu
wakisiya biti rhi bi toh ba lo vre
wadi idro na honni wu to na siwu
ngrji mu
3 idan itro miyei yi di bichninu
nha tre bachi hu niwa ida akle ki ji
kamye hari
4 se ha rhi ni vi gbua da ba to vre
5 da si ndi bari ba mie ba bisi
tigye?
6 u ba hla bawu bachi ni wa indi
ba bana tre kpe na
7 ba ji vre ye no yesu da ju nklon
ba sur niwu du kusun ni tuma
8 gbugbu ndi bari ba ju nklon
ba sur ni wu du nzere zu nituma
bari ba wa vuvu sur niwu du nzre
zunituma
9 biwa bana huba ba ya sei da
guluzan da nitre hosanna lulu hei
nitu ndia wadi a niye ni mi de bachi
10 ite bu Dauda akpa lulu ni
mulkima Hossana nimi shulu
11 da yesu rhi nimi urushalima
da hi nitra irji da ya konitsen da
yaluti wa ka rhu hi ni Bethany baba
mrikohma ulon don ha
12 ni vi uha ni bethanu u iyoun tiu
13 wa toh chi kukro ri ni gbugba n
mu da hi ko ani fe iwo kukro a ni to
ma da ahi dana toh kpei na sei vuvu
migye ana hei niton u klomana
14 wa ka tre indio na ka ri klo
mana u mri koh ma baka woh
15 da baye ni urushalima da ri hi
ni tra irji da zu bi le kpei nitra irji
da zu ruron ba hle ga ni bi sran klen
nibi le gu

16 ana kpanyeim duba ji kpei ule
rinikina
17 q hlatre rbawu bana han na
ba you ikoh mu di ikoh u bre ni
gbugbuku bi kan iko bi yib
18 binna baba bi ti du irji ba wa
nkon u wuu amma ba klu ndi ba,
Gbugbu ndi ba wohtrea
19 niwa yalu a tin a rhu don gbua
20 da ba zu da toh kunkro wadi
yesu lau a klu rhini njama ba bwu
nyu yo ni woho daya
21 Bitrus a rimre da tre malla wu
toh kukro wawu lau? a kuq wawu
22 yesu ka sa u you suron irji
23 jaji me hla yuwu ndi wa a you
suron ni irji da hla ni ghu gbulu du
grji joku ani joku
24 naki mi hla yuu di ikpei wa bi
mie di kpa gyeim bikpa ana kam ti
u me
25 da u kri di bre wuka kpayiem
di wur hle duka ndia da lah u don
du iti bi u shulu ni wur latre me hle
niwu game
26 ihan Mark ana hla duta wur hle
na
27 baye ni urushalima gari yesu si
nzre ni mikoh irji
28 bi han ibe ni bi bla be ni
baba bini koh baye niu da mie ni
gbrgbrnlen han wu si ti kpe bi yi
ahan nuu gbegbeblen u tiba
29 yesu ka sa du tre mime yi kpe
ri bi ti ne tre a i mi hla u koni
gbegbenlen nhami si ti kpi biyi
30 sukpa Yohana agri ri nishu ko
ani ni meme
31 baka san iyue ni kpaba da tre
kita tre a irji ni shulu wa ani tre ngye
sa kina kpa jiem ni u na
32 ama kika tre arji ni ndi ba klu
sisir wa di batre si yohana ana ndi
u ton du irji u ba hla ni yesu bana
toh na
33 yesu ka tre meme mina hla ni
yiwu ko ni gbengbenlen nha misi ti
kpi bi yi

12

1 yesu wu vu tsuro ba ni misali a
tre wa ro wa indi ri a sen kukron ni
rju a rhau kagon nda shi juju wa a
ni ka ta shibi ima klo ma a me ko u
gbien gugloma nda ban nno jingina
ni bi ron bi kukron ki a kle nda ye
wlu hi ziren
2 ni tsar mton u klo kukron ka ton
igran ma ndu hi kpa iklo kukron
bari wa ba tiea ni bi sen kukron a
3 amma baka vu u nda tsie nda zu
kamma hi ni wo kuklu
4 a la tru dran ma ri hi u ba ka ruu
tu nda nnu shan
5 nga rli a tru ri u ba ka wu kimaa
ba tie ri ndi gbugbu wu na ki ba tsi
bari nda wu bari
6 a don indin ma ri u wa ani tona
ivren ba wa anni san a tru wa wu
ma hi u kle klea a tre ba to vren mu
ni fu tu
7 ma me bi ron kukron ba bitre din
a wa ti mba ni ri gadoa ye ki wu ndi
ka rli gadoa
8 ba vu wu nda kau taga ni mi rjua
9 to waa u ndi u rju ni he? a ni ye
nda wu bi ndu sen kukron ba nda
nno bari nkan nu irjua
10 bina kra kpie wa beblu tre a na?
tita wa bi me ba ka mba ni wua a
katie wa ba you ni vrun tra
11 i wa yi a hi tie u rji nda bi ya
tawu
12 ikpie wa a ye ko gona bi ninkon
yahudawa ba wa nkon wa ba ba vu
yesu don ba to din a tre misalia ni tu
mba yi amma ba klu sisri ikpe ndi
mba ni tu ki ba ka donwume nda hi
kpa mba
13 ba son nda la ka tru bi ninkon
yahudawa bari ni hirodiyawa hi wu
don ndu mba trene ni tre
14 da ba ye batre ni wu tica ki to
wu na hu tre ndi na una tsuro son tu
din na u tsuro jiji inkon rji han ban
ni kaisar heitu nkon kanihe? ki han
ka ni he?
15 amma u yesu to mliya nye ba
nda tre di bi tsar me ni ngye? ne
denarius ri me ndi ya to
16 ba nji ri ye ni yesu a tre ndi a
hi yu nha ba nde nha mba he yi? ba
tre u kaisar
17 yesu tre din nno kaisar ikpie u
kaisar din nno rji ikpie wa u rjia a
nno ba mamaki
18 me na a sadukiyawa wa ba tre
ndi tashmen na heina ba ye ni wu
ba mye nda tre din

19 tica musa a nla tawu idan indi
wa vayi ma qu nda da hama ni vren
da kawa don inda ka ban wa vayi
ma tie wa ma nda zi bi ni vayi maa
20 mri vayi bari tangban bana he u
mumla a gra wa nda ye qu hamma
ni vren
21 u haa ka ban wa nda qu game
hamma ni vren u traa ngame a la he
na u mbru na ba
22 tangban mba u ba na fe bi na
iwaa me ye qu hu ba
23 ni shulu iwa a ni u rime ba
tie tashme ngarli? hon mri vayi
tangban ba ba gran a tie wa mba
24 yesu ka tre a na ni ki bi yiba
shishi na? don bina tre rji na ndi na
to gbengle rji na
25 don bata tashme ba na gran ko
ba gran ba na ba he na malaiku
26 amma ni tu bi wa qu nda tash-
mela bi na kara ta ni taka da Musa
na ni waa irji tre wu ni tsutsu miji
naa tre din me hi rji u Ibrahim ni rji
u Ishaku u ni rji u Yakubu?
27 ana irji kmo na ammma u bi
sisren
28 iri ni grji bi nha ye nda wo kpe
wa ki trea ni to sa tre yesua a myee a
hi doka ria me bran zaaan wawuu?
29 yesu kaa sa wa a zan a hi wo
Israila baci rji mbu bacia a riri
30 gbigbi u ka kpanyem ni baci
rji ni suron me wawuu ni mre me
wawuu ni dri me wawuu ni gble
gble me wawuu
31 doka u ha a heito yi gbigbu u ka
son makobci me na tu me doka ri na
la he waa bran zan bi yi na
32 u bi nha ba tre din abi tica u tre
njaji ndi irji a riri u ni wa wuyi a rji
ni nklema
33 nduu son wu ni suron me
wawuu u ni to me wawuu mba ni
gbengble me wawuu ndi son vayi u
ndio na tu me a zan hadaya wa ba
gon ni lua
34 da yesu to ndaa hla tre u bi a
hla wu di wu na bran kon ni mulki
rjiwamba a kle tre a itre na la mere
tre na kpena
35 yesu sita ru tra rji tre din ni he
mba ni nha hla din kristi a hi vren
Dauda?
36 Dauda tu na ni mi ruhu tsartsar
tre din baci a tre ni baci mu ku son
ni wo ru mu se me ka bi kran wu tie
kpe wa wu chan ni za
37 Dauda tu ma ne you ndi baci
u ni he rli kristi ka vren Daua?
nkpentren ndi ba ba ngri ni wo tre
ma
38 ni tsuro ma yesu tre tie wrli ni
bi nha ba wa ba son zren ni guglo
nklon da ni wa ci ni kasuwa
39 nda son ni ruron u bi nikon ni
tra rji ni wrji bi gan
40 ba mrien imba bi kobo nda bre
rji bran nkon ndu duba to ba indi bi
ki ba kpa lukunci rligrama
41 yesu kuson ni gbala kori ni mi
tra rji nda si ya ndi bubu ya nkle
mba ni kaji gbugbu ndin bi nkle ba
sur nkle babran
42 uwa u kmbo a ye nda sur nini
ha rli wa a tsar ni kuburi
43 a yo mrli ko ma da hla ba wu
njajimu me hla yiwu iwa u kmbo yi
sur nkle zan ndi ba wawuv wa ba
sur nkle ni kajia
44 bi mu ba nno rji gbugbu wu ni
mi gbubgu wu wa ba hei va ama iwa
kobo yi a no zan du di biwo ba yo kl
ni kajia duka idi ba sur kle gbugbu
wu wa ba hei va ama iwakobo yo
kpe wa a hei ni mi ya ma da ni rli a

13

1 da yesu si zren rhe ni haikali iri
ni mri ko ma bi huzama a tre ndi
teacha ya tita ba baiko biyi ba biya
2 a hla ni wu wuto khikle mme
biyi? ko tita rina kri ni tu kpanma
hama ni zile na
3 da a son ni tu gbku olive
wandi niya haikali a Bitrus, Yakubu,
Yohana e Andrawus ba mye ni yib
4 hlani tawu nita mba ikpi bi yi ba
faru? age ba ni tsoro ta ndi kpe biyi
ba ti wiewere wu whursu
5 yesu a lu kri si bla ni bawu mla
ya nin du dior gyuryi na
6 gbugbwu ba ye ni ndume nda tre
mi wawu yi nda gyur gbugbwu hi
hle
7 bita wo kuu ko tre huu na ti sisiri
na kpi bimba ba ye ama ekli rhi hye
ri

8 gbumgblu ba lu wa nhu ni
gbungblu u bi chu ba kamba
kpamba bi wo jub meme ni bubu
kankan ni yon me ni hei be ba yi
farlio yi nei na kri lega na ba vu yi
hi lo da tsiyi ni tra wu bre irji mbi
9 ba gbronyihi duyi kri ni gaba
gononi ba ba bi tuchu ni tu nde mu
a duyi tsoro ba ikpe wandi me ti ni
yiwua
10 ama itre rji ni kuci hi kago ba ti
vu yi hi lo bi kana ti sisir na tu kpe
a di bi tre a na
11 niton ki ba na ye ikpe wa bi tre
a ana bi yi bi tre na ruhu maitsarki
ba ni tre
12 vayi ni lani vayi du wuu haka
e ti ni tre ma mri ba lu kri ni tu ba
yimba ni ba timba du ba luu ba
13 ndi ba karnwu ni tu nde mu
ama ndi wa a kri gbangban yi ni kle
ani gbujbwu
14 bi ta to meme gunki ba ni kri
ni bubwu ana kamata na indi wandi
asi bla vunvu yi ka mal ya da rimere
be wandi ba he ni gran judea duba
tsutsu hi ni tu ba gblu ba
15 wandi a he ni yu tra du na grji
ri niko diwawu ni ban kperi na
16 e wandi a he ni rhua do na kma
ye ban nglo ma ni ko na
17 imba bi mri ni nei ni biwa ba
hei mir bi masisi ba hei ya ni vi ba
ki
18 bre trji du na hye ni ton sai na
19 vi baki baa ton wu khikle dan
ton u ya wandi kina taba toh rji
mumla wa irji a ti gbungblu wawuu
ye zizan e khina la toh na
20 irjhi nita na mer viba ruh na ba
nma wandi ani nawo ni ta bi wa ana
ju ba ye a do vi ba do ba na bra na
21 ko nha nita llha ni wu ndi ngye
kristi he yi ko ngye a he mu na
kpanyme na
22 krista bi che baba anabawa bi
che ba ye ni alamu gbugbuwu da
gyur ndi ko ni bi wandi irji chuba
ye
23 mla kri mi hla kpi bi yi ni yiwu
du yi guci ni ye mba
24 baya ya wu ton kima irji na wu
na ani ti buh iwua na kpana
25 tsitse ba rhu rjoku rhi ni shulu
u iko u shulu ni cu mle ba to
26 vren ndi ni ye ni mi kpalu ni
gbengble ni daraja
27 ani ton malaiku hi ni nfro nza
bi gbungblu meme wu shulu do ba
yoh bi ma wandi ana chuba ye
28 to kpe wu mla ya to ni kunkro
fig nto wandi vunvu ma ju wu to ndi
esu ti weiweire ye
29 na ki me wuta to kpi biyi ba si
zren to ye ma a weiweire ni nkontra
30 janji mi hla yiwu bi zan yi bana
kle hamma ni to kpi biyi na
31 shulu ba meme ba kle ama
lantre mu na kle na
32 nitu via ko ntoma ndoir ko
maleka ni shulu ko vren bana to ha
iti mehe a to
33 kri ni wri ni mla ya nitu wuna
to iton a na chiche vu vu bi Greek
bari ba yo tre toyi kri ni wri mla ya
ni bre
34 na ndi wa a hi zren a don koma
nda don mri ko ma ta ya ko ko nha
ni ndu mada mha bi ya ba a duba
khi ni wri
35 ni tu kima wu na to ka tiko
ni kma ye ni ton rime na ka ni
yallu tsutsu chu koka ni gbatup wu
bwhumble ke ni mble
36 anita ye niko gbru me na ye too
wa si krunana
37 kpe andi mi lha ni wua mi hla
ni ko nha mla ya mal kli

14

1 a don viha duba ti ngan u
passover idi mba ngan u bredi wa
asa binikoh bi ton du irji baba bi han
ibe ba sun diba yib yesu da wuu
2 ba tre ana hei nitoh gan nadutsi
kanalude ni tsutsu ndi na
3 da yesu a hei nikoh siman u lo
shia basi rhi biri u wa hri a riye
niwu da ji kpalaba alabaster u klen
ma wa ba you di nard ayar kpalaba
da kayen a sur nitu yesu
4 ndi bari ha hei niki da tifu ni
kpaba da tre ai higye kpei wa iwa
yi tidu migye
5 smsl du bs ban tutate a le ru kle
wa ani kai deri tra wa ba zo biti ya
ba tre a

6 yesu ka tre ahi kpei didima ati
nimu
7 bihei nibi yaba chachuu wadi ko
ni tan biya zoba ama bina hei ni me
chachuu na
8 iwayi ti kpe wa a iya ti a asur
turare don chachu rhumu
9 misi hla tre jaji niyuu konitsen
ba hla tre irji nimi gbugbulu sei ba
hla ikpie wadi wayi ti ko ni kogon
kuq
10 sei vre koh ma rhi wa ba you di
Yohuda iskarioti ruhu hini bi ton du
irji don du vuu noba
11 da bi toh du irji ba woh da ngri
kpukpome niwu da you iyei ba no
kle wa sima ni wa koh wa di aru vu
yesu noba
12 niyi u mumla u berdi wa ana
saana waba nha yi krju ton ngla
lah tre ntoh u inga ni sei nisei u
mrikohma ba miyei anitse ki hi mla
bubu u ri biria?
13 atohmrikohma hari da hla
bawu duba hi mi gbu ndiri hluiri u
fo ma bi aka hu hi
14 ahi ta rhi nikoh bi ka hu idia hla
u di la di ukoa malla tre ikoh mu wa
mirhi biri baba mrikohmu?
15 anitsro yi kikla mikoh wu koshu
waba mlati bikah mla ti ni tawu
16 mrikoh ma ba hi ni mi gbua da
ka toh inpie da a tre hei nakima da
ti birhi ketarewa
17 da yalu ti wa ji mrikohma tsoh
hi
18 da ba kru da si rhibiri nitu tabur
yesu katre jaji mi si hla niyi wu iri
nimi bi nivu me noba
19 bayi ni suron ba da nimiyei
ahime?
20 yesu kasa nibawu wa da si you
woh ni me ni gbugban
21 ivrendi nihi na a han niyuma
iya ndikima wadi ani vu yesu noba
abi di na grhi ndi kimana
22 bashei ninu rhi biri yesu ban
bresdis da ti lulu you nibredia da
mere ga niba wu datre wayi hi nma
kpamu
23 a bangbaju datre
24 wayi a hu yimu wa mi sur iyieu
ni yuwu wa ani kahle nigbubuu
baka so wawu bauu
25 me hla tre jaji mina la somi klo
kukru gana sei ivi wa mi so ni mikoh
irji
26 bayou sei da rhu hini gbulu
olives
27 yesu hla ni bawu wawubi bi
joku yada ba han iq mi vu ndiu
krhutimaa iq u itima bavra ni kagak-
aga
28 bata zume lude in mi hi Galilee
guchi niyuu
29 Bitrus kahla ru yesu ko ba hi
kpamba wawuu ine mina hina
30 yesu ka hla u nichu luwa du gba
du tub tup kpu u kpa tron di u una
tohme na in kpu tra
31 Bitrus tre ko mi qu bu wu mina
tre dimina toh una baka you inveu
ni yesu wawuba wu
32 ba ye ni bubu ri you di Gethse-
mane yesu ka hla ni mrikoma kuson
wayi ime me hi bre
33 a banBitrus Yakub u Yohana ni
kpama a rimer da ni damu
34 ahla bawu isuromu ni lome har
na u qu ki mai di ta gbe har hi ni
kuqu
35 yesu for zre fime da ku joku ni
meme da bre inde aru bie ka wur
ton a hle niwawu
36 datre abba ti bu ikpi ba yereyere
niwu wuka cu gbaju yi ru ni mu
aman ana ti muna ahi wume
37 aka kam ye da yetoh ba basi
kruna da miye Bitrus sima bi si
kruna? koh niton riri me bi na iya
gben na?
38 gbien di bre don di na joku nimi
lah tre na isuron a nyme ama ika a
si
39 a la hi da tretre wu mumla gari
40 da aka kam ye da toh basi kruna
na u mumla shishi ba a ron u bana
toh kpie wa ba hla wuna
41 akma ye kpututra da miye ba bu
risi kurnari di ni siri? atsra no toh a
yeye to bavu vre ndi you ni woh bi
latre
42 lude kinihi to idi wa a vu me ni
noba a he weiweire
43 a sihei nimi tre a u Yahuda iri
ni mi a aye ni gbugbu idi ni ba ijin
gban nibi toh du irji ni bi han be ni
bi nikoh

44 indi wa a vu haba a guci tsro
ba woh ni wuye Biti toh diwa mi
sumbace u wa wu yi bika vu di
griwu di hi ba ba bi gadi
45 da Yahuda ye ahi ni yesu gbla
me da you
46 di ranni da rhugume ni u indi
ba kavu na ki u ri ni ciki mba waa
kli niba kia
47 chu inji gbama da chu vuvu to
diri ni mi biwu niko pristoci ba
48 yesu a mieye ba bi ye vu me na
diwu yib ni ji gban ni kpe iku
49 mitahei niyi chachuu dita bla
tre irji ni yiu nitra rji bi na vu me
na a hei na ki don du tre rji cika
50 duka bi wa ba na hei ni yesu ba
tsutsu da kaa don niu ba tsutsu hi
kpaba
51 vivren nze ri wa alo vi gbajan-
klo u kaakpa megen a sia hu e mri
nzeba ba yo wo vuu
52 a ka gbanjanklo chuwo ni bawu
nda tsutsu ru ni ngbre
53 niki ba nki yesu hini ninko prist
nikima ba kikle prists ba ni chiche
mba bi nha ba zontu kii nha niwu
54 e Bitrus a nha huba kari ni
tra nkon wu nikon prist a ndaka
kuson ni ba mriko nduba nda sia mu
kpama ni lu
55 nikon prist baba bison nda bla
tre ni trankon a ba wa biwa ba njitre
kpewa bato nitu yesu ni duba wuu
nda wa hama
56 gbugbu mbawu ba sia blatre che
nituma e nyu bitre ba ti nkankan
ndana hu nyu ri na
57 niki bari ba la lu kri nda bla tre
che nituma ndi
58 ki wowu a sia bla ndi wawu ni
zii hekali wa ba me ni wondi nda ni
mi vi tra la me ri hama ni tindu ni
wondi
59 nikima ngame bi tre ba nyumba
ana hu nkon riri na
60 ninkon prist a lu kri nimimba
nda yesu ndi wuna he ni kpe wu sa
bawu na? ni tutre wa bi nu shaida
biyi basi bla nitume a?
61 nikima a kri gbangbi ndana sa
na ninkon prist a la myeu ndi wuyi
wu kristi vren u wa ba ti lulu zanzan
niwua?
62 yesu a trendi ahi me ngame
bi to vreninji si son ni wo korhi u
gbengble nda si ye nimi klalu wu
shulu
63 niki ninkon prist a yba nklon
kpama nda tre ndi kila wa saidu u
ngye gari?
64 bi wo tre wu kpande irji timeme
kimbi bi to ni he? wawumba ba
nyme ndi latrema a tsra du ba wuu
65 bari ba lu si junte ni vra nituma
nda ni ka shishima ndani tsiwu nda
hlawu ndi du nran tre e mrikon-
dumba ba tsi ni ndawomba
66 niwa Bitrus a son ni meme ni
ra koa ninrenwa ri wu tindu niko
ninkon prist
67 a to Bitrus si son si si zu isi ni
yesu u Nazarat
68 a kpa tre ndi mina to na nina to
tu kpewa wu tre a na wa a rhu hi ni
kalhan e igbaa a tbu
69 vrenwa wu ndu ri a too ngari
nda lu si bla ni biwa ba ki whi niki
ndi iwayi hi rimba
70 a la kpa tron ngari nton fiime
ka huki biwa ba ki nhan niki ba la
tre ni Bitrus ndi ahi janji wu ri mba
nitu wu ndi u Galilee e lpn nyu me
kpanyeme nikima
71 niki a lusi yoban ndani shirhi ni
kpama ndi mina to iguyi wa bisi tre
nituma na
72 igba a la tbu nkpu u ha rhi du
igba tbu nkpu ha wu shirhi kpatron
ni me nkpu tra niwa a rhimren ni
kima a ybo yi

15

1 ni bwu ble frist bi nikon ba shubi
ni bi nikon gbua u bi nha u tra rji ni
yahudawa wa babi suronmua ba vu
yesu lo nda njiu nda hi ba kau nno
Bilatus
2 Bilatus myeu awu yi u ehu Yahu-
dawa? a sa ni wu andi u tre toki
3 frist bi nikon ba nhau ni kpi
gbugbu wu
4 Bilatus a la mye u na hla na ka
nche? to gbugbu tre wa ba ki nha
wu ni tu mba
5 yesu ana la sa ni Bilatus ngana
wa anno mamaki

6 to ni ntto u gan Bilatus a ta chi
ndi bi la tre ri wa he troa chuwa indi
wa ba kabre ni tu ma
7 u igu ni mbru bi la tre ba latre u
wu ndi
8 ijubu ndi ba ye niye Bilatus ndu
tie ikpie waazi tie rji mu
9 Bilatus ka sa bawu bi nyem ndu
me kah chu yahudawa chuwo?
10 a to nda ni tu ngu mba baka vu
yesu njiwu
11 amma nji frist ba ba con jbu
ndi ba ndu ba yar gro ndu ba ka
Barabbas mba cuwo
12 Bilatus a la mye mba ngarli a hi
ngye mba tie ni chu Yahudawa?
13 ba la gro ngali klowu
14 Bilatus mye ba a latre ngye a tie?
u ba tutu yar gre clou
15 Bilatus a son tie kpie a ba wa
nda ka Barabbas cuwo ni ba wu a
pua yesu tre rli nda kau nno ba kpa
klo
16 soja ba bu nji nda hi ni tra u bla
tre nda u yo soja ba wawuu kabi
17 ba lo tuma ni pli u ma klo ntme
wiwrli nda con con lo nha
18 ba wlu nda ciu ndatre ndu rji
ziu iclu yahudawa
19 ba grji tsiu ni tu ni gbugban u
con ma nda ju nte ta sur ba kuqu
gbarju nda kudran ni kbu ma
20 sa ba chauya ba chu pii u tuma
rju hi ni wrji wa ba hi kpam wua
21 indi ri siman u gbu siren sia ye
rji gburi ba vu ni gbengble to ban
kukron krossa
22 soja ba nji yesu hi ni wrji wa ba
yo ndi golgota
23 ba nno ma kabi ba mur wa a
kama nda na soh na
24 ba kpan wu nda vu klon ma rli
nra ni kpa mba
25 ba kpan u ni tu kukron ni ntton
u tra
26 ba nha ni ple kukron ni ikpie a
ba nhaua ichu yaluda
27 ba kpanwu ni bi ybi harli iri ni
wo rli u ri ni wo kota
28 i wa yi ye tsar ni tre rji wa a hla
ba bla kabi ni bi latre
29 biwa ba ka ki hia ba zren da ni
whu tu nda ni tre yowa iwuwa u zii
tra rji ni meu ni mi vi tra nra kpame
ndi grji ni kakrona
30 nji frist ni bi nha ba ba
chauyaya ngame ni kpa mba da tre
31 a ndi a kpa bai cuwo amma nda
na to kpa kpama cuwo na
32 ndu kristi ichu israilawa ba grji
ni gran kukron a ye meme zizanyi
ndu ki to ndi kpa nyme ni wu bi wa
ba kpan ba ni yesu ba hlo tre ni me
33 ni ntton u tane ibwu ye kah gbu
wawuu hi ni ntton u tia
34 ni ntton u tia yesu ka yar
yi gbagban me eloi eloi lama
sabachthani? wa hi irji mu irji mu
u tie he rli kame don?
35 bi wa ba kli wi riha kia ba wo
lan tre ma nda tre din to ba a si Iliya
36 indi ri tsutsu ka yo rlikpanma
ni ma waasa nda kason ni gbondo
kpala nda kanno ndu soh igua tre
din ki to ka Iliya ni ye njiu grji
37 ni ki yesu ka yar yi gbangban
me nda qu
38 ipli u tra rjia ka yra tie harli rji
ni tu mu grji hi kogboma
39-40 da jirmi wa kli nda si ya yesu
a to ndi yesu qu ye to wa a tre din
njanjimu igu yi ana vren rji imba
bari ngame baki gbigbanmu nda kia
yah vimi mba ana ba maryamu ba
mag daliya maryamu u salomi
41 wa a he ni Galili ba hu nda ta
tie ndu wu imba gbugbu u ngame
ba huhi ni urshalima
42 wa yalu tiea don he u mlaki ivi
wa baka rjo ri ni sabath
43 Yusufu indi u Arimathiya ye ni
ki ana ri ri bi lo chu ndi wa bata
nno grima nda sia gben mulki rji
avu sran nda shi ni Bilatus nda mye
kmo yesu
44 Bilatus tie sisri ndi yesu qu ayo
jirme a nda wo ka yesu qu
45 da Bilatus a wo ni nyu jirmea
ndi yesu qu ye a nno kmboa ni
Yusufu
46 Yusufu ana le plia ye a grji kumo
ni grani kukrona nda lou ni pli nda
nji he ka yo ni beh wa ana tita wa
ba tsen mlatie a tru tita hra beh a ka
nyu beha

47 maryamu ba mag daliya ni
Maryamu iyi yosi ba to bubu wa ba
rju yesu

16

1 niwa i vi u asabarchi a wuce
Maryamu ba magadaliya mba sa-
lome ba ka nji izyi kpa ye nde ba
gban ni yesu nikpa
2 ni bwubwu ble ni vi mule u satia
u ba hi ni beh ni nza hongan
3 u ba myen kpamba a di a nhan ni
nyiu tita rju ni tawu ni yiu beh hia?
4 u ba nzu shishi ya na toh ba nyiu
tita rju ye tita a ki kle ma gbenme
5 u ba luri ni mi na toh vren nze ri
sur nklo kinkle son ni wo kori uba
bwu yiu
6 wa hla ni bawu na bwu yiu na bi
si wa yesu ba nazaraten wa ba giciye
niwu alude n a na hei na ya ige bubu
wa ba kah yo yi
7 ama bika hi kpambi ni ha ni al-
majere ma nie Bitrus a hei koshishi
si hi ni galilis ni mun bi toh nawa a
hla ni yiua
8 u ba dorju ni mi beh ni wi likpa
ni bwuyiu bana ya tre kpieri me ni
kpambana nitu sisir
9 nta shime ni bwumble ni vi u
mumlan u satia da guchi ye rju ni
mary magadaliya na ju meme ibrji
tar gban rju niwu
10 wa hi na kah bla nibi wa ba hei
ni wua da katsira ba si ta mre da ni
yi
11 i ba wo da hei ni rei u wawu toh
ni shishima ama u bana kpa nyeme
na
12 wa rju ni babwu ha mba ni kon
rimu kan yada ba rju nigbua zren
sihi kpamba
14 ni ko ngo ki yesu lu rju ni wolon
don ri uba si rila ni tu tebru wa pwa
ba tre nitu wa bana kpanyemena da
nsei tu da na kpanyemen ni biwa da
toh shishi nishishi na hla ba hi wu a
ndi alude na
15 a hla bawu ndu ba hi na hla tre
ma ni ndi bi rgbungbulu ba kagon
wawusu
16 indi wa a kpa nyeme na ndu ba
yi batisma niwua ani nawo indi wa
ana kpa nyemen na ani rilu
17 ba toh tie bi yii ni biwa ba
kpatre rji ba zu brji ni nde mu ba
tre lme sama
18 ba ya vuwam ni wo ana tie ba
kpie na ko ba so meme gbugbulu
ana tie ba kpie na
19 yesu tre kle ni ba wu uba ban hi
ni shulu waka son ni wo ko ri irji
20 u baluri blatre rji kango gbung-
bulu a irji ni zo ba na kpanyeme ni
tre mba nikpii wa a tre ba tie baa

Luke

1 Ndji gbubgu bana gucci tie ndu
yongyegyere kpi bi andi a ye rju kri
ndende ni mi mbu'a.
2 Na-wa ba ka ba sru ni wo-mbu'a,
rji ni biandi bana to ni shishi mba
baba bi tindu lan tre-a.
3 Mi toh abi nimu nitu mi ban ikpi
ba shle ya toh rji ni mumla, mba
ni ni nha nitu mba gyegyere niwu
Uchu Tiyofilos.
4 Ni dun toh, hamma ni sron ha
ikpi andi bana tsro ye.
5 Ni vi khikle u-chu Herod, Ichu
wu Judea, ni ntoh ima, Zakariya wu
nhma ko Abijah ana Prist mba. U-
wa ma eh'pu Haruna.
6 Hambawu bana bi tie sissri Irji
ie suron mba ni zren mba abhi ni
shishi ma. Bata hu lantre Bachi nda
ni hu ikpi bi wandi a nha dun ba ti'a.
7 Bana he ni vivren wu ngrji mba
na, Alisabatu anani ngrji na, u ba
che hamba mba lonma.
8 Inton Zakariya a ye ni dun kri ni
shishi Irjin nda tie ndu Prist wa ndi
chuu wu nclan ngrji ma a ku ni tu
ma.
9 Ba hu njo ni chu Prist wandi a ni
tie ndu ni mi-tra u Bachimbu, nda
gon ton nitu mbru mba.
10 Ni-andi ahe ni mi, mbru ndiba
ba ki ni rah nda si bre Irji mla ni
nton wandi ton a si gon.
11 A kri toh Maleka Irji rju kri ni
wo mla wu bubu gon ton-a.
12 Ni-andi Zakariya ku shishi
niwu, a kma tie lo'me i sissri a vuu.
13 I Maleka a hla niwu ndi, “Na
klu sissri na, Zakariya, nitu ibre me
a rhi ton. Iwame Alisabatu ni ngrji
ivren'llon niwu. Wu yo ndema ndi
Yohana.
14 Isuron me ni si i wu ngyiri, u
gbugbu ndi ba ngyiri ni ngrji ma'a.
15 A nii khikle ndji ni shishi Bachi.
Ana so ihi mba mma wandi a sen na
ihi na, Ruhu tsartsar wu Irji ni he ni
wu rji ni mi nne yima.
16 Gra ndji bi Israila ba kma hi ni
Bachi Irji mba.
17 Ani hi ni shishi Bachi ni ruhu
mba gbenbgle Elijah. Ani tie ki nda
kma suron ba-tti hi nitu mmri mba,
don bi ka-wo baka zren nimi to u bi
zren bi - nda mla nkon tie ni Bachi,
ndji wa ba mla zi niwu'a
18 Zakariya a hla ni Maleka ndi,
“Mi tie ni he ni toh kpe yi? Mi chiche
ndi i se wamu ba bran gbagbanmu
ye.”
19 Maleka kma sa wu da tre ndi,
“ahi me Gabriel wandi ani kri ni
fron Irji. A ton me du mi ye tre niwu,
ndi mi nji lantre ndindi nji wu.
20 Mla wo! Wu son ni ngbangbi,
wuna la tre na, se kpe wa mi hla
niwu a wri. Ani toki nitu wuna kpa
nyime ni lantre wandi mi hla wu na,
ikpe wandi a ni wri ni tsra ni nton
ma
21 Ndji ba basiya gben Zakariya
ndana rju na. Ba tie mamaki ni wu
ton me nimi koh Irji.
22 Wa a rju ye niba, a tre wakran.
Ba kri rhimmre ndi a to kpe ni mi
koh Irji. A si tindu tsoro ba niwo,
ama ndana tre na.
23 Ni-andi nton wu tindu ma a kle,
a kma hi ni Kohma
24 Ni vi ba kii, iwama Alisabatu a
hwrji-nne wu wha ton ndana du ndji
du ba toh na. A tre ndi,
25 ngye kpe wandi Bachi mu tie ni
mu nda yame ni lo suron nda chu
shan rju ni mu ni shishi ndji.
26 Ni wha wu tanne, Irji a ton
Maleka Gabriel hi ni gbu Galilee
wandi ba yo ndi Nazareth,
27 du hi ni Maryamu, ih'pu
Dawuda, wandi ba na haa zi ni ndi
ri ni nde Yusufu. Maryamu ana rhi
he toh lilon ni son ma.
28 A ye tre ni wu ndi, “Mi chiwu,
wu wandi ba kpa nyime ni wu gra,
Bachi he ni wu.
29 Itre a kpau tsi shishi, wa kma
rhimmre nitu bibi ichi wandi a
chiwu'a
30 Maleka a hla ni wu “Na tie sissri
na, Maryamu, Irji a kma yawu ni lo
suron.
31 Ya yi, wu hwrji-nne ni ngrji
vren. Wu yo ndema ndi Yesu.
32 Ani khikle ndji, ba yo vren

khikle'a Bachi u shulu. Bachi Irji ni
nuu tu chu bachi ma Dawuda.
33 Ani tie mulki wandi a na kle na
nitu koh Yakubu, i ngbungblu wandi
ani son nitu mba bana kle na.
34 Maryamu a hla ni Maleka, ikpe
yi ni tie ni he nda wrhu to tre me.
Ime mi rhihe wu toh lilon ni son mu.
35 Maleka a sa niwu ndi, " Ruhu
Tsatsra ni ku ni tume i gbengble Irji
wu shulu ni kasuu. Vren Tsatsra
wandi wu ngrji ba yow ndi Vivren
Irji.
36 Toh, imlame Alisabatu a he ni
nne vivren lilon ngame ni chichema.
U wha ma wu tanne yi - wawu
wandi bana tre ndi ana ngrji na.
37 Ekpe na ne wandi Irji na toh tie
na."
38 Maryamu a tre ndi, "toh, Bachi
mu, mi vren wa wu ndume. Tie ni
mu tsra ni kpeu wu hla'a." Maleka
a lu hi kpama nda don me.
39 Maryamu a lu lunde ni vi baki
nda sima hi ni gbu bi ko tu-ngblu ba,
ni gbu wu Judea.
40 A ka rhi ni koh Zakariya nda chi
Alisabatu.
41 Ni wandi Alisabatu wo chi wu
Maryamu'a, kpran vren wandi a he
ni nnema a luza i Ruhu Tsatsra a lu
rhi ni Alisabatu
42 A lu ni khikle lan nda tre gbang-
ban ndi "lulu he nitu me, ni mi mba,
mba ni ibi wu mi nne me.
43 Nge tie ndu dun bachi mu dun
ye ni me?
44 Ni wandi lan tre chi me a rhi ni
nton mu, vi kpran vren wandi a he
nimi nnemu a lu zah wu ngyiri.
45 A tie lulu ni wu wandi a kpa-
nyme ndi ikpi biwandi Bachi Irji a
dun be blah niwu ba wrhu to ki.
46 Maryamu a tre ndi "suron mu
ni ngyiri ni Irji Bachi."
47 Ie drimu ni ngyiri kpukpome ni
Irji wandi a kpame chuwo.
48 A kma iyanchi vivren wa wu
tindu ma. Ya, Irji zizan ikba ndi
kankan ba tie lulu nimu.
49 Wawuyi a tie khikle ndu nimu,
indu ma hi tsatsra.
50 Lo suron ni wruhle ma ni ha
ikba hi ni ikba wu bi andi ba klu
sissri ma'a.
51 A chu ngbengble ni ngba woma
tsro, nda vra bi nzutu ni tu mre wu
suron mba.
52 A gbran mri bi tu chu grji ni
bubu son mba, nda nzu biwandi
bana he nitu kpe na lu.
53 A juu bi iyon ni ikpi bi ndindi
nda zu bi iwu du ba hi hamani kpe.
54 A zo Israila, mri u ndu ma, ni
duba rhimre nda wruhle
55 (na wandi a tre niba timba) ni
Ibrahim baba ih'pu ma kase kase.
56 Maryamu ason mla u wha tra ni
Alisabatu rhi nda kma hi ni koma.
57 Nton ngrji Alisabatu a tie, waa a
ngrji vren ma, vren lon.
58 kpukpan son ma baba mlah ma
ba wo khikle kpe ndi Bachi Irji tie, ni
lo suron ma niwu, nda ngrji ni wu.
59 A he niki, ni viwu tandra, ba ye
bubu gyen mbru ni vivren'a. Ba ta
zinde tima Zakariya niwu.
60 Iyhima a sa bawu ndi, "Aian,
nde ma nih Yohana."
61 Ba hla niwu ndi "bi na he ni mla
mbi rhi ni nde mba na."
62 Ba tre ni wo ni tima ndi do hla
nde wa ba yo vren'a.
63 Tima a mye duba nu igble
wu nha, wa nha ndi, "ndema hi
Yohana." Ndji ba wawu mba ba tie
sissri (mamaki).
64 Nhuma a kri bwu hari (imme-
diately) i nl'pma a si, wa a tre nda
ngyiri ni Irji.
65 Sissri a vu ndji bi wandi bana
hye ba ba. Ba vu tre kpi bi yi zren
ka gon ngblu ngbugblu Judea.
66 Wawu ndji biya ba wo'a, ba yo
zi ni suron nda tre "i vren yi ni hye
ni he?" Nitu woh Irji a he niwu.
67 Tima Zakariya, shu ni Ruhu
tsatsra, hla ikpe andi ni he'a
68 "nda tre ndi gbresan ni Bachi,
Irji wu Israila, wawu yi a ye zo nda
khle ndu kpa-chuwo ni ndji ma.
69 A nzu njon kpata chuwo ni tawu
ni koh ndji wu nduma Dawuda,
70 me andi a tre ni nhyu tsatsra
anabi rhi ni sen.
71 kpatachuwo rju ni wo bi yota ni
shishi mba ni wo bi-andi ba kamba
nita.

72 Ani tie toki nitu do tsro ta lo
suron ma mba timbu, niki rhimre ni
tsatsra yo nhyu,
73 ni shirji ni trema ni Ibrahim,
bachi mbu.
74 A shirji ndi a ni nuta biwandi a
chuta chuwo ni bi kamba nita, ikini
tindu niwu hama ni sissri,
75 ni tsatsra ti bi, ni shishima
wawu ni vrevre mbu.
76 A wu vivren ba yo'u ndi anabi
wu Bachi Khikle ni shulu, wuhi kri
ni shishi Bachi ni mla nkoma ti nda
mla ndji tie ni ye ma,
77 nda nu ta to kpe wu kpachuwo
ni ndji ma, ni kpa wruhle lahtre
mba.
78 Ikpe ani he toki ni lo suron Irji
mba, nitu kima nza Irji rji ni shulu
ani ye zota,
79 do kpan ni bi wandi ba he ni
bwu mba iwhu i qu. Ani tie kima
nda yota ni nkon wu si.
80 Vivren a lu gbron nda he ni sen
kpa dri, ndaka son ni tsutsu miji
gben vi wandi a rju kri ndende ni
Israila.

2

1 Ni nton ri ni sen, Kaisar Agustus
a yo doka ndu ba bla ndji bi gbung-
blu ba wawu.
2 Wa a mumlan bla kena, u kiri
niyus na Gona umeme suriya.
3 U ko ba nha ba lu hi ni gbumba
na ka nha inde ba.
4 Isuwu, me a lunde hi ni Galili;
Ibgu Nazarat hi ni gbu Yahudiya,
Igbu Dawuda, ni wa ba yo ni Bata-
lami, nitu wa a rji ni koh nan hi
mlan Dawuda.
5 Ahi nha nde ma ba Maryamu wa
a nna'u wa ahe nne.
6 U ba rhi he niki ri u inton ngrji
vren ma ye.
7 waa ngrji vren llon, nna nye'u
ni guglo ngbanja nklon na nban ka
ka wu yo ni mi nju yawo, nitu wa
mikoh ana he wa ba ka yo na, ba bi
tsri mu ni gbu'a.
8 Bi krju ntma bi wa ba son in klan
kima na ni ya ba ni chu ba he.
9 U Maleka Irji a rju ni bawu u
kpan u rji ka grji kah ba, u ba ka
nkbo sissri
10 U Maleka kah hla ni bawu, “ndu
ba na tie sissrina, a ndi wawu nji
tre ndindi ma ye wa ni yo ndi wawu
ndu ba ngyiri.
11 Luwa ba ngrji Macheto ni gbu
Dauda, Inde Kristi Bachi!
12 Bi yi ba alama wa ba tsro yi'a:
Bi toh kpran vren ba yo'u nimi ikpi
a kakru ni nju yawo.”
13 Ni yiu riro me, gbugbu ndji ni
shulu ni Maleku ba gbre Irji san na
ni tre andi,
14 “Khikle ruron hi u Irji ni shulu,
u dun si he ni ngbungblu ni ba ndji
wa suron Irji ku si ni ba.”
15 U Maleka ba kma hi kpamba
ni shulu, u bi krju ntma ba tre ni
kpamba ndi, “ki hi zizan ni Batalami
ndi toh ikpe yi wa a tie'a, wa Irji dun
ta ki toh.”
16 U ba zren gbagbla me hi na ka
toh Maryamu mba Isuwu ni vuvren
wa ba ka yo ni nju'a
17 U wa ba toh'u a, ba bla hla kpie
wa ba wo nitu vren'a.
18 Wawu mba wu biwa ba wo tre
Maleka ba tie sissri.
19 Maryamu son si rhimre itre wa
a wo ba wawu na nji ni suron ma.
20 I gu u krju ntma kma hi na ni
ngyiri na ni gbre shi san ni kpie wa
ba wo na ka toh na wa ba hla ni
bawu'a.
21 Ni klekle ivi u tandra ba gen
mbru niwu, na zi nde ma ni Yesu,
inde wa Maleka zi niwu wa ri he ni
mi nne yima'a ri ba ka ngrji'u.
22 Uvi tsrakake mba a ke ni doka
Musa, Isuwu mba Maryamu ba nji'u
hi ni koh Irji ni Urushelima ndu ba
nji'u hi ni shishi Bachi.
23 Ni wa ba nha nha ni doka Irji
ye'a, Ivren lon wa ba ngrji'a ba nji'u
hi no Irji.
24 U ba no hadaya u Ingyu hari ko
Tatabara hari, ni ya nda doka Irji a
hla.
25 Ni Wurishelima, igu ri a he niki
ba yo'wu Simion, wa nda a he khriki
nani tie ndindi me. Na ni yo shishi

u lo suron ni ndji bi Isrela, u Ruhu
Irji he ni wu.
26 U nda hla niwu ye nda a na qu
na, ama se a ni toh Bachi Kristi.
27 Ruhu Irji a nji'u Simion hi ni tra
u bre Bachi, wa ba tie vuvren nhan
nhan'n mba Yesu, ni ndu ba tie kpe
wa doka tre Irji hla.
28 U Simion a krju nba rji na ngyiri
ni Irji na tre.
29 I wu wa uhe ni ko ge u ka ndu
gran mehi piyan me ni kpe wa wu
tre.
30 Ni kpa chu wa me klan mi toh
njanji tre,
31 ni wa u mlan tie ni ngbugbu lu
ba wawu.
32 I nkpa wa ani tro ba inko mea
ni kuma no ni nko Isrela.
33 Ba iyima mba ittima ba tie sissri
(mamaki) ikpe wa ba wo ba tre nitu
ma.
34 U Simion a tie lulu yo ni bawu
nda hla ni Maryamu iyima ndi, “U
to, Vivren yi, wawu yi ni dun bari
dun ba joku, bari gbugbu ba lunde
ni mi Isrela, wa ani tsro gban u wa
indji ba kamba -
35 Ni dun iwen ndu kpireu dri na
no mre ndu wa ani nharan mi suron
ndji wawu.
36 U Anabi rhi, ahi iwa, ba yo'u ni
Hanatu. Ahi vren Fanuwel rji nimi
L'be u Asha. Wa a che kpokpome. A
sohn ni lon ma ise tangban niwa a
gran ni vren wa,
37 u lon ma a qu wa ka son ni kbo
ise wulon inkyu tandra ni nza (84).
Ani hi ni nko bre Irji chachu chachu
ni chu mba ni mble ani bre Irji ni vu
hlan ma.
38 Ni ki me, a ngyiri ni Irji, na
tetra vren ni ndi ba wa wu bi wa ba
si gben kpachuwo (fansar) Wurishe-
lima.
39 Ni wa ndji ba kle ko nge wawu
na wa ndi bla tre Irji hla'a, u ba ka
kma hi ni Galili ni gbumba Nazaret.
40 Ivren sen ni tie ninkon u mre
ma ndindi ni babran kpukpome,
ndindi (Alheri) u Irji he ni wu.
41 Ba tie ma ba hi Wurishelima ko
wa ni ise ni ngan (Idin Ketarewa).
42 Wa-a tie si wulon don ha, u ba
rji hi ya da ba hi ni Idin.
43 Ka ba kle tie ro'a na kma si hi,
u vren'a Yesu, wa zu kukri ni kogon
ri ni mi Wurishelima a na ni toh ba
iyima na.
44 Ba zren ya ndi a he nimi ba ndji
wa ba si hi baba'a, u ba zren u vi
rhi (1). Nda lu ni wa'u nimi ba mlan
mba ni kpukpan mba.
45 U wa ba na to'u na, ba kma hi si
wa'u ni Wurishelima.
46 U ni vi u tra mba, ba to'u nimi
koh Irji, a son ni tsutsu ba bi tsro, asi
sren ton si wo ba nda si mye ba.
47 Biwa basi wo wu wawumba ba
tie sissri (mamaki) ni toh tre wa ahe
niwu.
48 U ba ka toh, na tie sissri iyima
myen inge ba sa u tie nna ki ni ta wu
bu tie me, kisi wa wu, ni suron nfu.
49 A mye ba, “bi si wa me ni nge,
bina toh ndi abi dun mi son ni koh
tti mu na?”
50 U bana toh tu tre wa a tre ni ba
na,
51 Wa kma huba hi ni koh ni
Nazarat na ni wo tre mba. U iyi ma a
nji kpe wa atie gbangba nimi suron
ma wawu.
52 U Yesu gburon ni hon ni tiya ni
toh tre ni tagoma, Irji mba ni ndji
me.

3

1 Ni mi ise u tso don tra wa
Tiberia Caesar - Chu, u, Pontiyus
Bilatus ana gomna Judiya, Hiridus
ka Chu ni Galili, vayima Filibus ka
chu ni Ituriyada Tarakunitas, mba
Lasaniyas ana Chu ni Abaliya.
2 Ni nton wa Hanana ba kayafa
bana bi ninkoh bitun tre Irji kaye ni
Yahaya vren Zakariya ni miji.
3 Sei ka zren kagon gbugbulu mi
yie'u nei u urdu, dani hla tre Irji ni
bawu, a yo'u ba duba ye kpa Irji nda
dun ba sukpa ni ba wu, duba wru
lah tre mba hle ni bawu.
4 Na wa ba na nha nvunvu u tre
Anabi Ishaya ndi llan di ri si yo ni
miji, mlan koh Bachi tie dun koh ma
hi yreyre.
5 Ko san ngbulu ba shu, u ngbulu
ba ba gble tita ba kma ti fime, u

nkoh bi tie memme ba kma bi ba ba
shu, ni ngbulu baba tita ba ba yra ba
nda kma me nkoh ni bubu biwa be
gblegble me'a.
6 U bi he nimi kpa ba to Ceto u Irji.
7 Sai Yohana a hla ni gbugbu ndji
wa ba si ye dun sukpa bawu'a.
Yohana yo ba ndi "biyi mri iwan,
anha hla ni yiwu dun yi tsutsu ni nfu
wa ani ye ni yiwu'a?"
8 Nitu kii, kma tie klo kunkro wa
ndi ba bre dun ba wru lla tre hle
bawu dana ta tre ni kpamba ndi ki
he ni Ibrahim wa a iti mbu, mi hla
niwu Irji hei ni gbengble wa ani zu
titi biyi kma tie mri ni Ibrahim rji ni
tita bi yi.
9 Ko zizan ba mlan gla tie nitu nja
bi ba kunkro. U wawu kunkro bi
wandi bana klo bi na ba gen ba nda
vu ba sru ni lu."
10 U gbugbu ndji baki mye'u ndi,
"Zizan ki tie ni he?"
11 A kasa nda tre "Indji wandi a he
ni nklon ha, ka ban rhi ni ndji wandi
ana he ni rhi na, u ndji wa ahe ni lah
ka tie naki ngame.
12 Bi kpa ban ba ye du ba sukpa ni
bawu, nda tre, "Ndji-u-tsro, ki tie ni
he?"
13 A hla ni bawu ndi, "Nata kpa
inklen zan kpe wandi ba tre dun yi
kpa na."
14 Sojoji bari ngame ba mye, ndi,
"U kita na? Ki tie ni he?" A bla hla
ni bawu, "Na kpa nkleh niwo njo ni
gbengble na, ndi na tie ce ti ndrjo
na. Nji kpe-andi bi u mbi dun mla
yi."
15 Zizan wa ba ndji ba si ya nkoh
ye u Kristi'a, wawu mba ba si rhimre
ni suron mba nitu Yohana, ko wawu
mba hi Kristi'a.
16 Yohana a kasa ni bawu nda tre
ndi, "Ime mi si sukpa ni yiwu ni
mma, u ndji waa si ye ni koshi mu,
a zan me ni gbengble, u mina tsra
wa mi sie rjirji lagban u zama na.
Wawu ni sukpa ni yiwu ni Ruhu
Tsratsra ni lu.
17 Ahei ni mumu ni wo ma wandi
ani tie ndu niwu nda zen memme
bie nda ka waa bi zi nimi iwron. U
ani gon biwa ba tie meme'a ni lu wa
ana y'bi na."
18 Ni mi tsro mba Yohana a hla tre
ndindi ni ndji ba.
19 Hiridus wa ana Chu, a son gran
wa vayi ma Hiridiya, ni mbru meme
kpie wa Hiridus azi tie'a,
20 a ka biyi suru nhaa, ndi a ka
Yohana tro ni brusuna.
21 Inton wa ba sukpa ba ndji
wawu, Yesu me ba sukpa'a niwu
ngame, wa asi he ni mi bre wa ka
toh shulu bu'u,
22 wa toh Ruhu Tsatsar ka grji ye
son nitu ma na ngyu, wa ka wo
lan Irji ni shu, "Iwu yi wu vren mu
wandi isuron mu a kpa wu. Suron
mu ku si ni wu."
23 Yesu ahe ni sei wlon nkpu tra
(30) nda vu tie ndu Irji. Nimi kpa,
Yesu hi vren Isuwu wa ba yo tima
ndi Heli,
24 ivren Matat, ivren u Levi, ivren
u Melki, ivren u janai, ivrn u Isuwu.
25 Isuwu ana vren Mattatiyas,
ivren Amos, Ivren Nahum, ivren
Esli, ivren Naggai,
26 ivren u Maat, ivren u Mat-
tatiyas, ivren u Semein, ivren u
Josech, ivren u Joda.
27 Joda ana vren u Jowanan, ivren
u Resa, ivren u Zerubabel, ivren u
Salatiyel, ivren u Neri,
28 ivren u Melki, ivren u Addi,
ivren u Cosam, ivren u Elmadam,
ivren u Er,
29 ivren u Joshuwa, ivren u
Eliyeza, ivren u Jorim, ivren u Mat-
tat, ivren u Levi.
30 Levi ana vren Simiyon, ivren
Judah, ivren Isuwu, ivren Jonam,
ivren Eliakim,
31 ivren Meliya, ivren Menna,
ivren Mattata, ivren Natan, ivren
Dawuda,
32 ivren Jessi, ivren Obed,
ivren Bowaz, ivren Salmon, ivren
Nahshon.
33 Nahshon ana vren Amminadab,
ivren Admin, ivren Arni, ivren
Hezron, ivren Perez, ivren Judah,
34 ivren Yakubu, ivren Isuwa,
ivren Ibrahim, ivren Terah, ivren
Nahor,

35 ivren Serug, ivren Riyu, ivren
Peleg, ivren Eba, ivren Shelah.
36 Shelah ana vren Cayinan, ivren
Arfakza, ivren Shem, ivren Noah,
ivren Lamech,
37 ivren Metuselah, ivren Enok,
ivren Jared ivren Mahalaleel, ivren
Cainan,
38 ivren Enos, ivren Seit, ivren
Damu, Ivren Irji.

4

1 U Yesu he shu ni Ruhu tsatsar, a
kma ye rji ni nne Urdu'a, Ruhu nji
wu hi ni miji
2 niki a tie vi wlon nkpu nza ka
meme brji ka tsra wu. Ni nton ki
ana rhi kpe na, u ni klekle'a iyon vu
babran.
3 Ibrji a to naki nda mye “wuta tre
wu vren Irji, kma tita yi tie bredi.”
4 Yesu a sa niwu ndi, “itre Irji a
hla ndi, ndji na rhi bredi mba nda
son na.”
5 Ibrji toh naki nda nji Yesu hi ni
tu ngblu nda tsro wu wawu ngbung-
blu'a nimi fime nton'a.
6 Wu brji hla ni wu ndi, “Mi nowu
Chu ni konge bi ndindi, don ba ka ba
ne, u mi ya ka no ndji wa mi son'a.
7 Wu ta kuqu mgbarju ndi gbre
san mu, ba kma tie u me.”
8 U Yesu kpa sa'wu nda hla ndi,
“Itre Irji hla ndi, 'Wu gbre san Bachi
me kankrji ma, ndi hu wawu yi.'”
9 Ibrji a nji Yesu hi nimi Wurishe-
lima nda yo'wu ni tu nkan u koh
Irji'a, nda hla niwu ndi, “Wuti hi
vren Irji'a, za grji rji ni wayi'a.
10 Itre Irji hla ndi, 'Irji ni dun
Maleku ma njiwu, na dun ba hra'wu,
11 U, 'Ba nzu wu nji rji ni wo mba,
don dun wu na wru za ni tita na.'”
12 Yesu a hla wu “Wuna tsra Irji
Bachi me to na.”
13 Ibrji a tsra Yesu nda don wu me
sai ton ri, nda hi kpama.
14 Naki, Yesu a kma hi ni Galili
nizo 'Ruhu Maitsarki.' Itre ma a zren
ni gbungblu kagon ni wre ki.
15 Nikglaki Yesu fara tsro ba terma.
ni tra ma u ndi wawu mba ka gbre
san.
16 A wru niki nda ye ni Nazarat, ni
wrji wa ba raya ni wu yada Asaba
ri ni tra u beri ni viwu wu bre, nda
wlunde ni bla nvunvu u tre ma.
17 Nvunvu wa bi tie ndu Irji wu
Annebi Ishaya. Abwu nda bla
nvunvu a nda to bubu ba nha tre'a,
18 “Ruhu Irji he niwu me, wawug-
blegben mu a ton me ndi me hi hla
tre ndindi ni bi ya.”A ton me nda ne
gbengble ma dun mi hi tre ni biwa
ba hei ni lo ndi cu ba cuwo, di bwu
shishi ni bi fei, ndi kpa bi wa ba
myen ba,
19 Dun mi hi hla 'nton' wa Bachi
kpa ny'em nita.”
20 A ka nvunvu ka no ndi wa ani
gri ni wu'a nda kuson. Shishi ko nha
ni tra Irji'a kma hi ni wu.
21 A wlunde bubbu terniba wu,
“Luwa itre Bachi, ri gregreme ni
nton mbi.”
22 Ko nha niki tretre wubi ma
niwu nda tie sissri domin kikle tre
wa to rju ni nu ma u ba mie. “Wayi
ana viri Isuwu nan?”
23 A tre ni bawu, “a njanji bi tre ni
shap-shap nimu, 'bi no mwu, bana si
no kpa mbi si ki. Kpe wa wu tie ni
Kapanawun, tie naki ni gbume.'”
24 Ama a tre ni bawu, “Njanji mu
me hla ni yiwu, ba ndji wa ani tie
ndu Irji u baka kpa'wu ni gbuma.
25 Njanji mu mi hla ni yiwu, mba
bi ya ba ba ni Israila ni nton Ilisha,
ni nton wa shulu a kaka ni bwu, hra
sei trani wha tanne, meme yon a ye
ni gbu wawu.
26 Bana ton Elia hi ni gburi na
Zarephat ni Sidon wa iwa ri wu kpla
ni son ki.
27 Wu bi chong-rju bahe ni Isrela
suse ni me Elisha Annebi du ba wa
kpari cuwo se Naaman wu he Syria.
28 Du indji ba ni mi tra wu Irji ba
tie nfu ni ba wo'a.
29 Ba wlu ni nfu nda gbi nda ni mi
gbuu nda kji he ni tu ngblu ri wa ba
meh Komba ni tu ma, ba son ba tru
taga rhi ni tu ngblu'a.
30 A ri zu ni tsutsu mba bana tona
wa a hi ni buburi.
31 Ziza'a ni gbuyi a grji hi ni
Kapanawum ni gburi, ni Galili ndani

tsro ba ni vi wu cacu wa (asabat)
bana tindu na.
32 Ba tie nfu niwu ni tre wani tre
nibawu, u yi sa.
33 Nimi tra wu bre Irji indiri he ni
meme ruhu ibrji, ayi gbangban me,
34 “A nge hada wu ni ta Yesu u
Nazarat wu ye wuta mu? Me to
kowu nha, vren Irji wu tie zren
geger.”
35 Yesu bwu shishi ni meme ruhu
nda tre, “Na bu nyu ndi tre na!
rju ni kpama” Meme brji a riga da
ban taga ni memeye ndatsutsu ndi
ba meme ruhu brji a rju ni kpama,
dana tie kpe na.
36 Naki indi batoh kpe wu mamaki
nda kamba nda ni tre nituma, ko
nha ni kpama, “Nda tre a wani iri tre
mu naki? A gbi ton ni meme ruhu'a
dun rju nda kagu'a cuwo, wa he toki.
37 Itre ma atsra ni ko ni ntseyi ni
klamba.
38 NambaYesu a bri tra wu bre niki
nda hi nikoh Bitrus, ni nton ki iyi
wama ana he ni sikpa nadon zazabi
a vu, indi ba bre dun zoba ni nde
mako ani wlunde.
39 Yesu aki ni kotuma nda
gboshishi ni meme brji nda zu
zazabi du bri niwu; ba wu ton wa
he naki niwu ana wu nton a dalu
fara sru biri ni wuh.
40 Inton wa Irji nihe qu, indi
gbugbu wu ba mmri vayi mba niye
ni Yesu dun noba sikpa ni lulo iri-iri.
Bari a sawo ni kpamba megyen baka
fe sikpamba.
41 Meme ruhu gbugbuu ba rju ni
kpamba, bari bayi nda tre “Wu vren
Irji” Yesu a gbonshishi ni meme
ruhu ba nda zu ba dubana tre na
don ba to ndi wawuyi Kristi
42 Ka mble kpan, waa rju hi bubu
wa ba indji gbugbuu ba wawuyi nda
to ni bubuki. Bana kpa nhime du
kaba don na.
43 An hla ni bawu ndi wawu nison
da cigaba ni bla tre Irji ni gbu bari,
domin a hi kpa wa ba ton me ye ni
wayi'a.
44 Naki nda cigaba ni noba tre Irji
ni du Irji koni ntseyi ni kla Judia.

5

1 Ba he u gbugbu ndji ba ye ka
Yesu ndi ba wo tre Irji, u wa k'li ni
nyu kikle ma teku Janisaret.
2 A toh mmri jirgi harhi bari ba zi
ba ni nyu ma. Bi vu lambe'a ba rju
kaki ngla rjirji u vu lambe'a.
3 Yesu ari mi jirgi ri wa a u Siman
nda hla wu ndu tru rju ma ye gban
me ni kora. A kuson nimi nda tsro
ndji ba tre Irji ni jirgi'a.
4 Da a hla kle bawu a tre ni Siman,
“Nji jirgi'a hi mima ndi kata hi ni
honlon ma.”
5 Siman kasa wu nda tre, “Tie koh
mu, ki tie ya kle cu'a ndi na vu
ko pke na, amma ni wa u tre'a mi
kayo.”
6 Da ba tie to wa a hla, ba vu
lambebabran u rjirji u vu lambe'a ti
su.
7 Mlen baka tie wo ni mbru mba
nimi jirgi rima ndu ba ye zo ba. Ba
ye nda vu lambe shu ni jirgi harli ba
u jirgi ba bata grji hi nci ma.
8 Amma Siman Bitrus, da'a to a he
toyi, wa gbru ku ni Yesu ngbarju,
nda tre hi don me, Bachi, me ndji
u la tre.
9 A tie sissri, wawu ni biwa bana
he niwu, don gbugbu lambe wa ba
vu'a.
10 Ba Yakubu mba Yohana imri
Zabadi, bana kpukpan Siman. Yesu
a hla ni Siman, na klu sissri na, don
rji ni zizanyi hi ko shishi, u ta vu
ndji.
11 Da ba nji jirgi ba ye ni ra, ba ka
kpi mba don wawu nda huu.
12 Ba zihe u wa he ni gburi, indji
ri u lilo kpurju a he ni ki. Da a
toh Yesu, a tie gbru kugru ni shishi
nda bre Yesu nda tre “Bachi, u tie
kpanyime u toh kpa me tie ndindi.
13 Yesu n'me wo ma ka gbire nda
tre, “Mi nhime. Kpa den.” Gbla me
lilo ka rju donwu.
14 Amma ndu na hla dio ti na nda
hla wu, “Hi kpame ndi hi tsro tume
ni Pirist ndi nno hadaya u wa ba
tsarkake wu'a na wa dokaMusa tre,
ndu sheda bawu.”
15 Amma itre ma vra shu hi
gbugbanmu u gbugbu ndji baka nji

kamba ye wo'u babu tsuro nda den
bi lilo.
16 Amma ana k'ma hi miji nda bre
Irji.
17 Aye ni viri aka si tsro, u farisawa
ni bi tsro Ataurat ba ye rji ni mmri
gbu bi Galili ni Yahudiya u Wurishe-
lima ba ki ni kii. Ngbengble Bachi
ndu den a he ni wu.
18 Indji bari baka ban indji wa a
qu kpa ni ta ba nda ye, ba wa nkoh
u nji rihi hama wa ba nji hi zi ni k'bu
Yesu.
19 Don ikpe ndi wa ba he'a, ba to
me nda hon ni tu tra nda grji wu hi
ni meme zu ni ndo a ri ni tsutsu ndji
ni ko shishi Yesu.
20 Ni toh bangaskiya mba, Yesu tre,
“Iwu ndji, ba wru la tre me hlega
wu.”
21 Bi nha ni Farisawa baka wlu
mye nd tre, “Ahi nha mu si tre la
tre ba? Ahi nha ni wru latre ndji hle
wu hamma ni Irji kima.
22 Amma Yesu a toh mre dri mba
nda sa bawu, “A ngyeri ti rhi u bi
mye kpame kpe yi ni suron?
23 A rime na ti di tre'u na? 'Ba
wru latre me hle' 'wu ka wlunde ndi
zren?'
24 Amma ndu yi to ndi vivren
ndjiahe ni gbengble ni ngbungblu u
wru latre hle, a hla ni ndji u qu kpa-
me hla wu wlunde, ban tabli me ndi
hi koh.'”
25 A ti wru wlunde ni shishi mba
nda ban tabli wa ana kru ni tuma. A
vu gon hi kpama ni koh ma, nda ni
gbre Irji san.
26 Ko nha a tie sissri nda gbre Irji
San. Sissri shu bawu suron u ba tre,
“Ki toh ikpi wa ba nna gbengble tre.
27 Ni wa a kle'a, Yesu a rju niki
naka toh indji u kpa haraji wa in-
dema hi Lawi, son ni mi bru u kpa
haraji. A tre ni wu, “Hu me.”
28 Lawi a wlu nda hu nda ka kpi
ma wawuu don.
29 Lawi hi ka tie ngan ni Yesu ni
koh ma. Bi kpa haraji ba ka gbugbu
niki ni ndi bari wa ba ka rhi biri ni
tebru riri ni Yesu.
30 Amma Farisawa ni bi nha ba
renyu ni mri koh ma nda, Ingye sa
bi ki rhi ndi ni so ni bi kpa haraji ni
bi latre bayi?
31 Yesu sa bawu, “Indji wa ba he
piyan me bana du'u den na, sai bi
wa ba lo'a.
32 Mi na ye yo bi ndindi na amma
mi ye ni bi latre ndu kpa tre Irji.
33 Ba tre wu, mri ko Yohana ba zan
son hlan ma ni bre Irji, u mri koh
Farisawa ngame. Amma mri koh me
ba rhi nda ni so.”
34 Yesu aka tre ni ba, “Ahi ndji
rime ni yo kpukpan iwa sa vu nyu
u iwasa rhi he ni ba rhi?
35 Amma ivi ni ye wa ba ban
iwasa'a hi nda ka ba don u ni nton
ki ba vu nyu.
36 Yesu a tre mba ngaoli ni misali.
“Bana nha pli sama ka mla wran
k'mo mana. Ani ta tie toki, ani y'ba
pli sa, u plisa na k'li niwu k'mo'a na.
37 Ba ndi wa ani wine sama ni mi
cice imbu - ntan. Ini ta tie toki u
wine sa ani yra mbu'a u wine ka
kuhle, u imbu - ntan ni tie me.
38 Amma wine sama ba suru ni mi
mbu-ntan sama.
39 Indji wa'a so wine rji mi cice
imbu-ntan ani son so don ani tre
wine k'mo'a abi zan.

6

1 A he ni vi u Sabat u Yesu si zu ni
rju kpu u mrli ko ma baka wro wlo
kpu'a won ni wo mba, nda tan.
2 Amma Farisawa ba ri ba tre, “Ani
tu ngye rli bi ki tie kpie'a bana nyme
ndu ba tie'u ni Sabat na?”
3 Yesu, ni tre ma, a kasa bawu, “Bi
na kra kpie'a Dauda ni lilon bi wa ba
he ni wu ba tie'a na?
4 A ri ni tra Irji nda ban bredi wa
ba ka zi, tan nda nno ndji wa ba he
ni wu'a tan ngame, wandi a na he ni
tu nkon na, don ana Prist nkankle ba
tan.”
5 Niki a hla bawu, “Vuvren ndi a
baci u Sabat.”
6 Ba he u Sabat ri la ye, Yesu ka hi
tsro ba ni tra Irji. Indi ri he ki nda
so wo.
7 Bi nha ni Farisawa ba yo shishi
nda to ka ani den dio ni vi u sabat,
don ndu ba renyu niwu.

8 Amma wa'a to dri mba nda tre ni
indi u son wo'a, “Wlunde ye kukru
ni tsutsu ndi ni wa.” Igu u soh wo a
wlu hi ka kri ni ki.
9 Yesu tre ni ba, “Mi mye yi, Ahe
tu nkon ndu ba tie zizi ka meme ni
Sabat, ndu ba n'ra rai kpa ka ndu ba
kpa tie meme?”
10 Niki yi, a ya ba kagon wawu'u
nda hla ni guwa, “N'me wo me rju
ra.” A tie toki u wo'a ka tie ndindi.
11 Amma ba vra nfu nda tre ni
kpamba ko ba tie Yesu ni he.
12 Ba zi he wa ka ye hon hi ngblu
nda ka bre Irji. A ban Chu'a wawu-u
bre Irji.
13 Wa imble nhra, a yo mri koh ma
hi kpama nda ju wlon don ha rji mi
mba, a yo ba ndi Mazani.
14 Ba nde Mazani ana ba Siman
(wa a hi Bitrus ngame'a) u vayi
ma Andarawus, Yakubu, Yohana,
Filibus, Batalomiyu,
15 Matiyu, Toma, Yakubu ivren
Alfaus, Siman wa ba yo Zilot,
16 Yahuda ivren Yakubu ni Yahuda
Iskaroti, wa a ye le wu'a.
17 Yesu a grji ngblu'a baba hi ka kri
ni meme ni kpentren ndi wa ba mri
koh ma u ni gbugbu ndji wa ba rji ni
Yahudiya ni Wurushelima ni bi nyu
kikle nne u Taya mba Sidon.
18 Ba ye ndi wa wo Yesu nda ndu
den lilo mba ngame. Indji wa ba zi
tiya ni wo brji'a ba kpa den.
19 Ko nha ni j'bu ndi ba n'ra kon u
kpre don gbengblen u den si'a rju rji
ni wu, u wa a den ndji mba wawu'u.
20 A kaya mri koh ma ba nda tre,
“Bi hi bi lulu, biyi bi ya, don mulki
Irji a hi u mbi.
21 Bi hi bi lulu biyi bi tie yon
zizan'a, don bi wrji. Bi hi bi lulu biyi
wa bi yi zizan'a, don bi nza.
22 Bi hi bi lulu niwa indji bata kran
yi, u idan ba ba ya'yi hlega nda mre
yi nda kamba ni nde mbi a nda u
brji, nitu Ivren Irji.
23 Ngyri ni vi ki ndi briku don ba
han ye kikle di ni shulu, e ba Bachi
mba ba tie bi kpie ki ni Anabawa ba.
24 Amma iya mbi bi woh, biyi wa
bi kpa si mbi ye.
25 Iya mbi bi hi wa bi wrji zizan,
iyon ni ye tie yi ni ko shishi.
26 Iya mbi biyi wa ba tre ndindi
ni tu mbi'a, a he toki ba bachi mba
batie ni Anabawa bi ce.
27 Amma mi hla yiwu wa bi ki sren
ton, son bi kamba yi din tie zizi ni bi
kran yi.
28 Tie lulu ni bi mre yi ndi bre Irji
ni bi ka to tie yiwu.
29 Niu wa nita wru ni ngbala
nh'ma kori, uka nno rima, u wanda
ban klon me ri, uka nno ri tiya.
30 Nno indji wa a mye u. Idio nita
ban kpie me, na mye ndu ka nno wu
ngana.
31 To wa u son don ndji tie wu tie
ki bawu me.
32 U ta son ndji wa ba son wu, wa
hi ngyeri ndindi niwu? I bi latre ba
tie toki me.
33 U ta tie ndindi ni biwa ba tie
ndindi wu'a, a ngye u bi ma niwu.
E indji bi latre ba tie toki me.
34 U tie nno hla nklen ni ndji wa u
to ani ye han wu, wahi kpiew ngye
ndindi ni wu? U bi latre'a ba nno
hla ni bi latre nda kpa ikpie'a ba na
nno.
35 Amma son biwa bana nyme ni
wuna ndi tie zizi bawu. Nno hla,
hamma ni yo suron ula kpa kpie
tuma, u di me ni babran, u bi he mri
Madaukaki, wandi wawu me ani toh
tie ni bi wa ba ka ngyri nda meme
ndji.
36 He ni dri ndindi na tie mbi.
37 Na han tre tu rina, u bana han
tre nitu me nan. Na kpa ri tie
meme na, u bana kpau tie meme na.
Wruhle ni bari, u ba wruhle niwu.
38 Nno, u ba nno yi. Nene rhigra
ma, uwa ba den nda grju mudu'a,
ka shukuhle ni gban mbi. Ani mudu
wawu tsra niwu, a ni kii ba tsra ni
wu.”
39 A hla misali ri ni bawu, “Indji u
nfyen ni tsro ndji u nfyen ri nkon?
To a tie naki, ba bi ku ni juju, ka
bana kuna?
40 Ivren wa ani kpa tsro na zan
asi tsro wu'a na, amma dun ndji wa
ba tsro wu kle'a ani he na indji waa
tsro'a.

41 Bi tie he mu ndi ni ya vi bi
giga wa ahe ni shishi vayi me, ndina
toh kikle nkpon wandi ahe ni shishi
me'a na?
42 U tie he ndi hla vayi me, 'Vayi,
dume cu vi bi giga u shishi me,' i
wu tume una to gbongbon u shishi
me na? Iwu ndji u karji. Guci cu
gbogbon u shishi me rju rhi ndi mla
ya u wa ahi ni shishi vayi me.
43 E bana tie nkunkro ndindi
mawa iklo ma ba gigla ma na, u gigla
nkunkron na nno klo ndindi ma na.
44 E ba to nkunkron ni klo ma. E
indji bana kyen klo ncu ni nci ncoh
na, ume bana kyen klo grapes rji ni
miji braya na.
45 Indji ndindi rji ni suron ma
ndindi ani tie kpi bi ndindima, u
meme ndji rji ni meme suron ma ni
tie meme kpi. Don rji ni gbugbu kpie
bi mi suron inyu ma ni hla.
46 Nitu ngye bi yome, 'Bachi,
Bachi,' u bina tie kpie'a wame tre
na?
47 Indji wa aye nime nda wo lan
tre mu nda tie kpe wa mi tre'a, Mi
hla ni yiwu ka ahi nha.
48 Ahe na ndi wasi meh koh nda
shi juju u nci tra ri meme nda meh
nci tra ni tu inha. Toh ima aye
babran nda ri ni nci tra, u ana tie'u
kpe na, nitu ba meh wu bi.
49 Amma indji wa ani wo tre mu
nda na tie bana, ahe na ndji wa a
meh tra ni tu meme hamma ni zi nci
tra. Ima aye babran nda ri ni nci
tra'a, u koh'a tie gbla zi hle kpukpru
wu.

7

1 Ni wa Yesu kle trema wa tre
shishi ndji nda hi ni Kapanawum.
2 Akwe soja ri wa he ki ahi ni ner
kon ma wa mi som tsutse, a buma si
kpama nda yiza que.
3 Soja wo labari Yesu nda dru ndji
bi ninkon bi Yahudawa, hla dun Irji
ye nda warka ni vren koh ma.
4 Baya wa bu ye ni Yesu ndu bra
tsutsi na tre ayi tsa du tie wayi ni
wu.
5 Ani son gbugbo, wawu yi men
Choch nita wu.
6 Yesu chi ka ni wuba. U wa ana
zren bran nkon rji ni koh rina, soja
tru kpukpan ma duba hla ni wu,
“Bachi, na tie kpa me ya na, wu toh
mina tsra dun-wu ye ri ni koh mu
na.
7 Domin wuyi mi na ban ndi mi
tsra dun mi ye ni wu na, u wuti hla
tre riri mi toh ivren koh mu ni fie
sikpa.
8 Me ngame mi he ndji ninkon, mi
he ni Sojoji wa ba he ni wo'mu. Mi ti
hla ni rhi ndi 'hi,' wa ka hi, miti hla
ni rhi ngari ndi 'Ye,' wa ka ye, u ni
vren ndu koh mu'a, tie nayi, wa ka
tie.”
9 Wa Yesu wo naki, ayi mamaki
nda gbaya ndji ba ba ta wu nda tre,
Mi hla yiwu, ni gbu Israila mina toh
ndji iri gin gbagba nayina.
10 Biwa ba ton ndu ba gbaye ni kon
nda ton vren koh ma aha sikpa.
11 Ni veh ri, Yesu tsi hi ni gburi
wa bayo ndi Nain. Mri kohma bahe
niwu, ndji gbugbu u.
12 A yi kritsa ni gbu, bu ban gburi
awuri ri iyinma grji wawu na tsrina,
ndji gbugbu ni gbu ba he niwu.
13 Ni toh, Irji alika ni tausayi ma,
nda tre niwu ni yi na.
14 Aye nda akwati bi ba akwati ba
kukri nda la ivren tsey mi la niwu
lunde.
15 Ikmo lunde nda sorma tre Yesu
ka nu no iyima.
16 I sissri vu ba wawu mba, ba
omangyiri ni Irji, nda la ba chu
annabi ri kikle ma ni mi mbu, i Irji
jan ndi ma.
17 Itre Yesu hi kon ni ntsen ni gbu
Yahudiya ni gbungblu ba kagon ni
wu'a.
18 Mri koh Yohana ba la niwu
gbegbeme ikpiyi.
19 Yohana yo mri koh mah ha nda
ton ba ndu hi ni ndji Yesu. Ba miye
u ye? kon akwai ri ki ya konri ye
20 Baye wiewiere ni ndji ba tre,
Yohana wuyi Batisma, aton ta, diki
mbye wuyi u ye'a, ko akwai ndji ri
wakiyi yakon yema?
21 Ni nton ki ndji gbugbu wu ba
samu sikpa, iyamba kle, meme ruhu

bri ba.
22 Yesu amsa nda hla bawa, hi ndi
hla ni Yohana kpe bi wo, ni kpe bi
toh ni hishi mbi. Bi ra shishi baya, bi
nkpurju za ba lunde zren, bi kuturu
ba kpa ngla kpa, mangbi ton ba wo-
tre, biwa ba kyu ba kma lunde ni
vri, u biwa ba he nimi wa ba wo tre
ndindima.
23 Indji wa ana ka wo tre mu na
nitu bi zren mu a kpa lulu.
24 U wa mri koh Yohana ba rju
ni hi kpamba, Yesu kma ni hla ni
gbugbu ndji ba nitu Yohana, “Ahi
ngye bi rju hi ni miji si wa bi toh?
Indji biwa vi ngyungyu ni fu yi
hlega?
25 U bi rju hi ni wa bi toh ngye yi?
Indji wa a sru nklon bi ndindi ma?
Yayi, biwa ba sru kpi bi tie nklen u
nda ni son ni mi iro ba he ni mi koh
ba chu.
26 U bina rju hi ni ra ni wa bi toh
ngye? Anabi? E, Mi hla ni yiwu, zan
u anabi'a.
27 Wayi a wawu wa ba nha ngame
ni wuh. yra mitub manzo gaba
niyin, wa shi mle kon teh niyi.
28 Mi hla yiwu, ndi wa mba bagrji,
ba wa nda zah Yohana.
29 Baya ndji gbugbu bawo niki, ni
bi kpa nklen gandu ba ya ba kpa
Irji a ndindima. Ba biwa Yohana yi
Batisma bawu.
30 Farisawa ni wa ba ton tre zru
Yahudawa bawa, ana Yohana yi
Batisma ni bawu na, ba na ya nda
ni tre lan na.
31 Yesu hla ni ge mi hada ndji bi
tsara yi? Ba he hi he?
32 Ba he na mri ba tsi ron ni
kasuwa, nda ni tre ni kpamba, “Ki
nvri injon ni yiwu, u bina nglu na.
ki ban je kyu, u bina yi na.
33 Nakiyi Yohana aye, na ri hla,
ana son mah na bi tre ahe ni brji.
34 Ivren Ndji ye nda ri nda ni so ibi
tre yah, ndji branda so, a kpa bi kpa
nklen gandu ni bi lahtre.
35 Imri ma wawu ba he ni wayu.
36 Ni viri Bafarisen, ri bre Yesu ye
ni koh ma bawu ri. Wa Yesu ri ni
koh Bafarisen, a kuson ni tebru nda
ri lla.
37 Iwa ri lah tre, a rju rji ni mi gbu
nda wo Yesu he ni koh Bafarisen,
nda ri lla. Nda ye ni ri iyema ni
alabasta iyi ri wuwi ma.
38 Nda ye kluwei na Yesu nda tsi yi
nda jum nza ma ni ma shishi ma nda
sezah ma ni nfutu ma a tre kauna
ma nimu zah gban zah mu ni turare.
39 Bafarisen yo Yesu bi ninkon ma,
ato naki nda tre ni suron ma nda
ndji yi ana anabi njanji yi ani toh
ndi wayi meme iwa, wa si tawu ndji
wu lahtre.
40 Yesu kpa nyime nda hla ni wu
Siman, mi son hla niwu ikperi, wa
tre, hla Malam.
41 Yesu hla ndji ri inu hla niwu ndji
ha bari lah kudi niwu, ndji rima sule
deri, irima ani hu rima sule hamsi.
42 Bana he kudi baya hana igu
wruhle bawu, hari mba, iri me nimi
mba ani fi son igu?
43 Siman hla mi ya wa kudi ma
bran, Yesu hla niwu, wu hla ndindi.
44 Yesu kma hi ni wa'a nda hla ni
Siman wu toh wayi, mi ye ni koh me,
wu na ne mma wu ngla zah muna,
wawu ne, ni mashishi ma a ngla zah
mu niwu, nda se zah mu ni nfutu
ma.
45 Iwu u na tsro son nimu na i
wawu tie tu wa mi ye ni wa, ana bri
mena.
46 Iwu wu na gban nye ni tumu na,
a gban izah mu ni nye ni nfutu ma.
47 A he na kiyi wa i lutre ma a bran
anu kpa awa bran, nda tsro son wu
brama. Wa ba wruhle ni vi fime a
suron vi fime kame.
48 Baya wayi ala niwu, ba wru la
tre me hle niwu.
49 Wa ba son niki, ba son tre kpa-
mba, wayi anha wa ani wru lahtre
hle?”
50 Yesu hla niwu, isuron ndindima
anu ceto me, hi ni si kpa.

8

1 Yesu ni mri koh ma wlon don
ha, ba zren kagon mi gbu ba, ni'g'rji,
ni'g'rji kan kan, ba bla tr Irji na nio
hla tre ndindi ma nitu koh Irji.
2 Imba gbugbu'u wa Yesu a ju brji
rju ni bawu ni kankan rju ni ba wu,

ba bi zren baba Yesu, Maryamu wa
ba yo Magdali, w a ju brji tangban
rju niwu'a.
3 Ni Yuwana, Iwa Kuza, indji u
ndu Hiridus, ni Suzana; ni mba
gbugbuwu, ni kpi wu yo'u ba wa ba
no ba.
4 Vi ri ba yo jubu ndji kabi ni
k'lanri, ni tu wa indji gbugbu ba rji
ni mi gbu gbugbuwu si ye toh Yesu,
A tre ni bawu ni misali.
5 Indji ri a hi hi bi, bari ba kuhle
ni nkon indji ba chan u chinchen ba
tan kle.
6 Bari ba kuhle ni tita bubuwa
meme na he ni bran na u ba rju nda
lu ni gbron, ba k'ma kyu, nitu bi'a
na fie meme na.
7 Bari ba ku'hle nimi nchon, i
nchon ba ba rju gbron nda zan
gbengble ibi'a nda wu bi'a.
8 Ibi ba ri ba kuhle ni meme
ndindima nda rju gbron bi, na shobi
babran, u bari ba sho gbala deri. Wa
Yesu tre kle naki nda yo ba, indji wa
a he ni ton u wo dun wo.
9 Imri koh Yesu ba myen i ndu hla
tu tre'a.
10 A hlabawu, biyi ba no yi duyi
ton kpi ba rir, u koh Irji, ni brou di
mi ngla ba vu ni misali, ko bani toh
bana toh kpi ngana, ba wo tre u nda
na toh ba tre nge na.
11 To naki kpie wa Irji a tre yi: ibi'a
a tre Irji.
12 Ibi wa ba kuhle ni tu nkon a iri
bi wa ba kpa tre Irji u brji ba suron
mba hdu ba kahle ga da na yo suron
na.
13 Naki, bi wa ba chuku ni tita ba
ndji wa ba wo tre Irji nda kpa'u ni
ngyiri, u ba na he ni njan na, ba kpa
tre'a ni nton tsaa me u ni nton wa
ibrji tsra ba, ba kuhle.
14 Ibi wa ba joku ni mi inchon,
baba yi ba ndji bi wa ba wo tre Irji,
da ba bu koh gbungblu zan gbengble
mba, naki, bana no mri bi bi mana.
15 Ibi wa ba joku ni meme
ndindima, a hi ndji bi wa ba wo tre,
nda kpa ni suron ri, nda ji gbagba
da vu suron.
16 Ba ndi ani yo lu nda ka'u ni
gbugban, ko ba ka zi ni zah bubu
kru, sei baka ka zi ni bubu ma don
ndi bata ri baka toh kpan ma.
17 Ba kpe wa a hei riri ma, wa bana
shele ana ko kpe u riri wanda na rju
ni ra na.
18 Yo tu mbi wa bisi woh, du ndji
wa ahe ni kpa ba sru tia ni'u u wandi
ahe fime, wa ndi asi ri mre, ba vu
kpa.
19 U yi Yesu, baba mri vayi ma, ba
ye niwu, bana iya ye whewhre ni wu
na, ndji ba he gbugbu.
20 Indji ri hla niwu ngye Iyi Me ni
mri vayi Me ba he ni ra, ba son toh'u.
21 U Yesu ka kasa da tre iyimu
baba mri vayi mu, ahi baba iba woh
tre Irji nda kpa'u tie.
22 Ni vi ri Yesu ari ni jirgi ma, baba
mri kohma, wa tre ndi wa wu ni son
duba hi ni granmu, ba wlunde zren
ni hi ni granmu'a.
23 Da ba si hi, sei Yesu ka kruna, u
guigui ri u gbengblen ma a lunde ni
ma, naki u ma lu ni shu ni mi jirgi'a
ba he ni mi ya.
24 U mri koh Yesu ba ka sh'me
wu ni nna, nda tre, “Ninkon mbu,
Ninkon mbu! ki si tewhre qu,” wa
lunde nda yra nha ni gyungyu'a ni
mma wa si shi'a, ka kukri tsit.
25 Ni ki wa tre ni bawu, i yo suron
mbi'a ahe ni ntsen? Sissri tie mri
koh ma, ba wri kpa, ikpe wa ba toh
ni ki, u ba tre ni kpamba, “Ahi nha
yi wayi, wa ani tre hra gyungyu mba
mma u nne baka wo'wu?”
26 Ba ye ni ngbala Gerasines, wa hi
whewhre ni gran nne rji ni Galili.
27 Da Yesu a grji ye meme, u a toh
ndji ri ni ngbala koki wa a he ni brji
ni kpama. Indji'a ban ton nda na sru
nklon na, ana son ni koh na, naka ni
son bubu be.
28 Da a toh Yesu, wa kpagro nda
kurjoku ni shishi Yesu nda tre ni
gbangba ndi, Wu ye tie ngye ni me,
Yesu, Ivren Irji ni shulu? Mi bre'wu,
na ne yah na.
29 Yesu a tredun brji duba rju don
wu, ni nton gbugbuwu ibrji ba ba
huu, ko ba tya lo ni sraka ani su
sraka, meme ibrji ba zu hi ni miji.
30 U Yesu ka mye ndji'a, ba yo'u

ndi nha? Wa ka tre ndi inde mu a
"gbugbu'u," Yesu tre ndi iki a brji ba
gbugbu wa ba ri ni ndji'a.
31 Ibrji ba bre Yesu du na duba ri
ni mi juju na.
32 Gran dushu u koh bana he
gbugbu'u whewhre niki, ibrji ba bre
Yesu du duba hi ri ni mi dushu ba,
Yesu ka kpa nyime ni bawu.
33 Ibrji ba ba don ndji'a nda ri nimi
dushu ba, u grake dushu ba ba ka
tsutsu ka ri ni nne, u mma nne'a ka
vu ba hi.
34 Inton wa ndji bi ho dushu ba toh
kpe wa a tie'a, baka tsutsu nda ka
hla kpe wa a tie'a nimi gbu ni kosan
gbu'a.
35 Da ndji bawo kpe a tie'a, nda ni
ye toh, ba ye gbugbuwu, Yesu he ni
ndji'a ndi brji ba rju ni kpama, ba
toh a sru nklon nda kri, nda he ni
mre ma, u sissri ka tie ba.
36 Indji ba toh kpe 'a ada tie'a, ba
hla yada Yesu chu brji'a rju ni ndji'a.
37 Du ndji wa ba he ni ng-
bala Gerasines ni bi wa ba he ni
kosangbu'a ba bre Yesu du rju ni gbu
mba, don ba klu sissri niki Yesu ni
mri koh ma ba ri ni mi jrigi nda hi
kpamba.
38 Ndi waibrjibarju ni kpama, a
bre Yesu du du wawu hu, Yesu yo
inkoh nda tre,
39 K'ma hi ni koh mbi, ndi hla ni
ndji ikpe wa Irji tie ni wu. Ni ki
ndji'a a hi nda ni hla ndji ikpe Yesu
tie ni wu.
40 Da Yesu k'ma ye ndji basi
gben'wu.
41 Indji wa inde ma Yayirus, iri ni
mi mba bi tre Irji, aye nda kukug
ngbarju ni Yesu ni meme, da bre du
ye ni koh ma.
42 Vivren ma a hama ni si kpa, u
sei tso, asi hi bubu ku, a hi wa wu
yi vivren wa ni nklen ma, da asi hi
indji gbugbu'u basi hu.
43 Wa ri ni gbu'a ata ju jin sie tso,
a wu kle ma wa wu ni bi no imum
di ba no sie, ba ndji'a iya no sie na.
44 Wa zu ni kogon Yesu nda taba
nklon ma, ni ki iyin a kukrie.
45 Yesu tre ahin nha anha ni kpa
mu? Bari wa ba he whewhre ni wu
ba tre ndi bana taba wuna, Bitrus tre
ndi, indji gbugbuwu ba si ma'wu.
46 Ni kima Yesu ka tre mi toh
indrjo a taba nime, gbengblen a rju
ni kpamu.
47 Da iwa a toh wawu na ya ri
ngana, nda ye nda ni klu sissri nda
kukyu ngbarju ni shishi Yesu nda
hla ni kpa di ba di kpe waa sa du
wawu taba ni Yesu, u iyi'a ka kukri.
48 Sei wa hla ni wu vre yo'u suron
me a du lilo'a kle, hi kpa me ni si
suron.
49 A mi tre se ndji ri ka rji ni koh
tra Irji aye nda tre, vivren wa me'a
a kyu ye, na yo'u mala ya na.
50 Da Yesu woh naki a sa ni Jariyus,
nda tre na klu sissri na, yo suron, ani
lunde.
51 Wa ye ni koh, ana du ndrjo huri
ni mi koh'a na, se Bitrus, Yohana u
Yakubu ni tie vrenwa'a mba iyi ma.
52 Indji gbugbuu niki ba si yi
gbagba me, don vivrenwa'a a kyu.
Yesu ka tre du ba ka chuwo ni yi,
ana qu na, asi krunna migyen.
53 Ndji ba ba zah u kpa tsri, don ba
toh ndi vrenwa'a a qu.
54 A vu ni woh nda si yo nde vivren
wa da tre du lunde.
55 Ni ki ivren ma ka k'ma ye ni mi
kpama wa a lunde, wa a tre du ba
no kpe dun rhi.
56 Ba tie ma mba yi ma, ba bu
iyie'u yo nitu da ya, Yesu a hla ni ba
wu du ba na hla ni ndrjo kpe wa a
tie na.

9

1 A'yo wulon don ha (12) ba ye
bubu ri na nno ba gbengble ni ikoh
u wa ba zu brji, na chu lilo rju ni bi
lilo.
2 Na ton ba hi ndu ba hi na hi bla
tre Irji, na chu lilo rju ni bi lilo.
3 Nna hla bawu, nadi ndu ba na
ban ikpe rirme nji u bi hi ni zren na;
na ban kpalah na, na ban gopelena,
na ban bi rina, na nji inklen na, ni
na nji inkolom ri u siran na.
4 Ko ni ko irime bi ri ni mi bika son
zu nikima ni ka lu zu niki hi kpambi.

5 Bubu wa ba na kpa yina, u
bika lunde ni gbu ki, ni k'bon wru
zah mbi hle ni bawu ndu k'ri gban
(Alama) ni bawa ni kah wo'a.
6 U ba lunde shan ni nkanka hi ni
gbu'gbu na ni bla tre Irji na ni ju lilo
ni rju.
7 U ba he u Hiridus, Ichu, a wo kpe
wa a si zren wawu'a. Wa ti sissri ni
wa a wo bari ba si tre andi Yahaya
wa ani tie Batisma a la ye ni rema.
8 Ba ri ba tre nda ahi Anabi Iliya,
ba rju ye ni re u ba ri ba tre nda ahi
iri nimi Anabawa bi sen ba a la rju
ye ni re.
9 Hiridus tre andi ana Yahaya ne,
don wawu nna chutu ma ye, u zizan
ahi nha mba mi si wo bibi tre yi nitu
ma? Rji niki wa soma wa nkon wa
ani toh Yesu.
10 U bi hla tre Irji ba rji ni zren
mba ye na ye hla ni Yesu ikpe wa ba
ka ti'a wawu. Niki u wa vuba u ba
hi ni mi gbu Betsaida.
11 Da jubu ndji'a ba wo wu rji wa
Yesu hi, na hu zah ma hi niki wa kpa
ba na hla tre Bachi ni tre u son nkon
Irji ni klekle'a na no bi wa ba si wa
sikpa'a si.
12 U Almajere ba ba toh yalu ni tie
nan myen ndi ko ani kpanyeme ni
ndu ndji bi wa ba ye ndu ba lu ri
mi gbu wa ba he ni hwehwre ni rju
yi na fe bubu kru ni kpe wa ba rhi.
Don kina he hwehwre ni gbu na.
13 I wa hla, ni bawu ndu ba no ba
kpe-wa ba rhi. U ba tre andi ki he ni
gble bredi iton (5) migyen ni lambe
hari (2) se de ki ka hi le biri ye ni
bawa wa bari'a.
14 (U ba kei indji dubu ton.) Wa
ndu Almajere (mri koh ma) ndu
ba hla ni bawu ni ndu ba kuson
ni wuwlon k'bu-titton (50) ni k'klen
wawu.
15 U ba ti tohki, u indji ba kuson.
16 U wa ban bredi'a ni lambe hari'a
na nzuttu hi ni shulu, na ti lulu yo
bawu na genba ti zizah, na ka no mri
koh ma (Almajere) ni ndu ba gaba.
17 U ba ri wrji wa wu mba wu na ni
mbru ma, u mri koh ma (Almajere)
ba vu mbru ma shuti shu ni sisen
Ise-ri (12).
18 Ni viri Yesu si bre Bachi ni
kankrji ma, u mri koh ma (Almajere)
ba ye niwu, wa myen ba, “A hi nha
indji ba yo me?”
19 U ba hla niwu, “Bari ba tre,
Yahaya wa ani tie batisma, bari
kuma ba tre ndi Anebi Iliya, hra bari
ba tre ndi ahi ri ni mi Anabawa bi
sisen mu wa iri mba aka k'ma ye ni
re.”
20 Wa mye ba, “U bi yi na, bi yo
me ndi nha?” Bitrus sa niwu ndi, “U
Almisihu wa u rji ni Bachi Irji.
21 Yesu hron ba suse ni ndu ba na
jla ni ndrjo naki rina.
22 Na hla ni bawu, A gbigbi ivren
ndji ni sha ya nitu kpie gbugbu; bi
ninkon ba kamba niwu ni Piristoci,
ni bi nhan, nda la wuu, nivi u tra ba
ta'wu shme.
23 Na hla ni bawu wawu mba, nli
indi wa ani son hu me gbigbi me ndu
kama ni tuma, na ban nkunkron u
wa ba kagran ni viri san ma (Giciye)
na hume ko ni nton rime.
24 Indji wa a tre ndi wawu ni kpa
tuma chuwo'a, ana nawo na, ama
indji wa a ka tuma no nitu mu'a, ani
kpa tuma chuwo kima.
25 Lada indji a hi nge, wa ani fe
gbungblu'a wawa, da na fe re na?
26 Indji wa ni ti shan hla tre mu,
Ivren ndji me ni tie shan ma ni nton
wa ani k'ma ye ni k'bu Ma ni k'bu
Itti ma ni u Maleku njanji.
27 Misi hla ni yiwu iwa yi a gbigbi,
nimi mbi wa bi klewa bari mbi bana
qu na, se ba toh Irji (Mulki).
28 Yesu tre klama bi yi, na ban
Bitrus mba Yahaya ni Yakubu, na
hon hi nitu ngbulu ni hi bre Bachi
ni mu.
29 Wa ahe ni mi si bre, u shishima
ka siran, U inklon ma a kpan tie
kink'lan re me na zan ni ri.
30 Hihari me indji hari, ba si tre ni
Yesu, ba Musa mba Iliya.
31 U ba rju kagon mba ni nikon
u Bachi. U ba tre ni Yesu ni tu hi
kpama wa a te whre u ye tsar ni
Wurushelima.
32 Bitrus ni Almajire wa ba he
baba ba kle si kru nna na k'mo, da
ba lunde, nan ba toh ikpan ma ni

ndji hari ba kri niwu.
33 Wa ba lu ni bri Yesu na hi kpa-
mba, Bitrus tre andi ttie ko mu, abi
ni tawu wa ki he niwa, ani bi ndu ta
me-tra tie tra; iri ni wu, iri ni Musa
u iri ni Iliya. (Ana toh kpe wa a si
tre'a na.
34 Wa he nimi tre, u kpalu a lu ka
ba, u ba tie sissri ni wa ba lu ri ni
kpa lu'a.
35 U ba wo lantre rji ni kpalu'a, ni
tre ndi, iwa yi mba ahi vren Mu wa
me chu'a wo wu.
36 U lantre ban chuwo tre ni
kpalu'a, Yesu he ni kankrji ma. U ba
son ni ngbangbi ba na hla kperi ni
ndrjo ni vi bi kii wa ba toh na.
37 Ni vi rima wa ba grji rji ni
ngbulu ye, u gbugbu indji ba ye
niwu.
38 Hihari me, U ri ni mi indji ba a
tre ngban me, Mala bubo me, k'ma
ya vren mu, ahi vren mu iriri mi
gen.
39 Meme brji ni hon ni wu tu na
yo ku-k'mo, na jijiga niwu na gben
glele na yo futen shu yiu. Ni ker ri
a ban chuwo ani timba ana fie fie
mana idan a ban chuwo.
40 Mi bre mi ri koh me (Almajere)
ni dun ba zu meme brji rju ni wu ni
kpa, u bana ya na
41 Yesu tre andi biyi bi tsren g'gran
ni ka kpa nyeme ni k'ma bi ni tan mi
ua vu suron ni son ni yi? “Nji vren
me ye wa yi.”
42 U vren lu ni hi meme brji wru
yo k'bon ni menme u Yesu zu meme
brji na chu lilo rju niwu na ka no tie
ma
43 U ba tie sissriwawu mba, wa ba
toh gbengble u Irji wa a tie na hla ni
Almajere ma,
44 “Bi ka ndu tre yi ri ni yiwu ni
ton su se: Ivren Indji mba ka no ba
ni wo indji.”
45 U bana toh itu tre na, a ri ni
bawu, ni ndu ba toh tu kpi a si tre
na, naki me ba tie sissri nda miyen
itu tre me na.
46 Ba lu ni gbi suron ni kpa mba,
andi a nhan zan ma ninkon'a.
47 Yesu toh kpe wa a he ni suron
mba, na ban kpran vren ye tsi ni kpa
ma ko san.
48 Na hla bawu, ndu ndji wa a kpa
vren klenken yi, ni mi inde mu'a a
kpame, indji wa a kpame, a kpa indji
wa a ton me. Indji wa a vi zizanma
ni yi'a a wa wuyi a ninkon ni mi mbi.
49 Yahaya yo a ndi ninkon mbu, ki
toh indji ri niwa mu si ju brji ni ndji
ni nde me wana nihu ta ni mi mbu
na.
50 Yesu tre na zuuna, indji wa ana
yo ko shi na ahi u me.
51 U vi chibi ye whiwhre wa ba ban
hon hi ni shu, wa yo suron ma ndi
wa wu ni hi Wurushelima.
52 Wa ton Manzani duba guchi hi
niwu, u ba ka ri ni gbu Samariya wa
be m'lan ko nge tie niwu ki.
53 U indji ba niki bana kpa ni wo
ha na, don ba toh a yo suron u hi ni
Wurishelima.
54 Wa Imri koh ma (Almajire)
Yakubu mba Yohana ba toh naki,
nda tre, “Bachi, U son ndu ta ton ilu
rji ni shulu dun gon ba?”
55 Wa k'ma ya ba nda zuba.
56 U ba tsi ka hi ni gbu ri kan.
57 Wa ba he ni mi si hi ni gon, u
ndrjo a tre niwu, “Mi huwu hi ni
wawu wrji wa usi hi.”
58 Yesu hla ni wu andi, n'nma bi
miji ba he ni juju wa ba ri ni mi, u
nchinchen ni shu ba he ni koh mba,
u Me Vren Ndji mina he ni wrji u ka
tu yo na.
59 Wa a hla yo ri andi “Hu me.” U
ndji'a hla ndi, “Bachi, Mi bre'u dun
mi guchi hi rju itti mu ri.”
60 U wa hla niwu, “Bri k'mo ndu
ba rju k'mo ba kimba. Ama niwu hi
gbugban mu ni hi hla tre Irji kagon
gbungblu.
61 U indji mu kan tre mi hu, Bachi,
a ma ndu mi hi hla ndji mi hi ni
bawu ni koh mu.
62 Yesu hla niwu, “Andi Indji wa a
kawo vu zan ni soma yarrhan da hla
ka ya gon indji mba ku nyre wa ani
toh koh Irji.

10

1 Ni kle kima, Bachi a chu ndji
tangba nda ton ba ni hi ha duba hi

ni gbu ni gbu wa ndi wawu me ni hi niki.
2 Wa a hla ni bawu, ichan a gbugbu'u, in bi tie du'a ba fi me, bre Irji ndi dubi tie ndu'a ye.
3 Mi toh yi, hi na mri krju ni mi meme in'ma miji.
4 Na ban nbu nklen na, ko mbu nklonna, ko lagban zan na, na chi ndrjo ni nkon na.
5 Du ikoh wa bi ri'a, bika guci tre du si suron du he ni koh yi!
6 Idan ni koh yi, inde ndji "U sun si suron a he ni mi, si suron ka son ni nituma. Idan ana he si suron bi ka huye ye kpambi.
7 Bi son ni koh wa ba kpa yi, bi rie ndi so kpe wa ba no yi'a, don ndji wu titu ani kpa ya ma, Na hu ni koh ni koh na.
8 Du gbu wa bi ri, ide ba kpa yi, bi ri ndi sokpe wa ba no yi,
9 Be no bi lilo si. Di hla ni bawu ndi, ivi u ye Irji a tie whewhre.
10 Du gbu wa bi ri, u bana kpa yi na, bi ka rju hi ni nkon,
11 Di tre ko wru zah mbi, ki se sruni yuu. Bi ka toh ndi iye Irji tie whewhre.
12 Mi hla ni yiwu ni vi kima u ye, ani he ni ya ni gbu kima zan Sodom.
13 Iyame Korazin, iya me Betseida, da iri kikle du a ba tie ni Tyre mba Sidon, bana kpa Irji ni sen mu, da ta sru gbanjan nklon nda son nitoh lu.
14 Chachu bla tre ani bini Sidon mbaTyre.
15 U kapanawum, u ya ndi wu, u rhi ni shulu? ba nji grjiye yo ni Hades.
16 Indji wa awo yi, a wohme kena, indji wa a kama ni yi'a, a kama ni me wa mi ton yi.
17 Wlon nkpu tangba ba k'ma ye ni kinkla suron, nda ni tre Bachi, Ibrji me ba kujoku nitawu nimi nde me.
18 Yesu ka tre mi si ya Ibrji a joku rji ni shu na kpan.
19 Toh mi no yi gbengblen du yi chan iwan baba ilan, nitu bi gbengblen bi kra ta.
20 Na ngyiri ndi ibrji ba joku ni yiwu na, ngyiri ndi ba nha inde mbi ni shulu.
21 Ni nton kima'a a grji ni Ruhu ndindi, nda tre, Me zu inde me Timbu Bachi ni shu, ni u gbungblu, don u wru kpi bi hle ni bi wandi ba bu shishi nda to ndi, di tsro bi wa bana hla ni bawu na, na mri bi klekle, abi ni shishi tie mu.
22 Tie mu a vu kpi ba wawu sru mu niwoh, ba ndji wa a toh Vren'a, se Iti ma, ba ndji wa a toh Iti'a se Vren'a, wandi Ivren a kpanyime nda ni tsro Ti'a.
23 A kma hi ni mri koma ni ka grji ba, nda tre bi wa ba tie lulu yo ni bawu'a nda toh kpe wa bisi tie'a.
24 Bi tie ndu Irji baba bi chu gbugbu ba ndi ba toh kpe wa ndi bi si toh, "u" bana toh na. Ba ndi ba woh kpe wandi bisi woh, bana woh na.
25 Se mala ri u bla tre ni Yahudawa kaye tsra u, nda tre mala, me tie ngye miti mi ni kpa re u tuntrun?
27 Wa a kasa nda tre gbigbi wuka sun Bachi Irji ni suron me wawu, ni drime, ni gbengblen me wawuu, ni mre me wawu, wuka son indji u kutra ka hlan me na time.
28 Yesu ka hla inde wu tie naki, u tie njanji u wuna kyu na.
29 Mala ani sun si tuma cuwo nda tre Yesu, Ahi nha hi indji u ka hlan mu?
30 Wa a tre ndi a rji ni Wurushelima nda ni hi Yariko. Da ka ku ni wo bi y'bi, u ba kpa wawu kpie wa ndi a nji'a, nda tsi'u, wa tie whre u kyu baka don wu.
31 Se ga bi ton du Irji ye toh nda zuni kosan nda hi kpama.
32 Se ga balawi aye nda toh nda gon zu ni kosan nda hi kpama ngame.
33 Se ga Basamariye aye nda kukri nda ya indji'a a loh suron.
34 Aye nda ngla kpa niwu, nda gban nye niwu, nda loh kpa niwu, nda ban sa ni nhma ma, nda nji u ni bubu u kru.
35 U mble kpan no nkle, wandi bata ya indji wu lilo'a nda tre, to nklen'a a kleh, mi ye nowu mbru ma.

36 Ni mi ndji tra biyi, ahi nha hi
ndji u kutra kalah ma?
37 Se mala ka tre indji wa tsro loh
suron, I Yesu ka tre hi ndi tie naki.
38 Da ba si he nimi zren nda ye rini
mi vi gburi, u wari bo yo'u ndi Mata
a kpa'u ni koh ma ni woh ha.
39 Ahe ni vayi ma, bata yo'u ndi
Maryamu, wa ndi a son ni zah Bachi
nda si woh kpe wa ndi asi tre'a.
40 Mata si sron biri, “u” wawu
Mata a ye ni Yesu nda tre Bachi wu
na toh yada vayi mu a kame don
misi tie ndu'a kanklen mu na? Hla
niwu du ye zo me.
41 Bachi ka tre Mata, Mata wu yo
kpi gbugbu'u ni ko shishi me,
42 ama kpe riri Maryamu a chu
kpe ndindi ma, ba ndji'a wa ani sran
wu kpa.

11

1 Naki Yesu a si'a bre Irji ni bubu
ri, ni-andi a kle bre'a, iri ni mri koh
ma bi hu'a a tre ni wu ndi, “Bachi,
tsro ta kini toh bre bib-andi Yohana
a tsro mri koh bi hu'a.
2 Yesu a hla bawu ndi, “Bita bre,
bika tre ndi, 'Iti mbu, du ndeme ndu
kpa ninkon. Du ikoh Irji ni shulu du
ye.
3 Nu ta biri mbu wu vi chachu.
4 Wru latre mbu hlega, toh-andi ki
wru hle ni ko nha wandi a rhi ihla
mbu. Na duta rjoku ni tsra na.'”
5 Yesu a hla ni bawu ndi, nnha mbi
ani he ni kpan wandi ani hi niwu ni
tsutsu chu ndahi bre ndi “Ikpanmu,
nne ihla bredi tra,
6 nitu ikpanma ri a ye wru sru
zizan rji ni zren, i mina he ni ikpe
wandi minu ri na.
7 Wawu wandi a he ni miko ma a
sa niwu nda tre ndi, na nne yratu
na. Mi tronkon mu ye, i mri mu ni
me ki ri kruna ye. Mina la lunde ni
nu bredi na.”
8 Mi hla ni yiwu, anita na lunde
nda nu bredi nitu wu kpanma na,
nitu kri nhatu myeme, ani lunde nda
nhu gbugbu bredi wandi wu wa'a.
9 Mi la hla ni yiwu, mye ba nuhi,
wa i bi to, wru nkon, i ba bwu ni
yiwu.
10 Ndji wandi ani mye, ni waa
anito, i ndji a wru ba bwu niwu.
11 Iti nha ni mi mbi, vren ma nita
mye ni du nu lambe ani ban iwan
nu nitu lambe? Chiche nvunvu bi
sen bari nha ba hi nkpurju, i bari
wu mba gbron, toh ikpe wandi ba
nha ni Matta 7:9. Iti rime ni mi mbi
wa ivren nita mye bredi waka ban
tita nu? Ka anita mye lambe ka ban
iwan nu?
12 Ka anita mye inchen'ko waka
ban illan nu?
13 Ni kima, biyi bi meme dri bita
toh nu mri mbi ikpi bi ndindi, nitu
ngye Itimbi ni shulu na nuyi Ruhu
Tsatsra ma ni ko nha wandi a mye
na?”
14 Yesu asi'azu brji mamgbi ri ni
rju brji ni kpa ma, Igu'a ani mamgbi
a lu kri tre, i kpa ndji biwa ba he niki
ba bwu nyu yo ra ni sissri.
15 I ndji bari nimi mba ba tre ndi
Beelzebul, ninkon brji ba si zu brji
mba ni rju
16 Bari ba tsra ni du ba toh alama
rji ni shulu.
17 Yesu a toh kpe-andi a si zren
ni suron mba nda tre ndi, “Khikle
Koh andi a yra kpama ni kpama, ani
yra kado, i ikoh wandi a yra tuma ni
tuma ani zii rjoku.
18 Shetan nita ga kpama ni kpama,
hikle koma tie he nda kri? Bita toh
ndi mi zu brji rju ni Beelzebul.
19 Mita zu brji rju ni Beelzebul, i
bi wa ba huyi ba zu ba ni nha? Nitu
wayi, baba yi ba ga tre ni yiwu.
20 Mita zu brji ni rju ni vren-wo
Irji, nikima, kikle koh Irji ni grji ye
ni yi.
21 Ndji wu gbengblen wandi a kri
ni sro ni koh ma, ikpe koh ma ba
nawo.
22 Ndji ri wandi a zan ni gbengbeln
anita ye suu, wandi azan gbengble
ani vu kpe wu sro ma wa ana yo
suron niba nda vu kpi wu koh nda
hi kpama.
23 Wandi ana he nime na ana
nyime nime na. I wa'a ana vu shubi
ni me na, ni vre hle.
24 Meme ibrji nita wru ni kpa ndji,

a ni zren zu ni kuklu bubu nda wa
bubu kuson. Anita na toh na, ani
hlandi “Mi k'ma hi ni ko wandi mina
he'a.”
25 Aniti k'ma ye nda toh ba se ikoh
pempeme nda mla wu tie.
26 Ani k'ma hi yo brji tangba bari
du ba hu ye son ni ko'a. I isran gu
ni zan wandi a he ni mumla'a.
27 A he me, niwa a tre kpi biyi, iwa
ri a d'bu hla nimi kpa'a ndji ba nda
hla wu ndi, “Lulu ku ni nne wandi a
ngrji wu, mba sisan wandi wu ma.”
28 Wa a sa ni wu ndi, “Ni kima du
lulu son nitu bi wandi ba wo tre Irji
nda tie ndu (ziwu) ni wu.”
29 Wa ndji ba basi bran nha, Yesu
a lu si wa ndji, “Ik'ba biyi ba meme
ik'ba. Ba wa ingba, i bana nuba
ingba na - se ingba wu Jonah.
30 Ni-andi Jonah ana ingba ni mi bi
Ninevit, toki me, vren Ndji ani ingba
ni k'ba yi.
31 Ichu-mba wu kogon ani lunde
ni bla tre ni lilon wu k'ba yi nda lo
ba, nitu a ye rhi ni gbagban meme,
du ye wo wrji nyu Solomon, nda toh
ndji wa a zan Solomon he niayi.
32 Ndji bi Nineve ba kri ni bla han
tre ni k'ba ndji biyi, nda lo ba, nitu
ba kpa tre Irji nda tan ntsan niwa
ba wo tre Irji ni nyu Jonah, bi ka toh
Ndji wa azan Jonah he ni yi.
33 A nha ni yo lu ni glogo nda ban
ri ni sisen ndana ka sa ni tu kpe
tsame na ni du bi ri miko du ba toh
kpan lu.
34 Shishi meyi hi glogo wu kpa
me wawu. Shishi me nita bi, wawu
kpame ni shu ni kpan-lu. U Shishi
me nita na bi na, ikpa me wawu ni
tie bwu.
35 Nikima, bi ka mla zren ni du
ikpan mbi du na k'ma tie bwu na.
36 Ikpa mbi wawu niti na shu ni
kpan-lu, ni hamma ngbala ri ni bwu,
niki, kpa mbi wawu ani kpan toh
glogo ni kpan-lu ma niwu.
37 Ni wa a kle tre'a, Farasi ri a
mye'u du hu hi rhi biri ni koma, Yesu
a kpa nyime nda hu'u.
38 Farasi a yi mamaki ni toh ndi
Yesu ana ngla kpama ri nda son ni
ba ni bubu rhi biri'a na.
39 I Bachi a hla ni wu ndi, “Zizan,
biyi Farasi bi ngla kogon vuvanho
mba gbugba'a (kungo) nda don
mima shu ni sontu ba meme kpi.
40 Biyi ndji bi kha toh, Ana wandi
a tie kogon a tie mima ngame na?
41 Nu kpi wandi ba he ni mi
tu beko, i kpiba wawu ba rju
pyempyen me niwu.
42 Iya mbi biyi Farasi, nitu bi nu
zaka wlon mint mba rue, i mri
vunvu bi koh p'ma, nina k'magon nu
ti bi mba son Irji. Ani bi du yi zren
bi ni son Irji, hamma ni mbru kpi ba
ngame.
43 Iya mbi Farisawa, bi son bubu u
son bi ko shishi ni sinagog mba kpa
ichi bi nzu lu ni chuchu.
44 Iya mbi, bi he toh ibe wandi
bana chu tsro nkana, ndji ba hon zu
ndana toh na.
45 Iri nimi bi ninkon ni tre doka'a
hla wu ndi, “Ticha, ikpi wandi wu
tre a kpata tsri ngame.”
46 Yesu a tre ndi, “Iya-mbi, Tichas
bi doka! Bi yo kikle kpi ni ndji wandi
ani tiba ya nji, ama ni na yo wo kpre
ni vren wo mbi riri na.
47 Iya-mbi, bi meh ibe ni anabawa,
wa ba bachi-mbi ba wuba.
48 Niki biti shaida ni kpanyime
ni ndu ba bachi-mbi'a, Baba yi ba
wuba i biyi bi meh ibe mba.
49 Ni tu kima'a, wri Irji a tre ndi,
'Mi ton anabawa mba manzani ye ni
ba, i ba tiba ya nda wu bari mba.
50 Ik'ba biyi ye mi vu ba nitu iyi
ba anabawa wandi ba ka hle rji ni
mumla,
51 rji ni iyi Habila, ye ni iyi Za-
kariya, wandi ba wu ba ni kpa bubu
ton ba koh Irji. E, mi hla niwu, mi
vu ik'ba yi ni tumba.
52 Iya-mbi bi zan toh tre Irji, bi ban
ih'ra wu toh, nina ri ngame na, ni zu
bi wandi bason ri'a.
53 Ni wandi Yesu a bri bubu kima,
marubuchi, baba Farisawa ba kri
nda sen nyu ni wu nitu kpi gbug-
buwu, nda son,
54 si gben'u du ba vu ni tre nyu ma.

12

1 Ni nton kima, indji dubu gbug-
buwu ba rju ye shubi nitu bran mba
ba hon ta chan kpamba. Alu kri tre
ni guchi ni mri ko ma ndi, “Mla ya
yist wu Farisawa, wandi ahi gyuru
ndji nitu zren mba
2 Ba kpe wa ba kawu wandi ana
rju kri ndende ni ra na, ba kpe wa
ba kari wandi bana toh na.
3 Nitu kima, ikpi wa wu tre ni bwu
ba wo ni kpan, i wuta tre kpe ni riri
ni ton, nimi tra, ba dbu hla ni tu
nkan.
4 Mi hla ni yiwu, kpukpanmu, na
tie sissri bi wa ba wu ikpa megyen,
dana he ni kpe wa ba la tie na.
5 Ama, mi gbron ton mbi nitu wa
be klu'u klu wandi anita wu, a he ni
gbengble wu ta u yo ni lu shetan. Ee,
Mi hla ni yiwu, klu'u.
6 Bana leni chinche sparo ton nitu
wlo bubo tra na? Ni kima me, Irji na
kparisu ni iri mba na.
7 Infutu wu tume me a bla ba
pempe. Natie sissri na. Wu he ni
ndu zan chinchen sparo gbugbuwu.
8 Mi hla ni yiwu ndji wa a kri
nda tre ni tu mu ni shishi ndji, Vren
Ndji ngame ni tre ni tuma ni shishi
Maleku Irji,
9 Anita kama ni me ni shishi ndji,
ba kama niwu ni shishi Maleku Irji.
10 Ko nha wa a tre lan tre meme
nitu Vren Ndji, bakpa wru hle niwu,
ama wuta tra valala wu gbron
gbrongrji, nitu Ruhu Tsatsra, bana
wru hle niwu na.
11 Bati ngrji wu ye ni shishi kikle
bi mitra Sinagog, bi tie chu baba bi
ninkon gbu, na du suron mbi rjoku
nitu kpe wandi bi tre wa ani kpauyi
chuwo na.
12 Ruhu Tsatsra ni tsro yi ni nton
kima, ikpe wa bi tre'a.
13 Ndji rinimi ikpan ndji ba a tre
niwu ndi, Ticha, hla ni vayi mu ni
du ga gado mbu ni me.
14 Yesu a hla wu ndi Ndji, anha yo
me mi ga tre koh du mi ri nimi tre
mbi?
15 A tre ni ba andi, mla toh ni na
du son tu do honyi na, nitu mlason
ndji ni vrhi ana nitu kri ni gbugbu
ikpi wa a he ni wuna.
16 Nikima, Yesu a tre parabul ni
bawu ndi, “Irju ndji wu wo ri nu
birhi gbugbuwu.
17 A son nda mla ya ni kpama nda
tre ndi, 'Mi tie ni he, nitu mina he ni
bubu wa mi zi biri wu wru mu na?'
18 A tre ndi, ngye kpe wa mi ti a yi.
Mi zi ba wronmu ni mme bi rigrama,
nike mi zi biri wu wrhu mu mba
mbru ikpi mu wawu.
19 Mi hla ni suron mu, “Suron, wu
he ni kpi gbugbuwu wa wu mla zi
wu ise gbugbu ni ko shishi. Kuson si
rhi ni so, son piyame.'”
20 Ee, Irji hla wu ndi, 'Ruhu ndji,
ni chu wu luwa, ba kpa vrhi suron
meluwa, i ikpi ba wu mla zi ba, wu
don ni nha?'
21 Kima he na bibi ndji bari, ba vu
kpi si mla zi ni tu mba, nda k'ma tie
bi kpla ni Irji.
22 Yesu a hla ni mri koh ma ndi, Mi
hla yiwu, na dame ni tu me na, ikpe
wa wuri, ko ni kpame, ikpe wa wu
sru.
23 Vri son a zan biri i kpa zan
nklon wu sru.
24 Ya kikle chinche ravins, bana
chu ndana han na. Ba na he ni tra
wu zi kpi ko wron na, ama Irji ni
nuba irhi-mba. Wu na zan chinche
ba ni anfani ni shishi Irji na?
25 Inha nimi-mbi, nitu son rhimre
nitu kpe, ani du vi wu vri ma hon
zan cubit?
26 Wuta na toh tie mri kpi toh wayi
na, nitu ngye wu du suron me du na
kuson si na?
27 Ya mri vunvu bi kpan mbi ni
shishi to lilies, ni lu gbron mbu,
bana tiya na, bana k'ma ya bubu na,
ee, Solomon me ni nzu hon ma ana
sru ikpi wu bi toh iri-mba na.
28 Irji nita nu ghiga wu wrhu,
wandi luwa ahe, i mble ba kau taga
ni lu, ani tie he ndana nu nklon wu
sru na? Wu ndji wu kpanyime ni wu
fime.
29 Na yo shishi ni kpe wa wu rhi
ndi sona, na du suron me hamma ni
kukru na.
30 Gbungblu wawu ba yo suron wa

ikpi biki, i Timbi toh wu son kpi baki ngame
31 Wuka yo suron meni iko mulki Irji guchi, i ba vu kpibiyi nha niwu tuma.
32 Na tie sissri na, ikran mri nitu Iti-mbu toh a bi ni du nuta ri ko mulki ma.
33 Le ni ikpi me ni nu sadaka. Wran ngomble ni kpa-mbi wa ana y'ba na - ikpe ndindi ni shulu wandi ana kle na, i ndji wu y'bi na ye whiewhiere na, i imra na kpa timeme na.
34 Bubu wa ikpe ndindi me he'a, suron me ni he ngame.
35 Lo kpa mla tie ni rjirji ni nchi, ni du ilu me si kpan,
36 nna ndji biwa basi gben ti-kohmba du k'ma rjini ko gran, anita ye wrunko, baka bwu niwu gbagbla.
37 Lulu he ni tu igran biwa tikomba niye to ba si gben yemma. Njanji, mi hla yiwu, ani mla kpama tie wu tindu nda du ba son nitu tabur, wa a ni lu tindu bawu.
38 Tikoh anita ye ni nh'ma wu ha ko nh'ma wu tra nda ye toh bi ki ni sisren si gben i lulu ni tu igran baki.
39 Ama bika toh, tikoh nita toh nton wa ndji wu y'bi ni ye'a, ana du rhi ni ko'a na.
40 Son ni sro, wuna toh nton wa vren ndji ni yena.
41 Bitrus a tre, “Bachi wusi hla tre yi ni tawu megyen ka ni konha?”
42 Bachi a sa ndi, “A hi nha ndji ndindi wa tikoma ni nu ndu ya mbru igran ma, ani mla ta nuba biri mba ni ntonma?
43 Lulu he ni tu igran wa tikoh niye toh si ti ndu wa bana nu anita k'ma ye.
44 Njanji mi hla yiwu, ani yo ni tu ikpi koh ma wau.
45 Igran a nita tre ni suron ma ndi, “Bachi mu ani ti grji ni ye, nda lu si tsi igran lilon baba mba biwa ba he ni wo ma, nda rhi nda so nda wha,
46 Bachi igran niye ni ivi wa ana tie mre na mba nton wa ana to na, anic'ba tie tsitsa nda ban yo ni bubu bi ka toti ndindi.
47 Igran kima, nitu ana toh suron bachima ye, ama dana mla son nda tie kpi wa ani son na, ba tsiwu branbran.
48 I waa ana toh na ama nda tie ikpe wa du ba tsiwu a, ba tsiwu ifimeyi. Ndi wa banu ikpi bran bran, ni wo ma, ba kpa branbran. Wandi ba zi kpi gbugbuwu ni woma, ba mye ikpi wa azan kima.
49 Mi ye nitu ye yo lu ni gbungblu mem, i mi son ndi ilu anina nu ye.
50 Ama mi he ni baptisma wa batie nimu'a, suron mu ni lo nitu du ba kle kima.
51 Bi ya mi ye nji isi ye ni gbungblu meme? Ana toki na, mi hla yiwu, ahi iga.
52 Rji ni zizan, hini shishi, ndi ton ba he niko, iga ni ri, ndi tra nitu ndi ha, i iha nitu tra.
53 Baga ni kpamba, iti mba vren wa ni ihi ma. Ihi wa vren ma mba iwa vren ma, i wa vren ni ihi lonma.
54 Yesu asia hla ni kpa ndi ba, ngame ndi, “Bita toh kpa lu ni lunde rhi ni yalu, bika gbla tre ndji, tenlu ni ye wa ani he toki.
55 Gyungwu nita ni fu ni rji ni kogbo, bi tre ndi, gbaji wu hwuma ni ye, wa ani ye toki.
56 Bi gyru tu-mbi, bi to sran, tsro kpa ikpi nimemembani shulu, i ti tie nihe nina toh sran ikpi wa si zren zizan na.
57 Bi ti he mu nina gatre ni kpame na?
58 Wuta hi niwandia no son na, ni shishi ndji wu ga tre, bita rhi he ni nko, bika mla ti ni kpambi, nitu du na njiwu hi lo, ni du ndji wu ga tre kana vu nuwa ani, njiwu hi tro na.
59 Mi hla niwu, wuna to wru na, se wu han kubu wa ba han pempyeme

13

1 Ni ntor ki indi bari ba ye ki nda wa wu itre indi bi Galili wa Bilatus ta kayi mba kai bi nda tie ha daya.
2 Yesu a kasa bawu biya di indi bi Galili yi ba latre nna mbur bi Galili ba don ba tie yah towa?

3 A' an, me hla giu amma idan bina
bre wruhle na wawu mbi wu bi tie
meme na u mba.
4 Indi wlan don tandara ni siloam
wa guglo koh a grji can be wu'a bi
ya di ba latre mba a meme na' u indi
bari ni urushalima?
5 A'an me hla yiwu amma bi tana
bre wruhle na wawu mbiwu bi kle
6 Yesu a hla misali yi “Indi ri ahe
ni rju wa a sen kukron nda ye kyen
klo ma amma nda na vriri mena.
7 Indi u rju'a hla ni wa ani ya rju'a
niwu. To yi, ise tra mezi ye di me
kyen klo kukron yi, u me na fe ko
riri mena. Tsen'e taga u don zi nigye
ndu hra bubu?
8 U indi u ya rju ni wu'a ka tre, tie
koh mu don wu zi ise ri rli ndu me
mlau tie ndi sraru taki.
9 Ani ta klo ni semu abi amma ini
ta ka klo uka tsen taga
10 Yesu asi tsuro ni mi tra Rji cacu
a sabath.
11 Iwa ri ahe ki nda lo tie se wlon
don tadra. Avu ndiu nda na to nza
kli zande trii mena.
12 Da Yesu a to-o a yowu nda tre
iwa u jibu ni lilo me yi.
13 Aka wo ma sa ni wa hari me ka
nime trii ma katie didi wa a gri nda
gbre Rji san.
14 Ichu u ya tra Rji'a ka tie fu andi a
den lilo cocu sabath. Ichu a tre nda
hla ni j'bu ndi ba, Ivi tanne bahi u
ndu ye kpa den mbi ni vi biki, ana
cacu sabath na
15 Baci a kasa niwu nda tre bi
mirlya ndi, Ahi rime mbi na sii
lando ma ka nakpron ma hi so ma
cacu sabath na?
16 Toki iwayi ahi vrenwa Ibrahim
wa shetan lowu zi tie se' wlon don
tandra u bana siiwu cuwo ni vi
sabath na?
17 Da a hla tre ba ishan a tie indi
bi'a ba tisan niwu amma ekpe ndi ba
ba ngrji ngri ni kpi wa a tie'a
18 U Yesu tre mulki Rji abi rime u
me tsarwu to ni ngye.
19 Ahe na iwlo mustad wa indi
ri ban katayo mimi rju a gbron tie
kikle kukron, u ciceri bi shu baka ti
koh mba ni lari ma.
20 A latre ni ngye me tsar mulki
Rji?
21 A he na yeast wa u ban tsui
ni mwumwu kongo tra u mba kabi
wawu-u
22 Nikiyi Yesu ka ziren hi ni gbu'ni
mrli gbu u nkon urushalima nda zi
bla tre Rji.
23 Indi ri tre niwu, Baci ahi ndi
tsameyi ba nawo? wa hla niwu,
24 Nra nkon u ri wa ahi wre me
don me hla wu gbugbu ndi bawa
nkon iri wakran.
25 Indi u koh'a nita wlu nda tro
nkon tra ye to ka u kli ni ra ndi
wuru nkon ndi tre, Baci, Baci bwa
nkon'a tawu. Ani sayiwu, mena toyi
na koiwrji wa bi rji na.
26 U bi tre, ki rli ndi soh ni shishi
me di bla tre Rji ni nkon bi mi
gbumbu.
27 Amma ana akasa, me hla yiwu,
me na toh wrji ba bi rji'a na. K'ma
dimu biyi bi wa bi tie latre'a
28 Iyi mba tan nyinyren kabi to
Ibrahim, Ishaku, Yakubu ni an-
abawa ba wawuu ni mi mulki Rji
amma ba truyi hle ra.
29 Baye rji ko Nzan, Yalu, Koshu
mba ni kogbo nda son ni tebru u
mulki Rji.
30 To mba biwa ba yaba hlega babi
mumla, u bi wa ba yaba ti ndi'a ba
kati u klekle.
31 Ni mi nton kime farisawa ban
baka ye u nda tre, hi di don bubuyi
don Fero niwa wuu.
32 Yesu tre, hi ndi hi hla ni tsi mba
to mba me zu brji di ni denbi lilo
luwa mba mble uni vi u tra me kle
kpie wa me yo suron'a.
33 Ko anita he ni he me, ahi gbigbi
nimu ndu me si tindu rji luwa,
imble ni vrli ni tu wa bana nime
ndu ba wuu anabi ni wrji ri na sai
urushalima.
34 Urushalima, Urushalima a nha
wuu anabawa ba nda ta bi wa ba ye
ni yi ni tita? Abi yo sron bita mena
hewu ndu me vu mrli mbi hra nawa
yi kuko ni vu mrli hra krju tie ni
ngbam ma na, amma bi na son to
ki na.
35 Toyi, iko mbi kli hlega. Me hla
yiwu, bina toh mena sai bi tre, lulu
ahi, indi wa aye ni nde u Baci.

14

1 Ni vi u chachu sati ri, wa a ri
ni koh bi ninkon Farisawa ri du rhi
biri, ndji ba sru shishi ni wu.
2 se ga ndi “U” lilo huk kpa.
3 Yesu ya da mye bihan vuvu baba
Farisawa, abi du ba chu lilo rju ni
chachu sati ko an an?
4 U ba sun ngbangbi, Yesu ka vu ni
wo lunde da chu lilo rju niwu, da du
hi kpama.
5 Yesu mye ba, ahi nha ni mi-mbi,
inde vren ma, ko napron ma aku ni
juju ni chachu sati, wa ana chu na?
6 Bana kasa niwu na.
7 Da Yesu si ya ba da toh bi wa ba
you ba ye, ba wa bubu sun bi ni koh,
watre kayiyi, nda tre.
8 Inde ba you hi ni bubu gan u
gran na kuson ni bubu bi ninkon na,
ani yiwu ba you ndi wa a zawu.
9 Inde ndji wa a you yi ha bi, aye,
a ni tre no bubu sun me, “u shan
ni ti'u, u” wu kma hi ni bubu bi
kalachu.
10 Inde ndji wa a you, a tre kpamu
hon ye ni wayi, nakima, u ndji ba,
ba no ninkoh, bana kpa wu tsri na.
biwa bi son baba ni tebru'a.
11 Indji wa a nzu tuma, baka ka
tuma grji, wu wa u katu me grji, ba
nzutu me hi shu.
12 Yesu hla ni ndji wa you ye, inde
wu ta ni yo ndji ye ri biri, ko ni
gan, u ka na yo kpukpan me na, ko
mri vary me na, ko malan me na, ko
bi kutra kahlan mena bi nklen na,
baba me ba you ngame, wandi ba
njiye niwu.
13 Ba tie lulu yo don bana ban ni
wu na,
14 inde wu yo ndji ye ni gan me,
u ka yo bi kalanchu, ni bi wa bana
he ni gbengblen na, ni bi kple zah,
ni bi fie, ba tie lulu you don bana
he ni kpe wa ba han wu na. Don
ba tie lulu yo ni chachu wu lunde bi
kinklan suron.
15 Da indji ri wa a son ni tie bru ni
Yesu awoh tre a, nda tre, ba tie lulu
yo ni ndji wa ani rhi biri ni koh Irji.
16 Yesu woh da tre ndi ndji ri atie
gan rigra ma nda yo ndji gbugbu-u.
17 Da inton wu gan a tie, wa a ton
ivren koh ma du hi hla ni bawu du
ba ye, biri a we ye.
18 Wa wu bawu, bana yena, u
mumla a tre ndi wawu le rju, wawu
ni bi toh wru hle ni mu.
19 U na tre wawu le lando bi zran
ton, mi yi tsra ba toh, mi bre wu, du
wru hle ni mu.
20 U tra a tre ndi wawu gran wa,
naki mina ye na.
21 Da vren koh aye hla ni ti-koh ma
ikpe biyi, u ti koh ma ka tie nfu, nda
hla ni vren koh ma du hi gbagbla
ninkon bi gbu i, ni kosan gbu, nda
yo biwa bana he ni gbengblen na, ni
bi chiche, ni bi fie baba bi kple zah.
22 Vren koh a tre, iti koh, ikpie wa
u tre a kle hra zizan bubu a na shu
na.
23 Se ndji u koh ka hla ni vre koh
ma hi nikoh ni kosan gbu ndi yo
gbugbu ndji du ba ye du koh mu shu.
24 Mi hla ni yiwu, biwa mi you ba
ni mumla ba na ye kpe ni iye u muna
25 Basi zren ndji gbugbu basi hu,
wa hla ni bawu,
26 Du ndji wa ani ye nime, ndana
kama ni tima na, mba iyima, ni iwa
ma na, ni mri ma, ni mri vayi ma,
mri lon baba mri mba ba, hra ni dri
ma na, ana ya zama vren koh muna.
27 Indji wa ana he ni suron u ban
giciye nda ye hu me na, ana ya son
u vren koh mu na.
28 Ahi nha nimi mbi wa ani son be
koh wu shu, nda na bla inklen wa
ahe ni wu, ko ani tsra u, u me koh,
ko ana tsra na.
29 Inde a zi nchi koh'a, kana kle
meh na, u biwa ba meh baba ba ka
nza'u,
30 Ba ta tre toh ndji ani son meh
koh, ana ya meh kle na.
31 A chu rime ani hi taku ni chu ri
nda na son nda bla bi taku ma toh
ni mumla, ko soja ma bi gbengblen
ba kai dubu wulon wa ani ya kbu
tu ni chu rima mu wa a he ni bi
gbengblen dubu shirin.
32 To inde an ya na, ka wa sun si
ni chu rima.
33 Naki ba ndi wa ni mibi wandi
ana ka kpe wa a he ni chu wo na, da

ani ya k'ma tie vren koh mu.
34 Ima a kpie ndindima, inde
imma a sa ba mla tie ni ni ngyen?
35 Ana labi gana, sei baka ka hlega,
ka kma tie toki ni meme, ndji wa ahe
ni ton ka wo.

15

1 Ni bi kpa ban ni bi lah tre ba wa
Yesu ye nasi wo wu.
2 Farisawa ni bi nha wawu mba u
baluni chi ba gurgu ni kpa mba ndi,
“I gu yi ani kpa bi lahtre nani ri la
me niba.”
3 Yesu tre ka yiyi ni ba wu na yi.
4 A nha nimi mbi, nita he ni nt'ma
deri, u iri kado, “wa ana ka teseyi
don tiya don (99) na hi wa iriri njiye
na?
5 I dan a ka toh wu, ani ban sah
kan to na ngyiri.
6 Inde a k'maye ko, ani yo kpukpan
ma, ni mri vayi bi yiu nkon kahlan
ma kabi, “Ye ki ngyiri mi ka toh
nt'ma mu'a wa a kado a.
7 Mi hla ni yiwu, ahe naki me ni
shu me, ba ngyiri nitu indji iriri u
lahtre wa a tuba'a zan indji teseyin
don chiya (99) bi wa bana lahtre na.
8 Ka ana he na iwa wa ahe ni
glegbe nklen a zurfa wulon, u glegbe
ri ni mi ma a nawo chuku miko
kado, ana mbru lu yo ni fitila ma vu
kagon sran ma na wa glegbe inklen,
wa a nawo kado na?
9 Inde a toh, “ani yo kpukpan ma
ni mri vayi bi yiu kon kahlan ma
wawu ye, na hla ni bawu,” ki ngyiri,
mi toh glegbe iklen azurfa mu wa a
kado'a ye.
10 Ko na ki me, “Igir he ni shishi
maleku Irji ni tu indji riri u lahtre
wa a kpa tre Irji sisah, a (tuba).
11 U Yesu tre a ndi indji ri he ni mri
hari,
12 Ivren tsitsa, yo tima, “Iti mu,
“ne” ikpi wa a ni u mu ni mi wa
(dukiya) mewa u he ni wu'a “ u
timba a vu ikpi bi wo ma ga ni bawu
hamba.
13 Wa a na gbron knkon na, u vren
tsitsa a kblu kpi wa ba ga ba wa'a
ye sru ba ni wrji ri, na vuba, ri hi
ni migu gbugban mu, hi zren ma ni
gbungblu, “naka ri uma kle.
14 U iyon nri ni gbu'a kagon
wawu'u meme da ndi me. “I wa lu
ni wa kpi u ri (iya vu).
15 Wa hi na ka wa ndu niti ni guri
ni mi gbu'a, “Wa, ton hi ni rju mari
ni ndu ta no lede ma biri.
16 Wa tie tilan u ri gbala biri wa
lede ba ri don mbru'a.
17 U, imeme ma ye niwu nikpa ma,
“Wa tre, A hi gran bre Itie mu vu ba
ndu na ni nhan ba, u ba rila ma lan
tu ba u mi son ni tiya ni yon.
18 Mi lunde, ni wa yi hi ni itie mu,
“ni bre wu, “Itie mu, mi lahtre ni
shulu mba ni wu.
19 Na ban me ti vren me na, “Ban
me tie na iri ni mi gran me wa ba tie
ndu niwu.
20 U vren tsitsa lunde k'ma ye ni
itie ma, wa aa ri he gbron kon ria u
itie'a toh, na ya lo suron, na tsutsu
ka kriu wu na ma wu yiu.
21 U vren tre, Itie mu, mi lahtre ni
shulu ni lah tre ni wu, mi na la son
ndu yo me tie vren me na.
22 U itie ma hla ni gran ma ri ni
ndu hi ya inkon lon ndindima iri na
ban ye, sru niwu na ban zobe ye yo
niwu ni wo ni lagban ye son ni niwu
ni zah.
23 Ni hi vu Ikrju u gon gon ma ye
han wa niki ti gan.
24 Ivren mu ana kyu, zizan a he ni
re
25 U vren ni kon'a, a na he ni rju.
Wa ye whibuhir ni ko na wo ba tsi
kangan na ni yo se na ni nglu.
26 Wa yo iri ni mi igran ba, na
miyen a ndi a hi nge itu kpi yi.
27 U igran hla ni wu, anitu wa
tsitsa me a kma ye koh, u tie mendu
ba nhan kikle krju u gon gon ma ni
tu wa a kma ye ko pyan me.
28 U ninkon ma tie nfu na kama ri
koh, u itie mba a rju ye bre wu.
29 Vren ninkon lu miyen itie, “Ya
Ise gbugbu wa mi tiya niwu, mina
kamu ni wo tre mena, i wu na taba
ne vren yawo ri ni ndu me kpa han
tan ni kpukpan mu na, ni toh ro
mana.

30 U vren me mba ye, iwa aka yan
wo me kle ni bi ti ntran, “U ye nhan
kikle ikrju niwu.
31 Itie ma yo, Ivren mu, u he ni me
koko ni tana Ikoh nge wa mi he ni
wu'a a hi u me.
32 Mi toh abi ni tawu ndu ki ta tie
gan, ni ta ngyiri, ama vayi me yi na
kyu, “I wa he ni re zizan, ana kado,
u ki la toh.

16

1 Yesu hlani mri koh ma, (Almaji-
rama) “A ndi igu ri he niwo (arziki)
na he ni indji wa ani ya bi ndu ni
wu'a, U ba ye hla ni wu indji iwo,
andi igu ya bi ndu ma a ri woma ni
hi kle.
2 Indji iwo'a a yo na miyen ahi nge
mba mi wo? Ne lisafi ikpe wa u tie
ni ya ndu'a u na la tie ndu, u ya indji
ngana.
3 Igu u ya indji ba (wakili) a ta mre,
“Ahi nge mi ti, tun nde itie koh mu
a vu me kpa ndu u ya? Mina he ni
gbengble wami ya ron na, Ishan ni
ti me mi na ya bre na.
4 Mi toh kpe u wa mi tie'a inde ba
zu me ni ndu u ya indji (wakili), indji
ba ka kpa me hi ni koh mba.
5 Ayo bi wa itie koh ma ni huba
ihlah, a miyen u mumlan, 'Ahi bren
itie koh mu ni hu?'
6 Andi uma a Garuwa Iyen Deri.
Wa hla ni wu, kpa nvunvu u nha me,
gbagbla nha hamsi (50) nihi kuson
kpa me ni ka don.
7 Wa hla miyen ri, ibren ba hu?
Wa tre, buhu alkama dari wa hla
niwu, kpa nvunvu yi, ni nha tan
mani
8 U tie koh ma kber igu lah tre san
nitu wa a tie whiri, imlen imri bi,
zizanyi ni indji mba, ba whiri zan
imri bi kpan.
9 Mijhla ni yiwu tie kpan nitu he
niwo wa ana bie na. Wa ye nna wo
kle, u ba ka kpa yi hi ni koh wa bi
son hi ni tuntur.
10 Indji wa ni tie njanji ni kpi tsitsa
ma, A ni ti njanji ni rhi grama, u
indji wa ana tie njanji ni kpi vi tsitsa
mana, ana tie njanji ni kpi rigra ma
na.
11 Inde u na tie bi ni wo wa ana u
njanji na, u nhan ni kpa nyewme ni
wu ni wo u njanji?
12 Toh wu na ni tie njanji ni nji kpi
u bari na, anha ni no wu inkleh u
me?
13 Ba indji wa ani ya biu tie ko
hari, ni mi nton riri, se ka kpa ri na
kari don, koh ka kpari tsri na kpari
nyime. U na ya hu Irji mba inklen
na.
14 Farisawa bi wa ba son inklen
kpukpome'a ba wo tre naki wawu
na nzah.
15 Wa hla bawu, 'Biyi bi ban tu mbi
ni shishi ndi ni kperi, ama Irji toh mi
suron mbi. Ikpi wa ndi ba kpanyime
niwu wawu, ahi kpi u shan ni Irji.
16 Attaura ni Litafi Anabawa ba he
si ye ni ye Yohana rji ni nton ki ye
zizan yi, ba tsikpa bubu bla tre Irji,
indji wa wu ba ri ti tu ni gbengblen
ni yo tu mba niwu.
17 A hi fie me ni shulu mba ni
meme ndu ba su e tu ni wa, iten riri
u Attaura ndi joku migen.
18 Indji wa a ga gran ma ni Iwa-ma
na kpa iwa ri a zina a si tie, ni nidji
wa a kpa iwa wailon ma zu a hi zina
a si ti.
19 Indji iwo ri a shur kpimabi tie
le nani zren zren ma ko ni nton ri
meh.
20 U indji u bre ri ba yo ni Lazaru
ba nji ye ka yo ni nkotra koh ma, ni
kpukpa inkpa-n ni kpa,
21 Wa ni son rhi birhi wa a kuble
ni tu tebru, u yawu ba ye nle kpa-n.
22 Wa ye tsra ni nton wa indji u
bre a ye kyu, u Maleku ba ye ban hi
ni nhma ko wa Ibrahim he. U ndji u
wo'a (arziki) a kyu u ba ban ka rju.
23 wa ka ri ni koh lu, wa zun shishi
hi ni shu, na toh Ibrahim gbugban
mu ba sun mba Lazarus ni ngbala
ko wa Ibrahim he.
24 Wa yra yi yo, Itie mu Ibrahim,
toh me ni lo suron ni ton Lazarus,
ndu ka vren wo ma son ni mma, na
chu kpi yo ni mu ni lbe ndu jubu
gbugbran mu.
25 Ibrahim tre vuvren, Rimre ni
sun me ni gbungblu, u rhi ro wo me

ni kpa kpi bi bie ma, u Lazarus si tiya, u zizan mba ba ndu si toh roma ni wa, Iwu mba u si tiya.
26 U naki me ba shi juju ni tsitsu bi vron me, ni ndu bi wa ba sun zagran ye niyi ba ka na yana, kuma biwa ba he ni yi ko mba ba ka na zagran ye nita na.
27 U indji i wo tre, mi bre wu, Itie mu Ibrahim, u ka ton hi ni koh itie mu, u ngrji'a -
28 Mi he ni mri vayi mri-lon iton, ndu hi hron ba ni ndu ba na ye ni bubu yi na.
29 Ibrahim hla niwu, ba he ni Musa ni anabawa, ndu ba wo ba.
30 U indji i wo, a sa niwu andi, A'a Itie mu Ibrahim, indrjo ri ni ta rji ni mi bi kyu ka hla ni bawa, ba k'ma suron mba no Irji.
31 U Ibrahim hla niwu, inde bana wo Musa ni anabawa bana, ko indji wa a kyu lunde na ka hla ni ba wu bana wo wu na.

17

1 Yesu hla ni imri koh ma, A lele ndi ba kbu za ni tita iya mbi wa wu sa ahe ni krigin.
2 Ana bi bana klo tita wu ni toh ma nda kayo nimi nne fi niwa ni tsa iri ni mi imri bi tsitsa yi diba kbu za.
3 Ya kpambi, wa vayi ma lahtre, bwu shishi niwu, nda a kpa nuyime wruhle niwu.
4 Nda kpalla niwu inkpu tangban ni vi ri, nda k'ma ye niwu inkpu tangban nda tre, mi brewu, abi du wruhle niwu.
5 Bi ninkon ba hla ni tie kon mba, nzu yo suron buu.
6 Irji hla ndu bi he ni bangaskiya kama wlo mustard, bi iya hla niku kro du rumin chu di tsen nimi nei, A kpa nyime niwu.
7 A nha nimi mbi, ahe ni vren koh wa ni rho ko krju int'ma rhi rji mi ji ye, ani lla niwu tsima ye ndi ri lah.
8 Ana hla ni wuna, wa kpe mi ri, ndi khi di tie ndu bar mi ri ndi tso. U me wru ndi tsro na?
9 Ana gir ni wer kon du a tie ikpa wawu la una a tie?
10 Iwu me naki yi nda u tie kpe wa ba hla niwu, u ya tre, kbi na khai mri koh ..... ma. Kbi tie ikpe wa kbi na tie.
11 A bi fin ri atsi tie ni Wurishelima, abu kusa nei gbu Samariya ni Galili.
12 Wa ari ni gbu ri, ndji wlon bi lilon gben ba izun ni wu. Ba klir gbugbanmu niwu.
13 Ba bwu ba ni fu ba, nda tre, Yesu nikon wo iyi mbu.
14 Wa ato ba, ahla ni bawu, hi ndi tsro tumbi ni Firistoci. Wa ba tsi bi, ba kpa sikpa.
15 Iri nimi ba wa a to wawu samu sikpa, a kmaye, nda ngyiri ni Ijri ni la ndindima.
16 A joku ni kbu Yesu, nda ngyiri niwu gbugbome wawu a ndji igbu Samariya.
17 Yesu la bana ndji wlo na wa samu sikpa na, itiya ba bahe ni ntsen?
18 Ba bari wa ba kmaye nda ngyiri ni Irji, tse ndji tsri yi?
19 A hla niwu, lunde ndi he ni suron ndindime anu sikpa ma.
20 Farisawa ba mye Irji ni ye ni ntan, Yesu hlani bawu ndi Irji ana ye iri iya ndi na.
21 Ko ba la yah, ahe iyi koh ahe wamu. Bi ka yah iye Irji ahe aniwu.
22 A hla ni imri koh ma, i vin tse ye wa bi son toh ivi wa ivren ndji niye, bi na tona.
23 Ba hla niwu, yah, ni wamu, yah niwa hi na rju na, na bu ba na.
24 Ya nda izren ni whri nda kma tsutsa wa ni whri gbagbla shu yi ni gbagblamu, ani he nikiyi ivren ndji ni vin ma.
25 A ni sha yah gbugbu kri gbugblu bakaba wu.
26 A ni he nawa ahe ni nton Nuhu, ani he nakiyi ivi u ivren ndji.
27 Ba nri, ba tso ba grah nde ninu grah har hi tub wa Nuhu anri ni Jirgi imah tubana ayeh, nda wu ba penpeme.
28 A he na kiyi ni tan lutu bata nri, bata tso bata lbe nda lebie bata shu bata meh ba koh.

29 Ivin wa lutu rju ni Saduma, ba
tsra lu kwekwema rji ni shu bawu
ba u ahuwu.
30 Ani he na kiyi wa ba ton vren
ndji.
31 Ni vi khi yi, indji he ni tun khan
du ma ngrji da ni vu kpima ni kon
na, wa ahi ni rju du na kma ye na.
32 Rhi mre iwa Lutu.
33 Wa ni son tuma, ani rasa niwu,
wa k tuma nu, ani tsira niwu.
34 Mi hla niwu, ni chu kiyi ndi ha
ni tub blah riri, baba ri nda ton ri.
35 Imba ha ba si kon kpu ba ka ban
ri, nda bri rima.
36 Ndji lulo bari ba hi ni rju, ba ban
ri nda bri ri.
37 Ba mye, ni ntsen Tie koh? A hla
bawu iwirji igbokpa ahe, ni kiyi bi
ton ugulu.

18

1 A lu tre ni tre ni bawu nitu duba
ta bre Irji chachu nda na tie suu na.
2 A hla ndi “Ni gbu ri, ndji wu han
tre njanji ri a he wandi ana tie sissri
Irji na, dana toh ndji ngame ni nfutu
na.
3 Niki, iwari wu s'ro ri ason ni
gbu'a ngame. A ta hi ni ndji wu han
tre njanji chachu nda bre ndi, “Zome
kpa ikrji mu niwo bi yo me ni shishi.
4 A ban nton gbaa me ndana son
zo na. A son ni vi ntor ri nda rhimre
kikima, nda hla ni tuma ndi, “Mina
ti sissri Irji na, nina ya ndji ni nfutu
ngame na.
5 Nitu du iwayi na nne iya ni ye
bre ma chachu na, Mi zo u kpa njanji
ikrji ma nduna lo me kpa ni yema
na.
6 I Bachi a tre ndi “wo tre andi ndji
wa ana han tre njanji na a hla.
7 Zizan Irji ngame na nji njanji ye
ni bi wa a chu ba, ndani yi yo'u
chachu ni Irji mba ni chu na? Ani
tie sesren ye gbagbla ni ba?
8 Mi hla yiwu ndi, ani ye ni njanji
ni bawu gbagbla. Nikima vren ndji
nita ye, ani ye toh nime ni gbungblu
meme?
9 Me a lu tre toh cholonco ni
bari wandi ba yo suron ni gbengblen
mba, ndi ba zren tsatsra ndani ya
bari grji tu,
10 Ndji ha ba hon hi ni tra Irji nda
hi bre, iri ana Farasi, i rhima bi kpa
iban.
11 Farasi a lu kri ni zande nda bre
ni tuma ndi, 'Irji, mi ngyiri nitu mina
he to ndji bari na - bi y'bi, bi lahtre,
bi humba, ba bi kpa ban too ndi yi.
12 Mi zu kpa mu rhi biri nkpu ha
ni sati. Mi nu zakka (iri nimi wlon)
nitu wawu kpi ndi a ri nime.'
13 Ndji wu kpa ban'a a kri gbagban
nda na nzu shishi hi ni shu mena,
wru wo ni san nda tre ndi, “Irji, ya
me ni lo suron, ndji wu lahtre.”
14 Mi hla yiwu, igu hi a kma hi
kpama ni si suron zan ndi rima'a,
nitu ndji wandi a nzu tuma hi shu,
ba gbron grji, i wandi a ban tuma
grji (nitu ana kpe na) ba nzu hi shu.”
15 Ndji ba basi'a nji mri tsitsa ni du
sa wo ni tu mba, i mri koh bi nduma
ba to ba nda puaha tre.
16 I Yesu a yo ba ye ni kpama nda
tre ndi, “Du mri bi tsitsa ba ye nime,
na zu ba na. Ikoh Irji ni shulu a wu
biwa ba he to mba.
17 Tre njanji, ndji wa na kpa ikoh
Irji to mri bi tsitsa na, ana ri mi na.
18 I chu mba ri a mye ndi, “Ticha
ndindi, mi tie ngye ri ni kpa ko Irji?”
19 Yesu a hal wu ndi, “Nitu ngye
wu yome ndji ndindi? Ndrjo na
ndindi na se Irji kankle ma.
20 Bi toh doka Irji na tie nka na, na
wu ndji na, na y'bi na, na nu sheda
che na, wo tre time mba yime.”
21 Ichu a tre ndi “Mi zi hu kpi bi
mba wawuu rhi ni nzemu.”
22 Yesu a woo nda tre ndi ikpe riri
rhi don, hi le ni kpi wandi wu he
niwu ni gah ni bi ya, i wu he ni lada
ni shulu, ni ye huma.”
23 Ni wa ichu a wo tre, a loh suron
kpukpome, nitu ana ndji wu wo.
24 Ni wa Yesu a toh kma ti gbon
me ni lo suron (gbugbu chiche tre
vunvu ni Greek ba sa tu tre ndi a
kma ta lo suron/ama gbugbu bari
bana he ni lan kima na), a tre ndi,
“Ani he ni du du ndi wu wo du rhi
ni koh Irji.

25 A he ni du ni ndi wu wo du ri
ni koh Irji, zan du ra kumi ri zu ni
shishi n'ro."
26 Bi wa basi'a wa'a ba tre ndji. "I
nha ni nawo?"
27 Yesu a sa ndi "Ikpi wa ba he ni
iya tie ni ndji bana he ni iya ni Irji
na."
28 Bitrus ngame a tre ndi, "Toh, ki
bri wawu kpi mbu ndi hu."
29 Yesu a kma tre ni ba ndi "Njanji,
mi hla yiwu, ba ndji wa a don ikoh
ma, ko wama, ko mri vayi ma, ko ba
ti ma, ko ni mri ma nitu ikoh Irji,
30 wandi ana kpa zan zizan na, ni
vi ye, i vri rji wu sisenise."
31 A yo ndji wlon-don-ha ba ye ni
kpama nda hla bawu ndi, "Toh, ki si
yi ni Wurushelima, i wawu kpi wa
anabawa ba tere nitu Vren Ndji'a ba
tie toki.
32 Ba banwu nu biwa bana mri
Israila na, ba nzau, nda nu shan nda
ju nte sru niwu.
33 Ba ti tsiwu, ba wuu, i ni vi wu
tra ani lunde."
34 Ba na mla to ikpi biyi na, i lan
tre ana ri nibawu, niki bana mla toh
ikpi wa a tre na.
35 Niwa Yesu a ye wiewire ni
Yeriko ndji wu infyen ri a son si bre
ni nyu nkon,
36 ni wo kpaa ndji basi zren ni
zu whiwhre niwu, a mye ka ngye si
zren.
37 Ba hla wu ndi Yesu wu Nazarat-
akasi hi.
38 Ndji wu infyen a yra gro nda hla
ndi, "Yesu Vren Dawuda, ya me ni lo
suron."
39 Bi wa bisi'a zren ni ko shishi
ba puatre ni ndji wu infyen nda hla
niwu du son gbangbi. A kama nda si
kpa gro ndi, "Vren Dawuda, ya me
ni lo suron."
40 Yesu a kri kpenme nda nu tre
du ba ji igu'a ye niwu. Niwa ndji
wu infyen a ye whiwhre, Yesu a mye
ndi,
41 "Wu son du mi ti ngye ni wu?"
A tre ndi, "Bachi, mi son toh ni
shishi mu."
42 Yesu a hla niwu ndi, "Kpa toh ni
shishi me, kpanyime me a nu si kpa.
43 Hari, a toh ni shishima nda hu
si yo ise ni nzu nde Irji.

19

1 Yesu ari si zu ni Yeriko.
2 U ndji ri he ni ki ni nde Zakka.
Ana ndji u kpa haraji nda he wo.
3 A wa nkon wa ani to ka nha hi
Yesu amma nda mha njima wokran
don gbugbu ndji ba u don aku
nkpurju.
4 A tsutsu guchi ni ndji ba hi ko
shishi nda ka hon kunkro (Sycamore
- durumi) nda ka don towu; don
Yesu a tie whiwhre u zu nkon kima.
5 Da Yesu ye ni bubu'a, a nzuya
shu nda hla wu, "Zakka, grji ue
gbagbla, don luwa gbigbi me son
koh me."
6 U wa grji nitsu me nda ye kpa ni
ngyiri.
7 Da ko nha a toh, baka na son na
wawu mbawu, nda tre, "A ye hi ziri
ni koh ndji u lahtre."
8 Zakka kri nda hla ni Bachi, "Toh
mba Bachi, nh'ma ha u kpie me he
wu'a me nno bi ya, mba u mita
mla ndrjo kpieri, me nno nkpu nza
rjula."
9 Yesu hla niwu, "Luwa cheto aye
ni koh yi don wawu me ahi Vren
Ibrahim.
10 E, Ivren Ndji a ye wah nda kpa
bi wa ba kado'a chuwo."
11 Da ba wo tre ba, a trenda hla
misali ri ni bawu, ka ahe whiwhre
ni Wurushelima, u ba ban koh mulki
Irji tiewhre u ye.
12 A tre towa, "Indji ri wa ani to tie
a hi ni gburi gbugbanmu nda hi kpa
chu nda kma ye.
13 A yo mri koh ma wlon nda
nno ba pa wlon, nda hla bawu, 'Hi
kasran niwu gbien kma yemu.'
14 Amma indji ma ba kranwu nda
nton ndji mba bari hu gonma nda
hla, 'Kie na kpanyime ndi ndu ndi yi
ndu chu mbu na.'
15 Ba he wa aka kpa chu nda kma
ye, a ndu ba yo gran ma ba wa anno
ba inklen nda to riba wa ba tie.
16 U mumla a ye niwu nda tre,
'Bachi mu, pa me'a wa une'a a nji
pa wlon ye nha.'

17 Ichu'a hla wu, u toh tie, u gran
ndindi, Ni wa u toh tie ni kpie tsitsa
ma, u he ni igbu zan wlon wa wu nji
mba.'
18 U ha ye nda tre, pa me Bachi, a
nji pa ton bari ye.'
19 Ichu'a hla wu, 'U kpa gbu ton wa
wu nji'a.
20 Iri ye nda tre, Bachi, ngye pa
me'a yi, mi ka ri mlazi ni mi kpi,
21 don mi klu sissri me, don u ndji
u nno ya. U ban ni bubu wa una zi'a
na.
22 U chu'a hla wu, 'Ni tre u nyu me
ba me han tre'a nitu me, wu meme
gran. Wu toh ndi mi ndji wa mi wa
bran, ni ban ikpi wa mi na kazi'a na,
u me hi vu ikpie'a mi na chuna.
23 Don ngye una yo nklen ni banki
toh mi na kma ye mika kpa nha ni a
hon tuma (riba) na?
24 Ichu'a hla bawu wa ba kri wu'a,
'kpa pa wa ahe ni wu'a, ndi ka nno
u pa wlon'a.'
25 Ba hla wu, Bachi, a he ni pa
wlon.'
26 Mi hla yiwu, indji wa a he wu'a,
ba nno tia, amma uwa a hama wu'a,
ba kpa mbru wa ahe niwu.
27 Amma biyi, bi yo shishi nime, bi
wa bana nyime ndu me chu mba na,
nji ba ye wayi ndi wu ba ni shishi
mu.'"
28 Da a hla tre bi yi, a vu gon ma
hi Wurushelima
29 Ba he me wa a ye whiwhre ni
Baitfaji mba Baitanya, nitu ngblu wa
ba yo ndi Zaitun, wa ka ton mri koh
ma harhi,
30 ndi, "Hi nimi vi gbu wa ahe ni
ko shishi mbi'a. Bita ta ri, bi toh
vren nakpron wa bana honwu to na.
Siwu ndi njiwu yemu.
31 Indrjo nita mye yi, 'Bi siwu ni
ngye?' Bika hla, Bachi mba ni son.'"
32 Biwa ba ton ba, bahi nda kato
vren na pron'a towa Yesu a hla
bawu'a.
33 Baka ki si vren nagro, kikima
baka mye ba, "Bi si vren nakpron ni
ngye?"
34 U ba tre, "Bachi ni son."
35 Ba nji ye ni Yesu, nda lba ba
kpi mba ni tu vren nakpron nda ban
Yesu sa tuma.
36 Da si zren, baka lba ikpi bi sru
kpa mba ni tu nkon.
37 A tie whiwhre ni blaba ngblu
Zaitun, u gbuj'bu mri koh ma baka
ku'u ngyiri nda ni gbre Irji san ni
ngyiri kpukpo me nitu wa ba toh
ikpie wa atie'a wa nno ba sissri,
38 nda tre, " Lulu a hi'u chu wa asi
ye nimi nde TieTie! Salama ni shulu
daraja wa a zan dauka!"
39 Farisawa bari nimi jbu hla wu,
"Ticha yra nha ba"
40 Yesu a sa bawu, Mi hla yiwu
njanjimu, biyi bata ki ngbangbi, tita
ba yra gro."
41 Wa Yesu tie whiwhre ni gbu'a,
ayi nitu ma,
42 nda tre, Bina toh wiyi, ko bina
toh ikpi wa ba nji salama ye yiwu!
Amma zizan ba riba ni shishi mbi.
43 Ivi ni ye niwu wa bi kamba
niwu ba me gle kagon me, nda mau
krju tie.
44 Ba tsenu hlega meme ni mri me.
Ba don tita ri nitu ri na, don una
toh inton wa Irji sison zo nda kpa'u
chuwo."
45 Yesu a ri ni tra Irji nda tsihi ka
zu bi le
46 nda hla bawu, "Ba nha zi, Ikoh
yi ani koh u aduwa amma u bi ka tie
iwru bi y'bi."
47 Yesu ahe nda zi tsun ni tra Irji
cacuwu, Amma, Firist bi ninkon ba
ni nha ni bi ninkon u nda ba, ba wa
nkon u wu-u,
48 amma bana toh nkon na, don
indji ba siya wowu.

20

1 Baya viri wa Yesu ata bla tre
ma ni Urushelima, indji biwa ba
he nimiyi, wu Firistoci wu malamai
Attaura wu shugabanni ba cimiye
niwu.
2 Ba tre niwu, "Hla nitwu ni
kpekpele nha wuse tindu ba, wu a
nha mba ano kpekplemba."
3 A kpa ye nibawu nda tre,
"Imeme miyi tre yi bika kpayi ni mu.

4 Isukpa nima Yohana, ani yi nishu
ko ni ndji?”
5 Indji ba ba mla ya ni kpamba nda
tre, “Kie ta tre Ani shu, ani tre, Naki
ingye sa bina kpa ye niwu na?
6 U kita tre anin ni ndi du indji ba
ba ta tro wu ni tita don ba kpaye
Yohana ana annabi.”
7 A naki ba kpa nyime kina to wu
ni wayi na.
8 Yesu tre ni bawu, imeme mina
hla ni yiwu na ko ni wani gbengblen
a tie ndu biyi na.”
9 A tre ni bawu ni misali, “Indji ri
a rhon ni irju ma da ba no baya da
he ni gbu ri wubar ko
10 Intoyi wu ndi wu irju kmaye,
daye ton indjiri ciki minikoma ni bi
tindu ni Irji, du ba nonik'lo kunkro
wa ahe ni irju. Ba tru du k'ma hi
kpama dana no kpi na da zi da tru
du hi kpama.
11 A lla tru indji ri hi ni indji bi tie
ndu ni Irji du ba ba no glo kukar kni
niwu, bakalatsi na wu mumla, da na
no kpi na.
12 A lla ton indji ri wutar ma, balaji
ciwo ni wu, da tur du hi kpama.
13 Indji wu irju tre, me tie ni he?
Metur vri mu wa me kpaye niwu,
koba kpaye niwu, dano kpaye niwu.
14 Bi tie ndu ni irju bato da tre,
ni kpamba, da tre, wayi yi a vri wu
magijin ma, kpi wa ki ti kiwu, ni ki
ni ban malaka ma du zama wu mbu.
15 Naki ba tru nu ni miyi irju da
wu. Angye indji wu irju ani tie ni
ba?
16 Ani ye da wu ba wawu'u bi
duba, da ban irju no barimu.” Da
ba wo toki, ba tre, “Du na he naki
na.”
17 Da Yesu yaba toki, da tre,
“Wuyigye bi yi nufin bi wa ba nha-
nha zi, 'Tita wa bi mme ba kamba
niwu, wawuyi ni zama mafinficin
tita?'
18 Indji wa rjoku ni tu tita ani tzi
kpama ti ziza ziza, wu indji wa rjoku
ani cowawu'u.
19 Naki wu malaman Attaura wu
Firistoci ba wanko wa woh mba ni
sa ni kpama ni tonki, da tre ni
misalin yi ni tumba, ama dani klu
sissri indji ba.
20 Ba mla kiya gyegyer me, da ton
bi sru klu bu'u, baya ni baba ba
bi adalci niwwan kowa samu da vu
nitre wa tre, niki ba son da tru ni
doka ni tre gona.
21 U ba miyi da tre Ticha, kito wu
tre ni tzro wu bi ma, wunati kpi
meme ma na wu tie kpi wu bio ma
ninkon wu Irji.
22 Ani kpi wu bima duki han ban
ni Kaisar ko ana naki na?
23 Yesu tokpi wa bason ba tie da
kma ni da tre ni bawu,
24 Tsro me dinari, a iwu nha ni
inde ba nha ni kogon ma? Ba tre,
“Kaisar.”
25 A hla bawu ikpi wa, “Kpiwa wu
Kaisar, non Kaisar, u kpiwa wu Irji
a wu Irji.
26 Bana iya davu ni lah tre na, am-
sar tre ba wanuba anoba mamaki,
naki bana biyu nyu na.
27 Wu Sadukiyawa bari baye niwu
da tre niw biwa ba tre bahu wlunde
ni vu wu kle,
28 Wu ba miyi da tre, “Ticha, Musa
nha nitawu, da tre idan wa vayi ma
agu da he ni wa, dana he ni vri na,
indji ka bawa vayi ma, da te viri ni
vayima.
29 U akwai mri vayi Tangba-wu
mumla garwa da gu ba vri,
30 du ni u ha naki.
31 Indji wu tra bawa naki da ye
niwu Tankpan ba viri da que.
32 Naki, wu wa ngame ye que.
33 Ni vi wu kle, anha ni son zama
ilon ma? Don indji ba gran wa
tangba ba wu.
34 Yesu hla ni bawu, “indji bi meyi,
ba gran dani no kpamba ni gran.
35 U biwa ba ya ani babayi bari
ni son ninton biwa ba que ye bana
gran koba sa ta gran na.
36 Bana que ngana ba tsra baba
Malaiku da zama mini Irji da mini
bi sake wu u kle.
37 Naki biwa ba que ye ba wlunde
na Musa tsro ni bubu wa shafe miji,
wa yo Irji ndi Bachi, Ibrahim ni Irji
u Irji wu Ishaku wu Irji Yakubu.

38 Zizan ana Irji u kyu na, Ahi Irji
u ivri, nitu wawu ndji bi he ni vre
niwu.
39 Imbru malaman Attaura ba kpa
nyime nda tre, “Ticha, wu riga ni
kpa nyime bi ye.”
40 Bana kara mye kpi ngana.
41 Yesu tre nibawu, “Ba ti nihe ni
tre Irji Vvren Dauda?”
42 Dauda me kima tre ni nvunvu
Zabura, Irji tre ni Irji, kuson ni wo
kori mu,
43 Wa me dubi yo ni koshi meduba
kma ti bubu son me.
44 Dauda me ayo Kristi, Irji, ani
tini he wani tie ni he da tre a vren
Dauda?”
45 U wa a kle wo ba ndji ba wawu
A hla ni mri koh ma ndi,
46 “Mla zren ni malaman Attaura
ba son zren ni glu bi gran ni
kpamba, da son indji duba yaba, da
no ba bubu son rigrama ni shishi
ndji ni tre wu bra ni bubu son buki.
47 Da chakpo mba biwu balonmba
ba que, da babi bre Irji gburko, naki
indji biki ba kpa meme la tre ma.”

21

1 Yesu zu ya da toh indji bi nklen
ba si sru baiko ba,
2 Wa a toh iwa u kbo ani tiya
kpukpu me, wa ji bubu ba ye ka you
ni kagi.
3 A tre njanji mi hla yu'u, iwa u
koh a zan yi.
4 indji biyi ba yo ni mi gbugbu u
ba. Naki iwa u koh ni miyah ma ayo
wawu ikpe di a he niwu.
5 Bari ba tre ni tu tra Irji, yada ba
mla tie bi ni tita ni baiko, A tre.
6 Ikpi bi yi wa bi si toh, ivi ri ni ye
wa tita ri na sun nitu ri na ba na grji
ye ni meme'a na.
7 Ba mye, mala, kpi biyi ba ye ni
tan? A ngye ni tsro ta inton wa kpi'a
ba ti'a?
8 Yesu ka hla ni bawu, mla ya, na
du indrjo ye gyru yi na, gbugbu ba
ye ninde mu, da tre ndi ame yi me
wawu, u inton a tie whewhre, na hu
ba na.
9 Inde bi woh ba taku da ni tsi
bi kana klu sissri na, ni mumla se
kpi bi yi ba ye, u kle, gbugblu na ye
zizan na.
10 Wa a hla ni bawu, gbugblu ni lu
ni tu gbugblu, mulki ni lu nitu mulki.
11 Meme u gbugblu yi ani grju
kagon, iyon ni tie ni gbugblu wawu,
lilo ni ka gbugblu'a wawu. Ikpi bari
ba grji rji shu da no sissri.
12 Naki kpi biyi du ba ye, ba tsi yi
da ti meme kpe ni yiwu, da zu yi ni
tra Irji, ba vu yi sru ni brusuna, ba
gbi yi hi ni ba chu, baba ngona, nitu
inde mu.
13 Ani he ijou tre.
14 Na ri mre kpi wa bi tre ni koshi
na,
15 Me mi no yi trre wa bi tre, di
no imrre ndindi wa bi kra yi banaya
krie ni yi na.
16 Ba ti bi, mri vayi, mla bi baba
kpukpa bi ba tiyi yah da wu bari bi.
17 Ndji ba wawu bbawu ba kran yi
ni tu inde mu.
18 Naki ko futu riri ni tubi na joku
na.
19 Ni mi vu suron bi bi kpa re bi.
20 I hi toh soja ba kru wurushelima
you ni tsutsu, bika toh ndi joku ma
tie whewhre.
21 Biwa ba he ni Judiya du ba
tsutsu hi ni gblu u bi wa ba he ni
mi gbu ba ka don gbu'a u bi wa ba
he ni ko rah gbu'a baka ba ri nimi
gbu'a na.
22 Bi yi ba vi u rju hla, du kpe wa
ba han duba kle.
23 Iyah ba bi wa ba hei ne, ni bi
no mri sisan ni toh kima, iya nihe ni
gbu'a ni nfu ni tu ndji ba.
24 Inji gban ni kaba hle, ba vu ba
kma tie gran ni gbungblu, biwa bana
toh Irji na ba chan Wurushelima ni
zah, se ivi u bi wa bana toh Irji na
nikle
25 Igban ni tsro ni Irji, ni wha kpan
baba tsitsen, ni meme. Iya ni shu
ni gbungblu, ni wrji kpukpa don yi
man ni ne.
26 Indji ba tie sissri da ta kukmo da
ni gbie kpe wa basi ye ni gbungblu,
gbengblen bi shu ba ta chu.
27 U ba toh vren ndji ni ye ni mi
kpalu ni gbengblen ni kikle daukaka

ma.
28 Inde kpi bi yi basi ye, lunde
krikrie ni nzu tumbi. Du ndji wa ni
ye kpa yi chuwo a ye whewhre.
29 Yesu tre nda ka yiyi ni bawu,
yah kunkro indhu baba mbru
kunkro ba.
30 Biyi ni tu bi bika toh ndi iga ati
whewhre.
31 Inde bi toh kpe biyi ba he na yi
bi toh ndi iye Irji a tie whiwhre.
32 Njanji mi hla ni yiwu, i zan bi
bana kle na se kpi bi yi ba ye.
33 Shulu ni meme ba kle, ama itre
ma na kle na.
34 Sun ni ya cheme, na du suron
mbi ni titan hi na so di wah du na
he ni mre u tu mbina kana ye ka yi
na troko na.
35 A ni ye ni tu ndji bi gbungblu
wawu
36 Sun ni wri di ta bre chachu du
yi he ni gbengblen ndi nawo ni kpi
bi wa ba ye'a, wa bi kri ni kbu Vren
Indji
37 Ni nton kima, a si hla tre ni
bawu ni tra Irji, ka rju nichu da ka
sun ni bubu ri wa ba you ndi Olivet.
38 Indji ba rju gbugbun ni bubu ble
ye ni woh wu ni tra Irji.

22

1 Ba he inton u bredi wa ana sa na,
a ti whewhre, wa ba you ndi ngan u
za.
2 Bi ninkon bi tu du Irji, baba bi
han be, ba susun da tre nitu bawu
Yesu, ni ki basi klu sissri ba ndji.
3 Ibrji a ri ni Yahuza Iskariyoti, iri
ni mi mri koh ma tso.
4 Yahuda a hi ninkon bi toh ndu
Irji, biwa ba yah ndji kpatsri, wawu
ni vu Yesu no ba.
5 U ba ngyiri ni wu, nda no nklen
6 Wa kpa nyime, da wa nkon wa
ani vu noba ni nton wa indji bana
he na.
7 Ivi u gah u za, naki ba ti gan u
hay ikru wu ton yin.
8 Yesu a ton Bitrus mba Yohana, da
tre, Hi ndi mla bubu biri u ton yin,
du ta ri.
9 Ba mye, ni nsten wu son ki hi mla
bubu ati?
10 A ka sah ni bawu, inde bi ri nimi
gbu'a, bi tsra nio ndji a nji iriman.
Hu hi ri nimi koh wa ani ri.
11 Hla ni ndji u koh, ndi mala, tre
mikoh bi tsri he ni ntsen, wa mi ribi
ri ni mri koh mu?
12 Ani tsro yi kikle ko u koshu, wa
ba mla ti ye bika mla ti ni mun.
13 U ba hi da toh ikpe a he naki.
Baka mla bubu u tan bredi wa ana
sa na.
14 Da inton ati wa ka sun ni mri
koh ma.
15 Wa a hla ni bawu, mi you suron
ndi mi tan bredi wa ana sa na ni yi,
ri ni yah.
16 Naki mi hla yiwu, mi na la tan
bredi ni yi na, se ba mla wu ti ni koh
Irji.
17 Yesu ban gbaju'a da ngyiri nda
tre kpa wayi, gaa ni kpambi.
18 Naki mi si hla yiwu mi na la so
mma klo kunkro na, se koh Irji ye.
19 A ban bredi'a nda ngyiri, nda
mere no ba nda tre wayi yi nma kpa
mu, wa ba no don biyi, bita ti nayi
ndi ta ri mre mu.
20 A ban gbaju'a ni kogon bredi,
iwa yi a si sa tre'a, a yi mu wa ba
kahle don biyi.
21 Bi ka mla yah indji wa ani vu
noba, a he nime ni tu tebru.
22 Naki Ivren Ndji hi gbigbi na ba
tre, Iyah ndi kima wa ani vu noba.
23 Baka lunde nda ni mye kpa mba,
ahi nha ni mi mbu wa ani tie kpe
mba.
24 Ba lu si sen nyu ni kpa mba, nitu
ninkon u shu.
25 A hla ni bawu, bi tu chu baba
ndji biwa bana toh Irji na, ba tsro
gbengblen mba, bari ba he ni gbeng-
blen nitu mba, ba you ba ndi bi
mulki ni daraja.
26 Du na he naki ni yi na, naki
du ndji wa a ninkonni yi du he na
vivren tsitsa, indji wa a zan yi ka he
na u tindu.
27 A hi nha a hi ninkon, wa a sun
ni tebru, ko a wa a si tie ndu'a? Ana
wa a sun nitu tebru na? Naki me na
ndji u tie ndu ni mi mbi.
28 Naki biyi bi he ni mie ni mi tsra

29 Mi no yi mulki na wa Tie mu a
ne.
30 Bi ri ndi so ni tebru u mulki, bi
sun ni koh mu, ndi ta blatre ni lbe
tso u Israila.
31 Siman, Siman, mla zren me tie,
ibrji a wa inton wa ani yre u na
alkama.
32 Naki ba si bre ni wu, du you
suron me du na joku na, inde wu
kma ye wu ka tre trre ndindi ma wa
ani no mri vayi me gbengblen.
33 Bitrus a hla wu Bachi mi he ni
mereu hu hi ni brusuna mba kyu.
34 Yesu ka sa ni wu ni hla wu
Bitrus, kafi du gba tbu luwa nkpu tra
u kpatron ndi wu na toh me na.
35 Yesu ka hla ni bawu, inton wa
mi ton yi hama ni bu ko go ple, ko
lagban zah, ibi ka wa kpie hama? U
baka trre ndi a'a.
36 Ama zizan'a, i wa a he ni mbu
ka ban ni igople. Ndji wa ana he ni
inji ngban na, ka ban klon ma le nd
le ri.
37 Naki mi hla yiwu, ikpie wa ba
nha nitu mu ani he naki, ba bla you
na bi la tre, ikpei wa ba tre ni tumu
a he naki.
38 U ba tre, “Bachi, iyah, ngye inji
ngban hari, wa a tre da tsra nu
39 Da ba ri la u yalu kle, Yesu a
hi na ani tie chachuu hi ni ngbulu
Zaitun, se mri koh ma ba hu.
40 Da baka kai niki, waka hla
bawu, ta bre Irji don du yi ri ni mi
lah tre na.
41 A kaba don da ch'bi, nda kukyu
ngbarju nda bre,
42 Nda tre, Bachi, inde wu kpa
nyime wu ka ban gbarju i rju ni mu.
43 Se Maleka ni shu ye niwu nda
no gbengblen suron.
44 Ahe nimi iyah kpukpo me, a you
ni bre, hra ikrji ma ni grji na gble yi.
45 A lunde ni bre ma, da ye ni mri
koh, da ye toh ba basi kruna don ani
lo ba suron.
46 Wa a mye ba a ngye sa bi si
kruna? Lunde ndi bre du yina ri ni
yah na.
47 A he ni mi tre, se ga gbugbu ndji
ba ye baba Yahuda iri ni mi mri koh
ma tso'a, nda ye whewhrre ni Yesu
nda hlan vu.
48 Ni ki Yesu ka tre, Yahuda, wu
ban Vren Ndji no ni hlan vu?
49 U biwa ba krju Yesu you ni
tsutsu, ba toh ikpie wa si zren, nda
tre, Bachi ki tsen ni inji ngba?
50 Iri ni mi mri koh ma a chu nji
nda yba iton ninkon bi nha be u woh
ko ri.
51 U Yesu ka tre, a tsra naki da taba
iton nda wakar ni wu.”
52 Yesu tre ni tie ndu ni koh Irji, ni
bi gben ni koh Irji baba chiche ndji
ba, wa ba you ni koh shishi bi rju na
bi ye vu ndji u ybi, ni ba nji ngban
ni kpala?
53 Ni wa mi na he ni yi ni tra Irji,
bina vu me na, zizan a nton mbi ni
gbengblen u bu.
54 Ba vu nda nji nda hi, ba nji hi ni
koh ba, u Bitrus ka ta hu ni gbugban
mu.
55 Niki baka muh lu ni tsutsu
ra, nda ku sun niki wawu mbawu,
Bitrus a sun ni tsutsu mba.
56 Sei wa ri a toh a sun ni kpan
lu'a, nda you shishi ni wu, nda tre
ndji yi ba he mbawu.”
57 U Bitrus a kpa tron, nda tre iwa
mi na toh na.”
58 Vi toh fi me yi, u ndji ri ka toh
nda tre, wu mewu he ni mi mba.
Bitrus tre ndi, “Ana me na.”
59 Intonri hi, i ndji ri a kama nda la
tre, njanji ndji yi ahe ni wu, a vren
Galili.
60 Bitrus a tre, ndi mi na toh kpie
wa asi tre na, nda asi he ni mi tre u
gbah lu tbi.
61 A kma u Bachi ka yah Bitrus. Se
Bitrus ka ri mre ikpie wa Bachi tre'a,
se a hla niwu, kafi du gbah du tbi
luwa, u kpa tron nkpu tra ndi wu
wu na toh me na.
62 Da Bitrus rju nda yi u'lo suron.
63 Se ndji bi wa ba troh baba Yesu
ba ka zah wu da tsi me.
64 Da baka kawu shishi, nda mye
hla tawu a nha wru'u?
65 Ba ka tre trre u nanye, ni meme
tre ni Yesu.
66 Da imble kpan u chiche ndji
baka ka bi baba bi toh ndu Irji, baba

bi nha lbe se da nji'u hi ni bi tuchu,
baba bi ninkon bari.
67 Da tre hla ni tawu a wuyi wu
Almasihu'a" wa a hla ni bawu ko mi
hla yiwu, bina kpanyime na,
68 Inde mi ye yi, bi na kasa ni muh
na.
69 Aman ni ko shishi, Ivren Indji ni
sun ni woh ko ri u gbengblen Irji.
70 Ba ka tre, u u" Vren Irji? Se Yesu
ka kasa ni bawu ikpie wa bi tre a me
yi.
71 Ba tre don ngye ki si wa shaida?
Kita ni tu mbu ki woh ni nyu ma."

23

1 Indji ba wawu mba, ba lunji Yesu
ye ni koshi Bilatus.
2 Na lu ni nhanwu andi, ba ka toh
asi kpa indji si ti meme na ni tonba
ni timeme, ndu ba na kpanyime na
nhan iban hi no Kaisar na, na ni yo
tuma Almasihu, Ichu."
3 Bilatus Myen, Ahi wuyi Ichu
Yahudawa? U Yesu kpanyime niwu,
"Anaki wu tre."
4 U Bilatus hla ni Firistocin bi
ninkon ba ni jubu indji ba, "Mi na
vu ni lah tre riri me na."
5 U ba luni tre, andi, "A kpa suron
indji ni tie meme na ni hla tre ma ni
Yahudiya, a so ma rji ni Galili ye ni
wayi."
6 Niwa Bilatus a woki ma, na
miyen indji bi Galili'a wawu
7 Wa ye toh ni mre ma andi a he
ni zah (kalkashi) pkancin Hiridus,
natru Yesu hi ni Hiridus, wa a he
nitu ma Wurushelima ni vi bi ton ki.
8 Ni wa Hiridus a ku shishi ni wu
u ngyiri shu niwu ni suron su se'a ni
tu wa azi wau tu lalon mu ni sun toh
wu. Wa a wo tre tuma, waa dede ni
yoshishi ni sun toh iri kpii wa a ni
tie bi so sissri wa a ni tie'a.
9 Hiridus a miyen Yesu ni mi tre bi
gbugbu, u Yesu na sa kpe riri ni wu
na.
10 Firistocin bi ninkon ba ni biwa
ba nhan, lunde kri, ni nha nu
11 Hiridus ni sojoji ma ba lu ni
nhanu, nani whiyen ni wu, u ba sru
nkulon bi ndindi ma niwu, na kma
tru Yesu hi ni Bilatus.
12 Ba Hiridus mba Bilatus ba tie
kpan ni kpamba chachuki (ba na ta
yo kpamba ni ko shishi).
13 Bilatus yo Firistocin ni bi chu ni
jubu ndji ba,
14 na hla ni bawu, wa hla ni bawu,
bi ka nji igu yi ye na indji wa ani
ton ndji timeme, bi yi me bi toh, mi,
miye ni shishi, mina vu lahtre riri
me na wa bi ki nhanwu na.
15 Ba kpe, Hiridus me, ala ka tru
kma ye ni tawu, bi toh, igu yi na tie
ikpe wa ba wu'a na
16 Ni tu ki mi gbi ton niwu ni
kachuwo.
17 Wa hi gbigbi ni Bilatus ndu chu
indji u y'bi iri no ba ni Idin)
18 Wawu mba wu ba lu tre
vovome, ndu ba, "Nji gu mba hi, na
nji Barabas grji!"
19 Barabas a guri wa ba yo ni mitra
u lo ndji bi latra, nitu wa aka kpa
suron tie meme ni bawu ni gbu na
wu ndji.
20 Bilatus ala tre, asun ka Yesu
chuwo.
21 Ba la tre vovome, ni, "Giciye wu,
giciye wu."
22 A hla ni bawu nkpu u tra, "Nitu
ngye, a ngye yi indji yi tie wa a
meme? Mi na toh kpe wa a tie wa
bi wah bi wu'u ni tu ma na. Ni naki
to bi kle nu'u yah, me ka'u chuwo."
23 Ba kri titu, na tre gbangban me,
ndi ba sun ndu ba giciye wu, u tre
mba ka mren Bilatus saran.
24 U Bilatus a kpanyime ni bawu
ni kpi wa ba sun.
25 Wa ba miyen a nji grji ni bawu
na no ba i wa ba yo ni tra u lo ndji'a
nitu wa a kpa suron tie meme nda
wu ndji, na no Yesu ni kpi wa son.
26 Ba nji hi, na zu vu guri inde ma
Siman Bakurane, a rji ni gbu siye, u
ba ban giciyen gran ni wu gba, ndu
nji hu Yesu.
27 Chubu nji ni mba ba lo suron na
ni yi nitu ma, na ni hu.
28 Wa kma yaba, Yesu tre, "Bi mri
mba Urushalima, na yi nitu mu na,
bi ka yi ni tu-mbi ni mri-mbi.
29 Bi toh, ivi ni ye wa ba tre, lulu
a biwa ba son ni krju ni bi wa bana

ngrji na, ni sisan wa bana mma na."
30 U ba fare tre ndu tita, "Ku chan
ta, ni Igbulume, Bika kata.
31 Ba ni na tie kpi biyi u kunkron
a ri he ni shushu, ahi ngeri ani tie u
kunkro klu ye?
32 U ba nji indji hari biwa ba lah-
tre, hi niwu baba Yesu.
33 Wa ba ka ri ni bubu wa ba
yo, "kyukyu" niki ba ka kpan ba ni
kunkron'a (giciye) ni bi y'bi hari, u
ri ni wo kori, u ri ni ko ta.
34 Yesu tre "Itie, kpa wruhle ni
bawu, don bana toh kpe wa ba tie
na." Ba lu ni ta chacha, na yaba
inklon ga.
35 Indji ba lu niya bi nji ndji
(mulki) ba wa ba ye si tsawu andi,
"A kpa bari chuwo. Dun kpa tuma
chuwo ki, toh wawu yi hi Almasihu
u Irji, wa ba chu'a."
36 Bi lokpa me ba tsawu, na wa
niye, nda ni dren iman wa'a sa.
37 Nani tre, "U ta hi chu Yahudawa,
U ka kpa tume chuwo."
38 U gban ri he niwu tu, "I wa yii
a chu Yahudawa."
39 Iri ni mi bi y'bi hari ba wa ba
kpan ba, a mre'u andi, "A na wuyi
Almasihu na? ka tu me chuwo ni
kita me.
40 U ri ma sah, wa ya losuron, "U
na tie sissri Irji na, nitu wa ba wuta
baba?
41 U mbu ba tie tsra, ki kpa mbu
nitu kpe wa ki tie, Igu yi ana tie
kperi memema na."
42 Nna la tre, "Yesu na kparisu ni
me na, uta ri ni ko Itie me."
43 Yesu hla ni wu, "Njanji tre
misi hla niwu, luwa u he nime ni
Firdausi."
44 U ba he niki ni krafi tanne, u
bubu ka tie bwu kagon gbu'a wawu,
hi ni krafi tiya.
45 U rji grji ka ku. U bre gontra tra
u tre ni Irji a yar tie hari ni tsutsuma
ye ni meme.
46 Ni yar yi ni lan gbangban me,
Yesu tre, "Itie, mi ka Ruhu Mu no
niwo me." wa tre naki, na que.
47 U Jirimia a toh kpi wa a tie, na
gbire Irji san, "Gbigbi iguyi a hi indji
ndindi."
48 U Ijubu indji ba wawu, wa ba
hu ba ye ndu ba ye toh ikpi wa a tie
ni shishi mba, ba kma ni wru wo ni
san mba.
49 Bi wa ba toh wawu mba'wu, ni
imba bi wa ba hu ba rji ni Galili, u
ba ka kri ni gbugbanmu, na si ya kpe
wa a si zren
50 U indji ri ba yowu Yusufu, ahi
vren u majalisan ni ugbu na indji
ndindi.
51 Wa na kpa nyime ni kpi wa
ba tre ni kpi wa ba tie na, rji ni
Arimatiya ni meme Yahudiya, i wa
a si kben hi koh Irji.
52 Igu ki, ahi ni Bilatus, na miyen
wu a ndu ban ikpon Yesu no wawu.
53 Wa nji grji ye meme, na nyewu
ni pri ndindi, na kayo ni mi bbe wa
ba shime ni kpa tita, ni bubu wa ba
na rju ndrjo toh na.
54 Ivi ri ri ni vi, u Asabaci te
whiwhre.
55 Ba imba biwa ba ye baba Yesu
rji ni Galili, ba hu nda toh wrji wa
ibbe'a a he nda toh ka ba yo nkpon
ma'a.
56 U ba kma hi, u ba wa inye u
gban ni turare. U ba kusi ni ivi
Asabaci, nidu.

24

1 Ni bwu mble, ni vi mumla wu
Sati'a, ba ye ni bubu ibe'a nda nji
nnye wu bwa ni kmo, wandi bana
ti'a.
2 Ba to ndi ba nyi kikle tita wa ka
nyu ibe rju.
3 Ba ri nimi nda toh ndi k'mo Bachi
Yesu na he na.
4 A hye niki, ba ri he ni tsishishi ni
tu kpe yi, ndji ha ba rju kri ni ba ni
inklon wa zan pri me.
5 Niki mba-ba ba ti sissri nda
kukru ni shishi mba ni meme, i ba
tre ni mba-ba ndi, "Ngye du yi ni wa
ndji wu vrhi nimi biwa ba qu ye'a?"
6 Ana he ni wayi na, ba nzu lunde
ye. Rhimre ni tre ma niwa a rhi he
ni Galili,
7 ndi ba guchi vu Vren Ndji nu ndji
bi lah tre, ba gran ni kunkro, ni vi
wu tra ani la lunde.

8 Imba ba ba tika itre ma,
9 nda kma don bubu ibe'a nda bla
ni wlon don ri'a baba mbru ndji
bari, wawu ikpi biyi ba
10 Niki, Maryamu Magdalin,
Joanna, Maryamu iyi Yakubu, ni
mba ba rima, mle, baka vu bla ni
manzani ba.
11 Ama itre wa a bla bawu a rju
choloncho ni manzani ba, i bana
kpanyime ni mba-ba na.
12 I Bitrus a lu kri vu tsu hi ni bubu
be'a, nda ku dran nda ya mima. A to
ba pri nklon wu kpa ma ba shii zini
kosan. Bitrus a kma hi ni koh ma,
nda ni rhimre ikpi wa ba he'a
13 Ni vi baki, ndji ha ni mimba
ba vu nko tayi ni vi gbu Emmawus,
wandi a mili ttamgba ni mbru rji ni
Urushelima.
14 Ba si tre ni kpamba nitu ikpi
biwa ba si zren'a.
15 Niwa basi tre nda ni mye
kpamba, Yesu kima a ye nda si zren
ni ba.
16 Shishi mba ana bwu du ba mla
toh ka ahi nha na.
17 Yesu a hla bawu ndi, Bi ki
zren nini tre nitu ngye, hambiwu
ni ton nkoh? Ba kma kuki nda kri
ngbonme.
18 Iri mba, ni nde Cleopas a sa
niwu ndi, “Wu nklen me yi ni gbu
Urushelima wuna toh ikpi wa basi
zren ni vivi yi na?
19 Yesu a mye ba ndi, “ikpi bi
rime?” Ba sa wu ndi, “Ikpi nitu Yesu
wu Nazarat wandi ana Anabi kikle
ni ndu, mba lan tre ni shishi Irji mba
ni ndji wawu'u,
20 Wawu yi kikle Prist, baba bi
ninkon wu gbu'a ba vu nu du ba lo
u wu qu nda klo ni giciye.
21 Kina yo suron ndi wawu yi ni ye
kpa Israila chuwo. E, nha ni kima, a
vi tra zizan wa ikpi biyi ba he.
22 Ngari, mba bari, nimi mbu ba
rju ni tre wa anuta sissri, nitu hi
mba ni bubu ibe ni bwubwu mble.
23 Ba hi ka toh ndi kmo ma na
he na, nda kma ye si tre baka toh
Maleka wa a hla bawu ndi a he ni
sissren.
24 Ndji mbu bari ba hi ni bubu ibe
nda ka to tsra ni kpe wa mbaba ba
hla'a. Ama bana to'o na.
25 Yesu a hla bawu ndi, “Bi ruru
ndji, bi si sron kpanyime ni kpe wa
anabawa ba tre!
26 Ana bi zan du Kristi sha ya ikpe
biyi rhi nda ri ni nzuhon ma na?”
27 Niki rji ni Musa, zu ni anabawa
wawu, Yesu a mla bla ni bawu ikpi
nitu kpama nimi nvunvu tre Irji.
28 Ni ba tie whiwhre ni vi gbu wa
bata hi niwu'a, Yesu a ti to ani zren
hi guchi.
29 Mle ba bre u ndi, “Son nita, yalu
si tie, i ivi'a ti wiewiere wu kle ye.
Mle Yesu a kpanyime nda ka son
niba.
30 Niwa a kuson nda ni rhi niba, a
ban bredi'a, yo lulu niwu, nda nziga
nu ba.
31 Shishi mba a kri bwu i baka mla
toh wu, wa kri kado ni shishi mba.
32 Ba hla ni kpamba, “Suron mbu
ana si'a gon ni mi-mbu niwa a si tre
ni nkon, nda tsro ta nimi nvunvu tre
Irji na?”
33 Ba kri lunde ni ton kima nda vu
nkon kma hi ni Urushelima. Ba ka ri
ni wlon don ri ba, nda toh ba baba
bi wa bana he ni ba'a,
34 nda hla ndi “A njanji, Bachi mbu
lunde, nda tsro tuma ni Siman,”
35 Niki ba vu kpi wa ba toh ninkon
mba wa ba mla toh Yesu ni andi a
ban bredi si ga nuba a.
36 Niwa basi tre kpi biyi, Yesu
kima, a rju kri ni mimba nda tre ndi,
“Si suron son niyi.”
37 Ba ti gbri me i sissri a vu ba. Ba
ban ndi ba toh ibrji ma mu.
38 Yesu a hla bawu ndi, “A ngye du
yi ni tie sissri? A hi ngye ni lo yi ni
suron?
39 Toh iwo mba iza mu. A hi me
kimu. Sa wo nitu mu ni toh. Ibrji na
he ni nma kpa mba ququ na wandi
bisi to mi he niwu na.”
40 Niwa a kle tre toyi a tsro ba iwo
mba iza ma.
41 Niki me, bana kpanyime na,
nitu ngyiri ni sissri. Yesu a mye ba
ndi, “Bi he ni ikpe wu rhi?”
42 Ba nu vi lambe wa ba sron'a.
43 Akpa nda rhi ni shishi mba.

44 A hla bawu ndi, “Biyi yi ba lan
tre mu, wandi mi hla ni yiwu niwa
mi he ni yi, ndi ikpi wa ba nha ba ni
nvunvu doka Musa baba anabawa
ni Zabura ba wrhu he toki.
45 Alu bwu mre suron mba du ba
mla to nvunvu tre Irji.
46 A hla bawu ndi, toki ba nha ndi
Kristi ni shaya nda lunde rji ni qu ni
vi wu tra.
47 Kma suron wrhu ni la tre ni kpa
wrehle lah tre ma. Hi bla ni ndi
kagon ngbungblu rhi ni Urushelima,
ni ndema.
48 Bi toh ikpi biyi ni shishi-mbi.
49 Ya, mi si ton yi nitu ikpe wa
Timu a rhentse ni tuma. Bi gben
ni mi gbuyi nitu ba kayi ni nklon
gbengblen rji ni shulu ri.
50 Niki Yesu a wrhu ni ba nda hi
wiewiere ni Betani, nda nzu wo ma
nda yo lulu ni bawu.
51 Ni wa a ta yo lulu ni bawu, ba
kri ban'u hi ni shulu.
52 Mle ba ku nzu ndema, nda k'ma
yi ni Urushelima kikle ngyiri.
53 Ba si'a ki chachu ni tra Irji nda
ni tie lulu niwu.

Yohana

1 ni mumla itre a he u tre he ni ba
chi u tre a hi bachi
2 iwayi a he rji ni mumla ni bachi
3 koge ba tie ni wa wuti ba na tie
kpe ri na sei ni wawuyi
4 ni uahi nou ivri he u viri a ka tie
ipan ni indi wawu
5 ipan a lan ni mi bwu i bwu na ka
ipan na
6 indi ri he wa bachi ton ndu wa
ba yo di yahaya
7 aye toh na hla tre ikpan ni ndu
indi wawu kpa yenme ni tu ma
8 a na yahaya ahi kpan na ama
ndu ye toh kpan na hla
9 ikpan i njanji wa a no kpan ni
indi wawu ani ye ni gbungbula
10 a he ni gbungbulu yi ba mei
gbungbulu ni tuma indi bi gbung-
bulu bana toh na
11 aye ni bama u bima bana kpaa
na
12 abi wa ba kpa na kpayenme ni
indi ma abiki migen ano ba ikon ndu
ba yo ba tie imiri rji
13 wa ba na grji ni kon irji u yina
ana nitie u kpa na ana tie u ndi na a
hi tie rji
14 ilan tre ka tie nma kpa na son
mi mi buu wa aye rji ni irji na sh ni
iko ni njaji
15 yahaya a hla ni tu ma da ni yo
indi kpan kpan me nanihla ahe wayi
i mi tre indi wa ani ye ni kogon mu
a za me a he ri mi ka ye
16 ni tsara ma yi kikpa alheri ni tu
alheri
17 doka tre yi ye rji ni musa alheri
ni njaji baye rji nikonyesu Amasihu
18 ba iton wa idiori taba sa shishi
ni irji indi wa ahi wawu yi kangr-
jima a hi nji iwa a kuyer ni kbu
bachi rji wawuyi tsro u
19 yahudawa ba lude ton ba ni
firistici ni lawiyawa he niwu ni ni
tu ba son miyen ahi wu nhan?
20 wa nhla ni bawu gerger ana kpa
tron na wa si sa bawu adie ana imeyi
me Almasihu na
21 u ba miyen a hi wu nahn? ahi
wu yi iliya? iwa tisan ana mena u
tra ahi wuyi wu anabi? wa ti san aa
22 ba miyenu a hi wu nha ki son ki
hi hla ni biwa ba ton ta? u hla ta wu
di geri ni tu me?
23 wa hla mi lantre wa a bi tie ni
kon irji nawa wandi anabi ishaya
hla a
24 bandi waba ton ba rji tarisawa
ba he niba u ba miyen andi
25 u ge mba sa u yin btsima ise
una Almasihuna u na iliyana ko
annabin?
26 yahaya se tre a bawu andi mi yi
batsima ni ma indi ri k rli ni mibi
wa bina toh na
27 wawu yi ni ye ni kogon wa rjirji
lagban ma nii kuyiron wa mi siwua
28 kpi biyi ni Bethany u ngbala
rima u Jordan wa Yahaya a sia ti
batisma mble
29 ni bele ni virima yahaya toh
yesu niwa natre yamba ige vreb
nkrju irji iwa aban lah tre gbungbu-
lua
30 iwayi ahi iwa mi bla ni yiwu ndi
ndi wa asiye a zanme ahe guci nimu
31 mina toh na ama bana hla tsre
ilawa ye miye ni yi batisma ni ma
32 yahaya shedai andi mi toh ruhu
asi grji na ingyu da ye niwu nituma
33 mina gani niwu na indi wa a
tih me miyi batsima ni mima a hla
nimu ko ahi nhan u toh ruhu a grji
kuson niwu nituma ahi wawu yi a
yin batisna ni ruhu u nja ji
34 mitoh ni sheda ahi wawuyi
vrena rji
35 kan vi nibela u ha ma u yahaya
a kri ni hari ni mi almajeran ma
36 u ba toh yesu a ka vuyaba ni hi
u yahaya atre toh ba inge vren krju
irji
37 u almajeran ma hari bawo naki
da luwu yesu
38 u yesu kban ya da toh basiwu u
wa a miye a ge bi son? u ba yo rabbi
andi lu soro ni tseyi
39 a hla bawu ye ni ye toh ubaye
na ye toh bubu wa ani son u ba
ka kuson niwu che chuku ni karfi
wollon

40 iri ni miba biwa ba wo tre ya-
haya hi androwus vayi siman Bitrus
41 a lude da wa vayi ma simanna
hla niwu ki ka toh Almasihu
42 a nji ye ni yesu yesu ya da tre
ahi wuyi u siman ivren yahaya? ba
yo di kefas
43 ni vikima wa yesu luni shirin u
kugon hi nigalili u waka toh filibus
da hla niwu luhume
44 Filibus ivren i jiji baitsida gbu
ba andrawus ni bitrus
45 filibus ka same ni nata na ilu da
hla niwu ki same niwu wa musa a
nhan yo nimi attaura ni annabawa
yesu ivren yusufu ba nazarat
46 natan ilu a hla niwu ba ya na
fe kperi u ndi ndi ma ni Nazarat?
filibus tre ye ni ye toh
47 u yesu a toh matana ilu si ye
niwa u wa tre tre nituma toh ba
isra ilyi wa ana mirtan indi na he
niwuana
48 natana u lu miyen u tie ni he
mba ni toh me? u yesu a hla niwu
mi toh ri u filibus yo u niwa a son ni
chin mbuwa
49 natana ilu yo ni rabbi u vren irji
u chu israila ko
50 yesu tre ni wa ni hla ndi me toh
u ni chin mbuwa a kpayenme? u toh
kpii wa ba nawayi babran
51 na hla njajimu njaji misi hla
niwu utoh shulu bwu kri wuho
malaku irjii ba si hon nani grji nitu
vren indi

2

1 nivi u tra wa a wuce igran iri a
heni cana u Galili u yi yesu a hei niki
2 ba hla ni yesu di almajeranma
ndu ba hi ni igan ugran
3 u lman inabin a kle u yi yesu hla
ni wu iba na he ni iman inabin na
4 yesu hla niwu iwa ahi ge ka krji
u ye nime? iton mu na tsra rina
5 iyima a hla ni miri bi nduma ko
a hla ni nduyi tie gen bika tie u ndu
bari ba he niki ni tita tan ne
6 iwa yahudawa ba tie ndu niwa
ni igan ba u tsarka ke ko rime ni mi
mba ni ban durom iri
7 iwa hla ni bawu suru man shu
ni indun ba uba suruman shu mba
pleleme
8 iwa hla ni bi ndu ba tie ni mima
hi no nikon ugan u ba tie nakima
9 nikon u igan a vu ma hla toh wa
a katie ima ina bin wana toh iwurji
wa a rji a na iwa to
10 na hla niwu ko nha niga ma
inabin ndi ndi ni mumla nduba so
kle rikiko ba nji iwa a lolomey ye ni
kokon iwu u ma ndindi zi sei zizan
11 iwayi a hi gban u mumlan wa
yesu tie ni cana galili na tsoro dauka
ka ma amajeran ma ba kpayenme ni
tiea
12 ni kle ki yesu ni yinman ni
miri vayima ni almajeran ma ba hi
kafarnahum na ka sori niki tie vi
bari
13 igan u zagran idina tie whire u
yesu a hon hi ni uri shaliman
14 a ka toh bi le ni lando ni ik rju
ni tantabaru ni bi siran iklen ba son
niki
15 iwa tie gbugban ni rjirji na zuba
rju wawu ni mitara u rji ni nitman
ni lando na vu glengbe in klen vara
hlega ni bi saran klen na kpa tabru
a zie lega
16 a hla nibi le ni tan tabara vu
kpie bi yi rju niwa yi bi kako itiemu
tie chuchuu lea ni kpie
17 u alma jeran ma ba tika andi ba
nha nhan zindi to iko me ni irime
kle
18 binikon ni yahudawa ba batre
niwu a a hi gban geri u ya tsoro ta
ni tu ikpe wa u si tie mba
19 yesu sa nibawu zie tra rji yi mi
merie ni mi ivi tra
20 ubi mikon yahudawa ba tre ba
tie ise arabayin don tannen riko na
nme trarsi a kle u ri ban ivi tra yin
ni nme koa?
21 ama asita tra itra u kpa ma mu
22 nikogon wa a ta shimen ni beh
almajeran ma ba lu tika ndi ana hla
naki uba kpayemen ni nasi ni lantre
wa yesu a hla
23 ngari aheni urushelima ni idi
gbugbuu ba kpayemen ni iden ma ni
wa ba igban wa a tie

24 yesu na kpayeme ni bana atoh
bawauu
25 ana son ndu dio shaida ma ni tu
indi na nitu wa a toh kpe wa a he mi
ndi

3

1 igu ri ahi bafarise ba yomi niko
dimu a hi tuzan ni mi yahudawa
2 igua lu wa yesu ye ni chu na yo
Rabbi ki tohwu u malami wawu tsi
ni rji ki toh idiori na toh tie kpe wa
wu si tie yinna se orji he niwu
3 yesu sa niwu njanji njanji indi
wa ba na la ngriji a na ana toh iko
irjina
4 nikodemu a miyen bati ni heri
na la ngrji indi iwa a ce ye? ana ya
kban hi ri ni minen yima ba ka la
ngrjina ani iya?
5 yesu tre anjaji anjaji indi wa
bana la ngrji ni ma mba ruhu na ana
ya hiri nitra rjina
6 ikpe wa ba ngrji ni konkbon kpa
ahi kobonkpa iwa ba ngrji ni kon
ruhu ahi u ruhu
7 na tie sisir na ni tu wa me hla ni
wu a hi gbigbi ndu ba la ngri wu
8 ngyugyu ni fuw hi ni werji a wa
a ni son a u ya wo chu ma iwu na
toh ka a rjini tsen ka ni hi ni tsen na
anaki indi waba ngrji u ni ruhu a
9 nikodi mu miyen batie ki ma ni
he naki?
10 yesu u miyen i wu u malami ni
israila u na toh iri kpe yi na?
11 njaji njaji mi si hla ni wu kisi tre
kpr wa ki toh ni shaida ni yiwu na
ki me bina kpa shaida buna
12 mi tie hla niwu ikpe wa ahe ni
gbungbolo yi i wuna kpayemen na
u tie ni heni kpayemen ni tre wa mi
hla niwu u shulu
13 idiori na hon hi ni shu toh na
se wawu wa a grji rji ni shu yea sei
vren indi
14 na wa musa a zu wan hi ni shu
ni miji na ki me gbigbi ba zu ivren
ndi hi shu
15 nitu biwa ba no suron ba
na kpayememe ni wu ba kana tie
memenana son tuntur
16 niwa irji a lo suron ni gbungbu-
lua kpukpome na ban ivren ma riri
no wa a ka suron ma no wa ka que
na kason ni viri hi ni tuntur
17 irji bachi ana ton verri ye ni ndu
ye ka gbungbulu a suto na amma ni
ndu kpa ba chuwo
18 indi wa ayo suron ma niwu
kana tie meme na u indi wa ana yo
suron ma niwuna atie meme ye ni tu
wa ana yo suron ma ni mi nde ivren
ciriti na
19 a ni tu kima ibla tre he ni tu wa
ikpan ye ni gbungbulua u ndi ba son
bwu zankpan ni tu meme tie mba
20 wawuu indi wa ani tie meme
kpe a ni kama ni kpan nda na ni hi
ni kpan na don ndu bana toh meme
tie mana
21 sei indi wa ani tie njanji ani ye
ni kpan nitu tie ma wa ba toh ni rira
me a ndi da ni tie niwu rji
22 ni kogon kima yesu ni alma-
jeran ma ba lu hi yanki igbu judea
ni ki ason hi ni ton ri niba natie
batisma
23 yahaya me ni tie batisma ni aino
whiwhire ni salim nitu ima he ni
ki babran indi baye niwu wani ti
batisma
24 ba na rigen yo yahaya ni mi tra
u tro na
25 u kbonronkpa lude ni mi alma-
jeran yahaya ni indi u yahuda nitu
al adun tsarka kewa
26 ba luhi ni yahaya na tre Rabbi
indi wa a he niwu ni gran ne urdun
wa u shaidu wu toh asi tie batisma
indi wawu ba si hi niwu
27 yahaya sa ni bawu idiori na ya
fe kperina sei ba no rji ni shulu
28 biyi ni tubi bi to mi hla ni a na
imeyin me Almasihuna ba ton me ye
guci niwu
29 iwa sah ahi u lon ma ikpan glon
zizan ikpana kri siwowu a si ngir ni
wa asi wo lan likona ingir mu a shu
mala
30 a hi gbibbi ni ndu shu babran u
me grji ye meme
31 wawu iwa a rji ni shu a zan indi
wawu
32 a shaida ikpu iwa awo na toh
idiori me tie bre kpa shaida ma
33 indi iwa akpa shaida ma a
kpayemmen gbigbi irji a njaji

34 indi wa irji ton a ani tre ni lan
u rji ana no ruhu a ni tsara tsara na
35 itie kpayemen nl vrena na ka
koggen no nriwoma
36 indi wa a kpayenmen ni vren a
he ni viri son hi ni tuntur indi wa
akama ni ivren ana virina ifun irji a
he ni tunna

4

1 yesu toh ndi farisawa ba wo andi
almasenanma ba ye ni barbran wa
ni tie batsima nizan Yahaya
2 lana yesu ni tie tuma nitie
batisma na ahi almajeran mu ba sita
tie batisma
3 a ka yahudiya don na kma hi ni
galili
4 wa ahi gbigbi niwu ni ndu lu zu
niko samariya
5 aye ni mi gbu samariya wa ba yo
ni sika fwe nhan ni bubu wa yakubu
a no ivren ma yusufu
6 juju ma u ykuba a he niki yesu
zren nhla za na ye kuson ni yue juju
a karfi wolon don hari u rji
7 iwari u sa mariya aye funma se
yesu hla niwu ne ma miso
8 u almajeran ma ba lu ri hi ni
migbu ni he leh biri
9 iwa u samariya niyen a ni he
iwu ba yahude u miyen ma ima uso
ime wa mi vren wa u mariyg? nitu
yahudawa bana kabi ni samariya
wana
10 yesu sa niwu una tohno miyen
u rji ni indi wa a si tre ne ma uso
una bre ni ndu no uima u tviri
11 iwa hla niwu mallam ga u na
he ni guga u juju a naman yue grji
hi kogbo ani tsen u fe ima u viri?
12 u na zari itie mbu yakubu na ka
wu zari wawu wa ano la juju a wa
wawume a so ni mina ni mire ma ni
lado ma?
13 yesu hla niwu du indi iwa aso
ni mi ma ki nhlan ma ni la yi u
14 indi wa ani so ima wa mi no
nhlan ma na la tieu na ni siran kima
lma wa mino a ani ka tie izin ma ni
mi ma iwa ani ta gubon ta hi ni viri
ma u kase se kase se
15 iwa hla niwu mallam ne ima
mba wa nhlan ma na la tie me na
u mi na la ye niwayi ndi tan ma na
16 yesu hla niwu hi yo ilon me di
biye biwa
17 iwa hla niwu mi na he ni lilon
na
18 nitu wa u gran lilon tie ton iwa
uhe niwu zizan ana lon mena ikpe
wawu tre a a njanji
19 iwa tre ndi mallam mi toh u
annabi
20 ba tie mbu ba ta tre ni rji ni
tugbulu yi u bi tre urushali ma yi a
bubu wa indi ba tre ni rjiia
21 yesu hla niwu iwa kpayenme ni
me ni suron me ndi bi na la tre ni rji
ko ni tu gbulu ko ni uri shalima na
22 bi si yi sujada ni ndi wa ki tohua
kpa chuwo a he ni yahuda wayi
23 mitoh iton niye natsara wandi
bi hu rji ujanji ba tre ni tre mbu ni
mi ruhu ni njanji ni tu indi bibi kima
irji ni wa ba ni ndu ba tre niwu
24 irji a hi ruhu indi wa ani tre
niwu a hi gbigbi ni ndu ba tre ni mi
ruhu ni njanji
25 iwa hla niwu mi toh Almasihu
ni ye ani taye ani hla koge ni tawu
26 yesu hla niwu imeyi mi wawu
iwa ndi asi tre ni u
27 ni mi ton ki almajeran ma ba
kbanye u ba kban ni tie sisir ikpe wa
yo ani tre ni wa u iri mba a miyen u
son geri? ka ahigeri yo u si tre niwu?
28 iwa kagbazima don na he ni mi
gbu na hla ni indiba
29 ye toh iguri iwa a hla koge wa
mi tiea ana wa wuyi almasihu na ka
ani nha
30 ba lu bri ni gbu a da hi niwu
31 ni ton kima almajerana ma luni
bre wu andi mallam rhi
32 i wa hla ni bawu andi mi he biri
iwa bina toh kpe ri ni tumana
33 almajeran ba tre ni kpa mba ko
idioiri me nji niwuna ka idioiri nji
ye?
34 yesu hla bawa biri mu a hi ndi
mi tie ikpe wandi wa la ton me ye ni
du me kle ndu ma
35 nda bi tre dia don iwuya nzah
ni du ba yi gri bi? mi hla niyiwu

ni woloshi bi ya irjuba ba makan u chan
36 indi wa asi chan ani kpa die na shu biri u rju kabi na nji hi viri utuntur ni naki indi u chu ni indi chan ba gir ha mba
37 nitre yi iri ni chu batre di iri ni chan ajanji
38 i me ton u ndu u hi chan ikpe iwa wu na tie ndu ma na a bari mu ba tieye u luri ni mi ndu mba
39 igra samariyawa ba he ni gbu a ba kpayemen niwu niyu kpe wa iwa a tre ni tuma a a hla kle pyen pyenme ikpei waatatia
40 u samariyawa ba ye niwu na bre ni ndu ye son niba waye son niba tic vi hari
41 gbugbumba ba kanhan hi biwa ba kpanyme nitu lantre ma
42 ba tre ni iwa ndi kpanyme mbu ana nitu kpewa wu hla na a nitu wa kita kikimbu ki wowu nito ndi janji iwayi yi u kpa gbungbl chuwo
43 niwa vi ha baki baka hi a rhu don bubuki nda ku nko Galilee
44 yesu kima ana bla ndi bana ya anabi ni nfutu ni gbumeme ma na
45 niwa aka ri nimi Galilee bi Galilee bu ba kpaa ni woha bana to wawu kpi wa ana ti ni igan u urushelima nitu baba me bana hi ni igan a
46 zizan ala ye ni cana bubu wa a kma ma ti ihia kikle nikon ri u bi tu chu wandi ivren ma ana kru lo kpa
47 ni wo ndi yesu ye wruwru ni judiya rhini Galilee a hini yesu nda ka myeu du huu grji hi nda hi chulilo rhu ni vren ma wa ana ti weweire u kwu
48 mle yesu a kri tre niwu ndi hama bi to kpe u chu tsro nda nu sisri bina kpanyme na
49 ninkon gua a hla wu ndi mi niu ninkon me grjiye ri du vren mu kwu
50 yesu a lhawu ndi hi vren me he ni sisren tgua a kpanyme ni lantre wa yesu a tre niwu nda hi kpama
51 niwa a sia grji hia mriko nduma ba zontu niwu nda ni hla ndi vren ma he ni sisren ma
52 niki a mye ba nton wa ikpa a lu si sia ba sa wu lanren ni nton u tangban lilo kpa a akawu chuwo
53 nikima itia a tika ndi ana ni nton kimayi yesu a tre ni wu ndi vrenme he ni sisren niki wawu nikima mba wawu bikoma ba kpanyme
54 iwayi ana kpe itsro u ha wa yesu a ti niwa aye ni Judiya rhini Galilee

5

1 Ikype waa a hu gon wa, igan u Yahudawa a he, u Yesu alu hi ni Urushalima.
2 Nimi Urushalima whie ni nkontra nt'ma u yii maa he kima wa ba yo ndi Baitasda ni lme Larabawa waa a he ni nkontra bi nzre.
3 Gbugbu ndji bi lilo, bi fyen, bi cbi, bi khwu kpa, ba gru ni maa.
4 U maleku Bachi ata grji hi nda hi cu maa ni nton bari, u ndji wa a guci sa za ni maa ni nton wa maa si cu'a, ani fe don ni ko bi lilo riame wa ata lo'a.
5 U ndji ri ahe kima wa'azi lo tie ise tra don tandra.
6 Wa Yesu a to ndi a kakru ni ki, u wa a kma toh ndi ndji a kru ni kii gbaa me nda hla niwu, “Wu son wu kpa sikpa?
7 Yonde Mallam, mina he ni dio rina iwa ani ban me yo ni mi takpo ma wa ba chuwu ana mita lu ndi mi ri hi ni mi u ndiri ka tie gbla ri Kuchi mu.
8 Yesu hla niwu, lunde, ban bubu kuru ni zren”
9 Hihari Igu fe si, na ban bubu kuru ma na hi kpama. Nivi u Asabar ma.
10 Yahudawa ba miyen Igu iwa ba chu lilo rju niwu, “Luwa a Asabar, ana bi ni ndu ban bubu kuru me na.”
11 “I wa hla ni bawu ahi ndi wa a chu lilo rju ni mu'a, 'A tre ban bubu kuru me ni lu zren.'”
12 U ba miyen, Ahi nahn hla tre ki wu, ban ni lu zren?
13 Wawu indji wa ba chu lili niwu'a, ana toh indji iwa a chu lilo rju ni wu na, Yesu lunde hi kpama ni yayinbi nitu jumbu indji gyen klan ki niki.
14 Ni kogon niki, Yesu ka fe ni mi korji, na tre, toh mba, U fe si, nan

lah tatre gan na, ni ndu meme ikperi
iwa a lah zan iwayi ndu lah vu na."
15 Igu luhi na ka hla ni anabawa
ba andi ahi Yesu mba a chu lilo rju
ni wawu.
16 Nitu ki, anabawa ba lu ni ti Yesu
kyalala me nitu ti kpe ke ni vi u
Asabar.
17 Yesu sa ni bawu, "Itei mu asi tie
ndu ye zizan, Imeme mi tie ndu'a."
18 Nitu ki, Yahudawa ndi ba wu'u
ana nitu iwa a ka hu doka u Asabar,
kan grjin na, ala yo Irji tie Itie ma,
na ban tu ni zrazra ni Irji.
19 Yesu ka sa ni bawu, "A njanji,
anjanji, Ivren na ya tie ni ngrji ma
na, se a toh Itie bubu tie, ikpe iwa
Itie ni tie ivren anki me ivren ni tie.
20 Niwa Itie'a ani son Ivren na zro
ko ge wawu'u wandi ani tie, ani zro
igbi bi rigran ma iwa ba zan wa yi'a
ni ndu yi tie sisir.
21 Na iwa itie ta bi que shimen na
no re iviri ana ki me Ivren ani no
iviri ni ko nhan iwa ani son'a.
22 Itie chi idio-ri ban na, na ka
chuban no vivren.
23 Ni ndu indi wawu ndu ba ni
funtu ina iwa ba toh Itie'a ni funtu'a
me. Indji wa ana toh Ivren ni funtu
na ana toh Itie me ni funtu na iwa
ton ye na.
24 A njanji, anjanji, Indji wa a wo
tre mu'a na kpa yenme ni Indji wa a
ton me ye'a ahe ni viri hi ni tuntur
kuma ana tie meme na ani vuque
yaba hi ni viri.
25 A njani, a njanji, mi hla ni yiwu
iton ni ye, har me a yeye iwa ik'bon
me ba ba wo lan tra Ivren Irji, bi wa
ba wo ba nawo.
26 Ni wa Itie a he ni viri ni wu a,
ana ki me ano Ivren Iviri mi ma u
tuma kima.
27 Itie a no Ivren son, tuma i wa
ani ya ga tre (chu ban), nitu ahi
wawuyi a Vren Ndji.
28 Na tie sisir na yi, iton ni ye iwa
biwa ba he ni mebeh wawu ba wo
lan tre ma
29 na rju yei biwa ba tie ndindi
ba lunde hi ni viri (re) biwa ba tie
meme ba luhi ni fu ton (que).
30 Mi na ya tie kperi ni tu muna.
Na wa mi wo'a, ana ki mi futon,
futon mu a u adalci, ana ni son u
tumu na, a tu Indji iwa a ton ye.
31 Mi tie shaida ni tumu kimu,
shaida na hi u njanji na.
32 indji ri he iwa asi no shaida ni
tumu, mi toh shaida iwa asi no ni
tumu, ahi shaida u njanji.
33 Bika ton ba hi ni Yahaya, ani no
shaida u njanji.
34 Na kima, shaida iwa mi kpa ana
shaida u indji na, mi hla biyi ni yiwu
ni ndu jubu hi viri.
35 Yahaya a hi fitila u ri, u kpan
me bika kpayenmen ni yo si sonron
ni kpan mani ton zah me.
36 U shaida wa mi he niwu a zan u
Yahaya ni gbengbenle ni ndu wa Itie
ni ndi mi tie'a, wato jiji bibiri indu
bi wa mi si tie, biki ba si shaida mu
andi, ahi Itie a ton me.
37 Itie wa a ton me, wawu ui a
shaida me. Bina tie bre wo lan toh
ni na toh a he ni he nako quen ri.
38 Itra ana son ni yiwu ni mi dri
bina, ni tu wa bi na kpayenmen ni
Indji wa a ton Me yena.
39 Biki kra viwu bla tra Rji ni ya
bi ndi niki bi fe iviri u son tuntur,
iwawu vuvu kima a shaida ni me,
40 bina yo sonron me u ye ni mena
wa bi fe viri na.
41 Mi na kpa gber san ni ndji na
42 Mi toh bina he ni son Rji ni mi
idri mbi na.
43 Mi ye ni mi nde Itie Mu, u bina
kpa Me na. U to iri ni ta lu ye ni mi
nde ma, bi kpa wu.
44 A ni he mba bi kpa yenmen ni
yo sonron, biyi wa bi kpa gber san
ni kpa mbi, ni na kpa yenmen ni wa
gber san iwa a rji ni Irji na?
45 Na yo imeren ni sonron mbi
andi Mi tre yi koshishi na. Indji wa a
tre yi a Musa, iwa bi yo sonron mbi
niwu.
46 Bina kpayenmen ni Musa, bina
kpayenmen ni me, nitu wa a nhan
me nitu mu.
47 Bitana kpayenmen ni nhan ma
na, bi ti ni he ba ni kpayenmen ni
lan tre mu?

6

1 Ni kogon biyi, Yesu rugran ba-
ne Galili iwa ba yo ndji mba-ne
Tibaniya.
2 Gbirjubu ndji gbugbuu ba lu ni
hu ni kpe wa asi tie'a ni bi lilo ba.
3 Yesu lu hon hi ka son ni tu
ngbulu ba-ba almajeran ma.
4 (Gan ri igan idin u za gran igan
Yahudawa a te whir).
5 Yesu zun tu hon na toh gbugbu
ndji ba gyen klan si ye niwu na hla
ni filibu, “ni tsen ki fe bredi, wa ki
no indji biyi?”
6 (A tre naki na tsar to ni tu iwa
wawu me a toh ikpe iwa ani tie.)
7 Filibu ka ha sa niwu “bredi dena
rii deri hari me ana zrani ndji fie fie
me na.”
8 Iri ni mi Almajere ma An-
darawus, vayi siman Bitrus, hla ni
Yesu,
9 Ige Ivren ri a nji igbele ton u
shai'ir ni lambe hari. a geri iwa yi
ni tie ni gbugbu indji bi yi?”
10 Yesu tre ndu indji kuson.”
(Bubu'a me a tie gega.) U lilon ba
ba kusun, tsra indji dubu ton.
11 U Yesu a ban bredi ni kogon wa,
a gira na ga bi wa ba kusun meme na
la ga lambe naki, na wa ba ba son.
12 Niwa indji ba-ba whurji wa
hla ni almajere ma, “ni ndu ba vu
gburugbuma iwa a don ba shutie, ni
ndu na tie meme na (asara na).”
13 U ba vu shu ni sisen wulon don
hari gburugbu bredi u sisen iton wa
ba don mbru ma, ni kogon wa bari
whrji.
14 U indji ba toh gban iwa a tie, u
ba tre, “A njanji iwa yi ahi anabin
iwa ani ye ni gbungbunluyi.”
15 U Yesu toh ndi ba lu ni ye
ban wuni gbengbenle na nye-wu tie
Ichu, na lu k'ban hi ni tu gbulu kima.
16 U yalu tie almajere ma ba lu grji
hi ni teku.
17 Na ri ni mi ghu, na rugran hi ni
Kafarnahum, (ni ton wa ibwu tie ye,
Yesu na ye ni ba rina.)
18 Gyugyu ri u gbengbenle ma u
njanji ni rhi, teku ni lu ni kinkir.
19 Nikogon wa ba dran ghu hi na
mil ashiri don ton ko talatin, u ba
kushi ni Yesu a zren nitu teku siye
na te whiwhir ni jirgi'a, u ba ti sisir.
20 Iwa hla ni ba wu, ahi me, na
tisisir na.”
21 Niki u ba kpayenmen na kpa ni
jirgi'a, hihari me jirgi ka ri ni gacci
(bubu u jundi zi'a).
22 Ni ivi u ha ibrun klan ndi wa ba
krhi ni gran teku ni korima ba tra
andi jirgi ri na la don gan na niki se
iri, iwa ndi Yesu na ri hu almajeran
ma na u ba luhi ni grji ba.
23 Se jirgi bari wa ba rji ni Tibariya
whiewhir ni bubu wa indi ba son
na tan gurasa ni kogon wa Yesu a
ngiri'a.
24 Niwa indji ba ye toh andi Yesu
ni almajaren ma ba he ni ba niki na,
ni tie tu mba ba lu ri ni mi jirgi ba
na hi ni Kafarnahum ni wa Yesu.
25 Na ka toh ni gran teku'a, na
miyen “Mallam, anitan mba u ye ni
wayi?”
26 Yesu a sa ni bawu andi, “Njanji,
bi si wame yi, ana ni tu wa bi toh
igban ikpe wa mi tie'a ni ye na, a
nitu wa bi tan gurasar ni wherji.
27 Ban chuwo ni tie kpabi ya ni
bubu wa biri wa ani tie meme na,
se bi ka wa biri iwa ani son kubon
na nji yi hi ni viri (re) u tunturu iwa
vren ndi ni no yin'a.
28 Bika miyen, “ahi geri ki tie iwa
ani hu son u Rji'a?
29 Yesu sa ni bawu, “iwa yi a hi
ndu Rji, ni ndu yi kpayenmen ni indi
iwa a ton'a.
30 U ba miyen, “ahi nkpan geri u
tie, ni ndu ta toh, u ni kpayenmen
ni wu'a?
31 Ahi geri u tie? Ba tietie-mbu ba
tan manna ni miji nawa ba nhan,
“Iwa no ba gurasar rji ni shu ni ndu
ba tan.'”
32 Yesu hla ni bawu, “Njanji, mi
si hla ni yiwu, ana Musa yi noyi
gurasar rji ni shuna ahi Itie mu mba
a no yi gurasar u njanji rji ni shulu.
33 Gurasar u Rji ani krji rji ni shu
na no iviri ni gbungbulu'a.”

34 U ba hla niwu, “mallam, ta nota
gurasar bi kima ko ni ton rime.”
35 Yesu hla ni bawu, ahi meyi mi
gurasar iwa ani ano iviri (re) indji
wa a ye ni me iyon na tiwu na, indji
wa a kpa yenmen ni me hlan ma
nala tie wu gana.
36 Ndi mi hla ni yiwu, njanji bi toh
me, naki me bina kpayenmen na.
37 Indji wa Itie a ne niwu'a ani
ye nime, iwa a ye nimea mina zu
menmelen mu na.
38 Mina grji rji ni shu ye, nitu mi
tie ikpe iwa me son ki mu na, se de
ikpe u son Indji iwa a ton Me.
39 A hi wa yiyi ikpe u son indji
wa a ton me, ni ndu mina wa kperi
hanma ni mi biyina niwa ani se
mika taba shimen ni vi u klakla'a.
40 Ahi wayi, i ahi son Itiemu, ndi
indji iwa a toh vren na kpayenmen
wu ani fe viri u son kuk'bon. Ime ni
tashimen ni vi u klakla'a.
41 Yahudawa balu ni chaba
gburgbu ni tuma, nitu iwa atra, “Ahi
meyi mi Gurasar iwa grji ni shu'a.
42 Ba tre ana wayi, i ahi Yesu Ivren
Yusufu, iwa Itima ni Iyima wa ki toh
ba na? A ni he ri zizan ani tre andi
mi grji rji ni shu?
43 Yesu hla ni bawu, “Ba chuwo ni
chaba mlama ni kpabi.
44 Ba iri iwa ani ya ye ni me, se Iti
mu wa a ton me ye a njiwu ye, mit
tawu shimechachu u kekle.
45 Ba nha nyi nha zi ni mi littatafe
ana bawa andi, wawu mbawu Irji
Bachi ni tsoro ba, u indji wa a wo
ni tie, ani ye ni me.
46 Niwa idiori ti bre to ni tie'ana, se
wawu iwa a rji ni Bachi - a to Bachi.
47 Njanji, njanji, indji wa a kpawu
nyeme ahe ni iviri u tuntru.
48 Ihe me nyi mi bredi u viri.
49 Ba ti bi ba ri mana ni miji, na
kwu.
50 I wa nyi ahi bredi u wa a grji rji
ni shu ndi indji wa a ri ngbala ma
wa ka na kwu na.
51 Ime nyi mi gurasa u re (iviri) wa
a grji rji ni shu. Indji iwa a ri ni
mi gurasa, ani son hi tuntru gurasa
yi wa mi no ahi kpamu nitu kpa
gbungbulu chu wo.”
52 Yahudawa ba tifu nimi mba na
ni sen nyu ni kpamba'a andi ani he
iguyi ani ya nota inan ma kpama ki
tan?
53 U Yesu hla bawu, “Njanji, njanji,
bita na tan inanma kpa ivren indji
na ni nan so iyin mana, bi na fe iviri
ni mi bina.
54 Indji iwa a tan nanma mu na
so inyi mu ani Iviri tuntru, mila zun
lude ni ivi u kekle.
55 A hla bawu, “Ikisa mi nhla ni
yiwu. Nitu inanma mu ahi biri u
njanji, iyi mu me ahi ikpe u so u
njanji.
56 Indji iwa a tan nanma mu, na
so iyi mu a son ni mi mu, imeme mi
son niwu.
57 Na wa itimbu u iviri a ton me,
naki mi zren na ti'a, ana ki indji iwa
a tan nmma mu, ani son nitu mu.
58 Iwa yi ahi gurasa iwa a grji rji ni
shulu, ana iri u ba tibi wa ba tan na
kwu na, indji iwa a tan gurasa ani
son tuntru.”
59 Yesu hla kpi biyi ni mi ma,
njamiya niwa a si tsoro ba ni Kafar-
nahum.
60 Ni wo naki, gbugbuwu ni mi
almajaranma ba tre, itre yi a hi ni
krifi, i he nha ani ya wo wu?”
61 Yesu ato ni mi soron ma andi
almajereanma, basi chabangbu ru
ngbu kima, na miyen ba, “Iwa yi kati
lahtre?
62 Ani he nihe bi ti to ivren indji ni
hon ni hi ni bubuma u sen na?
63 Ruhu ni iviri, ikpa na ti kperi na.
Ahi tre wa mi tre ni yiwu hi Ruhu, u
ba ivri.
64 Ni naki bari mbi ni wayi bana
kpa nyime na.” U Yesu toh rji
ni mumla'a wawu biwa bana kpa
nyime na nda toh ndji wa ani ka'u
no dun ba wu'u.
65 A hla ndi, “A nitu kii mba mi
hla ni yiwu ndi ndrjo ri na ye nime
na se to Bachi mu no'u nkon dun ye
nime.”
66 Ni kogon kima, gbugbuu ba
k'ban hi ni kogon nimi almajanre
ma, bati bre hla zren ni wu ngana.
67 Yesu minye wulon don hari ba,

biyi bi na son hi na, ka nan nakina?
68 Bitrus a sa niwu, iwu timbu, ni
nha ki hi niwu? Iwu nyi u he ni itre
re (ivir) son hi tuntru.
69 Kita ki to ni kpanyeme iwu yi u
tsatsra ichu u Rji."
70 Yesu hla bawu, "Ana me mi chu
yi na, biyi wulon don hari na, iri ni
mi bi ani ahi ibirji?"
71 Asi tre ni Yahuda vivren Siman
Iskariyoti, a hi ri ni mi wulon don
hari ba, iwa ani ka yesu noba'a.

7

1 Ni kogon kpi biyi Yesu zren
kagon mi gbu Galili, ni tu wa ana
son ri ni mi ingbu Yahudiya nitu
Yahudawa ba mla ki si gben ndi ba
wu'u.
2 U igan idin u Yahudawa tewhire.
3 U miri vayi ma ba hla niwu,
"Lunde hi ni Yahudiya ni ndu alma-
jeran me ndu ba to ikpi wa u si tre
ba'a.
4 Idiori, nati kperi ririna inde ani
son ndu indji ndu ba to wawuu, nitu
wa u tie ikpi biyi u tsoro tume ni rira
ni ngbungbulu'a
5 Nitu wa imri vayi ma me bana
kpanyime niwu na.
6 Yesu hla ni bawu, iton mu na
tsira rina, ka iton bi ni he ni tan.
7 Gbungbulu'a ba na ya kamba
niyi na, a kama ni me nitu wa mi
hla ni bawu andi indu a hi memme.
8 Bika lunde hi ni idin, ime mi na
hi na iton mu tsira rina.
9 Ni kogon iwa a hla ikpi biyi, a
kuk'ri ni Galili.
10 Ni kogon wa imiri vayi ma ba hi
ni rira na.
11 Nitu iwa Yahudawa ba si wa'u
ni bubu indji'a, nani minye, a he ni
ntsen?
12 Rju, rju itre ba he nituma
gbugbu'u nimi kuson'a, bari mba tre
a hi Indji ndindi, "Ahi Ndji u toh ti."
Bari mba ba tisan, andi an, an aye
kpa soron ndji ni kasran.
13 Ni naki me idiori na tre ni rira
ni tumana nitu sisir Yahudawa.
14 Niwa ba ri igan indji ka ri ni
zuzma, u Yesu lu ri ye hekali na
(fara) ni tsroroba.
15 Yahudawa ba luni ti sisir na
ni tre, "Ani he iguyi he ni bibi
kpran gbugbu'u na yi? Iwa na hi ni
magrata na.
16 Yesu kasa ni bawu, "Itsroro
mu'a ana umu na, a u Indji wa a ton
me ye'a."
17 Indji wa ani son ti kpi iwa ani
son'a ani ya to tsoro mu'a ko a rji ni
Irji, ko mi tre u mu kimu.
18 Ko inha wa ani tre u tuma, ani
wa kpandema mu, ko ahi nha iwa
awa kpande Indji iwa a ton me, Indji
ki a wu njanji, ikpiri meme ma na he
niwu na.
19 Musa na nuyi ndu na? Ni naki
iriri ni mi mbi ana hu ndu'a na. U
ahi geri mba ni yoyui ni ndu yi wu
me?
20 Ison indji ba hla niwu, "U he ni
brji. Ahi nha mba ni son wu'u?"
21 Yesu hla bawu, mi ti indu iriri
migen, u bi ti sisir wawu mbi.
22 Musa noyi ji (ana ri ni Musa
na, a rji ni ba Ti-Iti, Tima), ni ivi u
Asabar bi no indji iji.
23 Indji nita kpa ji, ni ivi u asabar
nitu, nduba na lahtre ni du Musa na,
ahi ngeri mba noyi infu ni wa ndi mi
chu lilo wawu rju ni indji wa a hi lo'a
ni ivi asabar?
24 Na tron ni ya shishi na, tron ni
u njanji."
25 Bari mba rji ni Urushelima ba
tre, "Iwa ana indji iwa ki si wa ndi
ki wu ana?
26 To, a tre dedeme, u ba na tre
kperi meniwu na. Ana bi na ni ndu
bi chu ndi ba to a ndi i wayi a hi
Kristi na, ka ana naki na?
27 Naki, kito i wurji iwa a rji. Ni
ton iwa Kristi ni ye, idiori ana to
iwurji wa ani rji'a na."
28 Yesu tre ngbngban me ni mi
heke li'a na ni tsoro ba na ni tre, "Bi
to me ni to i wurji iwa mi rji. Mina
ye ni tu muna, mi ye nitu indji wa a
ton ye a hi njanji biyi bina to wu na.
29 Ime mi to mi rji ni wawuyi, a
wawuyi ton me."
30 Balu ni son vu u diori na ya bre
wo niwu na iton na tsira rina.
31 Indji gbugbu ni mi mba ba kpa

nyeme niwu, u ba tre, “Yesu ni ta ye, ani ti zan wayi wa ndi ati ba yi?
32 Farisawa ba wo indji ba tre toto nitu Yesu, Malami bi nikon ni Farisawa ba ton bi gben ndu ba hi vu.
33 Yesu tre, “Miri he ni yi za mi ni vi ton ni k'ban hi ni Indji wa a ton Me.
34 Bi wa me bi na to mena, bubu iwa mi hi'a, bina ya hina.
35 Yahudawa ba lu ni miyen kpamba, ani tsen iguyi ni hi wa kina ya hi to'a na? Ko ani hi ni Helinawa ba si yar ani hi tsoro Helinawa?
36 A hi lan birime a ni tre naki, bi wa me u bina to me na, iwurji me hi'a na, bina ya hi na?”
37 Ni vi u kekle'a, ki kle ivi u idin, Yesu lu kri kri na yar yin gbangban, na hla, “Indji wa lan ma nita ni tiwu wa ka ye nime na so.
38 Indji wa a kpayenme ni me, ina wa itre Irji'a a la, ni mi ma iba u re (iviri) ba gukbon ni mi ne ma.”
39 A tre naki nitu Ruhu (Ibrji ndindi), ni biwa ba kpa yeme niwu'a iki ba kpa, bana nu Ruhu (ibrji) rina, nitu wa bana gbre Yesu san rina.
40 Bari ni mi son'a ba lan tre ba naki, na tre, gbigbi iwa yin a hi ana ebi yi.”
41 Bari ba tre, iwayi a hi Almasihu.” U bari ba tre, “Almasihu ni rji ni Galili?
42 Nda tre Irji hla Almasihu ni rji ni mi mla Dauda ni Batalami na, rji ni mi vi gbu wa Dauda rji?
43 U ba ga kpa ni mi son nitu ma.
44 Wa bari mba ba vu, idiori na yowo na.
45 Niki bi gben'a ba kaban ye ni Firistoci bi nonkon'a ni Farisawa biwa ba tre, “Ahi ngyeri sa bina njiwu ye na?
46 Bi gben ba tre, ko diori na ti bre tre nayi.
47 Farisawa ba sa ni bawa, “Ba kpayi kasran?
48 Ka iri ni mi chuba a kpanyeme niwu, ka ni mi Farisawa?
49 Indji bi son yi ba na to tron na, ba ti meme ye.
50 Nikodimus hla ni bawu, wawu wa a ye ni Yesu, ni ri ni mi Farisawa,
51 Indu mbu tre ni ndu fu ton nidi ndi ri ni wo ikpe iwa a ti'a?
52 U ba minye, iwume u rji ni Galili? ban ya ni hla anibi wa ani ya rji Galili'a.
53 Niki indji wawu ba lu shan hi ni ko'mba.

8

1 Yesu hi ni gbunlu Zaitun.
2 Ni mbubele a ka ban ye ni hekeli, indji wawu'u ba kaban ye niwu, aye kuson na si tsoro ba.
3 Se bi nha ni Farisawa ba nji Iwa wandi ba vu asi tie ngyungyu, u ba yo ni tsutsu mba.
4 U ba tre niwu, Malan, Iwa yi ba vu ahe ni mi si ti ngyungyu.
5 Ni du Musa, a tre ki ta bi indji bi ki, Iwu u tre nigen ni tuma?”
6 U ba tre naki ni ndu sa tre ni ndu ba fe ni ikpe wa ani kpa ndema tie meme (Ko latre), u Yesu sontu grji na si nha ni menme ni vren wo.
7 U ba kamba na kri ti tutu bubu miyen, wa lukri ni ndide na hla bawu, “Indji ri ni mi biwa ato ana latre na, ka guci ta.
8 A la sontu grji na nha ni vren woma.
9 Ba wo naki na lu shan rju ni yi yir ri ni ninkon, na ka Yesu don ni grjima, mba Iwa wa ba na yo ni tsutsu mba.
10 Yesu lu kir dinde na miyen, “Iwa, bi wa ba nha wu ba he ni tse? Idiori na nhau na?
11 Wa hla ba diori, (Ubangiji), “Yesu tre, imeme mina nhawu na, hi na la latre ganna.
12 Yesu tre niba ganri, andi, “I hi me yi mi kpan u gbungbulu, Indji iwa a hume ana tre ni bwuh na ama ani he ni kpan u re (iviri).”
13 Farisawa ba tre niwu, “U zi tre nitu ikpe wa wuto'a nmitu tume, ana njanji na.
14 Yesu sa nibawu na hla, mi ti sheda tu mu me, ahi njanji, mi to iwurji wa mi rji ni wa mi hi'a, biyi kuko bina to wurji wa mi rji'a na, bina to wurji wa mi hi'a na.

15 Bi tron u son tu, ime na tron to
ni diori na.
16 Ko mina tron ni diori me, itron
mu mu'a a u njani nitu ana me
kankrji mu na, ki he mbu Iti mu wa
a ton me.
17 Ee, Ana ki ni du wa ba nha
mi tre bitsi, andi sheda indji hari a
njanji.
18 Ahi me yi mi sheda itu mu, u
Itimu iwa a ton me a sheda mu."
19 Ba miyen, "Iti me ahe ni tsen?"
Yesu hla ni bawu bina tome na, me
bika tre Itimu, bina to me, bina to Iti
mu'a me.
20 A hla tre biyi whirewhir ni bubu
wa ba zi kpi wa si tsoro ba tre Rji ni
mi hekeli, idiori na vu na nitu iton
ma na tsira rina.
21 Na hla bawu bru, mi hi biwa
bina to me na, bi kwu ni mi latre bi.
bubu wa misi hi'a, bina ya hi na.
22 Yahudawa ba tre, ani wutuma
mu, na ni tre iwurji wa mi hi'a bina
ya hi na?"
23 Yesu hla bawu biyi bi rji ni
meme, u me mi rji ni shu. Bi he ni
gbungbulu yi, ime mina rji ni yi ni
gbungbulu yi na.
24 Iki sa mi hla niyu bi kwu ni
mi latre bi. Bitana kpayemmen ni
soron bi andi a hi me na, bi kwu ni
mi latre bi.
25 U ba tre niwu, awu nha? "Yesu
hla ba wu, ikpe mi hla rji ni mumla.
26 Mi he ni kpi gbugbuwu wa mi
hla ni yiwu, ni gbi ton ni yiwu ni
tuma. Naki me, indji wa a ton ndu,
andi u njanji, ikpi wa mi wo niwu'a
a baki mi si hla ni gbungbulu ba."
27 Bana tona ndi asi tre nitu Iti'a.
28 Yesu tre, bita zu Vren Ndji hi ni
shu ri bi to ndi a hi me, ndi mi ti kpi
ri ni tumu na. Na wa Iti tsoro me,
naki mi si ikpi ni yiwu.
29 Wawu wa a ton me ndu'a, ana
ka me don kan grji mu na, ahe ni
me nitu kpi wawu wa me ti'a ani kpa
soron ma si."
30 Wa Yesu si hla bi mba, indji
gbugbu'u ba kpa yemme ni wu.
31 Yesu hla biyi ni Yahudawa biwa
ba wo na kpayenmen niwu, "Bi ta kli
ni mi tre mu ni njanji, bi almajere
mu bi nanji.
32 Bi to njanji, u njanji ni kpayi
chuwo."
33 U ba sa niwu, "Ki mir bi grji
ba Ibrahim wa kina ti bre hu diori
kan na, iwa tre ni genri, ba kpat-
achuwo?"
34 Yesu hla bawu, "Njani, njanji,
mi hla ni yiwu, indji wa ani latre,
ahi gran latre.
35 Igran, na son ni ko se ka se na,
ata son se ka se.
36 Naki, ivren nita kpa yi chuwo, u
bi nawo wawu.
37 Mi to bi, bi igrji Ibrahim, bi son
bi wuma, nitu wa lan tre mu na he
ni bubu son ni mi bina.
38 Mi hla ikpe wa mi to ni Ti mu,
biyi bi ti ikpe wa bi wo ni ba ti bi'a.
39 U ba sa niwu, "Ibrahim mba
a timbu, Yesu hla bawu, "Bina mir
Ibrahim bina ti ikpe wa Ibrahim a
ti'a.
40 U, zizan bi son wume, indji wa a
hla njani ni yiwu wa a wo rji ni Rji.
Ibrahim na ti naki na.
41 Bi ti na Iti mbi, u ba hla niwu,
"Bana grji ta ni mi gyugyu na, ki he
ni Iti riri, Irji."
42 Yesu hla bawu, "Irji ana Iti bi bi
na son me, u mi rji ni Irji i mi he
ni yi zizan, ana ni tumu mi ye na, a
wawu yi ton me.
43 Ahi genri sa bina ya to wo tre
mu na? e bina wo tre mu na.
44 Bi u Ti bi, Ibrji, bi son bi hu iza
ma Iti bi, ani wu ndi rji ni mumla
mu ana kri ni njanji na he ni wuna,
anita ni hla ice, asi hla Iti ma (isoron
ma) rji ni mu a indji u ce na Iti u ce
ngari.
45 Wa mi si hla njanji ni yiwu u bi
na kpa yenme ni kpe wa mi si hla
na.
46 Ahi nha ni ri mbi a vu me ni
latre? Mi ta hla njanji u bi ka na
kpayemme na?
47 Indji wa a u Rji ani wo tre Rji,
biyi bina wo tre Irji na, nitu wa bina
u Rji na.
48 Yahudawa ba sa niwu, natre,
"Kina hla njanji na nitu wa ki hla
andi u indji u Samariya ni he ni
meme brji?"

49 Yesu sa bawu, “ime mi na he ni
Ibrji na, mi to ninkon u Timu, biyi
bina to ninkon mu na.”
50 Mina wa to tu mu ti kperi u tu
mu na, Indji ri he wa ani wa na ni
gbi ton.
51 Njanji, njanji, mi hla ni yiwu,
indji wa a hu tre mu, ana to kwu
na.”
52 U Yahudawa ba tre, zizan yi ki
to u he ni brji. Ibrahim ni ana bawa
ba kwu, iwu u tre, indji wa a hu tre
me ana to kwu na.'
53 Ee, u na zan Iti mbu Ibrahim
ni ninkon na wa kwu, ka u zan?
anabawa me ba kwu, u ban tu ndi
u nha?”
54 Yesu sa, “Mita ban tumu ti kperi
u tu mu, ani u migyen, ahi Iti mu
mba ban ti kperi iwa bi tre ahi
wawuyi a Irji bi.
55 Bi mebina tou na, ime mi tou, mi
ta tre mina tou na, ka mi kati iriri ni
yi me, indji u ce, se me, mi to ni ni
hu tre ma.
56 Iti bi Ibrahim a gir ni to ivi mu,
a tou na gir.”
57 Yahudawa ba hla niwu, “Una ti
hamsi (50) rina, una to Ibrahim?”
58 Yesu hla bawu, “Njanji, njanji,
mi si hla ni yiwu, mi heri, ban grji
Ibrahim.
59 U ba vu tita ndi ba tau, u Yesu
ri tuma, na rju ni mi hekeli'a.

9

1 U Yesu ka si hi, nato iguri u fyen
wa ndi a yar shishi tu rji ni wa ba
ngrji'a.
2 U almajere ma ba miyen wu,
“Mala, ahi nha mba latre, ahi gu'a
ka a ba Itma ba Iyimma, wa ba ngrji
ti fyen naki?”
3 Yesu hla ni bawu, ana igu'a na a
na, Itima bi Iyima na wa ba la tre na,
ani ndu iIti Irji tsira.
4 A gbigbi ndu ta ki ti ndu wa a
ton me rji ni mumla. Ichu ni ye iwa
idiori na tindu na.
5 Ni wa mi he ni gbungbulu'a ime
yi mi ikpan u gbungbulu'a.
6 Ni kogon wa Yesu hla ikpi biyi a ti
ten yo meme, na tsie iten ni meme'a,
na vu gban ni shishi gu'a.
7 Na hla niwu hi, ni hi ngla ni
takpo ma u Siloan (wa ani hla ndi mi
ton).” Igu'a luhi na ka ngla, a kaban
ye na ni to.
8 U indji bi igon kanhlan mba ni bi
wa ba zi to rji ni sisenmu'a ani bre,
u ba tre, “ana igu yi'i wa ani son na
ni bre'a na?”
9 Bari ba tre, a wawuyi, bari ba
tisan, 'A'a, a rju wawu yi,' iwawu tre,
ahime wawuyi.”
10 U ba tre niwu, ba bu'u shishi'a
ni he?
11 I wa sa ni bawu, iguri wa ba yo
ni Yesu a hu meme na gban ni mu
shishi na hla nimu, hi ni ne Siluwan
ni ngla u mi hi ka ngla, u shishi lu
ni to.
12 U ba miyen, “Ahe ni tsen?” wa
hla, mina to na.”
13 U ba nji igu hi iwa ana indji u
fyen ni Farisawa.
14 Ahe ni ivi u asabar wa Yesu a hu
meme na bu'u shishi niwu.
15 U Farisawa ba la miyen ngari ya
da a fe nito bubu, a hla bawu, a yo
meme ni mu shishi u mi nglau zizan
ni to.”
16 Ba ni mi Farisawa ba tre, iguyi
a indji Rji na, ana ni to ivi u asabar
na.” U bari ba tre, “Indji u latre ni
ti ni heri na to ti gban biki?” ba ga
kpa ti hari.
17 U ba la miyen indji u fyen
ngari, “U tre ni ngeri ni tuma'a tu rji
chachu iwa a bu'u shishi me?” Indji
nfyen tre, ahi Anebi.”
18 Ye zizan me Farisawa ba me ba
na kpa yeme nda ahi wawuyi indji u
nfyen na wa ba bu'u shishima na se
wa ba yo ba Time ni ba Iyi ma iwa
a shishima bu'a.
19 U ba miyen ba Tima ni Yima,
iwa yi ahi vren bi wa bi tre bi ngrji
ni fifyen? Ani he mba ani to zizan?”
20 U ba Tima ba hla, “Ki to iwa yi
a vren mbu wa ki ngrji ni fyen.
21 Ati ni nani ya, kina to na, miyen
a sen ndi, ani ya tre kima.”
22 Ba tima ba tre biyi, nitu wa ba
si tie sisir Yahudawa. Yahudawa ba
ba riga zi indji iwa a tre ikpe wa ani
hu gon ma andi ahi Kristi, ba ban ta

yo ni mi ta kpoma.
23 Nitu kima, ba itima ba tre, “A
sen ndi ye, miyen.”
24 Ngari ba la yo u gyu u ha ba la
yo igu fyen na hla niwu, “No Rji ni
kon. Ki to igu yi a ndi u latre.”
25 I gu ki hla bawu, mina to na ka
a hi ndji u latre na. Ikpe riri mi to
na'a mina ndji u fyen, u zizan mi to.”
26 U ba tre ahi geri a ti niwu?” ani
he a bu'u shishi niwu?
27 Wa hla, “Mi hla ni yiwu ye, bina
wo na ahi geri bi son bi wo ngari?
28 U ba mren na hla, u alma-
jerema, ki ta ki almare u Musa.
29 Ki to Irji a tre ni mu, ki na to i
wurji wa iwayi a rji'a na.”
30 Igu'a sa bawu na tre, iwayi a kpe
u shan (mamaki), iwa bina to iwurji
iwa a rji'a na, me a bu'u shishi mu.
31 Ki to Irji na wo indji bi latre na,
indji wa anita no tuma na ni tie ikpe
wa ani son, ani wo wu.
32 Rji ni tuntru mu ni gbugbulu'a
ki ti bre wo ndi idiori bu'u shishi ni
indji wa ba ngrji ni fyen na.
33 Ide indji'a ana rji ni Rji na, ana
ya ti kperi na.”
34 U ba sa niwu nha hla niwu,
wawu'u ba ngrji ni latre, i u la si
tsoro ta? U ba ban ta rju ra.
35 Yesu a wo andi ba zu rju nimi
hekeli'a a wau na tre, u kpayenme
ni Vren Ndji?
36 Wa sa na tre, “Ahi nha, Bachi,
wa mi kpayenme niwu?”
37 Yesu hla niwu, “U to, ahi
wawuyi wa a si tre niwu.”
38 Igu'a tre, Bachi, mi kpayenme,
wa no ninkon ma (kwu gbarju
niwu).
39 Yesu tre, “A tron miye, miye ni
gbungbulu yi ni ndu biwa ba na to
na ndu ba to, U bi wa ba ta to ndu
ba yarshi (tifyen).”
40 Bari ni Farisawa ba, wa ba heni
wu'a ba wo wayi, na miye, “Ki me ki
yarshi?”
41 Yesu hla bawu, bina yarshi, bina
to na, zizan bi tre, kito, naki latre bi
riheri.

10

1 Njanji, njanji, mi hla yiwu, indji
wa ana ri zu ni gontra hi ni gran tan
ba ba na, na hon hu igon ri, indji
mba a ndji u yibi na ni kri ni kon.
2 Indji wa ari zu ko gon tra ahi
indji u krju tanba.
3 Indji u gben a bu'u gon tra niwu.
Itanba ba ba wo tre ma, ani yo tanba
ba ni nde mba, na nji ba hi kora.
4 Ani ta nji ba hi kora, ani guci u
tanba ba ba hu nitu wa ba to tre ma.
5 Bana hu indji u tsri na, se ba kulu
ni wa bana to itre ma na.”
6 Yesu tre bawu ni misali yi, u ba
na to tu tre wa asi hla ni bawu na.
7 Yesu hla bawu ngari ndi, njanji,
njanji, mi hla yiwu, ahi meyi mi
inkon tra tanba ba.
8 Biwa ba ye guci ni mu'a wawu
mba wu ba bi yibi ni bi kri ni nokn,
u itanba ba bana wo bana.
9 Ime yi mi gon tra, indji wa ari zu
niki ni nkon mu, ani nawo, ani hi na
rju na fe bubu u ri.
10 Indji u yibi na ya yena nitu wa
a yibi, a wu na su indji tu. Mi ye ni
ndu ba fe re (iviri) na fe re (iviri) u
babran.
11 Ime yi mi indji u krju ndindima.
Indji u krju ndindi ma ani ka re
(iviri) ma no nitu tanba ma.
12 Indji wa ahi vren u ton ndu'a,
ana indji u krju na, wa na indji u
tanba ba na, ani ta to ya niye, ani
kaba chuwo na tsutsu, u iya ka vu
ba na vraba ti nkankan.
13 A tsutsu nitu wa ahi indji u tie
ndu u kenle mba wana ri niwu ni
sonron na.
14 A me hi me yi mi indji u krju
ndindi ma, mi toh bimu, bimu ba toh
me.
15 Iti'a ato Me, Ime mi toh Iti'a, mi
ka re (iviri) mu no nitu tanba ba.
16 Me he ni tanba bari wa bana u
gran yi na. Dole dun mi nji ba ye
ngame, u ba wo lan mu u ntma ba
ba he ni bubu rhirhi nda he ni ndji
u krju ba rhirhi.
17 Ni tu kima, Iti'a ni son me, mi no
re mu (iviri) ni ndu mi la ffe ngari.
18 Idiori na ya ban ni me na, ime
mi no ni tumu, mi he ni gbengbenle

u no, ni he ni gbengbenle u bawu
ngari. Mi kpa umurni rji ni Timu."
19 Ga kpa la lunde ni mi tsutsu
Yahudawa nitu lan biyi.
20 Gbugbu'u ni mi mba ba tre,
aheni brji, ahi indji u siran ngari ani
tunge bisi wowu?"
21 Bari ba tre, biyi bana lan tre
biwa ba he ni brji na. Ka indji u brji
ni ya bu'u shishi indji u fyen?
22 U ton igan Tsakakewa (Tsirat-
sira) ni Urushelima a ye tsira'a.
23 Ana iton u ma lu, u Yesu zren si
hi ni mi hekeli Suleimanu, wa ba me
mu me ziye'a.
24 U yahudawa ba lu hrawu kagon
na miyen, "Ani tan mba u chuta
chuwo ni mi mire.
25 Yesu hla bawu, "Mi hla ni yiwu,
u bina kpa yenmen na, indu wa mi
si tie ni mi nde Bachi, ba tsoro igban
mu.
26 Naki bina kpayenme na nitu wa
bina tamba mu na.
27 Itanba mu ba wo me, mi to ba,
ba hu me.
28 Mi noba re (iviri) u tuntur, ba na
to h ikwu na, idiori na ya kpa niwu
mu na.
29 Iti mu, iwa Ane ba, a zan ndji
nikon wawu, idiori na ya u kpa ni
wo Ti'a na.
30 Ime ni Iti'a ki riri me."
31 U Yahudawa ba la vu tita ndi ba
ta.
32 Yesu sa bawu, "Mi tsoro yi indu
bi babran ma rji ni Ti'a. Nitu iri ni
mi indu'a bi ki tame?"
33 U Yahudawa ba sa niwu, "Ana
nitu indu iri u ndindi ma mba ki si
ta na. Ani tu kpande ti meme nitu.
u indji ni kaban ni ban tume na Rji.
34 Yesu sa ni bawu, bana nha nha
zi ni du itron bina, mitre, "Bi rji bi
ka viri?"
35 Ani ta yo ba Irji biwa itre Rji ye
ni ba (bana ya karya na si na,)
36 Bi si hla ni indji wa Iti a zi na
ton ndu ni gbungbulu'a, u se latre,
(kpa nde tie meme) nitu wa mi tre,
Ime mi Vren Rji'a?
37 Mi ta na si tie indu u Timu na,
bi ka na kpayenme ni me na.
38 Ide mi siti bika, u bi na kpa
yenme me na, kpa yenme ni ndu ni
to ni ndi Iti he ni me i mi he ni Ti.
39 U ba tsi kpukpa ndi ba la vu
ngari, iwa na bawo rju kado ni wo
mba.
40 Wa hi kpama ni koshishi ni inne
Urdun hi ni bubu wa Yahaya ta ti
batisma ni sen'a. na ka son ni ki.
41 Indji gbugbuwu ba ye niwu,
"Njanji Yahaya na ti ba gban kperina
(alamu) wawu ikpe wa Yahaya ta tre
nitu gu yi'a ba njanji.
42 Indji gbugbuwu ba kpanynme
niwu ni ki.

11

1 U igun wa ba yo ni Lazaru, a
lo'a hi indji u Baitanya, ni gbu ba
Mariyamu ni vayi ma Marta.
2 Mariyamu wa gban yen ni Bachi
na se za ma ni futu ma, wa vayi
Lazaru si lo'a.
3 Imri vayi maba ton ba adu hi ni
Yesu, andi, "Bachi, ya, indji wa'u son
si to."
4 Wawo, na tre, "Lilo mba ni nji
hi kwu na nitu gbere san rji ni ndu
vren Rji ndu fe gbere san ni tu ma."
5 Yesu ni son Marta, ni vayi ma
vren wa ni Lazaru.
6 Wa a wo ndi Lazaru silo'a, na kri
ti ivi hari ni bubu wa ahe.
7 Ni kogon ki, wa hla, ni almajere
ma, "Biri ki hi ni Yahudiya ngari."
8 U almajere ba hla niwu, "Mala,
Yahudawa bari si wa ndi ba ta ni
tita, u la ni son k'ma hi ni ki?
9 Yesu tre niba, andi inton u kpan
rji ana awa wulon don ha na? Indji
wa a zren ni ri, ana kubu zana, ni
wa asi to kpan u gbungbulu yi.
10 Indji wa ni zren ni chu, ani kubu
za nitu wa ikpan na he na.
11 A tre kpe biyi ni kogon biyi, a
hla ni bawu, "Ikpan mbu Lazaru a si
kru nna, mi si hi bubu shime lunde
ni na.
12 U almajere ba hla niwu, "Bachi,
ani ta si kruna, e ani shime ni
nna'a."
13 Yesu si tre ni tu kwu Lazaru u ba
si nda asi tre nitu kruna u kusimu.
14 U Yesu a mamla hla ni bawu ndi,
"Lazaru kwu.

15 Mi ngyiri ni tubi, niwa mina
he na ni ndu kpanyeme. Biri ki hi
niwu."
16 Toma, wa ba yo ndi vren u hlen
hen, a hla ni mburualmajere ba ndu
baba hi ngame na hi kwu ni Yesu."
17 Wa Yesu aye, u wa ye to Lazaru
ati za'a ni be ye.
18 Baitanya ahe whewhre ni
Urushalima, avi zren fifie me ni
tsutsu mba.
19 Yahudawa gbugbuwu ba ye ni
ye chiMaryamu mba Marta ni kwu
Lazaru.
20 Wa Marta wo andi Yesu ni ye,
na luhi ni ndu wawu hi same wu'a
u Maryamu a son zu ni miko.
21 Marta hla ni Yesu, "Bachi, una
he nita ni lalon mu, vayi mu ana
kwu na."
22 Zizan me mi to ikpe wa u bre Rji
ani no'u."
23 Yesu hla niwu, vayi me ni ta
shime.
24 U Marta hla niwu, "Mi to ani ta
shime chachu klekle."
25 Yesu hla niwu, "Ime yi mi ta
shime u klekle, Ime yi mi re (iviri),
indji wa a kpanyeme ni me, ani ta
kwu, ani ta shime;
26 ni indji wa ahe ni re (iviri), na
kpanyeme ni me, ana kwu na; u
kpanyeme ni wa?"
27 U wa hla niwu, "E, Bachi, mi
kpanyeme andi iwuyi u Almasihu,
Vren Rji, iwa ani ye ni gbungbulu'a.
28 Ni wa a hla naki, na kma hi ni
vayi ma Maryamu, na yo ti gigran,
na hla, "Mala ye ri ye, na ni yo."
29 Wa a wo naki, wa lunde gbagbla
hi niwu.
30 Yesu na ri ni vi gbu'a rina, ahe
ni bubu wa Iwa ka same ni wu'a.
31 Ni Yahudawa wa ba he baba
Maryamu biwa ba ye chi ba ni
kwu'a, bato lu rju ni miko gbagbla
me, u ba lu hu, ni ban andi a rju ni
bubu yi ni nyu be.
32 Wa a ka ri ni bubu wa Yesu he'a
na ka Joku niwu ni za ma, na hla,
"Bachi, una he nita, vayimuy ana
kwu na."
33 Wa Yesu ato'u si yi, ni Yahudawa
biwa ba hu'a, i wa kpere ni Ruhu na
lo ni suron;
34 iwa tre, bika yo ni ntsen? "U ba
hla niwu, "Bachi, ye to."
35 Yesu yi.
36 U Yahudawa ba ba hla ndi, "toh
yanda ani son Lazaru!"
37 Ba mba ba tre, "Wawu igu yi wa
a ya no indji u fyen to bubu'a, ani na
ya u gu hi bubu kwu na?
38 Yesu he ni mi si lo suron ni tu
ma, na hi ni be'a. Ibe'a a he ni ko
fron tita u ba ka he ni tita.
39 U Yesu tre, "Ban tita yi rju."
Marta vayi Lazaru wa a kwu a, a hla
ni Yesu, "Bachi, zizan ikon kmo a gla
ye niwa a ti ivi nzah ni kwu.
40 Yesu hla niwu, mina hla niwu
ikpe wa u kpanyeme u to nikon u
Rji'a na?
41 U ba ban tita rju, Yesu zun shishi
na tre, "Iti, mi ngyiri niwu niwa u
wo me."
42 Mi to wa u wo me ni ton wawu,
nitu son yi wa gyen klan kagon mu
yi mi tre wa, ni ndu ba kpanyeme
andi ahi wuyi u ton me."
43 Ni wa a tre kle, na tre gbame,
Lazaru rju"
44 U ndji wa a kwu'a a lu rju, u
za ma ni wo ma ba he ni lilo'o ni
pri, shishima he ni kika ni gbanjan
nklon. Yesu hla bawu, "Bika siwu,
ndu hi."
45 Gbugbuwu ni mi Yahudawa wa
ba ye ni Maryamu ba to ikpe wa
Yesu ti'a u ba kpanyeme niwu.
46 U bari ba kma hi naka hla ni
Farisawa ikpe wa Yesu a ti'a.
47 U Firistoci bi nigon,'a ni Fari-
sawa ba yo indji bi kpanchi'a shuti
buburi, u ba tre, ageri kita?" igu yi
ani ti gban bi babran.
48 Ki ta kadon naki, indji ba kpa'u
nyeme, Romawa ba ye kpa bubu
mbu, ni ndji mbu.
49 Naki, iri ni mi mba kayatas kena
wa ndi ahi kikle Firist ni se kima, a
hla bawu, "Bi na to kpe na.
50 Bi na mla ya a bi zan ni ndu indji
riri kwu ni tu indji, ni wa indji wawu
ba sutuna."
51 A hla ki, ana nitu ma kankrji ma
na, ani tu iwa a hi kikle Firist, a to

tsu ndi Yesu ni yi ni kwu ni tu ndji;
52 ana nitu indji kankrji na, anitu
ndu ba shi imri Irji ti ni buburi biwa
ba lu vra kagon.
53 Rji ni chachu ki na lu ni tsikpa
bubu wa ndu ba wu Yesu.
54 Rji ni ki Yesu na la ni zren ni rira
ni mi Yahudawa na. Wa ala kma hi
ni kalan ri whiwhre ni miji ni gburi
wa ba yo Ifraimu. Ni mu a son ni
almajere ma.
55 Igan u ru gran (indji ketarewa)
u Yahudawa a tewhre, gbugbu ba hi
Urushalima rji ni klan meme'a hi ri
ndu ivi idiri ni ndu ba kati tsatsra.
56 U lu ri wa Yesu, na ni tre ni kpa
mba niwa ba kri ni ni hekeli andi,
“Angye bi ki rhimre? Ana ye ni idin
na?
57 Kikle Firist ni Farisawa ba yo du
andi ko ni zen wa ba to Yesu ba ka
ye hla ni ndu ba vu.

12

1 Ivi tanne hi ni vi u gan rugran'a
(Idin ketere) Yesu ye ni Baitaya ni
bubu wa Lazarus ahe'a, uwa Yesu a
tawu shime rju ni be.
2 U ba tie birli wu ni ki u Marta
ahe ni ndasi nno ba birli, u Lazarus
ahe ni ba nda kakru ni tebur u rli ni
Yesu.
3 U Maryamu ka ban turare nard,
nda nyuu za Yesu niwu nda se za
Yesu ni nfutu ma. U turare ka vra
whi shu ni koh'a wawu.
4 Yahuda Iskariyoti, iri nimi alma-
jere ma, wa ani kawu le, a tre,
5 “Ahi ngyeri mba sa ba na le ni
tulare dinari dari tra na ka ga bi
na?”
6 A tre naki ana ndi ahe niwu mi
sron ma na, a wa'a ndahi ndji u yibi.
A wawuyi ni zi imbu nklen'a, nda ni
son ybi ni mi.
7 Yesu tre, bika chowo ni ndu ka
kpye wa ahe wu'a zi ni fi wa baka
rju me'a.
8 Biya ba he ni yi ko ni tanyi u me
mi na he niyi chachuwu na.
9 U gbugbu Yahudawa ba wo andi
Yesu a he ni kii u ba ye, ana nitu
Yesu ni nkrji megyen na, baye son to
Lazarus ngame wa Yesu tawu shime
ni khwu'a.
10 U Firistoci bi ni kon, baka
ka'nyu kabi nda wa nkon u wu'u
Lazarus ngame.
11 Nitu ma yi wa Yahudawa gbug-
buwu ba ka kpa nyeme ni Yesu.
12 Ni vi rima indji gbugbuwu ba ye
ni gan. Ni wa ba wo ndi Yesu ni ye
ni Urushalima,
13 u ba vu ihran dabino nda rju
ni gbu nda hi kpawu nda ni yo
gbangban me nda ni tre, “Hosanna!
Lulu ahi wu Indji wa ani ye ni mi
nde Bachi, Ichu Israila.
14 Yesu a ka fe ivren jaki (Aholaki),
nda hon nitu ma, towa ba ngha'a,
15 “Na ti sissri na, Ivrenwa Sihiy-
ona, yayi, ngye Ichu ni ye, a son nitu
vren jaki.”
16 Almajere ma bana to tu mana ni
mumla, ni kogon wa ba gbyre Yesu
san, baka tika, andi ba nha nda ni he
to kima, u ba ti ba ni wu na kima.
17 Ij'bu ndji ba a hla ndi bana he
niwu niwa a yo Lazarus rju ni mi be
nda tawu shime ni khwu na.
18 Nitu kima, gbugbu indji ba ye ni
ndu ba same niwu nitu wa ati gban
(alama) yi.
19 Ni naki, se Farisawa bari bubu
tre ni kpa mba andi, “Yayi, bi heni
kpe u tina bi to, gbugbulu,'a ba hu
wawu ye.
20 Indji bi Helinawa bari ni mi bi
wa ba hi ni sujada u idin.
21 Ba ki ba hi ni Filibu, igu u betsa
ida wa ahe ni Galili, u ba tre niwu,
“Mala, ki sun to Yesu.
22 Filibu ahi na ka hla ni An-
darawus, u Andarawus ba hi mba
Filibu, u ba hla ni Yesu.
23 Yesu hla bawu, “Inton tsra ye
wa ba shu ngbarju ni Vren Ndji.
24 Njanji, njanji, mi si hla yiwu,
iwolo alkama ni ta na joku ni meme
na kwu na, ani he ni ngrjima, u ani
ta kwu, ani ti wolo gbugbuwu.
25 Indji wa ani son ivri ma, ani wa
wu hama, u indji wa ana son ivri ma
na ni ngbungblu yi ani kiyaye wu
nitu ivri ma u tuntru.

26 Indrjori nita ni shu ngbarju
nimu, wa ka hume, ko ni ntsen wa
mi he'a, ni mu igran ni sun. Indji wa
a shu ngbarju nimu, Iti ni no ninkon.
27 Zizan isron mu he ni mi mmren,
u mi tre ngye? Iti u kpa me chuwo
ni ton yi? Ani to kima yi me ye ni
ton yi.
28 Iti, shu ngburju ni tume." U
lantre ri ni tre, "Me shu ngbarju
niwu, mila shu ngbarju niwu ngari.
29 U indji biwa ba ki na kima bawo
lantre, na tre ahi zan bari ba ri ba
tre ahi "Maleka mba tre niwu."
30 Yesu tre, "Andi lan tre yi na ye
nitu mu na, a nitu mbi."
31 Zizan ba tron ni gbungblu'a:
zizan ba zu Indji wa ani nji
gbunglu'a.
32 U me, ba ta ba me lu ni gbun-
bglu'a, Mi gbron indji wawu ye ni
kpamu."
33 A hla wayi ni tu iri kwu wa ani
kwu'a.
34 Ijubu indji ba lu tre, "Ki wo ni
mi tronandi Almasihu ni son hi ni
tuntru. A nihe u tre, ba zun Vren
Indji? Ahi nha mba hi Vren Ndji'a?"
35 Yesu hla bawu, "Zizan ni vi ton
tsa me bi son ni ikpan. Bika zren
ni kpan tu ka ari he ni yi ri, na ndu
bu'u dun mren yi na. Indji wa ani
zren ni mi bu'u'a ana to wurji u hi
na.
36 Bi kpa nyeme ni kpan tu wa ri
he ni yi ri ni ndu kati imri ikpan."
Yesu hla tre biyi ri na ri tuma ni
bawu.
37 Ko naki me Yesu ti gban bi
babran ni shishi mba, ni naki me
bana kpa nyeme niwu na.
38 Nitu itre Anabi Ishaya a a shu,
wa a hla, "Bachi, ahi nha a kpa
nyeme ni tre mbu? Ani nha iwo
Bachi a hla tu ma?"
39 Nitu kima ba na kpa nyeme na,
ni wa Ishaya ala tre andi,
40 A ka ba tibi fyen, na lo sron
gbangban me, ni ndu bana to ni
shishi mba na. Naki nato toma ni
mi sron mba, na k'ma ye ni me ni
ndu mi den ba.
41 Ishaya hla kpi biyi ni wa a to ko
shishi u shu ngbarju ni Yesu.
42 Ni naki me, gbugbuwu bakpa
nyeme ni Yesu ni mi bi ninkon'a. U
nitu Farisawa, bana ya hla wu rju ni
rira na, ni ndu ba na zu ba rju ni mi
Majamiya na.
43 Ba son gbre san u indji zan gbre
san wa ani rji ni Rji.
44 Yesu tre gban gban me, na hla,
indji wa a kpa nyeme ni me, ana me
yi a kpa nyeme ni me kankle mu na,
a kpa nyeme ni indji wa a ton me'a.
45 Ngari indji wa asi to me, asi to
Indji wa a ton me.
46 Ime mi ye nitu ikpan ni gbung-
blu'a, ni indji wa a kpa nyeme ni me
a na zren ni mi bu'u na.
47 Indji wa awo tre mu nda na kpa
nyeme na, mina hukunta ni wu na.
Mina ye nitu hukunta indji na; ni
ndu me kpa gbungblu'a chuwo.
48 Indji wa a kama ni me, na kama
kpa tre mu, indji ri he wa ni hukunta
niwu ilan wa mi tre ni hukunta niwu
ni chachu kekle.
49 Mi na tutu mu na, a Ti'a wa a
ton Me, wa a yo Me ni ndu mi hla ni
tre.
50 Mi to yo me u ma ahi re (iviri)
u son tuntur, ni ndu ikpi wa mi tre,
na wa Iti'a a ton Me naki mi tre."

13

1 Igan idin tsatsra rigyen u ye, u
Yesu to andi inton tsra wa a lu ni
gbungblu hi ni Ti'a. Niwa ani son
bi ma wa ba he ni gbungblu, a son
ba ye ni kekle.
2 Ibrji yo ni sron Yahuda Iskariyoti
ivren Saminu, aka Yesu le.
3 Ato ndi Iti a ka kongeri no ni
woma, na rji ni Rji, ani la kma hi ni
Rji.
4 A lunde ni bubu ri biri, na ju
kpima, na ban inklon u se ma kpa
na ka kpa ma niwu.
5 Wa sur ima ni konko na si ngla
za ni almajere ma ba na se za ba wu
ni inklon u se kpa wa a ka kpama
niwu'a.
6 Na ye ni Siman Bitrus, u Bitrus
tre niwu, "Bachi, u ngla za mu me?"

7 Yesu sa niwu na tre, “Ikpe wa mi
si ti'a una to na zizan? U to ni ton u
ye (ajima).
8 Bitrus hla niwu, una ti bre ngla
za mu.” Yesu hla niwu, “Mita ngla
niwu na, una he ni san me ni me
na.”
9 Siman Bitrus hla niwu, “Bachi,
na ngla zamu migyen na, ngla womu
ni tu mu.”
10 Yesu hla niwu, “Indji wa a
sukpa'a ana wa sukpa na, se ka
ngla za, wa ahi tsatsra ndji wawu bi
tsatsra, ama ani wawu mbi na.
11 (Yesu a to indji wa ani kawu le,
kima sa wa tre naki, ana wawu mbi
bi tsatsra na).
12 Ni kokon wa Yesu ngla za bawu,
a ban konlon ma na kuson ngari,
na hlabawu, “Bito kpe wa mi ti ni
yiwu'a?
13 Bi yo me ni 'Mala' ni 'Bachi,' u
bi yo me tsra, a naki mi he.
14 U to Me wa mi Bachi ni Mala, u
mi ngla za mbi, biyi ngame bika ngla
za ni kpambi.
15 U mi tsro yi misali, ni ndu ti na
wa mi tie ni yiwu.
16 Gbigbi njanji mi si hla ni yiwu,
igran na zan tiko ma ni ninkon na,
ivren u ton ndu ana zan indji wa
ton'u ndu ninkon na.
17 Bita to kpi biyi, bi-bi lulu ni nde
bi ti ba.
18 Mi na si tre yi wawu na; Mi to
biwa mi chu ba'a - nitu ndi nassi tsra
indji wa a tan bredi a tayar nimu.
19 Mi si hla wa yi ni yiwu zizan ri
ni ndu ka ti naki ni ndu yi ka kpa-
nyeme ni me ni nton wa ani ti naki'a.
20 Njanji, njanji, mi si hla ni yiwu,
indji wa a kpa ndi wa mi ton'wu, ahi
Me a kpa, indji wa a kpa Me, a kpa
Indji wa a ton Me.
21 Ni kogon wa Yesu tre naki, na
lo sron ni (Ruhu), na ti gban (shada)
andi, gbigbi njanji, mi si hla ni yieu
ndi iri ni mibi ani le ni me.”
22 Almajire ba ba kma ya kpa mba,
na ni tamre, ka ahi nha ni mi mba a
si tre ni tu ma.
23 Iri nimi almajire ma, wa Yesu ni
son, ahe ni tebru, na kunyre ni san
Yesu.
24 Siman Bitrus hla ni almajire
bika minye, “Ndu hla tawu a hi nha
a si tre ni tu ma.”
25 Wa hla bru kunyre ni san Yesu,
na tre niwu, Bachi, ahi nha?
26 U Yesu hla niwu, a wawu yi
wa mi ka cichon bredi sun ni kano.
Naki ri na ka bredi sun, na ka no
Yahuda ivren Siman Iskariyoti.
27 Ni kogon bredi'a u ibrji a ri ni
wu, u Yesu hla niwu, “Ikpe wa u son
ti'a, uka ti gbagbla.”
28 Indrjori na la he ni tebru na, wa
ani to ikpe wa yo'a hla niwu naki'a.
29 Bari mba ba ya ndi, a Yahuda yi
ni nji imbu nklen Yesu hla niwa, “Le
ikpe wa ki son ti ndu niwu ni idin,”
ko ka no ikpe ni bi wa ba kunyre'a.
30 Ni kogon wa Yahuda a kpa
bredi'a, wa rju gbagbla gbagbla me
ni chu me.
31 Ni kogon wa Yahuda hi'a, Yesu
tre, zizan ba no Vren Indji ni kon,
ngari ba no Irji ninkon ni mi ma.
32 Irji ni no ninkon ni mi ma, ani
no ninkon zizan zizan.
33 Imri bi tsitsa mi he ni yi ni vi
ton tsa me, biwa me na wa mi hla
Yahudawa, bubu wa me mi hi bi na
ya hi na. Zizan mi hla wa yi ni yiwu.
34 Mi si no yi indu ri sama, son kpa
mbi, na wa mi son yi, na bi ka son
kpambi.
35 Na ko nha ni to yi ndi bi almajire
mu, inde bi son kpambi.”
36 Siman Bitrus tre niwu, Bachi, u
hi ni ntsen?” Yesu hla ni wu, bubu
wa mi si hi'a, una ya hina me zizan
hi na, u wuka ye hu me ni kogon.”
37 Bitrus hla niwu, “Bachi, a ngyeri
mba sa mi na hu zizan na? Mi no re
(ivri) mu ni tu me.”
38 Yesu hla niwu, u ka re (ivri) me
no ni tu mu? Gbigbi njanji, mi si
hla niwu, u kame ni me ni kpatron
ingyu tra ri ndu mble ndu kpan

14

1 Na ndu sron mbi tie meme na, bi
kpa nyeme ni Rji, kpa nyeme ngame
ni Me.

2 Ni ko ti mu ahe niko gbugbuwu
ani na nakina, mi hla ni yiwu mi hi
mla bubu'a tie ni yiwu.
3 Mi ta hi ni mla bubu'a tie ni
yiowu, mi kma ye ni ye ngari ni ye
vu yi hi ni kpa mu, ni ndu iwurji wa
mi he'a bi ka he niki me.
4 Bi to gon uhi bubu wa me he'a."
5 Toma hla ni Yesu, Bachi, kina to
bubu wa u si hi'a na, kiti niheri ni to
nkon'a?
6 Yesu hla niwu, Ime yi mi nkon ni
njanji ni re (ivri), Indrjori na ya hi
ni Timu'a na se ka hu ni me.
7 U na to me u na to Timu me,
rjizizan hi u to ni shishi me ni to."
8 Filibu tre ni Yesu ndi, "Bachi tsro
ta Iti'a, ni ndu tsra tawu naki."
9 Yesu hla niwu, "Mi he ni yi rji
lalon mu u bi na to me na Filibu?
Indji wa a to me'a a to Iti'a. U tie ni
he ri, ni hla ndi, mi tsro yi Iti'a?
10 U na kpa nyeme na ndi mi he ni
Ti'a u Iti'a he ni me na? Ilan tre bi
wa mi si tre ni yi'a mi na si tre ni
gbengblen mu na, ahi Iti mu wa ahe
ni mi mu'a si tie ndu yi.
11 Kpa nyenme ndi mi he ni Ti'a, u
Iti'a ahe ni me, ko u ka kpanyeme ni
indu bimba me.
12 Njanji, njanji, Mi hla ni yiwu,
indji wa a kpanyeme ni me ani
tie ndu wa Mi tie'a na tie ndu bi
rigrama zan bi yi niwa Mi si hi ni
Ti Mu.
13 Ko ngyeri wa minye ni mi nde
mu, mi ti niwu ni ndu Ti'a ndu kpa
ninkon ni Vren'a.
14 U wu ta minye me ko san ngyeri
ni mi nde Mu, Mi tie wu.
15 U wu ta ni son me, wu hu indu
mu,
16 u Mi bre ni Ti'a, mi la no yi si
sron ri wa ani son niyi hi tuntru -
17 u Ibrji Tsatsra (Ruhu) u njanji
gbungblu'a ana ya kpa na nitu wa a
to na, iwu u to, ani son niwu ani he
niwu.
18 Mi na ka yi don ni kankrji mbi
na, Mi kma ye ni yi.
19 A don tsa me yi, ni ndu gbung-
blu yi na la tie bre to mena, bi yi bi
la to me don me mi he, biyi me bi
son.
20 Chachu ki bi to andi Mi he ni
Timu, andi bi he ni me, u me mi he
ni yi.
21 Indji wa a wo du mu, na hu ba
ahi indji wa ani son me, u indji wa
ani son me, Iti mu ni son'u ngame, u
Me Mi son'u ni tsro tu mu niwu."
22 Yahuda (ana Iskariyoti na) a tre
Yesu, "Bachi, ahi ngyeri sa u tsro ta
tu me, ana ni gbungblu'a na?"
23 Yesu sa na hla niwu, indji wa ani
son me'a ani hu lantre mu. Iti mu ni
son u ki ye niwu ni son baba me.
24 Indji wa ana son me na, ana hu
tre mu na, itre wa bi wo bana rji-ni
me na, ba rji ni Ti wa a ton me'a.
25 Mi hla ikpi biyi ni yiwu ni wa Mi
he ni gbungblu'a, niwa Mi he niyi.
26 Se, u si sron ibrji tsatsra (Ruhu)
wa Itimu ni ton ye ni mi nde Mu ani
tsro yi ko ngyeri na tie ka ko ngyeri
ni yiwu.
27 Mi bri yi ni si sron, ni no yi si
sron, Mi na no nawa gbungblu'a ni
no'a na, na kpa sron u bi tie meme
na, nda na tie sissri na.
28 Bi wo Mi hla ni yiwu, Mi hi kpa
Mu, ndi Mi la kma ye niyiwu. Inde
bi son Me, bi ka ngyiri don Mi hi ni
Ti'a, Iti'a a zan na wa Mi he'a.
29 Zizan Mi hla ni yiwu ri ni ndu
ka ye he (ti) nda ana ye he (ti) u bi
ka kpa nyeme.
30 Mi na la tre babran ni yi na, Ichu
wa ani nji gbungblu'a ani ye ana he
ni gbengblen ni tu mu na.
31 Ni ndu gbungblu'a ndu ba to
andi Mi son Ti'a, Mi ti na wa Iti'a a
yo Me, ki lunde bri bubu yi.

15

1 "Ime yi Mi nchi kunkro u njanji,
u Ti mu ahi Indji u rju'a.
2 Ani gyen ko ilan rime rju ni kpa
Mu wa ana klo'a na, iwaani klo'a ani
mla'u tie ni ndu la klo babran me.
3 Bi kpa tsatsra me ye, nitu wa Mi
hla tre Mu ni yiwu ye.
4 Bi ka son nimi Mu, ima Mi ka son
ni mi mbi ngame, na wa ilan kunkro
na ya klo kima na se ahe ni nchi
konkro'a, na ni me bi na ya na se
bi son ni mi Mu.

5 Mi nchi kunkron u bi lan ma,
indji wa a son ni Me'a Mi he niwu,
ani klo gbugbuwu, inda u ta na he
ni Me na, bina ya tie kperi na.
6 Indji wa ana son ni Me na, ba
kawu taga na ilan kunkro wa ka klu
baka kpulu ba sru na yo lu, baka gon
tie nton.
7 U ta son ni Me, u lantre Mu
son niwu, minye me ko ngyeri wa
u son'a u Mi tie ni yiwu.
8 Ni naki, inde Timu ni fe gbre san;
ni ndu yi klo babran, ni bi almajere
Mu.
9 Na wa Iti Mu ni son Me, anaki
Ime me mi son yi. Bika son ni mi
son Mu.
10 U ta hu du mu, u sun ni mi son
Mu nawa Mi hu du Iti Mu ni sun ni
mi son ma.
11 Mi tre kpe biyi ni yiwu ni ndu si
sron Mu nda he ni yi, na ndu si sron
a shu.
12 Iwa yi a hi ndu Mu, ni ndu yi
son kpa mbi na wa Mi son yi'a.
13 Indrjori na he ni son ri zan wayi
na - wa iri ni re (ivri) ma no ni tu
kpukpan ma.
14 Bi kpukpan Mu inde bi tie kpe
wa Mi hla ni yiwu dun yi tiewu.
15 Mi na la yo yi tie igran ngana;
igran na to kpe wa Iti koh ma ni tie'a
na. Mi yo yi kpukpan Mu, ni kpe wa
Mi wo ni Timu wawu, wu Mi dun yi
to.
16 Ana biyi bi chu Me na, a Me mi
chu yi ni ton yi ni dun yi hi ni klo ni
ndu klo mbi ndu ba toh naki iwa yi
ni he naki, ni tu ko ngyeri bi minye
Ti Mu ni mi nde Mu, ani no yi.
17 Mi yo yi ni ndu yi kpa nyeme ni
kpa mbi.
18 I gbungblu'a nita kama ni yi, bi
ka to ndi a kama ni Me ri na kama
ni yi.
19 Bini na u gbungblu'a, gbung-
blu'a ba ni son yi nawu mba. Ni wa
bina u gbungblu; a na, Mi la juyi ni
mi gbungblu'a, nitu ki gbungblu'a ni
kama niyi.
20 Bi ka rimren ikpe wa Mi na hla
ni yiwu'a, “Igran na zan tiko ma ni
ninkon na.” Inde ba ti me di, biyi
me ba tiyi di'a, inde ba hu tre mu,
ba hu tre mbi ngame.
21 Ba ti bibi kpe mba ni yiwu
wawu ni tu inde Mu, niwa ba na toh
indji wa a ton me na.
22 Mi na ye tre ni ba na, ba na he
ni lahtre na, u zizan, ba na he ni kpe
u gbisron tu lahtre mba na.
23 Indji wa a kama ni Me, a kama
ni Ti Mu.
24 Mi na ye ti ndu kpe wa ko
indrjori na ti bre ti na ni mi mba na,
bana heni lahtre na, u zizan ba to
ye, ba ka mba ni Me ni Ti Mu wawu.
25 Ba ti ngari ni ndu itre wa ba nha
zi ni tron'a, 'Ba kamba ni Me migyen.
26 Indji u no si sron ni ta ye - wa
Mi ton ye yiwu rji ni ti'a, ahi Ibrji u
njanji (Ruhu Gaskiya), iwa a rju rji
ni Ti'a aye, ani no gban (shaida) nitu
Mu.
27 Bi no gban nitu wa bi he yayi
tun rji ni mumla.

16

1 Mi hla wayi ni yiwu ni ndu yi na
kubu za na.
2 Ba ju yi rju ni majanmiyan u iton
ni ye, niwa indji ni ta hola yi vu ni
to'o (wuya), ani ya ndi wawu si tie
ndu Rji.
3 Ba ti naki niwa ba na toh Ti'a ko
Me na.
4 Mi si hla biyi ni yiwu, inde iton
nita ye, waba ti'a, bika ri mren Mi
na hla ni yiwu,” Mi na hla kpe biyi
ni yiwu ri na rji ni mumla, niwa Mi
he niyi.
5 Zizan yi Mi si hi ni Indji wa a ton
me'a, naki me ni mi mbi, ba wa a
minye Me, u hi ntsen?
6 Ni wa Mi hla ikpi biyi ni yiwu,
damuwa shu ni yiwu ni sron.
7 Ime mi si hla njanji mu ni yiwu,
abi ni yiwu ni ndu Mi hi kpamu, u
Mi ta na hi kpamu na, wawu indji u
sisron ana ye ni yi na, u Mi ta hi, u
Mi ton ye niyi.
8 Ani ta ye, wawu Indji u nji si
sron ye ani tsro gbungblu'a meme ti
lahtre'a, nitu njanji ni tron me -
9 nitu lahtre, nitu wa bana kpa
nyeme ni Me na;

10 nitu tsatsra, Mi hi ni Ti'a, u bina
la tie bre to mena;
11 nitu hukunci me niwa ba han
hukunci ni ndji u nji gbungblu'a
hukunci.
12 Ikpi gbugbuwu ba he wa Mi hla
ni yiwu'a, u bina ya to zizan na.
13 Nitu ki, u Ibrji tsatsra u njanji
aye'a, ani nji ni mi njanji wawu,
niwa ana tre u tuma kankrji ma na,
se ikpe wa awo, ani hla ki, ani hla ni
yiwu ikpe wa ani tie.
14 Ani gbre Me san, nitu wa ani
ban ikpi wa a u mu na hla ni yiwu.
15 Ikpe iwa Iti'a ahe ni wu ahi u
mu. Nitu ki, Mi hla da ani ban kpi
wa a hu mu na hla ni yiwu.
16 Ni kogon vi ton, bina tie bre la to
Me na, ni kogon vi nton fime ngari,
bi la toh me.
17 U bari ni mi almajere Ma, ba tre
ndi, “Ahi ngyeyi mba Igu yi ni son
hla nitawu, 'Ni vi nkpurju nton bina
la toh Me na, u ni vi nkpurju nton
ngari bi la toh me,' u, 'Nitu wa Mi hi
ni Ti'a?'”
18 Nitu ki ba tre ndi, “Ahi ngyeri
wa asi tre'a, 'Ni vi nkpurju nton'a?'
Kina to kpw wa asi tre nitu ma na.”
19 Yesu to ba si son Mye wu, na hla
ni bawu ndi, “U bi kma ni mye kpa
mbi Mu ikpe wa Mi si son hla andi,
“Ni kogon vi nton fime u bina to me
na, u ngari ni kogon vi nton fime bi
la to Me?'
20 Njanji, njanji, Mi hla ni yiwu,
bi yi ni mren, u gbungblu ni ngyiri,
imre mbi ni shu ni yi nyu ni sron, u
imre u yi mbi ani ka tie u ngyiri.
21 Iwa ni to lo ngrji, ni nton wa a si
yi nne nitu wa inton u ngrji ye. Inde
a ngri vren yo ye, ana la bre rimren
ilon Ma ngana, nitu wa a si ngyiri
wa ba ngrji indji ni gbungblu'a.
22 Zizan mba bi ri mre, Mi la to yi,
u sron mbi ni ngyiri, u indrjori na
ya ban ngyiri mbi'a rji ni yi na.
23 Chachu ki, bina mye Me kperi
na. Njanji, njanji, Mi si hla ni yiwu,
ko ngyeri bi bre ni mi Nde Ti'a ni mi
Nde Mu ani no yi.
24 Ye zizan me bi na bre kperi nimi
nde Mu na. Bika bre, u bi kpa, niwa
ingyiri mbi a shu.
25 Mi hla kpi biyi ni yiwu ni mi
karin magana, inton ni ye wa Mina
la hla kperi ni yiwu na ni mi karin
magana na, Mi sran hla ni yiwu ni
rira, nitu Ti'a wa ani karin magana.
26 Ni chahu ki, bu tre ni mi nde Mu
u Mina hla yiwu ndi Mi tre ni Ti; a
nitu mbi na.
27 Niwa Iti ni son yi kima, niwa
bu'a bi son Me, u bi kpa nyeme ndi
Mi rji ni Ti'a.
28 Mi rji ni Ti'a, ni ri ni gbungblu'a,
ye zizan, ngari, Mi bri ni gbungblu'a
ni kma ni hi ni Ti.”
29 Almajere Ma ba tre ndi, “To
mba, zizan u si tre kpe wheme mba,
una ka yiyi na.
30 Zizan ki to u to ko ngyeri, ana
wa ndrjori ni la mye na. Ni nakima,
ki kpanyeme ndi u rju rji ni Irji.
31 Yesu a ka sa ni bawu ndi, “Bi
kpa nyeme zizan?
32 Bika to, inton ni ye, ee, inton ye
wa ba vra yi ti nkankan, ko nha ni
kma hi ni ko ma, bi ka me don ni grji
Mu. Ko nakime Mi na he ni nkrji Mu
na, Iti Mu ahe ni Me.
33 Mi hla wayi ni yiwu ndi bi he ni
me Mu ni fe si sron. Ni gbungblu'a
ba ki ti yi je, bika kri gbangban, Mi
kpaka ni gbungblu'a.

17

1 Ni kogon wa Yesu tre yi, a nzu
shishi hi ni shulu na tre, “Iti, inton
yeye, no Vren Me ninkonni ndu
Vren Me ndu no'u ninkon -
2 ni wa u no gbengblen nitu bi
nama kpa wawu ni ndu no re (ivri)
u son hi ni tuntur ko indji ri me wa
wu no'a.
3 Iwa ahi re (ivri) u tuntur, wa ba
to, ba to wuyi nkrji Me Wu Irji, niwa
u ton Yesu Kristi.
4 Mi no ninkon me ni meme, Mi
kle indu wa u ne ndi Mi tiwu'a.
5 Zizan, “Bachi ne ninkon wa me
he niwu rji niwu ri ni ndu ba me
gbungblu'a.

6 Mi ye yar inde rju ni ndi biwa u
ne ba ni gbungblu'a. Bana bi Me u
wu ne ba, u ba nji tre me.
7 Zizan, ba to ndi ikpe wa u ne
wawu ba rji ni wu yi,
8 Mi no ba wawu lan tre Me wa wu
ne. Ba kpa ba na to nda a njanji Mi
rji ni Wu, na kpa nyeme ndi a wu u
ton me.
9 Mi tre niwu bawu (addu'a), Mi
tre niwu ni bi gbungblu'a na, se ni
bi wa u ne ni ba, biki babi Me.
10 Ikpe wawu wa ahi u Mu'a, a hi u
Me. U Me ahi u Mu. Mi kpa ninkon
ni ba.
11 Mi na la u gbungblu'a ngana, u
ba ndji biyi ba he ni gbungblu'a, u
Mi si yi niwu. Tsatsra Ti, zi ba ni mi
nde Me wa u ne ni ndu ba riri, nawa
kita me ki riri.
12 Niwa mina he ni ba, Mi ziba
pyan me ni mi nde Me, ni wa u ne,
Mi ka ba, u riri ni mi mbu ana yra
tu na, se mri bi zyi bubu'a, ni ndu
lantre'a shu.
13 Zizan Mi si ye niwu, Mi si tre kpi
biyi ni gbungblu'a ni ndu ingyiri Mu
ndu shu ni ba.
14 Mi no ba lan tre Me'a, u gbung-
blu'a kama ni ba nitu wa ba u lantre
na, na wa Mi na u gbungblu'a na.
15 Mi tre ni ndu vu ba rju ni
gbungblu'a na ni ndu zi ba zizyime
ni mi bi meme ba.
16 Ba na bi gbungblu'a na, na wa
mina u gbungblu'a na.
17 Zi ba nkan nitu Me u njanji
lantre Me a njanji.
18 Na niwa u ton Me ni gbungblu'a,
naki Mi ton ba hi ni gbungblu'a.
19 Mi mla tu Mu zi niwu nitu mba,
ni ndu ba mla tu-mba zi me niwu ni
mi njanji.
20 Mina tre niwu nitu iwa kankrji
ma na, ani biwa ba kpa nyeme ni Me
nitu tre mba'a
21 ni ndu ba wawu mba hi ririi,
nawu, Bachi, Wu he nimi Mu, u Ime
nimi Me. Mi bre ni ndu ba he nimi
Mbu, ni ndu gbungblu'a kpa nyeme
ndi u ton Me.
22 Ninkon wa U ne'a, Ime me Mi ka
no ba, ni ndu ba hi ririi, nawa kita
me ki riri'a:
23 Ime nimi mba, u Wu nimi Mu -
ndi dun ba nji tu-mba ye katu bi, ni
ndi dun gbungblu'a ni to ndi u ton
Me, andi U son ba na wa U son Me.
24 Iti, Mi son biwa U kaba ne ndu
ba he ni Me ni wurji wa Mi he yi,
na to ninkon Mu, ninkon wa U Ne
u nitu U son Me ri kuko ndi zi nchi
gbungblu'a.
25 Tsatsra Ti, gbungblu'a na to Wu
na, Ime Mi to'u, u ba ton nda ahi Wu
yi U ton Me.
26 Mi hla bawu inde Me, Mi la hla
ni bawu nitu son Me wa U ndu he ni
Me ni mi mba.

18

1 Ni kogon tre biyi wa Yesu tre ba,
a rju ni almajere ma hi ni gran ko
rima, ni kpa ngblu, ni bubu wa irju
he'a u ba zu ri hi baba almajere Ma.
2 Yahuda me wa ani kawu le'a a
to bubu'a, nitu wa Yesu a zi hi ye ni
almajere Ma.
3 Yahuda me, ka nji soja rji ni
Firistoci bi ninkon, ni Farisawa, ni
bi majelisa, u ba ye ni bubu'a, ba nji
ba llu fitila ni ba tochi, ni ba kpi u ta
ku.
4 U Yesu to kpye wa asi zren'a nitu
ma wawuu, ahi ko shishi na mye ba,
“Bi wa nha?”
5 U ba tre, “Yesu u Nazaret.” Yesu
ka hla ni bawu, “Ame yi.” Yahuda
ngame wa a le niwu'a, a kri ni sojoji
ba.
6 Ni wa a hla bawu, “Ame,” u ba
kma hi ni gon, na ka rjoku meme.
7 Ala mye ba ngari, “Bi wa nha?”
u ba hla ngari ndi, “Yesu u Nazaret.”
8 Yesu hla bawu, e, Mi hla ni yiwu
ndi, ahi me. Anita Ime yi bi si wa, bi
ka ka biyi don ndu ba hi kpa-mba.
9 Kima ni ndu itre wa a hla ndu
tsra, “Ni mi bi wa U Ne ba, ko riri
me na kado na.
10 Siman Bitrus me, nitu wu ahe
ni inji gbeni, na k'ri fya chu ka tsen
vren ko kikle Prist, na chu nvunvu
ton ma kori, inde vren ko ma'a hi
Malkus.
11 Yesu hla ni Bitrus, ka nji ngban
yo ni hra ma ni bubun, Mi na so
kokon wa Iti ane na?

12 U soja ba ni bi ninkon mba, ni
majalisa Yahudawa, ba ka vu Yesu,
na lo'wu.
13 Ni mumla ba nji hi ni Annas,
nitu wa a hi iyi kayafas, wa ahi
wawuyi kikle Prist ni se kima.
14 Kayafas mba ana no ba Yahu-
dawa mre, andi ani fi bi dun indji
riri ndu kwu ni tu ba indji.
15 Siman Bitrus a hu kogon Yesu,
na kime almajiri ri la ti ngame. I
zizan almajiri ki me a shishi to ni
kikle Prist'a, na ri hi ni kikle hra u
kikle Prist me mba Yesu;
16 U Bitrus a k'ri ni nyu gon tre
ni nkohtra, naki me almajiri rima ti,
u almajiri wa ahi shishi to ni kikle
Prist a rju, na tre ni wa - wa ani gben
ni gontra, na lu ri hi ni Bitrus.
17 U vren wa wa ani gben ni gontra
aminye Bitrus, “Iwu me una he ni mi
almajire gu yi na?” wa tre, “Mi na
he ni mi na.”
18 U bi ti ndu ni doka rji u hekali'a
ba kri ni ki, u ba mu lu ni kla-mbrji,
na son kosan ma si wo gba-ji, ni nton
ki bubu ni si. Bitrus k'ri ni ba na si
wo gbaji'a.
19 Kikle Prist a minye Yesu nitu
almajere ma ni tsro ma me.
20 Yesu ka sa niwu, e, Mi hla ni
gbungblu'a ni hla tuma. Mi hla
bawu nitu nitu ni majamiyan, ni
hekeli ni bubu wa Yahudawa me ba
ye gyen klan ki'a. Mi na hla kpyeri
ni ri mbi na.
21 U ngye ri mba sa u minye me?
Minye biwa ba sren ton na wo ikpe
wa mi tre'a, E, ba to ikpe Mi tre.
22 Ni wa Yeswu hla biyi, u ri ni mi
biya ba wa kukri niki'a a wru Yesu
nda tre ndi, “U sa ni kikle Prist tre
naki?”
23 Yesu tre niwu, Mi ta hla meme
kpe to, u ka hu gon ma naki'a ta
njanji Mi hla, to, u ngyeri ni sa u ka
wru me?”
24 U Annas a ton ba ndu ba nji Yesu
hi lowu ni Kayafas, kikle Prist.
25 U Siman Bitrus a kri si wo gbaji
lu. U ndji ba ba tre niwu, “Ana iwu
me u na he ni mi almajere ma na?”
Wa kpa tron na tre, “A'a, mi na he
mina.”
26 U ri nimi gran kikle Prist, vayi
iwa Bitrus a fu nvunvu ton'a, ahla,
O'oo, mina to niwu ni rju na?
27 Bitrus la kpa-tron, hihari me
igba lu t'bu.
28 Nikima Kayafas ba nji Yesu hi ni
kogon'a, ni buu buu mble me, baba
ni titu mba me bana ni kogon'a na,
andi ndu baba n ata tre na kunyre
bubu ri jibi u za gran na.
29 U Bilatus me a rju ye ni ba, na
tre, “Anitu ngyeri bi nha gu yi?
30 U ba sa niwu, “Igu yi ani na ti
meme kpe na, angyeri me ni sa ki
ka nji wu ye tro niwu.”
31 Bilatus hla bawu, “Mji wu hi ni
tutu mbi ni hi Furewu ni bi tron
mbi!” U Yahudawa ba hla niwu,” E,
kina he ni gbengblen u yo tron u wu
ndji ni tu mbu na.”
32 Ba hla kima ni ndu itre Yesu
tsra, ni biwa a tsra bibi kwu wa ani
kwu'a.
33 U Bilatus la ri ni mi tra gon gona,
na yo Yesu na minye, “Iwuyi U Chu
Yahudawa ba?
34 Yesu sa niwu, “Ahi wu u hla, ka
ba ndrjori mu ba yo Me naki niwu?
35 Bilatus sa niwu, “Ime mina indji
u Yahuda na, ka ani he?” E, ahi ndji
Me ni Pristoci bi kikle ba ba nji wu
ye le ni mu. “U tie ngye?”
36 Yesu sa, “Mulki Mu ana u gbung-
blu yi na, Mulki ana u gbungblu yi
u mri ko Mu bana tiku ni ndu bana
ka Me le ni Yahudawa na, Mulki Mu
ana he ni wayi na.”
37 U Bilatus minye, “Ashe, anaki,
U Chu?” Yesu sa niwu, “Anaki u hla
ndi Mi Chu. Nitu ki ba ngrji Me, nitu
ki mi ye ni gbungblu yi, ni ndu mi no
gban ni tu njanji. Ko nha wa ani son
njanji'a ani sren ton na wo lan tre
Mu.”
38 Bilatus sa niwu, “Ahi ngye
njanji?” Ni kogon wa a hla naki,
ala rju ni Yahudawa, na hla, “Ime de
mina to guyi ni latre na.
39 Bi to bi he ni igan ri, u idin za
gran a tsra, ni chu indji ri no yi bi
son mi no yi Ichu Yahudawa?”
40 U ba kpa-gro, kpan, kpan me na

tre, “A'a, a wawu yi na, se Barabas.”
Barabas'a me ahi indji yibi.

19

1 U Bilatus tsi Yesu ni panlan.
2 Soja ba chan inchon tie na u bi
ta chu. Ba ban son ni Yesu nitu nda
sru nklon u bi chu niwu.
3 Ba wlu ye niwu, nda tre, “Ndu
Irji ziwu gbron nkon, Ichu Yahu-
dawa!” nda wru'u.
4 U Bilatus la kma rju ye ra nda
hla, “To mba, mi nji wu ni ye ni yiwu
ni ra ndu yi toh ndi mi na vu ni
lahtre na.”
5 U Yesu a rju hi ni ra ni nchon tu
chu'a ni tuma. Bilatus a tre, “Toyi,
ngye ndji'a yi.”
6 Ni Pristoci bi ninkon-ninkon ma
ni bi no chu'a mren ba to Yesu, u ba
lu ni tre gbangban me, u du ba giciye
wu, ndu ba giciye wu.” U Bilatus hla
bawu, “Ban hi giciye, ime me mina
to ni lahtre ni kpeti na.”
7 U Yahudawa ba hla niwu, “Ai ki
he ni tron, ni du tron abi ni ndu kwu
ni tu wa ka tuma tie Vren Irji.”
8 Wa Bilatus a wo naki na tie sissri
kpukpome.
9 Wa la lu ri hi ni trangon, u gona
minye Yesu, “U rji ni ntsen?” u Yesu
na la sa niwu ngana.
10 U Bilatus tre ni wu, u na sa nimu
na? Una to ndi me he ni gbengblen
wa mi kpa'u chuwo a na, ni la giciye
niwu na?
11 Yesu hla niwu, “Ai u na he ni
gbengble na se ka ba no gbengble rji
ni shu. Niti ki, indji wa a ka nowu a
zan ni lahtre.”
12 Niwo wu naki, u Bilatus ni
wa gon wa ani chuwu chuwo, u
Yahudawa ba ba lu tre ngban me
andi, “U ta ka guyi chuwo, una ikpan
Kaisar na, indji wa a ka tuma tie chu,
a kpa Kaisar tsri.”
13 Ni wa Bilatus a wo bi tre mba
wa ba si tre'a, na nji Yesu rju ni hra
na kuson ni riron ma ni bubu wa ba
yo ndi, tragon u bla tre ni Yahudawa
ba yo, “Gabbata.”
14 U ni vi kima ba mla ki ti ni gben
idin u za gran, ni nton krifi tanne
mba ni gbengbe rji. Bilatus hla ni
Yahudawa “yayi, ingye Ichu mbi!”
15 U ba lu yra gro, ndu ba njiwu
hi, ndu ba njiwu hi, ndu ba giciye
niwu, Bilatus minye ba, “Mi giciye
ni Chu mbi?” Pristoci bi ninkon ba
tre, “Kina he ni ichu rina se Kaisar.”
16 U Bilatus a ka Yesu chuwo ni
bawu ni ndu ba hi giciye wu.
17 U ba nji Yesu na hi, na ban
giciye'a kima, ni hi ni bubu wa ba yo,
“Bubu kwukwu ni Yahudawa mba
(Golgota).”
18 U ba giciye niki, ni indji hari
bari, iri ni ko ni nhama ko rime,
Yesu mba he ni tsutsu.
19 Bilatus mba nha yo gban nitu
giciye. Niki ba nha ndi: “YESU U
NAZARET, ICHU YAHUDAWA.
20 Yahudawa gbugbuwu ba krawu
igban nitu bubu wa giciye Yesu i
whewhre ni mi gbu. Yo gban a he
ni l'be Yahudawa, ni Romawa, ni
Helenawa.
21 U Pristoci bi ninkon bi Yahu-
dawa ba ndi, ndu na nha ndi Ichu
Yahudawa na, u tre, 'Iwa yi tre ndi,
“Ime yi Mi Chu Yahudawa.'”
22 Bilatus tre, “Ikpe wa mi nha mi
nha naki.”
23 Ni kogon wa soja ba giciye Yesu,
u ba ban nklon ma, nda y'ba ga'u
tie nhama nzah, ko nha niwu ma,
ngbala, u nklon ba na wran na ba
ka klo ki klo ni shu ye ni meme.
24 U ba hla ni kpamba, kina y'ba
nklon na, ye ki ta chacha ni tuma ni
to indji wa ani ban wu. Ba tie naki
ni ndu lan tre Irji ndu shu wa a tre
ndi, “Ba ga nklon Mu ni kpamba, na
ta chacha nitu nklon Mu.” Wayi a
kpe wa Sojoji ba tie.
25 Iyii Yesu, u vayi yima vren wa,
Maryamu iwa Klofas, ni Maryamu
Magdaliya ba kri whi ni giciye u
Yesu'a.
26 Niwa Yesu a toh yima ni vren
koh ma wa ani son'a, ba kri whe-
whre, a hla ni Yi Ma, “Iwa, toh Vren
me!”
27 Nda hla ni almajiri, “To, Iyi me!”
Rji ni nton kima ivren koh ma a
njiwu nda hi ni koh ma.
28 Ni kogon kima, ni toh ndi ko

ngyeri a tie kleye, u ni ndu lantre
Irji'a he towa ba hla, Yesu a tre ndi,
“Hlan mma ni tie Me.”
29 Ni ngbala ko mba imma inabi a
he ngbala shu ni gbu lan nda sa yra,
u ba ka soso sun ni mi imma inabi
wa'a sayra na lowu ni kpala na zu
ka sun ni wu ni nyu.
30 Niwa Yesu mah imma wa a
sayra, na tre, “A kle.” Na ka tu ma ti
grji na chu vri ma.
31 U Yahudawa, ba to a hi vi u
mlati mati, bana son ni ndu kpon'a
kru ni giciye'a na, ni nton u idin na
(idin'a a vi u ndindima) (special), u
ba bre Bilatus ni ndu nzi za mba ni
grji ba zi.
32 U soja ba ye nzi za indji u
mumla na nzi wu ha waba giciye ba
baba Yesu.
33 U ba ye nitu Yesu na to nda a
kwu ye, u bana nzi za mana.
34 Naki me, iri ni mi soja ba,
akama na tu bu ni mashi ni san,
hihari me iyi mba mma ba rju.
35 Indji wa to iki'a, wawu yi
shaida, shaida ma a u njanji. A to
ndi ikpe wa a tre a njanji ni ndu yi
me kpa nyeme.
36 Ba ti naki ni ndu lantre ma, ndi
shu, “kwukwu ma riri me bana mre
na.”
37 U lan tre ri tre, “Ba ya indji wa
ba t'bu'a.”
38 Ni kogon biyi, Yusufu igu u
Arimatiya, wa ahi almajiri Yesu (A
riri, nitu sissri Yahudawa) a bre
Bilatus ndu wawu gon ndu wawu
ban k'mo Yesu. Bilatus no gon, u
Yusufu ye ban ik'mo'a.
39 Nikodimus ngame aye, wa ni
mumla a ye ni Yesu ni chu. A nji
turare u myrrh mba aloes, a tiewhre
lita deri ni ron ma.
40 U ba ban kmo Yesu na nyewu, ni
pri ni kpi be nyen whi riro, ni ndu
ba rju na wa du Yahudawa he.
41 Ni bubu wa ba giciye niwu la bu
ri he niki, ni mi labu'a ibe ri a he ni
ki wa bana rju ndrjori to na.
42 Nitu wa a hi vi u mlati-mlati u
Yahudawa, ibe'a he whewhre, u ba
ka Yesu yo ni mi.

20

1 Ni bu'u bu'u mble ni vi u mumla,
ni mi sati'a u bubu ri tie bu'u ri,
Maryamu Magdaliya aye ni nyu be,
aye to ba ban tita wa ahe ni ny be
rju ye.
2 Nda kma tsutsu hi ni ba Siman
Bitrus mba almajere mba wa Yesu ni
son'a, na hla bawu, “Ba ban Bachi ni
mi be, ki na to bubu wa ba ka yo'a
na.”
3 U ba Bitrus ni almajere mba ba
rju na hi ni be'a.
4 Wawu mba wu ba tsutsu me, u
almajiri ri ma a kari guchi ni Bitrus
ni be'a.
5 Wa kudran na kloto ya, na to ipri
nkinkla re me ni bubu'a, nda na ri hi
ni mi na.
6 U Siman Bitrus a ye ri ni kogon
na ri hi ni mi be'a, na to ipri
nkinklan re me a kri
7 ni vi pre wa a he ni tuma. Ani
he ni bubu riri ni pre na, na ch'bi
kpama kuru kan.
8 U almajiri wa a guchi hi ni nyu
be'a ngame, lu ri hi ni mi be'a na ka
to, na kpanyeme.
9 Hra ye ni nton kime, bana ya to
tre Irji wa a hla, ani la ta sh'me ni
kwu.
10 U almajere ba ba kma hi koh
ngari.
11 U Maryamu kri nyu be na siyi.
Niwa a siyi, na kudran ya mi be'a.
12 Iwa to Maleku hari ba son ni
nklon nkinklan, iri kotu u iri ni ko
za ni bubu wa ba ka Yesu yo.
13 U ba hla niwu, “Iwa ni nko u yi
ni tu ngye? Wa hla, nitu wa ba ban
Bachi mu, mina to bubu wa ba ka
zi'a na.
14 A tre kle, nikogon ki, na k'ma ya
na to Yesu kri niki, nda na to ndi a
Yesu na.
15 Yesu tre niwu, “Iwa u yi ngye?
Wu si wa nha yi?” A ban andi ahi
indji wa ani tie ndu ni rju'a, (labu).
U wa hla niwu, “Iti ko u tie ban wu,
u ka hla wurji wa u ka zi'a, ni ndu
mi ban wu.”
16 Yesu hla niwu, “Maryamu.”
Wa kma ya, na hla niwu ni Ar-
maniyanci, “Rabboni” andi mala.

17 Yesu hla niwu, na bre wo ni me
na, mi na hon hi ni Ti'a rina, hi ni
mri vayi Mu ni hla bawu, mi hi ni
Timu ni Timbi, Irji mu ni Irji mbi.
18 Maryamu Magadaliya ahi na ka
hla almaere "Mi ka to Bachi" na hla
andi a hla wawu ikpe biyi.
19 Ni yalu chachuki ni vi u mumla
u sati'a almajere ba tro kpamba krju
ti ni miko nitu sissri Yahudawa, Yesu
ye kukri ni mi tsutsu mba, na tre,
"Isi suron ni yi."
20 Ni kogon wa a hla naki, na ka
wo ma tsro ba ni ko san, u almajere
ba ngyiri ni wa ba to Bachi'a
21 Yesu la hla bawu ngari, "Isi sron
niyi, na wa Iti'a a ton me, Ime me mi
ton yi."
22 Wa Yesu tre naki, na fu vri ma
sru ni bawu, na hla bawu kpa Brji
Tsatsra (Ruhu) Maitsarki.
23 Indji wa bi kpa latre wru hle
niwu, ba kpa wru hle niwu indji wa
bi nji latrema ba nji latre'a.
24 Toma, iri ni mi wlon don ha,
wa ba yo ni vren hlan hen'a, ahe ni
bana ninton wa Yesu ye rju ni tuma
ni bawu'a na.
25 Imbru almajere ba hla niwu, "ki
to Bachi." A hla ni bawu, "Se mi toh
wrji wa ba kpan ni wo ma ri, ni ka
vren wo mu yo nitu wrji'a ri mika
kpa nyeme."
26 Niwa a tie vi tandra, mri koh ma
ba he nimi ngari, u Toma ahe ni ba.
Yesu ka ye ka ba tro ba nkon ba, na
kri ni mi mba, nda hla ndi, "Si sron
ni yiwu."
27 U nda hla ni Toma, "Ka vren wo
me yo niwayi ndi to wo Mu'a. Ka wo
me yo ni wayi ni yo'u ni kosan Mu.
Na ka kpa nyeme na, ndi kpa nyeme.
28 Toma ka kpa sa na hla niwu ndi,
"Bachi mu ni Irji mu."
29 Yesu ka hla ni wu ndi, "Nitu wa
wu to Me ri, ndi kpa nyeme. Lulu
ni ba ndji biwa bana to na, nda kpa
nyeme."
30 Zizan Yesu tie gbugbu gban bari
ni shishi mri koh Ma, gban wa bana
nha ba sru ni mi nvunvu yi na,
31 ama biyi ba nha ba zi nitu dun
yi kpa nyeme ndi Yesu yi a Kristi'a,
Ivren Irji, nitu kpa nyeme mbi, bi
kpa ivri ni mi nde Ma.

21

1 Ni kogon bi kima, Yesu hla ka
tsro Itu Ma ni almajere ma ni nyu
nne Tiberiyas. Gen ya nda a tsro
tuma:
2 Siman Bitrus he mba Toma wa
ba yo ni dan tagwai, ni Nataniyel,
ni Kana u Galili, ni mri Zabadi, ni
almajere Yesu hari bari ngari.
3 Siman Bitrus hla bawu, "mi hi
vu lambe." U ba tre, "Kita me, ki
huwu hi me." U ba lu rju hi naka ri
ni mi ingyu'a, ni chu chachuki bana
vu kperi na.
4 Se imble ni kpan, u Yesu kri ki ni
nye nne, u almajere bana to me nda
a Yesu na.
5 U Yesu tre ni ba, "Mri nze, bi he
ni kpe wa bi ri'a?" U ba ti san na tre,
"A'a."
6 A hla ni bawu, "ta walawa u bu
lambe hi ni wo kori ni gyu'a, bi vu
bari." U ba ta walawa mba, yo ni
mma, na chu wo kran nitu wa lambe
ba ku babran.
7 U almajere ma wa Yesu ni son
zan ba hla ni Bitrus, "Ahi Bachi." U
Siman Bitrus a wo naki Ashe ahi Irji,
na lu sru kpi ma u ko tu'a (ana son
ni kpa kuklu), na ton ku ni mi nne.
8 Imbru almajere ba ba ye ni mi
gyu vi tsitsa, (nitu wa bana gbonron
gon ni bubu'a na, ina kamu deri ha
hi ni ko tu), wa chu walawa shu ni
lambe rju ni mi mma.
9 Ni ka walawa yo kora ni lambe'a,
u ba to kla nu ni lambe ni tuma ni
bredi.
10 Yesu bla nji bari ye ni mi
lambe'a niwa bi vu zizan."
11 U Siman Bitrus a hon, na gbi
walawa shu ni lambe deri ni hamsi
don tra (153). Ni bran mba me,
walwa na ya ba na.
12 U Yesu hla ni bawu, ye ni ye kle
ye." U riri me ni mi almajere ma me
na ya miyen na, "A wu nha?" Ba to
nda Yesu.
13 Yesu ye, na ban bredi'a, na ga
ba, nilambe me.

14 Iki a hi gyu u tra mba Yesu ni
tsro tu ma ni almajere ma ni kogon
wa a lunde ni be.
15 Ni kogon wa ba kle ya, Yesu hla
ni Siman Bitrus, Bitrus vren Yohana,
u son me zan biyie?" Bitrus hla
niwu, "Ee Bachi, U to ndi mi son
wu." Yesu hla niwu ndi, "No ntma
mu ba biri."
16 Ala tre niwu ngari ni nkpu u
ha, Siman ivren Yohana, U son me?
Bitrus hla niwu, "E, ana Bachi, U
to ndi mi son wu." Yesu hla niwu,
"krju ntma mu."
17 Ala tre niwu u gyu u tra, "Siman
ivren Yohana, u son Me?" U Bitrus
a ku niri mre nitu wa Yesu a hla tre
niwu u gyu tra, "U son Me?" A hla
niwu "Bachi, U to wawu kpi, U to
ndi mi son wu." Yesu hla niwu, "No
ntma mu biri.
18 Njanji, njanji, Mi hla ni yiwu,
ni wa u na he ni nze me, U ta zon
kpame, ni hi wurji iwa u son'a, u ta
cheye, u nme wo ba me son, u ndji
ri mu ni zon kpa ni wu na ban wu
hi ni wurji wa u na son hi'a na.
19 Yesu hla naki nitu bibi ikwu wa
Bitrus ni kwu'a ni ndu Irji kpa gbre
san, ni kogon wa a hla naki, na ni
Bitrus, hu me.
20 Bitrus ka ban ya na to almajiri
wa Yesu ni son asi hu ba, ni wa a ku
yeren ni san Yesu ni ton wa ba si ta
ri jibi wa tre, "Bachi, a nha mba ni
ka wu le'a?"
21 Wa Bitrus a to'a na tre Yesu,
"Bachi, ahi ngye igu mu ni ti?"
22 U Yesu tre, "Mi ti ni son ni ndu
son gben Me niwayi hi ni nton wa Mi
kma ye, ume hi ngye? Ye hu Me."
23 Itre ki yra shu ni mi Yahudawa
andi, almajiri ki na kwu na. U
wana naki na Yesu hla ni Bitrus na,
almajiri mba ana kwu na, a tre Mita
ni son ndu san, u ime ahi ngye?"
24 A wawu yi almajere wa asi
sheda ikpi biyi, iwa a nha ba, u ki
to gbigbi sheda ma njanji.
25 U mbrun ikpi bari gbugbuwu
wa Yesu atie, u ba ni nha ba ni yiyri,
mi hla ni yiwu, gbungblu wawu ani
na ya ban nvunvu wa ba nha ni ba
na.

Ndu Manzaniba

1 Ikpi biwa mina hla niwu'a,
Theophilus, a ne nitu ndu u tsro wa
Yesu a ti rhi ni mumla.
2 Ahe ni iri wa ba bariu hi ni shu,
nikima wa a 'mmha manzani wa
ana chuba'a ni ruhu tsatsra, a.
3 Niwa baya wa ba tiu ya a stro
tuma ni sisren ni bawu ni nkon
kankan ni du ba na kpatron ni lunde
ni be mana A tsro tuma nibawu wu
vi tsotra don za nda tre ni ba nitu
koson (shulu) Irjhi.
4 Niwa a kri ni shubimba ni wu,
a'mmha ba du bana don Urishilima
na, du ba gben shirjhi wu tima, wa
a lha ndi, “Bi wo ni nyumu.
5 Ndi a hi janji, Yohanna a ti
batisma ni yiwu ni ma, ama ni vi yi,
bi kpa batisma wu Ruhu Tsatsra.”
6 Niwa ba shu ki, ba miye ndi baci,
“zizanyi ahi ton yiyi u kma tuchu
gbungblua ye ni Israila?
7 A lha bawu ndi “Ana wumbi du
yi to nton ko vi waa timu a yo ni
gbengble ma na.”
8 Ama bi kpa gbengble wa Ruhu
Tsatsra ni ku yiwu, niki bi bla ni
tumu, rhi ni Urishilima baba Judiya
wawu mba Samaria, ni ka ri ni
klekle gbungblu meme.
9 A kle tre kpi bi yi nu, niwa ba ki
si ya shulu, ba ban'u lu hon, e clalu
a kawu u shishi mba ka la tou na.
10 Niwa ba rhisi yo shishi ni ya
hon ma hi shulu'a, ndhi ha ni nkon
kinkla ba krirhu kri ni mimba.
11 Ba tre ndi, “Biyi ndhi bi Galilee,
“bi ki ya gye ni shulu? Yesu yi, wa ba
banwu hi ni shulu, ni kima ye bibi
wa bito ba ban u hi ni shulu'a”
12 Mle ba k'ma grhi rhi ni ngblu wa
ba yo ndi Olivet, wandi a wiewiera
ni Urishilima, hi ni mi gbu Urishis-
lima, ezren vi chanchu sati.
13 Niwa ba ye ri, ba tsi hunhi tra
u koshu, wa bah kini mia. Bana
ba Yohana, yakubu, andarawus, Fil-
ibus, Toma, barthelomen, Matiu,
Yakubu Ivren Alphanso Siman wa
ini wu ngyegere me, Mba Juda Ivren
Yakubu.
14 Wawu mba ba zontu ki ni bubu
riri nda sia bre Rji, baba Mba ba,
ni Maryamu ehi Yesu, baba mri vayi
ma.
15 Niri baki, Bitrus a lu kri ni mi
mri vayiba, bana tsra ndhi 120, nda
tre ndi.
16 “Mri vayi, a he nitu du tre wu
vunvu tre baci du rhu tsra, nawa
Ruhu Tsatsra ana lha ni nyu Dawuda
ni tu Juda, wa a tsro biwa baye vu
Yesu nkon.
17 Ana irimbu wa a kpa ndu wandi
anuta ngame.”
18 (Zizan ndhi yi a ka le irhu ni
nkle wu meme dri wandi a kpa'a,
nda ka rhoku nitu u Kpama ka
yrahle, ni irhenma ba ka vrale ni
meme.
19 Wawu ndhi bi ki ni gbu Ur-
ishilima ba wo kpe wa a zren kima
ba yonde irhu kima ni lan gbu mba
ndi. “Akeldama”, wandi a tsra ni
nde “Irhu u yi.”)
20 Ba tre ni tuma ni vunvu tre
zabura, ndi, “Du ba du irhukima du
kri ton kpo, e du ko ndior na kruko
ni kimana
21 Ani bi du lilon ri wa azi wuta
rhini nton wa baci Yesu a zren ri nda
rhu ni mi mbu,
22 Rjhini baptisma wu Yohana, ye
ni vi wa ba ban'wu hon ni shishi
mbu, nda toh tash'men rhi ni qu
ngame.
23 Ba ju nji ha zi, Yusufu wandi ba
yondi Barsabbas, wandi bata yondi
Justus ngame, mba Matayas.
24 Ba bre ndi “Baci, wuhi wu toh
suron ndhi ko nha, tsro ta ka ahi nya
nimi ndi bihi wa wu chu
25 ni du ban bubu son manzani wu
bla kpe wa ato, nitu tash'm ma ni
mimbu, wandi Juda a k'ma gon tiwu
nda hi kpama.”
26 Ba yo kuriya nitu mba, wa a
ku nitu Matayas, e ba bla a yo ni
manzani wlo don iri ba.

2

1 Niwa ivi pentacos a ye, bana ki
ni bubu riri wawumbawu.

2 Mle, kikle gyungyu ri, rhi ni
shulu, a lu fu grji ye ka ko wa bana
ki nima'a.
3 Elem to ilu kri ku gason nitu mba
ni yiyri.
4 Ruhu Tsatsra a ri shu ku ni ko
aha mba, e ba lu kri ku tre ni leme
kankan, wa ruhu a tsro ba.
5 Ni kima, Yahudawa bi hu nkon
Irjhi, rhi ni gbu gbungblu kankan ni
meme, bana he ni Urishilima.
6 Niwa baa wo langyungyua, akpa
ba rhikice u ba ye bubu riri ikpea a
kpa ba tsi shishi, nitu ko nha asi wo
ba ni lan tre gbumma
7 Kpe a k'ma nuba sisiri ni mre; i
ba tre ndi, “E biyi wawumba, bi si
trea, bana ndhi bi Galilee na?
8 A ngye ti du ta niwo ba ni lan tre
gbunbu, lan wa ba grjita niwa a?
9 Parthians mba medes mba
Elamites mba biwa ba ki ni
mesopotamia, ni Judea mba Cappo-
dia, wu Pontus mba Asia.
10 Phrygia mba Pamphylia, ni
Egypt mba mbru bubu bi Libya hi
ni Cyrene, mba Bitsri wa ba rhi ni
Rome.
11 Yahudawa baba biwa ba kpa hu
irjhi wu Yaudawa ba, Cretans baba
larabawa, ki wo ba si tre ni lan mbu
nitu kikle ndu Irjhi.
12 A nuba rhimre ni sisiri i ba tre
ni kpa mba ndi, “A hi ngye to yi?”
13 Bari banza ba nda tre ndi, “Basi
huwa hi sa.”
14 E bitrus a lu kri nimi wlon donri
mba, nda nzu lan nda tre gbangban
me niba ndi, ndhi lilon be gbu Judea,
baba ndhi wawu'u biwa, bi ki ni
Urishilima, sren to ni lan tre mu
nidu yi mlaa toh.
15 Ndhi biyi bana si hwu na wa
bi ban na, zizan ni ton wu tra wu
hwumble genri.
16 Kpe yi a tsra ni tre anabi Joel;
17 Ani he vi bi kle kle, Irjhi a
tre, “Mi vra ruhumu nitu rima ndhi
wawu. Mri mbi lilon baba mrimba
ba rira ikpi bi ye ni ko shishi mri
nzembi ba to ko waayi e bi chiche
mbi hra ra nitu ra.
18 Jaji bi ndu mu, lilon baba mba,
mi buwa ba ni ruhu mu u ba nra kpi
biye ni ko shishi.
19 Mi tsro kikle ndu mu ni shu
shulu, mba ni alamu mu ni meme
(gbugblu), iyi ilu mba ntse Ikpan
irjhi ni k'ma ti bwu,
20 Kpan iwha ni k'ma ti iyi, ri du
kikle vi wu Baci ni ye, vi wa ko nha
ni to nda rhimre nitu ma.
21 Ani to ki, ndhi wa a yo nde Bacia
ani nawo
22 Ndhi bi Israila, wo lan tre biyi,
Yeshu wu Nazarat ana ndhi wa Irjhi
a nzu hon ni shishi mbi, ni kikle ndu
ni kpi bi du ndhi bwunyu yo hyo ni
wuo Irjhi ati ni woma ni mimbi, me
wa biyi me bito.
23 Ndi yi wa ba vuu nu tsra ni
kpe wa Irjhi ana mla zi nda to; ni
wo meme; ndhi wa bana zren ni tu
nkon na ba wuu ni kpan u ni kunkro
(kros).
24 Ama Irjhi a nzu lu, nda
chuchuwo ni ya wu qu, nitu iqu na
he ni gbengble wu vu u nji na
25 Ni kima Dawuda a tre ni tuma
ndi “me to Baci chachu ni shishi mu;
ngye a he ni kosan worhimu di du
mina c'bi rhuna.
26 Nitu ki, mi ngri ni suron mu
e line mu a takpe. N'makpa mu
ngame ni son ni yo suron.
27 Wu na kamedon ni meme ko iu
na ni na du Tsatra me du gla na.
28 Wu bwu nkon wu rai ni mu du
mi mla to, wu du me ngri kpukpo
me ni shishi me
29 Mri vayi, ani bi numu dumi tre
ni yi ni suron wu kpanyme, (hamma
ni sisiri), nitu chiche baci. Dawuda,
ndi a qu e ba rhuwu, e ibe ma he ni
ta ya ni vi wu luwa.
30 Nitu kima ana anabi wa a toh
ndi Irjhi a shirhi ni ban niwu ndi
eh'pu wu nchinema ni hon son nitu
tuchuma.
31 A to kpe wa ani ye he ni shishia
ndda tre ni tu lu tashme Kristi, ndi
bana kawdon ni ko qu na; e n'mama
na gla na.
32 Yesu yiwa Irjhi a nzu lunde, e
kita wawumbu, ki bla ikpe wa kito
di wo nitu ma'a.
33 Nitu ki, niwa ba nzu hon hi
wo ko rhi wu Irjhi, nda kpa Ruhu

Tsatsra wa titi baci a shirhi niwu, a vu vra grhi, ikpi wa bisi to nini wo'a.
34 Dawuda ana hon hi ni shuluna, ama nda tre ndi "Baci a lha ni Bacimu," ku son ni wo rhimu.
35 Di gben dumi k'ma bi kamba (yo shishi) niwu ti ruron wu sa za me."
36 Niki ma, du ko Israila wawu mla toh ndi janji, Irjhi du he Baci mba Kristi, Yesu yi wa bi Kpanwu nitu kros'a.
37 Niwa ba wo tre yi a yra ba suron, e ba lha ni Bitrus baba mbru manzani ba, ndi "Mri vayi, ki ti nihe?"
38 Bitrus lha bawu di k'ma gon nu latre, ni kpa baptisma, ko nha bi ni nde Yesu kristi, ni wru latre bi ni Irjhi hlega, ndi kpa Ruhu Tsatsra wa ani nu hamma ni du ui han kpe.
39 Shirhi'a ahi wumbi, baba mrimbi, niwa ba he gbagban me ngame; wawundhi wa Baci Irjhi mbu ni yo ba'a"
40 Ni lan tre gbugbuwu, a tre ni tu kima'a nda nrooba ndi." Nhawo rhu ni k'ba bi kawatre yi.
41 Mle ba kpa tre ma e ba ti baptisma ni bawu, ndhi dubu tra (3,000) ka ru nha ni ba.
42 Ba ye suron mba ni bubu riri ni kpa Isro manzani mba zumunta, nda ni ga bredi wu jibi, mba bre Irjhi.
43 Sisiri a vu ko nha e anabawa'a ba ti ndu gbugbu baba ekpi bi tsro (sisir) ya.
44 Biwa ba kpanyme ba ki ni bubu rii nda ti ko ngye to u ndi riri, hamma ni chuti nkan,
45 Ba vu ba kpimba le nda ga ni ko nba nmba tsra ni kpe wa ko nha ni son.
46 Nivi hi nivi, ba yo tu mba ni suron riri ni ko Irjhi,
47 Ba ga bredi niko rikomba, nda ga birhi ni nroo kpamba hamma ni nzutu, ndani gbre nde Irjhi ndi ba ba kpanyme ni ba e chachu, Baci a si gbron ndhi wa basi nhawo ni ye niba nda du gbrumba a si hon

3

1 Niki Bitrus mba yohanna basiya hon ni hi ni tra Rji ninton wu bre, mton wu tiya.
2 Ba zontu ni ndhi ri, wa a chon kple rhini nine yimma, ba banu bibanmu ye zi ni kikle nkontra hekali wa ba yondi, "wu bi". Ba ta kau zi niki chachu ni du ta bre biwa ba si rinimi hekalia.
3 Niwa a to Bitrus mba Yohana Basia rini hi nimi hekalia a bre ba du ba nuu kpe.
4 Bitrus a yo shishi nda gba a me mba Yohana niki, nda tre ndi, "ya ta".
5 Ndi wa chon kple'a nzu shishi nda yaba ni yo suron da ni kpakpe ni womba.
6 Ama Bitrus tre ndi "mina he ni silva mba Zinariya na, ikpe wa mihe niwu, mi nu. Ni nde Yesu Kristi wu Nazarat, lu zren"
7 Bitrus a tiwo vu u ni woma wu ko rhi da nzu u lunde, mle iza mba toza ma ba sen ququ.
8 Gurugu mba a duo lunde kri nda ni zren; nda rhi hu ba Bitrus mba Yohana hinimi haikalia, ni zren da za ndani yose wu gbre Irjhi san
9 Ndhi ba wawumbawu ba too si zren ndani yose u gbre Rji san.
10 Ba ya nda to ahi gu wa atason ndani bre nkle ni kikle nkontra haikali wa ba yondi nkontra wu bi a sisiri ni mre a shubawu ni suron nitu kpe wa ba to ni igu'a.
11 Niwa a si hu za Bitrus mba Yohana, ndhi ba ba tsutsu hi riba ni nkalhang nyunko wa ba yo hihiwu Sulemanu a ndani bwu nyu yo ni wuo nitu kikle kpe wa a he nitu ma'a.
12 Niwa Bitrus a to toki, a sa ni ndhi ba ndi. "Biyi Ndi lilon bi Israila, a ngye du yi ni bwunyu ni yo ni wuho? Nitu nagye bi sru shishi nita, rhuto kitaayi ki du gua lu zren ni gbengblen mbu koka ni gbugblu mbu
13 Irjhi wu Ibrahim, mba wu Ishaku, ni wu Yakubu, Irjhi wu ba timbu, wawuyi a gbre veren ma Yesu san. Wa wuyi bina vuu lo di kaambi ni wu ni shishi Pilate, wa a ta son shu chuwo'a.
14 Bi kanmbi ni Tsatra mba wa

a hamma ni atre, ni mye du ba
chundhi wa a wuu ndi mu chuwo
niyiwu.
15 Bi wuu wa ivri rhurhi niwu,
wandi jrjhi a nzu lunde baya qu-e
kita ki bi wa kito ni shishimbu.
16 Nitu kpanyme ni suron riri ni
ndema; ndema a du guyi, wa bisi ya
ni to ou, a lu kri ni gbengblen ma.
kpanyme ma ni Yesu a nu si kpa ni
shishi mbi wawu.
17 Zizan, mir vayi mi to ndi, bi na
tona biyi baba bininko mbi, ekpe wa
bi tio.
18 Ama kpe wa Irjhi ana lhazi ni
nyu anabawama, ndi kristi ni ti ya,
kima a ye ku tou ki.
19 Kima gon nu latre di du ba wru
latre mbe hlega.
20 Niton wa bi he tare ni Baci wa
a ni ton kristi wa a mla yo ni yiwu
Yesu.
21 Wa wuyi shulu ni kpa har hi ni
nton wa kpi ba k'ma ye ti ndidi Irjhi
a tre nisen, ni nyu tsatra anabawa
ma'a.
22 Musa a hla ndi. “Baci Irjhi ni
nzu anabi grji kama too me nimi mir
vayimbi. Bi woowu ni kpi wa ani tre
yiwu nitu mba.
23 Andi ko nah wa a kama bubu
wotre anabi kima, ba gbron ba lhe
penpenme ni mi mbru ndhi
24 A toki, anabawa ba wawu rhi ni
samuila nibi ye ni kogonba, ba tre
nda d'bu lha vi biyi.
25 Bi mi anabawa mba ni shirjhi
wa Irjhi a tiniba bacimbi, niwa a
lha ni Ibrahim ndi, “Ni zuriya me
nnedhi ni gbungblu wawu ba kpa
lulu.”
26 Ni wa Irjhi a nzu ndi wunduma
a tonye niyi guci, nitu du yo lulu
niyiwu, ni du konhambi k'ma gon nu
meme drimbi.

4

1 Niwa ba Bitrus mba Yohana ba
kia tre ni ndhi ba, ba prist ni kaptin
bi yatsro ni haikalia ni ba saducis ba
wru sru niha.
2 Sisiri ni nfu a vu ba nitu tsro wa
ba Bitrus mba Yohana baa kia dibu
ni bla nitu Yesu ni lundema rhi ni
que.
3 Ba vu ba nda njiba ka tro zi
nrable ka tu yalu a tiye.
4 Ndhi gbugbuwu nimi biwa bawo
tu tre, ba kpanyme, ndhi lilon wa ba
kpatre chachu ki bana mla dubu ton.
5 Ni ble ma, bi ninkon wu gbu
baba datibe ni kikle bi nha ba yo
kpambe nde ye kuson ni Urishilima.
6 Annas nkon prist wawu a he
niki, mba Caiaphas u Yohana ni
Alexandar niba mla nikon prist'a.
7 Ba yo Bitrus mba Yohana ye
zini tsutsumba nda mye ba ndi, “Ni
gbengble koka ni nde nhamba bi ti
kpeyi?”
8 Peter a lu kri, shuni Ruhu tsatsra
nda tre ni ndi ba. “Biyi bininko ya
gbu baba datibe,
9 idan ki si bla tre ndi ni han tre
ni tu kpe ndi ndi wa w ti ni ndhi
wu lilo, mba kawa igua tinche ri nda
kpa si kpama?
10 Be ka mla to, wawu bi, ni
ndi Israila wawu idu yi wa kri ni
shishinbe risi kpa a nitu nde Yesu
Kristi ba Nazarat, wandi bi gran wu
har wowu ama Irjhi a nzu lunde
baya wa a qu.
11 Yesu Kristi wa wuyi a bi tita wa
bi kambi ni wu wa k'ma ti tita wu
zontu mme'a.
12 Kpachuwo na la he ni nde ndiori
nga nitu nde ri na la he ni gbugdu ko
ni shulu wa ba no ndhi ri wandi a ni
kpa ndi chuwo'a na.
13 Niwa ba to tre u gbengblem
suron Bitrus mba Yohana, mba nda
mla to ndi bana bla tsro yi gbagban
mu na kpe a nuba mamki, nitu ndi
Bitrus mba Yohana ba mirko Yesu.
14 Nitu ba to igu wa a kpa si kpama
a kri ni mimba, bana la he ni kpewa
ba tre ba tre ngana.
15 Ba zu manzaniba du ba rhu
dinko bawu ni meetiy nda k'ma ki
tre ni kpamba.
16 Ba tre ndi “Khi ti ndi biyi ne
he?” ni kikle kpe yi wa ba ti, a kri
ndendeme ni ko nha wa ani son ni
Urishilima du to, kina kpatron na.
17 Ama don du tre a na hi gbag-
banmu du ndhi wo na, ki feba ton
ni du bana la tre nda tsro ndhi ni

ndeyi ngana.”
18 Mle ba yo ba ri nda mam ba ndu
ba na tre ko tsro ndi memlemu ni
nde Yesu na.
19 U ba Bitrus mba Yohana ba sa
bawu ndi, “ka ani bi ni shishi Irjhi
du ta hu tre mbi ko ka ko hu wu ma.
20 biyi kimbi, ga trea. “Kita kina
donme ni bla kpe wa ki to ni shishi
mbu, ni wo ni ton mbu na.”
21 Niwwa ba mam ba Bitrus mba
Yohana, ba chuba chuwo du ba hi
kpamba. Ba wa kpewa ba vu ba lo
han ma, domin ndhi ba wawu ba
sita gbre Rji san nitu kpe, wa a ti'a.
22 Igu wa a kpa si kpama ana zan
ise arbain ni ngrhi.
23 Niwa ba chuba chuwoa, Bitrus
mba Yohana ba hi ndhi mba, nda
ka bla kpe wa bi Ninkon prist baba
datibe wawu ba lha ba wua.
24 Ba wo naki da nzu lan mba nitu
kpe riri ni Irjhi nda tre ndi, Baci, wu
ti gbungblu shulu mba meme, mba
teju ni kpi wa ba he ni mimba.
25 Wu tre ni Ruhu Tsatsra ni nyu
vreko ndu me, timbu Dauda, 'A hi
ngye du gbungblu bi ko ra ba gbra
nfu u ndhi ba ba rhimre kpi wa bana
he nituna?'
26 Wu tre ndi, “Bi chu wu gbung-
blu meme ba bitu mba ni buburirii,
bi ninkon gbu agame ba zon tu mba
nitu Baci, mba nitu kiristi ma
27 Toki Hiridus mba Bilatus ba
zontu baba ndhi bi kora ni ndhi
bi Israila ni mi gbuyi, nitu tsatsra
wunduma Yesu, wa wu sawo wu ni
tuma.
28 Ba zontu ni buburirii ni duba ti
kpi wa a wume mba wa wu mla yo
zi ndi du ka ye he toki ni shishi.
29 Zizan, Baci, ya ni meme shirjhi
mba ndi zo mirko ndume duba lha
lantre me ni gbengble suron.
30 Nina wo me du no si kpanda
tsro kpi wa bana zi he na ni nde
tsatsra wundu me Yesu.
31 Niwa ba kle bre'a bubu wa ba
ki wawumbawu a lu grjhu u. Ruhu
Tsatsra a ri ni kowani rimba, mle ba
lu si tre lan tre Irjhi ni gbengblen
suron.
32 Ikpa'a ndhi biwa ba kpanyme
nda yo suron mba ni dri mba riri.
ndio na tre ndi ikpe wa wu he niwu
a hi wu ma ni nklemana, ba nji ko
ngye ye bubu riri nda tindu niwu
toki.
33 Ni kikle gbengblen manzaniba
ba ki d'bu nda bla ikpiwa ba to nitu
tas'me Baci Yesu, ni kikle k'ma sran
wu son nitu mba wawu.
34 Ba ndhi ri nimimba wa a wakpe
wandi a ni son'a hama, nitu biwa
bana he ni ba Ithu ko ni ba ko ba
vuba le nda nji nkle ye sru ni bubu
riri,
35 ni za manzaniba ndi duba ga ni
ko nha tsra ni kpe wa ani son'a.
36 Yusufu wa manzaniba bata you
ndi Barnabas wandi bati k'ma sran
ani vren wu igrhi Levi, ndhi wu
Cyprus.
37 a ban ngbran meme le nda nji
nkle ye sa ni za manzaniba.

5

1 Ndhiri bayo ndi Ananias mba
wama safira ba ban bubumba ri le.
2 Nda zi mbru nkle wa ba kpa`a
(uwama ngame a to), nda nji mbru
nkle ka zi ni za manzaniba.
3 Bitrus a tre ndi, “Ananias wu ti
he ni du brij shusron me nda du, u
tiche ni Ruhi Tsatsra ni kma mbru
nkle bubua'a zi ni tume?
4 Niwa wuna rhihe u banle'a ana
wumena, u niwa wu banle ana rhihe
ni wome na? A nha yo kpeyi ni
suron me? wuna tiche ni ndhi na,
ama ni irjhi”.
5 Niwo tre`a Ananias a ku rhoku u
veri ma ka klekle, u biwa ba wo kpe
yi ba ti sisiri kpukopme.
6 Mri rize ba balu banwu cibi nda
lo u nda ba u rhu ka rhu.
7 Niwa nton tra (3) ati, uwama a
riye, ana to ka ngye si grensi zren
na.
8 Bitrus a tre niwu ndi, “Hla
nitawu bi le ni bubumbi mba nitu
kpe to yi?” A tre ndi “Ehh, nitu toki.”
9 Mle Bitrus alha niwu ndi, “Ahi
ngyeti du yi zontu ni kpambi ndi
tsra Ruhu Baci? , ya, za ndhi wa
baka rhu lon me ba he ni kontra, ba
banwu hi rhu.”
10 A kri ku rhoku ni za ma nda
gbron vri ma wu kle. Niwa mir

nzeba ba ri ye nimi ba to a que nda banwu rhu ka rhu ni kosan bei lonma.
11 sisir rigra ma a ti eklisiya wawu ni biwa bawo kpi biyi”a.
12 ikpi gbugbuwu wa bana taba to ni son ba na ni chu tro nkankan ba kiya faru ni cikin ndi tawuri mazani ba. Ba ki wawumba ni trankon solomon.
13 Mbru ndhi ba bana hini gbengble suron u huba hikina ama ndhiba ba to ba ni nfutu.
14 Nikima, ndhi ba ta ye nda ni kpa Bau; ndi lilon baba mba gbugbuwu.
15 Nda duba vu bi lilo thuka zi nitu nkon tu bubu kru ko ni bla krumba, ndi i dan Bitrus si zren zu, iwhi ma ni ku nitu bari mba.
16 Kpandhi ngame ba ye rhi ni gbu biwa ba ne we were ni urishilima, ni bi lilo baba biwa meme brjhi loba, ba kpa si kpa mba
17 Nikima, niko firist alu kri, ni wawu biwa ba heniwu'a (biwa ba he ni derika sadukiawa); ba shuni ngu,
18 nda yo wo vu manzani ba ka tro ni buba tro. “
19 Nikimame, niwa chu ati malaika u Baci a bwunko wu bubu tro'a nda njiba rhu ra, nda tha bawu ndi
20 “Hi, kri nimi Haikali ni tre ndi ndhiba wawu nitu lantre wu nu vriji”.
21 Niwa ba wo tre yi a, ba ri hi ni haikalia tsra ni bwunble nda tsroba. I a ninkon firt a ye baba biwa baheni wu'a nda yo son shubi bi ninkon gbu baba datibai ndhi bi Israila wawumba, nda tonba hi ni ko tre duba hi nii manzani ba ye.
22 Ofisa wa ba tonbarba hi ka waba hamani ko tro'a nda kima ye lha bawu.
23 “Kika to nkotraba baki ni tro vrenme, ni bi ki gben ba ni kontra. Ama niwa ki bwu ni ri, kina to ndior nimi na.
24 Ni wo tre yi, captin wu haikalia mba ninko first wawu, ba ku sisiri nitu mba, don kpe wa ni wu gon ma.
25 Mle ndhiri a ye nda ye lha bawu ndi, “Ndhi wa bi vu sru ni ko tro ba kri si tero ndhi ni mi haikali.”
26 Kaptin babamir binduma ba wru hi nda ka vu ba ye, hama ni gbiba ni gbeneblen, nitu ba ti sisiri ko ndhi ba ta ba ni tita.
27 Niwa ba njiba ye'a ba zi ba shishi bi ninkon'a,
28 Nikon first a tsra ba ni mye ndi, “ we mha yi ndife yi ton du yi na tsro ni nde yi na, ama bi ka gbu urishilima ni tsro mbi ndi nison nji yi guyi ye sa nitumbu.”
29 Bitrus baba manzaniba ba sa ndi, kita ki hu tre irjhi zan tre ndhi.
30 Irjhi ba timbu a nzu Yesu hi, wandi bi klo wuu ni kunkro.
31 Irjhi a nzu u hon hi ni woko ko rhima na uren u tuchu mba wu kpachuwo, don du buw kon tuba ni mir Israila, nda wru latre mba lhe.
32 kita ki biwa ki to kpibiyi, ni ruhu tsatsra ngame, wandi Irjhi a nu bi wa ba hu tre ma'a.
33 Niwa, bi ninko wa ba son'a da trea nfu a toba, u bata son wuu manzani ba.
34 Ama igu pharisawa ri wu nde ma hi Gamalial ndhi wu tsro doka, wandi ndhi wawu ba kpanyme ni wu'a, a lu kri ni minba nda ti gbuchu du manzani ba rhu dinko ni bawu wu ton fime ri.
35 Wa alu kri lha ni son ndi, “ndhi Israila, mal ya kpe wa bi tre bi ti ni ndhi biyi.
36 Kafi du vi biyi ye, Theudus a lu wru nda gbresan ndi wawu hi ndior, u ndhi bari, ba derinzia ba zontu hu. Ba wuu, duka biwa bata hu'a ba vra hi kankan ni zremba ngame a na ti tu na.
37 Bay ki ma u, Juda wu Galile a lu kri ni vi wa ba bla ndhi nda gbron bari baka hu. wawu ngame a que kado u biwa bata hu'a ba vera hi kan kan.
38 Zizan mi lhayiwu, rhu ni nkon ndhi biyi di don ba toome, idan shiri yo ko ndu yi, hi wundi ana kri gban me na nda vralhe.
39 Anita ndu Irjhi, bina iya yi nasara ni ba na bi klna to bisi tsi ni Irjhimu.” Toki ba kpanyme ni tre ma.
40 Mle ba yo manzaniba ri ni son nda lhobatsi nda hla ndi du ba na

tre ni nde Yesu na, nda du ba hi kpamba.
41 Ba rhu rhi ni son bi ninko'a ni takpe don ba he ni mi biwa ba mla duba ti ba ya nitu ndema.
42 Hu kima, chachu, ni mi haikali mba ni ko hi ni ko, ba zi tsro ndani d'bu ni lha njo ndi Yesu wawuyi hi Kristi.

6

1 Zizan ni vi biyi, wa mir ko bi hua, ba si ye ni bran Yahuda wa bi wo helenanci bi nji yiye nitu bi Ibrini yawaba, ahdi bana mla niya mmba be k'po ni zo wa ba yi bawu chachuna.
2 don ha'a ba yo kpaa mir ko ba nda tre ndi “Ana bi du ta ka tsro lan tre Irjhi chuwo ni k'ma ki ta ga biri na.
3 Nitu kima, bika chu, ndi tamgban (7) ni mimbi, indhi wa ndi ba kpanyme ni ba u ba he ni rhuhu mba mre wuto ndindi, ni chuba yo ni ndu yi.
4 Anita um mbu, ki kri nitu bre mba ndu tsro lan tre Irjhi.
5 I tre mba a bi wo ni kpaandhi ba wawu. Niki ba chu Istifanus, ndhi wa a shu ni suron gbangban ni nkon Rjhi, mba ni Ruhu Tsatra, u Filibus, Prochorus, Nicanor, Timon, Pamenas, mba Nicolaus ndhi wu Antioch, wa a kpanyme n'dani hu Rjhi bibi wu Yahudawaba.
6 Bi wa ba kpanyme niwu'a ba nji ndhi biyi ye ni shishi ba manzaniba, u ba bre Rjhi nibawu nda sa wo ni tu mba.
7 Niki u tre Rjhi a si bwu kagon U mir ko ni Urishilima ba si bran kpukpome. U Prist gbugbuu ba kpa trea nda hu ni gbengble suron.
8 Zizan, Istifanus wa alheni mba gbengble ahe wu suron a si ti kikle kpi ni shishi ndhi ba.
9 Ama Ndhi bari ba rhuki rhi ni haikali'a wa ba yo ndi Haikali wu bi wa ba chubachuwo, rhi ni Cyrenians mba Alexandrians, ni basi rhi ni Cilicia mba Asia. Ndhi biyi ba si a sen nyk ni Istifanus
10 Ama bana to kri nda ti kpe zan iri hikima mba iri ruhu wa Istifanus tre'a na. Mle ba lunde le nyu bari ni du ba tre ndi.
11 ki wo Istifanus a sia tre lan wu mmre Musa mba Rjhi”.
12 Ba chon ndhiba, ni datibe, bahabi nha (Scribes) mle ba wa Istifanus hi nda jiwu ye ni bi niko ni tra sonmba.
13 Ba nji bi che du ba lha ndi ba wa to ni shishinda wa ni tonmba kpiwa ba bla sa niwu'a. Ba tre ndi iguyi na donme ni tre lan meme nitu tsatsra bubuyi mba doka Rjhi na.
14 Nikima, ki wo-u a tre ndi Yesu wu Na'zarat yi, ani zi bubuyi, nda k'ma njo Musa wa a yo nda ka nuta duta ki hu'a sran.
15 Ko nha wa a son ni tra son bi ninko a sru shishi ni wu nda to shishima a k'ma rhu wu malaika.

7

1 Ninko Prist a tre ndi, “ikpi biyi ba janji?”
2 Istifanus a tre ndi “mir ya ni bati, wo me'. Irjhi wu shulu a tsro kpama ni timbu Ibrahim, niwa ana he ni Mesopotamia, ri nda ka son ni Haran;
3 A lha wu ndi “Don ngbran meme me baba mir vayime, ni rhu hini ngbran meme wandi mi tsro wu.
4 Mle, a lu don ngran meme Chaldeans nda ka kru ni Haran, rhi niki, ni wa tima a qu'a, Irjh i a njiwu ye ni ngbran meme yi, wa bi ki nituma'a.
5 Ana fon nklan bubu nu du kpa zi ni h'pu mana, a'an, ko wa ani kaza satuma me. Ama, a shirhi, ko da shike Ibrahim ana he ni vivren rhina-andi ani nu bubu ti uma du mba h'puma du k'ma tiwumba kasai-kasai.
6 Irjhi a si a tre niwu tyi, andi h'puma ba son ki ni gbu ndi bari u ndhi bi bgukima ba vu ba ti grand nda du ba tiya wu se derinzia (400).
7 Ama mi sharanta ni dhi bi wa ba tindu gran nibawua, kpe wa irji tre'a hu gon kima, ba rhu don bubuki nda ye kuqungba rhu nda gbresan ni mu ni bubu yi.

8 Niki Irji a nu Ibrahim shirhi
wu hanbru ni duta tika, rhini kima,
Ibrahim a ngrjhi Ishaku nda han-
bru ma ni riwu tandra baya ngrjhi.
Ishaku ngame a ngrjhi Yakubu, u
Yakubu a ye ngrjhi bacimbu Wlon-
doha ba.
9 Bacimbu ba ti ngu ni Yusufu, ba
banwu le hi ni masar ama Irjhi a he
ni wu.
10 nda kpa' chuwo ni ya wa a hon
tuma'a. A kpayem ni Yusufu mba
mren wu tondindi ni shishi kikle
Ichu Firona wu Masar wa a ban wu
sa ni ruron gomna wu Masar mba
nitu koma wawu.
11 Ni ntukima, meme iyon a ri
kagon Masar mba Canaan, ni meme
ya wa a du ba timbu ba wa biri
hamma.
12 Niwa Yakubu a wo ndi wlo biri
he ni Masar a ton ba timbu hi ni
zrenmba wu mumla.
13 Ni zren wu ha, Yusufu a tsro
tuma ni ba mirvayima, u firona a
mla to mmla Yusufu nikima.
14 Yusufu a ton mir vayima du ba
k'ma hi hla ni timba du vu mmla
wawu, ndhi saba'in don ton mba,
nda ye ni Masar.
15 Nituki, Yakubu a grjhi hi ni
Masar nda ka que niki, ni wawu ba
timbu ngame.
16 Ba vu ba hi ni Shekem, nda ka
rhu'ba ni ibe wa titi Ibrahim a le
nitu nkle silva ni wo mir Hamor wu
Shekem.
17 Niwa nton wa shirhi a ye wei-
weire, shirhi wa Irjhi a ti ni Ibrahim.
Indhi ba ba ki bran gbugbuwu ni
masar.
18 Da a tsra wa kikle chu ri a hon ni
ruron wu masar wa ana to njo nitu
Yusufu na.
19 A kyurh ndhimbu nda yo ba ni
gbengble du ba rhuni mir nhanha
lilon mbu ni duba que.
20 Ni nton kima ba ngrhi Musa, wa
ka bi kpokpome ni Rji ba lura ti wua
tra (3) ni ko tima.
21 Niwa ba banwu ka zi ni ra,
vrenwa Firona a ban'u ti wuma nda
njiwu ti vren ma.
22 Ba yo Musa ni bubu tsro mba,
niki a mla to tsro ndindi nitu kpi
kankan wu bi U bi masarawa ba,
ndu ni he ma ba bi hikima.
23 Niwa isema wu ngrjhi ba ti
weiweire ni tso-tra-don nza (arbain),
a kpre suron du zren hi ni mir vayi
ma, ih'pu Isra'ila.
24 A krito basi ndhi Israila ri ya'.
Musa alu kpa nyu ni ndhi wa basia
tiwu ya'a nda wru gu masar wuh.
25 A yotrendi vayima ba mla to
ndhi a hi Irjhimba ni tindu ni wu du
ba bguc'bu ni womba, ama ba ka'a
na mla to na.
26 Nivi wuhama, a to ndhi harhi
ba si tsi, wa ay'e gaba nda tre ndhi,
'Lilon, be mir vayi; a hi ngye du yi
ni tsi kpambi?
27 Irimba wandi wa wuhi a kpa la
ni kpanma'a, a tru yo kosan nda tre
ndi “A nha banwu sa nitumbu ichu,
wu ga tre nitawu?
28 Wu son wu U me to wandi wu
wuu gu masra laren'a?
29 Niwa Musa a tre yi'a, a vu tsu
wru nda ka son tindi u tsir ni kasa
Midian, niki a ka ngrjhi mri lon ha.
30 Niwa ise tso-tsra-don-nzang ati
ka hi, U malaika a tsro tuma niwu
ni ngbranmiji ni kikle ngblu Sinai,
ni lu ni miji.
31 Niwa Musa a to ilu'a, a ti sisir
kpe wa a to ni shishima, nda lu si
zren hi weiweire du ni mla ya, a kri
wo ilan Baci ni tre ndi,
32 Mmyi mi Irjhi wu ba timbi, Irjhi
wu Ibrahim, mba Ishaku, mba wu
Yakubu” Musa kri si tsenzankpa nda
na la vu suron nda ya ngana.
33 Baci a lhawu ndi, jhu lagban wa
ahe ni za me rhu domin bubu wa wu
kri mba ahi tsatra bubu.
34 Mi to iyawa basi nu ndhimu ni
masra mi wo gran yimba, m'ba mi
grjhiye ye chubachuwo. ye zizan, mi
ton hi ni masra.
35 Musa yi, wa bana kamba niwu,
niwa bana tre ndi, “a nha yo tituchu
mba wu ga'atre nitawu'a?” a hi
wawuyi wa Irjhi a ton du hi ti chu
mba wu chubachuwo. Irjhi a ton wu
hi zuni wo malaika wa a tsro tuma
ni Musa ni miji'a.
36 Musa njiba rhuni masra, kima a

hu gon ti kpi bi wa ndhi ba kaahon to tuma, baba bi tron yani masra mba kikle ma wu Reeds, mba ni tsutsu miji niwa ba ti se tsro-tra-don-nza (arbain).

37 Ahi Musa kima wa a lhani ndhi bi Israila ndi, “Irjhi ni nzu anabi ri hon yiwu rhinimi vahimbi, anabi ton me”.

38 Ndhi yi yi a he niba ni tsutsu miji mba malaika wa atre niwu nitu kikle ngblu Sinai, wa ahe niba timbu, mba wa a kpa lantre wu sisren ye nota.

39 Ama ba timbu ba kamba ni hutrema, ba tru lhega wru ni kpamba, du ni misuron mba k'ma hi ni masra.

40 Ni nton kima ba lha ni Hasuna, “La' mir rjhi ni tawu wa a ni njita zren hi. Musa yi, a njita wru rhini meme masra, kina toh ikpe wa a ka tiwu a na

41 Niki ba la' vrenlando ni ri baki nda nji ba hadaya (ton?) ni gunki waba la'a, nda ngiri nitu ndu wu womba.

42 Irjhi a kaba chuwo du ba boata ni tsitse ni shulu, tohwa bana nha ni mi vunvu wu ba anabawaba. “Bi gon nimu nma miji mba haday ni ise tso-tsra-don-nza wa bi na he ni tsutsu miji'a ko mri Isra'ila?

43 Bi kpa ka'che' molech mba ntse wu vi irjhi Rephan, mba whi ki ba biti ni du yi kugungbarhu ni nzub hon. Nikima, mi vu yi vra zan gbran Babylon.

44 Ba timbu bana he ni ka'che' wu kpewa ba to ni shishimba ni tsutsumiji, me wa Irjhi a noba niwa a tre ni Musa'a, andi du ti tsra ni wa a toa.

45 Hu kima, ba timbu ni wo Joshua ana njiba to ninkomba, ba kpa ka'achea nda njiwu hu kpamba niwa ba vu meme a kpa. Irjhi a kpa meme ni wo gbungblu bi bubuki nda zu ba wru ni shishi ba timbu. kaachea a son ni meme'a ye ni nton Dawuda.

46 Wa Irjhi a kpanyme ni wu nda lhawu ni du wa bubu son ni ko Yakubu.

47 Ana Suleimanu mba amme ko ni Irjhi.

48 Ama kitoh ndi kikle wushu na son ni ko wa wondhi mme na, toh wa anabawaba ba tre.

49 “Shulu mbahi bubu son tu chu mu, u meme mba hi kpran roro saza mu. A bibi ko rime wa bi mme ni mu inj Baci, ka a ngye bubu u kusi mu?

50 Ana womu mba ti kpi biyi wawu na?

51 Biyi bi sen tu, biwa bana he ka-cia surona mba iton mba na, chachu bi kan bi ruhu tsatsra, bi ti to ba tumbi bana ti.

52 Ahi anabi rime wa ba timbu bana tibayana. Ba wuh anabawa wa ba wru guci ni ye ndi wa ba yo wu di 'Analatre na', u zizan biyiyi bibi le ni wu dini wu'u ngame.

53 Biyi wa bi kpa doka wa malaika mba ba mla yowozi, ama bina kpa ti dun na.

54 Niwa bi niko bawo kpi biyi wa ka ri ba ni suron baka tan nyren ni Istifanus.

55 Don a shu ni Ruhu tsatsra, a nzu ya shulu nda toh dokaka Rji, nda to Yesu kri ni wo korhi wu Irjhi.

56 Istifanus a tre ndi. “Toh, mi si to ni shishimu, shulu bwu, U vren Ndhi a kri ni worhi wu Irjhi

57 Nitu ki, biwaba son ni tra son bi ninkoa ba ka tonmba, nda yo gro ni kikle lan, nda lu honwu nitu kpe riri.

58 Ba gbi'e wru ni mi gbu'a, nda ni ta ni tita. Bi wa ba toh zren kpeyi ba ju nklonba wu kora nda kazi ni za vrenze ri wa ndema a hi shawulu.

59 Niwa basia ta Istifanus ni tita, a sia yo baci nda ni tre ndi “Baci Yesu, kpa viri mu.

60 A kuqungbarhu nda yo ni kikle lan Baci, na vule nitu latre wa ba ti yi na” Niwa a tre kle, a ku rhoku kruna

8

1 Shawulu a nyme ngame ni kwu ma, nitu ki nivi baki, kikle watu ni ya a vu Ekklisiya wa a he ni Urishilima, u biwa ba kpatre Rji nda nyme niwu, ba vra ga ni gbungblu

wu Judea mba Samaria, nda don manzaniba meyen.
2 Ndhi bi hu ngyengre me ba ban Istifanus ka rhu nda son ndayi kpukpeme.
3 Ama Shawulu a kri gbangban nda ni so kpa Ikklisiya meme. Ata ri ni ko niko nda gbi lilon baba mmba, nda tru ba sru niko u tro.
4 Na kima me biwa ba kpa nyeme nda vera hi kankan ba zren zita bla lan trea.
5 Filibus a grjhi hi ni kikle gbu wu Samaria ndaka d'bu bla nibawu nitu kristi.
6 Kpaandhi ba ki si sren ton ni tre wa Filibus a si bla'a, ni yo sron ni bubu riri, ba wowu nda toh kpi bi tsro-ya wa'a ti'a.
7 Meme brji ba rhurhi ni mi ndhi gbugbuu wa ana hon son ni mimba, nda ni yi ni kri gro nikle lan, ndhi bi lilo chon gble, ndana zrenna ba kpa si kpamba.
8 Nituki ndhi bi gbuu'a ba ngri kpukpome.
9 Ni gbukima, ndhiri a he wandi ba yo ndema ndiSiman, wa ata tsro ka, nda ni kandhi tsi shishi nda gyur. Bi Samaria du ba baniwu ti ndriori ninkon.
10 Wawu ndhi bi Samaria, rhini bi tsitsa hi ni bi ninkon mba, bata sren ton niwu ndatre ndi “Gu yi a gbengblen irjhi wa ba yo Azangbengble”
11 Ba yo ton ni trema nitu wa rhi ni dedewa azi tsibashishi nidu ka'a wa a ta tsro ba.
12 Ama niwa ba kpa tre wa Filibus a sia d'bu lha nitu tre ndindi wu Irji mba nde Yesu. Kristi, ba vu ba ti baptisma, lilon baba mmba wawumbawu.
13 Siman ngame a kpanyme. Hu gon baptisma ma, a kha ta son zuni Filibus mu. Niwa a toh kpi bi tsro-ya baba kikle ndu wa a si'ahe, a bwu nguyo ni w'ho.
14 Niwa manzani ba ni Urishilima ba wo ndi Samaria ba kpa lantre Irji, ba ton Bitrus mba Yonana hi ni ba.
15 Niwa ba grjhiye, ba bre Rji ni bawu, ndi du ba kpa Ruhu Tsatsra.
16 Nitu, ye niton kima, Ruhu tsatsra na ri he wu grjhiri ni ba, bana kpa baptisma ni nde Bachi Yesu megen.
17 Mle Bitrus mba Yohana ba sa wo nitumba, U ba kpa ruhu tsatsra'a.
18 Niwa Siman a to ndi ba nu Ruhu Tsatsra niwa ba manzani ba ba sawo nitumba, a chu nkle ni nuba.
19 A tre ndi “Ne gbengle kima ngame, wandi mita sawo nitu ko nha, wa ka kpa Ruhu Tsatsra”
20 Ama Bitrus a lha niwu ndi “Du nkle silva me qu timeme ni wu, nitu wu ya ndi wu iya kpa Kyauta Irji ni nklen.
21 Wuna he ni rabo ni kpeyina, don suron me na he bi ni irji na.
22 Nitu kima, U ka don meme dri me ndi bre Baci, nidu anita kpayeme ani wrulhe, meme kpe wa wuna yo suron ni wu'a.
23 Mi to ndi wu he ni mi ntson lo suron mba ni nkon meme.
24 Siman k'ma sawu ndi “bre Bachi nimu, du ko kpe riri wa wu tre na hon nitumuna.
25 Niwa ba bla kpe wa ba to'a nda tre lantre Bacia, Bitrus mba Yohanna ba k'ma ni hi Urishilima, nda zi bla trendindi ni kauyuka gbu bi Samaria.
26 Zizan, malaika Baci a tre ni Filibus ndi “Lunde ndi hu nkon wa grjhi hi kogbo, wa a kru grjhi rhini Urishilima hi ni Gaza (Nkon yi hi ni hammada).
27 A lunde nda ku nko hi. Nikima aka zontu ni guri, wa a rhini Ethiopia, dandandu wa wu kikle ma'aji u Candace Samariya wu Ethiopia. Wawu yi kpi bi yo suron wa'a bana he ni woma. Ana ye ni Urishilima nda ni ye hi sujada.
28 A k'ma tahi nda son ni ng'ma wu hon ma nda sia karanta tre anabi Ishaya.
29 Ruhu Rji a lha ni Filibus ndi “hi ni bubu wa a hea, ni hi kri nha ni ng'ma hu henma”.
30 Niki filibus a tsutsu hi niwa, nda wo a sia bla tre anabi Ishaya, nda mye “ka U mla to kpewa u si bla'a?”.
31 Wa a kri sa wu ndi, “Mi tihe hama ni du ndior ye tsro me?” A yo

Filibus du hon hi ni wu niti ng'ma,
nda hi kuson nha niwu.
32 Zizan bubu vunvu wu lantre wa
lgu Ethiopia a sia bla ana to yi, “Ba
vu gbron si hi to nt'ma wa ba jiwu hi
han, mba toh vivre nt'ma wa a kri ni
gbamgbi ni mi biwa ba si le niwu'a
niki ana bwu nyuma.
33 Ni mi yama, gatre wu janji ama
iba ban meme no nha ni to bla nitu
biwa baka rhurhini wu, hpu ma. Ba
ban vrima rhurini meme.
34 Wame Dandaudu a mye Filibus
ndi, “mi bre'u, hla mu, anabi si tre
nitu nha? nitu kpamamu ka nitu
ndiori kan?
35 Filibus a lu si tre, rhi ni lantre
yi wu vunvu tre Rji nda bla ndidi tre
nitu Yesu niwu.
36 Niwa ba kihi ni nkon, ba ye tsra
ni bubu ma ri'u Dandaudu a tre ndi
“Toh, imma he yi, naye ni zuudu ti
baptisma nimu na?
37 Chiche vunvu bi sen wu bi ma,
bana he ni ndan na. Filibus a tre
ndi, “wuta kpanyeme ni suron me
ki ti baptisma niwu “Dandaudu a
k'ma sawu ndi mi kpanyme ndi Yesu
Kristi a hi vren irji.
38 Niki, dandaudu a du ngma
kukri. Ba grjhi hi ni mi mma.
Filibus mba dandauda, U Filibus a
ti baptisma niwu.
39 Niwa ba hon wru rhi ni mi
mma'a, ruhu Rji a nzu Filibis hi
kado, u dandaudu ana la too ngana,
ama a vu nkoma si hi nda ngiri.
40 Filibus aka rhu kri ni azotus,
nda zren zu ni gbungblu ki, nda ni
d'bu bla tre ndidi ni gbu biki, har
nda ka kri ni caesaria.

9

1 ama shawulu, wa a si gbre que ni
mri ko bi hu bacia, hi ni nikon firist
2 nda ka mye'e du nhavunvu ni
du njihi ni tra u bre ni Damascus,
don anita katon biwa babi nko a, ni
lilon ko mmba, ka vu ba lo njiye ni
Urishilima.
3 Niwa a si zren nihi, a ye wei-
weire ni Damascus ilu kpan a kri
bwu kpan kawu, ilua rhi ni shului;
4 wa akurhoku hi meme nda wo
ilan ni tre niwu ndi “Shawubu,
shawulu, a ngye sa wu tsra me ni
ya?”
5 Shawulu, a sa ndi “wu nha,
Baci?” U Baci a tre ndi “A hi me
Yesu, wa wusi tsra me ni ya;
6 ama lunde, ri hi ni mi gbu'a ba
lha kpewa wutia niwu.”
7 Ndhi wa basia zren ni shawulu,
ba k'ma ki whie me, nda wo lan tre
a, ama nda na toh ndioria.
8 Shawulu alu ni meme'a nda niwa
u shishi'a ti buwu ana toh kpe na,
mle ba vuu njiriwo ri ni Damascus.
9 A ti ri tra hamm'a ni to kpan, nda
na rhi na nda na so na.
10 Nikima, nimi Damascus,
vrekoma ri a he, wa ndema hi
Ananiya. Baci a hlawu ni ra ndi
“Ananiya”, A tre ndi “Igy mi he yi
Bachi”
11 Baci a lhawu ndi, “Lunde, nid
hi ni kon wa ba yo ndi kritrime, ni
ko Yahuda, myeba ndhi wu Tarsus ri
wa ndema hi Shawulu, a si bre Rji.
12 A toh ni ra' andi ndi ri nde
Ananiya a si ye nda si sa wo ni wau
ni tu don du to bubu ngari”
13 Ama Ananiya a sawu ndi “Baci,
mi wo ni nyu ndhi gbugbu'u nitu
gu yi, iri kpatimeme wa a ti tsatsra
ndhime ni Urishilima.
14 Aye ni hugon wu niko firist du
ye vu ko nha ni wayi wa ani yo
ndeme'a lo”.
15 Ama Baci a lhawu di “Hi, mi
chuti kpewundu mi, ni du nji ndemu
hi ni biwabana to me na, nibi niko
tuchi, baba mir Israila.
16 Mi tsro u du toh bibi ya wa aniti
nitu ndema”.
17 Ananiya a lu vunkon nda ka
ri ni ko'a. Ni sawo nituma, a tre
ndi “Vayi Shawulu, Bachi yesu, wa
a tsro tuma niwu ni kon niwa wu
sia ye'a, a tonme du kpa kpan yame
mba ruhu tsratsra duri niwu”.
18 Harime, ukperi to kpakpla ikle
ba rhukulhe rhi ni shishi Shawulu,
wa a kri kpa to Bulus a lu duba ti
baptisma niwu.
19 Wa ari biri u gbegblenma a k'ma
ye ni wu A son niba mirko bi hu'a ni

Damascus wu bran vi.
20 Rhiniki a lu si d'bu ni bla tre
yesu nimi tra wu bre Baci, nda ni
lha nd wawuyi a vren Rji.
21 Biwa ba woowua ba bwunyu yo
who nda tre ndi “Ana guyi wa vu
biwa ba yo ndeyi ni Urushilima na?
A ye ni wa vu balo njini nu nikon
Firist.
22 Gbegblen Shawulu asi bran nitu
nitu nda kpa Yahudawa bi son ni
Damascus k'ma chon nitu wa a du
ndhi mla toh ndi Yesu a wawuyi hi
Kristi
23 Niwa ba kai vi gbugbu'u, yahu-
dawa ba zontu ni wa nkon wa ba zu
nda wuu'a.
24 Shawulu a toh kpewa ba si son
ti niwu. Ba ki si gben kikle nkontra
gbua, ni rhi mba ni chun don duba
wuu.
25 Amm Mirko bi hu'a ba ban'u ni
chu, nda ka yo grji zu ni kpagonka
gbu'a, ni mi sisen.
26 Niwa a ye ri ni Urishilima,
Shawulu anata ri nha ni mirko bi
hu'a, ama wawu mba ba kluu, nda
na kpanyme ndi wawu ngame a
vrenko wuhu na.
27 Amma Barnaba a ban u njihi
ni manzaniba, nda lha bawu ndi
Shawulu a to Bachi ni nkon u Baci
a tre niwu. mba wa hi ni damascu,
Shawulu a tre hamma ni sisiri ni nde
Yesu.
28 A he ni ba ri bi rhu kagon
Urishilima. A sia tre ni gbegblen
suron (Hamma ni sisiri) ni nde Baci
yesu.
29 Nda sisenyu ni Yahudawa bi
helenenci ama ba kia wa nko u wuu.
30 Niwa mir vayiba ba mla wo
kima, ba njiwu grhiye ni Kaisariya
nda ka tru hi ni Tarsus.
31 Niki, ikilisiya kagon wu Judiya,
galili mba Samaria ba kpa sii nda si
guci ni ndu mba ni mi zren u sisiri.
baci, mba wu son piame wu ruhu
tsatsra, Ikilisiya asi bran ni blamba.
32 Naki, Bitrus a zrenzuni gbung-
blu kima wami a grjika ri ni tsatsra
ndi bi Rji wa ba ki ni gbu Lidda.
33 Niki a to guri wa bayo ndema
ndi Iniyasu wandi azi kru nitu bla
ma ti se tandra (8) nitu a heni lilo
chan ngble.
34 Bitrus a tre nimu ndi Iniyasu,
yesu Kristi a chu lilo wru ni wu.
Lukri ndi mla bla me ti” mle a lukri
ni zande,
35 wawu ndhi bi son ni Lidda mba
sorona ba toh yu'a nda k'ma ye ni
Baci.
36 Ni gbu Ayafa vrenko wuhuri,
wandi ndema hi Tabitha (wandi ba
k'ma sran ndi Dorcas)” Iwayi a ta ti
kpi bi ndidi nda ta zo bi ya' gbugbuu.
37 A he ni vi baki, a ku kru kpa nda
que niwa ba ngla kpama, ba ban'u
ka yo ni tra wu koshu.
38 Lidda a he weiweire ni yafa mir
ko ba bana wo nda Bitrus he niki, ba
ton ndhi ha ni wu, nda ni breu “ ye
nita gbagbla.
39 Bitrus alunde huba. Niwa a ye
ri'a ba njiwu hi ni tra wu koshu'a, u
mmba be k'bo ba baki whi niwu nda
si yi, nda ni tsro gbawrunklon baba
zeni wa Dorcas a wran bawu niwa a
he niba'a.
40 Bitrus a dubarhu dinko ni tra'a,
nda kuqugbarhu nda bre, nda k'ma
ya ikmoa nda tre ndi, “Tabitha,
Lunde” wa kri bwu shshi nda to
Bitrus, nda luson.
41 Bitrus a n'me wo nuu nda azu
hon zi zande, nda niwa a yo tsatsra
ndhi bi Rjiba ye baba mmba bi k'bea,
a kau naba ni sisren.
42 Kagon yafa ikpe yi a zren kagon,
ndahi gbugbuu ba kpanyme ni Baci.
43 Nituki Bitrus a son vi gbugbuu
ni yafa, ni gu ri wa ba yo nde ma ndi
Siman, wu tindu ntani.

10

1 Nikima, ndji ri a he nimi gbu
Kaisairiya, wa nde ma hi Koneliyus,
ana ninkon soja derhi ri, wa ba ta yo
ndi Regiment wu Italiya.
2 Ana ndji wa towu, wa ata klu
sissri Irji baba bi ko ma wawu, nda
ta nu ndji biya zaka ma, nda ni bre
Iri chachu.
3 Mla ni nton wu tya wu irhi, a
mla to ni ra Maleka Irji si'a grji si
ye niwu. Maleka a hla niwu ndi,
“Cornelius!”

4 Cornelius a nzu ya Maleka u
sissri a vu wa a lu tre ndi, “Wayi hi
ngye, ninkon mu?” Maleka a hlawu
ndi, “Bre me mba zaka me ba hon hi
ni ton mren ndindi ni shishi Irji.
5 Zizan ton ndji me bari hi ni gbu
Joppa du ba hi yo ndji wa ba yo
ndema ndi Bitrus, du wuba ye niwa.
6 Ani son ni ndji wu tindu ntan wa
ba yo ndi Siman, wa ikoma he ni nyu
kpama teku'a
7 Niwa Maleka wa tre niwu a hi
kpama, Cornelius a yo mri ko ma
harhi mba soja ri wa ani toh wo tre
ma'a.
8 Cornelius a hla bawu wawu
kpewa a si zren niwu'a nda ton ba
hi ni Joppa.
9 Zizan ni nton wu tanne wa ahuri
kima, ba sia zren ni ti weiwiere ni
mi gbu, Bitrus a hon hi kasi bre ni
ko tu nka.
10 E iyon a vu wa aluta wa ikpe
wu rhi, ama niwa ndji ba basia sron
biri, a si toh tsro too ra,
11 wa atoh shulu bwu, nda toh
nklan kpe si grji, ikpe a rju ngma
ibla wa asi grji ni ye ni meme, wa
ba vuu nji ni ton nza ma nda siwu si
grji.
12 Ni mi ma innma kanka wu
mriza nza baba biwa ba nnha ni
meme, baba chinche bi bwa ni
shulu.
13 E lan ri a tre niwu ndi, “Lukri
Bitrus, wuu ni tan.”
14 Bitrus a tre ndi “Ana to ki na,
Bachi; Rjhimu, mina tan kpe wa a
he ni rjhina nda na kpanya ni shishi
Irji na.
16 Ama ilan ala kma tre niwu
nkpuwu ha ngari ndi “Kpe wa Irji
ngla ti sa'a, na yo ndi a he ni Irji na.”
17 Niwa kpeyi ari si kpa Bitrus tsi
shishi nitu ko ka a hi ngye tu kpe wa
a toh nimi ra ma, niki, har hi, ndji
wa Cornelius a ton ba'a ba ye ki ni
nyu kikle nkontra nitu bana mye u
ba tsro ba nkon wa ba hu zu ye ni
ko'a.
18 Ba d'bu yo nda mye ka Siman,
wa ba yo ndi Bitrus ngame, ni son
niki.
19 Niwa Bitrus a rhisi rhimren
nitu ra wa ato'a, Ruhu a hlawu ndi,
“Toomba, ndji tra asi waw/chiche
nha nvunvu bi sen bari ba nha andi/
ndji haarhi basi waw.
20 Lu grji huba hi, na ti ngri ni
huba na, nitu a hi me mi tonba.”
21 Nikima, Bitrus a grji hi ni ndji
ba nda tre ndi, “A hi meyi wa bisi
wa'a. A ngye njiyi ye?”
22 Ba tre ndi, kikle soja wu ya ndji
derhi ri (100) wa ba yo ndema ndi
Cornelius, ndji wu tsatsra zren, nda
ni ti sissri Irji, wa ndji Yahudawa ni
gbungblu wawu ba tre ndindi nitu
ma, Maleka Irji a nji tre rhi ni Irji
niwu ndi du ton ba hi yoo hi ni
koma, nitu du wo tre wa a toon
niwu.
23 Niki Bitrus a yoba ri ye niwu.
Niwa ble nhran, a lu huba, baba mri
vayi bari wa ba ka ngo ni bawu hi ni
Joppa.
24 Nivi wa a hukima, ba ye ri ni
Caesarea. Cornelius a sia gbanba,
ana yo mlama baba kpukpan bi
weiweire du ba ye zon tu ki.
25 A he niwa Bitrus a ri'a, Cor-
nelius a rju ye too nda kri kukru ni
gbarhu ma ni meme nda ni nzuhon.
26 Ama Bitrus a tiwo nzu lu nda tre
ndi, “Lunde kri! Mi ndji too wu.”
27 Niwa Bitrus si tre niwu, a ri hi
ka to ndji gbugbuwu ba zontu ki si
gben.
28 A tre niba ndi, “Biyi me bita
ndi ana he nitu nkon du ndji wu
Yahudawa du zontu nitu kpe mba
du zren tsri hini bi kora na. Ama
Irji tsro me ndi du mina yo ndrjo ndi
a vu meme rjhi wa a kpaa ti meme
wawu na.
29 Kimayi sa dume grji ye hamma
ni sen nyu, niwa wu ton ba ye
yome'a, zizan mi myeu, a ngye du
wu yome?”
30 Cornelius a tre ndi, ivi nza wa
ki kaba yo gon ye ni ton towa, mi
sia bre Irji ni nton wu tiya (9) ni
komu, mle mi toh ndji ri a wrhu kri
ni shishi mu, ni nklon ma wa asia
zan.
31 A hla nimu ndi, Cornelius, Irji
wo bre me, e sadaka me a du Rji tika

niwuu.
32 Nikima, ton ndji ri hi ni Joppa, nda hi yo ndji wa ba yo ndema ndi Sima, wa ba yoo Bitrus. A ni son ni ko ndji wu tindu ntan wa ba yondi Siman, weiweire ni kpa teku'a. / Chiche vunvu bi sen bari ba sa nha ndi / Anita ye, a ni tre niwu./
33 Mle, hama ni ti ngri, mi ton ba ka yo. Abi wa wuye'a zizan, wawu umbu khiki ni shishi Irji ni duta wo wawu kpe wa Bachi ton du ye hla tawu'a," /Hamma ni tre ndi / Bachi a tru du ye tre / chiche vunvu bi sen bari ba yondi / Irji a tru du ye hla ndi /.
34 Niki Bitrus a bwu nyu ma nda tre ndi, Njanji, miti too ndi Irji na chutinkan na.
35 Nitu ki, ni gbungblu wa konha rhi, ndji wa ani ti sissri ma nda ni hu nkon tsatsra ndindi, ani kpaw.
36 Bi to tre ma wa a ton hi ni ndji bi Israila, niwa a bwu hla ndindi tre nitu son pian wa a ye zu ni Yesu Kristi, wandi wawu yi hi Bachi nitu ko nha -
37 biyi kimbi bi toh kpi wa ba zren kagon Judiya wawu, rhi ni Galili wa a hu gon batisma wa Yohana a guchi bwu tsro;
38 ikpe wa a zren nitu Yesu ba Nazaret, niwa Irji a chu tinka ni lulu Ruhu Tsatsra mba gbengble. A zren si ti kpi bi ndindi nda ni nu sikpa ni biwa brjhi a vu ba lo'a, nitu Irji a he niwu.
39 Ki biwa ki to zren kpi biyi ni shishi mbu, kpi wa Yesu ati, ni gbungblu Yahudawa mba ni Urushelima. Ba klo wuu ni tu kunkro,
40 ama Irji a nzulu ni vi wu tra nda du ba toou,
41 ana ndji wawu na, ama ni biwa Irji ana mla guchi chu ni mi biwa bana toh ni shishi mba, ni mi mbu wa ki ri ni so niwu, hu lunde ni qu.
42 A yo tre gbangban ni tawu ni du ta dbu hla ni ndji ni mla hla ndi wawuyi Irji chuu du ga tre ni bi vri mba biwa ba qu ye.
43 Ahi ni wawuhi, anabi wawu ba vu bla, ni du ko nha wa a kpanyeme niwu ani kpa wruhle latre ma ni nde Ma."
44 Niwa Bitrus a risi tre kpi biyi, Ruhu Tsatsra a ku nhi tu wawumba, wa basia sren ton ni tre ma.
45 Ndji biwa bana he ni igrjhi bi hanbru ni mi bi wa kpanyme, wawu ndji wa ba hu gon Bitrus ye'a, ba bwu nyu yo hwo, nitu wa ruhu Tsatsra a ku kra nitu bi kora ngame.
46 Ba wo bi kora ba basia tre ni lmen kanka nda ni nzu nde Irji hon. Niki, Bitrus a kma sa ndi,
47 "A nha ni zu du ndji biyi du ba kpa batisma wu ma, ndji biyi wa ba kpa Ruhu Tsatsra ye too kita ngame'a?
48 Mle a yo tre ni gbangban nitu duba ti batisma ni bawu ni nde Yesu Kristi. Hu kima, ba bre du son wu vi fon bran ni ba.

11

1 Zizan manzani ba, baba mri vayi wa bana he Yahudiya ba wo ndi bi kora ba ngame ba kpa lantre Rji.
2 Niwa Bitrus a hon ye rhi ni Urushelima, biwa ba he ni grjhi bi hanbru'a ba tre ba;
3 nda tre ndi, wuka zontu ni biwa bana hanbru na, ndi rhi ni ba!
4 Ama Bitrus alu kri mla bla kpi ba ni bawu ndi,
5 Mi sia bre ni mi gbu Joppa, u Mi kri hra too ra, toh ekpe si grjhi ye, a rjuto kikle nk'ma bla wa basii chuwo si grji rji ni shulu, ba vuu nji ni nton nza ma. A grji ye ni me.
6 Mi ya'u nzrime ni rhimre nitu ma, Mi toh n'ma rju bi gbungblu meme, bi zren ni za nza, meme bi ki ni tsutsu miji, bi nha ni meme baba nchinche bi shulu.
7 Mle mi wo lan tre nda hla nimu ndi, "Lu kri, Bitrus, wuu ndi tan!"
8 Mi tre ndi, "Ana toki na, Bachi, nitu ni son mu, meme kpe wu kpa ti meme na ri ninyumu na."
9 Ama ilan a k'ma sa nimu rji ni shulu ndi, 'Ekpe wa Irji k'ma ti sa'a, wuna yo ndi a ti rji na.
10 Ikpe yi a zren ti nkpu tra, mle ba gbron k'ma hon hi ni shulu.

11 Bika mla toh, niki, ndji tra ba
kri wruki ni kontra ko wa kina he
nimi'a; ba ton ba ye nime rji ni
Caesarea.
12 Ruhu a tre gbangban nime du
mi huba hi, ni du mi na yaba ti nkan
na. Mri vayi tanne biyi ba hume, u
ki rihi nimiko igu'a.
13 A vu bla ni tawu nitu wa a toh
Maleka a kri ni koma nda hla wu
ndi, “Ton ndji me hi ni Joppa du ba
hi nji Siman ye, wa ba yo ndi Bitrus.
14 Ani tre niyi nitu lan tre wa ani
kpayi chuwo, iwu baba bi kome!
15 Niwa mi guchi si tre ni ba, Ruhu
Tsatsra a kuni tumba, tsra ni wa a ku
nita ni mumla'a.
16 Mi tika ni lan tre Bachi, niwa
a tre ndi “Yohana a tie batisma ni
mma, ama biyi bi kpa batisma wu
Ruhu Tsatsra.”
17 Niki, Irji nita nuba kpe tsra niwa
a nuta hamma ni du ta han, niwa ki
kpanyme ni Bachi Yesu Kristi, me mi
nha, wa mi kri sen nyu ni Irji?
18 Niwa ba wo kpi biyi, bana sa tre
ni tuma ngana, ama nda nzu nde Irji
hon nda tre ndi, “Irji niu kma sron
sran vri ni biwa ba bi kora'a ngame.”
19 Zizan, biwa bana vra nitu iya
wa a rirhi ni tu Istifanus, ba zren
gbangban ka ri ni Phoenicia, Cyprus
mba Antioch, ndani bla lan tre ni
Yahudawa ba megen.
20 Ama bari mba, ndji bi Cyprus
mba Cyrene ba ye ni Antioch nda bla
ni biwa ba Greek ngame, ndani d'bu
ni bau, tre ndindi nitu Bachi Yesu.
21 Iwo Bachi a he niba, gbugbu
ndji ba kpanyme nda k'ma ye ni
Bachi.
22 Itre ni tu mba aka ku ni ton
ekklisiya ni Urushelima, u baka ton
Barnabas du rju zren gbagban mu
ka ri ni Antioch.
23 Niwa a ye nda toh ti ndindi
wu Irji, a ngri nda nronba duba kri
ngbangba ni Bachi ni suron mba riri.
24 Nitu ana ndji wu ndindi suron,
shuni Ruhu Tsatsra mba suron kri
ngbangban, u ndji gbugbu ba ka
nhani Bachi.
25 Barnabas alu wruhi Tarsus nitu
hi wa to Shawulu.
26 Niwa a too'a, a njiwu ye ni
Antioch, Aye heme ndi ba ki ni
ekklisiya wu seri wawu, nda du ba
gbrontu yo bubu riri nda zita tsro
ndji gbugbu'u. A he ni Antioch mba
ba guchi yo mri ko bi hu; a ndi
Krista.
27 Zizan ni vi biyi, anabawa bari
ba grji ye ni Antioch, rji ni Urushe-
lima.
28 Iri mba, ni nde Agabus, a lu kri,
ni chon Ruhu Tsatsra, nda tre ndi
mem yon ni ye ku ni ngbran meme
wawu. Ekpe a ye he toki ni ba vi wu
Claudius.
29 Nikima, mri ko bi hu'a, tsra ni
gbengblen ma, ba zontu nda tru izo
mba hi ni mri vayi wa ba he ni
Judiya.
30 Ba tie kpeyi, nda tru nklen hi ni
bi ninkon'a zu jni wo Barnabas mba
Shawulu.

12

1 Zizan, wieiweire ni nton wa
Herod, kikle chu'a a saa wo nitu
biwa ba bi ikklissiya ba, nitu du vu
ba tiiya.
2 A wuu Yakubu vayi Yohana ni
Takobi.
3 Hu gon wa ato ndi kima a biya ni
Yahudawa ba, a hon hi ka vu Bitrus
ngame. Kima a he ni ba vi wu bredi
wandi ba klan hamma ni du sa nda
en na.
4 Niwa a vuulo'a, a njiwu ka tro ni
kotro, ni wo sojoji nklan nza du ba
mla ya; a ta son ndji wa ani njiwu
rjuye nu ndji hu kle igan-u nigra.
5 Toki, ba tro Bitrus zi ni tra tro,
ama biwa ba bi ekklisiya ba kri
gbangban ni bre Irji ni tu ma.
6 Nichu wa mble ka nhran hu'a,
Herod anata chu rjuye duba bla tre
nituma, Bitrus a sia kruna ni tsutsu
sojoji harhi, nimi lo ni sraka harhi,
ni bi gben ni nyu nkontra ni duba
mla ta ya nkontra'a.
7 Mle, Maleka Bachi a lu kri tan-
wrhu, ikpan lu ri nda kri bwu tra
wu ko tro'a, ndu ku wrhu Bitrus
ni kosan nda ta'u sh'me ni nna'a
nda hlawu ndi, “Lukri gbagbla,” u
sraka'a ba ju kuhle rjini woma.

8 Maleka a hlawu ndi, “Lo kpame
ni vu lagban wu zame sru.” Bitrus
a tie toki. Maleka a hlawu ndi “Vu
nklon me wu kora'a sru ni hume.”
9 Niki, Bitrus a hu Maleka zren rju.
Ana to ndi kpe wa Maleka a tia a hi
njanji na. A tre ndi a si toh ni raa
mu.
10 Niwa ba zren ka vu y'ba bi gben
bi mumla, mba wu ha, nda ye ni
kikle nkon karfe wu ri ni gbu'a, a
bwu kikima ni bawu. Ba rju grji hu
nkon wu mi gbu'a, u Maleka a kri
kaado.
11 Niwa mren Bitrus a k'ma ye
niwu, a tre ndi, “Zizan, mi mla
toh wu njanji ndi Bachi yi a ton
Maleka ni du ye kpame chuwo ni
wo Hiridus, mba wawu kpi wa Yahu-
dawa ba bata yo shishi ndi ba toh.”
12 Ni mla to toki, a zren hi ni ko
Maryamu iyi Yohana, wa ba yo ndi
Markus ngame, niki ndji gbugbuwu
bana zontu ki si bre Irji.
13 Niwa a wrunkon wu kikle nko-
tra u ri ni ko'a, vivren wa wu ndu ni
ko'a, wa ndema hi Ruda a ye nitu du
ye kpa yo'a.
14 Niwa a wo lan Bitrus nda to ndi
a yi wawuyi, nitu ngyiri ana bwu
nkon a na nda tsutsu ri hi nimi ko'a,
nda ka hla bawu ndi Bitrus kri ni
nyu nkontra wu kora.
15 Ba kri hlawu ndi, “Wu sran.”
Ama a kri gbangban nitu a hi njanji.
Ba tre ndi, “A hi ibrji ma.
16 Ama Bitrus ana donme ni
wrunko'a na, ni bwu nko mba, ba
too nda kri bwunyu yo ni h'yo.
17 Bitrus a ti ba niwo duba son
gbangbi, nda bla bawu nitu wa
Bachi a njiwu rju ni kotro. A tre ndi,
ton ba hi ni Yakubu baba mbru mri
vayi ba nitu kpeyi. Mle a lu don ba
nda zren hi ni buburi nkan.
18 Niwa mble a nhra, ana tsitu
fime wa a ri ni mi sojoji ba na nitu
ka ahi ngye ti Bitrus.
19 Hu wa Hiridus a wa nda na too
na, a mye bi gben ba nda yo ba ni
duba wu ba. Hu ki, a grji rji ni
Judiya hi ni Caesarea nda ka son
niki.
20 Zizan Hiridus a shu ni nfu ni
ndji bi Tyre mba Sidon. Ba hi niwu
nitu kpe riri, nda weire Blastus, wa
ani zo ninkon chu'a ndu, andi du
yo nyu zoba, ba mye ndi duba ki ni
sikpe ni gbungblu meme wu nikon
chu'a.
21 Ni vi wa ba yo'a, Hiridus a sru
nklon ma u bi chu nda son ni ruron
wu tu chuma, nda lu tre ni ba.
22 Ndji ba ba kpagro ndi, “Wayi hi
lan Irji ana wu ndji na!”
23 Hari me, Maleka Bachi a kri
yo wru, nitu ana nu Irji ninkon na;
ntson mra ba kri rhiwu wuu.
24 Ama lantre Irji a si bwu bran
ndani krigbu.
25 Niki, niwa Barnabas mba
Shawulu ba kle ndu zren mba, ba
k'ma zren rji ni Urishelima, nda
nji nha niba Yohana, wa ba yo ndi
Markus

13

1 Zizan ni Ekklisiya wu Antioch,
Anabawa baba bi tsro bari bana
he. Bana ba BArnabas, Siman (wa
ba yondi Niger), Lucius wu Cyrene,
Manaen (vayi Herod wu retrarch wa
bana kpa'u nji toh wu ngrji hi mba),
mba Shawulu.
2 Niwa basia bre ni kaa rhi kpe
nda ni nzu Bachi hon, Ruhu Tsatsra
a tre ndi, “Chuu ba Barnabas mba
Shawulu zi tinkan nimu, ni duba ti
ndu wa mi yoba duba ti.”
3 Hu bre ni kaarhibiri, mba yo
woh ni tumba, ba tru ba yo ni duba
hi.
4 Kima, Barnaba mba Shawulu,
niwa Ruhu Tsatsra a ton ba rjuhi'a,
ba grji hi Seleucia; rhiniki ba wu
jrigi mma hini Cyprus.
5 Niwa ba he ni gbu Salamis, ba
d'bu bla lantre Irji nimi ko Syn-
agogues wu Yahudawa. Yohana
ngame a he niba toh wu zoba.
6 Niwa ba zren kaagon nclan
meme gbungblu kima hi ni Paphos,
ba ka tsra ni ndji wu katibrji ri ndi
Yahudi wa ana anabi wu che, wa
ndema ana Bar Yesu.
7 Ndji wu katibrji ana ta zren
zontu ni kikle ndji wu gaatre,
Sergius Paulus, wa aheni mre toh
kpe kpukpome. Igu yi a yoye ni

kpama, ba Barnabas mba Shawulu, nitu a nison wo lantre Irji.
8 Ama Elymas “Wu katibrji” (toki ba k'ma ndema sran) a lu kri sen nyu wu ka kpanyme niba; a ta son k'ma kikle Iguwu gaatre rju ni nkon kpanyme'a.
9 Niki Shawulu, wandi bata yondi Bulus ngame, shuni Ruhu Tsatsra, a yo shishi yau gbahme
10 nda tre ndi, Iwu vren brji, wu shuni kpi kankan wu gyru mba meme dri. Wu kame ni ko ngye wa a he ni nkon tsatsra'a. Wuna don me ni k'ma sran nkon triime wu Bachi, ka ana naki na?
11 Zizan ya, Iwoh Bachi a he ni tume, wu k'mati ndji wu mfyen. Wuna toh kpanrhi wu nton bari na.” Hihari niki, ikpe too iwru mba bwu a ku nitu Elymas; wa dusi zren ni kaagon siwa nji duba vu ni wo tsro nkon.
12 Huwa kikle wu gaatre a toh kpewa a zren'a, a kpanyme, nitu tre wu Bachi wa a wo'a, a nuu rhimre ni sissri.
13 Zizan Bulus baba kpukpan ma ba ba wru zren hu ni nokn maa rjini Paphos nda ka rini Perga wu Pamphylia. Ama Yohana a kaba don nda k'ma hi ni Urushelima.
14 Bulus baba kpukpan ma ba zren rhi ni Perga nda ka rini Antioch wu Pisidia. Niki bahi ka rini Synagogue chachu Sati nda ka kuson.
15 Hu, vu bla nha wu doka mba wu ba anabawa ba, bi ninkon wu Synagogue ba ton ba ni tre ndi, “Mri vayi, bita he ni tre wu nron ni ndji biyi, bika hla.”
16 Niki Bulus a lu kri nda nzuwo tibawu nda tre ndi, “Ndji bi Israila baba biyi wa bi klu Irji, woo yi.
17 Irji wu ndji bi Israila yi a chu ba bachimbu nda du ndji ba bran ti gbu, niwa bana ki meme Egypt, mba ni woma waa nzu hon, a nji ba rju nikima.
18 Ni nton mla ise tso-tra-don-nza (40) a tiya nji ba nimi gbungblu tsutsu miji. / Vunvu nha bi sen bari ba yo ndi / Wu ise mla tso-tra-don-nza asi mlabaya nji ni gbungblu tsutsu miji. /
19 Hu gon wa a yra gbungblu ndji tangban wa bana he ni meme Canaan'a, a ban meme mba nu ndji mbu ni du k'ma ti umba.
20 Ikpe biyi ba rhuhe toki zan se 450 wa baka hi ye. Hu gon kpi biyi, Irji a nuba bi gaatre ka tsra ni nton anabi Samuel.
21 Mle ndji ba ba mye ndi du nuba chu, u Irji a nuba Shawulu vren Kish, ndji wu grijhi Benjamin, ni du hon ti chu nitumba wu se tso-tra-don-nza.
22 Hu kima, Irji a churhu ni tuchu'a, nda nzu Dauda hon ni du k'ma he chumba. Ana Dauda yi wa Irji a hla tre ni tuma ndi, “Ngye mi ye toh Dauda vren Jesse a hi ndji wa ani hu sron mu, wa ani ti wawu kpiwa Mison ni du ti.
23 Rhini h'pu iguhi Irji njiye ni Israila ndji wu kpachuwo, Yesu wa ana shirji ni tu a ni ti toki.
24 Niwa Yesu a rhihe ye, Yohana a d'bu batisma wu k'ma sron sran ni ndji bi Israila wawu.
25 Niwa a ta kle ndu ma, a tre ndi 'Bi rhimre ndi me mi nha?' Me, Mina wawuyi na. Ama srenton, iri ni ye hu gon mu, lagban za ma me mina mlakri wa mi siwuna.
26 Mri vayi, mri wu iyi Ibrahim, baba biwa ba he nimi mbi wa ba klu Irji, ahi ni tawuyi mba ba ton tre wu kpachuwu yi ye.
27 Ni ndji biwa ba ki ni Urushelima, baba bi tuchu mba, bana mla too na nda du lantre ba anabawa wa ba ta bla chachu ni vi wu Sati'a, a hon tumba niwa ba kaamba niwu.
28 Niwa ba wa ndana toh kpe wu lowu wu qu na, ba yo Pilate ndi du wuu.
29 Niwa ba kle wawu kpi wa bana nha nituma'a, ba banwu grji rhini kunkron'a nda kawu yo kru nimi ibe.
30 Ama Irji a nzuulu rjini qu.
31 Wu vi gbugbuwu ndji waba hu rji ni Galili ye Urushelima basi too. Ahi ndji biyi yi basi bla kpi wa bato nituma ni ndji ba.
32 Niki ki hla yiwu tre ndindi,

shirji wa a ye niba bachimbu
33 a du ba ye he toki nitawu, mri
mba, nitu wa a nzu Yesu lu. Na wa
ba nha ni Zabura wu ha: “Wu hi wu
vren mu, luwa mi k'ma ti time,/
34 Nituwa a nzuu lu rji ni qu nitu
du na la ka k'ma ye na, Irji a tre toyi:
/ Mie nu tsatsra mbalulu wa mi shirji
ni Dauda.
35 Nitu ki ala tre ni Zabura ri ngari
ndi “Wuna du tsatsra me du toh gla
na.'
36 Niwa Dauda a kle ndu wa Irji
a son niwu'a ni k'ba bi ngrjima,
a ku kruna, e ba karhuu baba ba
bachima, e k'ma ma a toh gla.
37 Ama wawu wa Irji a nzu lu'a
ana toh gla na.
38 Niki bika toh, mri vayi, ndi,
zu ni wo guyi, ba d'bu nihiwu,
kpawruhle lahtre.
39 Zuni wu, ko nha wa a kpanyme
ani kpa yandindi nitu wawu kpi wa
doka Musa ana toh ya ndindi niwu
na.
40 Nikima, mla zren nitu kpi wa
anabawa ba tre nituma duna hon
nitu mbi na:
41 Mla ya, biyi bi kpa wruhle, ni ya
ni nyu ni w'ho, mle ni qu kado; Toh,
mi nji ndu niye nimi vi mbi biyi, Ndu
wa bina kpanyme niwu na, ko ndrjo
ri nita d'bu bla yiwu.'”
42 Niwa Bulus mba BArnaba ba
lusi hi, ndji ba ba breba ni duba la
tre lan tre ba ngari ni chachu Sati
wu hu kima.
43 Niwa ku son mba wu Synagogue
a ye kle'a, yahudawa gbugbumba
baba biwa ba kpanyme nda k'ma
ni hu Irji mba ba hu Bulus mba
Barnaba, e ba tre niba nda nron
ba ndi duba kri gbangban ni nkon
ndindi wu Irji.
44 Nivi Sati wa aka hu kima, igbua
wawu ba ye zontu ki nitu duba wo
lantre wu Bachi.
45 Niwa Yahudawa ba ba toh
kpaandi ba, ngu a shu ni sron mba,
nda duba tre meme nitu kpi wa
Bulus a tre'a, nda si mren'u.
46 Ama Bulus mba Barnaba ba tre
rju ni gbengble sron ndi “Abi wa du
yi guchi wo bla lantre Irji. Ni toyi bi
tru hle rjuni kpa mbi, ni ban kpambi
ti wa bina mla wu kpa vri wa ana
kle na, tooyi, ki k'ma hi nibi wa ba
bi kora.
47 Toki Bachi a mmhata gbangban
ni tre ndi, 'Mi yoyi nji kpachuwo
hi ni gbungblu nkankan wu meme
wawuu.'”
48 Niwa bi kora'a ba wo tre yi, ba
ngyiri nda nzu hon lantre wu Bachi.
Wawu biwa a yoba yo ni duba kpa
ivri wa ana kle na, ba kpanyme
niwu.
49 Lantre Bachi a zren hi ni ngbran
kima wawu.
50 Ama Yahudawa ba ba chon
mmba bi ninkon ndani kri gbang-
ban ni hu'a, baba lilon bi tsro nkon
wu hu ni gbu'a. Ba chon iya yo nitu
Bulus mba BArnaba nda duba zuba
vrarju ni ngbran kima.
51 Ama Bulus mba Barnaba ba
kpon meme zamba rju du hon
tumba. Mle ba hi ni gbu Iconium.
52 E mri ko bi hu ba ba shuni ngyiri
mba ni Ruhu Tsatsra.

14

1 Aye he toki ni Iconium, wa Bulus
mba Barnaba ba ri hi nimi Syna-
gogue wu bi Yahudawa ba, nda ka
tre hu ninkon wa kpaandi, ba Yahu-
dawa baba Greeks ba kpanyeme.
2 Ama Yahudawa wa ba kamba ni
zren huba'a, ba chon dri bi kora ba
nda duba ti nfu ni mri vayi mba.
3 Nitu ki, ba ki niki gbron nton,
ndani bla gbangban me ni gbeng-
blen Bachi, ndani tsro ba du ba toh
tre wa a ton ba wu ya ndindi. A ti
toki niwa a tsro kpanyeme wa ndji
ba toh ni kikle kpi waasi ti ni shishi
mba, zu ni wo bulus mba Barnaba.
4 Ama ndji bi gbu'a ba gaanyu,
bari ba kri ni ngbala Yahudawa, i
bari ni manzani ba.
5 Wawu mba, bi kora mba Yahu-
dawa (baba bi ninkon mba) ba wa
nkon wu vu ba yo ya nda ta ba Bulus
mba Barnaba ni tita,
6 ama niwa ba ble wo toki, ba
tsutsu hi ni igbu bi Lycaonia, wu
Lystra mba Derbe baba kaagon gran
bi koki,

7 niki ba si zren ni d'bu tre
ndindi'a.
8 Ni Lystra, iguri a son, hamma ni
gbengblen ni zama, chon kple rhi ni
nne yimma, wa ana zren to ni son
ma na.
9 Iguyi a wo bulus si tre. Bulus a yo
shishi ma niwu nda toh ndi a he ni
sron kpanyeme nitu kpa sii kpama.
10 Niki a tre niwu ni kikle lan ndi,
“Lu kri ni za me.” Mleigu'a a lu za
kri nda zren kaagon.
11 Niwa kpaandi ba bato kpewa
Bulus a ti'a, ba nzu lan ba ndani tre
ni el'pa Lycaonia, “Ba rji ba ba k'ma
rhu too ndji nda grji ye nita.”
12 Ba yo Barnaba ndi “Zeus,” mba
Bulus, “Hermes,” nitu wawuyi ana
ninkon wu lantre'a.
13 Priest wu irji zeus, wa koobre
ma ahe ni kogon kikle gbu'a, anji
kikle lando wa ba yra ni loh bre ye
ni kikle nkontra gbu'a, wawu mba
gbugbu ndji ba, nitu duba ye gon
nton nibawu.
14 Niwa manzani ba, Bulus mba
Barnaba ba wo toki, ba y'ba nklon
mba nda tsutsu hi nda ka kuuyi ni
mi ndji ba
15 nda ni hla ndi, “Indji-lon, nitu
ngye bi ti kpi biyi? Kita ngame ki
ndji, ni kpa too wumbi. Kisi bla
tre ndindi ni yiwu nitu duyi k'ma
gon don meme kpi ndi ye ni Irji
wu sissren, wa a ti shulu, ni memee
ni kpaama teku, mba wawu kpi wa
bahe ni mi mba.
16 NI k'ba wa baka hiye, a du
gbungblu du ba zren ni nkon
kankan wu mba.
17 Ni kima me, ana hamma ni don
wa ba bla kpewa ba to nituma na,
niwa a ti kpiwu bi nda nuba mma-
lu rhini shulu mba ntonlu wa niye
nuyi klo biri bran; shuuni sron mba
ni biri mba ngyiri kpukpome.
18 Ni lantre bihi me, Bulus mba
Barnaba ba mla zu ndji ba megen
bubu gon nton ni bawu.
19 Ama Yahudawa bari wa ba rhini
Antioch mba Iconium, ba ye kma tu
ndji ba sran ni gyru bre. Ba taa
Bulus ni tita nda ngbiwu rju hi ni
kogon gbu'a, nda ban ni mren mba
ndi a qu ye.
20 Ni kime, niwa mriko ba ka kri
kaagon nitu ma, alu kri nda zren ri
ni mi gbu'a. Ni vi wa a hu kima, a hi
ni Derbe wawu'u mba Barnaba.
21 Hu gon wa baka d'bu bla tre
ndindi nitu ma, ni mi gbu'a nda
mriko gbugbu, ba k'ma ye ni Lystra,
ni Iconium mba ni Antioch.
22 Ba si nron mriko ba duba kri ni
sron gbangban nda yo ni bawu du
ba na k'ma ya gon ni kpa nyme mba
ndani tre ndi, “Abi toki duta ri ni ko
Irji hu ni nkon iya
23 Niwa ba yo bi ninkon nitu mba,
ni ekklisiya ba, nda bre Irji hamma
ni rhikpe, ba kaba yo ni wo Bachi
wa nituma yi ba kpa nyeme.
24 Mle ba zrenzu ni Pisidia nda ye
ri ni Pamphylia.
25 Niwa ba kle bla lantre'a ni
Perga, ba grji hi ni Attalia.
26 Rhi niki ba zren zu nitu mma ka
rini Antioch, ni bubu wa bana nzuba
yo ni toh ti Irji wu ndu wa baka kle'u
zizan.
27 Niwa ba ye ri nimi Antioch,
ba yo ekklisiya zi ni bubu riri, nda
vubla bawu wawu kpiwa Irji a ka ti
niba, mba nitu wa a bwunko wu kpa
gbangban ni biwa babi kora'a.
28 Ba kii wu gbron nton ni ba
mriko ba,

15

1 Indji bari ba grji rji ni Judiya ye
ni Antioch nda ye bla tsro ni mri
vayi ba ndi, “Bi tina duba han mbru
ni yiwu hu njo tre Musa na, bina kpa
chuchuwo na.
2 Kpeyi a vu tu Bulus mba Barnaba
zon ti nkan nda duba kri senyu ni
ba. Niki, Bulus mba Barnaba, baba
bari ni mi mba, ba chuba ndi duba
hon hi ni Urushelima nda yi son ni
ba manzani baba bi ninkon ba nitu
duba tu tre'a.
3 Nitu ki, niwa ekklisiya a ton
ba'a, ba zren zu ni Phoenicia mba
Samaria, nda si bwu bla sran sron
wa bi kora'a ba kpa'a. Ba nji ngyiri
kpukpome ye ni mri vayi ba.
4 Niwa ba ye rini Urushelima,
ekklisiya mba manzaniba baba bi

ninkon ba ba kpaba ni wo ha, i baka
vu kpi wa Irji a ti bawu'a bla ni
bawu.
5 Ama ndji bari, ni mi biwa ba
kpanyeme'a, wa bahe ni mi grji bi
Pharisee, ba lu kri nda tre ndi, “Ani
kpe wuti ni duba vu ba han mbru
nda yo tre gbangban ni bawu duba
hu tre doka Musa.”
6 Niki manzaniba baba bi ninkon
ba ba zontu ki nitu duba mla kpeyi
yato.
7 Hu gon sen nyu ni kpamba,
Bitrus a lu kri nda tre niba ndi, mri
vayi, bito ndi, ni nton ndindi wa aka
hi ye'a, Irji a chu ni mi mbi, nitu ni
nyu mu, Bi kora ba duba wo lantre
wu tre ndindi'a, nda kpanyeme.
8 Irji, wa ato dri'a a mla bla ni
bawu niwa a nuba Ruhu Tsatsra, toh
waa ati nitawu;
9 ndana chuta ti nkan ni ba na,
niwa a vu sron mba se ni toh kri
gbangban.
10 Zizan nitu ki, ahi ngye duyi ni
tsra Irji, niwa bi klo ilo wu ya nitu
nkanto wu bi hu'a wa ba timbu, ni
kita kina mla to ba nji na'a?
11 Ama ki kpanyeme ndi ki
kpachuwo nitu ya ndindi wu Bachi
Yesu, na baba me.”
12 Kpaandji ba wawu ba ki ni
gbangbi niwa ba si sren ton ni ndu
wu bwu ya mba wu kanyu yo ni
w'ho wa Barnaba mba Bulus ba vu
si bla nitu wa Irji a ti ndu ni mi Bi
kora'a, zuni wo mba.
13 Hu gon wa ba tre kle'a, Yakubu
a saa nda ni tre ndi, “Mri vayi, yo
ton ndi wome.
14 Siman a hla yiwu niwa Irji ni ya
ndindi ma ni mumla azo bi kora'a
nitu du ban rhi ni ba, ndji wu
ndema.
15 Lantre ba anabawa a kpanyme
ni kii, na wa ba nha'a.
16 Hu gon kpi biyi, mi k'ma ye,
mba miye mme ngari, ko wu zontu
ni Irji wu Dauda, wa a zilhe ye; Mi
nzu sazi, ni du wron meme ma du
k'ma ye to ana he,
17 ni du mbru ndji wa ba don'a,
duba wato Bachi, baba wawu bi
kora wa ba yo ba ni ndemu.'
18 Ikpe yi yi Bachi a tre ndi, A
nhati kpi biyi wa bato rhi ni sen'a?
/ Nk'ma vunvu wu Greek bi sen wa
ba he ni tu tre wandi a nkan / Ikpe
yiyi wa Bachi a tre, ni tuma yi, ba
toh wawu kpi wa ba ti nisen.
19 Nitu kima, mi ban zi ndi kina ti
ba ya na, baba bi kora wa ba k'ma
ye ni Irji.
20 Ama ki nhahi ni bawu ndi a tre
wa s tsra, duba chukpa mba ti nkan
ni kpa ti meme gunki, wrhuni hu
mba mba ni nn'ma wa ba wuu ba
ndwuto, mba rhini iyi.
21 Nitu Musa, ba d'buhla ni gbu
nkankan, rhini k'ba bi sen, a ye ni
zizan wa basi bla nimi Synagogue
chachu ni vi Sabbath.”
22 Niki a bi ya ni manzaniba baba
bi ninkon ba, mba ekklisiya wawu,
duba chu Juda wa ba yo ndi Barsab-
bas, mba Sila, wa bana bi ninkon wu
bi vayi ba, nda ton ba hi ni Antioch
baba Bulus mba BArnaba.
23 Nha zuni wo mba, “Rhini man-
zani baba bi ninkon ba, mri vayi
mbi, hini mri vayi bi kora nimi
Antioch, Syria mba Cilicia ki chi yi!
24 Nitu ki wo ndi ndji bari ba
rhunita hama ni kpanyime mbu,
nda ka si chonyi ni lan tre wa a kpa
sron mbi ti meme'a.
25 A bi ya nitawu, wa ki k'ma sron
mbu yo ni bubu riri, ndi chu ndji
biyi wa ki tonba ye ni yi baba mri
vayi bi mlason mbu, Barnaba mba
Bulus,
26 ndji biwa ba ban tu yo ni nkon
qu nitu nde wu Bachi Yesu Kristi.
27 Nitu ki, ki ton Juda mba Sila, Wa
ba vu bla ni yiwu, kpi biyi ngame ni
lantre mba.
28 Nitu a ya bi ni Ruhu Tsatsra mba
ni tawu, du kina la ban ndu ya sa
nha nitu mbi zan wa a he toki ye:
29 ndi du yi chuwo rjuni kpi wa ba
ton ni brji, ni iyi, kpi wa ba wuu ni
ndwu to, mba rhini latre wamba ko
lilon. Bita chu kpambi wru ni kpi
biyi, zren ni bi yiwu. gbuchu.
30 Niki, niwa ba kle nda yo ba
ninkon, ba zren grji hi ni Antioch,
hu gon wa ba vu gbu ndji ba zontu

zi bubu riri, ba ka vunvu wa ba nha
bawu nuba.
31 Niwa ba bwu bla, ba ta kpe nitu
nron tre wa ba kpa'a.
32 Juda mba Sila, wa bana an-
abawa ngame, nronba mri vayi ba
ni lan tre gbugbuwu nda zoba kri
gbangban.
33 Hu gon wa ba fon ki niki, ba tru
ba hi ni si sran rhini mri vayi ba hi
ni biwa bana ton ba'a.
34 Vunvu wu bi zan, bi son bana he
ni nklan 34 na (Ya Ndu Man.15:40).
Ama a toh bi du Sila du k'ma son
niki.
35 Ama Bulus mba Barnaba ba kii
ni Antioch ndani tsro nda ni bla
(baba gbugbu bari) lan tre wu Bachi.
36 Hu gon vi bari, Bulus a hla ni
Barnaba, “Ki k'ma hi zizan ni ki hi
tsri ni mri vayi bi gbu wa kina ka
d'bu hla lantre Bachi, niki toh ka ba
heni ha.”
37 Barnaba a son ban Yohana wa
ba yondi Markus, nji nha.
38 Ama Bulus a rhimren ndi ana bi
du ba ban Markus na, waa ana kaa
ba don ni Pamphylia nda na la huba
ni ndu'a na.
39 Niki, kikle sen nyu a gaaba nda
du ba hu nkon nkankan ni kpamba, i
Barnaba a ban Markus hu ni kpama,
nda dran rju hi ni Cyprus.
40 Ama Bulus a chu Sila nda rju
kunkon hi, hu wa mri vayi ba ba vu
ba sru ni nji ndindi wu Bachi.
41 Mle a zren zu ni Syria mba
Cilicia ndani gbre kri gbangban ni
ekklisiya ba.

16

1 Bulus ngame aye ni Derbe mba
ni Lystra, niki vrenko wu huuri
wa ndema hi Timotia he, vren wa
Yahudawa ri, wa a kpanyime niwu,
ama tima ana ndji Greek.
2 Mri vayi wa bana he ni Lystra
mba Iconium bata tre ndindi ni
tuma.
3 Bulus ata son du zren huu ni tuki,
a bau njinda gen-mbru niwu, ni du
Yahudawa wa ba he ni bubu baki du
ba toh, nitu bana toh ndi tima ana
Greek.
4 Niwa ba hu nkon si hi zu nimi
gba ba, basia zren nihu nkon tsatsra
wa manzani ba mba bi ninkon biwa
ba he ni Urushelima ba m'ha yo
duba hu.
5 Niki ekklisiya ba ba kpa ti ng-
bengblen ni kri gbangban nitu hu
nkon'a nda du kri mbru mba a si
hon chachu.
6 Bulus mba bi zren niwu ba zren
zu ni ngbran Phrygia mba Galatia,
nitu Ruhu Tsatsra ana ti gbuchu ndi
du ba na d'bu lan tre'a ni ngbran
Asia na.
7 Niwa ba zren ye ti weiweire ni
Mysia, ba yo sron zuni Bithynia,
ama Ruhu Yesu a zuba.
8 Niki ba vu Mysia y'ba nda grjiye
ni gbu Troas.
9 Bulus a toh ni mira ni chu; ndji ri
wu Macedonia a kri ki nda si bre'u
nda ni tre ndi, “Ye nita ni Macedonia
ni ye zota.”
10 Niwa wa Bulus a hrara toki, ki
krilu si wa nkon wuhi ni Macedonia,
nitu ki ban ndi Irji mba yo ta du ta
ki hi bla tre ndindi ni bawu.
11 Ki kuu zren hu ni nkon ma rhini
Troas, ki hu trime nkon wa ani njita
zu ni Samothrace, nda duta ka rhini
Neapolis ni mbewa aka wu vi kima.
12 Rhiniki, ki hi ni Philippi, wandi
ana kikle gbu wu Macedonia, gbu
wa a zan bi ni ndu wu ngbran
kima mba wa aheni wo bi tuchu wu
Romawa; ki ki niki wu vi wa a fon
bran.
13 Ni vi Sabbath (Chachu Sati), ki
zren rhu ni kikle nkontra gbu'a wa
a he ni kosan ba'a, bubu wa ki ban
ndi ani bi wu bre. Ki kukhi ni tre ni
mmba wa ba ye zontu ki'a.
14 Iwari wu nde Lydia, wa a ta le ni
ikpi nklon sru, rhi ni gbu Thyatira,
wa ata hu nkon Irji, a yo ton si wota.
Bachi a bwu sron ma ni du mla wo
kpe wa Bulus asia tre'a.
15 Niwawu mba bi koma, ba kpa
batisma, nda bre ta ndi, “Bita kpa-
nyme ni me ndi mi kri gbangban ni
hu nkon Bachi, bi ka ye ni komu.”
Nikima a weireta du ta kpanyme.
16 Niwa ki sia hi bubu bre, vrenwa
ri wa ana gran, nda he ni brji wu toh
kpe nda nran, a ye zontu nita. A ta

nji nklen gbugbuwu ye ni ti ko ma
nitu ndu nran wa ata ti'a.
17 Iwa yi a zren si huba Bulus nda
d'bu si hla ndi, “Biyi bi mri koh wu
Irji wa a zan nzu hon. Ba ki bla nkon
wu kpachuwo ni yiwu.”
18 Asi ti toyi wu vi gbugbuwu.
Ama Bulus, nitu vrenwa a yo nfu
branbran, a k'ma nda hla ni brji'a
ndi, “Mi mmha'u ni nde Yesu Kristi,
rju ni kpa ma.” Mle a rju ni nton
kima.
19 Niwa bi ti koma ba toh ndi nkon
kubu mba a kle, ba vu Bulus mba
Sila nda gbi ba hi ni tsutsu bubu wa
ba le ni kpi, niwa bi ninkon gbu ba
ki'a.
20 Niwa ba nji ba ye nu bi blatre
(Alkali), ba tre ndi ndji biyi ba nji iya
rini kikle gbumbu. Ba Yahudawa.
21 Ba bla tre njo wa ana he nitu
nkon wa Romawa ba kpanyme duta
hu na.
22 Niki kpaandji ba lu hon wawu
mba, nitu Bulus mba Sila; Alkali ba
ba y'ba ba nklon mba ju nda mmha
duba hloba ni kunkron j'bo.
23 Niwa ba hloba ni wo gbugbu
nitu mba, ba tru ba sru ni ko wu tru
nda mmha ndji wu tro'a du mla yo
shishi nda na du ba gbuj'bu na.
24 Hu gon kpa mmha yi, ndji wu
tro'a, a tru ba sru ni tra wu komi
nda vu ba za mba lo nha ni kunkron
gbangban.
25 Mla tsutsu chu, Bulus mba Sila
ba sia bre Irji nda ni yo se wu nzu
Irji hon, i mbru biwa ba tro ba
ngame'a ba sia sren ton niba.
26 Niki, kikle grju meme a lu ti, nda
du nchimeme wu ko tro a grju, mlee
nkon ba wawu ba bwu yo hwo, mba
ba sraka wa ba lo ba niwu'a ba si
hle.
27 Igu wu troba'a a lu sh'me ni nna
nda toh nkontra kotro ba ba bwu
kri ni hwo, a gbron guglo Inji wu
nduma ndani wuutuma, nitu a ban
ndi biwa ba troba ba rju nawo ye.
28 Bulus a yo gro ni kikle lan nda
tre ndi, “Na ti kpame kpe na, nitu
wawu mbu ki he ni wayi.”
29 Igu wu troba a yo duba nji ilu
kpan njiwu, nda tsutsu ri ni tsenza
kpa mba sissri nda ka kukru ni
shishi Bulus mba Sila.
30 Nda nji ba rju nda tre ndi, “Mi
nuyi ninkon, mi ti ngye ni dumi kpa
tumu chuwo?”
31 Ba tre ndi, “kpanyme ni Bachi
Yesu, niki wu kpa kpachuwo, ni wu
baba biwa ba he ni ko me.”
32 Ba hla lan tre wu Bachi niwu,
baba ni ko nha ni mi koma.
33 Niki, igu wu tro'a a vu ba ni nton
kima wu chu'a, nda ka ngla mkpan
mba, niki wawu mba bi koma wawu
ba ti batisma ni bawu.
34 Niwa a nji ba Bulus mba Sila
hon hi ni koma nda ka nuba biri, a
ta kpe kpukpome, ni ndji biwa ba he
ni koma'a, nitu a kpanyme ni Irji.
35 Zizan, niwa mble a nhran, alkali
ba ba ton du hi ni bi gben'a, ndi “Du
ndji bi mba hi kpamba.”
36 Igu wu tro a vu lan tre ba bla
ni Bulus mba Sila andi, “Alkali baba
ton lan tre ye ni me ndi du mi du yi
hi. Zizan nikima, ye rju hi yi ni si
sron.”
37 Ama Bulus a hla bawu ndi, “Ba
vuta hlo tsi ni shishi ndji, hamma
ni tsra ta toh, niwa me ki mri son
meme Roma, nda tru ta sru ni kotro,
zizan ba son juta rju ni rhiri? A'a!
Du ba ye kimba nda ye njita rju.”
38 Bi gben ba baka vu tre biyi bla
ni ba alkali ba, niwa ba wo ndi Bulus
mba Sila ba mri gbungblu Roma,
ikpe'a anuba sissri.
39 Alkali ba ba ye bre ba nda nji
ba rju, nda bre du ba rju ni gbu'a hi
kpamba.
40 Niki, Bulus mba Sila ba rju ni
ko tro'a nda ye ni ko Lydia. Niwa
ba Bulus mba Sila ba to mri vayi ba,
ba nhronba duba ki gbangban, nda
mle, rju hi kpamba rji ni gbu'a.

17

1 Zizan, niwa ba zren zu ni igbu
bi Amphipolis mba Apoloniya, ba ye
ri ni kikle gbu Tesalonika, bubu wa
synagogue wu Yahudawa a he.
2 Bulus, toh wa a ta tia, hi ni ba,
nda ban vi Sati tra si vu mla ya ni
mi nha tre BAchi niba.

3 A sia bwu tre Bachi nda ni mla
bla ndi a tsra kri ni du Kristi du ti
ya nda la lu rhini kwu. A hla ndi
“Yesu yi, wa mi d'bu bla ni yiwu a
wawuyi hi Kristi.”
4 Yahudawa bari ba kpanyme nda
zontu ni Bulus mba Sila, baba
gbugbu ndji bi Greek wa ba kri
gbangban ni hu, mba imba bi
ninkon, wa bana fii me ngame na.
5 I Yahudawa wa bana kpanyime
na, nitu ba shu ni ngu, ba vu ndji
bari bi meme dri rji ni bubu-leni-
kpi wu gbu'a, nda kplu kpaandji ye
zontu nda chon gbu'a duba yra gro
ni nfu. Ba ri ni nfu kima ni ko Jason,
ndi ba wa vu Bulus mba Sila nu ndji
ba.
6 Niwa bana to bana, ba gbi Jason
baba mri vayi bari ye ni bi ninkon
u gbu'a nda ni yii, “Ndji biyi wa ba
k'ma gbungblu wawu sran hon grji
ba ye ni wayi ngame.
7 Ndji biyi wa Jason a kpa ba; a;
zren mba ni hu nkon nkan ni gbren
tre wa Siza a yo'a, ba bla ndi niko
chu ri nkan he wa ba yondi Yesu.
8 Ba kpa suron kpaa ndji ba baba
bi ninkon gbu'a ti meme ni kpi biyi
wa ba wo'a.
9 Hu gon wa ba chu Jason baba
mbru mba ru ni wo bi lo ba, ba
chuba chuwo duba hi.
10 Ni chu kima, mri vayi ba ba tru
Bulus mba Sila hi ni Beriya. Niwa
ba ri niki, ba ri hi ni mi sinagog wu
Yahudawa ba.
11 Zizan ndji biyi bana he nitu mla
to zan bi wa ba he ni Tasalonika,
ba kpa lan tre'a ni sron ndindi, nda
bwu lan nha chachu nda shle si ya
nitu duba to ka kpi ba ba tokii.
12 Nitu kima, gbugbu mba ba kpa-
nyime, hu ni mba Greek bari wa
ba yaba ni nfutu, baba gbugbu lilon
bari.
13 Niwa Yahudawa bi Tasalonika
ba wo ndi Bulus a sia d'bu ni bla lan
tre Irji ni Bariya, ba hi niki nda ka
chon kpaa ndji ba hwu dri.
14 Mle, mri vayi ba ba tru Bulus
du hi hu nkon wu tu kpaa ma, i Sila
mba Timoti ba ki niki.
15 Biwa ba sia tsro Bulus nkon a
ba njiwu aren gbron ka tsra ni kikle
gbu wu Athens. Niwa ba don Bulus
niki, ba kpa tre nitu kpe wuti rji
niwu hi ni ba Sila mba Timoti, ndi
duba sima ye niwu.
16 Zizan wa Bulus a sia gben ye
mba ni Athens, langbiri sron ma a si
chon niwa a to gunki ba shu ni kikle
gbu'a.
17 Niki a si bla ndani k'ma sran
ya chachu ni mi sinagog baba Yahu-
dawa baba bari wa babi hu nkon
Irji, mba nimi bubu wu leni kpi baba
biwa ba heni ki.
18 Niki ngame bari bi to rhimren
gban, wa babi Epikurean mba Stoic,
ba zontu wu sen nyu niwu. Bari ba
tre ndi, “A ngye wa ndi wu gbla nyu
treyi si son hla?” Bari ba tre “A rju
ndji biwa ba yo ndi du ba ye hu mri
Irji wa bana to tumana,” nitu a sia
dbu bla tre ndindi nitu Yesu mba ta
sh'me ni kwu ma.
19 Ba ban Bulus hi ni Areopagus,
nda ni bla ndi, “Wu la mla bla nitu
tsro isa yi wa wu sia bla?”
20 Nitu wu nji kpi wa kina to tuma
na ye ni ton mbu. Nikima, kisonb
mla to tumba.”
21 (Zizan bi Athens ba wawumba
baba bi tsri wa ba kru nha niba'a,
ba sia wu nton mba ni kpe na, hama
ni ndu bla mba srenton nitu ikpi isa
wa ba rini gbu).
22 Niki Bulus a lu kri ni tsutsu
Ariopagus nda tre ndi, “Biyi ndji
Athens, mi to ndi bi bi hu nkon bre
irji ni za nkankan.
23 Niwa mi zren zu si hi, mi mla ya
nito kpe wa bi nzu hon ni bre mbi.
Mi to iko bre ri wa bi nha “Ni Irji
wa bina to na,” Ikpe wa bi nzu hon
ni bre nina too na, wawuyi mi bwu
bla ni yiwu.
24 Irji wa a ti gbungblu wawu mba
kpi wa ba he nimi ma, nitu wawuyi
hi Bachi wu shulu mba meme, ana
son ni ko bre wa ba me ni wo na.
25 Ana wo ndji mba ni tindu niwu
na, ana ndi ani wa kpe ni wo ndji
na, nitu a hi wawu kima mba ni nu
ndji vrison sisren mba gbron vri ni
kpi wawu.

26 Rhi ni ndji ri, a ti gbungblu ndi
ni duba ki ni tu gbungblu meme,
nda tsra nton mba nyu dren bubu
ki mba,
27 nitu duba wa Irji ka ba ma
nk'mo nkon hi nda hi to wu. Kima
me, ana gbangban ni ko nha mbu
na.
28 Ni wawuyi ki son nda zren nda
he ni kpa ndi too wa ndi mbi ri wu
to tre a hla ndi 'kita ngame ki hpu
ma.'
29 Nikima, nituwa ki hpu Irji, kina
ba ndi nkon wubi wu irji ana to
zinariya ko azurfa ko tita iwa kpiwa
mren ndi mba ba la ba rhu na.
30 Nitu ki, Irji wruhle kpi wa kiti
ni bwu tu, nda mha yo zi ndi du ndji
kagon duba k'ma sron sran.
31 A he toki nitu a yo vi wa ani
gaatre ni gbungblu wawu ni nkon
tsatsra zu ni wo ndji wa a chu zi ye.
Irji guchi nu kpe wu tsro to nitu ndji
yi ni ko nha wa a nzu lu ri ni kwu'a.
32 Niwa ndji bi Athens ba wo nitu
tsame ri ni kwu, bari mba ban za
Bulus, e bari ba tre ndi, “Ki la sreton
ngari ni wo nitu kpeyi.”
33 Hu gon ki, Bulus rju donba.
34 E ndi bari ba hu ka zontu niwu
nda kpanyime, nimi mba Dionysius
wu Areopagus, wari wa ndema hi
Damaris, baba bari wa ba he ni ba.

18

1 Hu gon kpi biyi, Bulus a rju rji ni
Athens nda hi ni Corinth.
2 Niki a ka zontu ni ndji Yahudawa
ri wa ba yo ndi Akwila, ndi wu
ngrji Pontus, wa la ren mayi a ye
rhini Itali mba wama Pricila, nitu
Claudius a yo doka du Yahudawa du
ba rju ni Rome. Bulus a hi niba,
3 nitu wa bata ti bibi ndu son ni
gbungblu riri niwu, a son niba nda
sia ti ndu'a, bana bi tsro bru ni tent.
4 Niki Bulus a son zi shle bla ni
sinagog chachu ni vi Sati (Sabbath),
nda ni gbron mren Yahudawa baba
Greek ba.
5 Zizan niwa Sila mba Timoti ba
grji ye ni Macedonia, Bulus a ka yo
sron ma yo ngbangban ni lan tre'a,
nda ni bwu hla ni Yahudawa ba ndi
Yesu yi hi Kristi.
6 Niki wa Yahudawa ba ba lu hon
wu nda mren u, Bulus a kpon nklon
kpama ni bawu nda hla bawu ndi,
“Du iyi mbi he ni tu mbi, mi ngla wo
mu rju, rji zizan mi hini bi kora'a.”
7 Mle arju don bubuki nda hi ni ko
Titiyus Justus, ndi wa a ta hu nkon
bre Irji. Ikoma a na he hu nha ni
sinagog.
8 Crispus, ninkon Sinagog a, kpa-
nyime ni Bachi, ni bi koma wawu
mba, baba gbugbu ndji bi Korintiya
wa ba wo nda kpanyime, ba ti
batisma ni bawu.
9 Bachi a hla ni Bulus ni chu nimi
ra, “Na ti sissri na, si tre rju nina son
gbangbi na.
10 Nitu mi he ni wu, ndrori na wa
ti kpe meme ni wu na. mi he ni
gbugbuwu ndji ni mi kikle gbu yi.”
11 Bulus a son niki ti ise ri ni wha
tanne, nda ni tsro lan tre Irji ni
mimba.
12 Niki wa Gallio a hon son ni
ruron gomna wu Achaya, Yahudawa
ba ba lu ni mren sron ri wu kiamba
ni Bulus, nda vuu ye shishi bi gaa
tre;
13 ba tre ndi, “Igu yi kma sron ndji
ba duba hu nkon bre Irji nkan ni wa
doka hla.”
14 Kima me, niwa Bulus a taa bwu
tre ma, Gallio a tre ni Yahudawa
ba ndi, “Biyi Yahudawa, a nita nitu
meme ko gbirjerje la tre, ani he nitu
nkon mi wo yi.
15 Nitu wa a he nitu lan tre baba
ba nde ni doka mbi, hi ki ni mla kpa
mbi ti kimbi. Mina son ri ni gaa tre
ikpi biyii na.”
16 Gallio a duba rju dinkon ni
ruron gaatre'a.
17 Niki ba lu vu sosthenes, ninkon
sinagog nda hlo tsi ni shishi ruron
wu gaatre'a. E Gallio ana yo sron ni
kpe wa ba tia na.
18 Bulus, hu gon son niki wu vi
gbugbu bari, a lu don mri vayi
ba nda dran hi ni Syria baba
Priscilla mba Akwila. Niwa a rhihe
kunkon rhini bubu ri ni jirgi ma wu
Cenchrea, a duba kron nfutu ma rju

mpempen nitu shirji wa a baan.
19 Niwa ba ye ri ni Ephesus, Bulus
a kaaba Priscilla mba Aquila don
niki, e wawu kima a ri hi ni mi
sinagog nda ka si shleniya baba
Yahudawa ba.
20 Niwa ba mye Bulus du son gbaa
nha, a kama.
21 Ni lu bre nda ni donba, a tre
ndi, “Mila kma ye ngari, Irji nita
kpanyime.” A dran nitu jirgi mma
rhiki hi ni Ephesus.
22 Niwa Bulus a ye grji ni Caesarea,
a hon hi ka chi ekklisiya wu Urushe-
lima nda grji hi ni Antioch.
23 Hu gon fon son niki, Bulus
rju kuunkon zren zu ni gbungblu
Galatia mba Phrygia, nda ni nhron
mri ko ba du ba kri gbangban.
24 Niki, Yahudawa ri ni nde Apol-
los, wa ba ngrjiwu ni Alexandria, a
ye ni Ehpesus. A he ni lantre ndindi
wu tre nda ni mla toh vunvu tre Irji.
25 Apollos ana kpa tsro ndindi ni
tsro tre Bachi, nitu wa a ta kri
gbangban ni dri, a tre nda tsro ni
nkon tsatsra kpi nitu Yesu, e nda to
nitu batisma wu Yohana megen.
26 Apollos a lu kri si tre ni gbeng-
blen sron ni mi sinagog. Niwa
Priscilla mba Aquila ba woowu, ba
yo ye ni kosan nda mla bla niwu,
nkon wu Irji.
27 Niwa a ta son vu yba hi ni
Achaia, mri vayi ba ba nhron nda
nha vunvu ni mriko bi Achaia ndi
du ba kpaa ni wo ha. Niwa a ka
riki, a zo ni nkon gbugbuwu biwa
ba kpanyime, nita a kpaba hamma
ni duba ti kpe.
28 Apollos a kri gbangban ni sen
nyu ni Yahudawa ba nda tsro ba rhi
ni vunvu Irji ndi Yesu yi hi Kristi.

19

1 Aye he niwa Apollos a he ni
Corith, Bulus a zren zu ni kotu
gbungblu'a nda ye ri ni kikle gbuwu
Ephesus, nda ye toh ba mri ko bari
niki.
2 Bulus a hla bawu ndi, “Bi kpa
Ruhu tsatsra niwa bi kpanyime a?”
Ba sa niwu ndi, “aan, kina wo nitu
Ruhu Tsatsra mena.
3 Bulus a tre ndi, “Nimi ngye wa
ba ti batisma ni yiwu?” Ba tre ndi,
“Ni baptisma wu Yohana.”
4 Niki Bulus a sa ndi, “Yohana a ti
batisma wu k'ma sron sran. A hla
ni ndji ba ndi du ba kpanyime ni wa
ani ye ka huu, wa a hi Yesu.”
5 Niwa ndji ba ba wo toki, ba kpa
batisma ni nde Bachi Yesu.
6 Niki, wa Bulus a sawo nitu mba,
Ruhu Tsatsra a ku nitu mba, nda
duba tre ni lan bari nda bwu tre wu
ko shishi si bla.
7 Wawu mba bana mla tsra ndji
wlon don ha (tso).
8 Bulus a ri hi ni sinagog nda ka tre
ni gbengblen sron, wu wha tra, shle
vu si ya nda nhron ba nitu ngbran
ko Irji.
9 E niwa Yahudawa bari ba lo sron
zi gbangban nda kamba ni shishi
kpaa ndji ba. Niki Bulus a kaa ba
don nda chu mriko bari hu nji ni
kpama, nda ka vu bla siya ba baa
ni ba ni tra wu zontu bi u Tyrannus.
10 A si he toki ka tsra se ha, nitu
ki wawu mba wa ba kii ni Asia, ba
wo lan tre Bachi, ni Yahudawa baba
Greek ba.
11 Irji a sia ti kikle kpi wa bana ri
he wu toh ni son mba, ni wo Bulus.
12 Nitu kii, ngbanjan nklon wu wo
mba nklon wu kaa nne wa ana sa
wo ni wu ba ban ba ka nubi lilo, i
lilo mba a bwa hi don ba e brji ba
ba rju don kpamba.
13 E Yahudawa bi zu brji rju ni kpa
ndji bari ba sia zren zu ni ngbran
kima. Ba yo nde BAchi Yesu ni
du nuba gbengblen nitu meme brji
niwa ba tre ndi, “Ni nde Yesu wa
Bulus a dbu hla, mi mha yiyo, rju
yi.”
14 Ninkon Prist wu Yahudawa, wa
ndema ana Sceva, a he ni mri tang-
ban wa basia ti toyi.
15 Meme brji a sa bawu ndi, “Yesu
mi to, mba Bulus mi to, i wu hi nha?”
16 Meme brji ni mi igu; a a doo
lu hon nitu bi zu brji rju'a nda zan
ba ni gbengble, nda hloba tsi. Mle
ba yotsu rju ni ko'a ni ngbre mba ni

nkpan kpa.
17 Ikpe yi a ri ton ndji wawu,
Yahudawa baba Greeks, wa ba ki ni
Ephesus. Sissri a vu ba, u nde Bachi
Yesu a nzu hon.
18 Niki ngame, gbugbu biwa ba
kpanyime'a, ba rju ye nran nda vu
bla meme kpi wa bana ti yea.
19 Gbugbu biwa bata ti gbugblu ba
ni vunvu mba rju ye sru ni buburi
nda goon ba ni shishi ko nha. Niwa
ba bla nklen kpi ba, ana dubu se ton
wu whlo azurfa.
20 Niki lan tre wu Bachi a zren
kagon gbagban ni gbengblen.
21 Zizan, hu gon wa Bulus a kle
ndu ma ni Ephesus, a yo sron, hu ni
gbron Ruhu, nda zren zu ni Mace-
donia mba Achaia ni nkon ma wu hi
ni Urushelima; a tre nde, “Mita ka ri
niki, mi hi to Rome ngame.”
22 Bulus a ton hi ni Macedonia, ha
nimi biwa ba ti ndu niwu, Timoti
mba Erastus. E wawu kima a son
zu wu ton fii ni Asia.
23 Mla tsra ni ton kima, iya wa ana
fiime na a lu ni Ephesus nitu nko'a.
24 Ndji wu la azurfa ri ni nde
Demetius, wa ata la gunki u Artemis
ni azurfa, nda ta nji ndu nklen
gbugbu ye ni bi laaba.
25 Niki a yo bi ndu kima zi nda tre
ndi, “Indji mbu, bito ndi ninkon du
mbuyi, nklen ni ri bran.
26 Bi to ndi ni wo ndi, ana ni
Ephesus megen na, hu mla ngban
gbungblu Asia wawu, Bulus yi, a
kma sron ndji gbugbu sran. Ani bla
ndi mri irji wa iwo ndji ba laa ba na
Irji na.
27 Ana nitu andi kikle iya wa a ni
du ndu mbu kle na, iko kikle irji wu
artemis me ni rjoku ni nzohonma
ngame. Niki, gbengblen Artemis ani
grji, wawu wa Asia mba gbungblu
meme wawu ba kukru ni nzuhon.”
28 Niwa ba wo toki, ndu a shu
sron mba, eba kpa gro ndani tre ndi,
“Kikle Artemis wu Ephesus.”
29 Kikle gbu'a wawu a tsi shishi,
e ndji ba wawu ba vra tsu ni sron
ri hi ni ko wu son mba (theatre).
Bana vu kpukpan bi zren Bulus ye,
Gaius mba Aristarchus, wa ba ye
rhini Macedonia.
30 Bulus a ta son ri nimi kpaa ndji
ba, e mri ko ba ba zuu.
31 Ngame, bari wa bana bi ninkon
du ni ngrji Asia, wa bana kpanma,
ba tondu hi wu ni bre ni duna ri ni
tra son (theatre) na.
32 Ndji bari ba sia ti gro kperi, e
bari ikpe nkan, nitu tsi shishi a vu
kpaa ndji ba. Gbugbu mba bana to
ka a hi ngye si zren nda duba ye
zontu ki na.
33 Bari ni kpaa mba ba nron
Alexanda, wa Yahudawa ba ba tru
yo ni shishi, niki Alexanda a ti ba
niwo, nitu a ta son yo tre wu ya ni
soon mba.
34 Niwa ba mla to ndi a hi ndji
Yahudawa, ba lu yra gro wu ton mla
bla ha ni lan riri, ndani hla ndi,
“KikleArtemis wu Ephesus.”
35 Niwa ndji wu nha (town clerk)
wu gbu'a a du kpaa ndji ba kma
ti gbangbi, a tre ndji, “Biyi ndji bi
Ephesus, ahi ndji nha wa ana to ndi
kikle gbu wu Ephesus yi hi bubu
ko wu son wu kikle Artemis, mba
iwhiwa grji ku rji ni shulu na?
36 Bita to ndi kpi biyi bana wu kpa
tron na, bika ti wiime ni na kpati
vravra mena.
37 Nitu bi nji ndji biyi ye ni shishi
ko gaa tre, ana ndji ba bi y'bi iko
bre mbi ka bi kpa nde mri Irji mbi ti
meme na.
38 Nitu ki, Dimetrius baba bi ndu
la wa ba he niwu'a ba he ni tre
wu lo nitu ndrjo, tra wu gaa tre a
he ni who mba bi wa bawoba nda
gaatre'a. Du ba tsra kpa mba.
39 Bita ni wato kpe nkan, kima ki
vu ya ni son yi ni mla ti.
40 A hi njanji ki he ni ya wu lo
bata vuta nitu kma gbu srantu wu
vi luwa. Kina he ni kpe wu kaatu
nitu kpa gbu tsi wu luwa na, e kina
to nkon wu chutu rju na.”
41 Niwa a kle tre toyi, a kaa son a
nda du ndji ba shan hi.

20

1 Niwa gro wu a kle'a, Bulus a ton
ba ka yo mri ko bi hu'a nda nron ba

du ba ki gbangban, nda tre ndi duba
mla ki nda kuunko hi ni Macedonia.
2 Niwa a zren zu ni gbungblu bi
koki nda gbre ba ni lantre gbug-
buwu, a ye rini Greece.
3 Hu gon kima a son ti wha tre niki.
Yahudawa ba ba mla nkon meme ti
nitu ma, niwa a ta dran hun koma
hi ni Syria; nitu ki a kma sran ka zu
ni Macedonia.
4 Kpan zren ma ba wa baka rini
Asia, bana sopater ivren Pyrrhus wa
a rhini Berea, Aristakus mba Sekon-
dus, hamba bana bi Tasalonika wa
ba kpanyime, Gaius wu Derbe, Tim-
oti, mba Tychicus mba Trophimus
wa a rhi ni Asia.
5 Ndji biyi bana guchi hi nitawu
nda ka sia gbenta ni Troas.
6 Ki dran rhuni Philippi niwa ivi bi
bredi wa ana fuulu, a kle, mba ni vi
u ton ki ye tsra niba ni Troas. Niki
ki son u vi tangban.
7 Ni vi mumla u Sati ki, niwa kina
zontu niki nzi bredi, Bulus a tre ni
biwa ba kpanyime'a. A ta son don ba
ni viwu hu kima, nitu ki a tre gbron
nkon hi ni tsutsuchu.
8 Ilu fitila gbugbuu bana he ni tra
u koshu, bubu wa kina zontu ki.
9 Ni windo'a, vren nze ri ni nde
Eutychus a son, e inna a kri koonvu.
Niwa bulus a tre la gbron nkon
nha, vren nze yi, wa a risi kruna, a
kurjoku rjini tuko u tra i baka baun
kmomu.
10 Bulus a grji hi, kukru tsra
kpama nituma nda maanji ye ni
kpama. Mle nda tre, “Du sron mbi
na ti meme zan toyi na, a he ni
sisren.”
11 Niki a kma hon hi ni tra u
koshu'a nda ka nzi bredi tan. Hu gon
wa ala si tre ni ba wu gbro nton ka
tsra ni bwu mble, a rju kaba don.
12 Ba nji vren nze'a kma ye ni
sisren ma e sron mba a kusi.
13 Kita ngame ki zren guchi ni
Bulus nitu jirgi ma, ki dran hi ni
Assos, bubu wa kina banzi ki ban
Bulus yonji nita. Ana toki me wawu
kima ana son ti, nitu ana ya ndi ani
hu nkon u meme hi.
14 Niwa a zontu nita ni Assos,
ki baun yo ni mi jirgi'a ni hi ni
Mitylene.
15 Niki ki dran rhini kima ka ri ni
vi wa aka hua, ni bubu wa ata ya
nklan meme wu Chios. Ni vi wa ala
hu'a, kika yo za ni nklan meme wu
Samos, e vi wa aka hu kima, ki ye ri
ni kikle gbu Miletus.
16 Nitu Bulus ana banzi ndi ani
dran vu Ephesus yba, nitu du wawu
na wo nton ni Asia na; a ta sima hi
ri ni Urushelima nitu hi tsra ni vi
Pentecost, anita bi tiwu toki.
17 Rjini Miletus a ton ndji hi
ni Ephesus duba ka yo bi ninkon
ekklisiya ye wu.
18 Niwa ba ye'a, a hla bawu ndi,
“Bi yi kimbi bito, rhini vi mumla wa
mi yo za ni Asia, niwa chachu mi zi
wunton niyi.
19 Mi zi ti ndu Bachi hama ni nzutu
mba ni Mashishi, mba ni tsra iya
wa ye ni me nitu zon nyu meme wu
Yahudawa ba.
20 Bito nitu wa mi na kamu ni dbu
bla ni yiwu ko ngye wa ani zoyi na,
mba wa mi tsro yi ni shishi ndji
wawu mba huyi niko niko,
21 ni ni vu ni nran ni Yahudawa
baba bi Greek nitu kma sron hi ni
Irji mba kri ni gbangban sron ni
Bachi mbu Yesu.
22 Zizan ya, mi si hi ni Urushelima,
ni gbron Ruhu, nina to kpe wa ani ti
nimu niki na,
23 hamma wa Ruhu Tsatsra a bwu
bla nimu ndi ni gbu kankan wa mi
ria, wlo cbo wu lo mba iya ni gben
me.
24 E me mina ban kpa ivri sisren
mu to hi kpe wu tumu na, nitu du
mi kle itsu mba ndu wa mi kpa rjini
Bachi Yesu, ni du mi bwu nran tre
ndindi wa Irji nme wo kpata hama
duta ki han kpe.
25 Zizan ya, Mito ndi wawu mbi,
wa nimi mbi mi zren si dbu hla nitu
ikoson Irji, bina la to shishi mu na.
26 Nitu kima, mi bwu ni bla yiwu
vi wu luwa iyi ndrjo na he ni tumu
na.
27 Nitu mina ka kpe don ni dbu bla
wawu kpe wa Irji ni son niyi na.
28 Nitu kima, bika mla zren ni
kpambi, mba ni ba wawu ntma wa

Ruhu Tsatsra a yoyi du yi yaba niwu'a. Mla zren ni krju ekklisiya Irji, wa a le ba ni iyi ma. / Nitu du he ndi / ni iyi ma / nha vunvu bi sen bari ba yo ndi / ni iyi wu vren ma

29 Mi toh ndi, mita hi kpamu, meme yawhu bari ni mi mbi ba ye nda na kpa ntma ba chuwo na.

30 Mi to ndi nimi mbi me, ndji bari ba nzulu nda tre kpe bi gbran rhen nitu du ba gbron mriko bihu bari hi ni kpan mba.

31 Nitu ki bika mla kri. Bika ti mren ndi wu se tra mina don me ni nron yi yiyyri mbi ni mashishi ni chu mba ni irhi.

32 Zizan mi yoyi ni wo Irji mba ni lan tre u wa a kpata, wandi ani to me yi nda nuyi gado nimi biwa ba ngla ba ti tsatsra'a.

33 Mina ti ngu yo sron nitu azurfa, zinariya ko nklon ndrjo na.

34 Biyi me bi to ndi iwo mu biyi ba tindu ne kpiwa mi son mba kpison wu bi wa ba he ni me'a.

35 Ni kpi wawuu, mi bwu nkon tsro yi nitu wa bi zo bi wa bana he ni gbengblen na, ni tindu, mba niwa bi timre ni lantre Bachi Yesu, lan tre wa wawu kima a tre: A zan bi lulu du hu nu ni du hu kpa,"

36 Hu gon tre ma ni nkon yi, a kukwu mgbarju nda bre Irji ni ba wawu mba.

37 Ba kuuyi bran nda mankpa Bulus nji nda chiwu bi bi wu sron nyime.

38 Sron mba a ti meme zan nitu wa a tre ndi bana la to shishima ngana. Mle ba huu ka yo ni nkon ni jirgi ma'a.

21

1 Niwa ki hi don ba ni vu zren hu nkon mma, ki hu tri me hi ni gbu Cos, e ni bi wa aka hua ni gbu Rhodes, mba rhini ki hi ni gbu patra.

2 Niwa ki to jirgima wa a ta ru hini Funisiya, ki ri huba dran hi.

3 Hu wa ki nzu shishi to Cyprus, ki kawdon ni wo mrha wu kpran jirgia, ki dran hi ni Syria, ndi ka kukri ni Tyre, bubu wa kikle jirgi a ta ju kpi wa anjia.

4 Hu wa ki to mri ko bihuba, ki kii ni ki wu vi tangban. Hu kpere sron brji, basi yo tre ni Bulus du na hi Urushelima na.

5 Niwa ivimbu niki a kle, ki donba ni kunkon mbu, i wawumbu, baba mbamba ni mri mba ba huta zren rjuni gbu'a. Niki ki kukwu ngbarju ni nyu kpe tre ma'a ni bre Irji,

6 ni tre ndi se vi ri niki ki rini jirgi'a, i ba kma hi komba.

7 Niwa ki kle zren mbu rji ni Tyre, ki ye ni Ptolemais. Niki chi mri vayi ba ni son niba wu vi ri.

8 Nivi wa a hu kima ki hi ni Kaisariya. Ki ri ni ko Filibus, ndji wu zren ni bla tre Irji, wa ana iri nimi tangban ba, ndi ka son niwu.

9 Inji yi a he ni mri mba nza wa bana to lilon na, i bata nran kpi bi ye ni ko shishi.

10 Niwa ki kii niki wu vi fon bran, indji ri wa ri to koshishi, ni nde Agabus, grji ye rhi ni Judiya.

11 A ye nita nda ban rjirji trii Bulus. Niki a lo za mba woma ni rjirji trii'a nda tre ndi, "Ikpe wa Brji Tsatsra ni tre'a, toki Yahudawa bi Urushelima ba lo indji wu rjirji trii yi, i ba vuu yo ni wo Bikora."

12 Niwa ki wo kpi biyi, kita baba indji wa ba ki ni ki, ki krubre Bulus ni du na hi ni Urushelima na.

13 Niki Bulus a sa bawu ndi, "Bisi ti ngye, kpa gro nini yra me sron? Mi kpanyime ndi du ba na lo me negen na, mba du me kwu ngame ni Urushelima nitu nde Bachi Yesu."

14 Nitu wa Bulus na kma sron ni bre mba na, ki son ngbangbi ni lu tre ndi, "Du kpe wa Irji kpanyime niwu du he toki."

15 Hu vi biyi, ki vu ba mbu zren mbu ni hi ni Urushelima.

16 Mri ko bi hu bari wa ba rhini Kasariya ba huta ngame. Ba nji indji ri wu nde Mnason, indji wu Cyprus, nha ni kpamba, wa ana he ni mi bi mri ko bi hu, wa ki hi ki niwu.

17 Niwa ki ye ri ni Urushelima, mri vayi ba ba kpata ni wo ha ni ngyiri.

18 Nivi wa a ka hu ki, Bulus a njita

hi ni ko Yakubu, i bi chiche ba bana
he niki.
19 Niwa a chi ba, a vu bla ni yiyri
kpi wa Irji a ti nimi Bikora ni nkon
ndu wa a ti'a.
20 Niwa bawo kima ba gbre san
ni Irji, nda hlawu ndi, “Wu to, vayi,
ka indji dubu bren ni mi Yahudawa
ba ba kpanyime. Ba yo sron kri
gbangban ndi ba hu du a.
21 Ba hla bawu nitu me, ndi
wu tsro Yahudawa wa baki nimi
Bikora'a du ba ka Musa don, mba
ndi wu hla bawu dubu na yoyi ni
mri mba, mba du bana zren nitu
nkon ba tii na.
22 Ki ti ni he? Njanji ba wo ndi wu
ye.
23 Nitu ki, wuka ti kpe wa ki hla
niwu. Ki he ni indji nza wa ba chu
nyu.
24 Vuu indji ba ni ngla kpame niba,
ni han nklen ni tumba, ni du ba kron
nfutu mba. Ko nha ni to ndi kpe wa
ba bla nitu me a hi che. Ba to ndi
iwu ngame wu son tsra, nini hu du'a.
25 I nitu Bikora wa ba kpanyime'a,
ki nha nitu krimbu ndi duba chu
kpamba ti nkan ni kpi wa ba ton ni
kpi bi brji, ni iyi, ni kpe ba wuu ni
nkon nduto, mba ni ti fa'a.”
26 Niki Bulus a vuu indji ba, i ni
vi wa aka hu'a, a ngla kpama bi ni
babaa. Niki ba ri hi ni mi hekali, yo
tre ni zi ndi vi wu nglakpa ani ye he
toki, i ba nu beko nitu yiyri mba.
27 Niwa vi tangban ba ba ye kle,
Yahudawa bari rhini Asiya, ni ku
shishi ni bulus ni mi hekalia, chon
kpaandji ba nfu, nda yo wo nitu ma.
28 Ba sia kpa gro ndi, “Indji bi
Israila, zo ta. Indji yi yi ni tsro ndji
wawu kagon, kpi wa ahi nkan ni kri
mba, ni dua, mba ni bubu yi. Hama
kima me, a nji indji bi Greek bari ye
ni mi hekali nda kpa bubu tsatsra yi
ti meme.”
29 Nitu bana to Trofimus, gu wu
Afisus niwu nimi gbua, nda yo ndi
Bulus a nji ba ri ni mi hekali.
30 Igbu'a wawu a chu nzan, i indji
ba ba yo tsu ka vu Bulus. Ba gbiwu
rju ni hekalia, nda kaa nkon ba
gbagbla.
31 Niwa ba ta son wuu, tu tre
a ye ri ni ton kapti wu bi gben
ndji Urushelima wawu ni kri gro
tsishishi.
32 Niki a tsi kri vu bi lokpa baba bi
ya ndji deri ri, nda tsutsu grji nimi
jbu indji ba. Niwa indji ba ba to
ninkon kaptin mba bi lokpa ba, ba
donme ni tsi Bulus.
33 Niki ninkon kapti a zren hi ka
vu Bulus, nda mmha yo ndi du ba
lowu ni sraka ha. Niki a mye ka a hi
nha mba a hi ngye wa a tia.
34 Bari nimi jbu indji ba ba kpagro
kperi i bari kpe nkan. Niwa kaptia
ana mla to tu tre'a na, nitu hanton
mba, a yo ba du ba nji Bulus hi ni
bubu wa ba mla ziri.
35 Niwa a zren ye ni bubu ban za
grji'a, bi lokpa a ba banwu nitu nfu
jbu indji ba.
36 Nitu jbu indji ba ba sia huba nda
ni kpagro ndi, “Niwu hi.”
37 Niwa bataa nji Bulus ye ni bubu
wu mlazia, a tre ni ninkon kaptia,
ndi “Wu kpanyime ni du mi hla kpe
niwu?” Kaptia a tre ndi, “Wu tre lan
Greek?
38 Ana wuyi igu masra wa alu
kpagbu tsi nda gbron indji dubu nza
u bi wuundi rju hi ni miji'a na?”
39 Bulus a tre ndi, Mi ndi Yahu-
dawa, rji ni gbu Tarsus ni Cilicia.
Mina vren meme wu gbu wa a hi fii
me na. Mi bre, du me tre ni indji ba.
40 Niwa kaptin a nu kpanyime'a,
Bulus a lu kri ni bubu ban zaa nda ti
wo ni indji ba. Niwa bubua a ti gbi
me, a tre niba ni lan Ibraniyawa ba.
A tre nde,

22

1 “Mri vayi baba bati, sren ton ni
vri kpachuwo mu, wa mi ti yiwu.”
2 Niwa jbu indji ba ba wo Bulus
si tre niba ni lan Ibraniyawa, ba ti
whime, A tre ndi,
3 Me mi nji Yahudawa, ngrji wu
Tarsus ni Cilicia, mi kpa tsro mu ni
kikle gbu yi ni za Gamaliel. Mi kpa
tsro nitu nkon tsatsra wu du ba ti ti
mbu. Mi hu nkon Irji ngyengyere, to
wa biyi wawu mbi bi he luwa.

4 Miyo bi hu nkon'a iya ka tsra ni
kwu, vu ba lo ndi tru ba sru ni kotro,
lilon baba mmba,
5 me wa kikle Prist baba bi chiche
wawu ba vu bla nituma. Mi kpa nha
vunvu rhi ni ba hi ni mri vayi wa
ba he ni Damascus, I mi hiki nitu hi
vuba lo nji ye ni Urushelima ni duba
fubaton.
6 A he niki mba niwa mi zren ti
weiweire ni Damascus, mla tsutsu
irji, mle kikle kpan rji ni shulu a lu
kri kpan kagon mu.
7 Mi kurjoku ni meme ndi wo ilan
a tre ni me, 'Shawulu, Shawulu, nitu
ngye wu si time ya?'
8 Mi sa ndi, 'Wu nha, Bachi?' A hla
mu ndi, 'Mi Yesu wu Nazaret, wa wu
si tiwu ya.'
9 Biwa bana heni me bato bwu
kpan, ndana to tutre lan wa a tre
nime na.
10 Mi tre ndi, 'Mi ti ngye zizan
Bachi?' Bachi a hla mu, lunde ni
rhihi nimi Damascus. Niki wu wo
kpe wa mi chuwu du wuti.
11 Mina lani to bubuna nitu kpan-
lua, i indji wa ba he ni me'a ba vume
zrenji ni wo ye nimi Damascus.
12 Niki mi zontu ni indji ri wu nde
Ananiyas, indji wu kri gbangban ni
hu nkon du, mba wa Yahudawa ba
pempe wa ba ki niki ba tre ndindi ni
tuma.
13 A ye ni me, nda ye kri whi nime,
nda tre ndi, 'Vayi Shawulu, kpa to
bubu me.' Ni nton kima, mi towu.
14 Wa a tre ndi, Irji wu ba titimbu
a chu du wu to sron ma, du wu to
Tsatsra wu Ma, mba ndi du wo ilan
wa rju rju ni nyuma.
15 Nitu wu ta bla nituma ni indji
wawu, kpe wa wu to ni shishime
mba ni woa.
16 Zizan wu si gben ngye? lu kri,
kpa batisma, ndi gla tre me hi, nisi
yo ni ndema.
17 Niwa mika kma ye ni Urushe-
lima, nda sia bre ni mi hekali, a he
niwa mi kpa to nimi ra.
18 Mi ton sia hlamu, 'Sima ni lunde
don Urushelima gbagbla, nitu bana
kpa bla tre nitumu na.'
19 Mi tre ndi, 'Bachi, baba kimba
ba to ndi mi vu bi wa ba kpanyimea
tro nda tsi ba ni sinagog kagon.
20 Niwa ba ka iyi Istifanus wa ata
bla nitu me hle, mi sia kri ni hugon,
ndani kri ya nklon biwa ba wuu a.
21 I a hlamu ndi, 'Hi, nitu mi ton hi
gbagban mu ni bi kora'a.'"
22 Ba srenton niwu ka tsra niwa a
tre kima. Mle ba nzu gro kpa nda tre
ndi, "njii bibi kima rhuni gbungblu
meme, nitu a na bi du he ni sisren
na."
23 Niwa ba sia kpa gro nda ju
nklon mba ni the, nda ni vra iwru,
24 kikle kaptin a duba nji Bulus
rihi ni bubu wu mla ri. A nu nyu
tre nda du ba shle myeu tre no tiwu
ya, nitu du wawume du to ka a hi
ngye duba ni kpagro nituma toki.
25 Niwa ba loo ni rjirji ntan, Bulus
a tre ni ninkon wu ndji ya bi lokpa
deri ri, wa a kri nha niki, "A tsra ni
du yi ti indji Roma ya biyi, hama ni
yo ni tsra?
26 Niwa Centurion a wo toki, a hi
ni ninkon kaptin a nda ka hlawu ndi,
"A hi ngye wu si son ti? Indji yi hi
vren meme Roma."
27 Kikle kaptin a ye tre niwu ndi,
"Hlamu, wu vren meme Roma? Bu-
lus a tre ndi, "Ee."
28 Kikle kaptin a sa ndi, "Ana ni
gbugbu nklen mba mi kpanyime son
vren meme."I Bulus a tre ndi, "Ba
ngrji me vren me Roma."
29 Niki indji wa bata hi shle miu
trea ba kawu don hari. Kikle kaptin
a ti sissri, niwa a wo ndi Bulus hi
ndji meme Roma, nitu wa a vuu lo.
30 Ni vi wa ahu kia, kikle kpatin
a ta son to tukpe wa Yahudawa ba
bahe niwu nitu Bulus. Niki a duba si
chuwo ni lo nda du kikle Prist baba
bi son nitra bi ninkon gbua kuson.
Niki, ba nji Bulus grji ye zi ni mi
mba.

23

1 Bulus sru shishi ya bi ninkon wa
ba kia nda tre ndi, "Mri vayi, mi son
ni shishi Irji ni sron ndindi ye ni vi
wu luwa."

2 Kikle Prist Ananiyas a yo tre
gbangban ni biwa ba kri whi niwu
du ba wru ni nyu.
3 Niki, Bulus a hla wu ndi, “Irji ni
yowru, iwu wa wu kpagonkan wa ba
ngal ni kinklan penti. Wu son nitu
ruron gaatre nimu nitu du, i wuuyi
wu du ba yome wru, nkan ni tre du
a?”
4 Biwa ba ki whi niwu ba tre ndi,
“A hi toki mba wu mre ninkon Prist
wu Rji?”
5 Bulus hla ndi, “Ime mina toh na,
mri vayi, ndi ahi kikle Prist. U ba
nha kazi, Wu ka na tre meme tre
nitu bi ninkon ba ndji mbi.”
6 Niwa Bulus a to ndi ngbala ri
bana Sadusii i bari ba Farasii, a tre
gbangban me ni son ba'a, a he ni
tu mi he ni yo sron tashme ni kwu
nikima yi basi tsra lome.”
7 Niwa a tre toyi, sen nyu a lu nimi
Farasii mba Sadusii, i jbu indi ba ba
gaatu.
8 Bi Sadusii ba tre ndi tashme na
hena, Maleku bana hena, mba ibrji
bana hena; i Farisii ba kpanyme ndi
wawu mba ba he.
9 Niki ti gro wu nzu sron a lu, i
bi nha bari wa ba he ni ngbala bi
Farisii ba ba lu kri nda sen nyu ni
tre ndi, 'Kina to kpe meme ni indji
yi na. Anita ibrji koka Maleka mba
a tre niwu na?”
10 Niwa kikle sen nyu a lu, kikle
kaptin a ti sissri ndi ba yba Bulus ti
gbanjan, niki a yo tre gbangban ni
bi lokpa ba du ba grji hi banw ni
gbengblen rhini mi son bi ninkon,
nda nji wu ye ni bubu mla zi gbang-
ban.
11 Ni chu wa a ka hua kima, Bachi
a kri nha niwu nda tre ndi, “Vu sron
ni kri gbangban, too wa wu bwu bla
nitu mu ni Urushelima, kima me wu
bwu bla ni Roma ngame.
12 Niwa mble a nhran, Yahudawa
bari ba zontu wu ti meme, nda tan
mbre, ndi bana rhi mba so kpe na se
ba wuu Bulus ri.
13 Bana zan indji Arbain (ise tra
don nza) wa ba rini zontu meme'a.
14 Ba hi ni ninkon Prist mba nibi
chiche ba nda katre ndi, ki ton ni
kikle tan bre ndi kina rhi koka so
kpena se ki wuu Bulus.
15 Zizan, nitu kii, du son bi ninkon
du banzi nda mye ninkon kaptin ndi
du njiwu ye nu yi, ni du ya ndi bi
son ban tre ma mla ya. Anita kita,
ki son ni gben ni duta wuu ri du ye
rhini wa.”
16 I vren wu vayi Bulus vrenwa a
wo ndi ba ki kru gben ni nkon, niki,
a hi ka ri ni bubu ngbangban wa ba
mla Bulus zia nda ka hla wu.
17 Bulus a yo ri nimi bi ya bi lokpa
deria nda tre ndi, “Ban vren nze yi
hi ni kikle kaptin, nitu a he ni kpe
wa ani vu bla niwu'a.
18 Niki, indji wu lokpa a ban
vrenze a nda njiwu ye ni kikle
kaptin nda tre ndi, “Bulus indji wa
a kri troa a yo me hi ni kpama, nda
du me nji vrenze yi ye niwu. A he ni
kpe wa ani hla niwu.”
19 Ninkon kaptin a ban u niwo hi
ni kosan nda ka mye'u, “A ngye wa
gbigbi se wu vu bla mu?”
20 Vrenze a tre ndi, “Yahudawa ba
kpanyime ndi duba mye u du nji
Bulus grji ye ni bi son ninkon, rjuto
ndi ba hi mla mye nitu tre ma.
21 Na gle rini wo mba na, nitu indji
zan arbain bari ba kru nkon si gben
u. Ba tan bre wa bana rji ko nda so
kpena se ba wuu ri. Zizan me, ba ki
si gben yowo nyime me.”
22 Niki, kikle kaptin a a du vrenze
a hi, hu gon yo tre niwu ndi, “Na hla
ni ndrjo kpe wa wu vu bla nimu na.”
23 Niki a yo ye ni kpama, bi lokpa
Roma ha, nda tre, “Vu Soja deri ha
nda du ba mla ki wu hi gban tsra ni
Kasariya, baba bi hon nkma Sabain
(Seventy) ngame mba indji deri ha
bi ta wyen. Bi lu ku nkon ni nton
wu tra ni chu luwa.”
24 A yo tre bawu ngame duba nu
nma wu zren wa Bulus ni hon nda
njiwu hama ni ya hi nu Gona Felix.
25 Niki a nha ni vunvu to yi:
26 Claudius Lysias hi ni wa azan
Gomna Felix, mi chiwu.
27 Yahudawa bana vu iguyi lo nda
ta wuu kimba ri mi wru sru ni sojoji
ndi ka kpaachuwo, nitu mi wo ndi a

hi indjui wu meme Roma.
28 Mita son to kaa a hi ngye ba heni
wu nituma, niki mi banw grji ka nu
bison bi ninkon.
29 Mi ye wo ndi basi tsrau nitu du
mba, i ndana he ni kpe wa ba vuu nu
bi lo, duba wuu ko ka yoo ni kotro
na.
30 Niki ba ye bwu bla nimu ndi ba
zontu wu ti meme nitu igu'a, niki
hari mi tru ye niwu ndi yo tre ni
biwa ba heni kpe nituma duba nji
kpe wu lo a ye ni shishi me. Son pian
me."
31 Sojoji ba ba ba hu tre gbangban
wa ba yo bawua. Ba ban Bulus nda
niwu ni chua hi ni Anti patris.
32 Ni vi waaka hua, gbugbu sojoji
babadon bi hon nkma ba duba niwu
hi, i baba ba kma hi ni bubu mla bi
son gbangban.
33 Niwa bi hon nkma baka ri ni
Kasariya nda ka nu vunvua ni gomn,
ba ka Bulus nuu ngame.
34 Niwa Gomna a bla vunvua, a
mye ka Bulus rhini grji rime. Niwa
a wo ndi a rhi ni Cilicia,
35 a tre ndi, "Bi tsro wo nitu me
bata ye niwa, mi mla wowu, "Niki a
yo tre zi gbangban ndi du ba hi ziu
ni ko gomnati wu Herod.

24

1 Niwa ivi ton aka hia, ninkon Prist
Ananiyas, ni bi chiche, mba indji wu
to tre ri, ni nde Tatulus, ba hi niki.
Indji biyi ba nji kpe wa ba vu Bulus
ni latre ye ni shishi gomna.
2 Niwa Bulus a lu kri ni shishi
gomna, Tatulus a lu si nhau nda tre
ni gomna ndi, "Nitume ki he ni kikle
sisron, mba to ko shishi me ani nji
mla ti ndindi ni ye ni gbungblu mbu.
3 Nitu ki, ni shuni ngyiri ki kpa
wawu kpiwa wuti, kikle wa a bizan
wawu, Felix.
4 Nitu du mina ziu son gbame na,
mi bre lo sron me ni du wo me wu
nton fiime.
5 Kiye to ndi indji yi he to nhran
mba wa ani du Yahudawa wawuu
kagon gbungblu meme duba ni lukri
nitu bi koshishi mba. Ahi ninkon wu
biwa ba rjuki nkan nda yo kpamba
ndi Nazarin.
6 A ta son kpa hekalia ti rji, kima
a duta vuu lo zi. / Nha vunvu bi
sen bari ba kanha ndi, / Kita son
ki gaatre nituma hu kpewa du mbu
hla'a /
7 Nha bisen bari ba he ni nklan 7
mba mumla wu nklan 8, / 7 I Lysias,
Ofisa, a ye ban u ni gbengble rju ni
wo mbu, 8 nda yobi nha wu a duba
ye ni wu. /
8 Niwa wuta mye Bulus nitu tutre
biyi, wu mla to kime nitu kpi biyi wa
ki si nhanwu a.
9 Yahudawa ba ngame ba zontu ni
nhaw, ndani kpanyime ndi kpewa
ba nhanu nituma ba njanji.
10 I niwa gomna a tini wo du Bulus
tre, Bulus a saa ndi, "Mi mla to ndi
wu zi gaatre ni meme mbu wu se
gbugbuwu, nitu ki mi ngyiri niwa mi
ngla tumu niwu.
11 Wu to kime ndi ana zan vi wlon
don ha na rji niwa mi hon hi bre
mba nzu Irji hon ni Urushelima.
12 Niwa ba to me nimi hekali, mina
sen nyu ni ndrjo na ndina kpa jbu
ndji tsitu na, sinagog mba koka ni
mi gbua na.
13 Bana mla tsro ndi ahi njanji kpe
wa ba nhan me zizan nituma na.
14 I me bwu nhran niwu ndi, nitu
nkon wabayo ndi bi rhuki nkan, ni
nkon kima yi mi hu Irji wu ba titi
mbu, mi kpanyime ni kpi wawu ni
kpi wa a kri tsra ni du mba wa ba
anabawa ba nhaa.
15 Mi he ni yo sron riri ni Rji to
indji biyi, ndi tashme he, ni bi kri
nkon ndindi mba ni bi meme sron.
16 Niki mi nwo nyu ni na he ni
meme mren ni shishi Irji mba Indji
na.
17 Zizan, niwa se gbugbuwu ba ka
hi, mi ye nu zaka mba ton ni meme
mu.
18 Niwa mi ti toki, Yahudawa bari,
wa ba rhini Asiya, ba ye tome ni
bubu ti gan wu ngla ni mi hekali,
ana ni jbu indji ko ka ni mi kpagro
wu tsitu na.
19 Ani na zan du indji biyi duba he
ni shishi me zizan nda nha me, bati

na he ni kperi.
20 Kaandi, du indji biyi me du ba
hla kpe meme wa ba ye to nime,
niwa mi kri ni shishi son bi ninkon
Yahudawa,
21 hama nitu kpe ririyi, wa mi
kpagro hla niwa mi kri nimi mba,
“A he nitu tashme rjini kwu wa mi
kri ni tsra nituki ni shishime luwa.”
22 Niki Felix, waana to bi nitu
nkon'a, a nzu wo trea hi ko shishi. A
tre ndi, “Lysias Komanda, anita grji
ye rjini Urushelima, mi ya tre me
toh.”
23 Niki a mmha sojoi (Centurion)
ndi duba nji Bulus hi ri zi, nda
duuta fon fu ngyngyu, nda na nzu
kpukpan ma du ba ye zoo ni kpi wa
ani son na .
24 Hu gon vi bari, Felix a kma
ye mba iwama Drusilla, wa ana bi
Yahudawa, nda ton ba ka yo Bulus,
i ba wo rhinuwu nitu kri gbangban
sron ni Kristi Yesu.
25 I niwa Bulus shlesiya niwu nitu
Krista tsra, mla kpa nji, mba gaatre
wu ye, Felix a ku ti sissri nda tre ndi,
“Hi kpame zizan, Mita he ni nton ni
ko shishi mi ton ba hi yowu.”
26 Ni nton kima me ata yo sron ka
Bulus ni nu nklen, niki a ta gbla you
nda ye tre niwu.
27 Niwa ise ha baka hi, Porcius
Festus a hon ni ruron gomna hugon
Felix, i Felix a ta son kpa ya nyime
ni Yahudawa ba, niki a don Bulus ni
lo.

25

1 Zizan Festus a rini Lardia, i vi tra
a ka hi, a zren rji ni Kasariya nda ka
ri ni Urushelima.
2 Kikle Prist baba bi ninkon kri
nimi Yahudawa, ba nji tre wu wa tro
nitu Bulus, nda mye Festus
3 ni bre ndi du ya ba ni lo sron nitu
Bulus, - ndi du yo ye ni Urushelima,
nitu ba sia wan nkon wa ba wuu ni
ya ybi ni nkon ye.
4 Festus a sa bawu ndi ba vu Bulus
lo zi ni Kasariya, i wawu me ana ni
gbron nkon na, ani hiniki.
5 “Nitu ki, biwa ba he ni nkon
hi,” a tre, “baka huta hiki. Ikpe
memenita he nitu iguyi, bika ye
nhawu.”
6 Festus a sonwu vi tandra hi wlon
nda lu grji hi ni Kasariya, i ni vi wu
huki, a kuson ni ruron gaatre nda
nduba yo Bulus nji wu ye niwu.
7 Niwa a ye'a, Yahudawa rjini
Urushelima ba ki whi niki, nda nji
gbugbu kpi bi gbengblen ye nhawu
ndana to nkon u low ni bana.
8 Bulus a ngla kpama nda tre ndi,
“Mina ti kpe wu latre nitu iduu wu
Yahudawa, ko ka ni hekali na, mba
ka ni siza na.”
9 U Festus a ta son kpa nyime
ni Yahudawa, kimayi ndu Bulus tre
ndi, “Wu son hon hi ni Urushelima
du mi hi gaatre ni tu kpi biyi niki?”
10 Bulus a tre ndi, “Mi kri ni shishi
ruron gaatre Siza, ni bubu wa ani
wo tre mu.” Mina ti kpe meme ni
Yahudawa na, me wa wume wu to.
11 Mita na ti kpe meme mba mita ti
kpe wa a tsra dumi kwu, mina kamu
ni kwu na. I nha mba na kpe na, du
ndrjo na kame chuwo ni bawu na.
Mi bre kri ni shishi Siza.”
12 Hu gon wa Festus ba tre baba bi
son bi ninkon ba, a sa niwu ndi, “Wu
bre ndi wu son kri ni shishi Siza, Ni
shishi Siza mba wu hi!”
13 Zizan, hu vi bari, Ichu agrippa
mba Bernice ba ye ri ni Kasariya,
nitu ye zren ya ndu wu Festus.
14 Niwa ba heniki wu bi gbug-
buwu, Festus a nji tre Bulus ye ni
Ichua; a tre ndi, “Felix a ka igu ri
don nigon nimi kotro.
15 Niwa mina hi ni Urushelima,
ninkon Prists baba bi chiche Yahu-
dawa ba nji tre ye nha nitu igu yi
nimu, nda wa dumi lo wu kwu ni
bawu.
16 Mi sa bawu ndi a na he ni nkon
wu hu bi Roma du ba ka ndrjo nu
hama ni indji wa ba nhawu ka kri
bla ni shishi biwa ba nhau a, nitu
du to ngla tuma ni kpi wa ba nhau
ni wua.
17 Nituki, niwa ba ye wawumba
ni wayi, mina gben na, nivi wu
hukima, mi son ni ruron gaatrea ni
ton du ba nji igua ye.
18 Niwa bi nhanwuba ba lu kri,

bana nhawu ni kpe wa mi ban ndi
a hi meme dri na.
19 Hama ki, ba sia hlo nyu ni wu
nitu nkon hu Irji mba mba nitu indji
ri Yesu wa a kwu ye, wa Bulus ni ban
di a he ni sisren.
20 Mina to nkon wu hu ri shle tu
tre yi na, niki mi myeu ka anison hi
ni Urushelima, nda hi ngla tuma ni
nha tre biyi.
21 I wa Bulus a bre ndi ki don zi ni
bubu tro, nitu du gben kpe wa kikle
ninkon wawu ani ban ni tuma. Mi
du ba ziu ni tro ni du mi ka tru hi ni
Kaisar."
22 Agrippa a tre ni Festus, "Mi son
wo igu'a ngame." "Imble," Festus a
hla, "wu woo wu."
23 Niki ni vi wu hua, Agrippa mba
Bernice ba ye ni kikle gan; nda ye ri
ni mi ko sona ni ninkon sojoji baba
kikle indji bi gbua. Niwa Festus a lu
tre du ba hi njiwu ye, baka nji Bulus
ye.
24 Festus a tre ndi, "Ichu Agrippa,
ni ba ndji me wawuu wa ba he niwa
nitaa, wuto indji yi, ni Urushelima
mba ni wayi ngame, i ba kpagro ndi
du na la son ni sisren na.
25 Mi ya nito ndi anati kpe wa a
tsra wu kwu na, i nitu wa a bre
ndi du wawu hi ni shishi emperor
wawu, mi ban zi ndi mi tru hi niwu.
26 Niki mina he ni kpe tsatsra wa
mi nha ni Bachi mu na. Nitu ki, mi
njiwu ye ni wu, iwu Ichu Agrippa,
nitu du mi kpa kpe wa mi nha nitu
trea.
27 A rjuto ana he nituma du me
tru indji wa a he ni lo hama ni hla
ngame nhan wa a heni tumaa."

26

1 Niki Agrippa a tre ni Bulus,
"Wu ka tre kime." Nikima Bulus a
nmerju ni woma nda lu tre wu kpa
tuma chuwo.
2 "Mi ban ndi mi ngyiri ni kpamu,
Ichu Agrippa, ni wa mi nji tre mu
niye ni shishime luwa, nitu wawu
kpi meme wa Yahudawa ba nji ye
nha nimu niwuu;
3 kima me nitu wu to zan tu ni
tu nkon zren Yahudawa rhini sen.
Niki, mi bre du u wome ni kru sron.
4 Njanji, Yahudawa wawu ba to
zren son mu rhini wa mi vren nze
ni meme mu mba ni Urushelima.
5 Ba to nitumu rhini ni mumla,
batini son nyme niki, nitu mison na
Farasii, grji bi kri gbangban ni nkon
hu Irji mbu.
6 Zizan mi kri ni wayi du ba gaatre
nimu nitu yo sron mu ni yo sron kpe
ni shishi wa Irji a ti ni ba titi mbu.
7 A he nitu yo sron kpe ni shishi
wa ba grji wlon don ha ba ba yo sron
wu kpa niwa ba nzu nde Irji hon ni
chu mba ni virhi. Wa a he nitu yo
sron a, Ichu Yahudawa ba ban nha
me.
8 A ngye nizu du mla ya ni kpa-
nyme ndi Irji ni nzu indji lu rjini
kwu?
9 Zizan, a toki, Ime me mina ta
mren ndi mi ti kpi gbugbuwu nitu
ka nde Yesu wu Nazarat su.
10 Mi ti kpi biyi ni Urushelima, Mi
vu loyo ni mi tratro gbugbu indji
tsatsra wu Irji, ni vunvu kpanyme
wa mi kpa rhini ninkon Prist, mba
niwa ba sia wuuba, mi yo wo nyime
mu nitu kima.
11 Mi ti ba ya, nton gbugbuwu ni
mi Sinagog, mba ni ta tsra yoba ni
gbengblen du ba tre meme ntiu Irji.
Mi ta vra ni nfu nitumba, mba nini
tiba ya ka rhini igbu wu meme bari.
12 Niwa mi sia ti toyi, mi hini
Damaskus ni yawo kpanyme mba
nu nkon rhini kikle Prist;
13 mba ni nkon, hiki, ni tsutsu irji,
ichu, mi to kpan lu rjini shulu wa a
kpan zan irji, nda bwu kpan kagon
me baba indji biwa bana si zren
hume.
14 Niwa wawumbu ki kurjoku ni
meme mi wo ilan ni tre ni me ni ilbe
Ibraniyawa ndi Shawulu, Shawulu,
u i tie me ya nitu ngye? A ni he ni ya
ni du chuza too kpe wu ntsen nyu.
15 Niki mi tre ndi, "Wu nha,
Bachi?" I Bachi a sa mu ndi, 'A hi
me Yesu wa wu si tiwu ya.
16 Zizan lu kri ni zande; anitu ndu
yi mi tsro kpamu niwu, nitu youyo
ni tindu vrenko, mba wa wu vu bla
nitu kpi wa wuto nitumu zizan mba
kpi wa mi tsro ni ko shishi;

17 i mi kpau chuwo rhini wo indji
ba mba rjini Bikora wa mi si ton ni
hi niba,
18 ni du hi bwu shishi mba, ndi
kma ba sran rjini bwu hini kpan
mba rjini son niwobrji shango hini
Irji, ni du ba kpa rjini Irji, kpa wru
latre mba (gado) wa mi nu ibiwa ba
kri bi nitu kpanyme ni me.
19 Ni tu kima, Ichu Agrippa, mina
kamu ni hutre ira wa a rjini shulu
na;
20 Mi hi ni bi Damaskus guchi, nda
ka ri ni Urushelima, nda ka kagon
gbungblu Judiya, mba ni bikora
ngame, mi nu ba tondua, nitu du ba
kma sran nda kma ye ni Irji, nda ti
ndu wa a bi tsra ni kma sran sron
mba.
21 Nitu kima Yahudawa ba vu me
lo nimi hekali nda ta son wuu me.
22 Ni kima, me kpa zo wa a ye rji
ni Irji, ye ni vi wu luwa, ndi ni kri ni
nran hla ni bi tsitsa baba bi kikle ana
kpe nkan na, hama niwa anabawa
mba Musa ba tre ndi naiye he toki -
23 ndi Kristi niye ti ya, nitu
wawuyi ni guchi tashme rjini kwu,
ndani bwuhla ikpan ni indji mbu
mba ni bi kora."
24 Niwa Bulus akle ngla kpama a,
Festus a tre ni kikle lan, "Bulus, wu
sran; to gbugbu tsro me du ni sran."
25 I Bulus a tre ndi, "Mina sran na,
wa azan bi Festus, mi si dbu bla lan
tre wu njanji mba wu gaatre ndindi.
26 Nitu Ichu to kpi biyi; niki mi
tre ni gbengblen sron niwu, nitu mi
nyme pempe ndi kpi biyi bana he ni
bwu ni wu na, nitu ikpe biyi bana
tiba ni kosan na.
27 Wu kpanyme ni anabawa ba,
Ichu Agrippa? Mi to ndi wu kpa-
nyme."
28 Agrippa hla ni Bulus nid, ni nton
fiime toyi, wu son gbronmeyo dumi
kma ti Krista?"
29 Bulus tre ndi, "Mi bre Irji ndi,
anita nton fiime ka wu gbron me
ana wu megen na, mba wawu biwa
ba wo me luwa, du ba he too me,
hama ni rjiri ij'bo wu ko tro yi."
30 Niki Ichua lunde kri, i gomna
mba Bernice ngame, baba biwa
bana ki niba.
31 Niwa ba rju don kikle tra u son
mba, ba si tre ni kpamba ndi, "Igu
yi na ti kpe wa ani tsra u kwu ko ka
u lo zi na."
32 Agrippa a tre ni Festus ndi,
kinina chu Iguyi chuwo hama wa
ana bre hi to Kaisar."

27

1 Niwa ba ban zi ndi duta zren hi
ni Itali, ba vu ba Bulus baba bi son
nitro bari yo ni wo soja wani nji deri
ri, wa ndema hi Julius, wu ngbran
soja u kikle chu.
2 Ki ri nimi Jirgima rjini Adramyt-
tium wa a ta dran zu ni nyu meme
wu Asiya. Niki ki ka hon tuma.
Aristarkus wa a rjini Tesalonika wu
Macedonia a zren huta.
3 Ni vi wu huki, ki kukri ni kikle
gbu u Sidon, niwa Julius a mla Bulus
nji nda duu hi ka to kpukpan ma nda
kpa zo ni wo mba.
4 Rji niki, ki hon tu ma ndi zren
ni suka wu Cyprus, whewhire ni
nklan memea, nitu kikle ngyungyu
ata gbita.
5 Niwa ki zren ka rugran
kpatema'a, ki vu Silisia mba Pam-
phylia yba, ndi ka kukri ni Myra,
kikle gbu u Lycia.
6 Niki, soja wu yaba, a to jirgi wa
a rji ni Alexandria nda ni dran hini
Itali. A vuta sru nimi.
7 Niwa sren me wu vi gbugbuwu
ndi ka ri ni ya ni klekle whewhire
ni Cnidus, mba wa ngyungyu'a ana
nuba nkon zu niki ngana ki dran zu
ni suuka u Crete, wa ata ya Salmone.
8 Ki dran zu ni nyu kpatre ma'a
nimi ya, rhini ka ye tra ni buburi wa
ba yo ndi Fair Havens (bubu u kurhi)
wandi a he hwehwire ni kikle gbu u
Lasea.
9 Kina ban nton wa a fon bran ye,
nton wu ka rhikpe Yahudawa aka
hiye wa a he ni di duta si dran hi.
Niki, Bulus a gbiton ni bawu,
10 nda tre ndi, "Indji, Mi si to
ndi zren dran wa ki son luku zizan
anihe ni yra tu mba-kurjoku gbug-
buwu ni tawu, ana ni kpi bi mi jirgi

mba jirgi'a megen na, i mba vri son kpambu ngame."
11 I Centurion a yo ton ni tiko mba indji wu jirgia zan kpi wa Bulus a hla a.
12 Nitu bubu mla kri jirgia ana he ni idi duba ki ti iga niki, gbugbu bi tru (tindu) jirgia ba nron ndi du ba dran rju niki, mba ndi nkon nita he duba hi ri ni gbu Phoenix, nda hi son kle ga niki. Phoenix hi hloma wu ri jirgia wa a he ni Crete, ndani ya kogbo ni yalu mba koshu ni yalu.
13 Niwa ngyungyu ri ni kogbo a lu si fu sesren, bi ndu jirgia ba ban ndi ba he wa ba waa. U baka si nkan u jirgia nda dran hi ni Crete hwehwire ni meme u nyu maa.
14 Niwa nton fyi aka hi kikle ngyungyu wu gbengblen, wa ba yondi koshu kahi ni nzu Irji, a lu si tsi ni grji rjini nklan memea.
15 Niwa jirgia a rini nkon ngyungyua, nda na la to nkon wu zuhi na, kitome ni nu ngyungyua nkon, wa a gbita si hi.
16 Ki dran hu ni bubu ri wu vi nklan meme wa ba yondi Cauda, mba ni vi ya, ki vu ghwu wu kpachuwo mla lo zi.
17 Niwa ba nzu ghwua hon, ba tindu ni rjirjima nda lo kikle jirgia. Ba ti sissri nitu bama hi dran hi vu nhan kmu wu Syrtis; niki ba fon gri ni l'pn (anchor) jirgia nda si hu zren maa.
18 Kikle ngyungyu a tsi ta tiya nda duta nivi huka hua, ki ri vuu kpi nimi jirgia ni sru nimi mma.
19 Nivi u tra bi tindu mi jirgi ba vu kpi ndu mba vra hle nimi mma ni womba.
20 Niwa Irji mba tsintse bana kpan nitawu wu vi gbugbuwu, mba wa kikle ngyungyu a ri si fu ta, yo sron ndi ki nawo a kado.
21 Niwa ba hi hama ni biri wu nton bran, niki Bulus a lu kri nimi bi tindu ba nda tre ndi, "Indji, binina wo me, nina kuu dran rjini Crete na, nitu du yi na kpa nkpan mba kahle yina.
22 Zizan mi nron yi nitu du yi he ni gbengblen sron, ndrjo na ka he ni vri mana, i jirgia megen ki hon u.
23 Ni chu la rhen Maleka u Irji wa me mi u ma, wa mi nzu hon ni bre - Maleka ma a whi nime
24 nda tre ndi, "Na ti sissri na, Bulus. Wu hi kri ni shishi Caesar, ni to indji ni lo sron ma a nu wawu indji wa ba si dran ni wu."
25 Nitu ki, vu sron, indji, nitu mi nyme ni Irji ndi a niye he to wa ba hla mua.
26 I ki zi hle ni nklan meme ri."
27 Ni chu wu vi wu wlon don nza a yea, niwa a sia gbita hi ni wa mba nia mu ni kpatrema wu Adriatic, ni tsutsu chu bi ndu jirgima ba ban ya ndi ba sia ye hwehwire ni meme.
28 Ba ban ya ni ikpi ndu mba nda to ndi a don tsra za tso don tandra (20), i hu nton fii ba la tsra nda to ndi a hi za wlon don ton.
29 Ba tie sissri ndi ki ye kurjoku nzi kpa ni tita, niki ba si nkan nzia wu jirgi rjini tu ma nda bre ndi du mble kpan gbagbla.
30 Bi tindu nimi jirgi ba sia ya nkon u ka jirgia don nda si vi tsitsa irgi'a chuwo grji ri nimi kpan tren maa nda ta gyru ndi basi ta nkan ghu'a ri ni ko shishi ma (ghu'a).
31 I Bulus a tre ni chubiku baba sojoji ba, "Indji biyi batina kinimi jirgia na, ba na nawo na."
32 Niki sojoji ba ba sren rjiri wu tsitsa jirgia nda duu zren hi.
33 Niwa mble asi kpan niye, Bulus a nronba wawumba ndi duba rhi biri. A tre ndi, luwa hi vi wu wlon don nza wa bi zi kri gben hama ni rhi biri - bina rhi kpe na.
34 Niki mi yoyi ni du yi ga vi biri, kima yi ni kpayi chuwo. Nitu indji ri me nimimbi na wa wlo nfutu ma ri hama nituma na."
35 Niwa a tre toyi kle, a ban bredi nda ngyiri ni Irji ni shishi mba. Niki a nzi bredia nda lu si tan (rhi).
36 Niki wawumba ba kri ti gbengblen sron nda ban biri rhi ngame.
37 Kina vri indji 276 (deri ha ni sabain don tanne) ni mi jirgia.
38 Niwa ba rhi wrji, ba ju alkama vra hle ni kpan trema nitu du jirgi

na ron bran na.
39 Niwa mble a nhra, bana mla to
memea na, i ba to kofron ri ni meme
nyu ma, nda sronmu ndi koka duba
tru jirgia hi niki.
40 Niki ba han rjirji nkan ba rju
nda kaba don ni kpantre ma'a. Ni
nton kima ngame ba si rjirji wa ba
kma jirgia niwu, nda nzu nkanwu ko
shishi jirgia hon his shu, niki ba yo
tu hi ni bubu zontu kpantre maa.
41 I jirgia a ka son chi ni meme
nda kukri nkpan jirgia a vu meme
kri nda na chu zren na i kurar jirgi
a nzi nitu gbengblen ngyungyu wa a
hea.
42 Sojoi ba ba wa nkon wu wuu bi
mitro ba nitu du rimba na dran hi
nda nawo na.
43 I Chu bi kua ata son kpa Bulus
chuwo, niki a zuba ni nkon kima,
nda du biwa ba to dran du ba za
guchi nda hi ni bubu meme.
44 I imbru indji ba baka hugon,
bari nitu ngma bla kunkron, i bari
nitu kpi bari rjini jirgia. Ni nkon yi a
he ndi wawu mbu kika ri ni tu meme
piame.

28

1 Niwa ba nji ta ye ri pian me, ki
wo ndi ba yo nklan meme ki ndi
Malta.
2 Indji bi son niki ba kpata nisron
ndindi nda mulu nitawu duta mbru
kpa nitu ilu chachu mba isi wa a he
niki.
3 Niwa Bulus a vu fla kunkron
zontu zi nda vu sa nitu lua, iwan a
rju nitu gbaji lua nda ye nye wu ni
wo.
4 Niwa indji bi bubuki ba to nma
si klo ni woma, ba tre ni kpamba,
“Indji yi, wu njanji, ani wuu ndji
niwa a nawo rjini kpan trema, i
gaatre na kpanyme ndi du son ni
sisren na.”
5 I niki a kpon nma yo nimi lu'a
hama ni du kpe tiwu.
6 Ba sia gben ndi ani hwukpa ni
lilo ko ka lu kurjoku khwu. U niwa
ba ki si yau wu gbron nton nda to
ndi ikpe meme na ti'una, ba kma
sron mba sran nda tre ndi a hi Irji.
7 Zizan, whiniki, bubu meme bari
a he wa bana bi chu wu nklan
memeki, igu wa ba yondi Publius. A
kpa ta bi ni wo ha, nda nuba kpi wa
ba son wu vi tra.
8 A he niki, iti Publius a kru lilo
lokpa mba atini. Niwa Bulus a hi
niwu, a bre, yowo ma nitu ma, nda
nuu si kpama.
9 Hu kpe yi wa a ye he a, mbru
indji bi nklan meme ki ba wa basia
lo, ba ngame nda ye kpa sikpa mba.
10 Indji ba ngame ba nzu hon
gbugbuwu. Niwa kita mla ku nkon
dran, ba nuta kpi wa ki son a.
11 Niwa wha tre a ka hi, ki dran
ni jirgi mma wa a kru ga ni nklan
meme ki, jirgi mma wu Alexandria,
ni nha to “hlan-ha irji” ni kbu
shishima.
12 Ka huki, ki ye grji ki ni gbu
Sirakus, ki kii niki wu vi tra.
13 Rji niki ki dran ka ri ni mi
gbu u Rhegium. Ivi rhi ka hi kikle
ngyungyu a rju rji ni kosan, u ni mi
vi hari ki ye rhi ni mi gbu u Puteoli.
14 Niki, ki to mri vayi bari i ba yo
ta duta ye son niba wu vi tangban.
Ni nkon kii ki ye ri ni Roma.
15 Rji niki, wa mri vayi ba ba
wo tre nitu mbu, baye zontu nita
gbagban mu to rhini cucu Abiyas
mba iti tra bru tra. Niwa Bulus a
to mri vayi ba, a ngyiri ni Irji nda ti
gbengblen.
16 Niwa ki rini mi Roma, ba kpa-
nyme ni Bulus du son ni nklenma
mba soja wa ata kri yau.
17 Niki a ye he wa ivi tra aka hi,
Bulus a yo indji wa bana bi ninkon
Yahudawa zi. Niwa ba ye zontu ki,
a tre niba ndi “Mri vayi, hama ndi
mina ti kpe meme nitu indji ko ka
nkon son ba titimbu, ba vu me lo nu
ba tro rjini Urushelima ye ri ni wo
bi Roma.
18 Hugon myeme tre, ba ta son
chume chuwo, nitu bana to kpe wa
ba han hukunchi kwu ni tu tre mu.
19 I niwa Yahudawa ba tre hu nkon
wa bana ta son na, a du me bre to
Kaisar, ana nitu mi sia nji nhakpe
nitu bi meme mu na.

20 Nitu kima yi, mi wa tou ni tre
niwu, nitu yo sron wa Israila ba he
niwu'a du me he nimi lo sarka hi.”
21 Mle, ba tre niwu ndi, 'Kina kpa
vunvu nha rjini Judiya nitume na, i
vayi ri mena ye njitre, koka trekpe
meme nitume na.
22 Ama kison wo rjini wu mren
me nitu igrji yi, nitu ki to ndi ba tre
meme kaagon nitu ma.”
23 Niwa ba yo vi niwu, indji gbug-
buwu bari ba ye niwu, ni bubu son
ma. A bhwu hla tu trea ni bawu,
nda ni vubla nitu ikoson Irji. A ta
son gbron sron mba yo rjini du Musa
mba rjini anabawa ba, rjini mble
kari ni yalu.
24 Bari ba kpanyme ni kpiwa ki tre
ni tumba, i bari bana kpanyme na.
25 Niwa bana kpany'me ni kpamba
na, ba hi kpamba hu wa Bulus a tre
lan tre riri yi. “Ibrji Tsatsra a tre bi,
zuni nyu anabawa baba manzani ba
hi ni ba titimbi.
26 A tre ndi, hi ni indji biyi ndi hi
hla ndi, “Ni si wo, bi wo, i bina to
tuma na; mba nisi to bi to, i bina to
nkon ma na.
27 Nitu dri indji biyi a ti bwu, mba
ni iton mba, bana mla wo na, mba
ba kaa shishi mba hama ki ba ma to
ni shishi mba, nda wo ni iton mba,
nda to tuma ni dri mba nda kma
sran ngari, i mi nuba sikpa.'”
28 Nitu kima, bika to ndi
kpachuwo Irji yi, ba truu hini bikora
ba, i ba wo'u.”
29 Ndu Manzani, 28:29 - tre vunvu
bari wu sen ba heni nklan 29: / Niwa
a tre kpi biyi, Yahudawa ba ba hi
kpamba. Ba sia he ni kikle sen nyu
ni kpamba. /
30 Bulus a son wu se ha wawu ni
kowa a han nklen ki kima, nda ta
kpa ni wo ha, biwa ba ye niwu'a.
31 A sia dbu bla nitu ikoson Irji nda
ta tsro ikpi nitu Bachi Yesu Kristi ni
gbengblen sron hama ni ndrjo ata
zuu.

Romawa

1 Bulus vren koh Yesu Almasihu, wa ba you aye, kma tie ndji u toh ndu, wa ba chu zi kan nitu tre Irji.
2 Wa i hi tre wa a chu nyu ni sen mu ni bi toh ndu ma ni tsatsraka ibe ma.
3 Ahe ni tu vren ma, wa ba ngrji'u ni kutra kahlan Dauda ni kpa.
4 Ni Brji ndindima u suron ndindi, wa a lunde ni mi be bak tsro da Vren Irji ni gbengblen Ibrji ndindi u bi wa ba he kiklan suron u Yesu Almasihu Bachi mbu
5 Ni tuma ki kpa ndindi ni toh ndu nitu kpa nyime u ndindi nimi bi korah wawu'u, nitu inde ma u ndindi.
6 Ni mi bi kora kwa, bi yi me ba you yi hi ni Yesu Almasihu.
7 Lbe i ahi u bi wawu'u bi wa bi he ni mi Roman, wa Irji ni son ba, wa ba you ndji mba ndi tsarkaku. Du ndindi ni sun si rji ni Irji Bachi Iti mbu, ni Bachi Yesu Almasihu.
8 Ikpe u mumla misi ngyiri ni Irji mu ni tu Yesu Almasihu nitu bi wawu'u, don naki basi tre nitu njanji bi ni gbungblu wawu'u.
9 Don Irji wawu yi toh me, wa misi tie ndu ma ni mi Ruhu mu ni tre Vren Ma, wa mi you nde bi chachu'u.
10 Mi nji yi mu ni bre chachu'u du me toh koh wa mi ye u Hellinawa.
11 Nakima Irji na hi u tara na.
12 Ni biwa ba lah tre ni tron na, ba kwu ba tare da tron na, ni bi wa ba lah tre ni mi tron, ba hukunta ba nitu tron.
13 Naki ma ana biwa ba wo tron, ana baba bi ndindi u Irji na, naki bi ti, ba kpa ba chuwo.
14 Bi kora wa bana toh tron na, nitu da bia bati kpi wa ahi u tron.
15 Nakima ba tsro ndi idu ni tron ani wa han ni suron ba, imre ba ni bla, ri mre ba ni chan ba ko ani ka'aba. Nakima ni Irji wa i ni ti ni vie wa Irji ni bla asiri wa he riri u bi he ni mi Roma
16 Nakima isha na time na, dume hla tre na, don kima hi gbengblen Irji don kpachuwo wa bi wa ba kpa nyime, bi mumla Yahudawa u Halleniyawa.
17 Naki nimi ma ndindi Irji ka tsro u njanji hi ni njanji, na ba nha zi, ndji u ndindi ani sun nitu njanji.
18 Nakima infu Irji a tsro rji ni shu nitu bi wa bana hu nkon ni ndindi u mri Adamu bi wa ba chan njanji nitu njanji na he ni bana.
19 Nakima, ikpe wa a mla duba toh ni Irji ahe ni rira me nitu mba Naki ma Irji a tsro ba wawu hi zahiri.
20 Nakima idu ma wa bana ya toh na a ni rira ba he tu ni nton wa ati gbungblu'a. Ba ya toh ba nitu ikpi bi wa ati'a. Ikpi bi yi baba ba ikoma u kakle ni Allahtakarsa. Nakima indji bi bana he ni sen nyu na.
21 Nakima ba ndji ba toh Irji, aman bana no ninkon u matsayi Irji na, ko duba tsro ingyiri. Nakima ba kma ti ruru ni mi mre mba. Imre u suron mba hi u bu.
22 Ba ban tumba na bi wa ba toh, aman se ba kma tie ruru.
23 Ba sran ninkon Irji u kakle ni kpi wa bana kakle ana na indji, cicen ni na nma bi zizia ni biwa ba nha ni ne.
24 Nakima Irji ka ban no sha'awa pipi suron mba ba ti kpa yah.
25 Baba yi ba sran njanji Irji ni che, ba si tie sujada ni bauta ni kpe wa ba tie ba ni wo, maimako wa ati ta, wa a mla zu nde kakle.
26 Nakima Irji ban ba no sha'awoyi u ti fa ba iyah har mbah ba kasran kaida jima hi mbah ni mbah.
27 Lilon ba bame ba sran kaida jimai u lilon ni mbah hi ni lilon ni lilon ba si tie ndu fa. Lilon ba kru ni lilon nda ni tie kpi u chi basi chan sakamako indu mba u chi.
28 Nakima bana kpa nyime ni Irji na ni mi duba, Irji ban ba no ni kpa risu ni mre mba, basi tie meme kpi biyi.
29 Ba shu ni rashi ndindi, meme kyashi, keta, tigu, wudi, wa-nyu, makirci, ni meme mre.
30 Bi ti pre, kage, bi wa bana son

Irji na. Bi wa bana son sun si na, bi
santu, ni bi gla, bi ha meme che, ni
bi wa bana hu/wo ba ti/yi mba.
31 Biwa isuron mba tsro pipi me,
biri amana biwa bana he ni son na,
bi wa bana he ni lo suron na.
32 Ba toh tsari Irji tre bi wa bati
ikpi baki, ba mla kwu, ana ti kpi ni
kangrji na, hra ba hu gon biwa bati
ba.

2

1 Nakima u na he ni sen nyu
wu ndji u sharantawa, Nakima ikpi
wa u si sharantawa nitu bari, u
wuu tume ni tume. Nakima u
sharantawa u si tie kpi bi yi ngame.
2 Naki ki toh ndji i tron Irji a njanji
ani ye joku ni biwa ba ti kpie baki.
3 Nakima ka toh wayi wu indji u
sharanta ni biwa ti kpii, wume wu
si ti me. Wu yah ndi wu gbujbu ni
nfu Irji?
4 Ko wu kpa ndindima tsri wa infu
ma ni vu suron ana ye gbagbla na?
Wuna toh ndji ndindima musama
du nji wu hi ni ti njanji?
5 Aman sabo ni son tume ni suron
me wa ana tie njanji na, wu si vu'u
nfu ni sru ni tume ni vie u nfu, wato
ivie u ye tron njanji u Irji.
6 Mi no ko nha ndi dede du ma wa
ati'a.
7 Ni bi wa ba you suron ni tie
ndindi chachu'u ba wa nitu zu wo
daraja ni drie u kakle.
8 Naki bi wa ba son tu, ni bi wa
ba kamba ni njanji, ba ti biyaya ni
rashi njanji, infu ni nfu rigra ni grji
ni bawu.
9 Irji ni grji ni iya meme ni shinji
ne bi vri wawu wa bati meme, ni
Yahudawa ni muimla ni Hellinawa.
10 Nakima zuwo ni daraja ni sun si
ba he ni bi wa basi ti ndu ndindi wa
wu bawu, ni Yahudawa ni mumla,
ni yi ni kpa nyime Irji.
11 Mi ti titan toh yi, don mini
noyi baiwa ri u ruhaniya mi ni noyi
gbengblen.
12 Wato misi ngyiri mi ni kpa
gbengblen ni mi bi u njanji mbu
wato u mu, u bi.
13 Ziza'a fa mina son du yi ka toh
mri ya kpo gbugbu'u mi you suron
ndi mi ye ni yi, naki har zizan'a koh
na he na. Mi son ndi miti nakima,
don mi ni samu mri u Ruhu ndindi
ni mi mbi, na ahe ni mbru bi kora.
14 Mi ban yah Helinawa ni baba u
mbru ndji bi toh ni bi wa bana toh
na.
15 Ni naki tie mba rju he ni kora
ndi tron'a he nimi suron mba. U mi
dri mba ngame ahi sheda ni bawu,
u tunani mba ko ka vu ba ni meme
ko ka kri ngba ni bawu
16 u ni Irji ngame. Ani he naki ni
vi wa Irji ni rju ni mi dri ba ndji
wawu'u ni kora, ni tu nkon u tre Ma,
ni Yesu Kristi.
17 Nakima wu si you tume ndi wu
uhi Bayahude, wu sun ni tu tron, ndi
ni wru wo ni san ni mi Irji.
18 Wu toh mre ma, ndi toh kpi wa
ba he ni nkanka naki, kuma u kpa
bla ni mi tron.
19 Naki wu he ni gabagadi nitu ndi
wu u vu wo ni bi fie, ndi kpah ni bi
wa ba he ni mi bu'u.
20 Gbi ton ni wa ana he ni toh na,
u tsro ni mri bi tsitsa, u andi ni mi
tron wu he ni kpi wa a shafi toh ni
kuma njanji, u nihe ikpe yi ahe ni mi
son me?
21 Bi yi wa tsro bari, bina tsro
tumbi na? Bi wa bi tre na tie y'bi
na, bina y'bi?
22 Biyi wa bi tre duba na tie ntran
na, bina ni tie ntran na? Biyi bi
tre duba na ti gumaka na, bina tie
gumaka na? Biyi wa bi tre duba na
tie y'bi na, bina y'bi sessren me na?
23 Biyi wa bi ngyiri nimi tron, bina
kpa Irji tsri ni mi lah tree u wa ba hu
tron na?
24 Naki ba kpa nde Irji tie meme ni
mi bi kora nitu mbi.
25 Gbi gbi you grji ana he ni mah
ma ni yi. Inde bi kiyaye doka, aman
inde bi yi wa bina hu doka na, you
grji bi akam ti na ana you grji na.
26 Nakima inde ndji wa bana you
grji ni u na, ani kiyaye bukatu tron
wawu'u bana iya ban wa bana you
grji ni wu ni matsayi wa ba you grji
niwu?

27 Nakima inde ndji wa ba you grji
ni wu na u yi ani kiyaye dokoki ba
wawu, ana yah sharanta yi bi you
grji u tron na? Naki a he inde bi hei
ni tron ba nha, aman ana hu tron
na.
28 Naki wawu na hi Bayahude ni
ra na, ana wa ba you grji nda han
tan na
29 Naki a Bayahude u mi, naki me
ba yo grji u suron mba Ruhu ndindi
ana ibe na, bibi ndji kima ana ndji
ni zu wo ni u na, se Irji.

3

1 Ahi ngye ha fifikon wa Bayahude
he niwu? Naki ahi ngye hi mah yo
gji?
2 Akwai muhimanci ba ninkon
bari. Ni mumla de ana Yahudawa
irji bu tre ni bawu.
3 Inde mbru Yahudawa bana kpa-
nyime ni njanji na fa? Wa ba na kpa
njani na ani zu ndindi ndu Irji?
4 Ana he naki ma na, maimako
naki, Irji ka kma ti u njanji, na ndji
ba wawu ba bi tiche, na ndji ba han
hla don duba tsro ndi wu u ndindi
ni mi tre me la wu kpaka ni toh wa
banji u hi ni shishi tron.
5 Ama inde meme bu a tsro ndindi
Irji, naki ki tre ngye? ki ya tre ndi
Irji hi meme nda nji nfu ma ni tu
mbu? (Misi ti ni sen nyu u ndji).
6 Ana taba he naki na. Naki Irji ni
tron gbugbu'a ni he?
7 Inde njanji u Irji ni ti gbugbu ce
mu ani kara ninkon ni nyu'u, angye
sa mi hai ni tron na'u lah tre?
8 Angye sa kina tre, ki yba shishi,
ndi tre, bari ba krie nda tre, du ta tie
meme, ndi du ndindi ye? Hukunci
ba a ndindima.
9 Angye naki, ki no tumbu sen
nyu'u? Ana he naki na don ki guchi
tre Yahuda baba Hllinawa ye ndi tre
ndi wawu mbawu ba he ni mi lahtre.
10 Na ba nha, ba ndji u njanji, iriri
na he na.
11 Ba ndji wa a toh kpie, ba wa'a
ni wa Irji.
12 Wawu mbawu ba kankon don,
wawu mbawu ba kma tibi wa bana
he ni anfani na. Ba wa ani tie ndu
ndindima, a'an iriri na he na.
13 Gbugbran mba he ni ho na be,
Ilbe mba a ban lilo, Itso wan a he ni
mi lbe mba.
14 Inyu mba a shu ni la'ah ni ri
gberjerje me.
15 Izah mba ni tsutsu gbagbla ni ka
yi hle
16 Inkon mba ahi yah ni tie meme.
17 Ndji biyi bana toh nkon sun u si
na.
18 Bana he ni klu sissri Irji ni shishi
mba na.
19 Naki ki toh ndi du kpie wa itron
a tre, itro ani tre ni bawu wa ba he ni
mi ma, don duba ka iyu mba wawu,
naki gbungblu a wawu'u ka no amsa
ni shishi Irji.
20 Naki ni shishi ba ndji wa ba kpa
chuwo ni tu ndu tron. Nitu tron, toh
lah tre aye.
21 Naki zizan'a nitu tron ba tsro
toh njanji Irji wa itron ni annabawa
basi hla.
22 Naki ndindi Irji ahi njanji nimi
Yesu Almasihu hi ni biwa ba kpa
nyime ni njanji. Naki, kakan na he
na.
23 Naki, wawu'u mbawu ba lah tre,
bana ya ka hi ni daraja Irji,
24 ni ndindima ba kpa ta chuwo
ni tu kpachuwo wa'a he ni mi Yesu
Almasihu.
25 Aman Irji a ban Yesu Almasihu
no wa ahi hadaya u kpachuwo u
njanji nimi iyi ma. A ban Almasihu
na nimatsayi tabbacin hukunci ma,
nitu ketarewa lah tre mbu wu ko-
gon'a.
26 Nimi vu suron ma, naki i wa yi
ati ndu tsro ndindima nimi toh i du
kpanyime ni tuma u hukunci, nda
tsro wawu hi u kpa konha chuwo
saboda, njanji wa ahe nimi Yesu.
27 To, i wru wo ni san he ni ntsen?
Ba chu'u rju. Nitu ngye? Nitu ndu?
Aman nitu ndu? Ama nitu njanji.
28 Nakima kikle tre a ndi ba kpa
ndji chuwo, ana he nitu ndu tron na.
29 Ko naki Irji ahi Irji Yahudawa ni
kankrji? Ana Irji bi kora ngame na?
i ahi bi kora ngame.

30 Nakima inde gbigbi ahi Irji riri,
ani kpa biwa ba yo nji ni bawu
chuwo nitu njani.
31 Ki ka tron hlega nitu njanji?
Ana taba he nakima na, nakima kisi
hu gon tro kena.

4

1 Ki tre ndi ngye nitu Ibrahim
Bachi mbu u kpa afe?
2 Ibrahim andi fe kpa chuwo nitu
nduma, andi na wruwo ni san,
wruwo ni san ma ndina he ni shishi
Irji na.
3 Ahi ngye nassi hla? Ibrahim a
kpanyime ni Irji, u baka bla yo niwu
ndi ahi ndi tsratsra.
4 Zizan wawu wa a tie ndu'a, bana
bla lulu ma yo ni mi tsratsra na,
bayo ni kpe wa a he u ma.
5 Wawu wa ana he ni ndu na,
a kpa nyime niwa ani wruhle nibi
lahtre'a ba bla yo suron ma ni son
tsratsra.
6 Dauda a tre tre lulu nitu nji wa
Irji bla yo nimi tsratsra hama ni
ndu'a
7 A tre ndi, “Lulu he nitu biwa ba
wru lah tre mba hle'a ni biwa ba ka
lah tre mba kaka ni bawu'a.
8 Lulu he nitu nji wa Irji na bla lah
tre ma memle'e mu na'a.”
9 U lulu yi he nitu biwa ba yonji ni
bawu ka gji, ka nitu biwa bana yonji
ni bawu ngame'a na?
10 Ba bla yo niwu nihe? Ahe ni
nton wa ba yonji ni Ibrahim ka ni
nton wa ba na rhi he yo nji niwu'a?
Ana he ni nton wa ba yo nji niwu'a
na, a heni nto wa bana yo nji niwu'a
na.
11 Ibrahim kpa ngban u yo nji'a.
Wawu yi a he hatimi (seal) u yo
suron wa a he niwu rhi ni nton wa
ana yo nji rhi na. A tie wayi ndu
ka tie tie bi wa ba yo suron'a, amma
bana yo nji ni bawu rhi na, ndi duba
blaba yo nimi bi wa ba tsratsra me'a.
12 Ahi tie biwa ba yo nji ni bawu'a,
ana wa ba yo nji migyen na, bi wa
ba zren ni nkon ndindi wa Ibrahim
a hu rhi nda fe yo nji'a.
13 Alkawali wa bana tie ni Ibrahim
ni hama ndi ani gaje (heir) mgbumg-
blu'a ana doka na a rhi ni tsratsra u
yo suron.
14 Biwa bana son nitu doka ba ni
gaji koh Irji'a, iyo suron ani migyen
(empty), u alikawali a ndi na kpe na.
15 Doka ni nji nfu ye, doka nita
hama lah tre hamma.
16 Ani tu tre yiyi ani kponji, ni ndu
nno nyu mba ndu si nitu zizi nda
bwu (nno) nkon ni grji Ibrahim.
17 Na wa ba nha, “Mi chu ndu he
tie u mgbumgblu gbugbu'u” Ibrahim
ahe ni shishi ndji wa a kpau nyime'a,
wato Irji wa ani nu vri (life) ni biwa
ba gyu nda ndu kpe biwa bana he
na ndu ba he.
18 Ibrahim a kpa nyime ni Irji nitu
kpe wa ba he ni ko shishi'a. Na kati
tie ni mgbumgblu gbugbuwu, ni tu
kpe wa ba hla niwu'a, igrji me ba he
naki.
19 Ana khwumgble ni yo suron
mana, a kpa nyime ndi wawu ceye,
don ana tie whewhre ni se dari, a
kpa nyime ndi ikrju (Womb) Saratu
na nji vren ngana.
20 Nitu Alkawali Irji, Ibrahim ana
senyu (hesitate) nitu ka kpa nyime
mana, a fe mgbemgblen nitu son
suron ma, nda gbre Irji San.
21 A kpa nyime gbigbi ni kpe wa
Irji hla ani tieu.
22 U ba bla kma yo niwu ndi ahi
tsratsra ndji.
23 Bana nha ndi ndu zo nika khji
ma na.
24 Ba nha ni tawu ngame, ba bla
ni tawu biwa ki yo suron niwu wa a
ton Yesu Almasihu shime ni khyu'a.
25 Ahi wa ndi ba kamba niwu
nitu lah tre mbu'a nda tashime nitu
kpata chuwo'a.

5

1 Ni wa ki fe Barata, ki fe si ni Irji
ni nkon Yesu Kristi.
2 Ki fe nkon ni kpanyime mu nimi
tie ndindi wa ki kri, ki ngyiri ni yo
suron mbu ni Irji ni kpe wa ani tie
ni tawu'a.

3 Ana kima migyen na kiga mgban
ngame ni ba yambu. Ki toh ndi yah
ni nu vu suron.
4 U vu suron nino mgbemgble
suron, u mgbemgblen suron ni nno
yo suron,
5 u yo suron ana nno shan na nitu
waa ba ka ison Irji sru tawu ni mi
suron Irji ni tsratsra Ruhu, wa ba
nnota wu'a
6 Wa kina he bi kunyire'a ri, u
Kristi ka Khwu ni bi lah tre tsra ni
nton ndindi.
7 A he ni dii ndu ri khwu nitu ndji
tsratsra, u mi ya indrjo ni ma khwu
ni ndji ndindi.
8 Bachi a tsro son ma ni tawu,
wa kina rhi he bi lahtre rhi'a, Kristi
khwu nitu mbu.
9 Zan zizan wa a ngla ta ni yi ma,
ani kpata chuwo ni nfu u Irji.
10 Kina he bi ka wo tre, ba kata
kabi ni Irji nitu khwu vrenma, zizan
wa ki fe katu kabi'a, ba kpata chuwo
nitu vrhi ma.
11 A na naki megyen na, ki ngyiri
ni Irji nitu Bachi mbu Yesu Kristi, wa
nitu ma yi ki kabi yi'a.
12 Ni nkon ndji riri lah tre ari ni
mgbumbglu, ni nkon kima ikhwu'a
ri ni nkon lahtre'a. U khwu rhi ni
ndji wawu'u, don ba lahtre wawu
mbawuu.
13 Ni nton wa bana tie sharia na,
lahtre ana he ni mgbumgblu, bana
ta tre tre lahtre na ninton wa sharia
ana hama'a.
14 Ikhwu a he rji ni nton u Adamu
ye ri ni nton Musa, nda he nitu bi
wa bana lahtre bibi u Adamu'a na,
ahi kpe wa a kati u seka se'a.
15 Kyauta na he na lahtre na, a
nita he nitu lahtre ndji riri yi'a, ndji
gbugbu ba khwu, naki mame, ito
tie ma nitu ndji riri ngama Yesu
Almasihu, he nitu ndji gbugbuu.
16 Innoa na he na lahtre ndji riri
na. Itron'a hu lahtre ndji riri, nda
nji hukunci, inno hu lahtre gbugbuu
nda nji kpa chuwo ye.
17 A nita he nitu lahtre ndji riri
ikhwu ri, naki ma me bi wa ba kpa
to tie gbugbuu ni nno vrhi ndindi ni
mi wawu riri, Yesu Kristi.
18 Nawa lahtre ndji riri nji
hukunci ye nitu ndji wawuu, na
kimame itie ndindi ndji riri nji
wruhle ni vrhi ye ni ndji gbugbuu.
19 Na kima me, wa nitu lahtre
ndji riri a ndu ndji gbugbuu kati be
lahtre'a, na kima me nitu ndji riri
ndji gbugbuu ba fe kpa chuwo.
20 Wa sharia ye'a, a ndu lahtre
babran, ni wa lahtre babran, liheri
he gbugbuu ngame.
21 A tie nayi'a, nawa lahtre a mreh
(mallaka) hi ni khwu, na kima me,
i tie ndindi mreh suron ni vrhi nitu
Yesu Almasihu Bachi mbu.

6

1 Zizan ki tre ngye? Kita lah tre
chachuu ni du ndindi kagon?
2 Ana taba ti naki na. Ba ti ni he
da tre ndi kita wa ki kwu nimi lah
tre, kita cigaba sun nimi ma?
3 Bina toh ndi bi wa ba ngla ba
nimi Almasihu Yesu ba ngla ba hra
nimi kwu ma na?
4 Ba rju ta ni'u, na ngla nimi kwu
ma. Nakima ahe na Almasihu a
lunde ni be nimi ninkon Iti Ma.
Nakima i kita me ki zren nimi
rayuwa i sa'a ma.
5 Naki inde ki si he ni'u nimi
kamani ikwu ma, i ki sun ni'u har
ni kamani lunde ma.
6 Naki a ki toh ndi ba kpa u ni
kunkro, ichiche ndji u mbu i ni'u ma
don duba wu kpa u lahtre. Wa i ahe
don kina ta hi nimi bautar lahtre.
7 Duk wa a kwu ba you ni matayin
nitu ndindi nitu lahtre.
8 Naki ki kwu ni Almasihu ndi kpa
njanji, iki sun ni wu
9 Ki he ni toh ndi ba nzu Almasihu
rju ni be, nakima ana lah ikub
ngana, ikwu na he ni gbengblen nitu
na.
10 Na ikwu wa a ti ni lahtre, ati kpu
riri nitu wawuu. Nzren wa asi zren,
asi zren niIrji.
11 Nakima bi yi me, bika bah
tumbi ni matsayin bi kwu ni lahtre,
aman bi wa ba he vri ni Irji ni mi
Almasihu Yesu.
12 Naki bika na no lahtre gbeng-
blen ni mi kpambi na har ndi woh
tre ni sun kpa.

13 Na vu gham kpa mbi no lahtre
nitu ikpi u du wa njanji na he na.
Naki bika no Irji tumbi ni vri ni kwu.
Bika vu ngham kpambi no Irji nitu
ikpi du u njanji.
14 Na no lahtre nkon ni tumbi na,
bina he nimi doka na, naki nimi
ndindi bi he.
15 To se ngyeh kika ti lahtre don
kina he nimi doka na, ama ni ndindi,
ana taba he naki na.
16 Bina toh ndi bi ban tumbi no
nitu igran, ni wu bi gran? Wa i ahi
najinji, inde bi gran ni lahtre, wa ani
nji yi hi ni kwu, ko naki igran ni wo
tre ni nji hi ni ndindi.
17 Naki ma ingyiri a he ni Irji,
don ni sen bina gran lahtre, ama bi
yi biyaya nimi suron mbi irin koh
koyarwa wa ba noyi.
18 Ba kpa yi chuwo ni mi bautar
lahtre, nda kma yi ti gran bi ndindi.
19 Misi tre ni yi na ndji wa a ku
nyere ni nanma kpa ni yin. Na
yadda bika ban nghan kpambi ga
ti rji na bi meme du, nakima zizan
bika ban ngham kpambi ni tu gran
ndindi.
20 Naki ma itoh wa bi hi gran
lahtre, bi yi wa ba kpa yi chuwo ni
ndindi.
21 Ni toh kima ahi amfani ngye bi
samu nitu ndu wa zizan'a bi si klu
shan ba? Nakima sakamaki bi ya
indu hi kwu.
22 Naki zizan wa ba kpa yi chuwo
ni lahtre, nda kma yi ti gran Irji,
amfani ma, wawu hi tsarkakewar
mbi. Sakamanko ki hi ivri u se
kakle.
23 Nakima sakamako lahtre hi
kwu, ama kyauta Irji ahi ivri u se
kakle nimi Almasihu Yesu.

7

1 Immriya, bi na toh na (me tere ni
tu be wa mba toh turon) a ndi ituron
a he ni son siseri ma?
2 Nitu turon imba be gran mba he
nimi lo. wa mba lon mba ba he ni
sissri, wa a lu ka son ni idiri,
3 mba yo de tarawa. U lon mani
te quu, “a djur nimi turon ani ta hi
gran idi ri ana hi ntara na.
4 Nakima, imri ya mu, mba du yi
quu ni mi turo u mi kpa Almasihu,
nakima. Ba du yi gran idiri wa mba
ta shibe ni kubbu, de khi gdi imiri ni
Irji.
5 Naki khi he ni mi kpa. Ison u
kpa a ni chonta yo ni turon u khi gdi
imiri ni mi khwu. Nakima ziza mba
chuta djur ni mi turonye. Khi khwu
nimi ikpi wa mba lota.
6 Zizah mba kpata chuwo ni turon.
Khi na khwu nimi kpe a na lota a
he nakhi du khi zere ni nkon sisama
ni Ibrji. Ana he ni mi ha cice turo'a
gana.
7 Ziza khi tere de geh? wawu
turon tuma a hi illa tere? Ana he
naki na, nakima, anita na he ni tu
turon na khina toh na ituron a hla
mba ime mide na gaire ikpi idi na.
8 E, lahtere a dhi ni mi dokoki da
ji son kpa ye wa a he ni mi kpamu.
bubu wa turon na he na latere a
kubuma.
9 Ni nton ri me he ni siseri u turon
ana he na u imbe a ye. i lahtre a
tashbe. u mika khu.
10 Imbe wa mla du nji siseire ye. U
mi toh a he khubuma.
11 Naki latere, a samu kon ni tu
imbe, a nji son kpa wa a gurume. U
ni tu imbe a wuma.
12 Nakima, ituron a he tsr-tsara, u
mlati mba ndendema.
13 E, u ikpi dedema ni mu a hi
khuu naki? a he naki nitu imbe
lahtere a he latere.
14 U khi toh ituron u ibrji u me
mihe ni mi kpa mbana ka me le ti
gran ni latere
15 Ni kpi wa meti me na mla toh
na ikpi wa mina son ti me na ti na u
kpi wa mina son na. Me kpa wa me
kamu niwu mi tie u.
16 U me ta ti ikpi wa mena sona
tina, mi kpa nyeme ni turon de
ituron a bi.
17 Ziza yi ana la he na kina. Ime
wa mi ta tikima, u latere wa a he
nime.
18 Mi toh deni mi kpamu mina
ti ikpi dedema nitu imere u ti kpi
dedema a he ni me u mina ya ti u
na.
19 Ni tu ikpi dedema wa mi son ti

wu mina ya tiwu na, u meme tie wa
mina sona, wa we yi me ti.
20 U mita ti ikpi wa mi nason ti'a
na. Ee, ana he imeyi mi si tiu na a
hi memeti wa a he ni me'a.
21 N tu ki u me toh, ituron. Me ta
ni son ti kpi dedema, u meme a he
hwehwere ni me.
22 Me giri ni turon u Irji ni mi
sonromu.
23 U me toh ituron ni kankan nimi
kpamu, mba ti ku ni turon sama wa
a he nimi imere mu da ni yome ti gra
ni tu turon latere wa a he ni kwma
kpamu.
24 Mi idi u ya yi! A gha ni kpame
chuwo nimi kpa u ahu?
25 U me giri ni Irji ni tu Yesu
Almasihu itibu. na ki ime ni tumu
mi hu ituron u Irji ni sonron mu ko
ni he, ni mi kpa me hu turo u latere.

8

1 Nakima, ba kayarwa ziza'an ni
biwa ba hei nimi Almasihu Yesu.
2 Na ka'adar Ibrji u vri nimi Al-
masihu Yesu a kam tati bi kpa
chuwo ni kaidar lahtre ni kwu.
3 Nakima ikpie wa itro na iya ti u
na, don kuyer u kpa. Irji ati. A toh
vren ma ni kamani kpa u lahtre don
a kam ti hadaya, don lahtre, sei wa
ati Allah wadai ni lahtre ni mi kpa.
4 Ati naki du bukatar tron da
kpa shu ni mi bu. Kita wa ki si
zren ni gwargwadon kpa na, naki u
gwagwardon ruhaniya.
5 Biwa ba si zren ni gwagwardon
kpa, baka to ndu u kpa, naki biwa
basi zren ni gwargwadon Ibrji didi,
baka you suron ni du u Ibrji didi.
6 Wallafa ivri ni kpa ahi kwu,
aman wallafa ivri ni Ibrji didi ivri
u sun si.
7 Ahei naki nitu wallafa ivri ni kpa,
ani yi gaba ni Rji, naki ana ti biyaya
ni tron Rji na, balle ma ka yah.
8 Biwa ba hei ni mi kpa bana no
Rji kikla suron na.
9 Naki bi na hei nimi kpa na, aman
ndi wa ana hei ni Ibrji u Almasihu,
ndi kima na hi u ma na.
10 In Almasihu hei ni mime, ikpa
me hi kub ni lahtre, aman Ibrji didi
si zren nitu didi.
11 Inde Ibrji didi wa a zu Yesu ni
be, ahei ni vri ni mi ku, wa wu wa
a zu Almasihu ni be, ani no ivri ni
kpabi, wa ba kpa risu ni Ibrji ma,
wa asi zren nimi bi.
12 To mri yah ki hei ni hakki, aman
ana hei nitu kpa na, wa ki zren nitu
tabiar kpa.
13 Nakima inde bisi zren gwarg-
wado kpa bi kwu nakima, ama inde
ni Ibrji didi, bi ka wuu idu wu kpa,
i bi rayu.
14 Nakima biwa ba Ibrji Rji hei
nituba, ba mri Rji.
15 Nakima bina kpa Ibrji gran wa
ani yo sisira na. nakima i bi kpa Ibrji
tsartsra u diyanci nitu kiman i ki, kie
zu lan di ni you Abba iti!
16 Nituma ani hla niu Ibrji tsatsra
bu di kita ki mri Rji.
17 Inde ki mri Rji, ai ki mri bi
gadoma kena, bi gado Rji. Nakima
inde ki ti yah ni wu, i ba nota niko
ni wu game.
18 Nakima mi toh di iyah bi itoh yi
ana tsra waba no nikoh wa ba tsro
ta na.
19 Nakima na halitta niti titan ye
mri Rji.
20 Nakima ba ya halitta hle ga
migye, ana hei ni mere mri na, na
wawu wa aya hle ga megyen. Ahei
ni mi yo yu'u u njaji.
21 Tre di halitta ni tuma ba kpa
chuwo ni gran u gla. naki ba jin u ye
nimi kpa chuwo u gbre san u nikoh
mri Rji.
22 Naki ki toh i halitta wawu'u ahi
u kpa chuchu ni yi ne har ye ziza'a.
23 Ana hei naki ni kankrji na, ko
kita ni tubu wa ki wir u mumla
u Ibrji Tsatsra kita ni tubu ki, kie
kpa chuchu ni mi ne bu, hi kie gbe
diyancin bu, wato kpa chuwo u kpa
bu.
24 Nakima i wayi gbigbi ba kpa ta
chuwo. Naki inde ikpi wa ki kpa
yeme di ba tiu kina toh rina. Naki
a ghan wa asi you suron njaji ikpi
asi toh?

25 Naki inde ki hei ni kpah yeme
ikpi wa ki ri he u toh u, kika gbe ni
vu suron.
26 Nakima Ibrji Tsatsra si zo
kuyere bu. Naki kina hei ni toh
yadda ki bre aman Ibrji tsatsrani
tuma ni bre ni tu hu ni kpa chuchu
wa bana yah tre ana.
27 Wawu wa ani wa suron, asi toh
mere Ibrji Tsatsra, don asi bre ni tu
biwa ba kpa njaji nitu imere Rji.
28 Ki toh di biwa ba son Rji, ani ti
ikpi ba wawu du ba hi ni didi, hi ni
bi wa ba you ba wawu nitu mere ma.
Ikpi ba wawu ba kma tie didima.
29 Naki ma bi wa a toh ba ni sen
mu, baba i a kardara ba kma ti
kamani ivre ma, don a kma ti vre
ma u mumla ni mi mri ya gbugbuu.
30 Biwa a kardara, a you ba, baba i
a you ba, a kpa ba chuwo, baba biwa
a kpa ba chuwo, baba i a zu ba.
31 Ki tre nitu kpi bi yi inde Rji hei
ta, ahi nghan ni you ti ni shishi?
32 Wawu wa ana ka vre ma yun
tana da ban nota wawu bu'u agye ni
zu duna nota kpi ba wawu na ni wu
ngame?
33 A ghan ni tsro wo ni biwa Rji a
chuba? Irji wawu hi u kpachuwo.
34 Ahi ghan ni hukunta? Almasihu
kwu nitu bu har zan naki, wawu
wa ba, asi ti mulki ni Rji ni bubu u
daukaka, wawu i si bre nitu bu.
35 A gha ni gata ni son u Rji? iya,
ko kpa suron time, ko tsanani ko
iyuo, ko zre ni gbere, ko kpalu, ko
nji gban?
36 Na di ba han, nitume ba wu ta
ni kurji, ba kma ta ti itama bi han.
37 Ni kpi ba wawu ki zan gbeng-
blen duba tre di kita ki bi kpaka, ni
tu ma wa ani son ta.
38 Naki mi kpa nyeme di ko kwu,
ko ivri, ko malaiku, ko mulkoki ko
ikpi bi ye, ko gbengblen.
39 Ko gbron, ko juju, ko irin halitta
rime bana iya gah ta ni son wu Rji
na, wa ahei ni mi Almasihu Yesu
Bachi ba na.

9

1 Mi hla njanji ni Kristi, mina si tie
chena, imre mu si tsro me ni mi Brji
Tsratsra,
2 ndi mi he ni kpon yi ni low sron
u kakle ni sronmu.
3 Ba ndi na tre ndi ba tie nyu nimu
nda cume ni kan ni Yesu ni tu mri
vayi mu, ni ba mla mu u kpa.
4 Ahi baba yi ba Israilawa, ba fe
kpanyme, ni gbire san, ni yo nyun
mbe dede, ni toh turon, da gbire Irji
san ni tara kuma, ni yo nyu ma.
5 Mba tiba mba ndi nimi Almasihu
u no niko u kpa wawu wa a hi Irji u
koge, du mba gbirasa u saika sai sai
du he naki.
6 U ana nitu itere Irji wa a joku
na, ana hi kohan ni Israilawa a hi
Israilawa u njanji na.
7 Nakima ana duka grji Ibrahim
mba hi iriri Ibrahim na. “Mba yo
mba be grji Ishaku.”
8 Mba ki mba he imiri be kpa mba
na imiri be he imiri be Irji na. Mba
imiri be yo nyu wa mba bla ba suru
ni grji ba.
9 U wayi hi itere u yo nyu a
“nzizayi me ye de ye no Saraya ivire.
10 Ana he iwayi me ngana, niwaa
Rifkatu a ban nne ni lonma itimbu
Ishaku.
11 Ba rihe ngrji myri ba u mbana ti
kpi dede ma ko meme ma na. Ni tu
naki Irji a chu ana bi ni kpi wa mba
ti ana amma nitu idi wa a yo.
12 U mba hla ni wa “Nikon ani
kwba ti gra ni tsitsama.” A na kima
mba tere.
13 Naki mba han zi “Me son
Yakubu de kamu ni Isuwa.”
14 U khi tere de naki? Irji na ti bina
naki? Ah ah.
15 U a hla ni Musa me lo sonro
niwa mi losonro, mi losonron ni wa
nimi no si sonro ni wa ani si sonron
a.
16 Ni tu na ki ana he ni tu idi wa
a yo sonron. Ko kuma ni idi wa ani
ri shishi, na a he ni nitu Irji wa ani
losonro ni ta.
17 U lan tre Baci'a hla ni Firauna,
“Ani tu wayi yi me nzuu lunde ni
ndu me tsoro ngbengblen mu ni
mi me ni ndu b d'bu nde mu ni
ngbungblu'a wawuu.”

18 Naki, Irji ni tsro low sron ni wa
a son'a nda tie wa a son sen tu.
19 Khita mla ya u khi tere ade ni
tuge ani son toh joku? Ahi ihan yi
ni ya kukri ni gbegble u tuma.
20 Khi ta ya i u idi u hi han wa u
san yun ni Irji? Ko idi u me a ani ya
miye idi u me de ge sa a me wawu
naki?
21 U idi u me iri ana he ni gbegbe-
gle ni tu itama iri wa ani meri iri u
dedema iriri a hi u daraja, iriri a hi
u tidu mege?
22 U ida Irji ani so tsoro ifu ma ni
gbegble mba toh, ssai a vu sonron
gbugbuu ni mba iri u fu wa mlati is
gbi sutu mba.
23 E ati naki da tsoro gbira san ma
gbugbu wa a he nimi dede u ma, wa
a mla ti du mba gbirasan?
24 Amma tie wa ni tu mbuyi
ita wa aye ta'a, ana Yahudawa ni
nklen mba megyen na u ni bi kohra
ngame.
25 Towa a tre ni mi nvunvu u
Yunusa a, “Ani yo ndji wa bana
bimu na ndi ndji mu, ni biwa ana
son ba naa, biwa mi son ba.”
26 Ani he naki wa mba na tre “ndi
ba hi indi mana, u mba yo mba imiri
Irji be sisairi.”
27 Ishaya a yi kpokpo djur rah nitu
Israila. “Mba ta ni tere a de imiri
Israila mba bra na kpabru u kosan
ba u mbari mba ba nawo.
28 U Irji a toh a de wawu a ni kle
nyun ma ni gbugbugblu pyipyi me
bani wuton mba.
29 Na wa Ishaya a han ni sei u Irji
a de na ka grji do ni ta wu na khi
de na he na Sadumawa u khi dena
kwma ti na Gomarata.
30 U ziza khi tere a de ge? U
be kora, be wa bana son tsa-tsara
na mba kpa dede ni dedema u kpa
kyem.
31 U Israila be wa mba na wa
ituron u tsa-tsara na u mba na he
ni mi turon na.
32 Nitu ge? ni tu mba na wa ni
njanji na. u a he nitu idu na. Mba
za ni tu tita wa ni du yi za ni kbu za.
33 Towa ba nhaa, “To Mi ka tita u
kbu za sizi ni mi Sihiyona mba ni
haan u latre. U wa a kpanyme ni
wu'a ana tie shan na.

10

1 Mrli vayi, yo sron mu ni bre
Bachi, aa ndu ba gbujbu.
2 Me to ndi bahe ni yo sron ni Rji,
ana ndi ba to kpe na.
3 Bana to kpe nitu tie ndindi u Rji
na, ba wa ndi ba tie ndindi u tu mba,
bana nno tumba ni tie ndindi u Rji
na.
4 Ahi Kristi hi duu u tie ndindi hi
ni bi wa ba kpa y'me'a
5 Musa a nghan nitu ndindi wa'a
rji ni ndji, ndji wa a tie ndindi u duu
ani son nitu du'a.
6 U ndindi waa rji ni yo sron a te
ndi, na tre ni sron me ndi, a ngha ni
hon hi ni mi shu? (Nda ji Yesu Kristi
grji ye ni meme).
7 Na tre ndi a ghan ni grji ye ni
meme? Ahi ngha ni ji Yesu Kristi rji
ni khyu).
8 Amma asi tre ndi ge? iji trea he
hyehyre ni wu ni mi nyu me ni mi
sron me
9 U ta hla ni nyu me ndi Yesu hi
Bachi, ndi kpa y'me ni sron me ndi
Rji zuu wlude ni be u gbujbu.
10 Ni sron'a idji kpa y'me nda
fe kiklan sron ni nyu ndi bre nda
gbujbu.
11 Imbe Rji tre ndi, biwa ba kpa
y'me'a ishan na tie ba na.
12 Don Jew baba Greek bana heni
kankan na, don Bachi ba'a he riri.
13 Idji wa a yo nde Rji ani fe sii.
14 Ba tie niheri nda yo nde Idji wa
bana kpau y'me na? Ba tie nihe rli
nda kpa y'me ni wa bana taba wo
duu ma na?
15 Ba tie nihe rli nda wo ba tina
tre tre Rji ni bawu na? Ba ti ni he rli
nda tre tre Rji, idan bana ton bana?
To wa ba nghan, “Iza biwa ba ji tre
ndindi he bi bange.
16 Bana wo tre Rjia wawuu mba
wu na. Ishaya a m'ye “Bachi, a hi
nghan kpa y'me ni ton ndu'a?
17 Yo sron nihe nitu wo, wo rli ni
tre Rji.

18 U me m'ye, “Ba na wo na?” E”
gbigbi ilan mba he ni mgbumgblu,
itre mba hi ni mgbumgblu wawuu.
19 Luwa, mi tre, Israila ban to mu
naa? “Musa a tre ndi” Mi ndu yi tie
ngu nitu mgbumgblu wa bana to kpe
na mi tie ndu ni ba ni ndu sron mbi
tie meme.
20 Ishaya a vusron nda tre ndi,
biwa bana wame na'a ba fe me. Mi
tsro tu mu ni biwa bana m'ye me
na'a.
21 A tre ni Israila ndi, mi n'ma wo
mu hi ni ndji bi kawo trre ni hanton.

11

1 Mi tre ndi Rji kama ni ndji mu?
Ani to bre tie to kima. Ime mi
ndji u Israila, ih'bu Ibrahim u grji
Banyomi.
2 Irji na kama ni ndji ma waa he
ni guci toh mba na. Ka bi toh kpye a
lan tre'a hla nitu Iliya, wa a nji (kara)
Israila hi ni Rji'a?
3 A tre di Bachi, ba wu annabawa
me, da zi koh me me, Ahi me ni
kankrji mu mi don. Naki basi wa ba
wuh me.
4 Naki u Rji ka kasa u da tre gye?
A tre di mi hei ni di dubu tagban wa
mi zi ba nitu mu. Wa bana kudran
ni Ba'al na.
5 Ko naki me ni toh i ibru bari ba
he ni ndindi.
6 U ani taa ni zizi, wa'a ana la ni
ndu na. Ani tana tokima, u zizi nala
hi zizina.
7 Wa hi ngye? Ikpye wa Israila ba
wa bana fe na, u bi a ba chu ba'a ba
fe, imbru ba ba sen tu.
8 Na ba han Rji no ba ibrji u meme
wa bana toh shishi hei, aman bana
toh na, iton hei aman bana wo na
har ye ni vi kima.
9 Dauda a tre di du teburin ba du
kam ti rjirji u vu labe, ba troko, du
kam ti tita u kub za ni kpye u rju hla
ni ba.
10 Du shishi ba ti bwu duba na toh
na, du gon ba ta dran chuchu.
11 Mi tre ndu ba k'bu za da joku?
Ndu kpye nakima la tie na. Nakima
k'ma hi ni gon mba yi a ndu gbujbu
ye ni bi ko hra ni ndu yo ba tie ngu.
12 Inde zizaa wa ba kam hi ni
kogon, aji klen ye ni bi kora, ni hei
kwatancin nikon ma ani hei, inde ba
ye ni klekle?
13 Ziza'a mi si tre ni yi, biyi wa bi
kora, naki ime i mi hiu ton du hi ni
kora, misi wurwo ni mi du mu.
14 Ani bi dume you mri yah bi
hwu, duta kpa bari ba chuwo.
15 Inde kaba, ani ji shu tu bi ni
gbugbulu in kpa ba ani hei ni hei?
Ani kamti vri ni mi kwu?
16 U klo bi mumla bata bi
mumu'uma wa ba nymo tie gble ma
ni bi ngame. U inja kukron bata
tsratsra me, ba ilan ma ba ba he
tokima.
17 U ilan bari u kukron bana nzi
hlega, u biyi mba bina kukron Za-
itun, wa ba fe nimi mba, u bina he
ni gado bii ni ba, u bi ye ni mi nja
zaitun a,
18 to, bika na gangban ni tu lan ba
na. Bita gangban, ana bi yi mba ti
njinja na, wa hi nja'a mba nji yi.
19 U bi tre din “Ba nzi lan ba ni
ndu ba fe me ni mima.
20 Wa i a njanji, naki wa njanji ba
na hei na, i ki sa i baka zi ba ni mi
wo, bika kri gbagban ni mi njanji bi.
Na ban tubi zan na ahei na, aman
bika klu sissri.
21 Naki inde Rji na don wo u njanji
na, to ana don yi na.
22 Bika toh iri du bi tsanani u Rji.
Niwo ri tsanani ni ye ni Yahudawa
biwa ba joku. U ndindi u Rji ye ni
yu'u, inde bi si zre nimi didima ba
na zu yi na, aman inde bi kabi ba zu
yi.
23 Nakima inde ba na guci ni mi
njanji bana, ba vu ba sur ni mi
kukron nakima Rji na iya la vu ba.
24 Inde ba chu u rhu nimi kokron
zaitun mi ji, har wa bi du ba ka'u
kabi nimi kukron zaitun u wu'u wo
u njanji.
25 Mri yah mi ni son du yi ji hei ni
mi bwu na, game ni gbugbulu i du yi
na hei ni toh ni mi mre bi, gbugbulu
hi sen tu ni Israila, har bi korta ba ri
ni me.
26 Ahei naki Israila ba wawu bau
ba gbujub, nadi ba han. Ni mi

Sihiyona wa ani kpa chuwo ani rjhu.
Ani wur iri hle ni mi Yakubu,
27 Wa i ni kam ti chunyu mu ni ba,
na di mi wur mi wur lahtre ba hle
ga.
28 Ni nhma bari ni tu bishara, ba
bi kran ni bi, nitu kon ri, ni tu chu u
Rji ba bi son ni tu bati.
29 Na baye-baye ni you u Rji hana
ya ka ba sran na.
30 Biyi me ni sen bina ta hu tre Rji
na, naki ziza'a bi kpa didi nitu lahtre
ba.
31 Ni koh kima Yahudawa biyi ba
kam ti bi sen tu, ni tu didi wa ba tsro
ta, baba me ba kpa didi ziza'a.
32 Naki Rji ka ko ngham nitu sen
tu, don du tsro didi ni ko nghan.
33 Ina misali juju ikle ni toh, ni toh
iri u Rji. Hukunche-hukunche ma
ba zan guci bichika, ikoh ma ba zan
guci toh.
34 Nakima, ahi nghan ni no Bachi
i mre? a nghan ni ni tre?
35 Naki a nghan guci no Rji kpie du
han wu?
36 Rji ni wa wu i, ni wawu i, hi ni
u ikpie ba wawu. Niko ahi u ma isei
ka kle. Ami.

12

1 Mi bre yi mri yah, nitu gbugbu
zizi u Rhi, ndi nno kpambi hadaya u
ka khwu u tsratsra, ikpye u kpah ni
Rji. Iwayi mba hi jiji ndume.
2 Na yo tu ni kpye u ngbungblu
yina, kami ndri mbi sran ni mi son
sa'a mbi, Tima kima ndi toh ikpye
wa a ndindi ma, u'kpaa nda hi ngre
me nimyren Rji.
3 Nakima mi si tre nitu didi wa ba
ne, du ri nimi bi, ka na zu tuma zan
uwirji wa Rji zi a na. Nakima bika
hei ni toh, gwargwadon wa Rji no ko
nghan njanji.
4 Nakima ki hei ni ngma kpa
gbugbu'u nimi kpa riri, ana wawu
ba, ba ti iri du riri na.
5 Ahei naki ni kita, na diki gbug-
buu, naki ni mi kpa u Almasihu,
wawu bu'u ki ngma kpa, kpabu.
6 Ki hei ni ba nno nikankan ni
tu ndindi wa ba no ti tawu. Inde
baiwa indio hi toh ko shishi, ka ti
nitu njanji ma.
7 Inde wa ahei ni baiwa u du, sei
ka ti du ma. Inde ndi ri hei ni baiwa
u tsro, wa ka tsro.
8 Inde iri ahei ni baiwa u chon ka
chon. Inde ndi ri ahei ni baiwa u no,
ka no ni bwu wo, inde iri hei u jin
ndi, ka ti ni toh, inde iri baiwa a lo
suron, ka ti ni si suron.
9 Bika tsro son, aman na ni riya na.
Ka bi ni ikpi wa a meme, di ti kpie
wa a didima.
10 Nitu son mri vayi, bi ka son
kpabi na abi. Nitu no nikon, bika no
tubi nikon.
11 Ni ti, na sina, ni tu Ibrji Tsat-
sra, bika ti gbengbenlen Nitu Bachi
game, bika ti du ni u.
12 Nitu tre kpeshe, bika ti niki kla
suron. Nitu sun si na hei na, bika
vu suron, nitu bre, bika bre ni you
suron.
13 Ki ta zo bi tsatsra, di ta kpa bi
tsri ni ba koh bu.
14 Ti lulu yo ni bi wa ba wanyu ni
yi, bi kana tinyu ni bawu na.
15 Bika za'a ni biwa basi za'a, bika
yi mashi ni biwa basi yi mashi.
16 Imere bi ka kamti riri, na du
mere bi kam ti u wur wo ni san na,
naki bika ti kpan ni bi tiya. du iri ni
mi ka ri mere di wawu a zan iri na.
17 Na rjhu hla meme ni meme na,
ti ndu didi ni shishi ko nghan.
18 Bika ti kpie wa bi ya bi ya ti, don
du yi si ni ko naghan.
19 Mri yah na rjhu hla na, du
Rji rjhu hla niyu'u, na di ba nha.
Rjhuhla ahi u mu, mi yoh ni ko
nghan, inji Bachi bu.
20 Nakima, iyon nita tie ndi wa ani
kra u wuka nno barli, inde hlan ma
niti u wuka no man so. inde bisi ti
nakima, bi si vu kla lu si sur ni tu bi
kran yi.
21 Na du meme gyuru yi na, bi yi
bika gyuru meme niti didi.

13

1 Ko ko ghan du ka tu ghji ni be chu
nitu be ichu mba dji ni Irji ituron wa
a he ziza a dji ni Irji.

2 Ziza yi be wa bana hu ikpe wa
ituron u Irji a hla na be wa mba kaba
mba kpa ide u meme ti mba.
3 Mbe chu mbana kpe u ti sissri na,
ni idi be ti dedena u mba he ni tu idi
be ti meme ti yi u na son ti sissri be
chu na? Ti kpe wa a he dedema, u
be gbirasa.
4 Wawu a hi ivre ko Irji u dedema.
U tana ti kpi wa hi memema u kati
sisiri i be turon wawu ana ba ta wa
ana he ni tu ikona. A hi vre ko
Irji ni tu dedema. U mbe ta ti kpi
wa a memema. mbe ka ti sisiri, wa
wu na taba ban ta mege na wa wu
a hi ivrenko Irji ani tifu ni idi u ti
memeti.
5 Gbigbi be ka hi be hu ana he ni
tu ifu na. U a he nitu isonrome.
6 Nitu ki, ki han gadu, nitu ki ma
be kpa gadu mba hi igra Irji, be wa
mba tina ki chachu'a.
7 Be ka no ko ghanide ma, gadu ni
be gadu, kudi fito ga tito, klusisiri ni
be wa mba'a klusisiri'a, no nikon ni
be wa mba mla kpaniko'a.
8 Na ji kpiri u idi na, u be ka son
kpabi. Wawu wa a son vayi ma a kle
toron wawu kina.
9 U, “Be kana yi zina na, be kana
wu idi na, be kana yibbi na, be kana
ti guna, u doka iri ni ta he gari. Be
ka ban u chudu ni wayi.” Son vayi
me na wa u son tuma a.”
10 Ison ana mynien vayi me na a
ha naki kauna ta cika shari'a.
11 Ni tu naki be ka toh ndi iton a
kleyye u be ka lude ni kruna'a. Nitu
kpachuwo bu'a a he hwehwere. Ana
gburukon nawa khi si ya na.
12 Ichuu a kleye u ible a ti hwe-
hwere u kpaye be ka du ki ka idu u
bu'a don; de sur u ikpi u kpama.
13 Ki mla zren naki si zren ni Rji,
na ahei ni mi ti fa na, na bi hwa na.
Kina zren ni mi ti gwugwu ni meme
sha'awa, kakima mi wa nyu, hwu.
14 Naki bi ban Bachi Yesu sur ni
Almasihu, bika nati meme halin u
kpa na, don meme sha'awa sa.

14

1 Kpa biwa njanji ba a kuyere, di
na no tron nitu sen nyuna.
2 Wa ahei ni njanji ka ri ko gyen,
aman wa ahei ni gbengblen ka ri
vuvu migyen.
3 Wa ani ri kogyen kana kpa wa
a na ri na tsir na. Indji wa ana ri
kogyen na, kana yoh tron ni bi wa
ba ri kogyen na.
4 Wu u nghan wa wu si to lahtre
igran ndi ri? Kri ni zade ma, ni
jokuma a die u ndi wu koh ma, aman
Bachi ahei gbengblen du kri.
5 Indji ri ni gbere san ni vi bari zan
bru bari nakima indi ani gbere san
ni viba wa wu'u du ko nghab sun ni
mi hakakewa nitu imere ma.
6 Indi wa ni yah ivi, ani yah don
Bachi, wa ani ri, ani ri ni Bachi, don
ani gri ni Rji, wawu wa ana ri na, a
kah ma bubu ri, a kah ma ni Bachi,
wawu me si gri ni Rji.
7 Ba ndi wa ani sun nituma ni mi
bu, nakima ba ndi wa ani kwu ni
tuma.
8 Naki inde ki si vri, ki si vri ni
Bachi, inde ki kwu, ki kwu ni Rji,
nakima, inde ki si vri, ko ki kwu, ki
bi wu Bachi.
9 Nitu nakima Almasihu a kwu da
luda, du kama ti Bachi u bi kwu
baba bi vri.
10 Nakima agye bi si tron mri vayi
bi? Iwu me don gyen wu si kpa va
yi me tsir? Wawu bu wu'u ki kri ni
kub tron Rji.
11 Don ba nhan zi. Mi shi rji nji
Bachi, gbarju ba wawu'u ba kudren
ni mu. Ileme ba wawu'u ba gber ni
mu.
12 Nakima wawu buwu'u ko nghan
iri bu ni hla ikpie wa wawu ti ni nyu
ma ni kub Rji.
13 Nakima kika na tron mri vayi
bu na. Nakima kina na tron kpabu
na, kika na yo tita u kub zah ni mri
vayi bu na, ko kika du vayi bu joku
na.
14 Mi toh di kpa yeme di ni tsutsu
ni Bachi Yesu, ba ikpie wa ana hi
tsatsra na sei de indji wa a ban da
hi tsatsra na.
15 Inde bi ri me ani mrey vayi me,
wu na si zre ni mi so na. Na kpa wa
Yesu a kwu nitu ma ti meme ni biri
me na.

16 Nakima na ban ikpie biwa ba bi
duba kam ti ikpi biwa ba jin mer ye
ni bari na.
17 Nakima, ni mi koh Rji ana tre ri
ba sou na, aman nitu didi ni sun si,
ni ki klan suron ni mi Ibrji u Tsatsra.
18 Nakima, wa ba gran Almasihu
ni koh kima, ahiu kpa ni Rji, naki u
gbu di ba ka kpa yeme niwu.
19 Nakima kika wa kpie biwa ba
hiu sun si, ni kpie biwa ba me ta.
20 Na kpa i du Rji ti meme nitu kpie
u ri na. Iya di wa ani ri kpie wa a
du ri joku.
21 Ana bi du ba tan nanma ko sou
imah inabi, ko ni kpie wa ani jin
joku ye ni vayi ma.
22 Nakima njanji waki hei niwu,
bika mla zi ni tsutsu bi ni Rji. Wu
u lulu wa isuron ma ana lahtre nitu
ikpie wa hankali ma a toh a dede.
23 Naki wa ani ti shakka aman da
ri, ka toh da lahtre, dona na hei ni
njanji na, a lahtre.

15

1 Kita wa kihe ni ngbengblen'a
kika vu suron ni biwa bana he ni
ngbengblen na.
2 Ki tie kpe wa ani kpa sron vayi
mbu si'a, ndi ndu kpau sen ngbeng-
blen.
3 Kristi me ana tie kpe u son tuma
na, na wa ba nha. “Imre biwa ba
mre'a a k'ma hi ni tumba.”
4 Ikpe wa ba nha ni kogon'a, ba
nha nda nno ta tre, nitu vusron ni
nno ngbengble u litattafai ki he ni
yosron.
5 Zizan Irji u losron ni nno ngbeng-
ble ndu nno yi sron riri u son ni
kpambi, nitu son Yesu Kristi.
6 A tie wayi ni sron ri ndi ndu yi
gbre Rji ni Tie Bachi mbu Yesu Kristi.
7 Nitu kima, kpa kpambi to wa
Yesu Kristi ngame a kpa yi'a ndu nde
Yesu kpa gbre san.
8 Mi tre ndi Kristi a ka tie gran
u yoji nitu ndindi u Rji, a tie wayi
ni ndu ba tabatar ni alkawarai wa
banno ba tie sesekasea.
9 Ni ndu Bira gbre Rji san nitu
losron ma. To wa ba nha, “Mi gbre
yi san nimi Bira, ndi yose u gbre san
nimi nde mbi.”
10 Ngarli, Ngyri, biyi bitsri, ni ndji
ma.
11 Gbre Bachi san ngarli, biyi bitsri
wawu'u. Ndu ndji wawu'u gbre wu
san.
12 Ishaya a tre ndi, Ba fe iha Jessi,
wa ani wlunde nda tie cuu nitu
bitsri, bitsri ba fe ngbengble sron ni
mi ma.
13 Irji wa ki yo sron niwu'a, nno
yi ngyri ni sii ni kpa y'me, ni ndu
ngbengble Brji tsratsra nno yi sron.
14 Ime nitu mu mi kpayi y'me, mrli
vayi. Mi kpa y'me ndi biyi ni tumbi
bi tie ndindi, ndi he ni to wawuu.
Mikpa y'me ndi bi fe kon ndi nno
kpambi tre.
15 Mi nha ni yiwu ni ngbengble
sron nitu kpe bari, ndi ndu nno yi
myrien, nitu nno wa ba ne rji ni
Rji'a.
16 Innoa ndume ka tie gran Kristi
Yesu wa ba tonu ni bi kora, limami
u tre Rji mi tie nayi ndi ndu nno
bikora, ndu he kpe u kpa, ni kebbabe
u Rji.
17 Mi wruwo ni san nitu ndu wa
mi tie ni Rji'a.
18 Mina he kpe wa mi trea na, sai
kpe wa Yesu tie ndu ni mea, ndi ndu
bikora hu tre nda tie ndu.
19 Nitu mgban, ni al'jibai, ni ng-
bengble brji tsratsra rji ni Urushal-
ima, kagun hi ni llirikum, ndi ji
bishara Kristi ni ngbungblu wawu'u.
20 Ni konyi imyrien mu a he u
tretre Rji, ni whrji wa bana to Yesu
ni mi nde mua na, ndi ndu me na
me nitu ndu ndjiori na.
21 Towa ba nha, Bi wa bana taba
hla tre ma ni bawu'a na, ndu ba to.
Biwa ba na taba wo du mana ndu ba
to (fahimta).
22 Ba zu me bubu ye niyi ni ton
gbugbuu.
23 Zizan mina he ni mbru bubu
ni mi gbuyi ni mi se gbugbuu mi zi
yosron u ye niyi.
24 Iton wa mi he ni Asbaniya mi yo
sron ndi mi zu niyi, mita tie mrli vii
niyi bika hu me hi ni kima.

25 Zizan mihi ni Urushalima, don
tie ndu ni bi hi Rji tsratsra.
26 Ahi kpe u ngyri ni ndji bi Maki-
doniya ni Akaya ndu ba nno kpe ni
bi kungyre (poor) nimi idji bi hu Rji
biwa ba he ni Jerusalem.
27 Ba ngyri don a he na hla ni
tumba. Don bikora ba kawo kabi
niba ni mi kon Rji a kati hla ni bawu
ndi du ba zoba ngame.
28 Nakima, mita nno ba kpe wa
miji ni ba wua, nini hi ni spain
(Asbaniya) mika zuye niyi.
29 Mito ndi iton wa miye ni yia,
miye ni lulu Kristi gbugbuu.
30 Zizan mi breyi, mrli vayi, nitu
Bachi mbu Yesu Kristi, ni son u Brji
tsratsra, ta tie ndu bre Rji ni mu ni
mi bre mbi.
31 Bre ndi ndu me gbujubu ni
wo biwa bana kpay'me ni Rji ni
Yahudiya na, ni ndu indu wa mi tie
ni Urushalima ndu hi kpe wa idji bi
hu Brji tsratsra.
32 Bre ndi ndu me ye niyi ni ngyri
nitu kpa y'me Rji, ndi ta yayi fe sii.
33 Ndu Rji u nno sii hu niyii. Amin.

16

1 Mi si tsro yi Fibi wa ani tindu ni
ikillisiya wa ahe ni kankiriya.
2 Bika kpaa ni mi Bachi, nitu iko
wa ahi ni biwa ba kpa njanji, kri
wu ni mi iya ma. Nakima wawu
ni tuma, a ta zo di gbugbuu, ni me
game.
3 Chi Bilkisu mba Akila, kpukpan
bi du ni mi Yesu Kristi.
4 Nakima, nitu mu bari ba ka dri
mba grji, mi singiri ni bawu, ana me
nikankrji muna, aman ni ikillisiyoyi
ba wawu'u, ni bi kora ba.
5 Chi ikillisiya wa ahei ni koh mba.
Chi Abainitas u son me, wa a guci
kpah Kristi ni Asiya.
6 Bika chi Maryamu wa ati ndu ni
yu'u gbugbu'u.
7 Bika chi Andaranikas mba Yu-
niyas, mri yah baba kpukpan bi son
kotro. Ba toh nimi hi toh du, biwa
ba hei ni mi Kristi guci ni mu.
8 Bika chi Amfiliyas u son ni mi
Bachi.
9 Bika chi Urbanas ikpan u tindu
mbu nimi Kristi mba Istakis u son
mu.
10 Bika chi Abalis wa mi kpa nyme
niwu ni mi Kristi. Chi biwa ba hei ni
ko Aristobulus.
11 Bika chi Hirudiya vayi mu ni
biwa ba hei ni koh Narkissa, bi wa
ba hei ni mi Bachi.
12 Bika chi Tarafina mba Tarafusa
biwa ba si ti ndu Bachi. Bika chi
Basisa u son wa a ti ndu Bachi
gbugbu'u.
13 Bika chi Rufus u chu'u ni mi
Bachi mba iyi ma ni me.
14 Bika chi Asinkiritas mba Fili-
guna mba Hamis mba Baturobas,
mba Hamisu baba mri yah wa ba hei
baba.
15 Bika chi Filolugus mba Yuliya,
mba Niriyas baba mri vayi ma, ni
Ulumfas ni bi wa ba tsatsra wa ba
hei baba.
16 Bika chi kpa hi ni bi tsatsra ni
sumba. Ikillisiyoyi Almasihu wawu
basi chi yi.
17 Ziza'a misi bre yi mri yah, bi ka
rhi mren fa nitu biwa jin gakpa ni
kub zah. Bina si hu itsro, bika hi
gbugban bu.
18 Nakima iri ndi bi yi ba na bi
gran Bachi Yesu sei ni mi ne ba. Ni
roh yun ba, basi gyuru isuro wa ana
lahtre na.
19 Nakima nzren bi u bi hu, a zren
hi ni ton ndi ba wawu'u isuron mu
ti kikla rei me ni yi, aman me so du
yi hei ni toh nitu ikpie wa a didima,
i bi na hei ni lahtre na nitu ikpie wa
a meme ma.
20 Irji u sun si ani du yi chan ibrji
ni inda zah bi. Zizi u Bachi bu Yesu
Almasihu du sun ni yi.
21 Timothy ikpan u du mu, ani
chi yi, nakima Lukiyas ba Yason ba
Susibataras ni mri vayi mu.
22 Me Tartiyas wa ba nha ibe, ki
chi yi ni mi Bachi.
23 Gayus wa ani kpa me ni ikil-
lisiya wawu'u basi chi yi. Arastas u
zi klen u gbu ani chi yi ni kwartus
vayi mu.
24 Zizi u Bachi bu Yesu Almasihu
du sun ni yi wawu bi. Amin.
25 Ziza'an wa ahei ni gbengbenlen

u karfafa yi nitu tre ni wa'azi Yesu
Almasihu wa nitu ma ba tsro ikpie
biwa ba hei ni bu ni sen mu.
26 Nakima ziza'a ba toh ba nitu ibe,
u bi Annabawa nitu umarni Rji u
tutrun, don hu njanji ni mi bi kora
wawu'u.
27 Irji ni ka nkrji a toh nitu Yesu
Kristi gbere san a tabata sesei ni sei
(tutrun). Amin.

1 Korinthians

1 Yesu Kristi ni kpayem lrji ayo
Bulus du ri nimi bi wa wa tindu
niwu ni kpayem Bachi ni wawu
vayimbu sastanisu.
2 Ni biwa bahe ni tra wubre irji
ni Korinti nbi wa ba ke be ni ba.
ninde irji da yo ba nisan ninde waba
glaba niyi Yesu ni bi waba he ko
nintse da kpayem ninde irji wumba
ni wumbu.
3 Du alheri ma nison wubima du
hei niyi wanda ni Rji Bachi Timbu
wa wawu Yesu Kristi
4 Me kiri ni irji mu cacu ni tu mbi
don alheri wa Bachi Kristi Yesu ni
noyia.
5 Anoyi gbugbu u nitre du ni ilimi.
6 Na wa janji tre irji hla ni yiwu
wawumbia.
7 Naki bina wa kpi u ruhu hama
na wandi bi gbenbayani u Rji Yesu
Kristi.
8 Da du yi kpayemen didi ine har
hi kle du ba na ka tou yi ni latre ni
ye Yesu Kristi na.
9 Irji wawuyi wu amina wayata
yoni mi bi zumata bi waba yi biyaya
ninde vrema Yesu Kristi Bachi mbu
10 Zi za'a me bre yi mir vayi ninde
Yesu Kristi na gatumbi tie kankana
ni son kanka nikpambi na me bre
yi katumbi si son ni suron bi riri ni
manufa riri.
11 Me woh son bi mir vayi miniko
kuluwi ba la ni mu andi meme son
a he ni yi.
12 A bari ba tre “Me he ni kogon
Bulus” ko me he ni kogon Afolos ko
“Me he ni kogon Kefas” ko “Me he
ni kogon Yesu Almasihu”.
13 Almasihu agakpama tin
kankan? Ba klo Bulus don biyi? Bayi
Batisma yiwu ninde Bulus?
14 Mekiri ni Rji mena yi baptisma
niri mbinas me to Kiristus wu Gayus
me yi nihawu.
15 Na ki ba wanda ni tre bayi
baptisma niwu ninde mu.
16 (Ime metou me yi Baptisma ni
ndi biko Sitifanus, Bayaki me na tou
ko meyi Baptisma ni nro na)
17 Meto irji ana ton me du me ye yi
Baptisma na, ama don meye hla tre
ma bani wani tre wu wayo ba yada
di iko Baci na zama ni kaskanci na
18 Naki u tre gicciye na he ma'na
nishishi bi wa ba si halakaa na. Ama
bi wa ba fe son kasai kasai a hi iko
Rji.
19 Ihlan tre ma ahla “me kpa tre
hi tice ni ba to zan ko nha me kpa
du ichemba timeme. Wa batre ba to
zan ko nha.
20 Wu to zan ko nha ahe nintse?
Ina ndi wa tre wawu masani? Ina
indi watre niwawu tokpe zan ko nha
ni gbugbu'u? Irji na hla wawu kma
indi wuce kma zama wawu na.
21 Du gbugbu ni wur wah ni drima
anato Irji na wu Irji a sisuron ni
biwa da a kpaba u ba kpayem niw-u
ninko wotamba wa bla wa'azi
22 U yawudawa ba tre baha ba
bida ni alajibai wu helinawa nibaba
ba bida ni hikima.
23 Du naki kita khla tre Rji ni
gicciyaye tita wu kubza yahudawa
ni iri wauta wu helinawa.
24 Naki biwa irji rhiga yo ba ni
yahudawa ni helinawa kyi hla tre
irji na yadda a zama gbi gle ma ni
hikima Rji.
25 Wauta u Rji a zan hikima wundi
wureshi gbe-glen Rji a zan wundi
26 Toh yombi mir ya. Ana gbug-
buwubi ba he ni hikima ni shishi
indi na. Ana wa wumbi bi he ni gbe-
gble na. Anha wawumbi bi fe gni yi
ni ko bi cu na.
27 Irji a cu kpi bi meme ma ni gbu-
gbu wa ni nondi bi hikima shan. Irji
cu kpi bi hama ni gbegble du ba no
kpi bi gbegble shan.
28 Irji ni ju kpi wa bana he ni
daraja ni ya lega ni gbu-gbu. Aniya
da jwu kpi wa ba hamanifani du ba
me ni kpe ufani zama banza.
29 A tei naki du dyo duna ya di
wawu hi kpe ni shishi ma na.
30 Domin kpe wa Rji a tei zizan
bi he miyi ninde Rji wandi a he ni
hikima ni tawu riji ni Rji. Ahen-

haki adalcin mbu wu Tsarlu mbu ni fansarmbu.
31 Du naki yada ba nha naki, indi wu wurwo ni san du yi fahariya ni ninde Irji.

2

1 Ninton wo me ye niyi mir vayi mena ye ni gwa ninta ko ni hi kima na nitre irji, ni bunko kpi bi biwa ba rhiba gamee ni tre Rji wa me kpayem ni wu.
2 Ninto wa mw yo suron mena takpe na nintu, me na he niyi na, sai de Yesu kristi, wa bi kle ni gicciye ni.
3 Me he niyi ni mi ya ni sisir ni wer Kpa gbugbu'u.
4 Nitre mu, ni dubu mu banahe gur hankali wukpi wa he nimi hiki ma na iye ni zho Ruhu mai-sarki ni iko.
5 Ana niyo suron mbi tu kpe wu biki ma ndi du hei wu Rji.
6 Zizan ki tre wu hikima ni biwa kuson kpan kpan ahna biwa boo he ni biki ma gbu-gbu'u ko hi son ni mulki wu ton yi wukle yi wa ba ki wace.
7 Naki ki tre nitu hikima wu Rji wa a riri da wu jaji wa bariyi ni hikima wu Rji wahe riri tun niton dau kako ima.
8 Dubircu bi zizan ha na tou ki na, ba di na to niton mu ba di na kpayem do glo Yesu zu dakaka na.
9 Wunaki nitrema, Rashishi wato, u ba ton awo ba suron ndi wa taba rhimere kpi biwa Irji a tiba nibawu ba wa ba kpayeme niwu.
10 Ama ikpi biyi Irji a tsor ta ni zo Ruhu. Nakiyi Ruhu niya kpi biwa bahe ni zurfi wu Rji.
11 Anha to mi suron ndi, naki se de ruhu wa a he nindi? naki ba indi wato du kpi bi zurfi wu Rji saide Ruhu Rji
12 Naki kina kpa ruhu wu gbungbu'u na, a Ruhu wa ahi kina kpa ruhu wu Rji kima wakya nito kpi ni shishi wa Rji a nota.
13 Ki tre ni tu kpi biyi ba ni klama wa ndi ba tsro ta ni hikima ndi ba ama ni Ruhu wa w tsou kpi bi ruhu ni ndi bi ruhu.
14 Wa ana he ni Ruhu na ana kpa kpi bi Ruhu Rji na, ba zama kpi bi wauta niwu. Ana iya datoba na, don ba kpi bi ruhu.
15 Wa he ni Ruhaniya ani shari anta kpi ba na duki naki ama bari ba na sharanta u na.
16 “A nha iya tou suron Rji wa ni iya do tre wawu ni tsro wu?” Duk naki kita kihe ni suron u vera Rji.

3

1 Ime miri vayi, me na tre niyi ni na ndi bi ruhu na ama nadi bi nema kpain bi mir ziza ni de kristi.
2 Me noyi mada ra ana hla wu sain mana, bina iri na kio zizan mal rina
3 Du zizan 'a bibi n'ma kpa, wa ingu ni do shishi he ni mi suron bi. Du naki bina to bina bi n'ma kpa na? Zirmbi wa indi ba tsra yi to?
4 Din iridi wa tre wawu “ni wu Bulus wawu ni kongon Afollos” naki bina ndi nlege na?
5 Me miya a nah Afollos? Anha Bulus? ana bi waba kuyir ni son mba, wabi kpaye ni ba nawa Irji noba du' na.
6 Ime me chu, u Apollos mba a bwa m'maa wu Rji a du ba Rju.
7 Naki iwa achu, ke niwa bwa m'ma ba na kpe na. Ama a hi Rji mba ni du gbro.
8 Wa achu niwa a bwa m'ma ba riri, u ko nha ani kpa knima tsra ni du wa a tei.
9 Naki wawu mbu k'mir Rji kpuk-pambi duma wa ki zama ijhuma a tie ta.
10 Ni alherin Rji wa ba ne, cikake wu meh wa meh zinci harsashi, uri ani meh ni whu me, du naki kowane indi aniya yada imeh ma ni he gyagyer.
11 Ba indi wa ni zinci harsashinma kan niwa ba riga da ziye wato Yesu Almasihu
12 Zizan'a indi wa meh nitu har sashi rhi kan, wu zina riya ni wu ozurfa, koni wu titta bi daraja ni kukor, ni ciyawa ni tattaka.
13 du induma ni mlaye wa vyi wu mlaya ni he. Ani wu mlaya ni luwu.

iluwu ni shell wu bima wa konha a teir.
14 Wu indiri wa duma abi, anika zizima.
15 Toki wu indi wa induma a gonlu wawu aniyi da shaya asara u wawu ni tu ma ani nawo ama da kir.
16 Binato di bi hai kadi u Rji u Ruhu Rji ani son ni kpambi na?
17 Indi wa akpa haikali Rji u Ruhu Rji ti meme Irji game ni kpa ti meme. haikali Rji awu tsraki wukitaa me anaki.
18 Du ndio duna gur tuma n, idi wa aya tuma ani wawu kpe, ni son bi wawu, waniya ni wawu a zan konha, di wawu a he ni hikima niton mbu wu zizan du k'ma ti wawu don da zama u hikima.
19 U hikima wu gbugbu'u yi kalacu mu ni Rji naki itre ma ba hna da tre "ani vuu bi hikima ni makircin mba."
20 Har luwa 'Irji to mer bi hikima a wu megye".
21 Tok ni meryi du ndio du na wur who ni indi na duka koge hi wume.
22 Ni Bulus u Apollos, U kefas, u gbu-gblu u rai, u que u kpi wu zizan, u kpi bi ye no ko shishi, wawu ba wu mbi.
23 U biyi biwu kristi, u kristi hi wu Rji

4

1 Wayi akon wa indi nito ta di ki mirko kristi wa ki tidun mai janji u Rji.
2 Ni tu ki bason biwa ha he ni kpayeme ba ba ka yemen ni suron mba riri.
3 Nime ana hi wani kpe du ba tre di bi sharan ta ni me ko bubu bla tre u ndi na Ime me mina sharanta ni tumu na.
4 Mena to hla tre wa'a he ni tumu na kuma ana wa me tre mena bla tre na, u wa anito lha tre mu ahi Rji.
5 Naki na sharanta ni tu kperi kafi tan, kafi ye Rji. Ani lha du kpi niwa ba he riri ni mi bwuh da tsro manifa mba u mi suron. Naki ke nha ni kpa zizima ni wo Rji
6 Mir vayi me tre tre nimer mu niwu Afollos don biyi, bi iya to manufa tre wa ba tre adi, "Nati zan kpi wa ba nhann." Naki, don du ndi ri ban tuma ani wa wu zan ndi rira.
7 Anha a to kan kanmbi ni bari? Bi he nigye wa bana nayi negye na, idan megge bi kpa, wu gye sa bi wurwi nikpambi na bi na kpa na.
8 Naki bina wa kpe hama na! bi riga he nikpi gbugbu'u wa biwa u bi riga sur cumbi me ba tere nita na. Naki me bi di na ti ndu tuchu'a ni tawu di du kita game ki he ni yi.
9 Nimer mu kipayeme Irji a yota manzani kiman ki koga wawu na wu ique ni hi ni tumba don ki zama kpe wu tsro ni gbugblu baba mauaiku duk baba ndi wawu.
10 Ki he na biwa bana tokpe na sabo ni kristi wu bi he ni hikima ni nde kristi, ki hama ni gbegble na wu biyi bi he ni gbegble ba toyi ni daraja u ba na ta ni daraja na.
11 Yeh ninton yi zizan iyaniti ta u nhama, wo bi sur me bana bina, batsita ba koh wu son.
12 Ki farma nidu ni wombu. wuba mer ta me, ki ti lulu yo ba wu, ko ba tsan ata tawu ki vu suron.
13 Du wa ba mer ta ki tre ni ba ni si suron ki he na bubu wu ka tsu le ni gbugblu, na kpi wa ba na bi ya na.
14 Me na nha kpi biyi don me noyi sha na anibi du me mla tre didi ni yiwu ni wa me kpayem ni yi na bi mir mu.
15 Wuhini he nibiwa lura ni yi du bu wula ni nde Rji, bi na he ni ba timbi gbugbumbi na. imeyi me yi me k'ma timbi ni cikin kristi Yesu domin Bishara.
16 Anaki me yo yi du yi ti na wa mi ti'a.
17 A he na ki u me ton Timoti ni yi wa me kpayem ni wu kpukpome ni u Rji. Ani la hla yiwu jkon mu ni kristi na wa me tsro ba ko ni tsei, ni kowani tra Rji.
18 Bari min mbi ba zu tu tsa na di me ta ye ni yi na.
19 Wume mi ye niyi bawuntoba idon Riji kpayem. Ni ki mi to bi wurwa ni suron baba biwa ba tre bato zan konha. Mi kuma to gblgble suron mba.

20 Mulki Rji a na tre mege ni sai ni
gbl-gble tou yeyer.
21 Biwagye? me ye niyi ni kpalla
koni ruhu Irji.

5

1 Khiwo kpi da ni ze niyi, meme tre
wa da nabi woma nitumbi ni biwa
bana to Rji na. Bari ba kur ni mba
ba timba.
2 Wa naki bi wur woh ni suron.
Bina yani yi na niya indi wa asi
tindu banza mba, anibi bka zu'u du
na son niyi na.
3 Ime mina hei niyi shishi na mi
hei niyi ni ruhu. Me kuma mi riga
nino tre ni tu ndi wa la tre iri meme
ki, a hei na me hei niyi shishi ni shi.
4 Du shubi mbi wa biyi ni nde Rji,
Yesu ruhu mu a hei niyi ninde Rji u
iko Rji mbu Yesu a hei ni ki.
5 Ka ndi kima cuwo ni meme birij
dukpa kpama ti meme du ruhu ma
du fr rini vi wa irji niye.
6 Wurwo mbi ni suron anabina, bi
to ni yisti a vikpe vyivyi ma ani kpa
dunkle bread ti meme?
7 Mbla son bi wu zizan ti, na son
na cice yisti wu kogo na, di son
na gurasa wu zizan nawa ana hei
ni yisti na. ba riga da yi hadaya
Alamsihu kre kujru mbu wu di.
8 A naki bari ki kiyi hifinma waana
cice yisti ma na a yisti iri wu rashin
son mu meme son niwu meme
suron.
9 Me nha tre yi niyiwu duyi na
k'ma tumbi bi nibiwa babi wamba
ko bi wa lilo na.
10 Mena yemen ni bi rayuwa
banza u gbugbu yi na ni bi son
tumba nibi hugumaks zhni nibiwa
ba na whu Rji na, du idan wu
cutume ru ni ba cutu me ru ni ba
sai u ka ru ni gbugbuyi.
11 Zizan wa me si nha niyi wu na
katumbi ni bana wa a tre di wawu
vayime wu son ma a wu fasikanci,
niwa ni tei ghye ni wa ni who tre wu
meme bniyi ni wu ashar ne ni ndi
wuso niwa ni cuce nindi. Nakpaye
me di ri biri biwuna.
12 Naki me ti nitei di tre ni biwa
ba kamba nikpa tre Riji. Wu naki
wu na tre bi wa ba kpa tre Rji na?
13 Ama Irji ne sharanta bi wa ba he
ni korah “cu ndi wu meme dir thu ni
kpambi.”

6

1 Anibi niyiwu indi wa a hei ni tre
wugbi suron ni vayi ma waka grji u
he nibiwa bana to iter Rji na? Ana
zan wa ani grji u he nihiwa bato ter
Rji ni suron mba na.
2 Kinatona indi biwa babi whu Rji
gyegyer babayi ba bla lhater ni gbu-
gbu yi. wa anitahe naki bina to din
iri tre bi zizan a bayi bi na shutei ga
son wubi mana?
3 Binato de kitayi kiyi shari ani
malaiku Rji na? wani hei kinaya
nimla son mbu tei na?
4 Wu nisonbi biyi sha na lhuwa ba
mble, wa gye sa wubi na tre yiriki
nihe ko shishi biwa bana bana bi
whu Rji na.
5 Me lha ter yi niyiwu ni shan
nishishi. Ba indiri niyi waheni
hikima wu bima wa ani mla gbi
suron mba ni kpabi na mir vayi.
6 Li vayi ni vayi bi bwu Rji hahe
kotu ni blater sharia baba biwa bana
to Rji na.
7 Ni tre wu janji mbi ba tre sharia
yoh ni suron mbi wa hei niwa bi
riga ni nyoku. Agye nisa tiyabi niwu
megye? Agye ni zuyi ni kpabi du ba
mye yi?
8 U biyime ni nikpa kori tim meme,
bi cida, wa bi tiwayi ni kpambi mir
vayi!
9 Bito ni niwa bana he ni adalchi
na bana rhi niko Rji na. Du ba na
guru tumbi na nibi timdu fasikaci,
ni bi wa ba whu ter irji, ni wamba
ni lhu lu bi wa ba tindu mba ni bi
wa ba hei ludu.
10 Bi yipyi bigye, bi sou bi mre
bubu ni bi damfarar, koba tei nihe
bana rini ko Rji na.
11 Bari mbi bana hei toki. U
zinza'a ba glayi, da bayi no Rji, da
duyi hei na mir Rji ni de Bachi yesu
Almasihu ni Ruhu Bachi mbu.

12 Dui kpi wa bikito ba na meme
ni mu na ama d na ko gye hei mu
ni ndu na ko anfani na. Ko gye abi
ni me ama ana kogye ni dame ni me
na.
13 “Biri a wu gbwune, wu gbwu a
wubiri” Irji ni ka ba le hamba wu.
U kpambu ana hei wu fasikanci na.
Ikpambu hi wu Rji, Rji ni tanada ni
kpaa.
14 Bachi yi ata Rji shipe, wa wuyi
ani skae ta tashipe ni gbe gblen ma.
15 Binato ndi kpambu ba gabu bu
wet u Rji na? Me ya ni vu hgiga kpa
Rji ni kpambu ni wu tar wa? Wana
hei naki na!
16 Binato ndi wa a ka kpama bi
ni tar wa ba hei riri ni wu na? Na
water Rji a hla Nitawu “Habawu ba
nama kpa riri.”
17 Indiwa a ka kpama no Rji ba
rubu riri ba wu.
18 Guje ni fasikanci du lha ter wa
ndi tei a hei ni kora ni kpama ama
ndi wu tei facikanci a ni tei lha ter
ni kpa ma.
19 Wuna to ndi kpa me a bubu son
Ruhu mai isarki na? Wa a son ni wu
wa wu kpa ni Rji? Wu to di wuna so
tume na?
20 Domin bale wu ni le wu tsada,
naki u ka gbre Rji san ni kpame ni
mi ruhu me.

7

1 Ni tu tre wa bi nha din. “Abi ndi
du ndi duna hei ni wah na”.
2 Ni tuter kpa wa ani du ndi lha ter
wu ti fasikanci wu bar ma, wabi ndi
du son ni wah ma, u wah me ka son
ni lhon ma.
3 Du lilon coka alkawali u bayi
bula kpa u wama wawu wah me ka
no lho ma kpe wa hul ho ni bukata
ni kpa ma a.
4 Ana wah hei ni iko kpa mana a
lho ma he ni ike kpawaha naki ilho
me ana he ni iko wu ka kpama nyu
wah na kpa ma me a wu wahma
5 Na kpaye ni zukpani kakpahibi
na, bita hei ni yarda kpambi u ton
wa agamshe yia. Bitei na mba ndi
du tunbi hi riri ni bre Rji. Ni lha gyi
tumbi ye ni kubu Rji ni mla son hi,
toki du meme briyi na kpayi ti meme
na don bi na son ni gbegble na.
6 Me bla ter bayi ni yiwu ba don
me no yi doka ko me ka gbi yi suron
ba.
7 Ana bi du konha du he na mu yi.
Konha he nikpe wa Rji no a. iri hei
ni kpe mu, u wamu he ni kperi kan.
8 Imba bi wa ba na gra na baba
mba bi koh abi du ba na gra na wu
mu'a.
9 Ama idan ba na iya vu tumba na
ba ka gra. A fi duba gra ni du ba ri
lu.
10 Nibiyi wa bi son gra mi noyi mer
ana me n, a wawu Rji ter tawu, iwah
du na kama ni lon ma na.
11 (U wa u gra nita kalon ma don,
wu kason hama ni gra gari, ko ka
kmaye da mla son mba tie mba
lon ma), wu wawu lulon me kana
kpeyem da ka wah ma don na.
12 Me tre niyiwu burbi, lme ana
Rji na idan vayi ma don na. Me tre
niyiwu burbi, lme ana Rji na idan
vayi ma a he ni wah wa ana kpa Rji,
n nda kpeyemni son ma niwu, wa
kana kama ni son nawu na.
13 U wah wa ba gra da son ba lon
ma u lilon ana kpaji na wu spom
mba abi, wawu wah kana ka lon ma
don na.
14 NI lulin wa ana to tre Rji na a
ke babbe ni wah ma, u wah wa ana
kpa Rji na a kebabbe ni lon ma, naki
imba naki ba mir mba ba na hei ni
suron wu kpanma na. Wu anihi Jaji
wu son babi kpah wu son deidei ma.
15 Wu wawu wa a son wu bima
wu whu Irji a ter wa wawu ni nyu,
waka nyu me hgei. Ni iriter biyi,
vayi ni vayi virwa ana lau ni ninina,
alkawarin ba na. Barchi a you ta wa
kison nikpa mbu na mir vayi ni son
wu sesor.
16 Wu to kowuyi wah wu kpah
lon me cuwo? wu lulon ko wume
wukpah wah me cuwo?
17 Ahei naki Irji no konha kpe wa
ani tei konha du zar ni kon wa Rji no
duwa ki tei niwu wayi yi a ter mu wa
me ter ni biwa ba wu ter mu.
18 Bavonju nindi rhi wa kpayeme
ni yoh Rji? Duna ya da ni kpayeme

ni ter vonju ni wa wu kpe na. Wuna vonju rhi ni kpayeme ni bangkiya me? na du vonju me ba du kpe wu wurwa ni sor me na.
19 Ko wu vonju ko wuna vonju na ana kpe wu meme ma na. ikpe wa a bi wu teitei khili ni kpayeme ni irji ni ter magbagban.
20 Ni wu indi wa wu kpayeme ni yoh Rji wu ka zre gyegyer ni kpaye me ni yoh me.
21 Wuna gra niwa Rji yoh? Naban tume no yiri sorkina, wu wuhei ni sor wu tei kpe wu bi ma wu katei.
22 Indi wa iyoh ma ana yoh u Rji yoh wa wuyi ni son na vir Rji ba seser. Naki ni knoki indi wa na son na ver wa Rji yoh du kpayeme ni son na ver Rji.
23 Ba leyi ni le wu barma, wanaki wu ka na son na wu gra ndi na
24 Ni son bi mini vayi, ni kowane son bi ni yoh wa ba yoh yi, konha du son ni de Rji.
25 Niter wu son ndi wa ana to wah ni wa ana to lulon na, mena to dauka wa Rji ni Rji na. Wume me gniyi mer muye na Rji a hei ni vusor waki kpaye me niwu.
26 Wume meto naki me rhime iri meme kpe wa aniye ni koshishi, wa anibi wa indi du hei na ha
27 Ba loh zi ni kpah wah me? Naka wah me cuwo na. Wuta son ba wah, na yoh suron me niter wah gana.
28 Wuta hei ni gra wuna hei ni la tre na, u wa ana to lulon na waye gra ana hei ni later na. Wu biwa ba hei niyra kpa wu yo suronsor nomer wa son ba na zoba na, me son me du yina ba mer bi hei ni ko kina.
29 Naki mir vayi me nla yi wu, in ton ki fi me, ziza'a ni hi koshishi biwa ba hei ni mba ba son na hiwa bana hei ni gra na.
30 Biyi biwa biyi na du yi hi nwu ni shishi na u biwa ba si gri baka na tsro na ba si gir na u biwa bale nda hei niwu bakana tsor ndi ba hei ni kpe na.
31 Biyi bwa biya ni gbugbluyi a wubi bikaya binaya ni tziri ni wu di to tsirmawa wuna Nison gbugblu u ton yi a seye ni kle ma ziza'a.
32 Me noyi tre wa aniza yi ko nha duson da kakpale na son wu sisir na uwa a na hei nigra na imer ma a hei ni kpe s Rji ni nondi wani giri niwu.
33 U wa a hei ni gra mer ma a'her ni kpi wu gbugbulu wani son wah ma du son wu nda girni gbugbulu.
34 Aga kpama iwa anai hei ni gar na, ko wa ana to lulon na mer ma a hei ni kpi wa Rji bani no wa ani son ni mer da mla kpama ter ni de Ruhu. Wu woh wu gar isor ma ahei ni kpi bi gbugbulu wa anu lohma sisor megye.
35 Me oha wayi ni du soi bi du son bi da mla yi tei mena wa me matsa niyiwu na me lah kpe wa a hei naki wa kiwu Rji, ana wa soi mbu niga kankana.
36 I wuri wu tato wuna tei kpa wubi ni kirwa wa son hema nito luloh na ni mla tei na wa zar ni sei wu gra wa naki yi, wa ka tei kpa ani son tei ana lha ter na u ba ka gra kpamba.
37 Ani ta hei toki wa vusor da kli gbagba wuba matsi wa niya da mla kpa ma tei da ba mer ni suron ma naki dazi tuma hama ni suron wu wamba wa ni tei kpe wu bima i wa a gra wa ana to luloh na a tei kpe wu bima
38 Iwu wa wu batume de wuna gra na iwu me wu tei kpe wubima zan konha
39 Iwah wu gra a hei ni son nide lohma du wa hei ni sisren. Ida gyu ba u iwah nita to ana iya da son hama ni gra na ani ni du gra ni kno wu hwu Rji.
40 Niya mu ani son si nda gri idan a son naki son nigar. me ya i meme me hei ni Ruhun Rji.

8

1 Nitre biri wa ba ti niwa ana hei nikon Rji na, wawu a hei nikon wu hadaya guma kai kito. “wuki hei nito kpiwa ba tsor” wu to bu din ani ya da gyi santu wu kpe wa zanki wa wuyi ki kpayi ni gbabu ni mla kpabu tei.

2 Wu tater ni wu wundi wa wu
to kpe wana takpe na, indi biki ana
tokpe rhina ni mer ma.
3 Du indi wa kpayeme ni irji, wu
irji a to indi ki.
4 Ni ter biri wa ba ti ni guma kai
hadaya, kito ni “Gunki ni gbugbulu
ana kpe na”, wa hei naki, “Irji ri ana
hei na Irji riri wa a tei ta.
5 U kita banya kiya rito iri mri Rji
bi ziza wa ba yoh bani allo li ba
hei ni shulu da hei ni gbugblu nawa
irji “ gbugbulu ba hei ni” alloli ni
iyayengiji.
6 Du naki nikita, ki hei ni Rji rhiri
wa wawu a tembu, wawuyi du kpi
ni son bu ki hei ni who ma ni verma
Yesu Krisiti Irji mbu ni wuyi ikpi bi
gbugbluyi ba hei ta wawu kison ni
wawuyi
7 Du naki, ana ko nha a hei ni
toyi naki na ko naki, ikpi biwa batei
wa riga da wu ce na biwa ba bauta
ni gunki wu ba rhibinyi wa ba tei
ni gumalia, Wu mer mba a riga tei
meme ye isor a riga da ti kpanye.
8 Wu kpe wa kiri anawawu nisa
kika to Rji na. Ana meme na wukina
rina, wu na bina meha wuki ta ri.
9 Wuka mlaya na du zre me du hei
wa ni du rhi joku nikon Rji na waw
hei ni rarraunar ban gaskiya.
10 U toki indi wa ato wu ndi u hei
ni ilimi u si rhi ni ba ni kobi wu
gunki. Toki wuna zo u yada a ni kri
gbangban ni kon Rji na da njunkon
wu rhi biri wa mlatei ni bi wu brji.
11 Nitu to, me gre ni kpe wu bima
ni wujaji, u to gumaka, iwa ana hei
ni gbeigble na wa a vayi iwa kristi a
kwiu ni tuma ni ti meme.
12 Wuta lha ter ni mini vayi me, wi
a kpa mer mba ti meme wu lhter ni
Rji.
13 Naki idan tre biri ni du vayi
mu khubuza wu me mena tan n' ma
gana don mena du vayi mu du jou
na.

9

1 Ime mena son bi na? Ime mena
wu whu Rji na? Ime mena to Yesu
Irji mbu na? Ana biyi bi tindu ni me
ni blater Rji na?
2 Idan me na wu blater Rji nibari
na u me bla niyiwu, Biyi bi Zame ndi
kapyeme nime nitabatar ni ndumu
ni bla ter Rji.
3 Wayi yiter wa me Kle kpamu
idan ndi ba tre nitu mu.
4 Kina hei yanci wa kiri ndi sou
na?
5 Kina hei ni yanci wa ki ba vayi
mbu iwah, na wa ibru bi tundu Baci,
ni mir vayi ni ndu Rji naba Kefas na?
6 Biya kome ni Barnabas megye ki
na hei ni iko u kambu ni ndu?
7 Anha ni ti ndu soja ni tuma ki
mu? Anha ni ron biri ni woma da na
rhi iya ma na? wu nha ni ho lando
dana so u imasesan mba na?
8 Biya me tre tre yi ni gbegble ter
ndi mu? Bina to di doka me tre
tokina?
9 U ni doka Musa a tre di na yau
takunkumi ni wa ni mla biri tei na.
A hi jiji lando wandi Irji ni kwa ha?
10 Ana si tre ni tumbu, indi na? ba
han ta wu ndi indi u yoh sor, anife
indi wa ase tat take hiri, wa wumw
du tei ni suron riri anife.
11 U kita cu wu ru haniya ni yiwu
ani kpe rigra ma duta girbi kpibi wu
kpah ni yi?
12 Indan bari ba te yana yi ni yi,
kina zan ba na? Ama ki na miye
yanci kina kita de ki vu suron ni
koga don ki na kpa tre Bishara Kristi
ti meme na zuta tendu Bishara Yesu
Almasihu.
13 Bina to biwa ba tindu ni mi tar
Rji ba fe hla ni sau mba ni kiyi na?
Biwa basi tindu ni tra Rji ba hai ni
rabo mba ni kpi biwa ba rhi ni myi
hai kalin.
14 Ana kiwi Rji tre bi tendu ni
terma Bishara bari da sau ni tunko
bishara.
15 Ama ime mina miye yanci ri me
na me na nah du ba ti kep ni muna;
croma du me kwuu ni du indi hana
ni me ni bubu grie ni tu kpe u bi yi.
16 Indan me bla tre bishara me ha
hei ni kpe wu wurwo ni suron na a
hei nimu hello du me ti ndu ki. Ani
meme ni idan me na bla tre Bishara

17 Meta tei wayi ni suron mu riri,
me kpa kpe wa Irji a zinimu u bima.
Ama hle ta na ti ni suron riri na. u
me rhi he ni nauwaya nitu mu.
18 Wagye a rabo mu? U meta bla
tre Rji me ya ni no Bishara nina kpa
gbe wa a hi yancu mu ni ti bishara
na.
19 Ko da ike iwo mu na sa kpe na
mi kati grah ni ndi don mi ndi gbron
gbuglu wu ye ni Rji.
20 Ni Yahudawa, me k'mati
bayabude, don ndi gbi yahuda. Ni
bi wa ba hei ni zha bi blah ter, do
kpa me, mi hei ni mi mba meni gbi
wa ba hei ni zha bi blah tre me ti na
ki ko da shike mi na hei ni bi blah
tre na.
21 Bi wa bana hei ni karkashi
sharia na ime me k'ma hei na bi wa
ba na he ni shari'a na ko shike me
na hamma ni shiriya u Rji na Du
naki me hei karkashi doka Rji me ti
naki me ndi kpadi bi wa ba na he mi
sharia na.
22 Ni biwa bana hei ni gbegble na,
me hei naki niba don me gbro bi
hama ne gbengblen.
23 Me tei kogye don bishara me ndi
yoh woh ni min biwa ba kiti ndu don
me ndi kpa albarka game.
24 Bina to ndi indi gbugbu u bari ni
gasa tsutsu, u bi waba tsutsu a, indi
riri ni kpah sakamaka na?
25 Indi u tsutsu ani mla kpama
ti naki dafe gbegble kpama du hyi
gyegyer. Ba tei naki du ba kpakpe
wa ni ti meme wu bi gasa tsutsu bati
nda kpa kpe wa ni kri ko'b ana wu
te meme na.
26 Anayi me tsutsu na me na he ni
manufei na, yada me ti dambe an a
kama me ndi da si tsi ni gwugwu na.
27 Me mean ni kpa mu ti u yah, na
mi gra don idan me bla tre Rji ni bari
ime tumu mika na ti meme na.

10

1 Me son duyi to mini vayi bs ti
mbi wawumba ba hei ni kar kashin
ikpalu nda zu ni myi neh.
2 Wawu bawu bayi batisima u
Musa ni ba wu ni kpalu mba ni neh.
3 Wawumba ba ri biri wu
ruhaniya.
4 Wawu bawu ba sau kpe wa ba
sau wu Ruhaniya. U ba sau ni tita
u ruhaniya wa ahu ba, u tita ana
Kristi.
5 U Rji ana hei ni se suron ni ya
waci mba na k'mo mba ba var belele
me ni miji'a.
6 I kpe wa ba nah bani tawu du
zama kpe u bu shishi ni tawu duta
na yo suron ni kpi u gbugblu na wa
baba ba ti di na.
7 Kina yah suron mbu ni bauta brij
nawa nari bati na. Wa ba nha ni
tawu “Indiba ba kuson bari da sau
da wu ta rou.”
8 Kina yah tumbu ni ter wah mba
na ni faskanci na wa gre ba ti ni son
mba na. Ni ui riri indi dubu Ashirin
don tar ba kwiu ni tu ki.
9 Kina ter diki zar Rji to na wa
baribati naki u wah bako wuba.
10 Na son na biwa ba son ni gbi
suron nda tre gburugbu u gbugbu u
ba ka kwu kuwu wa malia kai u ye
wu ba
11 Ikpi biyi ba hei nayi don ki
kiyah kpe wa hei matsayi mi soli
ni tawu. ba han ba don nda tsro
kita wa ki hei ni son wu karshen
zamanai wa a ye zizan.
12 Zi zan indi wa aniya tuma ndi
wawu kiri gbangban ka mla ya kada
ka ku roku.
13 Ba tsra wa ni ye zan gbegblen
me wa ana taba faru ni ndi u viri
na.
14 Wa hei naki mini vayi ru nikon
wu bauta ni kpi ni briji.
15 Me tre niyi wu na indi biwa ba
hei ni to bi ban kpe wa me tre a ya.
16 U gbaju wu albarka wa ki yah
albarka ana kiyi ki gah ni hyi Kristi
na? Gurasa wa ki gah ana kpa Krisit
ki gah na?
17 Igble bredi a hi riri, u kita ki hei
gbugbu'u hei ni kpa ndi rhiri ki ba
gurasa rhiri wawu buwu.
18 Mla ya Israilai ba he no kpa.
Ana biwa ba ti ndu hadaya ni ba
gadi a ba rhi na?
19 Me si tre ndi gye kena? Ndi
gumaka hi kperi? ko kwa biri wa

ba mika hadaya ni gun ki hi kpe?
20 U me ter nitu kpe wa indi ba wa
ba tei hadaya ba tei ni Iblis hadaya
bana tei ni Rji na. Me her yi na
tsontu ni bana ka ni brji na.
21 Bina sau ni gbaju wu Rji de hla
sau ni wu Aljanu na, bina ka kpambi
ni ndi de rhi ni sauni teburin Rji ni
wu Aljanu na.
22 Kison du Rji tinfu? ki zan ni
gblegblrn?
23 “Ko gye he ni doka” U ana kingy
he ni ri ba na. “Du kogye a gyegye,
wana du kpe ni nu ndi kuci na.
24 Du ko hna na wa kpe ndidi ni
ma na, Naki, u konha kawa kpe wa
ni zo vayi ma wata son mba wu a.
25 Wuya ni rhi kpe waba si lle
niwu ni kasuwa na mye na a hi a
gye na.
26 Du “gbugbu'u yi a wu Rji wu kpi
wa ba shyu ni mi.”
27 Indi wa ana kpaye n Rji na a yoh
du yi he rhi biri, u wu kpaye ni wu
wukana he ni suron bana, rhi kpe
wa wuto ni tu tebur ni na mye na
imer me ni lha niwu.
28 Indi rhi nita hla u “ikpe hi ba ti
hadaya ni gunki u kana kpa rhi na,
sabo ni ni ndi wa a hla ni wuci, sabo
ni mer han greek bi sen ba tre ndi”
Meme ni hi wu Rji. Ama vuvu bi didi
u greek ba na hei ni bi yi na. Bi blah
gbugbu'u ba to wayi na u wa ba bla
brubru indan ki ya ni aya.
29 Wato lamiri indi rima mu a ba
wu me ba. Agye ni sa u ndi ri mu ka
hla mu kpe wa imere mu ni hei a?
30 Wume to rhi biri ni sor mu ni
ghiri wu ba tei ni hei da mer me ni
kpe wa me ba ni ghir nituma?
31 Wa naki wu ta se rhi ko sau ko u
ti gye u ka ti don ndi gbre Baci san.
32 Du son me he u bima tare ni
yahudawa babu greek ni eklisiya
Rji wu kubuza ni Yahudawa wu
Helenawa ni ikili siyar Irji na.
33 Akpe wa me yah sor mu dei me
mla sor indi gbugbu'u tei ni son ba
rji kpi wu son ba. Mena yoh sor de
me wa kpe gbugbu'u tumu na, me
wah ni ko nha me tei naki ni ba fe
ceto.

11

1 Hu zamu, towa mi huza Yesu.
2 Zizanyi, mi gbreyi san niwa bi
'taka mu ni ko ngyeri. Mi gbreyi sar
nitu wa bi rji njii tre ba ngbangban
me towa mi nna yi'a.
3 Zizanyi me son ndu yi toh ndi
Kristi mba hi tu' u lilon, u lilon hi
tu' u' wa, u ndi Irji hi tu' Kristi.
4 U lilon wa a tie aduwa ka a to'
tsu ni tu' ma i kika', a tsri tu' ma.
5 Twa' waa a tie aduwa ka a to
tsuni tu' msa ni wuo'a tsri tu'ma.
Ahe towa a ndi na kron tu'maa.
6 U iwa ni ta'na ka' tu'ma na, ka'
kron nfu tu'a, tie kpunkpu. Wa' ani
taa kpye u shan ndu wa kron ngbolo
ka ndu kron tu'ma wa' ka kaa' tu'ma.
7 Lilon na ka' tuma na, ni wa ahi
yu' nda hi kpan kristi U wa ahi kpan
u lilon.
8 Bana ti lilon rji ni wa' na. Ahi
wa. mba ba tie rji ni lilon.
9 U bana tie lilon ni wa' ni. Ahi wa'
mba ba tie wu ni lilon.
10 Ani tu kimayi a mla ndu wa' he
ni ngban u ngbengblen ni tuma, don
malaiku.
11 U nakime ni Baci, iwa na' son
tuma nkon ni lilon na, towaa lilon
na' son tuma nkan ni wa na.
12 Towaa i'wa' ye rji ni lilon, na
kima me lilon ye rji ni wa'. U kpi
wawuu ba rji ni Rji.
13 Ban ya kimbi: a bi ndu wa' tie a
duwa ni Rji ni tuma wuo?
14 Yaa u Ndji me na tsroyi ndi lilon
nita he ni ngbondo nfutu ahi kpatsri
niwu na?
15 Yaa u ndji me na tsro yi ndi wa'
nita he ni ngbondo nufutu, ahi kpan
ni wu na. nfutu ma a' nno ka'.
16 U indjio' nita son sen nyu ni
waa, kie na he ni ikpyeri nkan wa
ba tie 'a na, ko ni ba coci u Rji mba.
17 U ni tre biyi ba, mina gbre yi
san na. Niwa bita ye kii kabi, ana u
mla tie ndindi na, ani u kpa hlo tie
meme.
18 Uni u mumla, mi wo ndi bita ye
kabi ni mi coci, bi gatu' kpambi, wa
ni nkon ri mi kpany'me.
19 E ahi gbigbi ndu gatu ndu he ni
mi mbi, n'du ba' toh wa' ba nyme ni

ba' ni mi mbi.
20 E bi taye ki kambi, an'a jibi Baci
mba bi rli na.
21 Bita rli, ko' nha ni rli uma guci
ni mbru ba. U yon ka tie ri, uri ka
wua.
22 Bi na he ba koh wa bi rli ndi so'a
na? Bi kpa coci Rji tsri ndi ni tie wa
bana he kpye'a ya? Mi tre ngye ni
yiwu? Mi gbre yi san? Mina gbre yi
san ni tu wa na.
23 E mi kpa kpye wa mi nno yyi
ngme rji ni Rji, wa Baci mu Yesu, nivi
wa ba le' ni wu'a a ban bredi.
24 Niwa a ngyri ni tuma, a mre wu
nda tre din, “Iwa yi hi kpamu, waa
ahi 'u mbi'a Tie wayi ndi ka taka
mu”
25 Tokima me a ban kofi a' nda tre,
“kofi yi ahi shirji sisa u mi yii mu.
Tie wa brubru ni nton wa bi so' a,
ndi taka mu. d'bu iki wu Baci hi nivi
u k'ma ye ma.
26 U inton wa bi tan bredi yi'a ndi
so ni kofi yia biki.
27 U waa a tsatsa tan ka nda so ni
kofi u Baci ni nkon wa ana bi'a na
ani latre ni kpa u ni yii u Baci.
28 Ndu ndji tsra kpama rli nda tan
bredi'a nda so ni kofi'a.
29 I waa a tan nda so hama ni tsra
kpama, tan nda so tron ni tu'ma.
30 Ahe nitu kima bari mbi gbugbu
wuu ba grji ngble nda ni lo, u bari
mbi na ku kurna
31 U kita tsra kpambu, itron navu
tana.
32 U anita Baci mba ni tron ni
tawu, u kie tie ndindi, ni ndu kie ka
tie meme ni ngbungblu'a na.
33 Tokima, imyri vayimu, biti ye ki
kambi ndi ni tan, bika gben kpambi.
34 Iwa iyon ni tie wu'a, ka rli ni
koh, to bina ye ki kambi ana ni u
tron na uni tu kpyi bari wa bi nha
mita ye mu yoyi ni nkon.

12

1 Ni tu tre nno u Brji Tsratra, mina
son ndu yi hama ni toh na.
2 Bi toh ndi niwa bina rli he ni
bwu'a ba kayi rji hu ba' kpyi u brji
meme waa bana tre na, ni bi nkon
wa bana nji yi'a.
3 Tokimayi mison ndu yi toh ndi
indji waa a tre ni Brji u Rjia ani
hla, “Yesu a' wa ba tie nyie niwu'a.”
Indjio nita bre hla ndi, “Yesu hi
baci”, se ni Brji Tsratsra
4 Inno ba'he' ni nkan kan u Brji'a
ri rii.
5 Iyo' ba ba he ni nkankanyi, u'
Baci a hi ririi,
6 U ba' nduu' ba' he ninkan kanyi
u' Rjia' hi ririi wa ani tie ba wawuu.
7 Ba nno ko nhaa ikpyi u Brji
Tsratsra wa ani tie rju hrass waa ni
tie bi ni ndji wawuu.
8 Ni' ri' ba nno rji ni Brji Tsratra
ilan u' he toh, niri ilan u he kpran
rji ni Brji ririi me.
9 U ri kponja ni Brji kima, uU ni ri
ahi nno u den rji ni Brji ririi kima.
10 Ni' ri ba nno wu tir kpyi u wa
ba nna' u ndji'a, u ni ri ahi totsu. Ni
ri ba nno wu he toh bi' brji ba, ni ri
ahi ba l'me, uni ri toh hla ba l'me.
11 Biyi wawu mbawuu bahi ndu
u Brji ririi kima, waa ani nno ndji
blawo towa a son'a.
12 Uwa ikpa hi ririyi nda he ni
nghma kpa gbubu u wawumbawu
na nghma kpa u kpa' ririi, a he
tokima me ni kristi.
13 Ani Brji ririi ba tie batisma ni
wawumbuwu ni mi kpa ririi, ko ndji
u Yahudiya ka ahi u Grik, ka ahi gran
ka ahi ni tu' maa, u ba ndu ba so ni
Brji ririi wawumbawu.
14 E ikpa' nahi nghma' ririi na,
nghma kpa ba gbugbu wu.
15 U za nita hla din, “Mina hi wo
na, mina nghma kpana, wa to kima
na ndu zuwu ndu he nghina kpana.
16 U iton nita hla, “niw mina shishi
naa, mina nghma kpana, hla tokima
na zu he nghma kpana.
17 U ikpaa wawuu ndi na shishi,
wa'ni ngye ba ndi wa wo? U ikpaa
wawuu a ndi na ton, wa ni ngye ba
ndi tawo whi?
18 To, u Rji a tie nghma kpa ba ni
nba ndu mba blawo so sron ma.
19 Ukpa a ndi na nghma kpa ririi,
u imbru kpa a ndi he mameyi?
20 U, to mba, nghma kpa ba gbug-
buwu, u kpa ahi ririi.

21 Shishi na he ni nkon u hla no
wo, “Mina tie kpye ri niwu na.” Utu
na wani za, mina he kpye u tie niwu
na.
22 Ana he tokima na, niwa nghma
kpa wa ba ban ndi ba kuyren,
bakims yi ba ngbengblen kpaa,
23 U nghma kpa wa ba ku yren'a bi
kimayi ba yaba ni nfu tu'.
24 Nghma kpamau bi bia bana wa
ba tie kpyeri ni bawu'a na. U Rji a
tie kpaa kabi nda nno bi wa ba yaba
kpatsria ndu ndindi zan.
25 A tie toyi ni ndu son nkankan
na he ni mi kpaa na, amma ni ndu
nghma kpa ba ndu ba toh tie ni
kpamba ni bi son ririi.
26 U nghma kpari ni tasi tie ya,
nghma kpa ba wawuu ba tie ya, u
bata to tie na nghma kpari u mbru
ba baka ngri ngame.
27 Tomba, bihi kpa kristi ndi
nghma kpama.
28 U Rji a cuni mi coci ni mumla,
bi ton ndu ba, u ha, bi totsu, utra
bi tsro, uni bi tie kpyi wa ba nna' u
ndji'a, niwa ba he nno u den, ni bi
zo, u biwa ba nji he kali uni bi l'me.
29 Ahi wawumbawu bahi bi ton?
Bahi bi Totsu wawuu? Bahi bi tsro
wawumbawu? Batie ndu wa banna'
u ndji wawumbawuu?
30 Ahi wawumbawu ba he ni nno
u den? A wawumbawuu batoh shle
l'ma hla?
31 Yo sron mla wa nno bi rligra ma.
U ime mi tsro iwa nna ba bi kpa cu'a.

13

1 Bani ter me hebe indi, ni wu
malaiku wu me tana hei ni katu wur
bi na me hei na kpekle wu hanto
megye, na kuge wu amo megye.
2 Wu mena hei ni kpayeme ni
annabci ni fabimici ni kpi biwa ba
reba bi jaji ni bi wa ba hei nito,
wu me hei jiji ni kpayeme, wu meta
ya ni tur rita. wu me tana hei ni
kpayeme nindi ni sur mu na, me
nakpe na.
3 Wume tano ikpe wa me hei niwu
wawu du ba no indi bi tei ya, ni ka
kpamu du gonlu. We me tana hei ni
katu bi na mena hei ni, me na hei
ni riha na. (Meka Kpa mu nodu son
wu wurwo sur).
4 Wu kpaye me ni kpamu a son wu
vu sur ni kirki. Wu kauna and hei ni
lo shishi ni wurwo ni sur na. Kauna
ana wu tsu tuna ko fitsara.
5 Ana no tuma sontu na. Ana tifu
gbagbla na, ana zi sur ma nikpe wu
bla later me na.
6 Ana gir ni rashin adalci na, wu
naki ani gir ni gaskiya.
7 Kauna ani ghi kpi bi jurewa
ni kpi waeu'u ani to kpi wawu'u
ani kpaye nikpi wawu'u ani lokpi
wawu'u.
8 Kauna na gle na, wu akwai
anunbce anahce bana son na. Wu
hebe ha hei bave ni kpamba. We bi
bla ba hei ani wuce.
9 Ito bu a hei kan-kan wu ki tei
anabci nitu nitu.
10 Wuton wa cikakke a ye wu kpe
wana kle na a wuce.
11 Ni wa mena hei ni vur me ta
tere na vur, wu mere mu a hei na
vur, me wu mere mu a hei na vur.
Wuton wa me zar nandi me ka kpi
wu vur lega.
12 Wu ziza'a me ya geger na ma
dubi wu ni zhi me ya shishi ziza'a
me to nibur, wu me to wawu'u na
me to wawu'u.
13 Wu kpi tar bayi ba kle naki
ban gaskiya, wu gabagadi wu ye ni
kauna, du wawu'u wu kpe wa a zan
ba wawu'u a kauna.

14

1 Kiwu za kauna ni himmatu ni
baye wa' son' ndi yo sron ni ba
nno u brjia, baye ruhaniya wa kiya
ni tindu wu tutu ma inno u totsu
anabci.
2 Du indi wa ani tere ni lebe ana u
wa ani tre ni l'me 'a ana tre ni ndji
na, indi a se tere ni wuna, ni irji wa
ityo ani tre ni Rji. na fahimtarma na
wa hei wa ani tere kpi wa ba kaba
su ni Ruhu.
3 Wu indi wu anabci ani tere ni
indi du ba mla kpamba tei da karfa
fa ni kpa mba da ta'azantar ni ba.
wu wa ani tere ni lebe ri, ase tere ni
tuma, damba tuma ba se tei.

4 Wuwa dani yi anabci ani mla
church se tei.
5 Me ya anabi bina tere ni har-
suna, wu kpe wa a ka hu naki me
na yo sur bina yi anabci. Wa ani
tei anabci a zan wa ani tere ni
harsuna (sai dai indi wa ani fassara
ni ikilisiya du sobi).
6 Mini vayi, me ta ye niye nitere
ni harsuna, wa gye a riba bi ni me
anabina sai metere niyi ni wahayi
wu koni anabci ko tsoro
7 Ko kpi bro wa bana hei ni bi
ni shishi na du nhababi megye, ni
sarewar ni algaitar ba kadawa?
8 Wu bata fyi gbunu ni sauti wa
ana hei ni bima na wuni hei iri ni to
iton wa dede niwa ani mla tei ni ku?
9 Wahei toki ikon ririniyi. Bita
furta tere wa ana hei nitun kona, wu
ni hei iri ni wo kpe wobi tere? Bise
ter wu ba wu wo ani wo kpe wa biki
tere?
10 Ajaji lebe ba hei kan akn ni
gbugbu'u wu du ba hei ni azanaci
ba.
11 Metana to azanci wu lebe na,
me hei na indi wu zir niwa ase tere
wuwawu bu'u niwa a se tere ki he
na bi zir wawubu'u.
12 Wa hei naki niwu. wu wuyo sur
na gbma wu bayyanuwar Ruhu bi ka
himmatu ni habaka ni mla ikilisiya
tei.
13 Wuwa ani tere ni lebe, wa ka
bre irji du no fasara.
14 Wu meta bre ni lebe, Ruhu mu
bre wusur wu fahimtata ani hi ni ko
shishi na.
15 Ziza'a me tei ni hei? me bre du
Ruhu mu, ni bre ni fahimtata. Me yo
sai ni Ruhu mu ni Fahimtata.
16 Wu inda ana hei naki na, wuta
yi yabon Irji ni ruhu megye wuni hei
indi a hei ko rama ani ter, “Anaki” ni
giri ni kpe wawuse tei wana to kpe
wa wu se tere na?
17 Ana hei ni shakka na, wu ka giri
gbugbu'u wu ri ana mla tuma tei na.
18 Me gir ni irji mese terre ni lebe
gbugbu'u zanyi wawu'u.
19 Du naki de ni bubu shubi ik-
ilisiya ani bi mu du me tere ni
kalmomiton ni mi fahimta wu in-
gonta bari biwa ba zan dubu wu lon
wu lebe
20 Mini vayi nakama son na mini
bi ziza'a na ni mere bina. Wu naki
se de ni sau wu meme ma, ba surwu
mini bi ziza'a, wu ni mere bi girma.
21 Ba nha ni tere sharia da tere me
tere ni indi wa ba hei ni meme lebe
ni be bunanyuh. Du naki kwa bana
wo ba na Irji tere.
22 Wu lebe al amu ba ana bi wa ba
hei ni ban gaskiya na, wani hei ni
bi wa bana hei ni bangaskiya. Wu
anabci ba a alama ba ni biwa ba wa
hei ni gaskiya, wu ana wu biwa bana
hei bangaskiya.
23 Wu a hei naki, wu ikilisiya ba
yi shubi wu ko nha ani tere ni lebe
bari, bari bahi biwu konri bawa
bana bi bangaskiya wa ba ri anaki
base ba tere bi sar ba?
24 Wuko nha ana wu anabci, ni wa
ana hei ni bangasikiya na, wu wa
ani ni kora wu tere ani no nassara
ni kpe wa a wo. ba gbi ton ma ni
kpe wa ba bla.
25 Wukpe wu re ni mi sur ani nu
nira wu kpe ani wu gonma ani joku
ni shshi da yisujada da nla niyu ma
Irji jaji wawu hei ni ba wawu'u.
26 Mini vayi wa agye naki? wu
bi ta kuson ni shubi bi, wu indi a
hei ni zabura wutsor wahayi, lebe ni
fassara. Bi ka tei kpe wa ni wu mla
ikilisiya tei.
27 Wu indi wa ni tere ni lebe ri
bi ka wa indi ha ko tra ni bar ba
wawu'u, wubaka tere yiyir-yiyir, wu
ri ka yi fassara kpe wa ba tere.
28 Wu indi wa ana yi fassara ana
hei na baba wawumba wu ba son ni
kpe kpe yini mi iklisiya. Wuka nha
ka tere ni tuma ni kama ni Irji.
29 Wu du anabawa itra duba tere
wu bur baka son nikpa kpe ni bam
bance ni kpe baki tere.
30 Wuba ta no indi fahimta wa a
son ni mi sujadar, du wa ani tere wa
ziza'a wa ka son ni gbagbi
31 Wawumbi wu bi yate ananbci ni
in diri wu in diri du ko wannen bika
to ni koya ni fe karfafawa.
32 Wu ruhohin anabawa ba hei ni
karkashin annabawa.
33 Wu Irji ana Irji wukur na, a

wu son se sur. Wa hei naki ni du
iklisitya yi bi banagasikiya.
34 U'mba duba son ni kpa kpi ni du
church, Bana kpa yeme du ba tere
ni church na. Wa hei naki baka yi
biyaya nawa dauka a tere.
35 Wubata hei nikpe wa ba son ba
koya, u baka miyi ba lon ba niko.
Ani kpe wu shan du wa du tere ni
mi church.
36 Wu tere Irji ani niwu? A niwu
ba ni kakle me ba aye ri niwu?
37 Indi wa ani ya tuma na wawu a
annabi ko wu ruhuniya wakato kpe
wa ba nha niyiwu wa umamu wa
ani ni Irji.
38 Wu indi wa kama dana kpa
yeme ni wa hei na, wa wume
bakana to ni wa ba mla gani na.
39 Naki mini vayi bika yo tu ni tei
anabci kpan kpa me, nina zuntyo ni
tere ni lebe na.
40 Wu bi ka du ko kpe du zire
gyegye re nikpe wa ba tere.

15

1 Zizan, mri vayi, mi son duyi to
itre ndindi wa mi d'bu bla ni yiwu'a,
wandi bi kpa ndi kri ni tuma'a.
2 A nitu tre kii wa a kpayi ni
chuwo, nitu bita vu lantre wa mi
bla tsro yi nji gbangban, hamma ndi
kpanyime mbi na u megen na.
3 Nitu rji ni mumla ma, kpe wa mi
kpa a, mi vu sa yiwu ni wo, andi
Kristi a kwuu nitu latre mbu, toh wa
nhatre Bachi yo zi'a,
4 ndi ba ban'u rju, i ni vi u tra ba
nzu'u lu, tsra ni wa ba nha zi'a.
5 Kristi a rju tsro tuma ni Kefas,
mba ni wlon donha ba;
6 niki ala rju tsro tuma ni mri
vayi wa bazan derli ton ni nkpu riri.
Gbugbumba barhi he ni sisren, i bari
ba kukru nna ye.
7 Ala tsro tuma ni Yakubu, mba ni
manzani ba wawumba.
8 Ni klekle, a tsro tuma nimu, too
vren wa ba ngrji ni ndru ma.
9 Nitu mi nkle ni manzani ba.
Mina mla wa ba yome manzo na,
nitu mi tiya ni Ekklisiya Irji.
10 Hu kpa ndindi u Irji, mi kma ti
ndji wa mi he zizan, i kpa ndindi ni
tumu'a, ana u megen na. Nitu kima,
mi tindu iya zan wawumbawu. Ana
ndi ana me mena, ama ti ndindi u
Irji nitu mu.
11 Nitu kii, anita hi me, ka baba,
toki ki tsro yi nitu ma, nitu kii bi
kpanyime niwu.
12 Zizan, bata vu bla nitu Kristi ndi
ba nzuu lu rji ni kwu, wa ahi ngye ni
du bari mbi duba ni tre ndi tash'me
rji ni kwuu na he na?
13 Ama tash'me rji ni kwuu nitina
he na, niki Kristi ngame bana nzuu
lu na;
14 anita he ndi bana nzuu Kristi lu
na, niki vu bla nituma mbu a ndu
megen, mba yo sron kri gbangban
mbi a ndu megen ngame.
15 Kita ngame ki k'ma ti bi bla kpi
bi ce nitu Irji, nitu ki vu bla ndi Irji
a nzuu Kristi lu rji ni kwuu. Ama
ana nzuu lu na, anita njanji ndi bana
nzuu biwa ba kwuu luna.
16 Bata nzu biwa ba kwuu luna,
Kristi ngame bana nzuu luna;
17 i batana nzuu Kristi luna, kri
gbangban mbi a hi u megen, nitu bi
rhihe ni mi latre mbi.
18 Nikima, biwa ba ku kruna ni mi
Kristi ba kwuu kado ngame.
19 Anita nitu vri u zizan yi bi yo
sron ni Kristi, ki kma ti wa indji
wawu ba yaba ni lo sron.
20 Ama zizan ba nzuu Kristi lu rji
ni kwuu na mri klo kunkro u mumla
wu biwa basi kruna.
21 Nitu wa ikwuu ari ye zuni wa
ndji ri, zu ni wo ndji ri ngame
tash'ma u wa ba kwuu a.
22 Niwa rji ni Adamu, wawu
ba kwuu, nikima ngame, ni Kristi
wawu ndji ba kpa vri u sisren.
23 Ama ko nha ni gru nkonma:
Kristi, wa a hi mri klo kunkro u
mumla, mba ndaka hu biwa babi
Kristi, ba kma ba yeni sisren ni ye
ma.
24 Niki klekle ni he, niwa ani ka
ngbranko Irji sa ni Irji titi ni wo,
nikima ani ju bi son ni tuchu u
gbengblen rju ni ruron mba.
25 Nitu a tsra wa ani ti mulki

ka mla wa ani yo bi wa ba yo
ni shishi nda kamba niwu ni ntan
zama. Ikwuu yi ni u klekle nimi bi
kamba
26 ni wu wa ani chonba hle.
27 Nitu "a yo ikpi wawu ni ntanza
ma." Ama bata tre andi, "a yo ikpi
wawu," a kri ni rira ndi ana nha ni
wawu wa a yo ikpi wawu ni woma
na
28 Bata vu ikpi wawu yo ni woma,
niki Vren a kima ni kma tuma yo ni
wo wa ana yo ikpi wawu ni woma,
nitu du Irji ka hon son nitu wawu.
29 Ka bi wa ba kpa batisma ni biwa
ba kwuu a ba ti nihe? Batana nzuu
biwa ba kwuu lu na, anitu ngye ba
kpa batisma nitu mba?
30 A hi ngye duta ni yo tu-mbu ni
ya nton chachu.
31 Mi kwuu ni vi chachu! I wayi
a njanji toh gbrensan mu ni tu-mbi,
wandi mi he ni wu ni Kristi Yesu
Bachimbu.
32 A hi ngye riba mu, mita ban ya
ni nkon indji, niwa mi tsi ni nmarju
ni Afisus, hama nitu ndi ba nzuu bi
kwuu lu na? "Ki lu hi rhi ni so nitu
mble kika kwuu."
33 Du ba na gyuru yina, "Meme
kpukpan zren ba kpa zren
ngyengyere me ti meme."
34 Du shishi me kpan! Mla son
tsatsra me! Don-me ni zren ni
lahtre. Nitu bari nimi mbi bana toh
Irji na. Mi tre du ishan vu yi.
35 I iri ni tre ndi, "Ba nzuu bi wa
ba kwuu lu nihe, mba ni ikpa birime
ba ye ni wu?"
36 Wu u nkpran! Ikpe wa wu chu
ana kma ye ni sisren na, hama ni a
kwuu.
37 Ikpe wa wu chu'a ana kpa wa
ni he na, ama wulo bi megen. Ani
alkama ko kperi nkan.
38 Irji mba ni nu ikpa wa a too bi
niwu, wulo bi nkankan ni kpa mba.
39 Nma ba he ni nkankan mba
wandi ana riri na, nikima, nma indji
he, mba nma u ba nma rju, mba
nma u ba nchinchen, mba bari u
lambe.
40 Gbungblu shulu mba bi meme
ngame ba he ni ba kpamba
nkankan. Ama kpan kri u gbungblu
bi shulu a hi nkan i kpan kri u
gbungblu meme hi bibiri nkan.
41 Ikpan u Irji he, mba ikpan ri
nkan u uwha, i ikpan u ntsintsen.
Nikima ntsintsen iri hi nkan ni
ntsinsten ri ni ikpan ma.
42 Toki ngame ni lu tash'me u bi
kwuu. Ikpe wa ba chuu ani glahle, i
ikpe wa ba nzuu lu ana gla na.
43 Ba chuu ni bwu, nda nzuu lu ni
kpan. Ba chuu ni chonkpa, nda nzuu
lu ni gbengblen kpa.
44 Ba chuu ni kpa ndji, nda nzuu
lu ni kpa Ibrji. U toh nma kpa he,
nma kpa nimi brji ni he ngame.
45 Nikima ngame ba nha, "Indji u
mumla Adamu a kma ti ndji u sron
vri." Adamu u klekle a kma ti ibrji
u nu sron vri.
46 Ama u ibrji'a ana ye guchi na, u
meme rli, i u ibrji aka hu.
47 Indi u mumla a hi u meme, wa
ba tiu ni hron meme. Indji u ha a rji
ni shulu.
48 Too wa wandi ba tiu ni hron
meme he, tooki ngame biwa ba tiba
ni hron meme, mba too indji wa a rji
ni shulu he, tooki ngame biwa babi
shulu.
49 Too wa ki ban iwhi u indji u
hron meme, ki ban iwhi u indji u
shulu ngame.
50 Zizan mi tre wayi, mri vayi, andi
nma mba iyi bana kpa gado ni Iko
son Irji na. Nikima ngame ikpe u gla
na kpa gado ikpe wa ana gla na.
51 Ya! Mi hla kpe u katu tsi:
Kina ku kruna wawumbu na, ama
wawumbu ba kmata sran.
52 Ba kma ta sran ni nton rir, ni
tsi ngban shishi, ni fu njon u klekle.
Nitu fu njon'a, biwa ba kwuu a ba
nzuu lu ni kpa wa ana gla na, i
wawumbu ki kma sran.
53 Nitu kima ikpa yi wa ani gla ani
sru kpe wa ana gla na, i ikpa wa ani
kwuu yi, ani sru kpa wa ana kwuu
na.
54 Ni nton wa ikpa u gla yi a ban
wa ana gla na sru, mba niwa ikpa u
kwuu yi ban wa ana kwuu na sru,
niki itre ni ye wa ba nha zi, "Ba

mryen ikwuu ni rhiku."
55 "Ikwuu, wu rhiku me ni ntsen?
Ikwuu ingwu nchi u ta me he ni
ntsen?"
56 Ingyu nchi u ta u kwuu yi hi
latre, i gbengblen latre a hi doka.
57 Ama ki ngyiri ni Irji wa a nuta
rhiku ni nkon wo Bachi mbu Yesu
Kristi.
58 Nituki, mri vayi u mla son mu,
kri gbangban ni na du ikpe grju yi
hle na. Ta kri ni tindu Bachi chachu,
nitu bito ndi indu mbi ni Bachi na hi
megen na.

16

1 Wu ziza'a nitu tere wu sere kpe
wu zo bi hwu tere Rji wa me tere ni
Ikilisiyoyi ni Galatiya, Anaki bi ti.
2 Ni ve wu mumla wu sati, du bi
ka kpe zi, ni zi nibubu wubi ma
wagbeble bi ni kai. Bita tei naki iton
wa metaye ana wa bila tere bi shu
kpi ni tei na.
3 Wuton wa me taye, me tindu ni
du ni bi wa bi kpa ye ni ba nha
ni bawu ni duba gni sakon bi hi ni
Urushilima.
4 Wu anita bi wu meme me he
game, wu baka wu me.
5 Wu me taye niyi me zu ni mece
donia. Du naki me zu ni mace donia.
6 Ani tabi me son niyi, me wuton
wu suyi ni duyi zo me nit zeryi ni du
wuzhi wa me zu.
7 Wu me na son me to yi ziza'a na
me ka si hi mu. me yo sur mena hei
niton mekuson niyi. Irji ni ta kpa
yeme.
8 Me sar ku kri ni afisus nive wu
fentikos.
9 Ikon bwu ni mu bar wubilo
shishi nime ba bar (bi karme bar).
10 Wu ton wa Timoti ni taye bi ka
du ka kpa le niyi indu Rji ani tei na
wo ime me me se tei.
11 Du ri na kpa a zir na. Za ni
konmu wu bima ni se sur, wa har
ka ye ni me. Du me son du bi tzir
baba mir vayi ba.
12 Wuni tu vayi mbu Afolos, me yo
sur mu du ziyarce ni yi ni bru miri
vayi, wu ana yo sur wuye ziza'a rina.
u ton ni ta yi ani ye
13 Mla ya ni son gbangban ni
bangaskiya ni son, ison wu lulo, ni
tsar gbengle suron.
14 Du kpe wa bi tei, bi katei ni
kpayembi.
15 Wuni tere wu in ndi biko site
fan as, baba yi ba kuci kpa Rji ni
akaya, wuba yo tumba ni yi hidima
ni biwa ba kpa Rji. Ziza'a me bre yi
miri ya.
16 Bika yi biyayya ni iri ndi biyi ni
du biwa ba zo nimi ndu wani fama
nita.
17 Me gir ni ye sitefan as, ni
furtunatas ni Akai kas, Bazo me ka
wu na hei na.
18 Wu baka wartsaka ni ruhu mu
ni wubi wa naki bika mla inoli biki
tei.
19 Du ikilisiyoyi bi Asia ba turici ba
niyiwu. Aquila mba Pricilla ba ciyi
ni de Rji, ni ikilisiya wa ha hei niwu
ni miko mba.
20 Du mini vayi ba ciyi ci kpambi
sumba maitsarki.
21 Ime Bulus, me han wayi ni
womu.
22 Du ndi wa ana kpaye meni Rji
na ani hei ndi La'anane. Du Rji mbu
ye.
23 Du Alheri Baci Yesu du son ni yi.
24 Du kpayem mu du son ni yi
wawu ni minde Baci Yesu [Amin]

2 Corinthians

1 Bulus Manzo Almasihu Yesu ni bubu into Rji ni whu Timoti verny-inbu yeh ni kho Rji wa ba ha ni korantos tutun mrevayi bi ba ha ni kpala memen akaya.
2 Tin dindi ti ziffin ni yin ni soun sin ni Rji Bacin bu ni ton titin Yesu Almasihu.
3 Kidi gbre san Bachibu Kristi du ne sungregre ni Rji titi Bacinbu Yesu Almasihu. Ekin sa titinu whu wawu Kristi, wawui hi itiu jiyejiye kai di wawu iji din wha'a toh suron wawi ni Rji u sisuron nita.
4 Rji ni nota si suron ni mi don kita, kika iya no bari souron ni mi wha ba ha ni, klikliyah. ki ta noba si sur ni bari ni bibi si sur din Rji wha a nota si sur.
5 Ni tun iyah kiti wa Kristi ba kati gbugbu'u ni tu bu naki si suron ka hi kagon ni mi Kristi.
6 Naki inde ki yah ni noyi si sur bini kpachuwo bin kita noyin si suri ni tun tsirbin. kin noyin si surbin ni tindun brabra yanda bi vun sisur ni bibin e yah wha ki he nemin diniton.
7 Yo surbu ni tunbi ani zonta nikine kita ki toh na bi son ni mi naki me bin zren nita.
8 Mri vayi kina son don yi hontoh ti yah wa ki ni Asiya. Bachanta zangbengblenbu, har di chu suron bu din kina gbujub na.
9 Nakima ki wotre u kwu. aman ikpie atin duta na you nitu bu na, sei ni Rji wa ani bi ba ba kwu. wha a zun iji luden ne mein bei.
10 Wha wuyi kpata cuwo ni memen en eghun kyu ani kpata cuwo kin yo surbu nituma ani kpata cuwo.
11 A ni tin whayi kita zonkpa bu ni braibu. ne whayi mire vayi ba ye brabranda giri don kita ne tun tagomashi didin wha ba tin ta'u ni bu bu bra Rji iji babra.
12 Kin ghagbe na yin ni tingbe enmrebu ni tin dindinmre ni tinbi wha ne ye ne Rji kin zera ni sunbu ne gblugbu kin tin wha yi tuntuma ni bin yin sa ta bubu bimbi Rji.
13 Kina ahan kpen ni yiu wha bina ya blamana ni ton na in somu dunyi to gregreme.
14 Tun wha bin tonta fime ziza bin ghagbe nita ne ivin wu tibun Yesu, tutur wha kin ghaban ni yin.
15 Don igabagadi wha me hei'u ni tunbi nahi ye neyin wu rini, donji ni tsonta kine zerakpabu khuha.
16 Meha ni tannire ye ni yin ni ghomu hin ne makidoniya. tun ni bubuyin me remre toyin ni zera hi Makidoniya, bin tome ni konmu hi ni Yahudiya.
17 Thun wha me tsi remre yi, in surmu na nena? me mlabubu bin yin zitin niton magwaji din ni thon a ne la i ne A a a a ne ton ririn.
18 Thun wha Rji a ha ba la tra ki na ya lah ne i kon A' a ni ton irin
19 Thun da Evivre Rji Yesu Almasihu wha Silbanus mba Silas ne me ki Shaida yi'u ba 'i' di “A' a ba pha kitreanahi Nhnaki “I' a hei khon wha ne ton.
20 Uh yo uyo uh Rji whawhu ah 'E' ni'a'a ni uhn ne ta kon ma ki tre gbuchu ni gbre san Rji
21 Zizan a Rji kpa mym nita ni biyin ne me Almasihu nanta (kebe)
22 A yo gban ma ni tunbu da nota Ruhu ne me surbu ne matsayin da tsrota kpe a ne tin nitau ni kogun.
23 A hei na kin a yonta ni Rji wha a krin ni'u ni kpen ririn me na yen ni korinti me ni kpa yin chuwo.
24 Kina sun ki hei na Rji tun bi na ko nitun kpa myemebi. nita bubu yin ki whu bi tindun ni yin ni grin bi, na da bin krin

2

1 me ba emrenmu mena ye yin ne kpalabana mena yaye ne yin na ne to yah bi heime.
2 Me ta kpa surbi tin meme nhan ne si yinsurmu in ba whame kpa surma ti me ba?
3 Me nha ni yi'u yadenme tin mita ye niyin mena to kpa sur ti meme nibi ba mle tu ba noyin si sur mehei

nigabagidi ni yin grin me hei un aki
bi hei un aki be ahane'u whawu.
4 Me nha ne yi'u ne me yahni kpa-
sur timeme, ne yin ma shishi ubran
me na so dun sur bi temenena. in
naki zurfi son me hei ni yi'un
5 Idin wha kbrin kpa sur ti meme
ana me ghrinmu na ba nayi na har
niyin wha'u.
6 Tin yah wha galabinku biti ni din
a mlan ne ba.
7 A hei naki ziza maimako yah ki
kpa lahgani un bi ka ta'a zita un tin
naki dun bakinciki bi dun brana.
8 Ahei naki, ki nayi emre kpa lahga
ni'u ni zra bi bin son bin he ni'u ni
zra bi bin son bin he ni'u ahei ne ra.
9 Ekpen wha asa me nha fufun,
meni tsra yin to ko bi who tre ni
kpenkitin.
10 Din bi kpa wu ri lah ni'un me
kpan wu rilah ni'un kpen me kpa
wuri lah, meta kpa kperin wurileh
don biyin ni shishi Almasihu.
11 A ha nakin kina dun memen
shaidan gurta na don kina kato
bibin chema.
12 Me samu kutra wha abwu bra ni
Bacibu den me rin me gbu Tarwasa,
ni bla tra Rji naki.
13 Dun ton yin, surmu na kha
kruna mena to mre vayimu na Titus
na muna, me brin ba nimu ni khme
ye makidoniya.
14 Me gren ni Rji, ni min Almasihu
wha kai ga nasara ko wha ni ton
ne who bu a sra whiwhi riro whu
didima whu to ko ni tsen.
15 Kin ta ki whowhi riromani Al-
masihu ni Rji ni tsutsu bi ivren ni
bin bakpa kobin ba kaba sur tun
16 Di bin ba kaba surtun whowhi
netsutsun kyu hei ne kyu, ne bi ba
kpaciwo ne whowhi ba heini vren
hin nevren, a nha cancin ni bubu
ba?
17 Kina hei brun di ba leh ne
tren Rji na kpa riba. aheinaki ne
tsrakakiya mren ki tretre yin ne
Almasihu yah de Rji tunta ki gre ne
Rji.

3

1 Ki soma yabo tutubu? kinasun
nha funfun tingba niyio ko ye niy-
ina, idin barin ana naki na?
2 Bi yin tunbi bin funfun whu nha
ta gbabi wha ba nhan ne me surnbu,
wha idi ba ton whawhu da blan.
3 Kin tsro tunbu ki hei funfu nha
wha a nha Almasihu, wha kin isor.
Ana bibin ki nha na amma a Ruhu
Rji whu vre ne tun alluna tinta ba
nha ba, amma nitun alluna sur di
4 Un wha yi hei ni gabagadi wha ki
hei niv nime Rji nita kho Almasihu.
5 Kina nha ni gulanita tunbu wha
ki yin takamar ni kpe wha nha
nitaba nha naki gwanita ba hei ni
wo Rji.
6 Rji bata bi to tigran a yo yu, in yo
yu ni whua a hei n whu ruhu in nha
ni whu ruhu uvre a neta.
7 Hidima wha haifar ni kyu a
he nha nitun tita wha a ye ne
irin daukaka emre tsraila ba na ya
to shishi Musa na ni wha yi don
daukaka wha a hei ne shishi ma
whu sutu.
8 Na misalin girma daukaka hidi-
mar ruhu niti?
9 Yah da hidimar kayarwa ani
daukaka, misalin yalwata daukaka
ni hidimar didi aniti.
10 Na tamre in kpe ba ta un eki
ba daukaka un ana hei ni brun
daukaka a wanna fanni don bibin
daukaka ta zarchi whu.
11 Wha ba ka sutun a hei ni
daukaka misali daukaka un kpe a
hei dindindi ki kpa.
12 Dashike ki hei ni tonba, kin hei
ni gabagadi zizin.
13 Kina hei na Musa na wha ki yo
Ephilima nikha shi shima, na Emre
Israila ba na ya yah clen daukaka
whu sutun nitsande.
14 To tamreba a hei na khaka ye
luwa Ephlina hei sa'anda ki blan
nha whu tsoho yoyu. Bana buwna a
hei ne me Almasihu kaida ba kawar
ni un.
15 Har luwa ko to rime ba blan
Littafin Musa akwai Ephlin.
16 Ama u nji kpa Almasihu ba
kawu cuwo.
17 Ton Bachi a ruhu. bubu ruhu
bacibu hei akwai yanci.

18 Kita ziza ni shishi wha na hei
ni Emphlina ki ton daukaka Baci. ki
to kbasar ye neme wanna daukaka,
daga bubu baza wu daukaka ye
bubu baza na a hei tibu, wha whu
yin a ruhu

4

1 To nayin, kiti hidima wa bi kpa
nita ikon jinka, kina bir yo surna.
2 Maimako naki kpabu ni nko wha
a hei ni shan whu kurin kina ti
rayuwa makarci ki na tin tra Rji ni
mure. ki tin dindi, ni nun tunbu ni
sur ko ahei ni shishi Rji.
3 Wu hla tra Rjibu anh kaika, anh
nika ne bin ba kasurtun.
4 Ni min surna iji wu gbugblu a
mhrin fwen surba bi wa ba ha ma
niti dindi. idima ba na ya ton kpeni
tre Rji na bresa Almasihu nah wawu
yi a surar Rji.
5 Ta naki, ki ban tumbu hi ni
kahlan aman Almasihu Yesu a mat-
sayin Baci, ki granba nitun Yesu.
6 Ga Rji wha a tre “Ikpan wa ni kpa
wawu ni me bulu ani kpa ne min
surbu da no kpa niton gbrenRji san.
ne shishi Yesu Almasihu.
7 Ki ha ni won ni min gbula, wa a
ni hei a bayane wa afimeni meba ni
tin Rji ba wu bunba.
8 Anh ni shayah ni ko ta ingon
reni, bana rinta na rebemi na ki
karbi shishi, tun naki kinana chun
ni sur buna ba nota yah aman a na
sorta lebga na.
9 Ba' nota yah, ama ba na ti meme
na.
10 Kita cacu ki ba kyu yesu ni
kpanbu don di tsrota bayani rayuwa
Yesu ni kpanbu.
11 Bi bi yah ba hei sesar (ko ivren)
cha chun ba mika ta ga kyu ni tun
Yesu ni tren Yesu ahei ne kpa, bu wu
kyu.
12 To wa yi sa ki kyu ni tin dun
nikpanbu, naki ivre ni tindun ni
kpanbu.
13 Ki hei ni ruhu wu tin dindi na
dan ba nhai min khanye ni wu ni
furta 'kinto kin kbanye kin nzi lah
naki.
14 Kiton ndi wa zun Yesu titin ni
men bu ani zun ta ni Yesu ken tan
ana gabatar ni ta na ni biyin ni ko
shishi.
15 Kpen ati don bi yin ya dan ba
baza alheri ni adi bi ba bran gren ni
kara bran ni gbren Rji san.
16 Kena fin ni surba na ko nita kina
timeme na ki ta sarkpanbu chuchu.
17 Wu to vin yah mu ni vin ma
ani mlatati hi ga nanyi madawami
gbren wa a wuce tsra ya.
18 Kena yan kpe wa ki to ba ni
kpe wa kina to bana ni kpen wa
kin ya ton ba ni kpe ki ya to ba
na dawamba kpe wa ki na ya to na
dawamimi ne.

5

1 Ken he ni iko waki sun ne me a
zee ba kon riwa ba me ni woRji. A
kon wa ba wo ndi ne bubu meikon
wu komi ikon nishun.
2 Ki he men kpawa ki grunoni ki
gben suturta ni ta ni bubu sunbu ni
shulu.
3 Ki gben ni wa yinko bubu yin
surkpi ni wu kina san ni gbrena.
4 Ki na he ndi wa ki he ni me
alfirwa; kiti gurnani a nota yah kena
sun sina ahenaki kinsun dun ba
suturta nita wu ne envre ni ki ne
menlu kpe wa a kyu.
5 Ndi wa ni sun mlan bubu yin ti
wu gregre ma a Rji wa a nota Ruhun
ni iko yo yu ni kpe neye.
6 Iwa he naki he negabagidi ko
nitan. Ken mlaya wa kin shagala ni
me kpa ki sun gbro ni Baci.
7 Ni tun kba yebu ki jir, a na to wu
wal sh na.
8 Ken he ni gabagadi ki brin kpa
bu ni ku sun ni Baci.
9 Ki ban ni burinbu, kon ki he ne
minkpa ko gbro ne gamsh un.
10 Tilas wawumbu ki halara ni
koshishi kursiyin blatre Almasihu
ko di an kpa dima ikpe wa wu tin
ni mekpa dindima kha memema.
11 To ki a an ki klun sisir Baci di
ne gurndi Rji ti tonta wa ki anh ne
ra, me to naki a anh ine khalan ne
Almasihu.
12 Kina sun kigur yina ni dun yi
tonta ni matsayi ndi biti dindina,

maimako nayi ki noyin dalili gagba nita, du yi to amsar wa bi ni bi ba gbreson ni ye ba ana kpewa anh me sorbana.
13 Kiti nahi ni mesurbu dunRji, in anaki ki anh nimesurbi.
14 Sun wa Almasihu Elias an bu ki tabatar ni wu ndi rikyu ni tuni hu mi wa he naki ba kyu.
15 Almasihu kyu nitu ka nhanidi wa ni vren ba ra yu ta tun ba, maimako na hin ki yin raguwa dan wawu. wa akyu da lunde.
16 Ni bubu dalili, zizan khina khara blan lahtre ko, an bis bubu tsara (ko ma'um) ni yanadm, tun nahi ki ya kongun ni to Almasihu naki zizan ki brin sharanta ne haka.
17 Dun ndi wa an me me Almasihu batitine. cinche al'amura ba shude den kati nsa.
18 Ton kpe bin yin ba he ni Rji a shunta tin ni tun ma, nita wurin Almasihu a no ta hidima shutu.
19 Ne me Almasihu, Rji shuta tin ne gbugble ye ni wu, a na ya blan la tre (zunubinsu) ni tun ba a nota tre shutu.
20 Ba chunta ni matsayi bi lah tre Almasihu, Rji ni yo ta ni adi nita wobu ki, bra yin don Almasihu ki shukpa bu ti niwo Rji.
21 Wa wu yin mi ni Almasihu a ka yima lehgadon ku sho ku bu. A an ti lantre nan. Atinayi niki sun bin ti dindi wa wu na ti latre na atin na yin ki ne sun ne adalci Rji ni me ma.

6

1 Tun ki tidun yayi me bra yi na kpa hle ne dun Rji naRji.
2 A tre ni ton wu dun Rji kiwo yin a i fin kpata chuwo. Ziza yin a ton wuadun Rji ye ziza a fin kpata chuwo.
3 Ki na yo grun wu ku sho kubina ni shishi bru bina ki na so dun Hidima bu ni nha dun megina.
4 Sar he nayi kito tumbu naki ni bubu dunbu na ki gran Rji ki granma ni ta bubu vunson sar ije, tiwundi, iya.
5 Zin, kotron, inku, nime dun wuyah ne me kruna ni chun ne mrevanyi.
6 Ne me ba kiti kpe vusor, ti dindi ne min, Ruhu glansar isowu dindisur.
7 Ki grama ni mehlan dindi ni wo kori ne wo komre.
8 Ki tin dun ne daraja ni meme daraja ni gbrasa ba mreta di ki gurba ko na yi ki bin lah dindi ma.
9 Ki tin dun ni ba na to ta na, Ba ton ta gregreme ki tin dun na kin kyu ki he ni vren bu kin tin dun na bin na no ba yah a na yah wu wun ndi na.
10 Ke tin dun na bin ba no ba ki tinfun, ko ne ta ki ti dun ne gresan. ki tin dun na bin bana he ne kpena ki azurta ndin ba bra. ki tin dun na kina he ni kpena, naki ken vun ko ge ni ghrin
11 Ki lah dindi ma ni jiwu conron-tiyawa mesor bu heni bwu.
12 Kina kange serbina bi yi biti kange ni kpa bi.
13 Ziza sanading me tren ni yin na mhyre bi bwu na surbi.
14 Na chundun ni bin ba na tin bina. Aageh he ni tsutsu adalci ne Sharia? a ge he ni tsutsu kpa ni bwu?
15 Wace yarjejeniya he ni tsutsu Almasihu ni ibrji? inge he ni tsustu bi tin ndindi ni bi tin dindina?
16 A shutu ge he nitsutsu kho Rji di kho kachein? (Ibrji)? kin ta ki kho Rji wa ni vren in Rji tre wa wu ri me bin na tzre nitsu tsu bi ani sun ni Rji ba, ba he ndima
17 18 A nahi bin rhun ni me ba, ni sun kebabbu inji Baci ni yowo kpen unmemema ne kpa yi. A he tinbi ni yin bin he mre lilun ni wha ni me. Titi Baci he iko.

7

1 Bi sonta an na hi yoyu kini glatu bu wawu ni kpe wa ba kpa tsatsra ni me sisir Rji
2 Nu ta ngon kina kpa sorbi ti meme na kina mytre ndoun ko ki myre yina.

3 Ana wa me kpeyi ti meme na. me
tren me riga lah ni yi wu hi he ne
mesorbu ni kin, kyu yayi ni sun ni
yin.
4 Me he dindi ne gabagadi ne me
bi me gbre yi san ne yoyi sor grenmu
shun makil ne yah bu.
5 Wa ki ye ne Makidoniya kpanbu
na sun nsi na. naki rin ni matso loli
ni kho wani ingon ni bubu kpan sur
timeme ni zi ni sisir neme.
6 Rji wa a ta'ata ne raunana a
ta'azata nita ne taye Titus.
7 A na ye bakadai Rji yin cintaba
ni ta bubu cin Titus me to ni yin a
llah ta wu bin matsanaciya sunbi,
kpa sor bu timeme (ko fun) ni zurfi
mleyi ya kana. megren kpokpome.
8 An mu nita kpa surbi timeme, me
lah mini to nakina da meto nha kpa
sur bi timeme mi yin me ni to infu
bi a wu ton finme in.
9 Ziza me he nigrin, ana dun fun
bi na, in funbi ghreye dun yikpa Rji,
fuskaci funbi ne bra Baci, to na yin
bi na hama wu don me ba.
10 Nfunbi wa a he Rji a khri yi hi
tuba da kammala vren ba tse wu to
ba nfun wu gbuglu grin yi ye ni kyu.
11 Ya dindi emre a he ne me nfun
bi ni wo Rji a ghrini minebi ina
misali son tu bi ba, a tsro yi ne bana
kho ukun (laifi) ina misali son tun
funbu, sisirbi ni ye sorbi himmar bi
ni mar maribi ni ya niti adalci ne ko
ge ni tsron tu bi bi na bi laifiba, nime
al'amariba.
12 Ko ahe me anh ni yi wu, ba anh
niton bi laifiba ko wa ba te laifi me
anh nito yo tunbi ni ta nito yi ni
khushishi Rji.
13 Dalili wa yi ki kpa ngurin (kar-
fafa) baya kogun cin yin ki grendind-
ing me sabo da ni grin Titus, ni
ruhunsa a fei gbengbelen ni yi
wawu'bi.
14 Me ta gbresan ni yin nish'ma
mena klu sha na ni bubu. koge me
lah ni wu ni tu naki din ikpie ba
wawu wa mihla. a jaji gresan bi ni
tun Titus a tsorota jaji
15 In sunbi a he bran wa ani taka,
wa wu trebe wa bi kpa a ni sisir kpa.
16 Me gren mataukarkpo kpomu
ne cikake gabagadi ni me bi

8

1 Mini vayi ki sun duye to ndi
alherin Rji wa bano ni Ikilisiyoyin ni
Makidoniya.
2 Ni ton kekle ya wa bi to ni se
suron ni ya wabato, anoba gbugbu'u
gri wa ba noni suron riri
3 U mi lha niyiwu bano bayasuwa
mbo ni yo sur mba zan kpe wa ba
hei ni wu. ni kpayeme ni sur mba.
4 U ni bre ta ni sur riri duba no
ba ton waba ka mba ibi du ba yi
tayarwa ini hidima ga bi hu Rji.
5 U wayi ana hei na waki yosuron
u baguci no tumba ni Rji riko u nita
ni kpayeme ni Rji
6 U ki bre Titus wa riga hei ni mi
ndu yi ka kle ndu'a niyi.
7 U bi riga kri nimikpi wu ban
gaskiya ndi tere, nito, ni mindu
tukuru, nimi kpayeme ni ta. Ahei
naki, bitabata ni habaka nimi duyi
wu no (bayasuwa)
8 Me tere naki ana hei neme tere
niyiwu ni gbegblen na wa naki, me
tere nime tsar sahihancin kpayeme
ni kwantata ni himmar ibru ndi.
9 U bi to alheri Ubangijinku Yesu
Almasihu, u naki me ahei ni arziki
nda k'mati wu ya ni tumbi domin hi
tu taulauci ma biyi bi ka k'ma ti bi
arziki.
10 Nitu alamariyi me noyi mer
waanizoyi. Nisai wa kle binati kps
megye na, ama bi yo surbi ni tei U.
11 Bi kle u zizan'a. Na wa bina hei
ni suron ni kwazo u ti naki niton ki,
bikayo suron ndi tiye nikle ma dede
ni gbegblen mbi.
12 U bi tayo suron ndi bi tie ndu yi
wakpe wugir ni kpayeme ni ubi ani
hei daidai kpe wa ndi ahei ni wu,
ana kpe wa a hama ni wu'a na.
13 Wayi ana wani kpe wa ba
nawata ni yiu du bari fe sauki mana.
U ani ta hei toki, wani bi duba fe
daidai- tuwa.
14 Ison bi gbugbu'u zizo'a ani noyi
kpe wabason. Wa naki ni bar mba,

ani yada na kpe wa bi son, wa ani
zama kpe u biya bukata mba.
15 Ahei na wa ba nha. “Eri wa hei
ni kpewu bra na hei nikpe wa ani
don burna, u wa ahei niwu fime ana
wa hama na
16 U gyir ga Rji wa ayoni suron
Titus imre u kula ni yi kama yadda
mi hei wa ni tumbi.
17 Ana bre mbu kadai akpana U ati
ni kpeyeme suron ma naki. Aye ni yi
ni kpayeme makima.
18 U ki ton wawu vayimbu wa ki
kpayeme niwu ni du Ikilisiyoyi du
ma ni bla tre Baci.
19 Ana wayi nika kle na amma
Ikilisiyoyi ba cu u du nu ta hi hidima
u didin ma u alheri wayi domin
gbrai Rji san ni niya mbu
20 U ki klu kina duba na to ta hla
trena game ni alheri wa ki zre ni bla
ni ndina.
21 A he ni suron mbu du tati kpe u
bima ba ni shishi Rji ni kakle ba ni
shishi indi me.
22 Kiton vayimbu ri tare ni ba ki
tsar u to nikon gbugbu'u, ki to wa hei
ni himma ni indu. Wa a ba yondu
gbugbuu wa ba yo du ti. Zizan me
a kara ni himma sabo ni amincewa
wa ahe niu game ni yi.
23 Ni wawu Titus a kpan wu zre
mu ni kpan wadunmu don biyi.
Umir vayi mbu, ba ton ba yir ni
Ikilisiyoyi babi hei ni daraja ga Al-
masihu.
24 Naki bika kpayeme ni ba ni tsor
ikilisiyoyi ba kpe u se suron tawu
game ni yi.

9

1 Game ni hidimar bi tsartsra a bin
na anh ne bawu.
2 Me to marmari bi wa me gbresan
ni wu ni shishi ndi bi Makidonyah.
Me lah ne bawu Akaya ba riga na
mlan son tu senmu nhoyu bi san-
bruandi ba ri dun
3 Me to ba ni yi emre vayi na dun
grea ni yin ka he wu lheya ma, ni yi
son ne whre, na wa metre duniya ti.
4 Idan ana nayina rin nime bi
Makidoniyawa ba whume da na ye
bi nahe shutina ki jin shan me na
ha nikpe metra ni tu bina me khrin
gabagadi ni tu bi.
5 Me to abi dun me tru mrevayi
dun ba ye ni kafi tom ni yin shirin
ne gudumawa wa bi yo iyu. wa yi ha
naki ni shiri be ni matsayi bayarwa
ni ti lulu ana kpe wu funkpa na
6 Intra naki whu wa wu chun fime
wu chan fime wa wu chun brabra
nitun lulu whu kpa lulu.
7 Ko di anh no wa surm no di no na
no di sorfunna ko ba fun ne gbegble
in Rji ni so bi wa ba no ne kpamhye
sar ba.
8 Rji ha ni gbegble yo lulu ni ko
anh da no bra ko nita ani dun kpe
bi so ana kon sun niyi da ribabany
dun dindi wa bi ha wu.
9 Na di ba nah a ga wo ma da no
bin bana ha ni wu na. Ti bima ni ha
tutur
10 Wa a no bi wu chun ni gurasa
don birin, ani no da du brabra ni yi
wu bin wu chun. ani yo chan adalci
ni bra.
11 Bi he niwu babran nita no kim
ni ndu ba gir ni Rji nitu mbu.
12 Tin wa hidima ni ha dinma
tsatra din ribanbanya hi ndun. bi
bra da gir ni Rji.
13 Ba tsra yin na to hidima na
gber Rji ni tin biyayya ni tre hlan
Almasihu. Bi gbersan Rji ta jawa no
uwu bi ni bru.
14 Ba he ni umre wu toyin na bra
ni yi wu ba ti wa ni tun alheri Rji ni
tu bi.
15 Gri ni Rji ni no ma a na kgo kgo
bran

10

1 Ime Bulus ni tumu me bre yi nita
tawali'u ni nasihar Almasihu. Me
hei ni se sur me na hei ni zuntu
na, du iton wamehei niyi, me hei ni
sur riri, nity ko niton wa me na hei
niyina.
2 Me bre yi du nton wa mehei niyi
mena so ni mehei ni tsaurin hali na.
ume ya me kpayeme ni son gabagadi
nawa me kle ni tsayayya ni biwa
baya din ki son ni kpa megye.
3 Wukoni hei ki tsar nikpa, ukina
taku nikpa na.

4 Ukpewu ta ku niba ana narma kpana, wunaki ba hei ni makamai u Irji wa hei ni ikon wurushe ni gbegble bini (Shaidan) Bana gni kpe wu gbi sur na.
5 Wukikpa kpe wani yo shishi ni to Rji, U ki vu du mere wa ani wu kon Almasihu.
6 Ki hei ni to son wa ki hukunta kogye wani hei wu reshi biyayya mbi au tabatace.
7 To kpe wa hei ni koshishi hi wa ana u rina. Wu indi wa kpayeme wa'u wu Almasihu wa ka tabatar nituma cewa yadda wau a' wu Almasihu, wa naki wukita me naki.
8 Ko me ni u, wa irji a nota du ta inganta yi, ana hei donki kpa yi teimeme na, ishan na teime na
9 Me na kpayeme du hei na me noyi sesre na ni vuvu wa me ha na.
10 Indi bari batre, “Vuvu ma wa ha bahei ni sesre, U ta to a kumama. Lan tere na wa u yo sur wu wo ba na”
11 Wundi bayi du ba to kpewa ki la ni bawu a lan tere vuvu mu ni ton wa kina hei ni bana wa naki ki tei koko hei.
12 Ana kai niton ki ga kpambu kankan rina, koki kwatanta ni tumbu ni biwa ba vurwo ni kpamba ani baba to kpa. U ba tsar tumba ni kpamba wa bana to kpe na.
13 Ki ta, naki kina yi fahariya zan wa yadda a hei na. U anita hei naki, Uki tei naki ni gwalgwadon wu yambu kpe wa Irji a ter ki tei wa ani kai niyi.
14 Ga kita kina tei zarbabi tumbu na, niwa ki ye kai niyi wa kitayi kina wu mumla wa kiye ni yi, ni bisharar Almasihu.
15 Kina wurwo ni sur zan ni kima ni du bari na. wa hei naki, u ki yo sur nibre dukpayeme du tsar bi nikon dumu du kara fadada gbugbu'u ni du wawu'u.
16 Wuki yosur ni wayi, waki gni bishara hei ni gbangban mu zan wubi, kina wur wo ni tundu Rji niko bubu wurina.
17 “Wundi wa ani wurwo ni surma du wur ni duRji”.
18 Ana kohani no tuma ni wawu ba'a yardajj na. U ani hei naki du de du heindi waRji mba a kpayeme niwu.

11

1 Me ya bi vun sur ni me niti inkbra ko ni he bi vunsur ni me.
2 Me tin ngun ni tu bi. Igun iri whu Rji ni tubi wa me yo yu ni yi ne mi Gran ni Lilon riri. me na yo yu ni gabatar ni friwa wu tsa tra ni Almasihu.
3 Me tin sisir ni tun bi wa wan a gur Hauwa'u ni ta da wunma. a ha naki ndu mrei bi ni kauce janji ni gre Almasihu.
4 Na hi rin nita ye na krin dubun Yesu kanka ni wa kitini yi nitu blantrama bi kpa ruhu ri kan wa bi kpa ko bi kpa tra Rji latre ri kan na waki kpa. ki kpayeme wa biti ne kpebi ti a mlannayi.
5 Me na he no kogona ibrun bin ba yo ba ngazani nekunbi ndun Rji.
6 Ko ba na tsrome na me tre, me na rasa horowa tsro na ko ta i gun rime ikpe ki lah ni yi wu.
7 me ti la' tra wa me yo tumu ni si (kaskata) na gber yin? melah tre Rji ni yiwu menge.
8 Me vun brun Ikisiya ni kpa kpe ba zo, ba niwu na ti chucu.
9 Bi to wa me ha ni yi me toyi ni me bi wa mena lah ne mre vanyi wa baye ni makidoniya ba ha ndimu na me koge me zintunmu nikpa idimu niyi me yonza ni ti na yi
10 A janji Almasihu ha ni me na, sun ni gbanbi gbre sanmu ni me mame akaya.
11 A ngye? ni mena sunyi na Rji to
12 I kpe me ti me yonza, me ti naki me nhan to bi ba nsu to na kita kpen wa ba gbre ni nwu.
13 Irin Idin bi mazani babi tice bi ti ndun gyru. ba no kama kamar mazanni Almasihuna
14 Wa yi na kepn sisar ne mena ibrji ne no kamar na rju kamar mala'ika wa ni kpan.
15 Anaki ki kle a kpe wu mamaki na ni bi gra ba no kamani ba ba'ba

gra bi ti ndindi bun, a kle ba ni ha ridimba nkpe wa bati
16 Me karah lahi ndum rin yin zato me ruruma. Bita ti zato naki bi bame me irurume ni gbre sa fime.
17 Nikpe wa me lah ni gabagadi me na gbresa nitra kpe wa Baci kpanyena. me na me ti ikbra.
18 Ndin bi ba bra ba gbresa ni tun kpa me me gbresa me.
19 Bi grin ni bi shutun bi ti na bi ti kbra ni bin to (masuhikima).
20 Bi vun sur ni ndi wa nibayi bi grah. idan a kbanyin sar na ti ndu ni yi ni tun ribatun ma, da, ba tuma nayi na wruyi ni takpa shi.
21 Me lah ni yi wuki ji sha ki ha ni iso (weak) niti na bam. ko naki nda rin bu ni gbre sa me tra na me ti kbra ne gresame.
22 Ba Yahudawa? me ha na ki ba ha Israilawa? me ha naki ba mren Ibrahim? me ha naki.
23 Ba gra Almasihu? me tra na (me na ha ni sormu na) me nan ba me ti ndun (Tukur) za ba wawu, me rin mikho wu tro ndi (kurkuku) za ko anh ba izee me ba lansor, shishinmu (hudura) kyu brabra.
24 Ni wo mre Yahudawa igun ton (sunbiy) ba zee me gbagba gun se' thra ni thewn (arba'in ba daya).
25 Kun thra me kpa zee ni me ni kunkro inku rin ba tame ni tata. nkun thra me ti haderi Jirgin ma me ton cun ni kpa (dare da yini guda) ni me takpo ma tsutsuma ni min kpoma.
26 Me ti yah tsar ni min hadari koguna, ne miha daribi ywen ni me hadari ndi ne hadari alumai min gbu ni me hadari min nji ni men hadari teku (tsotsoma) ko ta kpoma ni me mrevanyi bi tice.
27 Me to tunmu ni mindu itukuru ni me sor wu kikle yah (ni me sor wuyah) ne min ti chun ba kurna, ni mi yun ni lah ma ni min bran vunsor min si ni gbren.
28 Ni kogon kpe wa wu, nkpi ha ni tunmu ko ni ton rime don tamre mu nitun Ikilisiya wa wu.
29 A ha kwu-kpa wa ni ha kwu-kpa ni tun ba na" ba yo ha ni kbun za me na krina?
30 Me ta ni ha gangbe, me gangbe ni kpe wa kungremu (kasawata).
31 Rji wu Baci wu titinbu Yesu wa amle wu gbre tuntur, nitunki me na tin cena.
32 Ni da mascu Gwamna wa a he nime kbinci ni zama in chun Aritas a noba gban ngbu Damasku na fun wa wu.
33 Ni ta do ni me sisen ba chunre ni kogon g'rlu gbu, me gbun gblu ni wo ba

12

1 Ani bi dume wur wo ni sur, U ko ana hei ni rubar kpe na. U, me tzirni waba yoyi ni ruyoyi Urji.
2 Me tondirini Baci, wasema wu-lon don tzia wa a wuce ko ahei nikpo ko ana ukpa me na to na Irji wa ato ba ban hi ni shulu wutra.
3 Ume metondiyi ni kpa, ko ana hei ni kpa na, me tona, Rji wawuyi a to.
4 Wa ba hei ni Firdausi da wo madaukakan itere wa bandi na ani ya La.
5 U ni tundi biki, me gyir, Uni madadi tumu me na wurwo ni kpamu na'u ani heini kuma-mancimu.
6 Ume ta tere di me wurwo ni kpamu, ana wauta na, u meta la tere wu janji ma. Me na kpanyeme ni ta wurwo ni kpamu, ni duri du bame zan kpe wa to, ko kpe wawo ni me.
7 U wame son niguje wurwo ni sur niwa me ban tumu name zan ka ba ni gagaruman ruyoyi. Ninason ni Zutuna, bane kpe wu mikpa mu, wu ver ibni a wahalshe ni me dume na son ni santu barna.
8 Ume breRji teikpu tra ni du wur le ni mu.
9 U watre nimu, "Alherimu a tsra niwu, don Iko no no ni kimamaci hei naki" wa naki ani tsra dume ti ni wur woni suron ni tu reshi gbegblen mu u iko Baci ka son ni kpamu.
10 Wa hei naki me kpanyeme ni tu gbengblen Baci ni mi kuma-manci, ko ni mer, ni matsololi ko ni jarabobi, ko ni nawaya. Ukonitan

me raunana, me hei ni gbegblen naki.
11 Ume son na me ndi wa anat kpena wu vu me ni gbegblen nitu naki, wa wuna tzi wo nimu. Ume na kuyer nibiwa ba yobani mir ma bana ume na kpe na.
12 Wu cikakkaku alamunwu mir ko ma ahei ni tsakonin mbi, ni son u vu surin wa a alamu ni ban mamaki ni ndu bi barma.
13 Wu me tei hei ni son wa ana u son na bur Ikilisiyoyi na, wame na hei ni son wu matsala ni yiwu na? Bi ka wurle ni mu ni la tre yi wa meti.
14 To mba me hei ni ton wa me ye niyi ni ve wutra. mena hei uya niyiwuna, me na wakpe wubi na U me wa yi. Waannabina dumir duba wa kpe ni ba temba na wa ani bidu ba ti ni han kpe wabi wa.
15 Me gir nihan kpe wabi wa, anitahe wami ka suron mu no ume ta kpayeme, ni yi ni suron riri u bi kpayeme nime fi me?
16 Wa hei toki, mi na nawaita ni yiwuna. U a hei naki wa mendiwu dabara, U me yi me vuyi ni gur ye.
17 Me kayi nyi ni kon biwa me tur ba ye niyiwu?
18 Me tur Titus du ye niyi ndi tur vayi rima du hu. U wa me tur Titus duye a kma yi nyi, anahei ni kon riri kizre na?
19 Bi ya nitonyi wawu'u, wukikle tumbu ni shishi bi? U nishi shi Rji nide Baci ki hla kpe ni yiwu du fi gbegblen.
20 Ume ti sisir ndi me taye me na to yi na wa me son na. Me ti sisir wa bina to me na na wa bison. Me tei sisre u me taye me na feye nawa me son na. Me keisisre wu biyi me bina to me na wa bi son na. Me ti sisir bafe gbi sur ni gurshi ni son wu yi, ni yo sur wu son kanka, ni tere toto, ni zutu ni yamutsi.
21 Ume tei sisre me ya ni kogon wa me ye, Rji mu ani ya da kaskan to nime ni koshishibi. Ume tei sisir wa me son ni gbi suron nincli gbugbu'u wa ba nla tre na wu ziza'a ni wa mba nifaskanci nidu u yo sur ni waba tei na.

13

1 Wa yi nku wu utra me ya ni yi nito ko anh nmer ni iyu shaida ha ko iyra.
2 Me tra ntra nmu wu nkogo ni bi ban tin lahtra ni brumban nto me ha ni yin nkun wu ha. me sar ti lah nwu, me ta kbeye, me na kpa leh ni yi nwu na.
3 Me lah wa ni yi wu bi wa bi shaida Almasihu ni tun tra yu bi wa nwu na kun knre na ye ni yina ta tin yi a ha ne gbengble ni me bi.
4 Ba giciye wu a hama ni gbegblen, ahei ni rai ni gbegblen Rji. Kita me ki hama ni gbengblen ni mi ma, ama ki kii ni gbengblen Rji ni min mbi.
5 Bi nka tsra kpanbi to kan bi ha ndindikoyosur Bi tin ni tu tsra. Bina mleya to yesu Almasihu ha ni meba na? a ha ni umebi nse ko bina kpa mye ni yina.
6 Me sun ndu yi to, kinah joku ni tsra na.
7 Me bra ni Rji ba na toyi be nkurhoku na Ra don me hra ni tsro yin ni tin na bi nrin tsranba. Ko na yi me bra ti kpewa abi ko dindi Ko ni ha kiti na ki inrhoku tsra.
8 Ki na nya tin kpe ni krin ni dindin na ki ki tin ndindi.
9 Kin gir bubu ki kunre ba nka kre gbangba. Ki bra nun yi ti kle.
10 Me anh kpe bi yi tu me ne ha ni yina, inda me ta ye, me ta ye ka ha nimu tilas me kati yin yah. me na nso ti ndu gbegblen wa Baci ni meni tzuyi nhu a na wa me zee gbel bina
11 Inkle ma nmre vayi, tse firin mlen sur bi tin, ni ya bramu ni mle sun kpa bi tin, sun ni si sor Rji sunbu mi si sor ani ha ni yin.
12 Cin kpabi tsatsra ni funkpa.
13 Indi bi whu Rji cin kpanbi.
14 No tibi Baci yesu Almasihu ni son ma Rji, ni hada tun ruhu wu tsratsra No tani he ni kogon.

Galatiyawa

1 Bulus, indji u toh du toh du mu,
ana rji ni ndji na, naki a rji ni Yesu
Almasihu ni Irji Bachi wa a rju'u ni
mi be -
2 Ime ni mri vayi mu wa ba hei
ni me ni wayi, misi han ni yu'u
iklisiyoyi wa ba heini Galatiya.
3 Zizi ye ni yu'u ni sun si rji ni
Irji Bachi mbu ni Bachi mbu Yesu
Almasihu.
4 Wa ano tuma nitu lahtre mbu,
nda chu ta rju ni meme ngbungblu
yi, ni mri Irji ni Bachi mbu.
5 Ninkon he uma hi klekle. Amin.
6 Mi manji ma wokran kpukpome
wa bi kma hu nkon ri gbagbla me
hi ni itre ri kan naki mi manji ma
wokran yada bi kabi ni wa ayo yi ni
zizi u Almasihu.
7 Itre ri na hei na naki, indji bari
wa ba jin wa yu ni ye, ba son nda
kpah tre Almasihu ti meme.
8 Naki kita ni u to ndu Irji rjini shu
nda hla tre ri kan ni yu ni wa kita ki
duba ni yu'u, ba hla ndi kima.
9 Na yada ki hla ni yiwu ni mumla,
zizan mi si hla ni yiwu, inde ndji ri
a la dub itre ri kan ni wa bi kpa ba
hla'u.
10 Zizan misi wa shaida ndi ko u
Irji? misi wa du ndi duba kpa yeim
ni me? inde zizan mi sima ndi dun
ndji kpa nyeme nime, i mina gran
Almasihu na.
11 Mi son du yi toh fa mri yah, itre
wa misi dub ni yiwu, ana hi u indji
na.
12 Mina kpa ni ndji na, indrjori na
tsro me na, nakima Yesu Almasihu'a
hran ni mu.
13 Bi riga di wo na mina hei nimi
Yahudawa, ndi ta ti iklisiya Irji yah
kpukpome zan bari di kpa ba tie
meme.
14 Mi ta guchi ni Yahudawa ba zan
bari fie me ni zren ba tti mbu u sen.
15 Naki ma Irji toh a bi du chu me
ni ne yi mu rju nda yo me ni mi
ndindima.
16 A tsro ta ivren ma, dume dub ni
biwa bana toh Irji na. Gbagbla mi
na suron mu ni nanma ni yi na.
17 Nakima mina hi ni Wurushe-
lima na ni bi wa ba guchi hi toh
ndu nimu na. Naki ma mi ka yi
ni Arabiya, niki me ka k'ma ye ni
Damasku.
18 Naki ma ise tra a kle, imi hi ni
Wurushelima ndi mi toh Kefas, mi
sun ni yiwu ivie wulon don ton.
19 Niki mina toh ko indji ri na ni mi
mbi ton du na, se Yakubu ni kagrji
ma vayi Bachi mbu.
20 To ba ni k'bu Irji mina si ti ce ni
tu ikpe wa mi han ni yiwu na.
21 Niki mika hi ni nklan Suriya ba
Silisiya.
22 Ni nton kima indrjo na toh me
ni shishi ni iklisiyoyi Yahudawa wa
ba he ni mi Almasihu na.
23 Nakima baka woh ndi, ndji wa
ta ti ta yah, zizan asi dub kponji tre
wa ana son da kpa tie meme.
24 Basi no Irji ninkon nitu mu.

2

1 Nakima, u ise wlon don nzah a
kle, mi ka k'ma hi ni Wurushelima
bu Barnabas, mi ka ban Titus ti'a ni
me.
2 Mi k'ma hi don Irji tsro me dume
k'ma hi. Se mika tsro ba duba tre wa
mi si tie ni mi bi kora. Mi tre ba ni
yayib ni bi wa ba bi ninkon, du ba
toh ndi mina si tsutsu na, ko mina
tsutsu u migyen na
3 Nakima u Titus, wa ahe nime a
Bahelini ba you ni gbengblen duba
yo nji niwu.
4 Itre i lunde nimi mri vayi bi ce a,
baka ye ni mi mbu ni ya y'bi duba
toh yanchi wa ki he niwu nimi Yesu
Almasihu. Ba son ndi ba k'ma ta tie
gran,
5 Naki, kita kina no ba tumbu ko
ni nton ri na, u njanji tre ka krie ba
sake ni yu'u.
6 Naki, baba biwa ba toh babi
ndindima, bana zo me ni kpe na, ni
bi son tumba, Irji na kpa ndji wa
indji ba son u na.
7 Nakima baka toh ba ban dub tre
ne ni bi wa bana you nji ni bawu na,

na yada ba no Bitrus dub tre ni biwa
ba yo'u nji ni bawu.
8 Naki, Irji wa asi tie ndu nimi
Bitrus ani toh ndu hi ni biwa ba yo'u
nji ni bawu, naki asi tie ndu nimi mu
hi ni bi kora.
9 Ni Yakubu, Kefas, ni Yohana wa
ba toh ba baba i bi wa ba meh
iklisiya, baka toh ndindi wa ba ban
nne, ba ka nota wo ko ri u wa ki katu
mbi ni Barnabas, ba tie naki don
duta ki hi ni bi korah, u baba baka
hi ni bi wa ba yo'u nji ni bawu'a.
10 Baka son ndi duta ri mre bi ti
yah i meme mi he ni mre u tie naki
me.
11 Da Kefas a hi ni Antiyok, mika
sen nyu niwu ni shishi ma domin
wawu i lah tre.
12 Kefas azi ri biri ni bi korah ba,
indji bari baka ye ni Yakubu, da indji
biyi ba ye, wa ka dome ni ri biri ni
ba, nda chu tuma rju ni bikorah asi
klu sissri ndi bi wa basi wa yo'u nji'a
13 Nakima ibru Yahudawa wa ba
he niwu ba hu meme nkon ma.
Nakima i Barnabas me aka hu meme
mba.
14 Da mi toh bana hu njanji na wa
ahe ni mi tre, mi hla ni Kefas ni
shishi mba wawu mba'u inde wu u
Bayahudi, u wu si zren na bi kora
na, wu ka zren na Yahudawa, ni he
wu yo'u bi kora duba k'ma tie na
Yahudawa?
15 Kita biwa ki Yahudawa ni ngrji
ana bi kora bi lahtre na.
16 Bika toh indrjo na gbuj'bu ni
ndutron na. Nakima i ba gbuj'bu
nitu njanji ni mi Almasihu. Ki ye
nimi Almasihu Yesu don ki gbuj'bu
ni njanji ni mi Almasihu Yesu don
ki gbuj'bu ni njanji ni mi Almasihu,
ana he ni tu ndu tron, don indu tron
ba ndji wa ani gbuj'bu'a.
17 Inde ki wa Irji, iki gbuj'bu ni
mi Almasihu, Ki toh tumbu bi latre
kena, Almasihu hi indji u lah tre
mu? Ana njanjina.
18 Inde mi la yo suron mu nitu
tron, yo suron wa mi yo'u ni gon, mi
tsro tu mu, mi indji u tron ce kena.
19 Nitu tron mi kwu ni tron, dume
mi zren irin u Irji.
20 Ba kpan me rju kukro ni Al-
masihu, ana me i misi zren na, aman
ahi Almasihu si zren ni mimu. Izren
wa misi zren zizan'a ahi u kpah, misi
zren ni njanji u Vren Irji wa a son
me nda no tuma ni tuma.
21 Mina chu ndindiIrji zi kosan na,
inde zren whewhre ni he riba ni
tron, u Almasihu kwu migyen.

3

1 Biyi Galatiyawa ruru! Ahi nha
ka meme mre yo ni yiwu? Ana Yesu
Kristi wa ba kpa wu ni kunkro ba
tsro ni shishi mbi na?
2 Mi son ndi mi toh kpe i he ni yi
ni kangrji bi kpa Ibrji tsatsarka ni tu
ndu doka, ko nitu njanji wa bi wo?
3 Ruru mbi a gbugbuwu nakima?
ni mumle bi kpa Ruhu ndindi'a,
nakima zizan'a bi k'ma hi ni mi kpa.
4 Bi toh kpi gbugbuwu migyen, hra
me a migyen?
5 To wawu wa a no yi Ruhu tsat-
sraka ni ndu bi ikoh ni tsutsu mbi,
atie ni tu ndu tron, ko ni wo ni
njanji?
6 Ibrahim a kpa njanji u Irji, u ba
bla yo ni matsiyi ndindima,
7 Ni nkoh yi bi toh biwa ba kpa
njanji, ba mri Ibrahim.
8 Itre Irji a guchi ya hi ni ko shishi
ni njanji Irji ni kpa bi kora chu wo,
ba du bi tre ni Ibrahim ni sen mu:
Ni mi me bi kora wawu ba kpa lulu.
9 Nakima bi wa ba kpa njanji ba bi
lulu ni Ibrahim me wa wu'a hi njani.
10 Ba hla biwa ba kpa nyime ni
ndu tron, ba nha zi ni mi imbe u
tron, ndi ba hla indji wa ana kri nitu
kpe wa ba nha ni mi imbe u tron na,
kuma nda tie ba wawu'u na ani kpa
mre meme ma.
11 Zizan'a ahe ni kpan Irji na kpa
ndji chuwo nitu tron na, naki indji u
ndindi ni son nitu njanji.
12 Doka na rji ni mi njani na,
nakima inde wawu wa asi tie kpie
biyi ni mi tron, ani son ni mi tron.
13 Kristi a chu ta rju ni lah tron,
nda k'ma tie na ba hla wu ni tu mbu,
na ba nha zi'a, ba hla wa ba klo ni
kunkro.

14 Nakima lulu wa ahe ni mi
Ibrahim aye ni bi kora nimi Kristi
Yesu don duta kpa yo yiwu Ruhu
ndindi nimi njanji.
15 Mri yayi, mi si tre nitu ka'idodin
di, inde indji ba kpanyime ba indji
wa ani wru hlega ko baka sru tia.
16 Zizan'a ba hla lulu ni Ibrahim
baba kutra kahlan ma. Mina
tre kahlan na ni mre gbugbuwu,
nakima ahi riri ni kangrji ma ni
kutra kahlan me wawu hi Kristi.
17 Zizan'a mi hla wayi itron wa aye
ise 430 ni kogon ana wru chu yuu
Ibrahim wa a hla ni sen mu.
18 Don inde gadon ye ni tron,
nakima ana ye nitu chu yuu na.
Nakima Irji a ban no Ibrahim mi-
gyen ni tu chu yu'u.
19 Angye sa ba no tron, ba sru tia
ni tu lahtre, se kutra kahlan Ibrahim
aye ni biwa ba chu yu'u ni bawu.
Ba kaddamar ni gbengblen tron ni
tu Maleku ni wo tsutsu.
20 Zizan de u tsutsu ni yi nufi indji
gbugbu'u ana riri na nakima Irji riri.
21 Itron ani sen nyu'u ni chu yu'u
Irji nakima? Ana he nakina! Inde
ba no tron wa ani iya no dri, gbigbi
ndindi ani ye ni tron i.
22 Nakima imbe a tsro kpi ba
wawu'u ni mi lahtre. Irji tie kima
du chu nyu ma u kpa chuwo mbu ni
njanji nimi Yesu Kristi ano biwa ba
kpa nyime.
23 Nakima njanji nimi Almasihu
aye, ba tro ta nda krju ta ni tron ye
ni rah najinji.
24 Nakima itron a guchi hra se
Kristi a ye, du ba kpa ta chuwo ni
njanji.
25 Zizan njanji a ye, kina na lah he
ni mi guchi.
26 Wawu'u mbi bi mri Irji ni njanji
nimi Kristi Yesu.
27 Wawu'u mbi wa ba ngla yi nimi
Kristi, ban Kristi sru ni kpa mbi.
28 Bayahudi ni Bahelini ni gran
ko wa ana gra na, ba lilon ka iwa,
wawu mbi, bi riri me ni mi Kristi
Yesu.
29 Inde bi wu Kristi, bi u kutra
kahlen Ibrahim kena, bi gado ni chu
yu'u.

4

1 Mi tre ndi magaji ahi vren, bana
he ni nkankah ni gran na, inde
wawu hi wa ahe ni kpi wawu.
2 Nikima, ahe ni mi guchi bari, ni
biwa ba kpa nyime hra se ni nton wa
Itima a kazi.
3 Nakima kita me inton wa ki he
mri, ba njita ni mi itre u gbungblu.
4 Naki ma da inton ati yereyere,
Irji ton Vren Ma wa, iwa a ngrji wu,
ingrji ni nton u tron.
5 A tie naki don du chu biwa ba he
nimi tron chuwo, don ki mri ma.
6 Don ki mri Irji toh Ibrji ndindi
u Vren Ma ni mi suron mbu, Ibrji
ndindi wa ani yo ndi Abba Bachi
mbu.
7 Iki sa wu wuna gran na wu u
vren. Inde wu u vren, naki wu'u
magaji ni Irji.
8 Ni sen bina toh Irji na, bina gran
ni Irji wa bana he ni vrie na, irji bi
wana u njanji na.
9 Ama zizan a wa bi toh Irji, i zizan
Irji toh yi, a ngye sa bi lah k'ma hi
ni kaidodi wa bana he ni gbengblen
ni du na? Bila ni son ndi bi k'ma tie
gran u mum'la?
10 Bi kiyaye ivie, i hwa bi sa ni nton
ni se.
11 Sissri ni time ni yiwu, sissri
ni time na di miti ndu ni mibi u
migyen.
12 Mi bre yi mri ya du yi he na ndi
mi he'a, na ndi mina he na u bi'a.
13 Nakima bi toh da lilo u na
nmakpa mika dub tre ni mum'la.
14 Naki na nma kpa mu du yi ri ni
tsra, bina kpa me stri na, bi na tru
me yoga na. Nakima bi kpa me na
Maleka Irji, na ndi me yi mi Kristi
Yesu ni tuma.
15 Nakima zizan ingyiri mbi'a he
ni ntsen? Don mi hla ni yiwu, inde
ana ni tie, bina ju w'lo shishi mbi ne.
16 Mi k'ma tie wu kran yi wa mi
hla njanji ni yiwu.
17 Basi wayi, ba ni ndindi na, basi
son du ba ga ta tie nkanka ni yi du
yi hu ba.

18 Abi du yi ta yo suron ni kpi
ndindi, ko mina he ni yi na.
19 Mri mu bi tsitsa, ni tu mbi mi he
ni mi ilo u tie luma na yi ine u ngrji,
se Kristi a son ni mi mbi.
20 Bana tre ndi mi he ni yi zizan'a,
mi ni k'ma lan mu ti don mi he ni
damuwa ni tu mbi.
21 Bika hla ni mu, biyi wa bi yo
suron mbi ye ni mi tron, bina wo kpi
wa itron a tre na?
22 Ba nha zi ndi Ibrahim a he ni
mri lon hari iri a vren gran, u ri a
vren iwa wa ana anihi iwa u koh.
23 Ikpi u ban yah ni wa yi, ivren u
iwa u gran ba ngrji ni ko u kpa, ama
ivren iwa u koh a, ba ngrji u nitu chu
yiwu.
24 Ba ya tsro ikpi bi yi ni koh nayi.
Imba biyi ba he na chu yiwu hari.
Chu yu rima ahi igblu sinayi. A ngrji
mri na igran, wa u hi Hajaratu.
25 Zizan'a Hajaratu wawu hi igblu
sinayi wa ahe ni Arebiya. Ahe na
Wurushelima u ziza'a, don ahe ni mi
gran baba mri ma.
26 Ama Wurushelima wa ana gran
na, wa wu i hi yimbu.
27 Na ba nha zi, U ka ngyiri u wu
iwa u krju, wa u na ngrji to na. Wu
ka za di ti kinkla suron, u'wa u na
yi nne u ngrji na. Don mri iwa wa
ana ngrji na ba gbugbuwu zan iwa
wa ahe ni lilon.
28 Zizan'a mri ya na ndi Ishaku he
anaki kita ki he na mri u chu yu'u.
29 Ni toh mu wa ba ngrji u ninkon
u kpa, a ta tie u wa ngrji u ninkon
u Ibrji ndindi yah, ahe naki hra
zizan'a.
30 Ahi gyen itre a tre? Zu igran ba
ni vren ma. Don ivren gran ana ri
gado ni vren wa u koh na.
31 Nakima mri ya kita kina mri
igran na nakima ki mri iwa u koh.

5

1 Nakima sun tuma hi Almasihu
a nota sun tu mbu kika lunde kri
gbangba ndina lah k'ma hi tie gran
na.
2 Toh mba, ime Bulus misi hla
ni yiwu inde ba yo nji ni yiwu,
Almasihu na he ni amfani ni yiwu
na ko ni nkon ri.
3 Nakima mi toh du indji wa ba
you nji ni yu ahi dole ka hu tre tron
wawu'u.
4 Bi ka Almasihu don wawu mbi
wa ba chu yi rju ni gran nitu tron,
bi joku ni ndindi.
5 Nakima ni Ibrji Tsatsarka nimi
njanji ki si gben ni suron mbu ni
njanji.
6 Nimi Almasihu you gjin ko yo gji
na he ana nitu koh. Njanji ni kangrji
ma u ti ndu ni son, wawu i azan
muhimmanci.
7 Ni sen bana kru yi zi, ahi nha zu
yi bubu hu najnji?
8 Rijayi wa adu niti nayi, ana wa
ba you yi na.
9 Ai vi yisti fime ani du gbugbu
mumu san.
10 Mi he ni wa i ni se kpa hle niyi ni
mi Bachi bina ri mre inkon ri nkan
na wa a du yi kma ani ti yah, ko ahi
nha.
11 Mri ya inde hra zizan, bla tre
you gji mi si bla, ingyen sa basi ti
me yah? Inde naki ki kbu zah ni tita
ngame ni giciye ka zie.
12 Mi yi fata biwa ba gyuru yi, ba
kma tumbi ti na bana lilon na.
13 Mri ya don Irji you yi rju nimi
gran. Bika na du rju nimi gran du
kma hi ni kpa. Nakima ni mi son ki
ka zo kpa mbu.
14 Nakima itron wawu'u du shu ni
mi doka riri. Wu ka son indji u kutra
kahlan me na tu me.
15 Inde bi tan kpambi ni mre
kpambi, bi ka toh ndi na wuu
kpambi na.
16 Mi tre du yi zren nimi Ruhu
ndindima bina shu kpambi ni son u
kpa na.
17 Naki ikpa ani you shishi u
gbengblen ni Ruhu ndindi, Ruhu
ndindi me ani yo shishi ni kpa. Naki
ma bina ya tie kpe wa bi son na.
18 Inde Ruhu ndindi si zren ni yi,
bina he ni mi tron na.
19 Zizan'a indu u kpa ahe ni rira
me, baba i ba tie fah, tsatsar na he
ni bana son kpa,

20 bi hu ibrji, bi tron, bi wa nyu,
sen nyu, bi tie hwyu, bi tie nfu, bi
rinra, biwa bana son si ni mri vayi
mba na, bi ga kpamba,
21 bi tie ngu, bi hwa, ba hwa nda
tsi, ni mbru kpi bi yi. Mi tre ni yiwu
na mina tre ni yiwu ni sen, bi wa
basi tie kpi biyi bana ri ni koh Irji
na.
22 Naki mri Ruhu ndindi ahi son,
kinklan suron, son si, vu suron, tie
ndindi, suron ndindi ni njanji,
23 katu grji, vutu, itron na he ni mi
kpi bi yi na.
24 Biwa ba u Almasihu Yesu ba klo
halin kpa ni titan kpi bi meme yah.
25 Inde ki sun nimi Ruhu ndindi ki
ka zren nimi Ruhu ndindi.
26 Kina he na biwa ba nzutu mba
na, ko kina ta w nyu ni kpa mbu na,
kina ta tie hwyu ni kpa mbu na.

6

1 Mri ya, inde ba vu indji asi ti
lahtre, u biyi wa bi he ni Ruhu
ndindi'a, bi ka nji indji'a ye ni tu
nkoh Ruhu tsatsar. I wu, wuka mla
yah tume, duna ri mi tron na.
2 Bika ban yah kpa-mbi, nakima bi
hu tron Almasihu.
3 Nakima inde ko nha ni ya ndi
wawu hi kpe, alhali ana kpe na, asi
gyuru tuma.
4 Ko nha ka tsra tu ma toh, naki
ani toh kpe wa ani kpon ni wu, duna
ban tume na wu zan ndrjo ri, ko wu
tsra ni ndrjo na.
5 Nakima ko nha ni ban ron
kpima.
6 Wa ba tsro itre anaki ani guchi
ri amfani ikpi ma bi bin wa wu'u ni
ndji wa a tsro'a.
7 Na duba gyuru yi na bana zan
Irji na. Naki ikpe wa ndji'a chu, ani
chan kima i.
8 Nakima wa'a chu ni lahtre, ani
chan me me, ama indji wa a chu ni
Ruhu ndindi, ani chan dri u se ka kle
ni Ruhu ndindi
9 Kina tie die ni ti ndindi na, naki
ni toh wa abi ki chan, inde kina die
na.
10 Naki inde ki he ni toh kika
tie ndindi ni ko-nha. Ki ti ndindi
masama ni biwa ba he ni mi njanji.
11 Ya gbugbu imbe wa mi nha ni
yiwu ni wo mu.
12 Biwa bason ndi duba tsro hali
ndindima ni mi kpa, baba i basi
tie yi yah du ba you gjin ni yiwu.
Basi tie nakima ni ka ngrji ba don
duba na tie ba yah na ni tu giciye
Almasihu.
13 Don biwa ba you gji ni bawu
bana hu tron a na. Nakima ba son
duba you gji ni nyu, don duba na
wru wo nisan ni kpa-mba na.
14 Mina wru wo ni san na, se ni
giciye Bachi mbu Yesu Almasihu, ni
tuma ba klo gbungblu ni mu, i me
me ni gbungblu.
15 Nakima you gji ni hama, gji ana
kpe na, ni yu'u kima Ite sa'a ma ahe
ni muhiminci.
16 Ngye bi wa ba sun ni mi kaida
du si suron ni shishi u lo suron ka
he ni ba, nitu Israila u Irji.
17 Ni zizan hi koshishi du ndrjo ri
kana dame ni me na don mi ban
tagia u Yesu hi kpa mu.
18 Ndindi u Bachi-mbu Yesu Al-
masihu ka sun ni Ruhu ndindi bi mri
yah, Amin.

Ephesians

1 Bulus, Manzo u Yesu Kristi ni kpa
ny'me Rhji ni
2 ndi bi klu si sri Rhji wa ba heni
Asisa. ndi di u tinmu ni Bachi mu
Yesu Kristi.
3 Ki gbre Baci timu Yesu san wa a
ti lulu ni tawu rhi ni bubu u son ma
ni shu.
4 Irhji cuta bi wa ki kpa ny'me
niwu zhini baci mu, duta son ndidi
me ni shishi ma.
5 Irhji kpata n'y'me na duta kati
mrlima nide Yesu Kristi. Ati nayi
dubi niwu don kpe wa anison.
6 A katati mrli ma na kpa bgre san
nitu wadi a son kpupkpome.
7 Ki fe kpa cuwolatrembu ni miyi
Yesu Kristi.
8 A nuta ziziyi ni to ma wawuu.
9 Irhji trota kpe janji wa bari du
kpe wabi niwu'a tsro ni tu Kristi.
10 Iton wa a nita klen duma, Irhji
nijikpe wa bashe nishurni meme ye
ni mi de Yesu.
11 Ba cuta nimi bacirji duta kati
kpe u godo u baci-rji. A ti wayi rji ni
bacimu, wawu niti kpe ni tu mren
ma.
12 A cuta naduta kashe sese kase
kita yi ki bi mumla nimi Kristi,
kihebi wa ba gbrerji san.
13 Ni Kristi, biyi wa biwo tre
janji, itre u kpata gbujubu, be kpar
ny'meniwu wa kayi ni brji ma tsat-
sra.
14 Wa wu yi nu kon u gado, dun-
dema fe gbresan.
15 Nitu kimayi, miwo kbonji trebi
nimi Baci yesu ni son bi ni bihu rji
wawuu.
16 Mina kpa rhisi niyo ndebi ni tre
ni Bachi na.
17 Mi bre Bacimu yesu Kristi, itie u
daraja ni nuyi ibrji tsratsra ani niyu
to uma.
18 Me tre nirji du shishimbi bwu ni
duyi ta kpe wa a'yoyi'a ni wa'a niti
yuwuu ni mi bihu rji'a
19 Mi tie aduwa nduyi to ki ekle
ngbengble ma u kakle wa ahe ni
mimbu wa kie ny'me ni wu'a.
20 A hi mbye mbyle kimahi wa rji
du Kristi lunde na son niwo rli ma
ni shu.
21 A nu nikon nimgbengble ni tu
kogye, nide wawu'u Kristi ni ti chu
ni ziza ni ton uye.
22 Irji ya koge ni wo Kristi na du
kati nikonu chuci.
23 Chuci'a hi kpa ma, a hi niko
wawuwu.

2

1 U biyi wa bina khu nimi latre,
Bina zrren ni tu konumgbungblu yi.
2 Bi na ta hu mgbyemgbyle cu-
ugbungbhulu meme brji kimayi
nitindu ni mi mrli bi hanton.
3 Khi nata son nimi ndi biki, nita ti
meme kpe bi wa kpa bu ni sona, ni
ta tie ndu ukpa ni u sron mbu. khi
na mrli bi fu na brunrji.
4 U Rji hi u wruhle don ani sonta
kpukpome.
5 Wa khi na khwu nimi latrembu,
a kata ti sisren nimi Kristi nitu zizi
ma a kpata cuwo.
6 irji tata shiben ni Kristi na duta
son ni bubu riri ni Kristi Yesu.
7 Ni ngbungblu u ye ani tsrota zizi
nitu Yesu.
8 Nitu zizi ba kpayi cuwo, nitu
kpanyyeme, anatie bina, anhi nu.
9 Ana ni ton dubina du ndjio na
wru wo nisamna.
10 Khi hi kphi nundu u rhji wa a
tieta ni mi Yesu Kristi duta ti kpe
ndindi wa'a Rhji a yo sron ni sen ni
tawu'a
11 Ta mre bina bi kora nikpa. bata
yoyi di bi wa bana yojia na, yoji
ukpa wadi indi mba nitiea.
12 Ninton kima bana gayi ni kristi.
Bina bira ni Isra'ila ni bitsri ni
yo'nyu Rrji, ndi na he ni yo sron ni
kperi na ndi nahe ni Rrji ni ngbu
ngblu'a na
13 U zizan ni mi Kristi Yesu biyi wa
bishe gbugban mu ni Rrji'a, ba jiyi ye
whe wjre nitu yi Kristi.

14 Ahe si mbu. A ka ta tie ri Ni
kpa ma ba zi nt'mo wandi a gata ni
kpambu'a.
15 A wu du u tron da tie ndi sama
nimikpa ma. Nda ji siye.
16 Kristi a katu ndi ha kabru
nikpari ni kukron, nda wu meme fu.
17 Yesu ye ndaji si ni yuwu wa bina
he gbu gban mu'a nda ji si ye nibi wa
bahe whyewhyre me'a.
18 Ni tu Yesu ki fe nkon wawumbu
ni mi brji ndindi heni ntie.
19 Zizan biyi bi striba bina la bi tsri
gana bi kpan ni mrli ko Rrji.
20 Bi he biwa bi kpanci manzani
ba anabawa. Baci yesu ni tuma
wawuyi hi tita u me'a.
21 Nimi mayi ba me kabi, basi
babran na hekali nimi Baci
22 Ni mi mbayi biyi game bi kabi
na bubu u son u rhji ni mi brji janji.

3

1 Nitu yiyi, ime Bulus, mihe ni ko
tro u kristi Yesu nitu bi bi kora.
2 Me yo sron ndi bi wo idu zizi u
rji wa'a ne ni tunbi'a
3 Misi nha nitu ngran wa mito.
wayi ahi kpe njaji wa bari'a mi nha
fime ni yuwu.
4 Bita kra wayi, bi to kpe wa mi tre
ni tu kpiwa bariri'a.
5 Bana hla nji treyi ni zan bari na.
zizan Ibrji ndi di ngran ni mazani
baba anabawa.
6 I tre wa bari'a si hla tawu ndi
bitsri ba ga gado ni mrli ko game, ba
ga gado tre rji ni mi nde Yesu Kristi.
7 Mi kati gran u tre rji nitu nu wa
rhji ne ni mi gbye gble ma.
8 Irhji ba ne to yi niwa mi fime ni
mi bi wa rhji cuba, dume tre tre ma
ni mgbu mgblu nitu kpee tre ma wa
an u cle na.
9 Ni ji tre ma yeni kpan, Ikpe wa
a ri rji ni sen nide rhji wa tie kpe
wawo'u.
10 Ba gran nji tre ni Ikilisiya, bi
ikon ni bi mulki shulu bato ikpe wa
irji tie ba ni kan kan'a.
11 Ahe towa nidu tre u sen sen wa
rhji a tie nimi Yesu kristi bacimbu.
12 Ni mi nde yesu ki heni mgbe
mgble ni gon don yo sron mbu niwu.
13 Mi breyi na khyu ngble ni ya
wa misi tie ni tubi'a na wa ahi gbre
sanbi.
14 Nitu ki mi kugyu ngbrju ni Baci.
15 Wa ni tuma bayo nde biko ni
shu ni meme wawuwu.
16 Mibre rhji niyuwu, du yi fe
mgben mgble ni Brji u ndindi wa
ahe nimbi'a.
17 Mibre Baci du son ni mi sronbi
nitu kpa y'me bi. mi bre ni duyi sen
mgbe mgble kpukpko me ni me son.
18 Ni duyi to, baba bihu, a ngye hi
rjurju ni, bwuni, gbron, ni son Baci.
19 Mibre ndu to son kristi wa
azanto ni'nduyi tre nayi ndi mlan
nawa rji he'a.
20 Wawu wa ani totie'kpe wa ki na
myi ka tamr'ye, ni mi mgbe mgble
ma wa ani tiendu nimi mbu'a.
21 Kigbre baci mbu Yesu Kristi san
nimi Ikilisiya sese kase. Amin.

4

1 Ime wa mina he nitro nitu Baci,
mibreyi duyi zren ndindi me nitu
kon uyostron mbi'a.
2 Me breyi duyi zren ni katu grji
nitie sensren, vusron, nikpa kpa'mbi
ny'me.
3 Nghonyu ndi ndu katu kabrumbi
u brji tsratsra wa'a loyi nji ni si maa
4 Ikpa riri, ni brji tsratsra riri,
nawa bana yoyi ni yosron riri'a.
5 Baci riri kpa ny'me riri ni
Batisma riri.
6 Ni Brji tsratsra riri, ni tiembu
wawuu; wawuuyi he nimi wawuu.
7 Ko nha kpa zizima ni gon u nu
Kristi nu ta.
8 Nasi'a tre ndi wa hon he ni mi
shu'a a ji bi ya nimiya, da nu inu
(gifts) ni ndi ba.
9 Ange he nji, “A ho?” ba si tre ndi
a ghji he ni juju meme?
10 Wawu wa'a ghji wawuyi a hon
he ni shu.
11 Baci anu inu (baye baye) na wa;
manzani, anabawa bi bla tre rhji, bi
khba nibi tsro.
12 A nu ndu yi du bi hu Rhji tie
mgbe mgble da me kpa Kristi.

13 A tie nawa dadu bi hu ma khi
mgbamgban ni tre ma da na ka tie
mrye wa ba kaba rji'a na, bana ka
tre Baci cuwo na, itre Rrhji ni shu
bawo ni sron ni minde Kristi
14 A he nawa ndi du ndjiori na
katatie mhri ko nghu nghu wa nifu
ta, ko tro memema ni tsro uche na.
15 Hla tre jaji ni son, ki sen ni gon
gbugbuu ni mi ma wa a hi tu'a kristi.
16 Kristi a me kpa'a biwa ba kpa
y'me. Ikpa kabi ni nghma nghma
ma, da du kpa me kpama ni mi son.
17 Mi nuyi mrye ni mi nde Baci,
nala son bibi son wu bitsri wa ba
son meme son wadi a hama ni kpe
ndi ndia.
18 Ba son ni bwu hama ni mrye ndi
ndi don ban to kon rji na nitu gbe
hrihri sron.
19 Bana klu shon na, ba yo tumba
nitie kpe bi memema.
20 Ana toki ba tsro ba ndu ndindi
u Baci'a na.
21 Mi ban ndi biwo ni tumaye, ndi
ba tsroyi ni tuma, ura jaji tre he nimi
Yesu.
22 Ba troyi ndi duyi kakon meme
ma u sen cuwa ndi ka meme kpi u
cice nrji taga, ahi cice ndi'a tie meme
nitu meme bran shishi ma.
23 Ka meme ndi taga ni duba kayi
tie sa nimi brji u sron mbi.
24 ndi sru ndi sa wa ba tie wu na
bibi kpa Baci wa w haina ni latre ni
son ndi ndi.
25 Kace cuwo no hla tre ndindima
nitu vayime don ki rji ni kpa riri.
26 Tierafu ndi na latre na.
27 Na nu shetan kon na.
28 Indi wa ni ybi'a na ybi gana. ka
ybi cuwo nitiendu ndi ndi ma ni fe
kpe wa ani zobi wa bana heri mgbe
mgble na.
29 Du tre memema rhju ni nyu
bina, du tre ndindi ma rhju wa ari
zo biwa bawo'a.
30 Na kpa sron brhji tsra tsra urhji
tie meme na, ni tumayi ba hrayi
gbyen vi u gbu j'bu.
31 Ka gbe rjirji dri, itse, infu, ivi,
kpa tsri (imren) ni kpi bi meme ma
wawuu.
32 To tie ni kpambi, ni heni losron,
wruhle nni kpambi nawa Rhji ni mi
krisiti wruhle nitawu'a.

5

1 Huza Rji na mrli ma wa ani son
ba'a.
2 Ndi zren ni son, towa kristi santa
nda nu tuma ni tu mbua.
3 Ndu tie kan, ni kpe bi shan, na
he ni mi mbi na bana kpi ni ndi ndi
ni bi wa ba kpa tre Rjia na.
4 Ndu tre ugbran sron, ni srantre
ruru ma nahe ni mi mbina, bana kpi
ndi ndi na. ki tie kpe u ngyri
5 Bi to, ndi bi tie kan kpe meme,
tie shishi bi hu kpi bi brji bana heni
bubu u son ni ko Rji na.
6 Na ndu njiori gyruyi nitre u
megan na, iki ni ndu Rji tie fu ni bi
kawo trema (hanton).
7 Nakima bi jana huba na.
8 Bina bi bwu, u zizan bihe bi kpan
ni mi Baci, biku zren na mrli bi
kpan.
9 I klo u kpan he ni kpe ndindi
tsratsra, ni janji,
10 ni kpatron wa Baci ni son'a
11 na katu kabi ni klo bi memema
na ni klo bi bwu, ngran ba yora.
12 Ahi kpe u shan ni hla kpi wa
batie ni bwu'a
13 Ikpe nita ngranyo ni kpan, baka
to ndindime.
14 Ikpe wa batoa, ahi kpan.
Nakima, batre ndi wlunde, biyi wa
bisi kruna, ndi wlu ni khyu, u kristi
ni kpan ni mi me
15 Zren ni wrli, na zren na biwa
bana wrli'a na zren na biwa ba
wrli'a.
16 Ta mlan zren mbi tie ni ton yi
ngbu ngblu'a nani na.
17 na kati ruru na to kpe w Irji ni
sona
18 Na hwa ma inabi na, ani ndu ndi
katie meme, ndu Brji tsratsra shu ni
yuwuu.
19 Tre ni kpambi ni zabura ni se u
brji tsratsra.
20 Ngyri cacuu ni kpe wawuu, ni
mi nde Baci Yesu kristi ru Rji tie
mbu.
21 Ndi ta ya kpambi ni sron ubi ni
ndu wa bitie ni kristia.

22 Imba kpa y'me ni ba lon mbi na
ni Baci.
23 Lilon atu uwa nawa kristi hi tu
iklisiyaa.
24 Wa iklisiya ni nu Baci tuma,
imba game banu ba lon ba tumba.
25 Lilon son mbabi na wa kristi son
iklisiya nda nu tuma ni wua.
26 a tite toki nda glau, na seu ni
mma ni tre ma.
27 Nda nu tuma iklisiya ndindi,
hamma ni shugru ni kpe bibi kima,
ndu he tsra trame hamma ni latre
28 Ni kon riri me ndu lilon son
mba mba na kpambor lilon wa a son
wwama, ason kpama.
29 Injio na kran kpama na, ani
mlanu tie, nawa kristi mlan iklisiya
tiea.
30 don kihi nghama kpama.
31 Ahi ki ndu lilon ni ka tie ma, ni
yima don nda kabi ni wama, hamba,
ba kati kpa riri.
32 Gbonji treyi riri (hidden) misi
tre nitu kristi ni iklisiya.
33 Toki, gbi gbi wawumbiu son
wame na tume, gbigbi iwa ni nu
lonma nikon

6

1 Imrli, wotre batiembi wa batie ni
mi Rjia, ahi kpe u bi.
2 To tie mbi ni yi mbi ni nfutu ahi
njitre u mumlan ni alkawali.
3 ndu yi kpa lulu, ndi tie se gbug-
buu ni mgbu mgblu yi
4 Nakima me, Batie, na tie kpe wa
ani kpa sron mrlimbi tir memea na,
tsro ba kon ndi ndi ni mitre Baci.
5 Igran, wo tre batie ko mbi u
mgbumgbluyi ndi klu sissri mba ni
mi dri mbi, wo tre mba nawa bi wo
u' kristia.
6 Na tir kpe ndi ndi ni shishi ba
tre ko mbi ni ndu ba gbre yi san na
tie na bi gran kristi tie kpe wa Rji ni
son'a rji nimi dri mbi.
7 Tiendu ni sron me wawuu, na
wu tie ni Baci, ana ni ndji na.
8 Ki to ndi kpe ndindi wa ndji ba
tiea ba kpalulu ni Baci, I gran ko ndji
wa ba cuwu cuwoa.
9 Na kima, i ttieko, tie ni gran na
kima me na nuba sissri na. Irji mba
ni u mbia he ni shu. ana tie sontuwa
10 I clema, tie mgbe mgble ni mi
Baci.
11 Sru kpe ku u Rji, ndi ndu zayi
krli ni kagji u shetan.
12 Iku mbua na he u nama ni yi na,
ama ahi mgbemgble, ni mahukunta
u mgbumgblu yi ubwu ni rudunai bi
bwu u memme ni mi shu gbugbuu.
13 Naki ban kpe ku u Rji, don
ni krli mgbanmgban ni memme vi.
Bita tie koge bi krli ni mgbemgble.
14 Krli mgban mgban, ndi lo rji
rji ni tri mbi, ndi sru damgban u
tsratsra.
15 Tie nayi ndi lo za mbi mgbamg-
ban ndi ji tre rji u si sron hi.
16 Ni me kpe wawuu, ban dagban
u yosron, wawumbi wu i whien bi
memme.
17 Ndi ban tagya u gbujbu ni njig-
ban u brji tsratsra, wa a hi tre Rjia.
18 Ni bre mbi wawuu, ta tre ni baci
cacuu nimi tsratsra. Ni cleama, taya
ni yosron nita tre ni baci nitu ndi bi
hu wawuu.
19 Bre nimu ndu me kpa tori ni ton
wa mi bwu yyua. Bre nimu ndume
fe sron wa mi hla tre jaji wa baria.
20 Nitu bishara mi kati ndi u tondu
wa baya, zie ni mi zrea, ndi dume tre
hamma ni glu sissiri.
21 Tikikus, vayimu wa misonwu
kpu kpome, ndi kpau y'me a hi gran
nimi Baci, ani hla ni yuwuu wawuu.
22 Nitu kimayi miton wu ye niyi ni
ndu yito kpe wa ki he nimiandi ndu
yi fe si ni sron bi.
23 Ndu si he ni mrli, ison ni yosron
ni Rji tie ni Baci Yesu Almasihu.
24 Ndu si he ni biwa ba son Baci
mbu Yesu Almasihu ni son u kakle.

Philippians

1 Bulu mba Timoti igran Yesu, hi bi
wa ba ziba ni mi Yesu wa ba he ni
Filibi ni biwa ba nji coci ni dikinoni.
2 Ndu zizi he ni yi ni' si Irji tiembu
nda tie Bacimbu Yesu Kristi
3 Mi ngri ni Rji ni nton wa' mi
tamre mbia.
4 Ko ni tanyi wami tie bre Irji ni
yiwu, mi tie bre ni ngryi.
5 Mi ngryi yi wu wa bi wu ta ni
to du Rji ni fin umumum'e har ye
zizan.
6 Mi kpa nyme ni kpi biyi wawu,
wawu wa ati tun ndinti ni mi bi arji
kle du nra bi ni ye ivri Rji.
7 Abi na kyi wa mi wo itre ndindi
ni tun bi bi he ni sroun mu. Bi yi
wawu bi gpo gba mu ni mi dun Rji
ni tre ma.
8 Rji ton sroun mu wa mi hewu
niyi ni son wu Kristi ye ni yi
9 Mi bra ni yi wu dei son bi ndi
kwuci ni tre Rji.
10 In bremu niyiwu dei tsre ndidi
ni kon wa abi. Mi bre niyiwu ndi yi
tsre gye gyer meni kon Rji.
11 Wayi akiyi di Rji ni srendinbi wa
Yesu ni nun wa inde Rji ni bi.
12 I mri vayi mi son duyi ton ikpi
mba sisre dun ha'ni tre Rji.
13 Don tre Rji iya si kpa biwa mba
sre ni kon Yesu.
14 Imri vayi gbugbu mba kri
gbangban wa mba to me nimi sara,
nda kri gban gban ni zan mba handa
tre tre Rji
15 Mba ri mba tre tre Rji ni mi fu
ni son sroun, mbari ni sroun ndiki.
16 Bi tre tre Rji ni sroun ndindi
mbato mba zi me nde me kle du tre
Rji.
17 Mbari mba tre tre Rji dun son
tun, ni sroun meme, ni impre mba
ndi mba zitrenya ni mi yan.
18 Ni kon meme, kon ni meme bi
tre tre Yesu, me gri, ra zizan me
ngryi.
19 Ni kon yi mi gbukbun ni sara.
wa ni he wa bi bra nimu, ni zo Ruhu
Yesu Kristi.
20 A bra mu ni son mu, mi na sha
sha nan ni sroun mu wawu, Yesu
son ni sroun mu kon mi ni ri kon
kwu.
21 Ndi me he ni re a Kristi, ndi mi
kwu a kwuci.
22 Wa mi tsre ni kpa wa zo me wu
tre Rji me ma to wa me huna.
23 Ha ri mba ba mba mre mu
Mremu ndi bri wirji yi ndi he ni
Almasihu wa yi ni fin.
24 Tsre mu ni kpa alele ni yiwu.
25 Mi to wa yi alele ani ha na kiyi,
wa mi he niyi, ni tse sroun bi, ni mi
sroun bi.
26 Yagan bi ni mi Almasihu Kristi
a ni gji kwui do kba ye ni yi.
27 Tsre gyegyer ni kon Rji, ko mi
ye komina ye na mi ku wo bi kyi
gbegba ni mi enbru ndidi. me gri
ndu mi wo ndi bisi tsre gyegyer ni
kon Rji.
28 Na klu sistri biwa mbana son
yina. ni mba wu a kwu ni tawu a
kon ndurh ma wayi rji ni Rji.
29 Mba te didi niwu dun Almasihu
ana kpa Almasihu megen na, bi sha
ya men.
30 Bizi shaya iri mu wa bi zi to, wa
bi zi wo sha yan.

2

1 Ikpye unno sen ngble ni mi Kristi
nita he. Ikpye usi ndei son ndindi be
ni ruhu ndu lusroun sroun rji ni son
nita he, u son bi ni mi Brji ni ta he,
u low sron ni khwu sron nitahe.
2 Ndu sron mu shani ngri ndihe ni
mre biyi, he ni son, ta nzren nimi
Brji ririi, ndi he mre ririi
3 Natie kogen ni sontu ni sroun
memena. ni katu gji yambari ni
tutuza tu me.
4 Ken ndi ri ndi na yatu migyen na,
ndi yambari ni hitu.
5 He ni sroun ndindi wahe ni mi
Yesu Kristi.
6 Wa he na ni Rji, ana nba kpa ndi
wawu Rji nan, wa na he kpi ingjina.

7 Wa tre ndi wawu Rjikgban tu gji,
ndu shishi gran. ndaye ni kpa ndi,
mba tsor na ndi.
8 Akgban tu gji, katu na nda kwu,
ikwu ni tu kwugru.
9 Nawayi Irji na kpan za ken gha
anu de wa azan kowani nde.
10 Ni ide Yesu gbarju wawu mba
kukwu niwu, gbarju wamba he ni
sha niwa mba he ni memen niwa
mba he nizan memen.
11 I'lemen wawu ni tre yesu Al-
masihu a Rji, wani gbire Rji ide
12 Imri vayi ahani kiyi wa bi nei
nikon wamina he ni yi na, ziza wa
mi na hena, tie dun u kpa ndi juwo
ni tsire ni sroun bi.
13 A Rji mba si tie dun ma, tie kpe
wa Rji ni gri yi.
14 Te du ndindi na gri sroun na.
15 Wa bi na he ni latre, bi sroun
ndindi, imri Rji bi ndindi, te nakiyi
ndi kpan ni mi gbugbun yi ni mi ndi
bi meme ndri.
16 Gji tre Rji gbagban ni kon kiyi
ndi mba kpa almasihu ni fin he ma,
ni kiyi mba to ndi zuzumu na he
nigena. mina sha ya migen na.
17 Mi grin niwu wawu, mi na katu
mu nu wawu.
18 Bi yi me gri biyi me gri nime.
19 Mi yo sroun ndi mitru Timoti ye
niyi, ni fifi ye, wa sroun mu ni sie wa
to son bi.
20 Mina he ni ndi ri wa sroun he
gyegyer na mu mba wawu na, wa
ahe ni sroun he ni na ndindi.
21 Mba wa ni tu ba ana Yesu
Almasihu na.
22 Bi yi bi to ndidi wa a tsi du
temon, na kiyi a tsi ni tawu ni tre
Rji.
23 Mi si yo sroun ni wawu mitru
ye ni wu ni fifi yi wa ye to son bi.
24 Imeme a he ni sroun mu, Rji
zome, miye ni fifi yi mba wuton.
25 Mi si ri mre abi wamitru niyiwu
a bafaroditua, vayir mu, ikpa du mu,
ni kpa itaku, manzon bi ni verkon
wa ni zome.
26 A ni son wawu, alusroun hi
wawu, wa bi wo ana he ni sikpa na.
27 Alu ta kwu Rji wembra ma ana
wawu mison na ni me me, wa mi he
wlu sroun ni tun lelusroun.
28 Mi ta son ton, ndu hi to ni shishi
bi gri gbugbwu.
29 Kpa Abataroditus ni sroun ndidi
ni ide Rji. ton nde iri ma ni tutu.
30 Ni tu du Almasihu alutakwu.
Anu tu ma ni du wa ni son kle.

3

1 Ni klema imri vayi mu ngrini-
minde Rji ndu mila nha ikpyi biyi
niwu ana kpye u ron ma na. Ikpyi
biyi ba hra(ka) gi.
2 Tie sesren ni yawhu. Tie sesren
ni ndji bi tie ndu meme tie sesren ni
bi tsen ce.
3 Aki ta yi wa kie he niyo jii'a.
Niwa ahi kieta yi ki kukhwu ni Rji ni
Brji u Rji. A kietayi ki ga kpan ni mi
Kristi Yesu, ndi na he ni ngbengblen
ukpa'na.
4 Tokima me, ime tumu mihe ni
gbengblen ukpa. indjio ni ta tre ndi
wawu he ngbengblen ukpa, to ime
mi zan wu.
5 Ni fi u tandra mba ha lelen mu,
ni mi ndi bi Israila ni gbugblu bi
Biliyaminu, Bayaduden Yahudawa,
ni tre bla nemi Bafarisiye
6 Nitun weren hi ngran bi hu Rji.
Niton ten ni tre bla, ime he tsratsra
me.
7 Ikpi biyi wawu wa mba he
ndindi nimu me ngba ba nahe
ndidin nimuna intu Almasihu.
8 E me mbagpi biyi wawu mbana
kpe nimuna dun nde Almasihu Yesu
Irjimu. Nitumayi ikpi wawu me
kabale. miya ba mbana gpi nimuna
dun dime gji Almasihu.
9 Mi na he ndidi intu muna ni kon
blana Mi he ni ndidi sroun inkon
mikpa Almasihu, ndidi sroun wa arji
ni Rji.
10 Zizan mison ton ni ludema, ni
tsre ni wu ni mi nyama. Ni he nama
ni kon kwuma.
11 Ko ni kon rime ndi ton ludema
ni nbe.
12 Mi na he ni kpi biyi yena, mi na
nddi ma yena, mi si nar kon wa mi
hu Almasihu Yesu.

13 Imri vayi, mina fu'u kpi gjirina,
igpi riri mi te; mi kpa risu ni gpe a he
nikogon ndi ya gpe ahe nikon shishi.
14 Mi si narkon wa abi ni mre wa
mi gpa dimu ni Rji ni mi Kristi Yesu.
15 Kita wawu wa ky kai nde ye, kyi
rimri nayin, ndawu rimri kan nikon
ri, Rji ni ya tsron.
16 Konni kon rime gyan ky ka gji
gbagban.
17 Imri vayin hu grumu, yan biwa
ba tsre ni kon wabi zi wuton.
18 Ndi gbugbu'u. Biwa mi sha la
niyiwu, zizan me mi si la niyiwu ni
man shishi, biwa mba na kpa nyeme
gicceye Almasihu.
19 Mkwkla mba a kwu, Irji mba
aminci mba, ingri mba ashan. Imre
mba ahe ni gpi bi meme.
20 U, meme wa kie mrhima ahi
shulu, wa'a rji ni kima, kie si gben
u jbutaa, yesu Kristi.
21 Ani ka'kpa mbu u kungren sran
hi katie ikpa wa ba tie ba too bi u
maa, wa ba tie mba ni ngbengblen
ma ni ndu nji ikpyi wawuu hi ni wu.

4

1 Imri vayi mu wa mi si ya
kun mba insin srounmu, nipleirimu,
nikon yi bi kyan kri gbangban wu
Rji, bison me ni gbakpamu.
2 Misi bra Afodiya, Misi bra Sintiki,
he ni sroun riri ni Rji.
3 Misi bra yi, gbugba hi dumu ni
yamu jagji zo imba himba. Ishaya
mbamba nikon tre Rji, mbamba Kil-
imas bru ndi hi dun ma, biwa ide
mba he na vuvu re.
4 He ni sisroun ni mi Rji chachu ni
mi lalan he sisroun.
5 Bbri ndi wawu ndi mba to gbeng-
ble sroun me. Irji he whewhir ye.
6 Na rimri gpi gbugbu'una, bri
kpingye bra, ni mi bra, ni gri, bri bra
bi ni wo Rji.
7 Si sroun Rji, ni ton gban, wa ni
tsere sroun ni mrebi ni Almasihu
Yesu.
8 Ni klekle imri vayi, ikpe wa a
jagji, igpe wa atsra kri, kpyiji wa a
ndidi ma mba, igpe wa a tsitsri me,
ikpyi wa mba, gpan igpe wa ni gji
son nye, ikpyi wa mba tre ndidi ni
tuma, nda gri he ri mri igpi bi yi
wawu.
9 Ikpyi bi yi wa bi to wa bi kpa
wabi wo, wa bi to ni kpamu, te gpi
biyi wawu. Rji wa ni nu sisroun ndi
he yi wawu
10 Mi gri gbugbu'a ni nde Rji tsizan
ni klekle bi te ndidi me. wa bi zi
yame bi yame ndidi ni fi bi kwugon
yiri, bi na fe ton zon ngana.
11 Mi na sila wayi ndi yi zo me na.
miyafu sroun ni kon iyayen.
12 Mi ton kon mi son nimi ya,
mito kon mi son tre ni wu, ni mito
kon son ni mi Iri ni mi yogi, ni mi
gbugbu'u, ni mi wa.
13 Mi iya te gpi wawu nimi wa asi
ne sisroun.
14 Ni mi nya wawu bi he ni me.
15 Filibiyawa bi to tun ni mumle
bi to tre Rji. iton mi bri Makidoniya
Ikilisiya na zo me ni mi iyamu, imba
biyi mba.
16 Ni ton me he ni Tassalonika bi
tru zo bi ni mu aza mbu ri.
17 Mi na la wayi don misi zo bina.
Mi tre wayi don kwuci bi wawu
18 Mi kpa gpi biyi wawu, mihe gpi
wawu. Be nei ri mi kpa igpi biyi
ni wo Abafraditu wa arji niyi. iye
indidi wa wow bi ndidima, wa Rji
kpa ni wo mba.
19 Irji mu nu yi igpi bi wa ni
gbugblu yi ni nde Almasihu Yesu.
20 Ziza yi gri ndidi wa arji Rji
itegbu wa ahe tu ni tsemu aheme
(Amin).
21 Chi bi hu Rji wawu ni nde
Almasihu Yesu, Imri vayi wa amba
he ni me mba chi yi.
22 Bi hu Rji wawu mba chi yi, bi
wa mba he ni kon Kaisar.
23 Tsitsi u mbaihi Yesu Almasihu
ndi sonyi son ni ruhubi ahemen
(Amin).

Colossians

1 Manzo Kristi yesu, ni nyme irji
mba Timoti vayinbu.
2 Hi ni bi tsatra ndi Irji, wandi
ba to kponji tre ni miri vayinbu bi-
wandi ki bimba nimi Kristi biwa ba
heni Kolosi. Du sisron ni kinklasron
ni mi Irji nitimbu shu yiwu.
3 Kisi ngiri ni Irji itimbu mba ti
Baci mbu Kristi. konita kibre Irjhi
nitumbi chachu.
4 Kiwo njanjinbi nimi Kristi Yesu
ni ngyeme iwandi bi heniwu ni-
wandi nitumbi bahe hwahwere ni
Irji.
5 Biheni iwayi nitu ngyiri u
njaji nitu ikpewandi batizi niyiwu
nishulu. biwo yanko nikponji tre u
jaji blatrerji.
6 Iwandi niyimu, tre irji, ningrji
mirti na kpobi nigbunglua kigon.
ani titombane myimbi Irji niviwandi
bi wou' nitindum'u' ni malatiiwandi
Irji ujanji.
7 Itre irji hibiwandi kiwoni
Abafaras, ikpa wandi kinyebeu,
ahi kpanbu ubre, ahi jiji kpanbu
iwandi kinyebe niwu'a. wawuyi
ni kirli nikoshishi Almasihu natre
ninyumbu.
8 Abafaras a watre nyebenbi nimy-
imre.
9 Rjinise tunturmu niviwandi ki-
wotokima, kikukri nibrerji gbang-
banme. Kisi kukrli nibre ninduyi
to kpekpeme nikpawandi asirimren-
ituma nimyitoma mrema ni myi tre
Rji ni sisriji.
10 Kisibrerji ninduyi zre ezre-
wandi irjimiheni kinkla sro'a na
ngyemeniyi kibrerjiindu bingirji
midi ninko ndu dindi biwlude nimyi
trerji
11 Ki brerji ungwroyi nimiyi kpe
wandi bitoti'u nitu ngbegle kwung-
barju ni vusro ni gblestro.
12 Kibrerji bingyiri ni kinkla
sronitimbu iwandi ahenishu atinko
iwandi bi fe isanbi 'u' gado nimyibi-
wandi baheni srondidi ni myikpa.
13 Arutakpani ngbengble bwu yeni
jiji vrema.
14 Nitu jijivrema anikarji nawu-
ruhlatrenbu hlega ni'atawu.
15 wa wui Ivrerji umumla ni
gbugluimpempeme kongye aheni
kogonma nindidi niwandi anahi
dindimana.
16 Nintuma Irji ati kpibiadi ba-
heshu nibiandi baheni ngbunglu
biandi kitoba nibiandi kina tobana
ni dindima niwandi ana dindimana.
17 Ni kosa nibi ngbengble ati
kongye chudu.
18 Ngarli wawu'i hitunza utrarji.
ngarli wawu'i hi ri nimyi mumla
iwandi akyu na wlundemiyibe,
nitukima aheni bubumumla ni
kongye.
19 Don irji aheni kinklansoro nitu
Ibrama a shuninema.
20 Ngarli akarji ni kongye kmahini
wawunitu vuvre. irji aji kukla sorn
ye nituyi ma iwandi akahlega. irji'a
karji kbahini kpama, nikpwiwandi
baheni gbuglu nikpi biwandi wa-
heni shulu.
21 Tunisen bina bitsri nirji, bina
kanbiniwu harmyisorombi, binabi-
andi bitali memekpi'a.
22 Abayaziza'a na karji niyi'u
nitu kyuma ukpa. atitoyi nami
son kayinibiandi baheni kinklasro'a
biandi bana heni kpeandi batreni
tumba mememana.
23 Idanbimlazre nimyi kinkla
sroa'a nikukrli ngbangba, binabi
kmayagon nimyi yankon niningyiri
nitrerjiandi bizi wou. Iwayi hetrerji
wandi kowanrji iwandi Irji tiu niza
shulu. iwayi hitre Rji iwandi ime
Bulus mihgranituma
24 Ziza'a mingyri nitu ya'a wandi
misha nitumbi'a nimyi mitikpe-
wandu a don almasihu uwyama nitu
kpamawandi wawuyi hetutrerji'a.
25 Nitu itutrerji mikamatigra,
nitu idiwandi izinendumitini tumbi,
domin tinduma wawurji kle.
26 Iwayi'i he gbugblu unjanji
iwandi a kuri ise ni se haryeluwa.
ziza'a bahla'u kpekesheme nibiandi
bangye me niwu.

27 Nitumbayi irjison unjanjima nimyinji itsro Almasihumbani myimba, tondi ikimba siye.
28 Iwayihikpewandi kisidubu. kisi nworo inji mpepembawu kitro kungi, andu to kpewandi aheni kpa. don kimi nji ndi wandi anihurji ngbagbame'a himi ko shishi.
29 Nitu nayi mitindu ni srori ni ngbengble iwandi ahemi newu ni gbengblenmu

2

1 Misondi duyito bikpukpodi wandi mitonitumbi, nitu biwandi baheni lawundikiya, nikuma bari iwandi bana hiye to shishi mu na.
2 Mitindu donindu sronba ndu heni gworo nimyi nyeme hinibiwo ni gbuglu'u unjaji urji ni'u Almasihu.
3 Nimina ikpibiheloh ni uheni kpran ba rii ki.
4 Mihla tomba ndudiorinduma yenaye gruyi naye ban mrenbi niyuna.
5 Tokimame mina heniyi nimyi kpana, ammahmi henyi ni birji. Mingyri niwandi mitoyi ndidime ni ngbengblen dindima nimyi Almasihu.
6 Nitu yanda kpewandi kikpa Almasihu, itimbu kikre tsatsranituma.
7 Kukji ngbangbah nituma, mmenituma, kurli ngbangbanituma yanda kpewandi batsroyi ngyrizu konintse yi
8 Mlaya nandu ndiori nduye gyruyi nitu memenko iwandi atouhrji batia, nitu hukpewandi ahi gbungblu, iwandi anahiurjina.
9 Nitu kima jijirji atrotuma ndendeme.
10 Biyime bitsra nimyima, kima hikoshishi gbengle bituchu.
11 Nitumaii bafonjuniyiwu, ana fonjubiuntakpana. ahi bi'u Almasihu mu.
12 Barju yi babah ninko'u sukpah nima, nitumaingarli balah shbeyi unjaji ninmyi gbengle irji, iandi ashbenimyibe.
13 Intou wandi bina heni myibe ni lantrebi, niwandi banafunju ukpani yiwuna. A hota ni wawume alakalatrembu Rjinitawu.
14 Ase ihla ni kpibiwandi kitatiwandi ataa tinfuniba binygayga rjunitawu. ajuba mpempeme wonibema.
15 Achu ngbengble gangbah. nikyinjirji a ngraba na srubachi ngyri u wlundema.
16 Nitu kima nandudiori bkatre nitu rli ko nitu so ko ihwasamarju, konitu chachu.
17 Bii 'i' ba yukpibari biandi basiyeni koshishi ama unjaji wawui hi Almasihu
18 Kodandudiori iwandi anyebeni kpatsiri'a nihlatrerji malaiku nduye blatreniyiu nduyina fe Isanbin ukpana.
19 Ana kabi ni'una. Rjiniwamba ahikpa wawu'u ninghama kpa ni chibikpa ba zo natindu nikpanba. ba wlunde ni wlunde wandi irjininuba'a
20 Idan bi kyu ni Almasihu nibirji njanji ungbugblu ni tungye bizrenandi bihinji bin gbunglua.
21 Najina, narhlena, nabrewona?
22 Penpeme ikpibiba batimeme idan batindu niba, nitunkoh iwandi inji batso kpanbah.
23 Dokoki bii baheni hetohnikpa irlibi iriu adinai biandi bayo kpatsiri niyah ukpah u' bana hemudukperiwa ndiikpani so'ana

3

1 Idan irji shbeyi babah Almasihu, tobikawandi ahemishu. Idan Almasihu kuniwokorli Urji.
2 Rlimre ikewandi aheni shu'a, anani tuikpe wandi a henimemena.
3 Tobikyumba, ivrkimbi ari ni Almasihu nimiirji.
4 Tunda ahetoki Almasihu yetrerju niwa ndi iki isronbu, ahetoki biyime bi wludeniwu ni wrzi wandi ahe'a ni bu'u soma.
5 Ki kparisu niyo shishi nikpi bin gbungbluii-wambandi walilohrzji hamasoh rziarziame, memeyoshishi nyemenikpi memenandyime niku shishi, bakima ba louchi ni birji.

6 Nitu kima inturji ni gyirji ni-
tubiandu bana wo'uana.
7 Nimyikpi ba'ah bisizre towan-
dandi binasohaimyinba.
8 Tunda aheitoki seikika-ka infu
taga memesro'a taga, memetia taga,
mrenzji taga, ni memetre biandi
barzunyumbu'a
9 Natiche tikpanbi na donbi
chichenji ni sroma rjukpanba.
10 Bila sruh njiriisama hi myitowa
nitu ihlan dyiwandia tiu.
11 Iwirji kimaii baheline nahena
imbaba yahude, iduwandi afunju ni-
wandi ana funjuna, bitsri, baubawa,
ni basikitiye, igrah niiwandi achusi-
marju kitode ahi Almasihu pepeme
alahemyi wawuu.
12 Nimyibininkoh iwandi bahlayini-
urjia, biandi bahe iyaryameh
nibandi ba nyebe niba'a sruh
losroh, tikpibindidima situh, vusroh
nilosroh.
13 Kivu sronnikpanmbuh, kitati
kpendidi nikpabu idan vayime tikpa
unfu niwu uka karji niwuh yanda
itimbu'a karji tawu'a.
14 Ikpeiwandi azabaki mpem-
peme'a ahi kikbatibi nyebe, ki-
mamba utikogye gyrengyreme.
15 Kindu sisro'u Almasihu du son-
isronbuh. nitu wayi sisro'i bayoyi
nimyi kpariri ngyri yi.
16 Katre trehurji chuwo kuson-
imyi sronbi babra. nitokle to kima,
niwronkpanbi nise ubrerji niseni
ugbrerjisah awandi ani kba sronbi
hi'ni Rji. Utimbu'a.
17 Angardi idan ikpewandi bitre
konduwandi biti bikatiu nimyinde.
Itimbu Vrerji nila trongyribi nirji
itimbu.
18 Imba katukabi nibalombi, ni-
tunkowandi irji ninyeme.
19 Lilon, kpanyeme nimbambi na
henidi nibawuna.
20 Dongye, tawotre batimbi koni-
tah nitu kima Irji nihe nikla sroh.
21 Biyi batii, natikpe unfu “nimir-
imbi nindi nglemba kyuna.
22 Igrah, katu kabi nitikon bi
nimyikpa nitun koba wawu'u, nati
iwandi shishin megye bato na hemi
kin wa sroa na ndu heni srome riiri
klu sisri Rji.
23 Mpepeme nimyi ikpiwandu
bisiti ti kongyeji nimyi sronbi don
irji na nitu njina.
24 Bitondi, bikpa inyu isandu
binirji nitu kimah bitondi bisiti
nitimburji.
25 Nitukima idan una tindindi
mana ukpasa iwandi utianahi ndidi
maana, isotunahena.

4

1 Biyi yikohbaa, nugranbiba'a
ikpewandi abi, ni iwandi abin
bah. biyingame Rji mrendi biheni
Tikombi iwandi Almasihu'a
2 Tayo sronbi ni myitrerji. Mla-
sombiti nibrerji nita ngyri.
3 Shutumbiti nita brerji nikpanbi.
nindu Rji ndu biunkoh nitu ihla'a,
hla tren njaji uriri 'u' Almasihu ruru
iwayi 'i meheni myinzreh.
4 Brerji yi ni mini totre'a tre,
nilunkoh wandi abindu mitre'a
5 Mlazre niheto nitu biandi baheni
kora'ah tindu ni nintohn.
6 Kowane vi ta tretrendidima,
nindu biwo nitu kima bito satre ni
konyga.
7 Nitu kpibiandi miheni myima,
Tikikus ani trota tombah wawulu
Vayi ndidie igra, iwandi ukpanyeme
niwu ahi gra ubremu ni myi trerji.
8 Nitu iwayimba mitoundu niyi,
nindu yito iribi imre iwandi kihe
ni myi'ma nidu kirli nisronbi ng-
bangba.
9 Mi to'undu imba Onisimus, vay-
inbu iwandi ki nyeme niwu nila so'u
iwandi ahiri ni myimbi balila kpibi'a
ndi ti ni yiu.
10 Aristarkus, ikpah nzremu,
nichiyi imba Markus, vayi Barnabas
(iwandi nitumayi bifen kohn nindu
miye nduyi kpah).
11 Ni vrerji iwandi ba you ndu
Yustus ahi bi'i megye ba biandu
bafunju nimyi ikpah biri tra rjia
bayeni sokyunime.
12 Abafaras nichiyi, ahirimbi
nimyi grah himbu Vrerji'a kowani

vi ani brerji niyi'ungbangbanme,
donduyi kukirli gbangban nitu
kpewandi irji ninyime'a.
13 Miya kurli nihugoh ndi'a tindu
uyama ni nibiandi baki ni law-
idikya, niu hirafolis.
14 Luka hindzji unuhmu wandi
unyeme mwu'a imba Dimas bachiyi.
15 Chi imri vayi iwandi baheni
lawudikiya, da nimfa nibindurji
biandi baheni koma.
16 Nintohn iwandi ba blamim-
beyia ni myimbia balanji kabla ni
myi bi tindu Rji lawudikiya, bibayah
ni blanbewnadi bajirji lawundikiya.
17 Hla ni Arkibas, yii vutu nimyi
ninkoh iwandi ukpanindu Rji'a tiu
bi ngyngreme.
18 Ichi ahini womu kimu- Bulus Rji
mre ni nzre mu'a. Ikperi dindi mye
ni yi'u

1 Teselonikawa

1 Bulus, Silvanus, mba Timoti hi
ni Chochi ni Tasalonika wandi a hi
tietie ni Baci mbu Yesu Kristi. Do Irji
zo yi du yiki piam me
2 Kisi ngiri ni Irji kpukpome, dini
yoyi ni suron, kita ki bre Irji chachu
ni tu mbi.
3 Ki ta ri-mmre indú, ni kři ngang-
ban mbi ni nkon Irji, mba ndu son
ni vu suron, mba yo suron ni Baci
mbu Yesu Kristi.
4 Mmri vayi wa Irji son yi, ki toh
Irji chuyi,
5 nitu andi lan tre ma a ye ni yi
ana ni gbengble megen na, ama ni
ibrji yeyere wu Baci wandi ani nota
sisuron. Bi yi me bi toh ko ki ndi
bibirime, ni bibi son mbu niyi
6-7 Bi ka hu za mbu ni za Bachi
mbu ngyerengyere ndi kpa tre Irji
mba yá wa ndi ani hu gonma ni
sisuron. Ni tu kima, bi yoh injo
ndindima kaagon Masidoniya mba
Akaya nitu lantre wa ndi bi kpa
nyeme niwu.
8 Itre Bachi mbu zren kaagon rji
ni yi nda ka rini Masidoniya mba
Akaya, u kri gbamgba mbi ni nkoh
Irji aka rini ko nintse. Bachi mbu
a zren kaagon gbagban mu. Ni tu
kima, kita kina he ni-kpe wa ki hla
nitu mbi ngana.
9 Babã me ba bla ndi bi-kpa ba ni
wo-hah ni ƙma suron mbi rji ni hu
brji ye ni hu Irji ni shulu,
10 nitu kima bisi gben Ivren Irji
wa-ndi ani rji ni shulu, wa Irji a chu-
u rji nimi ɓe nda nou vri - Yesu,
wawu mba kpa ta chuwo rji ni-nfu
Irji.

2

1 Biyi ni tu-mbi bi toh, mmri vayi,
ndi ye mbu ni yi ana he megen na.
2 Bi toh ndi ni logon mu ki tie ya ni
tie shan kpukpo meh ni-gbuh Filipi.
Ki krï mgbamgba nitu Irji mbu ni hla
ni yiwu tre Irji'a nimi zren mbu'a.
3 Ikpa tie ndu mbu-a ana rji ni
nkoh memme na, ndana rji ni irji-u
kpa na, nda na rji ni nkoh iche na.
4 Naki, Irji kpa nyeme ndi dun kita
mba ki nji tre Ma-a, u ki vu'u tre.
Kina tre'u dun ki kusi dri-ndji na,
ama don ki kpa dri Irji kusi. Ahi
wawuyi a toh mi dri mbu.
5 Kita kina vú tre bla ndi dun ki
kpa suron ba ndji kusi na, na wa bi
toh-a, kina tie dun ki kpa kpe wa ana
umbu na, u Irji si ya mi dri mbu.
6 U kita kina wa kpa ninkon rji ni
ba ndji na, ko rji ni yi ko rji ni bari
nkan na. Kita kina fe inton na bi tie
ndu Kristi na.
7 Kita ki si hu yi srensren me ni mi
mbi na-iyi ni ywre mmri bi nne ma
dun kpa suron mba kusi.
8 Ni nkoh kii, ki ka suron mbu yo
ni yi. Ki kpa nyeme dun ki kpa ga
ni yi ana tre Irji megen na hra ni mi
dri mbu. U ki nji yi mgbamgba me
nimi suron mbu.
9 Bi kpa ri-mre, mri vayi, indu wa
ki tie'a. Ni chu mba ni-rji kina kuson
na ndi si ta tie ndu don dun yi ni ka
suron ko iri-mbi kusi na. Ni nton u
gon, wa kisi bla tre Irji ni yiwu.
10 Biyi bi toh ni shishi mbi, u Irji
ngame, wa ki sòn bi, ni nji tre Irji,
ni na tie memme na, ni vu tu mbu
nji ni yi bi wa bi kpa tre Irji'a.
11 Ahe naki bi yi me bi toh na wa
ki si tie ni konha mbi na wa itie ni si
tie ni mrli ma,
12 ki si bre yi ndi si nno yi tre-u
sen ngble ndi si me yi dun yi zren bi
ni Irji, Wawu mba yo yi rii nimi koh
ma ni shulu.
13 Nitu wa yi, kita ngame kisi ngiri
ni Irji chachu. U ni nton wa bi kpa
rji nita itre Irji wa-ndi bi kpa wo, bi
na kpa'u tie na'a tre indji na. U, bi
kpa'u nji na wa ahe, itre Irji'a. Ahi
tre'a si tie-ndu ngame nimi mbi biwa
bi kpa tre'a.
14 U biyi, mri vayi, bi tie na kisi
tie ni tre Irji ni Judiya ni Kristi Yesu.
Bi tie ya na bi tie ndu Irji ni wo ndji
gbu mbi, na wa ba tie ni yiwu ni gbu
Yahudawa-a.
15 Ahi ba Yahudawa-a ba Bachi

Yesu ni bi tie ndu Irji. Ahi ba
Yahudawa-a ba zu ta rju. Ba na kpa
suron Irji kusi na. Naki ba kpa nfu
ni konha.
16 Ba zu ta dun ta na tre ni bi wa
ba na toh Irji na. Ba si tie naki don
dun ba ka lla tre mba kari. Ni kle'a
infu Irji ni grji ni tumba.
17 Mri ya ba kpa ta ga tie nkah, ni
ntoh fieme, ni kpa ana ni dri na. Ki
yo suron ndi si wa ndu ki toh shishi
mbi.
18 Ki wa ndu ki ndi ye niyi, ime,
Bulus, nkpu ri u ngari, u brji zu ta.
19 U yo suron mbu hi nge ni ko
shishi, ko ngiri mbu, ko wru wo san
mbu ni shishi Bachi mbu Yesu ni wa
a kma ye'a? Ndi a biyi yi ni mbru
ndji?
20 U biyi yi bi nzuh nde mbu ni
ngiri mbu.

3

1 Nitu ki, a tie ta ya ndu ki nji'u,
kina si ya ndi abi toh bi don ta zi ni
Athens kpa mbu.
2 Ki ton Timoti, vayi mbu ni ikpan
tie ndu mbu ni Irji ni tre Kristi, dun
ki no yi gbemgble ndi ka suron mbi
kusi nitu yo shishi mbi.
3 Ki tie ki don ko ri mbi duna klu
sissri nitu iya wa ahe'a na. U biyi ni
ki-mbi bi toh ndi nitu kii ba chu ta
no ta ndi ki.
4 Njanji, wa kina he yayi'a, ki bla
hla ni yiwu ni gbagbla ndi ki he ni
gbugbu ya ni ko shishi, u ahe naki,
nawa bi to'a.
5 Nitu naki, u wa ime me a tie me
ya dun mi kri, mi ton ndi don dun
mi ton nitu yo suron mbi. U ani ya
he ndi memme'a ye gyru yi nda du
indu mbu a duna tie-tu na.
6 U Timoti ye nita rji niyi nda
njiye nitawu itre ndindi ma wa bi ka
suron mbi yo ni Irji. A hla ni tawu
ndi chachu bi rhi mre mbu bi, ndi bi
son bi toh ta nawa kita ngame ki yo
shi si ya nkon u toh yi.
7 Nitu kii, mri vayi, biyi mba bi
kpa suron mbu si nitu wa bi nji Irji
gbamgba me, ni mi-ya wa kisi tie.
8 Ni zizan ki kuson, toh bi kri
gbamgba ni Irji.
9 Ahi nge ni he ngiri mbu nitu mbi,
u wawu si-suron mbu ni shishi Irji
wa ki he niwu nitu mbi'a?
10 Ni-chu mba ni-rji ki vuh bre
gbamgba me ndu ki toh shishi mbi
ndi zo yi ni wirji wa bi kunyre ni
nkoh Irji.
11 Ki bre ndi Irji ni Titi mbu ni
Lima, mba Bachi mbu Yesu dun tsro
ta nkon ye ni yi.
12 Ki bre dun Irji du no yi gbemg-
ble ni suron u son kpa mbi ndi son
wawu ndji, na wa kita ngame ki tie
ni yi.
13 Ibre mbu hi dun Irji no suron
mbi gbemgble u tie ndindi nda hama
ni lla tre ni shishi Irji, Iti mbu, ni ye
u Bachi mbu Yesu ni biwa ba huu bi.

4

1 Ni klekle, mri vayi, kisi bre nimi
Bachi mbu Yesu dun yi kri gbamgba.
Na wa bi wo ki bla hla ni yiwu nitu
dun yi zren bi ni nkoh Irji, u bika
zren tohki ndi kpa suron Irji kasi.
2 U bi toh ndi ikpe wa ki bla hla ni
yiwu ahe ni nkoh Bachi Yesu.
3 Wayi mba ahi tie u Irji, ndi nglah
iddri mbi, don dun yi wru-hleh ni
ittre u kru ni-mbah,
4 don dun wawu-mbi toh ndi nji
kpambi ni nkoh wa abi,
5 ana ndi dun yi tie memme na
biwa bana toh Irji ba tie na.
6 Dun ndjro na ya mri vayi ma
grjigrji nitu-ttre yi na. Don Irji mba
ni kpa nyu mba toh bi tie naki, na
wa ki gbii-tohn mbi ndi bla hla.
7 U Irji yoh ta rhi ni-ikpahn ddri,
ana kpa iddri mbu tie-rji na.
8 Nitu kii, indji wa a kama ni ttre
yi, ana kama ni ndji na, a kama ni
Irji, waa ka suron ndindima nu.
9 Ni mgbala'u sohn mmri vayi'a,
ana ndi dun ndjori ngna noh yi rhi
bika toh na, u biyi kimbi bi toh ndi
ahi Irji nikima a tsuro yi dun yi sohn
kpambi.
10 Naki, bi ka tie wayi ni wawu
mmri vayi wa ba he ni wawu Masi-
doniya. U kina ka chuwo ni hla

niyiwu dun yi vu tre yi nji mg-
bamgba me na, mmri vayi.
11 Ki hla yiwu ngari ndi dun ki
noyi gbemgblen dun yi soh bi, ndi
vu-kpeh wa'a he ko shishi mbi, ndi
tie ndu nì-wóh mbi, nawa ki bla zi
yiwu,
12 don dun yi zrehn ni nkoh
ndindima ni shishi ndji bi kora u ndi
na rhii ni-yyá na.
13 Kita kina son dun yi kado na,
immri vayi, nitu biwa ba krunna,
don dun yi na yih na imbru-ndji
biwa bana toh nitu njanji u ko-sshi'a
na.
14 U tó bi kpa-nyime ndi Yesu kwu
nda tashime rji ni kwu-a ngari, naki,
Irji ni nji ivvri biwa ba krunna ni
nkoh ma kmaye.
15 Wayi ki bla hla ni yiwu ni-ttre
Bachi, ndi kita biwa ki ri si vvri-a,
wa a don ta ki toh ye u Bachi-a, kina
guchi ni biwa ba krunna-a na.
16 Irji kima ani grji ye ni meme rji
ni shulu. Ani ye nda yo gbamgba, ni
lan u nigra bi gben ni koh Irji, u nda
ni nvrih injon u Irji, u biwa ba kwu
nimi Yesu'a ba rju guchi.
17 U kita biwa ki ri si vri'a, wa
ki ri he ni gbumgblu'a, kita ni biwa
ba kwu'a ki lu hon hi toh Bachi ni
shulu. ni naki ki sita sohn ni Bachi.
18 Nitu ki, bika si kpa suron mbi
kusi ni-ttre bi yí.

5

1 Zizan nitu tre inton mba imme,
mmri vayi, ana wa ba la nha kpie
nitu ma ni yiwuna.
2 Nitu biyi kimbi bi to ngyre-
ngyreme ndi ivi u Bachi ani he na
ndji u y'bi ni chu.
3 Wandi to ba tre si suron ni sonsi
u iyayiwo tie gbla ye tu mba. Ani he
na illo uwa ni grji. Bana tie bre na
wo na.
4 U biyi, mmri vayi, bina he nimi
bwu na wa ivi kika ye yiwu gbri me
na ndji u y'bi.
5 Don biyi mrli bi kpan ni mrli bi
rji-i. Kina mrli bi chu ko bi bwu na.
6 To wa-a, ki kana krunna to bari
na. Amma kie ki hamma krunna ndi
na son hlega na.
7 Don bi krunna ba kru ni chu, u
bi so ihi-a ba so ni chu me.
8 Amma kita biwa kie u'rji, gbigbi
kie ka ki ni wrli ndi ka kpambu ni
idran u son mba u bangaskiya ni yo
suron ni Cheto.
9 Don Irji ana chuta ni nfu na,
amma ndu ta kpa Cheto ni nkoh
Bachi mbu Yesu Kristi.
10 A wawuyi kwu ni tawu ndi ndu
ta na kwu na, ko kie he sisren ka ki
krunna.
11 Toyi bika tre ndindi ni kpa mbi
ndi mme kpambi to wa bi fran ni tie.
12 bre yi njanjimu, mrli vayi, dun
yi to tie ni bi ndu niyi ni ba nikoh
mbi u Bachi wa ba nnoyi tre wa bi
kri gbangban.
13 Kie hla yiwu ndu yi mla ba rji ni
son don ndu mba. Ki ni sikpa nikpa
mbi.
14 Ki bre yi, mri vayi: gbiton ni
biwa bana to zren na, nno yo suron
ni biwa isuron mba rju, zo biwa ba
kwugble, ndi he vu suron ni ndji
wawu-u.
15 Na ndu ri mbi rjula meme ni
meme na. Ni naki, tie ndindi ni kpa-
mbi.
16 Ngiri chachuwu.
17 Bre ka kle.
18 Nimi ko ngyeri, ngiri. Don ahi
tie Irji nimi Yesu Kristi ni yiwu
19 Na wu Ruhu'a na.
20 Na kpa anabci zri na.
21 Tsra ko-ngye. Vu nji kpie'a nda
ndindi.
22 Hi gbugban mu ni meme kpi
23 Dun Irji wa ani nno si'a ngla yi
tsatsar me. Dun wawu suron mba
ikpa mbi he ni ka la-tre hi ni ye
Bachi mbu Yesu Kristi.
24 Wawu wa a yo yi'a ahe ni njanji
suron, u wawu ni tie ngame.
25 Mmri vayi, bre Irji ni tawu
ngame.
26 Chi mmri vayi wawu-u ni chi u
vri sisan.
27 Mi bre yi ni-nde Bachi ndi kra
mbi yi mmri vayi wawu.
28 Dun Aliheri u Bachi mbu Yesu
Kristi dun he ni yi.

2 Thessalonians

1 Bulus, ni Salbanus di Timoti iya
ye di Ikilisiya Tasolonika nime ishir
intibu din tintibu invreshir.
2 Idon imermu ni sungreme di yin
in sinsarn ni bacintinbu di vreshirn
Yesu Almasihu.
3 Bebbimi ki gri nitimbu bihim
don biyin mervenyi aha nakime
dindi di yo surbin di shubi
gbegbeme ki kpa yirni kpambu ki
brabran.
4 Ki ta ni kpanmbu ki
ulhu'ilkpome din Ikilisiya shir. khe
tratra von sor din sisur ni tiryah bi
kpa ni vunghr.
5 In wa a la'tra bacinbu un
dindima idima naki bi mle wa ba
bayi hi ni shun ni Rji wa bi sha yah
do wawu.
6 Didima ni Rji aka sur in yama ni
bin ba ti yin yah.
7 A noyin si bi yin bintiyah ni
kita. intinayi dun kmaye vevre Rji
ni shun ni malaiku gbegble.
8 Ni melu wa ba muw ba ba yah
bu ni tun bin ba na ton Rji bu Yesu
Almasihu na.
9 Bin tin yah bi kasun bana to
yin ghana ni shishi Rji ni gresan
gbeglema.
10 A ni tin wayin iton wa ni yen
ni chichunkin gbugle iji ba gren Ani
kpe unsisir ni gbugle bin bakpa-
nyme ni'u ni shaidar ba.
11 Iki sa ki bran cicun ni tun bin.
kin bra do Rjinbu a ton yin bin tin
dindi wa yo in. ki bra nun hayin
dun bi tin a didima ni dun bin tin
bi kpanyme ni'u nigbegle.
12 Kin bra ni den invenre me in
tin bu vevre Rji ki kpa dindima
nikpa bin. inbrarbu bin ti dindima
don dindi Rjin bu ni vivren Rji Yesu
Almasihu.

2

1 Zizan ton yen vivren Rjinbu Yesu
Almasihu ni shbinbu ni kun sonbu
niu kin bra yin merveye.
2 Kina tin fu gbagblana koni yaub-
shishi ni tremina ko ruhu ka tondun
ko nha funfin wandi tin na kita
kinnha wa nitra iton yen vivren Rji
a yen yen.
3 Ni duntworin gurna ko ta inghun
rimin. Ni ngho yi in vima ri hei
yen tsen fandarewa ni ye rin ba tsar
mementin in kpa ti meme inviren
wuka sun.
4 Uwayi ni tin gun ani ba tunma
zakpe da ba yo inde Rji ko wa ba
bauta'u idimba a ha anisun kursiyi
Rji da ni ya yotunma Rji
5 Bina ton na iton wa ki ha ya yin
me la yiu ipke biyin.
6 Zizan bin ton kpe a char tin zin
anaki ba tsoro tun iton ma yin.
7 Ko zizan ka brin nitin latre ni tin
dun, tse de bin ba cha zin her ba
zulu rin.
8 Ni wa yin ba tsor vivre wukpa ti
meme (tawaye) wa timbu vivre Rji
ni ka surtun wa wu virin yo ma.
Timbu ni gin kamye ba kperin ba ta
nuna yema.
9 Itin wu kpa timeme ni yeri ni tun
duma wa meme inbulin ni gbegle
ma. alama da kpe mamaki unce.
10 Ba ta gur ni kpa tin meme
inkpin bi yin ba zame ni bin ba ka
sun tun don ba kamba huhu kpa su
dindi di kpan ceto.
11 Ni ta dalilin Rji tin gbegblema ni
bin ba ha latre don ba kpa nyme ni
che ba.
12 Idimba ba rin latre, bin wa ba
ba kpa nyme ni jayi ba na taba jin
rashi tin dindina.
13 Kin be tsro girbu chachu ni
vivre Rji ni bi yin merveye watimbu
ne sanyin intimbu chun yin di bin
merma unrin si sur bu krekreme ni
ruhu ki kpanyme ni janji.
14 Uwayin shine akpe wa a yota
ni wawu ta wuin kpa Bishararmu
nikine kpan dindima ni timbu yesu
Almasihu.
15 To mereveyinmu krin kpakba ni
rike al'adu kitsro yin, ko to inlan ko
ta ta ahofunfunbu.
16 Ziza ki dun baci vivre Yesu
Almasihu tun ma di Rji titibu wa
sonta a nota imesur wu ka kur sur

dan gbitun dindima dan ko shishi ki
tin dindi.
17 A noyin si sur da me sur bi ni
ko wani iri dun dindi di la'tre.

3

1 Zizan merveye brar Rji ni ta'u
dun intra ti bu di suma da kpa
dindima, na da ha ni yin.
2 izi bra ni kini gbudgbu ni wo inji
bi ti mene sur ni keta. ana ko uhan
ane ti dindimana.
3 Kiton Rji niti dindi, wawuyin ni
zota da kata di bin memesur.
4 Ki ha gregreme ne kitin ni tun bi
don bi tin, krin ni tin brun kpe kitsro
yi.
5 Titi ni zo yin nime surbi ye ne
sun Rji ni losur ni Almasihu.
6 Zizan kin noyi titatre, mereveye
ni mi den titibu Yesu Almasihu,
kiklu kpe mereveye bin ba son lahga
ba tikpe kuma ni tun iri beblatra
bikpa ni won bun.
7 Dun bi yin nitunbi bina to na a
bin donyi koyi ni ta. kina son ni
bi bana ha nimye bina kama bimba
ucrumba.
8 Kina rin birin ni dwona tun kine
han dinba. aha nayi ki tin dun bu
incu ni injin tun me yah ni kuci kina
lo kpin uruma niko twan.
9 Kin tin nayin adin kin ha gbegle
na ba. In a tonki a ha, kin tin wayin
kina brin grum don bani to ni kpan
bu, don kina tsroyi.
10 In ton ki ha neyin, ki neyi inmre,
uwu wona tinduna, na no lah na”
11 Kin wo di bari ba kaba ni
tindum. Ba tindun sai shiga shirgn
barin.
12 Irin bi ban ki noba umurni ni
noba latra nemetiti Yesu Almasihu
duban tin dun. da funtun ba den rin
birin tun ba.
13 To merevaye na brin tin wa a
dindinna.
14 idi wa aka wotra di lan ni me
fufuh, ki mleyah di'u ki na ko zontun
ni una kotepen dun ni isha tin.
15 Ki na bari akpan'u latremuna,
kin no tre a kpan u mre vayin.
16 Ki no isin di kusun dinye isin un
chachu ni ko oghon re me. Don Titin
ni kusun niyin duka.
17 Iwayi a cinmu, ime Bulus, di
wonmu, in wayi a gban ni kowuni
funfun mu me gha nakin.
18 Ni si sur Titibu Yesu Almasihu
di ku sun ni me phenme Amin.

1 Timotawus

1 Shawulu ndi u ton duu Kristi
Yesu ni tu tre u Rji wa kpa ta chu
wrohni Kristi Yesu ni you suron.
2 Hi ni Timotawus janji vre u
kpayeim. Alheri, jinkai ni sun si rji
ni Rji Iti ni Kristi Yesu Bachi mbu.
3 Na ki ma misi hla wu chachu'u
du wu ti, misi hi ni makidoniya, wu
ka kukrie ni Afisa, dan di hla ni ndi
ba du bana tsro ba tre ri kan na.
4 Du ndi ba na wu toh mba ni bubu
wo cholonchon wa bana kle na. iri
kima ani ji sen yieu ye, nakima ka
zo tie u Rrji u jaji.
5 Ziza'ah manufa do ka i ahi sun
rji ni mi kikla suron, rji ni mere didi
ma grji ni janji yosuron.
6 Indi bari ba hu koh wa ana bina,
jin kpie wa ba k'ma da nitre ruru tre.
7 Ba son ba kam ti bi bla tre u tron
naki bana toh kpie wa ba tre na, ka
kpe wa ba kukire ni tuma na.
8 Nakima ki toh di doka abi ma,
inde iri ti du ni wu dede.
9 Ki toh na idi bana yo doka nitu
ndi bi klu sisri Rji na, sei de bi
wa bana klu sisiri Rji na baba yan
tawaye, na ndi wa bana hu Rji na
baba bi lah tre, ni bi wa bana hei
ni Rji na, ni, bi meme, ni bi wa ba
wu ba timba baba ba yiwa, baba bi
wundi.
10 Don bi fasikanci baba bi hu lilon
ni lilon ba kru ni kpamba ni bi yib
ndi da duba kani ti gran, ni bi ti ce,
ni bi shaida zur ni kpie wa ana kpa
yeimi ni kpie didi na.
11 Umurni ahei ni tu tre Rji wo Irji
ti lulu yo'u, wa ba ne amana.
12 Mi gri ni Almasihu Yesu Bachi
mbu wa ane gbengblen da kpa yeim
ni me, ni mi du ma.
13 Mi na hei na kima, ndi u lah tre
ni 'u' tsanata, ni 'u' tawaye, nakima
mi lo Rji suron wa yi jinkai ni mu
don mi ti ba di na toh na di na hei
ni bangaskiya na.
14 Naki liheri Bachimbu a grji ni
mu, ni bangaskiya, ni sun wa ahei
ni mi Almasihu yesu.
15 Itrea ajaji tre wa ko hgan ni
kpa yeim di Yesu Almasihu ye ni mi
gbugbulu da kpa bi lah tre chuwo,
nimi mba kwa i me mi ti meme zah
ba.
16 Nakima me mi kpa jinkai don ni
tumu, me mi'u mumladu ba tsro vu
suron Yesu Almasihu. A ti naki du
me mi zama kpei u tsro ni bi wa ba
kpa yeim ni Irji u sisei ni sei.
17 Zizan gye chu'u gbugbulu wa
ana kwiu na, a hei riri Irji iriri nikon
ni daukaka ba hi uma seisei ni sei.
Amin
18 Mi ban doka zi ni wu ivre mu
Timotawus na di bana hla ni tume;
du ka ri ni mi taku u didima.
19 Ti wai du ka zama ni bangaskiya
ni mre didima. indi bari ba kamba
bubu serton da ka bangaskiya don.
20 Na ba Himinaeus mba iskandari
wa mi vu ba no ibrji duba foro da
koya bawu du ba na ti meme na.

2

1 Ni mumla mi bre du yi bre ni bre
du ndi ba wawu'u nigrie, ti naki ni
ndi ba wawu'u.
2 Don bi tuchu ni bi wa ba jin
gbugbulu du sun si ka bei mi sisir
Rji ni daraja.
3 Wai abi da kpe u kpayeim ni
shishi rji wa'akpata chuwo.
4 Ani sun du ndi ba samu kpa
chuwo nakima kuma da toh jaji
5 Irji hi riri i, ni matsakaci riri wa
a kri ni tsutsu Rji ni ndi, i ndi kima
hi Almasihu Yesu.
6 Ano tuma pansa ndi wawu'u,
nitu shaida ni ton u didi.
7 Nakima du ki ba dume sun ndi
u dub tre ni ndi u ton du. Jaji misi
hla ni yu'u, ana cena. me mi hi u
tsro malamai attaura 'u' bangaskiya
ni janji.
8 Naki me sun du lilon ko nitse
duba bre da zu wo u yeryer hi nishu,
duba na tinfu da sen yieu na.
9 Nikon kima me sun du mba duba
ta sur kpei didima wa ani noba
daraja ni vu tu, ana iri chantu wa
ana bina, ko zinariya ko azurfa baba
kpie bi klen gbugbu'a na.

10 Me son duba sur kpie wa a bi
du mba bi hu Rji nitu ndu mba u'
didima.
11 Imba duba tsro ni mi vutu da ka
tu mba grji ni mi ko gye.
12 Bana no mba kon duba tsro nda
kpa ba lon mba tsir na, naki du ba
sun ni vu tu.
13 Ba ti Damu guci ri da ti
Hauwa'u.
14 Ana hi Damu ba qur na, aman
ahi iwa ba qur yo ni la tre.
15 Nakima ani kpa ceto ni tu grji
mir, nde ba si zre ni mi bangaskiya,
ni son yeryer. ni dri didi

3

1 Itre yi ahi janji nde ndi ani son
zama nikon Ikklisiya ni tra Rji ahi
mere didima.
2 Nakima ndi wa anikoh Ikkilisiya
du na hei ni kpie wa ba mre na, du
hei ni wa riri, du hei ni vutu, da hei
ni suron didi da hei ni yah cheeme.
u'kpa bi tsir, dole ne ka iya tsro.
3 Dole ne kana so hi na nda ta
kankon na, naki ka hi ndi u' vutu da
hei ni si suron. du na hei ni so kle
na.
4 Du iya ji koh ma, kuma da tabata
mir ma ba wo'u da nino niko.
5 Inde ndi na iya ji koh mana, ani
tie hei da ji koh u Rji?
6 Duna hi ndi wa a kpa Rji sisa na,
don duna zuntu da joku na ibrji na.
7 Nakima du hei ni nde didi ni bi
wa bana toh Rji na, don du na joku
nda ti kpe ushan, ko troko brji na.
8 Nakima dikinoni duba hei ni hali
didima ana bi ti yieu hari na, ana du
ba zama bi so hi na, ko bi ti gye na.
9 Duba zama bi jaji ni bangaskiya
ni mere ndidima.
10 Nakima i baka guci kpayeim ni
ba, rikoko baka soma ti du'a don
bana hei kpie u mre na.
11 Ni kon kima iba na baka hei
ni vutu, ana bi duba bi tie npre na,
aman baka vutu ba ni aminci ni mi
kogye.
12 Dikinoni duba lilon 'u' mba
yiryir, dole baka iya yi mir mba ni
koh mba bi.
13 Biwa ba ti du'a guci, ba ti bi da
hei ni krie gbangban ni gbengblen
rigra ma ni bangaskiya wa ahei ni
mi Almasihu Yesu.
14 Na me si ghan kpie bi yi ni yu'u,
mi yo suron di me ye niwu ziza'an.
15 Aman inde mi na ye na, wuka
toh ka wuti dume ni miko Rji, wa ahi
koh wu Rji wa ahe ni ivrj, wa aji gla,
dani zo jaji.
16 Wawu bu'u ki kpa yeim di hu
Rji a jaji da rigra ma iq. A tsro
tuma ni mi kpah iq, Ruhu ka kpa
chuwo, malaika ba toh, baka dub u
ni mi ndi, baka kpa yeim ni u' ni
gbugbulun, riroko baka ban hi ni mi
shulu ni daukaka.

4

1 Ruhu hla ni ra du ivi u' kle kle
ndi bari ba yab shishi ni bangaskiya
da ya suron mba ni ruhahi bi qru ni
tsro u ibrji.
2 Ni mi ce ni meme mre ani kle.
3 Ba zu ndi duba na gra na da na
kpa biri wa Rji ti ni grie na ni bi wa
ba kpa yeim da toh jaji.
4 Naki ikpie wa trji ti a didi ma.
Tkpie wa ki kpa wawu'u ni grie,
duba na kamba ni'u'na.
5 Nakima ba gla u' nitre Rji nibre.
6 Inde u' no mir vayi mere rkpie bi
yi u' zama gran didima'u Almasihu
don basi me u ni tu tre bangaskiya
ni tsro wa u' hu'a.
7 Na yo ton di wo cholonchon u
gbugbulu wa cice mba ba so na,
nakima wu ka hari tume di hu Rji.
8 Nakima horo u kpa ahei ni am-
fani fi me yi, aman horo ni mi hu Rji
a hei ni amfani ni kpie wawo'u ni
mi ma ahei ni yo yeiu ni rayuwa ni
rayuwa u ye.
9 Nakima itre yi a jaji wa ba kpa
wawu'u.
10 A kimasa du ta ni tidu susai,
don ki yo suron ni Rji wandi ani vri
ni kpa ndi chuwo wawu'u musama
biwo ba kpa yeim ni wu.
11 Nakima wuka hla di bla kpie bi
yi ni bawu.
12 Na kpa yeim du dio kpa inze me
tsir na naki ma wuka zama wa ba yi
koyi ni bi hu ni tre, na hali ni son
nididi, nikuma yeryer.

13 Sei miye, yo tu di bla, di wa tre
a di tsro.
14 Na kpa baiwa wa ahei ni wu tsir
na, wa ba no ni annabci wa bi cice
ndi ba vu wo sa ni wu.
15 Mla kpie bi yi jin di du guci me
du zama wa ndi ba wawu'u baka toh
ni shishi mba.
16 Mla tume ti ni koyarwa me di
guci ni mi kpi bi yi, nakima wu'u kpa
tume cuwo ni bi wa ba zi wo'u

5

1 Na yarhan ni cice ndi na, tre ni
wu na ndi wa a grji u', tre ni mir ze
na mir vayi me, tre ni cice mba na
ba yime, tre ni mir mba na mir vayi
me.
2 Tre ni cice mba wa ba mla ti ni
mir vayi.
3 No mba bi kob nikoh, mba bi kob
u janji. Iwa u kob wa ahei ni mir ko
ihah, duba guci tsro nikoh ni miko
mba.
4 Duba yah ba yimba, di du Rji du
grie ni bawu
5 Naki iwa u kob wu janji wa ahei
ni kangrji na du yo suron ma ni Rji,
chachu'u du yo tuma ni mi bre ni cu
ni irji.
6 Naki iwa wa'a yo tuma anifu
gugu, a riga da kug ye, aman asi vrie.
7 Bla kpie biyi ni bawu, du ba na
hei ni kpie u mer na.
8 Inde ndi wa ana iya zo mir vayi
ma na, masama u mir, na a kpa
bangaskiya tron, nakima me gara
ndi wa ana toh Rji na ni 'u.
9 Iwa wa ana kai sei tso kpu ton na
ana mla wa ba bla yo ni mi mba bi
kob na kuma du hi wa'u lilon ri.
10 Duba toh ni du didi, wa'a iya
yah mir ma ko kpa bi ttsir, ani gla
zah tsra kaku bi hu, Rji, ko ani zo
bi ti yah, ko a yo tuma ni bubu kpie
didi.
11 Nakima na bla inze mba bi kob
ba, na bla ba sur ni mi lisafi na don
ba ta joku ni sha'awa kpa, baka yi
gaba ni Almasihu da son gran.
12 Ni nkoh kima ba yo mre ni tu
mba don ba ka alkawali ba umumla
don.
13 Ba yo sankon nitumba, da ni hu
ni kon ni koh, ana sankon ni kagrit
na, ba zama bi pre da ni ri ni tre wa
ani hi wu mba na ni karbani, da tre
kpie wa ana hei nitu koh na.
14 Naki me so du mba bi kob wa ba
hei ni nze ba duba na no ibizh ikon
u ti meme kpie.
15 Bari ba riga da joku da hu brji.
16 Inde iwa ri a toh di ahei ni
mba bikob ka zo ba, do duba na no
Ikkilisiya yah na, don Ikkilisiya du
iya zo mba bi kob bi jaji ba.
17 Datawa wa basi yi mulki didi,
ba cancanta duba no ba nikon kpu
hari, masama bi wa basi ti du nitre
ni tsro.
18 Naki nassi tre du na yo
takukumi ni yeiu jaki nita wa asi
tan wulo kpu na, indi wa ati du ani
son duba han u' yah ma.
19 Na kpa yeiu cice ndi na sei u
samu shedu ni tuma kai ndi hari ko
tra.
20 Yar nan ni bi lah tre ni shishi
ndi ba du bru ndi ba duba toh da
klu sisir.
21 Mi dokace a shishi Rji ni Al-
masihu Yesu, ni zababu malaiku hu
tre biyi na son tu me, na tsro kankan
na.
22 Na wri kpa di vu wo sa ni ri na,
don duna ri nimi lah tre iri na; jin
tume duna hei ni rji.
23 Na ta so ima na, naki u ka so
ima inabi fie me i don lilo ine me.
24 Lah tre ndi bari a hei ni rira me,
kum ba hi ri ni mi sharia a man lah
tre bari ba hu ni kogon.
25 Ni koh kima idu bi didima ba
toh ba ni rah, a man bana iya ri bari
na.

6

1 Du bi wa ba gran du ba toh ba ti
koh ba ni daraja, duba ti naki saboda
duba na kpa inde Irji ti meme ni
blabla ma na.
2 Igran bi wa ba nei ni ba ti koh bi
bangaskiya du ba na kpa ba tsir na
don ba mri vayi kpaba, nakima baka
ti dun ni kwazo ba tikoh waba ciriba
idu bihu Irji kaunatatu ka koya di
tsro ba ikpie bi yi

3 Inde ndi ri ye si bla kpie ri kan,
dana kpa yeim ni tre Bachi bu Yesu
Kristi, ni tre Irji.
4 Ani wur wo ni san da na to ikpie
na, nakima a hei ni jayaya ni san
yeiu, nitre, itre, itre bi yi ba jin hug,
ni vie, ni mre, ni meme tre.
5 Ani ji rashi jintuwa, ye ni mi ndi
wa ba hei ni gigla hankula, ba kaba
ni jaji da ni tre di hu Irji ahi koh u ti
klen, iftlft ifqa wu ka chu tu me rhu
ni mi ikpie baki ifqa
6 Ziza'a hu Irji di ghen a kikle riba.
7 Nakima kina ji kpie di ye ni
gbugbulu na kina iya ji kpie di rhu
ni mi na.
8 Nakima kika dagana ni biri ni
kpie u' sur.
9 Naki biwa ba son zama biklen,
ba joku ni mi jaraba ba trako,
ba joku ni mi ikpie bi meme, ni
sha'awoyi bi meme, ni ko gye wa ani
jin ndi hi yo ni mi lalaci ni kug.
10 Nakima son klen ahi ijah
kowane meme kpie, ndi bari yadda
ba wa klen, baka ikoh jaji ba ja nitu
ba shijin ne gbugbuu.
11 Wu ndi u Irji, na ri iri kpie baki
na, hu adalci, ikon irji, aminci, ison,
vu suron, ni ti kpie didi.
12 Taku didima u' jaji, vu ivri u sise
ni sei wa ba yo ye ni mi, itu wayi na
shaida ni shishi ndi gbugbu'u nitu
ipkie wa a didima
13 Mo no u doka i ni shishi irji wa
ani no vri ni kpie ba wawu'u, ni shi
Almasihu Yesu, wa ahla kpie wa na
didima ni Bilatus Babunti.
14 Hu doka dede du kpie u mre na
hei ni mi na har ye Bachi bu Yesu
Almasihu.
15 Irji ni tsro yema ni dede iton ma
Irji u lulu, makadacin iko. Ichu wa
ani yi sarauta, Bachi bu'u mulki.
16 Wa wu i ni kangrt ma ana kug
na wa ani sun ni mi kpan, wa bana
cih hi na. Ba ndi wa ani toh, ko ba
hangi u' nikon a tabata ni 'u', ni iko
u sisei ni sei Amin.
17 Hla ni bi kle ni mi gbugbulu i
duba na zu tu na, duba na yo suron
ni klen wa ana krie na, nakima baka
yo suron ni Irji wa ani nota klen u
jaji don kika ji dadi.
18 Hla ni bawu duba ti nagarta, da
ti klen ni du didima da ta zo ni bu
wo.
19 Naki bazi nituba harshashi u'
didima, nitu ikpie wa'asi ye nibau'
wa ba kpa rayuwa u kwarai.
20 Timotawus mla ikpie wa bana
no. na cib hi ni bi tre ruru ni sen
yieu ni kpie wa ani ga kpa ba, wa ba
yo di ilimi u ce.
21 Indi bari basi duh iri kpie bi
yi, don duba kauce ni jaji. Naki du
alheri sun ni wa Amin.

2 Timothy

1 Shawul ndi u toh ndu Kristi ni
kpa yeim Rji ni chu yu'u u dri wa
ahei ni Kristi Yesu.
2 Timotawus vre u' son. Alheri
jinkai sunsi rji ni Rji Timbu Kristi
yesu Bachi bu
3 Mi grie ni Rji wa mi si hu'a rji
ni ba ti mu bi sen ni mere didima
na misi ri mere me ni mi bre mu ni
chu ni rji.
4 Naki me ta ri mere me nimah
shishi me'a, me ka you suron na mi
toh u' du suron mu si.
5 Ba time rah ni gbengbenlan
suron 'u' didima wa ahei ni mi yin
me niko Lois ha iyi me Afiniki, me
kpayeim da ahei ni wu ngame naki.
6 Ni tu kima me si hla 'u' du sur lu
ni. Rji wa ahe ni wu, ni ton wa ki sa
wohmbu ni wu tu'a.
7 Irji na nota ruhu u ti sisir na;
ama ahi u gbengblen ni son ni
tsautawa.
8 Na klu shan njo tre Bachi mbu
na, ko ni me shawulu ni brusuna. zo
me ki ti yah nitu tre ni gbengblen Rji.
9 Ahi Rji wawu'i kpata chuwo, da
you ta ni Tsatsraka yo. A ti wa i' ana
don idu bu na, ama ahi shirima mba
alheri ma. A nota kpie bi yi ni Kristi
Yesu riko u ton ka ye.
10 Naki zizan ceto Rji a shile ye
Almasihu Kristi Yesu, Ahi Kristi a
wawu'i aye kle ni que nda ji dri wa
ana kle ni kpah ni tre'a na.
11 Nakima, i baka chu me ti ndi 'u'
hla tre'a ni ndi 'u' ton ndu, ni ndi u'
tsro ba lftlft, ikpie bi didima ni 'u' bi
sen Greek ba han. ifqa ni al'ummai.
ifqa ifqa.
12 Naki ma i me mi si tiyah ni kpie
bi yi, ama ishan na ti me na, don
mitoh wa mi kpayiem ni wu di wur
shaka hle di ni ya zi kpi'a di mi nu,
du, zi ni mu harmi ivri mu'a.
13 Zi misali koyeswa dindin wa 'u'
woh ni me, ni gbengblen ni son wa
ba hei ni mi kristi yesu.
14 Ikpie dindi wa Rji ka han ni wu,
gben ni irji tsratsra wa ahei ni ta
15 Wu toh wai bi wa ba son ni
Asia ba hi kpanmba da ka me don
ni mimbo akini fijalas mba harma-
janas.
16 Du Bachi no koh Onisiforus
jinkai don chachu'u ani zo me, ana
ta klu shan ni sarka wa ba loh me
ni'u na.
17 Ni wa ahei ni Roman, awa me
sren shishi ri da toh me.
18 Du Bachi no 'u' jinkai nda ka zou
ni vi kima. ko ani tan a si zo me ni
Afisa, wu me u toh sosai.

2

1 Naki wu vre mu ti gbengblen ni
Alheri wa ahei ni mi Kristi Yesu.
2 Kpie bi wa 'u' woh ni me, ni mi
shaidu gbugbu'u 'u' ka kaba zini ndi
bi suron didima, biwa ba ya da tsro
bari game.
3 Vu suron di sha yah ni me na ndi
u' taku didima u Kristi yesu.
4 Indi 'u taku wa ahei ni bubu ku
ana vu kpie loh ni kpama wa a ni
you suron ni bana, dun ani son da ti
kpe wa ani bi ni ndi wa ahan you ni
bitaku'a.
5 Inde ndi wa asi vu yere ni roh,
bana loh nze ni na, sei avu yere
dede.
6 A mla di ndi u' ron wa a tiyah du
guci ri yah ma.
7 Rhi mere nitu kpei wa me si hla,
naki Bachi ni noyi ganiwa ni mi ko
gey.
8 Rhi mere Yesu Kristi a rji ni grji
Dauda, wa bazu rji nimi be'a. Ahi
wayi hi ton du tre'a.
9 Na di misi ti yah har ba loh me
ni sarka na ndi u yib, ama bana loh
tre Rji na.
10 Naki me vu suron ni kpie ba
wawu'u sabo ni ndi bi wa ba hlaba
du baba me kpa ceto wa ahei ni mi
Kristi Yesu ni daraja u' tutrun.
11 Ikpei yi hi tre u' jajima, la “inde
ki kuque ni 'u', i'kita me ki sun ni' u'
la.
12 Inde ki vu susroun, kiyi mulki
ni 'u' la “inde ki tre di kina toh na,
iwawu me ni tre di wawu na toh ta
game na.

13 Inde kita ki na hei ni jaji na,
wawu hei ni jaji la wawu na iya tre
di wawu na toh tu ma na im.
14 Ta hla kpie bi yi ni bau' yarhan
ni ba ni shishi, Rji ni tu vie u yieu;
ana hei ni amfani na naki bi wa ba
si woh, ana bi na. iftift ikpie bi
didima baba Greek bi sen ba bla,
ifqa. yarhan ni ba ni shishi Bachi
ifqa *if*.
15 Ti iyakaci kokari me di jin tume
ye ni Rji na wa ba kpayeim niwu na
ndi 'u du wa ahei ni dalili u klu shan,
wa ani tsro ba tre gyegyer.
16 Na kpa yeim ni tre bi meme ma
wa ani jin kpie wa ana bina nikon
Rji.
17 Tre ba ani kagon na lilo tio miji.
Ni nimba Hymenaeus ba Filestus.
18 Wa ba yi' ba shishi da don tre
jaji. ba tre di tashem ni be'a a riga
da kle ye, ba du gbarju bi jaji grji she
me.
19 Naki zi chi koh Rji krie gbagban
don ahei ni hatimi “Bachi atoh bi wa
ba hi bima, ndi wa ani you de Bachi,
ka don kon meme'a.
20 Ni ko rigar, kpie ba hei ni mi,
ana kpie zinariya ba azurfa ni kagrji
na ni u kukro ba meme, bari he ni
daraja bari ba ni yah.
21 Inde di wa agla kpama rju ni mi
raishi aminci wa hi kpie u didima '
Ba chu zi kan wa ndi u koh ni ti du
ni 'u, naki bata tidu didima niu'
22 Ka kpie bi wa wu tatiba ni ze
me you ga, di hu adalci, bangaskiya
ni son ni sun si baba bi you de Bachi
ni mi dri u didima.
23 Na woh mie u bi ruru baba bi
wa bana toh kpe na. U toh di ba grji
senyeiu
24 Indi wa hi wu Bachi du na vie
na. naki sei ka ti didi ni ndi wawu,
wa ani ya tsro ni vu suron.
25 Ni mi tre didi ani tre bi wa basi
vie. naki ko irji ni du ba tuba da toh
janji.
26 Da chu tu ba rju nimi troko ibrji
don igran Bachi avu ba ni vie ji hi ni
mere Irji.

3

1 Naki bi ka toh nayi, ni vie u kle
kle'a, iton ni hei ni yah.
2 Indi ba son tu mba, da son klen,
data wur woh ni san, bi zu tu, bi mer
ndi, bi wa bana hu bati mba na biwa
bana grie na bi, shiji suron.
3 Biwa bana son ndi na, ba na son
sulhu na pipi dri, biti pren, biwa
bana vutu mba na bi vri vri suron,
biwa bana son kpe didi ma na.
4 Bi ri amana, bi sentu, bi zu tapa
gban, bi son kpie u migyeien ni Rji.
5 Ba hei ni kpan 'u' Rji aman bana
kpa yeim ni gbengblenlen ma na, na
hu irin ndi bi yi na.
6 Irin, ndi ba ki ba ji kpala dani hu
kon da vu ruru mba, du ba ni hu ba
da ti gugu, dani ti kpie wa suron ba
ni son.
7 irin mba biyi ba si kaya chachu
aman bana hei ni mre wa ba toh
hikima u jaji na.
8 Ni kon kima iyi ba Yannisu ba
Yambrisu ba krie ni Musa, baba bi
bla tre u che bana krie ni jaji na.
Bana ndi bi suron didi na, naki bana
krie ni jaji na naki ba toh ba bi che
migyen.
9 Bana hi ni ko shishi na ruru mba
ani tsro ni ra, ndi wawu ba toh, na
bi wa ba ti naki'a.
10 Naki ma biyi bi hu kpie wa mi
tsro yi'a, hali ni manufa jaji, ti yah
kpukpu me, nison, ni vu suron.
11 Ni tsanani, iya, ni kpie wa ba
same me ni atakiya, ni ikoniya mba
Listra, mi vu suron ni tsanani. ni mi
ba wawu. Bachi kpa me chuwo.
12 Biwa ba son sun ni koh Rji ni
Kristi Yesu ba sha tsanani.
13 Ndi bi brji baba bi gru di bata ti
meme chachuu data du bari joku.
14 Nakima wu ka krie ni kpie ni
kpie wa'u to di krji gbagban, u toh
indi wa a tsro u'a.
15 Tu ni vivre u toh kpi wa ba han
tre Rji wa ani ji u ni ceto ni kpa yeim
ni Kristi Yesu.
16 Duka tre biyi ba rji ni Rji ba bi
didima, wa ani koya da yar han, da
tsautas, kwabewa da foro ni mi si
suron.
17 Du indi u Rji ka zama indi didi
wa ani ti du didima.

4

1 Me fe u ton ni shishi Rji mba
Kristi Yesu wa ani bla tre ni bi vir
baba bi wa ba kwu ye'a, domin yema
nikohma.
2 Yo suron di hla tre'a ko iton hei,
ko ton na hei na, yar ghan, treba, no
ba mre ni vu suron ni tsro ba.
3 Hon niye wa indi bana vu suron
ni tre didi'a na sei de ba wa bi tsro
tre wa isuron ba ni kpayeim ni ba,
bi wa ba tre kpie wa itoh mba nifa
du ba woh ba.
4 Ba kam toh ba rji ni jaji, da hu ni
bubu wa bla cholonco.
5 Naki i'u wuka yo tu me ni bubu
ri, di vu suron ni yah, di tidu bi bla
tre rji, di ti du me wawu.
6 Nakima ziza'an basi zo'ome na
hadaya u' so itoh mu wa mi don
gbugblu'ati.
7 Me taku didima, di ta kle, di zi
jaji.
8 Ba zi inze u' bi kiklan susron
u'bla tre, ani ne ni chachu kima, ana
me ni kangrji muna, aman ni biwa
ba kpanyiem ni ye ma.
9 Sima gbagbala di yeni me, nati
jinkiri na.
10 Dimas kame don, dani son gbug-
bulu u zizan, da hi ni Tassaluniki,
Kariskia a hi ni Galatiyawa u Titus
ahi ni Dalmatiya.
11 Luka ni kangrji ma ahei nime,
mba Markus di jin tia ni kpame, don
ahei ni amfani mu ni bubu tindu.
12 Naki, me ton Tikikus hi ni Afisis.
13 Burgo wa mi don zi taru was ni
wo karbus, inde u ye, u ka ban jin ni
ben ba
14 Iskandari u' la'a ba gbaju a tsra
me yah kpukpome, du Bachi ni ha u
ni tu meme ndu ma.
15 Naki u me u ka mla ya tu me
niwu, don ana kpayeim ni tre mbua'
na.
16 Ni vie u mumla wa me kare
tumu, ba ndi wa akrie ni kogon mu,
ba kame don ni kangrji mu, du ba
na bla lahre mba sur ni ba wu na.
17 Naki Bachi ka krie ni me, da
ne gbegbenlen wa nime u tre ani
kagon, ndi ba, baka wo di ba kpame
chuwo ni yeiu chen.
18 Bachi ni kpame chuwo ni meme
du, nakima ani kpa me chuwo har hi
ni kohma ni shu, ni u kuma daraja
hini gbugbulu ni gbugbulu amin.
19 Chi ba Biriska mba Akila ni koh
Onisifurus.
20 Arastus a so ni Korintus, naki
me don Turufimus ni Militus ana hei
ni si kpa na.
21 Sima gbangbla di ye ri du su ti,
Afbulus ni chuu ni Budis, Ni Linus
ni Kalafidiya ni mir vayi wawu.
22 Bachi ka son ni ruhu me. Didi
ka hei ni yi.

Titus

1 Bulus Ivre koh Irji u toh du Yesu
Almasihu ni chuidi bi Irji ni toh
njanjaji.
2 Biyi ni ye suron ni drie u kakle
wa ice na hei ni mi Irjina wa a hlah
ni sen.
3 Ni ton kima a tsoro itere ma ni
to du ma wa mba ne dume dub mi
ti wayi ni tre Irji u kpata chuwo.
4 Hi ni Titus Ivren u njanji ni mi
kpayemebu isi suron u ndedema u
Irji iti Buachi bu Yesu.
5 Ni tu kima me kawu do ni karita
na kima u ka mla kpie ba ti ni ba wa
bana Shuna chu be nikon ni gbu'a
wawu'u na de me hla'u'a
6 Na ki du nikon du na he idi u
memeti na. Lilo du he ni iwa riri da
he ni imri be wo tre.
7 A naki nikon u tra Irji du hi u ya
tra ni ko ito rime du na ti kpi meme
na du na he idi u sohda hwa na, u
kpa bubu timeme da soh tuma.
8 Na kima ka he idi u kpa be tsiri
ni wo ha. ikpan ikpi dedema naki
du he idi. dedema. u mla kpi ti
ni klu sisiri Irji ni sonroma da he u
vutuma.
9 Du he u hla tre wa ba towu do'a
da na hla ice ni mina. Nakima a ni
ya gron bari da tsro ba dedeme u
mla ti.
10 Naki idi be sehtu ba hay gbugbu
be wa ba tre kukklu da ni guru idi ni
ce tutu be wa ba tre ade ba ye jia.
11 Abi du ba zuba mba bah itere
Irji kwansra da ni tsoro mba ikpi u
shan wa a na bi du ba tsoro ba na.
12 Iri ni mi ba a hi u toh gyegyere
a “ tere “keme ni glu ingle bi cei, be
memeti.
13 Itere a njanji mlati ni bawu ni
gbegble wa ba gburu ni mi njaji.
14 Na ka sroun me wo holocholo u
Yahudawa ni ibe mba wa mba kwab
njaaji Sarah.
15 Ye ni bi wa ba he tsratsra ko nge
ni mba a hi tsratsra. i be wa bana he
tsratsra na mba na he tsratsra na da
he ni njaji na.
16 Koge na he tsratsra na ni tu
isroun mba ni i meren mba a hi
hlotsu megi.

2

1 I wu u ka hla njaaji ilan.
2 Gbi bi ciche lila du mba hi he
vutu bey vu sunro be toh jaji ni mi
kpakyeme ni itere u Irji.
3 Na ki imba be niko be ka vutu bi
bana be tere totona du bana so ima
u tehuwa na.
4 Du ba tsoro imba be tsitsama
itere sunko wa balilo.
5 Du mba hi be mlaya mba komba
bata tee naki itere Irji a ni bi kerek-
ereme.
6 Na ki u ka hla imirize du mba
hey be sisuron.
7 Ko ni konrime u ka zeren
dedeme.
8 Hla tere be dedema. bewa bana
toh itere Irji na Ishan ka temba.
9 I miri ko mba wo tere ni tei
komba ni mi kogeh mba na sunyu
ni mbana.
10 Du ba na tee yibi na. Mba ka ji
kpakyeme U Irji gbahgbah me.
11 U imiri Irji ba toh didima
wawumba.
12 Ani hla du keh ka memetee u
gbu gblu tagah.
13 Keh ta zere di ta gbey tee lulu ni
ze sunro u ye ivere Irji tee bu.
14 Yesu a kpa hla tere u bu ni gbu
gblu da ikheu ubu wawu. na ki khi
ka hu hla terema.
15 U ka tere ni gbe gble de tshoro
ba jaji ndah na kpa u tsirina.

3

1 Ba de ya bi wa ba bahtu mba nu
beh chua mba wo tere mba.
2 U ka llah ni bawu du mba na
mere idi na mba kana sen iyu ni id-
ina. du mba zo mba ni mi sisunron.
3 Na kima khi na sun ni buh na khi
na kpakyeme ni kpabuna.
4 Ni toh kima Irji a ji ikpan shishi
ye.
5 Ana hei ni tu indu dedema wa
khi ti na. irji a glata ni iyi Yesu
6 irji a nuta Ibrji Tsra tsra gbugbuu
ni tu Yesu. Wa a ye kpata chuwoa.
7 A teenaki du khi sun kasaisai ni
seisei.

8 I wayi a hi ton du jaji. Mei sun
du tere tere ki bei wa ba kpa Irji teh
u jaji mba zere zere u dedema.
9 U ka domeh ni seh yun u kukulu.
ni mbala gye gyere. U sun yun ni tu
ibeh U Irji. Ikpi mba ki mba na no
ta ipkina.
10 Kahme ni idi wa ani chah mba
wa ana son tsrei tsrei niyi na.
11 Bika toh nji kima ana zren tsrei
tsrei na.
12 Uwa me ton Artemas ka Ty-
chikus ni wu, ndu ye gbagbla ni me
ni Nicopolis ndu su son ni men.
13 U tru Zinas gbagbla, wa a to
mlazren ni Appolos ni kon wa ba he
ni
14 A bi duu ijinbu idi bu khi yah
de te kpi dedema da yibi ulu'a ani
ye gba gbla du mba na sun hlegana.
15 Bei wa'a ba hey ni mei mba
chiu. chi bei wa'a mba kpakyeme ni
ta ni mi itere u jaji. zeze i irji du sun
ni yi wa wuu.

Filimo

1 Pol, indji u tie ndu Kristi Yesu, ba-
mba vayi ma Timoti hi ni Filimon,
ikpan mbu ni ikpan tie ndu mbu,
2 nda hi ni Afia vayi mbu vrenwa,
nda hi ni Akipus ikpan u taku mbu,
nda hi ni Chochi wa bi rii ni koh mbi.
3 Dun Aliheri he ni yi ni sie rji ni
Irji, Itti mbu ni Bachi Yesu Kristi.
4 Mi zie bre Irji mu. Mi yo yi ni mi
bre mu chachu.
5 Mi woh ye nitu son mba yo'shi ni
Irji wa bi he niwu nimi Bachi Yesu
mba ni wawu bi hu Irji.
6 Mi bre nitu zohn tu-mbi u yo'shi
nitu Irji dun vu-kri nitu toh ba kpie
bi ndindima wa ahe ni mbu nimi
Kristi.
7 U mi ngyri banbran ni vu-suron
nitu son kpa mbi, nitu suron bi wa
ba hu Irji ba he ngelelen me ni tie
me, vayi.
8 Nika, mi he ni gbengblen suron
nimi Kristi wa mi ndi dun wu tie kpe
wa-abi dun tie,
9 u mi k'ma bre-wu nitu son u Irji -
Ime, Pol, chiche ndji, u zizan mi ndji
na ba tro me ni Kristi Yesu.
10 Mi miye u, ivre mu Onisimu,
ime mi tima ni brusuna.
11 Ana kpa tie meme niwu, ama
zizan ahi vren ndindima niwu u ni
me ngame.
12 Mi tru'u dun kma ye niwu, a
vren u suron mu.
13 Mi na son ndi mini kawu zi ni
me, don dun tie nimu ndu u'mbi, ka
mi ri he ni loh nitu itre Irji.
14 Mina son ndi mi tie-kpe hama ni
kpa nyime me na. Mina son ndi dun
tie ume wa ndi a bi'a dun he nitu
gbigbi na u ka he ndi wu tie rji nimi
suron ndindima.
15 U a rjuto ahi nitu wayi mba ba
chu-u rju rji niwu ni vi tsaa ntoh,
nitu ani la kma ye nda he niwu ni
wawu ntoh.
16 Ana la tie grahn ngana, ani tie
bi zan tie u grahn, immri vayi bi son
suron mu. Ahi ndji ndindima nda ri
nimi suron mu zan, u gra ma niyi
ngame, nimi ikpa yi ni nimi Bachi.
17 U toh bi kpa me nji na ikpan tie
ndu niyi, kpa-u ngame na wa bi kpa
me.
18 To a tie-kpe wa isuron mbi na
banwu na u nda kpa ihla ni yi, ko
ani hi nge a kpa, bla yo ni tu mu.
19 Ime Pol, mi nha ni'wwo mu: mi
hahn yi. Ana ndi bi kma tie ihla
ni'wwo mu na.
20 Eih, vayi, tie nimu wayi nimi
Bachi; kpa suron mu ku-si nimi
Kristi.
21 Gbengble suron nitu wo-ttre
mbi, misi nha ye niyi. Mi toh ndi
bi tie bran zan ikpe wa mi meyi me.
22 Nimi ntoh ki, bika mlah mitra u
bitsri tie ni mi, don mi si yo'shi ndi
nitu ibre mbi, ba nji me kma ye ni
yi.
23 Epafras, ikpan mu u tie ndu
nimi Kristi Yesu, a-ndi dun mi chi yi.
24 U Markus, Aristachus, Demas, u
mba Luka, ba kpukpan tie ndu mu.
25 Dun Liheri u Bachi Mbu Yesu
Kristi hu ni suron mbi. Amin

Hebrews

1 nisehn irji atre niba titimbu nikohn kanka ninyu anabawa
2 nintohn uklekleyi atrenita nibubuh urema iwandi ayou ndusoninyu kongye iwandi nituma ati gbunglua
3 wawuii hikpawandi ahe imbarji jiji arzy zatima anji kongye ninmyi ngbenglen ilatrema niwandi ayemla latrembutia nakaba kakuson niwokrli utimbu iwandi aheni kongyea ni shulu
4 nitukima aheni gbengle nitu mataikuba yanda kpewandi indema iwandi asoninyu aheni gbenglen gbugbamu niumba
5 nitoki ahinyga nimyi malaikurji iwandi atabatrendi uhi vremu iuwa mba mihi tini wuu? ngarli mia hitiniuu wawumeni he vuvrenime?
6 ngarli niwa ndi irji anji iwandi ansoninyua yenin gbunglua alatrendi mailakurji ba mpembau dubaku kyumbarju niu
7 nitu malaiku ba trendiani iyakababatibrzi bitretrema bahi ilebelu
8 nitu vrea a tre kpauchima iwu irji iwandi anaheni we ukena kpala uchume ahi kpala urju tsratrame unjanji
9 nyemebdu ndu wandi ahindidima a kamendu iwandi usoah nituki ahirji wato irji me gbanye ukinklasro niwu za iwandi uyandi ahidindima umeah
10 nzi tuntur mu ahi bachi iwuyi uti gbunglua ishulu meahindu uwomeyi
11 bawatumba hama amawu unaheni klena baye che na kpi usrukpa
12 uchibiba na nganjakon ukasi kla ama iwu uhe una kasrana kase kase iseme bana klena
13 ama ahinyga ni myi malaiku rjiba atatrendi kuson niwo korh mu uni myi indzi ukrjzume aheninzame?
14 ashe ana malaikuba duka ba birjina biandi irji nitobandu douba tini bandi kunbra ni sonsi?

2

1 tuuda ahetokima abinidu kimlaya zrime nitu ikpibiwandi kisiwoa donkinati rruua bakasu nita wuu
2 idan itre iwandi batre ninyu malaikuyi a litre jiji natikpe iwandi batre ndi nduna tiuana yakpatsri kpa iya megyen
3 nitu kima ki gbujbu idan ki kambu ni ceto rligrama? ahi timbu niyuma mba afara hlau biandi ba wuua babayi balanji mlaye hla ni tawu
4 urji nituma aye hugon ma ni alama bari alajibai imba mu ajizai ni kanka nakuma ito ubirji dindi nin kanka iwandi iwandi aga yandakpe iwandi ayama
5 anahimalakurji iwandi ati gbunglui ndubaye iwandi kisi tretuma
6 undiori ka hug on nibuburindi inzjimehin gye iwandi u rimrema? ni vrenzji me iwandi utrendi uyaba?
7 utizji time nitu malaiku unuba braya ni daukaka nikpibiandi utibaa
8 loba nituikpi bia ndi utiba mpenpeme ndu kongendu heni wonwu nikuma woma domi irji ka kougye doniwoma ana ka kongye zinkana har zizaa kinato asiti kpiba wawu u rlina
9 amakito iri ni mui vin tohn ahifyime ni malaikuba ahi yesu ba chbi ni daukaka ni girma nitu iyawandi atoa ninkoh ukyumaa iwayi aheni nkoh ndindi urji ivreji ayekyu nitu konygah
10 idan ahetokima abi ndu rji iwandi kongye barzji niwu nahi uma ngarli anji mirli gbugbwu ye niduba fe daukaka nidu ba kpanyu gbujbu ninkoh iya iwandi atoa
11 ni iwandi a niti tsatrame ni iwandi ati tsratrs mumlauba hi riri nitu kima mba ana klu shani yoba ndi mirli vayi na
12 atrendi mi dbu nde me ni mirli vayimu ru myi tsutsu shutubima migbrendemesan ni se
13 har ye luwa andi miyo isromu ni wa wu i ngarli ingyemi heyi ime ni mirli iwand irji nebaa

14 niwandi imrli rji bahi inma imba nta vrerji abahyu ma yatoki nibubu kyua ahmah inzji ukyua wato ibzji
15 ala jbu biandi tuniwandi bungizji ba bana brab nitu sisri kwu
16 ugarli auali malaiku mba asizobana aa bahi igrzji Ibrahin mba asizoba
17 tuuda ahetokii abi nindu hena vayima nikoba wawuu nin wawuyi ngarli nilahi ninkomba uhurji ngarli ani sruyi ukarzji ni wruhlegan nindyi
18 tunda yesu nitututuma atiya ngarli bala tsrauya nitukima audi wawu ni zo biandi batsaraba

3

1 nitu toki imrli vayi be tsratra kpukpah bi yohni samariya rilmre nitu vrerji wawu imbah kikle priest u tsatrambu
2 ahindyi iwandi irji nyeme niwaua iwandi achwu yandakpe andi musa anandzji nitrerjia
3 wawu vrerji rhgrama iwandi azau musa indzji iwandi ameko ase kwukwu za koa nituma
4 do kowaniko ahem ndzjima indji iwandi amekongyea ahirji
5 Musa aua indzji dindi iwandi atatindu nitre rrji atahugonitu nitu kpe iwandi basonatre ni koshishia
6 ama almashiu ahivre umulki nitra rji kitayi kimiyitrama idan kinji mreyema ni myi sronbu
7 arzuto ndi tokima ibizji tsatraatre luwa indi worhlama
8 nati gbengle sronbi yandakpea ndi imrli isra ila bati ni myi wanyu ni nto ustra ni miji
9 nintoh kima ba titimbibata wanyu ninkohn u trame baya ise isenza basi tondumu
10 nitukima miyi nimyi sron mu nitu kpewandi batre ni wuaa umitrendi baeigakhi kpanba nimyi sronbaye banala tonkomun gana
11 nitukima migbrerji niyinfumu bana rini myi wyumuna
12 yazrime imirli vayi nanduba wluncle ni memesrohn iwandi anabi naa a tsatrambi iwandi irjiuvrli kbau kasra
13 mumako toki bika nwron kpanbi kowanevi idan kitovikima ndurimbinduna nduua kuri nitu gyru yalrenbuna
14 kirga kbatumbu nu yesu kristi idan kikukirli ngangba niyo sronbu turji ni mumla he klekle
15 hitu iwayimba bahlandi iuwa idan breohlama ha kpahlega nimyi sronbi na ivi u isimbaba
16 ihibagha mba bawolahn na kamaba na tsi babiwandi musa anjiba rji masar?
17 ihiba nghauba irji atinfumba har ise senza? ana biandi balatreuna ahibiandi ba vralcbonba hlega nimyiji ahi bangyai
18 irji trendi bana kuson ni wuna? ana hi biandi bakamba niwo trema na?
19 kiya mla ya ba rinimyi sima bana latrena

4

1 nitukima ki mla rli mre ncheme nidu ndu rombi nikon koshishi ndi you ngyu ni tawu urjia
2 uhkiowo dbu trendindima yandaa yanda kpewandi ba hla ni bawua ama tondu mua ana tindu nibiwandi bawou na kambani nyeme niwuana
3 aikita biwandi kitondi kitayi kiri nimyi kusia yandakpewandi atre aimishirji ni myinfumu bana ri ni myi kusimuyina atreromba tundame arliga ti rjini mumla ngbunglu
4 atintrame ni buburi nimyi vi utamgbah irji akusi mimyiviutangbah nitu indu iwandi atia
5 nalatrendi bana rini bubuu kusimuna
6 nitutokima adon nibrarinduba rini husiia iwandi irji hra nibawunduba rimyia ingarli turzii mu israilawa gbubgwu biwandi bawo tundudindi mayi nitu kusimaa bana rimyimana doubakamba ni wotrema
7 irji alaziviri iwandi bala toa luwa aziviyi na tre ni dauda ruzji

ni tuturu mu iwandi bana hlawua
luwa idandiwohkama nakpa sron-
mbi time me nayi
8 idan joshua anduba kusi irji me
ani nala treniviringana
9 nitukima iri hra bub ujusonsi ni
chachu sati nidyima
10 indiwandi irinimyi kusia irji ni
tutuma me akuson nitu induma ni
tandakpewandi irjiatini umaa
11 sabani kima kiti shishi nikiri
nikusimua dondu kouyga duna hla
bibi hamanutuwa wandi batia
12 itrerjia aheni sisreh ani rli zah
injingha harli bi rlima anivuyaba hi
myi sroni bzi anirla rinimyi hurdu
anito mye tmre usroh nikpeiwandi
ani yatiua
13 kongye iwande batiu ba irii-
wandi irji nato naa saidai kongye-
heni kizirji niwu ngarhi ahoni kirziji
nishima iwandikonngga ni bla tuma
nishishima
14 lahuniiwandi tunda kihe nimyi
bi hlah trerji biwandi vuybanitrarji
yesu ivreirji kinji tre irjibu ngbang-
bah
15 do kinaheni binikonitrarjina
bana he ni losro nimyi jbukpanbu
mumakon kehenijiri iwandi aheni
nkonbaa ndi batrau tounbua saide
bauatou nilatrena
16 kiyenitra dindi ndu isronbu
nduna jokwuna dudidiba wruhle
nidukife kpendindi iwandi anizota
nintohwandi kin nyemea

5

1 binikohn ni myi ndurji ihewuy-
imba achuwu niymi dndyi inzji ni-
tukima wawuyi anjindzi nitu trerji
iwandi anikanu megye ni suruyi
iwandi aam wruh latre hlega
2 ani to tre ni biandi bana to ir-
jimegyeana ni biwandi bagyurubaa
wawu nitutuma ahindzi u sankohu
3 nitu tomba ahindu sruyi ana nitu
wuruhlatrenji hlega megyema nitu
wruhlega utuma ngame
4 idiori naiyajituma him kpanchi
rligra yina saidai orji kima yowu
tokima yanda kpowandi ba yoh
haruna
5 tokima me almsihu anahi
wawuyi chutuma na ninkoh nimyi
treirjiana a hi iwayimba you
natremwu iwuyi uhi vovreh ime
mihi timba niwu
6 yanda kpewandinibuburi alatre
ndi uhinikhon ni myi hurji ban toh
uklema kwatancin malkisadak
7 Almashiu iutohn usoman nin
gbuuglua atre nirji nitu bre nilanka
niyi gbangbama har ni mashishi to
iwayi iwandi aheni gbengle uchurju
nimyi kwua indji ba wou yauda
iwandi alina kbatuma mua
8 koda ike ahi vuvre awa toh
ninkohn dhi iwandi atoah
9 ahenin kohn uklekle mumla
iwandi ana klena jbu biwandi bana
kpa trina
10 irji atta youndi kikle ninkohn
bitindurji nitu vito malkisadak
11 kiheni kpe gbugbwu iwandi ki
tre nitu nrerji ani heni ya hla ni
kpranbi turji ni mumla ma
12 kodayake zizaa abinidu kbati bi
tsroh duk tokima me ashe bina za
ndudiori hla tsroyi umu mlah nitr-
erji na? har akbatiwandi baye nuyi
imasisan nibirli iwandi asekpanaa?
13 idan ahe tukima duiwandi ima-
sisan mba hi birli ma ana sekpa
nilrerjina ahe na vikpra vuvreh
14 birli usekpa heu binkohn
biwandi ikpramba vulua luwani
kowani vih don nindi baga ti dindi
ni ti meme

6

1 nitu kima ki don tre u mumla
u kristi ndi zren hi ko shishi mla u
yindin ku na la kma hi ni tu kpatre
rjia mbu u mumla wa bana gigla
ndu mbani kponji ni mi rji
2 nda na tsro u mumla nitu bat-
sima ka ba wo kasa tashme u wa ba
khwua ni tron u kakle
3 kie tie wayi ni kpanyeme rji
4 ahi kpye u dii ndu biwa bana toh
kpan nda la roo u shulu too wa ba
kpa isan mba u rji tsratsra
5 nda latre ndindi u rji toh ni
ngbengblen u nton uyea
6 u nda ye joku ana tie tu ndu ba
nji baye ni nkon rji ngana

7 u meme wa ani so malu wa ani
ku nitu nitu nda ni ndu ba kpyi ba
ndi ni bi ron baa rju ni bawu irji ni
tu lulu niwu
8 u kpyi bi rju ba hi he ngban me
ni tie nyu u kle ma ahi gon lu
9 niwa kie hla towa anita niyumbi
biyi wa kie sona kie toh ndi bi tu
kpyi bi kpon bi utre gbujbu
10 u rji na wo ani tie meme na
wani kama ni yu ndu mbi wa bi toh
tie ndu ni bi tsratsra ba wa bi tie ye
luwa me
11 kie yo scon ni ndu yiyri mbi wu
ndu tsro yo sron mbi hi kle nton a
ni ndu yo sron bi ndu hi ngbangban
12 ahe tokima ni ndu yi na tie
sanko na ndi huza u waa nii nkon
kponji ni vugble ba kpa yo nyu mba
13 wa irji a yo nyu ni ibrahim nitu
wa indjiori n a zanwu wa ani shrji
niwu a na waa shirji nituma
14 a tre njanjimu nitie lulu niwu
ndi ni nno bahbu gbugbuwu
15 nakima Ibrahim waa yogble nda
gben aye kpa yo nyu ma
16 cucu indji ba shirji ni kpye wa a
zan bari u shirji hi kpye wa ani zon
tre wa ba hla
17 niwa rji a son tsro nglelelemye
ni bi son nyu ma wa ayo nyu bawu
a ni tu kpye zizi wa rji tie u bana
kasran na
18 a tie wa nitu kpyi ha wa bana
kasran na bi tsro ndi irji nita bre tice
u kita wa ki tsutsu kafe wrji u rii kie
sen ngble ndi nji yo sron mbu wa asi
gben taa
19 kie he ni yo soron nawaa ahe
too rai wa ba klia nda njaryi wa
kimayi ni rihi nimi kogon plia
20 waa ani tumbu yi yesu a guci
rihi niyu wa akatie injii firist u kakle
naa malkisadak

7

1 iwayi hi malkisadak ichu salem
irji ukon gye iwandi astra ni ibrahim
arji ni bubu taku baba ichu bari
nikima ati lulu yoniwu
2 ibrahim a nuh toh nitu vukpin-
trame a fea indema hi malkisadak
itutre kima andi ichu dindi tokima
ichu salem tutre ki ahi ichu kau u
chuwo
3 ana he ni itina ana heni yina
anaheni gyirzina anaheni mumla
zrena a heni kle nrli na wawu ahi
chu ukase kase wwu he to vrerji
4 ziza a tob minko iwandi idji yi
aheni wua iti utiti mbu ibrahim anu
ri nimyi iwlou ni kpi iwandi aka fe
umegye uma ni bubu taku uma
5 ngarli igirji iawi iwandi ba
kpa ndu biti ndu trairji bahe nitre
iwandi arji ni bubuu blatrerija andi
dubakpa iri ni myi iwloa niwondji
wato niwo imrli vayimba isra lawa
koda ike bahem gyizji Ibrahim me
6 wawu malkisadak ana he ni gyrji
lawi na akpa iri ni myi iwolu niwo
Ibrahim nati lulu yoniwu wawu
iwandi aheni youyua
7 ana gbra sromana tsitsa mba ni
kpa lulu niwo iwandi ahinikon ni wa
8 iwayi hi trendji biwandi bakpa
iri nimyi wlon niviri uloba kwu ama
ni kauli ri indji iwandi akpa iri ni
myi wlon mbubu ibrahim andi ba
vrinka har ye luwa
9 ngarli nitu tre lawi indji iwandi
ani kpari ni myi wloa ndu wawu me
nu ibrahim zaka
10 lawi ahe myi biwandi tsatson
ibrahim ninton iwandi malkisadak
aye kbu tu ni ibrahim
11 zizaa ani bi mudu kiwa kle ni
myi firistanci bi iwaiyawa to ina bi
iwandi firist aye nitu kpe uti otli
biwu malkisadak bana tre nitu kpi
uti Haruna na?
12 kongya ninton iwandi ba vuba
ba sru ni kanka tokima me ibla tre
ni he ni kanka
13 indji iwandi batretre biyi ni-
tuma a hidji uwgburunka iwandi id-
iori na taba kukurlini koshshi trarji
14 iwayi heni kirji ji itumbu irji ni
myi igrji yaluza nigrji iwandi musa
na taba yoba nitu tre firistoci bana
15 ikpewandi kizitrea aheni kirji
ndi idan frist ri aba shishi malk-
isadak
16 iwandi hi frist sisama anahi frist
iwandi a wlude nitu andi ka ida
ugrji mirli adamu a na aheni myi
frist biwandi bana shabrjiana

17 don ban nygan ni myi mbe rji
nituma iwu uhi priest ukase kase
nitu iti malkisadak
18 doka ufari ba kauzi ni kosari
don ahi sanko iwandi ana bina
19 domi tro na kamaita kperina
ama kpen yosron dindi mko shishi
iwandi nituma ki fenkon uhu trairji
20 iwayi iyosron ndidima anadi
se shirjina don firisloci bimu bana
shirjina
21 ama irji a shirji ni yesu ndi
bachi a shirji ana kadona uhi ninko
kase kase
22 nibubu kima yesu anu kpan
yeme na la sekpah
23 ngarli ikwu azu firistociba nitin
har kase kase iwayimba sa fristochi
gbugbwu iri ni kogwori
24 ahelokima yesu heni sisre kase
kase indu ma utreji bana srahuna
sam
25 nitu tukima aheni ngblegle u
gbujbu iwandi ahe hwuye hwuye
nirji ni u me ngarli don ahe ni sisre
asi briirji nitu mba
26 nitu iri bikima nikhon ni myi
bi tindu ni korji wawuyi bini ta ana
he ni latrena uka ti meme tsatrama
iwandi aheni hrah uimyi bii latre
ahe ni shushuluwa wuu
27 ana hem gbujbuna na binkohn
nindu rji ba iwandi ba sruyi nivi nivi
ni mumla ma ahi mtu latre utu mba
kimba ngarli nitutatre ndji wawuu
ama vrerji ati tombaimkpu ri megye
ana youygah niko nygah ni yanda
kpe wandi akba tuma nya
28 nitu blatre iwandi indji biwandi
ba gazawa nikohn firistoci ama itre
shirji iwandi ayeni kokwon blatre
anu iwandi wawuyi nison kase kase

8

1 zizaa iwidji iwandi kisitrea ke-
heni kikle indji utso iwandi ka ku-
son niwo korli utimbu iwandi aheni
kongye na heni shulua
2 wawu me hi grahmba ni bubu
tsratra kima itra ubrerji iwandi
anah indji mba mauti na
3 mpempe mbawu binikoh nimyi
bitindu nikorjia banu bwu womba
u i ri ni myi wlon mba usruyi nitu
tokima abi nduba fe kpeu sruyi
4 inda bani tre almasihu aui riheni
gbubghu anina tindu trona kofyime
5 don bi sruyi bake ni bla tre
ba blatre irji to iki iwandi baheni
wyu ushulu na yauda kpewa ndi idji
angworo musa ni wandi ason tomba
irji tre ti kongye ni nitu tibu bin din
di iwandi batso nitu titaa
6 to ziza ah indurji iwand al-
masihu akpaa aza unba mpempe
me domi wawuyi akukirli gbangbah
ni touyu ubiwo iwandi kakpanyuma
nitu youyu
7 do idan youyu umumla naheni
latre na anabindu la younyuuharli
ngana
8 dama irji ana vundji ni latre
natrendi mila yonyu isamah ni ko
israilawa niko yahuza
9 ana towandi miti niba titimbana
aheto iwandi minjiba nwo har ni rju
niba ni meme u masar bana hini
koshishi ninyoyuana ime miye kaba
hlega bachi tretoki
10 iwayi yi hinyu iwandi miyoh ndi
mitu nikoh israila nikogou ivi bi i
bach wa tokima minidu bla tre mu
ndu he ni nyu mba nihla ngya ni myi
ni myi sron mba imeyi mila hi irjini
bau baba bakala hi idjimu
11 bana tsro ikpah usoh ni mirli-
vayi mba ndi bi toh bachi nikima ba-
touchurji ni tsitsa kmali ni ninkohn
12 mila tsroba isitu nitu memekpi
biawa ndi batiua minala rli mre ni
tatre
13 mba ngana ba iya tre ndi ikpe
isahma nitu yonyu umu mla ani
kbati chichema nitu iway ngarli alah
trendi chiche siwankoh uh kado

9

1 to koda yonyu umumla aheni
bubu u bre rji ni kpi biwandi bati
ni bre rji vu gbunglua
2 don ni yi myi alfarwa meaheni
bubu ubre rji iwandi ba mlautia
myikoh iwandi aheni korah ba you
ndi tsratra myiko ni bubu kima ilu
bari bahe ni myimatebur ni srogbah
baheni myima

3 baya mgbanjanklon uha myikori
lahemba iwandi ba you ndi bubu
iwandi ahi tsratsra meh la zah
4 aheni bagadin ukpanwluwlme
iwandi akwati uyon yu iwandi ba
kau wa wuu ni zinuria nimyima
nygamatsu u sha wluwlume iwandi
manna heni myima ni kpal Haruna
iwandi agbroh ni alo tita u yon yu
5 ni shu akwati u yonyu ikpi
gbublu kerubobi biu dindi ma
iwandi bahe ni myi iwandi bakatu
ni ndji u jinkar iwandi zizaa kina ya
tretre kpe nitumba myiko m nyiko
6 ni wandi ba shrliya ni ka bimbaa
bin ninkoh ni u treiji bari ni myiko
kima ukorah nitu nitu nasi tindu
brerji mba
7 ama ni myi ninkobaa kanklema
mbari ri ni myitra uuharli ikpu ni
se ningbengle ani hi yi u sru yi ugya
don tuma ngarli nitu latrerji iwandi
bati niwandi bagadi aua herina
8 ibzji utsratsraa asi tsro ndi bana
tsron kohn ulu nibubu iwandiazahn
tsratsra tunde alfarwa iy mumla a
heni zande
9 iwayi he kpeshe me utu intohn
uzizaa ninu kpi ni sru yi iwandi ba
nua bana ya kpanyu lamiri undji
wandi ani bla trerjia na
10 birli urli ni ima uso bahe biandi
baziba ni iro ni yose nin kanka
biyi ba tikpanba bah iwandi ba zini
kpanba iwandi batariwu unjanjima
na gbeh sai balaye ti iri samah
11 Almasihu aye ninyu kikle indji
ublatrerji u bi ti kpindidima bi-
wandi ba ye ni wzi u alarwa rligraa
iwandi aklea jiji tsratsra iwandi
anahi wo ndji ba me ena iwandi
anahi wugbunglu i mba ba tiwu na
12 ahi u yi utabana ni mirli
laudona ama Almasihu ari ni yi mah
alari ninko u tsratsrama inkpu riri
megye doudu konyga mpempeme
ndu kpa soni sisre ukase kase
13 to idan ahi yi ntaba ni u kik-
leh lando ni kpuntohn mirli lando
nitu big ndi ba tsratra mba timeme
ani nglabatsratsrame ni kpamba
mpiempieme
14 iyih Almaihu iwandi ibrji
ukakle akatu ma nu na kwu iwandi
aua hemi aibina ni shishirji iwandi
ani ngla mrenbu ni meme ti dondi
dukih bre rdji u sisrea?
15 nitu kpe ii Almasihu hi gbublu
u yonyu sisah iwayi arliga hetokima
bati iwandi u kpa chuwo ni biwandi
bahen chi che yonyu iwandi banu
nitu latremba nitu biwandi nindu ba
ye kpa yonyu ni samba uka kle a
16 ida widrji wandi inyeme hea in-
dji ukwu iwandi atiu ani nyibe kwu
iwandi ahe ni bubu uson nishua
17 gama ni wandi bati kwua mbah
batin du wasiya ama aua heni ndu
ni wirji wandi indji iwandi a anyga
du heni sisrena
18 bi na nyeme ni yonyu umumla
na saidai ndi sai ba sruyi
19 musa ana chu tre ni myi bla
shuti ni ton ndji naye bayo imirli
lando ni mrli ntba na timah ni ng-
banjaklon sambah ni ilan kunkrou
nfon ma a vraba hlega nitu ndji ni
imbe iwandi biwandi bahe ni tre ni
tumba
20 ni wa yi i aye trendi iwayi i hi yi
u yonyu iwandi idji aye nuyi ni tre
nitu maa
21 tokima ngarli ala hi yi nitu
myikoo nikpi iwandi bahem myi
mba nikpi iwandi batin ka ni bi
tindu ni myi trarji niwua
22 ngarli nitu bla tre bito kongye
ahi ni yi mba bati tsratsra niwu idua
sruyi na he na wru latre ngame na
he na
23 nitu kima ani hi tilas ikp biyi
batsro ikpi biwandi bahe ni myi
shlululua iwandi nahi tsratsra mea
ba kanu nitu sruiyi ikpi bahe ni
shulu dole bati ba tsratra me na
sruyi dindi ni ba wu
24 Amasihu ns rini myi bubu
iwandi abi zah tsratsra iwandi bati
ni woaa iwandi ahi srasra yi megye
nahi ikpe iwandi ahin njanjiuna ini
ahe tokima ari myi shu ni tuma
tokima ahi ni koshishirji ni tumbuh
25 ana hini bubu tsro tuma imkpu
gbugbwu ni yanda kpe wandi firist u
alfraw ata tiana iwandi ani ri bubu

wa ndi ahi tsratsra me ise ni se ni yi
nuama ri
26 to ahe tokima yi anita toya nitu
nitu rji ni mumla uti gbunglu ni
bubu ukba tu ma nu
27 yan dakpewa ndi batizi ni kowa-
nendji inkpu ri megye kogon kima
sai bala tre
28 ahetokima almasihu iwandi ba
kbau nu inkpuriri megyea nindu
bah latre ndji gbubwu ani kba la ye
imkpu uhari anahi nitu wru latre
hlega na ani ye ni tu biwandi bak-
isigbe iye ma ni vu sroh

10

1 bla tre hi wyu mu nitu dindi
kpi biwandi basiyea ana hi buburi
nikpa kpi bina biwandi ba chi bi
ye hwehwe nirji bana iyati wyere
wyere ni tunyu iwandi bitudu trarji
batanji ye ise niseana
2 in ana he tokima na base kika
kasruyi chuwo ba? nitu irli bikima
da bani na ti tsratsran nkpu rime
megye da bitretrerji bani na to
ahingye hilatre na
3 ama sriyi yi ba shle latre ise ni se
4 tuuda a he tokima ana bi nindu
iyi kikle tando imba intbaa ndu ba
wru latre hlega na
5 ni yanda kpewandi aye ni n
gblungbu atrendi ana hi ni kpi
megye mba bi tintama na in ani he
toki ma mla kpa tini mu mi sru yia
6 una ngyri nitu nu megye ni sruyi
ugotua nitu latrenbu
7 umilatre ndi yamba lugye miye
tikpe iwandi isro me soa yauda kpe
wandi batre nitu mua
8 ni mumla atrendi sruyi na hana
ni nu megye ni sruyi iwandi ba
gonlua nitu latre mba ukpanyeme
na una siji kinkla sro mba na bii
abayi bahu sruyi iwandi banuni bla-
tre
9 intoh kima a latrendi ingye
miyeni bubu tikpewa ndi usoah aka
tin ka umumla kasranason tin kah
uharha
10 ni tinkah uharli ba kbata zi nirji
nitu nkoh ma ninkoh usniyi ukpa
yesu Almasihu iwruri ni mbruma
11 tokima firistoci ba mpempe-
bawu bakutakrli kowanivi dona tin-
kahn nirji kowani ani nu sruyi irli
ri ko da ahetokima bana taba wru
latre hlega na
12 ni nko ringarli Almasihu a sru
yi inkpu riri megye nitu latre ukase
akusohn ni wo korli urji
13 asigbeh nindu buwandi bayo
ni ko shishi nduba ka ti mirlin ze
iwandi ba he ni sawayema
14 ni bubu u sruyi iri akpanyu har
kase ni biwadi ba kma tunba nurji
15 ngarli ibzi tsratra trota ikpe u
mumlua na trendi
16 iwayi hi youyu iwandi mi
tinibawu ni vibii inji bachinbu
misru tre bisekpama ni myi sronba
mungyabanimyi imrenba
17 minala rli mre latrenba ni jok-
wumbana
18 zizaa iwirji iwandi ba fe wruh-
lega nitu ikpi bii suryi kperi nitu
latre nala hen gana
19 mikima imrli vayi isronbu na
jokwun niwandi ki hi ri ni bubu
tsratsra dindima nitu iyi vrerjiana
20 i waii hinkohn saamah dindima
iwandi abwu nitarou ni wrji labule
iwandi ahini bubu kpama
21 do kihem kikle idji utindu
ntrarji ahe ni trarji
22 ki chbiye ni sronbu dindi ni
bagadi dindima ni myin njanji ni
sronbu iwandi ahi tsratsram nimyi
meme mre nikuma ki glakpanbu ni
ma dindima
23 kinji ngbanagba nitu njaji tre
uyo sroubu nindu nglen bu na
kwuna nitu kima irji wandi ayonyu
ahirji ukpan yeme
24 ki ma ya zrii me ni nyeme
nikpanbu nitu tikpe dindima
25 kina ka chbi te hwyere ni
kpambu chuwona yaudakpe wandi
yauda kpewa ndi bari bati nitu kima
ki nwron kpanbu kwani vi yauda
kpewandi bisi to chibiye irji hwe-
hwre
26 tunda ahetokima kita ti klatre
un nanyea idan ki rliga ka to njaji
tre sru yi bikima latre na hena
27 idan ani tokima kikle jokwu

usron unu sisri hukuuchi ni wlu u
hwu iwandi ana rli klenaa biwandi
ba kamba nirjia
28 indji iwandi akani wo tre musa
ani kwu ba tausaye nitu higon ikpe
harli kokwa itra
29 ahi iribi hukunchi rimemba ibi
ni biwandi ba kpa irji tsri a ahi
biwandi ba kba iyi uyonyu nanda
auahi tsratsra na iwandi ninkoh yii
ba hrau zi urji biwandi ti ibirzi
dindia dia
30 kito indji iwandi atrendi nudih
hi uma rjuhla nitu kima ngurli
ubangiji ni blatre ni ndji ma
31 ahi kpe usisriu udu kijokwo
niwo irji iwandi aheni sisrea
32 ama rlimre ni vi biwandi hini
kogoa ni wandi ikpah niwandi bi
gbre ni ya rligrama
33 banu yi sha ni myindjimu ni myi
nza ni mrliye bila si brewo irli bi iya
iwandi bari bahemi myi ma
34 do biwandi bahi ni kurkuku
ba loyi srohu ni kinklan srohn
bi nyeben ni sra kpa dukiya mbi
iwandi batiu bi hrah nimyi kpi bin
ndindi biwandi ba bi zah don mi loyi
sro niwandi mina hem kurkuku
35 tundi ahe tokima na ndu joku
sron bi iwandi ahe ni dia
36 don bi son lohsron don ni
fe ikpe iwandi idji yonyu nita wu
tunda biti ike iwandi anduyi tia
37 nitu vi fifi ntohu iwandi ani ye
aua ti sisri na
38 tin dindi mu ni sa idrji ri ni he
ni njanji idan arju nugohu mina he
ni kin klau sr ni wu na
39 kita kina he biwandi rju nigohn
u hmanyu tunde ahetokima kihe ni
myi biwandi ba he ni bau gaskiya
nitu mla ya zren bu

11

1 zizan nyme kri bgangban nitu
kpi wa wu yo sron nitu ma ni kpa-
nyme ndi a hi janji kpiwa wurhihe
u to ni shishi
2 nitu kima batre ndindi nitu nyme
u ba baci bi sen
3 nitu nyme kri gbangban ki mla
to ndi irji a ti ngbungblu ni tre u
nyuma nda du kpi wa bahe nden-
deme du ba ti ba rhini kpi wa bana
to ba ni shishi na
4 a he nitu krigbangban ni nyme u
habila mba a nu irji ton ndindi wa
a zan wu kainu nitu kima ba nyme
nikri tsatsra ma e irji a gbresan
ndindi nituma mba ton wa anua
nitu krigbangban habila rhisi tre
niwame a kwu ye
5 ana nitu nyme ni gbangban u
Enoch mba ba baun ndana du to
kwu na bana too na nitu irji a baun
niwa bane rhihr u baun hon ba hla
tre ndindi nituma ndi anu irji sisron
6 zizan hama ni nyme kri gbang-
ban nko u nu irji se a kpanyme ndi a
he nda ni han ndindi ni bi wa wawa
7 a he ni nyme kri gbangban
Noah mba niwa a kpa lan tondu
nitu kpiwa a rhihe u rhu tsro ni
sisiri iji a me jirgi ma wa a kpa
bi mikoma chuwo nitu ti kima a
chon nyu gbubgblu nda kma rhukri
tsatra too hpu biwa kri nitu nyme
krigbangban
8 a he ni tu nyme krigbangban
Ibrahim mba niwa ba yoaa wo yo a
nda rhuhu hi ni bubu wa ani hi kpa
ti u ma a rhuhi hama ni to bubu waa
sia hia
9 ana nitu nyme kri gbangban mba
a ka son ni meme u alkawali too inji
wu meme kora a ta kru ni mi bru
tenti baba Ishaku mba Yakubu mro
vayi hpu a alkawali riri kima
10 a sia yaa hi ko shishi igbu wa a
he nchimema wandi ndi u tsra mba
me na a hi irji
11 a he nitu nyme kri gbangban
saratu wa ana he ni krju ibrahim
a kpa gbengblen u grji vren i wayi
a he toki niwa me ana chebran a
kpanyme ni tre gbangban u waa nuu
alkawalia bari ba he ni mye tre nitu
kaa ana nyme krigbangban ibrahim
ka saratu mba basia tre tuma nitu
kri gbangban saratu niwame a bhe a
kpa gbengbblen u kpa vren niwane
ana che bran u wrji ne vren nitu a to
ndi wawu wa a nu alkawali ani kri
abangban ni tu tre ma
12 nikima rhini inji ri kii wandi
me ana rhu na wa a mla kwuye ba

grjhi ihpu gbugbuuu to tsintsen ni
shulu mba u kau bla too yashi ni nyu
kpantre ma
13 a he niyu nyme kri gbangban
mba biyi ba kwu hama ni kpa alka-
wali ba hama nikii hu gon wa ba to
nda chu rhini ni gbugban ba nyme
ndi bana bi meme bako ra baba
biwa ba rhuye kii ni meme na
14 biwa ba tre kpi biki ba rhuki ni
hla ni ra ndi ba si wa ko u meme
mba
15 banina si ti mren u gbu meme
wa bana rhu rhia banina to nkon u
kma hi
16 to wa ahe yi ba yo sron meme
wa a bizani ndi wu shulu nituki irji
na klu shan u du ba yo ndi irji mba
na nitu wa a mla igbu zi bawa ye
17 a he ni nyme krigbangban u
Ibrahim niwa ba yo ni tsra a ban
Ishaku ton ana vrenma riri wa a ba
ton wawu wandi ana kpa alkawal-
iba
18 ana nitu ibrahim wandi ba tre
nituma ndi ahi nitu ishaku mba nu
nde iilipu me
19 ibrahim a ban ya ndi irji to nkon
u nzu Ishaku lu rhini kwu ahe to
sran tre ana rhi ni ba mba a kma
kpa u ye ni kpama
20 ana nitu nyme kri gbangban
nitu kpi wa ba he ni shishi mba
ishaku a yo lulu ni Yakubu mba
isuwa
21 ana nitu nyme kri gbangban
mba yakubu niwa a ta kwuu a
yo lulu nkan nkan ni mrli Yusufu
Yakuba a gbrebre nda kri ka kpa
nren nitu kpala zren ma
22 ana nitu nyme kri gbangban
u Yusuf niwa son kle na a ti wei-
weire a tre nitu lurhu mrli Isaraila
rhini masar nda yo tre zibwa nitu
kwukwu kpama
23 a he nitu nyme kri gbangban
mba musa niwa ba grjiu ba tima ba
riuzi u wha tra nitu ba to ndi a vren
wa a biya bana ti sisiri iban wa kikle
uchu a yoo na
24 a he ni nyme kri gbangban wa
Musa niwa a gbron ti ndi a kama du
ba yondi vren wa firauna
25 a chu duba tiw ya baba ndi bi
irji zan wa a ni son si ri kpi ndindi
ni latre u nton fii me
26 a mlaya ndi ishan wu hu kristi
a ti nkle zan kpi biwo masar nawuu
nitu a sia yo shishima ni handu wa
ani kpaa
27 a he nitu nyme kri gbangban
mba Musa a don masar ana klu sisiri
nfuu uchua na nituwa a vu sron na
wandi a si to wa bana too ni shishi
na
28 ana nitu nyme kri gbangban
mba akri nitu hugran mba vra iyi
ni du wa ani wuu ngrji bi mumlan
kana sa wo ni mrli bi mumla bi
israila na
29 ana nitu nyme kri gbangban
mba ba zren zu nimi kpantre ma u
reeds na nitu kuklu meme niwa bi
masarba bata son zren hu toki imma
mrhenba hi
30 ana nitu nyme kri gbangban
mba gonkangbu Jericho a kulhe hu
gon zrenmba kagoon u vi tamgban
31 ana nitu nyme kri gbangban
mba Rahab wa ana ntrn ana kwu
baba biwa ba ka wotre nitu a kpa
pime biwa ba tonba ye ni yabi ni du
ba ye ble ya gbengblen gbua
32 mila lha ngye nha? nton
na tsra nimu na du mi lha nitu
jiduna, baraka, shamshuna, yaftaha,
dawuda, samuila, baba anabawaba
33 ana nitu nyme kri gbangban
mba ba rhibiko uchu ni kuu tindu
gaatre ndindi nda kpa ba alkawali
na kaanyu ba chen
34 hbi gbengblen ilu nawo ni nyu
njingban nda kpa si kpa rhini ba lilo
nda kpa kikle gben gblen ni bubu
kuu nda ri bi taku waba rhini gran
ra
35 imba ba kma kpa bimba wa
bana kwu nitu ba tashimebari ba ti
ba ya nda kamba ni kpa chuchwo
nitu du ba la tashime wa abi
36 bari ba kpaba tsra ni nkon nza
ni ya grhi mba kpa tsi ni gbugban
ngame mba sraka ni lo ni kotro
37 ba taaba ni tita ba hanba ti ha ba
wuuba ni njingban ba zren si kagon
ni nta tma mba nta tawo bana ni
ko ku son zuba ni fuungyungyu nda
vuba tiiya chiche vnuu bibie baba
bisen u greek ba tsro nha ndi ba ta

ba ni tita ba han ba ti ha ba yo ba ni
tsra ba wuuba ni njigban
38 gbungblu ana bi tsra ni bawu na
ba sia zren ni kagon bubu ni klan
meme miji baba nglu mba ni nfron
tita mba nimi juju meme
39 niwa me wawumba irji a kpa-
nyme ni ba ama nitu nyme kri
gbangbanba bana kpa alkawali na
40 irji a mla kpe nkan wa a bi
zan nituwa nitu ndi hama nita bana
kpaba ndi duba kri tsratsra na

12

1 ahei naki undi gbugbuu ba kata
ni yiri shubi yi u kle ni tre ukika ko
gye cuwo wa ani nawa ita ni tau ni
nla tre wa anigba ta uni son bu vu
sur ni tsar wa a hei ni koshishibu
2 uki ka yo shishi mbu ni irji wa
wau yi wu mumla utaba ace tere
ujaji ugyawa hei ni koshishima wa
vu sur ni giciye da wur sur le ni shan
wakuson niwo kori wukur siyi allah
3 naki bika rhimre ma uwa vu sur
yiri adawana nla tere ni na du yi
wuton ko bika bacuwo na
4 bina kle gbangba ni gbi sur ni
nla tr wa tsar wa ukayi bi le rina wu
bikparisu ni tere wa ba hla nitere ni
mini
5 vur mu na banhoron rji ni ro na
wu bi yi me na se niton wa bano
horonma
6 anaki ba wu irji ani horon
ni biwa wa kpayeme ni ba wani
hukunta ni biwa a kpa ba
7 vusur niya ni son wu horo irji ni
tei ni na bi minima u vur rime wa
tema na no horo na?
8 wubi tana hei ni horona na ind
bariba hei niwu bishegukena ubina
minina
9 u hei na kiki hei ni bate ugbug-
buu wa ba hurance nita wuki no ba
daraja ba wa ana wa kiyi ni ubanmu
wu ruhuniya ni sona na
10 u ba tembu ba no ta horo wu ton
zizama ubi ma urji wa ani hurace
nita nikon wu bimawa ki fe rabo ni
mitsarkinma
11 u ba horo wa abi ni ton ma u
hei ni loma u yar sur uani gni mini
u ruhaniya ni adalci ni du biwa ba
gni ba nimi
12 wu anaki u bika mla wo bi
tei wa ani reto ni kpanubi wa ba
kaduwa
13 bika wu kon wa gegere me
wu kpe wa a vu kuma ni ko san
dunazina waka se
14 bika wa son se ni kpabi ni-
rayuwa wutsarki wa ana hei tokina
bandi wa ani to rji
15 mla tumbi tei ni du ri na fe
alheri Allah na u du kpe u tushe
wu rima dutsiro ni yi da gyi kpe
wu fitina wa gbugbuu nikpabi baka
gurbata ni tumba
16 bika tzir sereme ni duba nato bi
wamba niyi na nibi wa bana hei ni
ibada niyi na Isuwa wa don biri wa
ka le ni son wu ver wu mumla
17 bika to ni kpayeme nawa a tei
yo sur waani son za u albarka u
koshishi u bana kpayena anafe ton
wu bre nla tere mana wa naki obre
ni yimashi
18 bi na ye nigbilu wa ba sawo na
wa gbulu wu rilu ni bwu ni tukuki
ni tsin wubwu ni hadari
19 bina ye ni vri kpunu u no se sir
ni nla wu no sesir na wu bi sere ton
ba bre nidu ba na wo gana
20 u bana son u vu sur na nikpa
wa ba yo doka ni tuma na uko daba
a taba nigbulu ani ta ni teta
21 wa kpe wu sesir gbugbuu wa
musa tere me son sesir me firgita
22 wa hei naki u biye ni gbulu zron
ni mi gbuu wa rji wu rai wu shu ni
wu urushalimo ni wulo dubu mini
ba gyir
23 wu biye ni shubi mini bi mumla
waba nha nha wu shulu bi kaye ni
rji wa wau yi u bla kogye naki he ni
ruhu wu dalai wa ba riga da tsrkake
24 wu wa u kpa rji u wa wau a
matsakanci wu sabon alkawari ni yi
wa babwa wa tere zun ni yi Habila
25 na kabi ni wa asi tere ubana
gbiju na wa ba kaba niwa ba ba gbi
ton na ni nigbugbuu u feme ba tsira i
kita kama gon tei wa ase gbiton mbu
ni shu
26 uni ton ri ikro ma a guru gbug-

buu u zizaa a yi alkawali da tere iton
a hei wa me guru ana gbugbuu me
gye na du ni shulu
27 u nla tere bayi har ila zizaa a
tsor cunu kpe biwa gunu wa to kpe
wa ba tei du kpe wa bana gunu wa
ba hei
28 wa naki fe bubu son wa ana
guru bana wuji ka son u gir ni iri
son wu zizaa wa ki yi sujadani rji ni
kpa ye niwu ni wu ni na son ma wu
bima
29 ana ji irjimbu a lu wu gon

13

1 dun mre vayi ta sun kpaba
2 na kparisun ni bubu kpa bi tsiri
na ni bubu ti na yi bbi kpa malaika
wu bina to na
3 ya bin ba ha niikoh tru ti na bin
he ni ba ne mi sor ya bi ba hemi
kpokpo yah na bi he baba
4 dun ko anh mla grama ti dun
kbanci grami sun tsatsra rji ni tron
bi kur ni mba ndi ni bi tre
5 dun sorbu rju ni bubu sun kubu
ikpe wu he ne wu yo sorme ni wu
rji ni tun ma tre me na brin jina me
na dun kpe ti yina
6 ki kun su ni dangana ki he ni
gbagadi ni tre baci bu wa wa yi ni
zonta me na kulu si siri na to a ge
idin ni ya ti nimu?
7 bi ka mla ya bi ninkonbi wa bi
gbito ni yu ne tun tre rji bi ka mla
yani din tsar bi ni kpa tsiro bi ti
dindi ba
8 yesu Almasihu a riri lare ba luwa
na he tutur
9 na kabye ni bi shi ji tsron kan
kan a he nibi ni me sor mu ni ti bin
ana he ni dunma ni birina bin wa
bana zon ba ri bi wa ba kambani
Yesu
10 ki he ni gabagadi dun ni me biti
chucun ne me hakali ba he ni gbele
wu rii nituna
11 i yiri ine ma bin me iji wa ba
wu ba ni tun tigba ba krin den ye ni
inji priest nime tsatsra bubu ba vun
kpama na gun nithogon gbun
12 yesu me tiyah nikogon get wu
migbu dun ni ba kban ijii ba ni ta
mgon yima
13 dun ki ba hi ne gogon gbu ni
shan ma
14 kina he ne gbu wu ka klena ki
yah rin wa ne yah
15 ni ta ikho ma cacun kita na
iton ni gbre rji gbre a wu lan wutre
iyunbu waki kwikini gbashu ni gbre-
san
16 kina kparisu ni ti kpe dindina ni
zon rin huna rji ni grin kpukpome ni
bibi iton
17 wo ni hu bi nikhubi ba ti dun
gbin yi ni tun sur bi na bin ba no
blanba bi wlo tre ba baba in bati dun
yo yi ne me gri ba ni funba bi ta ti
ni fun ana zon yin na
18 bra nita ni tawu ni kini to ki he
ni mrin dindi ki yin burini ki tsor wa
a he dindi ni me bu wawu
19 me no yi imrin ni dun yi tina yi
ni me ye ni yi kbla kbla
20 en rji wu no si wa a ghrin ye ne
go ni kyu ni kikle idin wu ya intma
ba ni baci yesu wa a no yinma wa a
ka klema nda yo yi
21 a zon tun bi ni kpe wa abi na
ti wa surma so ti dun ni tunbu wa
abi ni wu nita igon yesukristi dun
kunku gba shu na a naki niwu tutur
amin
22 mrivanyi ziza me no yi gbegble
dun yi vun dre ni me wa me no yi
gbegble tre wa me anh ni yiwu
23 me so dun yi to vanyi bu Tim-
othy ba ka cuwo wa me to yi be ye
gbagbla
24 cin bi nekun bi ni mrivanyi bi
wa ba whu rji ni italy ci ba
25 du tibi ha yi wa wu

James

1 yakubu gran rji na baci yesu
kristi he ni gji wlon don ha bi wa
ba shankado mi ci yi
2 ban ba wawuu ni ngyri mrlivyayi
mu niton wa bi ku niyaa
3 to ridi ahitsa yosron mbi ni ngji
vurson
4 ndu vurontien ndu ma ndi ndu yi
sen ngbendble ndi na wakpe haman
5 iri mi nita ni wato ka bre rji wa
ani nno ni yalwace ana whicn ni bi
wa ba bre wua na ani nno ba
6 ama ndu mye ni yosron ana ni
sron ha naidji waa a nitie sron ha
ahe na lukurmi u teku wa nghunghu
ni fu kadidan
7 ndu idji kima na ya ridi wawuu
ni fe kpe ni rji na
8 ahi idji u sion ha ana tie kpe
tsratra me na
9 ndu vayi u ya wruwo nisan nitu
ndu ma ribranma
10 idji u wo (arziki) wa a heni ndu
tsitsama ani kle na fure ngega u miji
11 don irj ni hwu waka klu
ngongon me na giga
12 lulu he nitu idjji wa ani vusron
ni tsara don anita vusrom ni tsra ani
fe rawani u vrliwa ba yo nyi ni biwa
ba son rija
13 ndu njiori na tre ndi ba tra
wawuu ndi a rji mba tra wawuu na
ba na tra rji ni meme na wawuu ni
tuma ana tra njori na
14 u dji ni fe tsra ma nitu tie meme
ma kima wa ani gyru nda kawu
kaskan
15 wa kptre meme ma whrji nee
aningyji latre latre nita babran ani
ngyi kuwu
16 mrli vayi na ndu njio gyruyiria
17 inno ndindima wawuu rhji ni rji
a gji rji ni tie ukpan ana kasran na
ahena whie (inuwa)
18 a cu ndu wawuugyji ta nitu
tre njanji ni ndu ta kati whie ma
mumlan
19 bito wayi mrlivayi wa mikpayi
ymea ndu ko nha srenton gbagbla
nda na tre gbagblana nda na tie nfu
gbagbla na
20 don infu ndji na kpe ndindi u rji
yena
21 na kima ka ndu bi meme
mataga ndi kpatre wa rji yo nisron
ndjia wa ani kpata cuwoa
22 tre ndu ni tre rji na wowuu
megena na bi gyru ton mbi
23 indji nita ni wotre nda na tie
ndu na ahe na indji wa aya shishi
ma ni madubi
24 aya shishi ma nda hii kpama
gbagbla me nda kpa rlisu ka shishi
ma he ni he
25 u indrji wa a ya du ndi ndi ma
cen me wa a kpata cuwoa nda hu ba
ndindi me nda he na indji wa ruwo
nda kpa rli sua na indji kima ni tie
lulu ni kpe wa anibie
26 indji wa ta mren ndi wawu hi
ndji u adini nda na vunyu mana ani
gyru tuma mu adini ma hi u megen
(banza)
27 adini wa a tsra tsra mea nda na
meme ni shishi baci tie ndu zo bi wa
bana he ni tie na ni biwa bana he ni
lilon na ni mi yamba nda ndu ndji
son hama ni latre ni ngbungblu

2

1 be yi mrivayi be ta ji kponji u
tibu yesu Almasihu irji u gbirasan be
kan tsoro kanka ni bru idi na
2 u idiri nita ye ni yi ni mi shubi
u bi nda suru zobban zinariya ni
ikulon dedema udiri a ye nda suru
gbajan kolon
3 u be ta kpa idi ukulon dedema
nde no bubu u
4 kuson dedema u idi uya anita ye
u be hla du kukri ghugbamu n yi ko
juma be kahla wu du kuson ni meme
ni koshishi u be na toh ade be si yo
latre ni kpabina u be hi be turon ni
meme sonron na?
5 wori imrivayi mubeyi be na toh
ade irji a chu be ya ni mi gbuugblu
du mba he be wo ni mi njaaji nda
he be wa mba kpa nkon wa yonyu
ni be wa mba son wu
6 u be kpa be ya tsiri be na toh a
nde be wo yi mba o yi ya na?

7 mba mbayi mba mri yi ni ided-
ede ma be yoa
8 ko ni he u tta cika ituron be chu
na wa vuvu a tre a u ka sonvayime
na wa u sontume u ti dede ma
9 amma u be ta tsoro kankan ni mi
bi be kpaturon tsiri
10 u wa a hu turon wawu da
kwubza ni riri a sontuma ni turon
a wawu
11 udiri ni ta tre na ti ta na nde la
tre na wu na u ta na ti fa na u ta wu
u he idi u kpa turon tsiri
12 nakima be ka tre de ti na be wa
mba bla ni mi turon u son tu
13 u hukunci a ni ye ba lonsoron
mba ni idi wa ana consonrona. con-
sonron ni ijur ni mi hukunci
14 dedema a hi ge imrivayimu idan
idiri ni ta tre de wa wu he ni njaaji
da na ti idu ba na? u njaaji kima ana
kpchuwona ko ani ya?
15 misali idan vayime lilo ko vayi
me vrewa ana suru ikolo meme ma
da wa ila hama u cha chuki
16 misali du riribi du hla ni mba
hi ni si sonron son ni hruhu ni hwt
u tana no mba kpi wa ikpamba ni
sona na u demema a hige?
17 ni kon kima njaaji ni tuma idan
ana tiduna a hi kuboma
18 e idri ani tre u he ni kpouji ti du
na tsoro me kpohji me wa ana he ni
iduana u me mi tsoro ikpohji mu ni
idum
19 u ka kpakyeme ande irji a hi riri
u ti bi u ko ibrji me mba kpakyemi
ni mi sisiri
20 u son toh u na he idi u mre na de
njaaji wa ana he ni iduna a hi mege
21 ana hi itibu Ibrahim wa mba
giri ni duma wa a ban ivrema Ishaku
no ni bagadi irji na?
22 u ka tohde njaji a ni tidu ni
duma mba nidu u njaaji ani kpau
gboru
23 u vuvu a kle tre de Ibrahim a
kpakyeme ni irji u a bla yo ni be
tsatsara u mba ka yo de ikpa irji
24 be toh ade a he ni tu idu mba
gbiradisa ana ni kpakyeme na
25 ni ko kma me Rahab ghughu wa
mba gbirasa ni tu du wa a kpa be
tsiri da tsoro mba ikorikha na?
26 na ikpa wa ana he ni ibrji na a
hi ikobuma kpoji wa ana he ni du na
a hi kobon ma.

3

1 ana ndi gbugbulu ba kamti tsro
na mrivayimu ki toh di kpa hukunci
wa a zan tsanan
2 nakima ki ka kub zah nijon
gbugbuu du ndi wa ana kub zah ni
tu tre na ahi ndi wa ba mla u be ndu
wa ani vu tu ni kpama wawuu
3 inde ki lo nyu nghma di du ba
huta ki yah di sarafa ikkpa ba huta
ki yah di surafa ikpa ba wawuu
4 bitoh igwu u dran ma naki ba bra
kpukpuri naki gwugwu u gbegbe-
nien mami zuba nikukre job fidima
ndi u tru gwua ani kam hi ni bubu
wa ani so
5 nakima ileme ahi vinghma kpa fi
mei ani gbre san nikpie bi rigrama
bika toh di vi ilu fi m i ani ri kile
minji
6 ileme me ahi ilu ni mi nghma kpa
bu wawuu gbugbulu u lalitre wa ba
ban you ni mi nghama ikpabu ani
kpa kpa bu tieme ani du alamura
rayuwa ba vulu wawu ahi ko lu wa
ani shuti
7 nakia inanma rhjhu ba wawuu
chicen nibi han ni ne ru kpie bi mi
kikle nne ndi hei gbengbenlen ni yu
ba
8 nitu leme nimi yan Adam ba wa
ani ya vu ahi ihrji wa ana si na a
gbugbulu u wu ndi
9 ni leme ki gbere bachi ni ti san
nikima ki lah ndi wa ba tiba ni
kamani riji
10 ni mi nyu kima lulu ni lah ni rhu
mrivayi ikpie bi yi bika na ti na.
11 i mah u roma ba uri ma bana
iya rjhu ni bubu ri na
12 ba iya? mriyah kukron baure
ana iya ti zaitu na ko ani ya? ko naki
irjhu inabi anti yi baure? nakima
imah u ri ana ya no imah u roma
na.
13 ahi nghan hei ni hikima ni toh
rii mi bi? du ndi kima tsro didi uvri
ni ndu ma u hikima
14 aman inde bi hei ni matsanci
ihwu ni meme gbrashisi ni mi suron

bi bika na wur wi ni san ni ice na ni
njaji
15 iri hikima yi ana iri wa ani
grji rji ni shu na nakima ahi u
gbugbulun wa ana hei ni njaji na ahi
u ibrji
16 naki duk bubu wa ihwu ni
gbranshishihei niki wa nyun nihei
ni kowane iri meme kpie
17 nakima hikma hi iri u shu, ni
mumula ana tsatsra naki son si ison
kamili saukiyu ahei ni loh suron
kpukpo me ni gbugbu zizi wa ana
die na u didi
18 naki mri didi wa ba shu ni mi
son si ni mi bi wa ba shu tu ba bi

4

1 a hinge ni ji vii ni hama ni katu
kabi ye ni mi mbi/
2 son ndi na nafe na bi wuundu
tiengu bina fena bi tsi ni vii u zizan
bina fena don bina mye na
3 bi bre ndi na fe na don bina bre
ni kon ndindi ma na bi son ndi bi tie
ndu niwu ni kon meme ma
4 biyi bii tie kan binato na tie kpan
ni ngbungblu ahi kwatre rji?
5 bisi ya ndi ikpe wa nasi hla ahe
megen? ibrji tsratsra wa a he ni i
mbua nitie ngu kpukpo me?
6 irji nno zizi babran itre rji tre ndi
irji ni kamani ndrji u sentu ani tie
zizi ni ndrji u katugyi
7 nnotumbi ni rji kambi ni shetan
ani tsutsu di kon yuwuu
8 whie ye ni rji u wawu me ni whie
ni yi ngla wo mbi biyi bi latre ngla
sron mbi biyi bi sron ha
9 losron kpukpome losron yi ndu
nza mbi kati losron ngyri mbi ndu
kati yi
10 ka tu mbi gji ni shishi rji u wawu
ni nzuyi wlunde.
11 na tretre meme nitu vayi me na
mrlivayi indji wa a tretre meme ma
nitu vayima ko atron nitu vayi ma
ani tretre meme ma nitu du nda ni
bla tre nitu du a tsro ndi u na to ni
nfutu na ukati indji u bla
12 indji riri nno du nda tretre
wawuyi nito kpa cuwo nda kpa tie
meme
13 wo mba biyi a bi tre ndi iuwa
komble ki hi ni gbu mu ndi tie se ri
nikima ndi le ndi fe gbugbuu
14 ahi nhato kpe wa ni te imblea
ka son me ni he ni he u he na kpalu
wa ani rij niton fie me nda ka kadoa
15 nawa u katre ndi baci nita kpa
yine u ki he ni mi bi vrli ki tie wayi
ndi tie wamu
16 zizan u wuro ni san ni kpe wa
uyo nimi sron mea bi bi wuro ni san
kima ahi kpe memema
17 u indji wa ato kpe wa abi ndu-
tiea nda na tieu na a hi latre ni wuu

5

1 ye ziza be yi bi wo bi ka ta yi ni
sa wonyu niyu ine shiji wa ani ye ni
u gbugbuu
2 iwo bi a gla ikulon bi immaran
ni lri ba
3 zinariya ba azurfar bi ba kuklu
kuklu a ani no shaida ni tu bi ani
gon nmama kpabi na illu be vu ikpi
u son bi kari nde ni gbe i vi u kaikle
4 yga ie bi ti ndu aniyi ide wa be
kayu be wa ba ka chah ikpi ni irju
ni yiwu u yi be chah ikpi a hi ito u
irji ruduna
5 bi son ni mi son ikpi u gbuuglu
de yo tubi ni mi be yo isonron bi du
wuloga ni gbi ivi u hha
6 bi hukunta de wo idid dede u ana
san nyu ni yi na
7 ni tu naki be ka vu sonran
mrivayi khi gbie ye yesu na wa be
ron ba gbie iga da cha ikpi mba
ye niko ni vu sonron nda kpailu u
mumla ni ilu u kaikle
8 beyi me bi ka vu sonro be ka
no gbegbele isonro bi i ye irji a ti
hwiehwire
9 na chaba gbugburu na mrivay-
imu ni kpa bu nde ndu mba na la
yina ya ba u turon a khiri kutara.
10 ban na ki mrivayi ni sha ya ni
vu sonron annabawa be wa mba tre
mba ni mi ide irji
11 ya khi yo be wa mba vu sonrona
ba be ti lulu be wo be be vu sonron
wa Ayuba a tia be ka toh nde a hi idu
irji na wa a he ni lo sonro ni jikai

12 nituwawu mrivayimu na shidi
ni me me mba ni shu ko ni meme
ko ni ikpiri u shidi nitu naki e a hi e
u be ta tre nde a du hi a a du yi na
joku ni mi hukunci na?
13 u irbi a si shaya kpukpome? du
herai irji u idri a ni giri? wa ka yosai
u gberesa
14 iri ni lo ni mi bi? wa a ka yo be
nikon u tra irji du mba bere irji ni a
u da gbah iyee ni wu ni mi nde irji
15 ibere u kponji ani den idi u
liloirji ni zu lude wa ani ta latre irji
a ni wuru kalle wu
16 ni tu naki be kahla latre bi
ni kpabi nde ta bere irji du no yi
gbegble wawa bi ibere idi u dede a
he ni gbegbele du u njaaji
17 iliya a hi idime na khi ta a
bere ni kpohji an de illu na juna i
illuwa na ku ni gbula na ti isai tra ni
hwatahne
18 u illiya ka labere irji na ki u
shulu ka du illu ku u meme ka no
ikolo kugrua
19 mrivayimu u iribi ni ta baude ni
mi njaaji u idior ji u kwmaye
20 indi ki ka toh ande idi wa a
kwhandi sanra ni latre ma ani kpa a
chuwo ni ohu nda ka gbu gbu latre
ma

1 Pita

1 Pita, Manzo Yesu Kristi, hi ni bi
tsri wawu'u, ni wa ba chu ba ni-
gbu Pontus, Galashiya, Kappodosiya,
Ashiya ni Bitiniya.
2 A hi tie u Irji - Tietie wa'a toh ko
shishi'a, nda tie ndu ni Ruhuma u
wo tre mba u iyi Yesu Kristi wa'a ka-
vra. Ndu Zizih hu'yi, u'si suron mbi
ndu babrahn.
3 Irji ni'tti Bachi mbu ndu kpa
gbre-san. Ni Khikle llo suron ma,
a nnota ingrji să ma ni yo suron ni
tashimme Yesu Kristi.
4 Gado yi a wa ana gla na, ana tie
memme na, nda na khle na. Ba mlau
zi ni yiwu ni shulu.
5 Irji hrawu ni gbengble ma ni'wa
wu nyime ni kpa chuwo wa ba tsoro
ni'nton bi khle.
6 Bi ngiri kpukpo me ni wu, duk
ni wa a mla bi, na he wiye me nitu
gbugbu ya-a.
7 Iwayi tsro suron kpa nyime mbi,
a bi zan zinariya wa ani tie meme'a,
ko ba goun ni llu. A tie to'mba dun
suron'mbi dun fe gbire-san, daraja
mba nzu suron ivi wa ba tsuro Yesu
Kristi'a.
8 Bi rihen towu, u bi sonwu. Bina
towu zizan na, u bi kpa nyime niwu
ndi ngiri wa'a zan wa bana tre-e na.
9 Bi ki kpa dị mbi zizahn yi wa'ahe
nitu yo'suron mbi, wa ani kpa yi
chuwo.
10 Ni tu chu'chuwo mbi'a, An-
abawa ba bă hla tre alheri wa ani ye
ni yi'a, ba frowa nda froya sren-me,
11 Ba wá ba toh ka ba nha u ntoh
wa Ruhu Kristi nimi mba sia tre ni
ba-a. U wayi asi ti ka wa asi hla ni
bawu nitu iya u Kristi ni kikkle kpi
wa ba ye ni gohn.
12 Ba nhara-a bawu ndi bana ki
ti ndu'a u mba na, amma bi yi, wa
ba tre nitu kpi wa ba hla yiwu'a ni
nyu biwa ba bla tre Irji ni yiwu ni
zo Ruhu Irji wa a rji shu'a - ikpi wa
Malaiku ba wa to'a.
13 U bi ka lo suron mbi nji. Sohn
nchen meh. Yo suron nitu Aleri wa
ba njiye ni yiwu ni ntoh wa ba bwu
ni yiwu Yesu Kristi.
14 Na immri bi woh-tre, na yo tu-
mbi ti kpe wa bi si ta ti ni ntoh wa
bina toh Irji na.
15 Na wawu wa a yo yi son ni
nkinklah suron, biyi ngameh ban
nkinklah suron'a ni-ti-mbi.
16 Ba nha ndi, son ni nkinklah
suron, u Me ngameh mi he ni nkin-
klah suron.
17 U to bi yo “iti” wawu yi ni yi
sheriya ni ko-nha nda na ya shishi
njo na, njiu mgbamgbah ni zren
meh.
18 Bi to ndi ana ni silva ko gold wa
ani gla mba A kpa yi chuwo rji ni
memme ti nkprah wa bi vu-rji ni ba
ti-mbi na.
19 Naki, A kpa yi chuwo ni iyi u
Kristi, wa-a na he ni lla-tre mpempe
meh na.
20 Irji chu Kristi rji ni memmle wa-
a yo nchi u ti mgbumgblu'a, u a bwu
ni yiwu ni ntoh bi wa ba kle yi.
21 Wawu yi bwu nkoh u kpa Irji ni
tawu, wa A nzuw rji nimi biwa ba
kyu u nda nu ruron u chu, nitu kii
yo suron mbi ni he tu-nkoh Irji.
22 Bi kpa suron mbi du kpan nitu
bi wo tre njanji'a. Wayi he nitu son
u njanji u mmri vayi; bi ka son kpa-
mbi rji nimi suron mbi.
23 Ba ngrji yi ngari, ana rji ni bi
wa-ani ti memme na, a rji ni bi wa-
ana ti memme na, ni kii bi kpa vri
mba imbru tre Irji'a.
24 U “ikpa yi he na giga, ibi ngame
he na u flawa u giga. Giga ba ba kyu,
u flawa ba kuhle,
25 U tre Irji na kle na. Wayi ahi tre
njanji wa ba hla ni yiwu.

2

1 Ka meme don wawu, iche, iwri,
ingu, meme-tre.
2 Na mri bi tsitsa (kpran mri),
wa imma sisan ndindima, nakii bi
gbron ni zren nkoh Irji,
3 to-iki bi lla'to ndi Irji bi.
4 Ye niwu ahi tita wa'ndi ba kamba
niwu, u ahikii mba Irji chuw nda
banwu nji mgbamgba meh.

5 U biyi ngame bi he naa tita wa
ani vrih wa ba meu ni itre Irji, dohn
dun ba nji'tre Irji ndindime ni Yesu
Kristi.
6 Llan tre: “Tomba, mi ka-siiyo
nitu zayon tita u mummle'a, wa Irji
chuw nji mgbaameh. Indi wa a kpa
nyimme ni wu'a ana kpa-ishan na.”
7 Biyi biwa bi kpa nyime ni wu,
daraja'a a umbi mba. U, “titawa bi
mmeh ba kamba niwu'a, kima nihe
itu tita'a” -
8 “tita wa ni yo kubu za.” Ba kubu
za nda kunyre ni tre Irji, wa nakii
Irji tiu.
9 Bi mri Bachi Irji, Wawu chu yi,
indi wa bi sohn ni'koh Irji, biyi mba
bi hla wawuh ikpe wa Irji wa a chu
yi rji ni bhu yie ni mi kpanllu ma.
10 Ni kogohn Irji ana toh yi na, u
zizan bihe indi Irji. Ni-gohn bina he
ni jinkai na, u zizan bi he niwu.
11 Mri ya, mi yo yi ndi bre yi dun
yi ka memme'dri chuwo, wa-mba na
zou na.
12 Bi ka vu-tu mbi ndi zrehn bi, u,
to-ba wa-nkoh u tre memme ni tu-
mbi, ba-na feu na, nda kuma to ndi
bi ti bi nda gbire-san Bachi ni vi u ye
Ma.
13 Wo-tre bi ninkon mbi nitu inde
Irji. Wo ba ichu mbi,
14 ni bi ninkon ni gonati, babayi ba
gbi-tohn bi ti memme nda gbire-san
bi ti ndindi.
15 Irji soun naki, ndi nitu ti ndindi,
bi ka nyu indi bi tre mkprah.
16 Na indi biwa ba sohn u tu-mba,
na dun-wa mba yo yi ti memme na,
bi ka ki na bi ti-ndu ni-koh Irji.
17 Toh kpa-mbi ni-nfutu. Nji kpa-
mbi bi. Klu sisri Irji. Toh ichu mbi
ni-nfutu.
18 Mri koh, no ba tti'koh mbi
ninkon. ti-ndu mbi bi ni tti'koh mbi
bi ndindi, ni bi memme ba.
19 Indi wa ana dun iya ni illo-kpa
vuwu yoga na nitu a toh Irji ani kpa
iyra.
20 Ahi-nge a bi ma toh wu ti
memme ma ndi kpa memme'a? U
ahi ikpe wa'abi ni bubu Irji, to-wu ti
ndindime u ba haun ni memme.
21 A naki mba Irji yo yi, u Yesu
ngame a ti-ya nitu mbi. A ti ki nda
tsro yi-nkoh wa bi hu.
22 Ana ti-kpe na, u nda na ti-che
ko-mkpu ri na.
23 Ba mmreu, u ana tre-kpe na. Ba
nu-ya, u ana wa tsutsu na, A ka-ttu
Ma noh dun ba vuu, u ana ti kpe na.
24 Yesu ni kima a ban lla tre mbu
ni-kpa ma hi ni grahn nkunkroh,
dun ki na la sohn nitu lla-tre na, naki
ki sohn ni-nkoh wa'abi. Nitu inkpah
ma ki fe sikpa.
25 U wawu mbi, bi si zren na ntma
wa ba kado, u zizan bi kumaye nitu-
nkohn u krju ntma'a uwa a hu ni
suron mbi'a.

3

1 Ni nkoh yi, biyi wa bi mba, ka tu
mbi nu ba lon-mbi. Ti naki ko mbru
lilon ba ba ka wo tre Irji, bi nji ba ye
tu nkoh Irji, ko bina bla tre'a na, iti
mbi ni nji ba ye.
2 U ba toh iti-mbi u njanji niwa bi
toh ba ni nfutu.
3 Du mba na ta sru kpi nda biya
ni kora megen na: chan tu, Jewels u
gold, ko kpi bi ndindi.
4 Ani bi to bi wa ibi u mi suron
wa-a ni kri gbah me u vutu ndi son
mgbamgbi, wa abi ni shishi Irji.
5 Imba bi toh Irji ba ka tu mba
nayi. Ba yo suron mba ni Irji nda
ka tu mba nu ba llo-mba.
6 Naki Saratu a ta yo loma ndi irji
ma. Zizan biyi me bi mmri ma to bi
ti kpe wa-a bi u toh bina klu ssri iya
na.
7 Ni nkoh yi ngame, biyi lilon sohn
ni ba mba mbi ndi to ndi bana sen
kpa na umbi na. Bika nji ba bi ndi
ya ba ni nfutu, wawu mbi Irji mba
nu yi vri. Ti naki don du bre mbi
duna kri-nkoh na.
8 I klekle ma, bi ka son na mri
vayi ndi zo kpambi, ndi na ti suron
memme ni kpambi na, ndi ka tu mbi
grji.
9 Na han memme ni memme na
ko mre ni mre na. Bita ti lulu ni
kpambi, iyo wa Bachi a yo yi kabi
a mba, na ki bi kpa lulu.

10 Indi wa-a ni son ri mgbumgblu
nda toh vi bi ndindi dun don tre
memme rji ni Lbe mba nhyu ma.
11 Dun ka memme chuwo nda ti
ndindi. Dun wa nda vu nkoh u si.
12 Shishi Irji ni ya bima, u ton ma
ni wo bre mri ma. U shishin Irji ana
son bi ti memme na.
13 Ahi nha ni wa ti yi memme toh
bi wa ti ndindi?
14 U toh bi shaya nitu ti ndindi, bi
kpa lulu. Na klu kpe wa ba klu na.
Na yo sisri na
15 Bika ka Bachi Kristi yo ni suron
mbi wa ana lla tre na. U bika si kpa
ni ko nha wa a me yi du nge bi yo
suron nitu Irji. Ti naki nimi nu tu
mbi ndi ka tu mbi grji.
16 He ni suron ndindi ma wa ko ba
ndi ba mreu, ibi sohn meh ni nu ba
shan dun ba si tre memme nitu me
na wu memme ndji.
17 Abi toh Bachi tre du shaya ni ti
ndindi zan wa uti memme.
18 Yesu me ati ya ni tu lla tre mbu.
Wawu wa ana he ni lla tre na nda ti
ya ni tawu, kita bi lla tre, dun du nji
ta ye ni Irji. Ba wu kpa ma, u Irji a
kma nu vri nimi Ruhu.
19 Ni mi Ruhu a hi ka hla tre Irji ni
ba ruhohi wa ba tro ba zi'a.
20 Ba sein tu nda kamba ni tre
Bachi ni wa asi gben ni ntoh u Nowa,
ni ntoh wa asi mie jrigi'a, u Irji a kpa
ba chuwo, ndji fime - suron tandra -
nitu mma-a.
21 Iwayi a nuna kama batisma u-
mbu'a ana kama ngla rji u kpa na,
u ahi wa suron ndindi bre Bachi ni
lunde u Yesu rji ni beh.
22 Kristi he ni woh kori u Irji. A
hi ni shulu. Ba Maleku, Ba chu ni bi
ninkon wawu mba ba ka-tu mba grji
yo ni wu.

4

1 Naki, nitu wa Yesu Aye tiya nimi
kpa u nma ni yi, kakpa mbi ni imren
ni nkoh ndindima. U ndji wa-atiya
ni kpa yi ana he ni lla-tre na.
2 Nitu ki, indji ki, ni-mbru son ma
nimi kpa yi, ana la tie ndu soh suron
ba ndji ngana, u ani tie son suron
Irji.
3 Inton babrah a kle ye wa ki soh
si tie kpi wa ndji bi wa bana toh Irji
na ba wa ba tie - tishishi, yo suron,
iso-kpie, iso hi, meme ro ni hu-mba
ntankpah me.
4 Ni mre-mba, ba ya ndi a kpe sá
ma to bina huba ni tie memme ro'a,
u ba kma si tre memme nitu mbi.
5 Ko nha ni bla kpie biwa ba tie ni
ndji wa'a soh si gben doh du vu bi
lla-tre, biwa ba qu ni biwa ba rihen
qu.
6 Nitu ki ba hla tre Irji ni biwa ba
qu ngame, ni tu wa ba bla tre bawu
ni wa ba hei ni vri na ndi, ama ba
sun ni Ruhu Irji ni ndu ma.
7 Ko nge si tie hwihre u kle ye. Vu
suron ni sunti, ni mmre me nitu bre
Irji.
8 Ko shishi ni ko nge, bika son
kpa mbi, toh bi son kpa-mbi ani ka
memme wa njo tie.
9 Vu kpa-mbi nji mgbamgba me
ndi na tre memme na.
10 wa ko nha mbi kpa nenne ma,
tie ndu ni wu ndi zo kpa-mbi. Tie
ndu Irji ni njanji ni koma biyi wa a
no yi.
11 Toh ri mbi tre, dun tie na a ndji
wa asi tie tre Irji. To njo si tie ndu,
dun tie-u rji ni mgbemgblen wa Irji
nji ye. Tie ba naki, dun Irji kpa gbire
san ni nde Yesu Kristi. Dun nde Yesu
Kristi kpa dokaka ni iko rji ni zizan
hra-bada. Ami.
12 Mmri vayi, na ya ndi a kpe sá
ma na wa ba tsra yi ni llu, na kpe sá
mba si tie yi.
13 Ko tö bi tie yá babran nitu nde
Kristi, kpa-u ngiri, u naki bi la kpa
ngiri niwa ba byu dokaka ma.
14 Tö ba mre yi nitu nde Kristi'a,
bi kpa lulu, nitu Ruhu u dokaka ni
Ruhu Irji wa-a kakru nimi mbi.
15 Na dun njo-mbi dun tie ya na
bi wu ndji, ndji-u yibi, ndji u tie
memme, ko ndji wa'a ni ri-tre wa-
ana uma na.
16 To njo tie ya na-u Krista, dun
na klu shan na; dun tie ndu ni nde
ndindi'a nda nzuh nde Irji.
17 i nton u tie sheriya wa ba guchi
tie ni koh Irji. To ba guchi tie ni ta,

ahi nge ni he ni biwa bana kpa wõ
tre Irji-a na.
18 U, “tö ndji wa ani hu Irji-a ati-u
ya dun kpa-u chuwo, u nihe ndji wa
ana hu Irji na ni tie?”
19 Nitu wayi, biwa ba tie ya nitu
Irji ba ka suron mba yo ni tu Irji wa
a tie ta dun tie ndindi ni tawu.

5

1 Ni mi bi ninkon wa me mi
ninkon, wa ba chume ni shishi kpa-
ya Yesu Kiristi, ni hla ndindima u
bachi dun ba toh.
2 Zizan tie ndu vren u krju ntma ni
kpa nyemme, ana ni gbigbina, ana
ni kpa-sɦăn na.
3 Na ban tu me ndi wu ninkon ni
shishi indi wa u ya'ba na, se “u” ka
tsroba inkoh tie ndindi u ntma.
4 Ninkon u krju ntma ni ta bwu
shishi niwu, u fe pri-nzeh u tuntur.
5 A naki biyi mri-nzeh wawu, ka
tu nbi grji ni bi ninkon nitoh tu-nbi
ni nfutu, na kpa ri-mbi tsri na. Irji
na nyimme ni-ndi wa ni nzutu na.
6 Njitu-mbi grji dun Irji zoh yi.
7 Ka wawu sisri meh don ni-Wu,
Wawu yi ni kata.
8 Mmla yah, mmla zren, meme-a
ni-zren ni kagon ni wa-indi wa a ni
ta'n na-ichen u'yon.
9 Ka'me niwũ. Kri mgbamgba ni
yo-sron. U toh indi bi hu Irji ni
mgumgblu ba si shaya naaki me.
10 Ni-gon iya wa uti ni'nton
tsaame. Irji (Bachi) u ko'nge, iwa a
yo, a ye ni sisren u tuntur ni Yesu
Kiristi, ani nu mgbemgble na mlawu
ti.
11 Ni shullu mba ni memme ndu
son chu ma. Anaki.
12 I'me mi kpa-nyime ni Silvanus a
vayi u yer-yer, mi hla ni yiwu tsa-me
ni wawuyi.
13 Mi hla yiwu gbigbi kpe wa mi
hla a njanji tre Irji mi kri nitu ma.
Iwah u Babilon wa bi kpa indu ni
ntoh ṛiři asi chi yi. Ivren mu Markus
ngame asi chi yi.
14 Chi kpambi ni kurju uu (kiss)
isohn. Si dun he ni yi ni den Yesu.

2 Peter

1 sima Bitru igra nivren u tondu
yesu kristi ba yarson christi ni bi
aw kikpa. yosron ni mi ti ndi ndi
trsimbu ni yesu almasihu.
2 ni ndu ti ndindi ndu sisron bi
nho nigon u toh ijri ni yesu bachi-
imbu.
3 didi ikpi bi sisenri ndidima a
nota ntu toh irji wadi a ota zu ni
gbiresan u bima.
4 ni tuki a yo nyu bi rigmar didima
nita wu du khi kpande ubu ni irji.
wa khi dju nimi memeteh u ibrji ni
gbublua wa a ii ye u sorkpa
5 ni tu naki bi ka ti mi gbengbene
bi ni ndu tie ndi ndi ni tie ndindi ni
yosron bi ndu nho.
6 ni vutu ni tu yotutya bi be ka
yotutya nivu sonyo ni mi vu sonro
bi ka yotu ni hwu irji.
7 ni mi hwu irji br ka yotu ni son
bebeh umrivyayi ni tu son bebe u
mrivayi ni tu son bebe u umrivayi
be ka yoyu ni son kpabi.
8 ikpi beyi ba ta he nimi bi; u ba
gbronni mi bi indji ribi na kudjur na
ni tui toh u irji bu yesu Almasihu sun
ni krju ko ka sun hanma ni ngrji na
ni toh bachrimbr yesu.
9 indji wa a wabi kpi yi hanama
ani ya ikpe wa ahe whiwhir mi gen
kawa yar shishi. a kpa ri su andi
ba ngwala rju ni mi min chiche latre
mba
10 nit kima mrivaye bi ka te ni
gbegble bi wawu de toh ni yao bia
ni chur bia beta ti kpi beyi be na
kubuza na
11 naki u be ka sami ri ni ko irji
bu wa a kpatata chuwoa yesu yesu
almasihu
12 ni tu nakima me son si gbeh
chachu de ti yi kaa ni yu kpi be yi
me toh de be toh mba naki u be ka
tigbegble ni najaaji u zezah.
13 ime me rimeren naki du mi
chon yi du yi tika ni kpi be yi u me
rihe ni mi kpayi.
14 mi toh ni vi nton tsa me mi ka
ikpa yi don na wa yesu Almasihu a
tsoro me.
15 me ti ni gbegble mu chachu du
yi kata tika ikpi beyi a u meta kayi
don.
16 ni tu khita khi na hwu ibaltre
u wuri mba na u khi hla ni yiwa
gbegble ni ye irji bu yesu Almasihu
u khta khto gbegble ma.
17 na kima a kpah gibresan u bima
ni irji ite bu niton wa nlan a ye ni mi
gegble u gbiresan da tere e wayi wa
weh a hi iveremu u sonmu wa ani
sime sonro u njaaji.
18 ki wo lan yirji shu niton wa ki
na he baba ni tita u tsatsra.
19 khi he ni ilan tere wa khi toh
ani ye njaaji khi ta yo soron ni mba
ani he na ilu wa a ni kpah ni bua
na tsitse wa ani kpah ni buu ble ani
kpah ni mi sunron bi.
20 bika to wayi arjini mumla mu
andi be toh kima ni mumlamu ba
idi. wawuu a tozu na he ni tu kpeiri
zan indji mla du toh ba hla itereri
wa ani na ye ni kpakyeme u idi u idi
tu tere
21 ba nati bre tozu ni sonsron ni tu
irji wa mba he niibrji u tsa indji na
ni ndu he naki a hi a hi brji tsatsra
mba ni yo ba ni ndu ba latre rii.

2

1 annabawa beche bi ye ni indji ni
bi tsoro itere u che ba ngame ba ye
ni yaya ybi nitsoro u sue tu ba ka
mba ni bachi ni kpa bs chuwo. na
yo tu mba ni kwu gbagbla.
2 gbugbugawu mba hwu itere mba
ni gbugbuwu ba hu za mba bubu ki
u mba la itere ni tere ni tuki ba latre
ni gbon njanji njanjia ni tu loho mba
u mba gurumba.
3 nigon u mren ndji ba ghur ba
nitre ni itere mba uriro he kima ikle
mba mba sue tu mba na wunton
na mba a ni ye gbgbla be kima ivu
ba a kpa itron mba a he ni ndawo
kpa itron mba a he ni ndawo he ni
hukichi idawo mege
4 tjri ana kahmaleku bi wa latre na
ni mi kima a trumba ni mi kplakpla
ni wa ani tie naki ka truba yo ni

mibuu ni gwigwilu lo u izere tu ni
gbulankpa bwu Jahanama ni lolilo
ton kima ye toh wa ani ye blare
ninzre zi gben ivi wa ani ye blatre
itere a
5 naki me ana dongbungblu ni mi
kima wa a chu iwa ani blatre rsi
nsansi nha ni nuhu wa ta hla itre
ijri wawu indji tankbani ni wa ansii
ilu tufaria ni idi tankban ni wa ansii
ilu tufra ni shi shi gbungbnlun wa
ansa kpeni a ji ima gubbo tsufana ni
shishi be rji na wa mbana ta hwu irji
na
6 nakima trji a ye igbu sadoma
mba gomarata ni ilu mba ka kpahuti
tohlu ani henaki ni be wa hwu irji na
7 u mlatimu lutu wa idid mba mba
guru yo ni memeti u idi u irji a
kpachuwo
8 ni idi u mlati wa a son ni bebe
idi beki ko nivi rime isonro ma nita
funi mba ni tu ikpi wa a si wonda ni
toh
9 ni tu naki irji a toh kpe wa aniti
nda cur he mlati djur ni turon nda
toh kpe wa a ni ti da vu be wa mba
na mlatiana ni loa ni ni u mblatere
ma
10 waye a he na kima njaaji ma ye
ni be wa son ikpe u kpaba nda kpa
be chu tsiri mba he ni sentu nda ni
ti ikpi a isonro mba ni sona mba n
klusisri be wa ha nomba niko na
11 ko naki malaiku mba he ni
gbeglbe za mba du naki mbana ye
hla ni irji ni memeki mba na.
12 idi be ki mba he na inmani
udju wa mbana he ni imeren kpe ni
sonron mbana a wa mba vu nda nha
tan migen mba na toh ikpei wa basi
tina mba quu
13 ba kpa idi u meme tie mba ba
ya ndi krunci ni rji ahi kpei u ririro
ma bitie naki ba wuru tu ba tore
tie meme kpi mba ni nton kpe u si
sonro ikpi mba a hi u guru wa ba si
tie wa mba siti ni mbaa
14 shi shi mba a hi u ti konkon
imbe be ti faa mba na hwt ni lstere
ns mbs guru be wa mba na he
ni gbegble isoron na ndu mba ti
memeti u mba nda yo sonro mba ni
myen mba hi imiri be latere.
15 mba katere njaaji yoga nda kub-
ban hwu kon balamu vre beor wa
ani son kpah ida wa ana he ni tu kon
a na
16 e a kpa yargha ni tu laatere
igwma me wwa ana tere a na n
yargha ni idi annabinu saran ni ilan
tere u di
17 idi be khi mba he na iholoba na
wa ima na kukurina ba he na klaga
wa ghughu nivva kpulakpa buu a si
gbe mba
18 mba ki be kado ni be sentu mba
guru idi ni son kpi ukpo mba guru
idi be wa mba so djur tikah ni be
wa mba yaba shishi
19 mba hi be yo nyu u son htu da
na toh ande mba he igra be laterena
isi a he igre ni kpi wa a ni guru du
te u a
20 be wa mbana djur ye ni son kpa
u chuwo yesu Almasihu nda la kwba
hi ni mi son kpa izere mba ani meme
za u mumla
21 a bi ni mha u mba ni na toh dae
ma na u mba toh nda la kwma djur
ni kon tsratsra wa mba kano ba
22 itre u ka yiyi a njanji ni tu mba
yawu kban ye vu iso ma hlen lede
wa ba sue kpa niwu a kbani la ka ri
ni ni brje

3

1 ziza me hhan vuvue ni yi wu
be suhmu i wayi a hi hhan vuvumu
u hari me soh ti yi kade chu yi ni
immere u njaaji du yi ka de che yi
ni immere u njaaji
2 du yi tika illan tere annabawa
tsratsra wa bs hla ni bau ni mummla
ni kpakyeme irji bu ni wa kpeta
chuwo ni tu mazanibua
3 be itoh ni mummla mba hla de
bi zah di mba ye ni toh u kaikle mba
ta zayi nda kakpi u sonkpa mba yo
koshi shi mba
4 mba tere kwmaye ma ahe tse
wa mba tere a ni kwmye? ni toh
wa mba tibu be sisemu mba qhu
ikpiomba he wawu na u mummla na
wa mbati mba
5 ni nayeh mba tere mba kparisu
de shulu ni meme mba na he ni
mima tu ni sisemu ni kpa kyeme u
irji

6 ni toh khima ikpi be gbugblu
mba kaba su ni gbugbu ima u tsu-
fana
7 ni meme u ziz a ti mba zi si gbi
ilu ni kpakyeme khi ma mba ti baki
ni gbe ivi u bla tre ni ni kasu ni be
wa bana hhu iko na
8 na kparisu wayi na be sonmu ivi
iri ni trji a he na ise dubd ni irji isei
dubu a he na ivi riri mba he naki
9 irji na kaci ni yo nyun ma na wa
beri mba mba ya kaci ni tu kima ani
vu sonro ni yi ana sondu ko riri bi
du kasuna ani yi toh du yiye kpa ti
njaaji.
10 na ki ivi u ye irji ani ye na idi
u yibi ishulu ni kasu ni gudjur u
gbagba ilu ni gon ikpi u gbugblu wa
mba he ni mima mba djur ni rah
11 tu de ikpi beyi mba kasu na ki
bebe idi mba ki a mla de khi he naki?
amka de khi sonson u tsara tsran
hwu.
12 son ni yo isorobi de irji a ni ye
gbagbla ni vikima mba kaa shulussu
ni ilu naki koge ni koge i shan ni huu
lu u varvara me
13 naki ni tu yo nyuma khi gbi
shulu isama ni gbublu isama wa
didimani he ni mima
14 nakima be sonmu tude be yo
sonro ni kpi beyi be ti ni gbegble be
du mba na toye ni tsi chudu ni dhi
na ko ni kpi meme ma na ni koshshi
mai du mba toyi ni mi si sonro
15 na ki be ka vu sonro irji a he u
kpachu yi na wa Bulus isironro vayi
bu a hanatawu ni toh ma wa mba
noa
16 Bulus a tere ni tu kpi beki wawu
wa mba he ni mi han vuvumaa ni
muma ikpi bari mba he ni ya toh be
wa mba na toh kpi ana ni idi be wa
mbana son kpieme na ba kwma tere
siran na ki nda guru bsri yo niko
mba du mbawuu kpamba.
17 na ki be sonmu be rigga de toh
ikpi be yiyei be ka ya kpabi na duba
guru yi na ni guru u idi be wa mbana
huu dika hre de na toh kpakyeme ini
mi bi na
18 e u be ka gburon ni mi dede
ni toh irji mba yesu Almasihu wa a
kpata chuwo du gbira san du he ni
tuma zizi nikaseisei anakima.

Yohanna U'1

1 A hei naki ni mumla, waki woh,
di toh ni shi shi mbu di yah di ka wo
mbu sa ni tu tre u tutrun.
2 Na ki ba du ta toh rei'a, i ki toh'o
di kpayiem ni u. Kisi hla yuu tre rei
u tutru wa a he ni ti mbu, wa ba tsro
ta.
3 Ikpe wa ki toh di wo di hla ni
yu'u, u'biyi me bi ka tu kabi ni ta.
Shu bi mbu a hei ni ti ni vre yesu
kristi.
4 Na ki kita me kisi han kpi biyi
ni yu'u, du kikla suron mbu cika gri
ififga.
5 Wa yi hi imbre wa kita ki woh jri
ni'u ki hla ni yu'u, Irji hi kpan ni wu
ibwu na hei na kofi.
6 Inde kitre di ki katukabi ni'u; di
ni zre ni mi bwu di ni ti che, ki na si
bla tre 'u jaji na.
7 Naki kita si zren ni mi kpan, na
wa wu hei ni mi kpan, ki si katu mbu
bi ha mire vayi, 'u' yin vre ma yesu
ni kla ta ni milan tre wa wu.
8 Inde kitre di ki na lahtre na kisi
qrue tumbu, u jaji na hei ni suron
mbu na.
9 Inde kihla la latre mbu rju ra
wawu a hi jaji da wa ani gla ta ni
mi latre mbu.
10 Inde ki tre di kina lahtre na, ki
kma u ti ndi u'che, u'tre ma ana hei
ni mi mbu na.

2

1 Mri, mi si han kpi biyi ni yu'u
du yina lahtre na. Uri ni ta lahtre ki
hei ni di u kpa wo mbu ni wo timbu,
wato yesu christy wa wu di riri wa
ana latre na.
2 Wa wu yi ni wur latre mbu laga
ana'u mbu ni klembu na u gbugbu
wawu.
3 Kitoh di ki ye toh idan ki u tre
ma.
4 Indi wa atre di wawu toh Irji da
na hu tre ma na a hi di wu che u jaji
na hei ni suron ma na.
5 Indi wa a grji trema jaji hei wu
ni Irji. Na yi ki toh di ki hei tare ni
wu.
6 Indi wa a tre di wa wu hei ni. Irji
ka zre na wawu a zre a.
7 Mir ya, mina si han tre sisa ma
ni yu'u na ahi cihe tre wa bi woh
rimumal chiche tre a hi tre wa bi
wo'a.
8 Misi han tre sa ma ni yu'u wa a
jaji ni mi kristi ni mi mbi me, don
ibwu a zren ka si hi kpama. u kpan
u jaji a si kpan
9 Indi wa a tre di wawu hei ni mi
kpan, da ni kran vayi ma ahei ni
mi bwu, da si zre ni mi bwu har ni
zizah.
10 Indi wa a ni yiem vayi ma ahei
ni mi kpan, ama kub zah na.
11 Naki, i wa a nikra vayi ma ahei
ni mi bwu da si zre ni mi bwu a na
ton bubu wa a si hi na; don ibwu a
ka shishi ma.
12 Mi si han ni yu'u mri, ba wur
lahtre mbi hie ni yu'u ni tu de ma.
13 Mi si han ni yu'u bati dan bi yi
bi toh wa ahei rji ni mumla, Mi si
han ni yu'u mri ze don bi zan gbe
ngbenlen ibrji, mi han ni yu'u mri
don bi toh ti'a.
14 Mi riga nan ni yuwu ba ti don
bi toh ndia rji ni mumla, Mi riga
han ni yu'u mrize don bi hei ni
gbengbenlen, u tre Irji a hei ni yi,
na ki bi zan gbengbenlen bi me me
dri.
15 Na kpayiem ni kpi gbugbulu na,
ni kpi bi wa ba hei ni mi gbugbulu
'a indi wa a ni son gbugbulu, i son 'u
Irji na ni 'u na.
16 Du ikpi bi wa ba hei ni mi
gbugbulu, ba bi nma kpa ba vo
shishi, ni bi kpa di tsri, nu zu tu ba
na rji ni ti na ba rji ni gbugbulu.
17 Gbugbulun ni kpi bi wa a ni son
ba si kle, indi wa a si ti du ni tre rji
a ni son seisei nisei.
18 Imir itoh a ye 'u kle, na wa bi
woh bi kran kristi ba si ye zizan
gbugbu'u ba ye. Na ki bi ka toh di
itoh ye kle.
19 Ba ryu ni mi mbu iki tsro di ba
na hei ni ta na. Bana hei ni ta ba na
san ni ta, da ba ni kpaba a tsro di
bana hei ni ta na.
20 Bi hei ni anointing u rji ni tsa
tsra ka bi toh wa wu bi.

21 Mi na han ni yuu di bina toh jaji
na naki bi toh'o, iche na hei ni mi jaji
na.
22 A hi gha hi ndi u'iche, a hi ndi
wa ana kpayiem ni yesu da kristi na
ndi ki ma hi wa ba kran yesu, wa
ana toh ti'a mba ver a na.
23 Indi wa ana yeini ni vre'a na a
nato ti'a na. Indi wa a buh yun ma
da kpa vre'a hei ni ti'a game.
24 Naki iwu du kpi wa'u woh rji ni
mumla krie ni'u inde kpi wa u woh
rji ni mumla ahei ni wu, in u' wu hei
ni vre ba tima game.
25 Wa yi hi ikpie wa a chu yun ni
ta wu ire u tutru.
26 Me han kpi bi yi yiwu du bari
gru ye yi you ni nkon meme ma na.
27 Naki u' ikpie wa'u kpa ni wu
ahei ni wu, wuna si wa indio du ye
tsro u na du Ruhu ma wa wu kpa
tsro kpe ba wawu wa ba jaji bana
che na, ni yada a tsro u son ni'u na
ki me.
28 Zizan mri son naki chachu wa
aye ki hei ni gbengbenlen, ana shan
ni tita niye ma na.
29 Inde wu toh da a hei ni kiklan
suron, u ka toh di indi wa ani ti kpe
wa a zizi ba grji di ki ma ni'u.

3

1 Toh i irin son wa anota, du ba yo
ta ti mri Irji naki ki hei a hei naki
gbugbulu na toh ta na. Naki ba na
to Iti a na iftift ikpe bari bi didima
u” bi Greeku' nisein ba toh da gran
ya da ki hei ifga.
2 Kpukpamu ki mri Irji zizan ba
riheiu gran yada ki hei ki toh inde
yesu a ye kita me ki hei ki toh inde
yesu a ye kita me ki hei na wawu hei
ki toh naki yada a hei.
3 Indi wa a si yo shishi ni ua ka gla
kpama na wa wu hei.
4 Indi wa a si lahtre a si ti kpe wa
a na didima na don lahtre hi kpe
meme.
5 Bi toh ba shile kristi rju du ye
ban lahtre mbu rhu ni ta wu naki ni
u' kena lahtre na heina.
6 Ba ndi wa ani hei ni 'u' da si ta
lahtre. Ba ndi wa sita latre da tre me
di wawu to'o ko a yemen ni wu.
7 Imir na yeim du dio grue yi na
ndi wa a si ti kpe didima a hi ndi
didi na wa kristy a didi ma.
8 Indi wa a si ti latre a rji ni brji,
don ibrji latre rji ni mumla, Na ki u'
ba shile vre Irji rhu du ye kpa du brji
ti meme.
9 Indi wa ba grji rji ni Irji ana si ti
lahtre na, domin ibin u' Irji a hei ni
u' ana la lah tre na, don ahe gjri u
rji.
10 Na ki mri Irji baba mri ibrji ba
shile ba, indi wa ana tikpe didima
na ana rji ni Irji na du ni indi wa
ani kran vayi ma.
11 I wa hi imbe wa bi woh ni
mumla ki yemen kpa mbu.
12 Kina ti na kayinu na wa a rji ni
brji da wu vayi ma ani tu gye awu?
don idu ma ana u'brji u vayi ma ka
didima.
13 Mri vayi na ti “mamaki” na,
inde gbugbulu ni kran yi.
14 Ki toh ki rju ni mi ique idi ri na
rai don ki san mri vayi.
15 Indi wa ana son vayi ma na, a
hi u wu ndi bi toh bi wu ndi ba na
hei ni re u tutrun ni wu na.
16 Na ki ki toh son wa kristi ka tu
ma no ba wu don kita. Kita me ki ka
tumbu no domin mri vayi.
17 Du ndi wa ahei ni kpi bi gbug-
bulu yi, da toh vayi ma ni mi yah da
na zo u na, yaya itre Irji ni he ni u?
18 Mri mu ki na ta tre ki yemen
mir vayi ni yun kuklu na ki ti ni mi
suron jaji.
19 Na ki ki toh di ki rji ni jaji, naki
ki kpayemen ni suron mbu ni u.
20 Inde suron mbu kashe ta, Irji
zan suron mbu da toh kpi ba wawu.
21 Kaunatatu, inde suron mbu na
kashe ta na, ki ka hei ni gbengbenlen
ni Irji.
22 Du ikpe wa ki mie ki kpa ni u'
don ki zi itre ma di ni ti kpe wa ani
nu kikla suron
23 I wa yi hi tre ma ki ka kpayemen
ni vre ma yesu kristi di son kpa mbu
na wa no ta tre ma.
24 Indi wa azi tre Irji a hei ni Irji u
Irji hei ni ndia. Naki ki toh di a hei
ni ta ni mi Ruhu tsatsarka da a nota.

4

1 Kaunatatu, na kpayeim ni Ruhohi wa wu mba u' na naki bi ka tsra ba toh ko ba rji ni Irji. Bi toh Irji, bi che ba hei game ba shu ni gbugbulu zizan.

2 Naki bi toh Ruhu Irji- du Ruhu wa a kpa yiem di yesu kristi aye ni mi n'man a rji ni Rji kena.

3 Du Ruhu wa ana kpa yeim ni yesu na, ana rji ni Irji na. A Ruhu bi kran yesu kena wa bi woh da ni ye a riga da ye ni mi gbugbulu ye. Iftift Greek bi sen bi didi ba bla ifga di du Ruhu wa ana toh di Yesu a ye ni mi n man rji ni Irji na, ana u' Irji na ahi ki hi Ruhu bi kran Yesu, wa bi woh Kuma a hei ni gbugbulu ye ifga

4 Bi yi bi rji ni Irji mri di zan gbengbenlen mba don wa a hei ni suron mbi a brabran zan wa ahei ni gbugbulu a.

5 Ba rji ni gbugbulu, du kpe wa ba tre ahi wu gbugbulu, gbugbulu'a ni sren toh ni bawu.

6 Kita ki rji ni Irji, indi wa atoh Irji ani sren toh ni tawu indi wa ana rji ni Irji na ana sren toh ni tawu na naki kitoh Ruhu'u jaji, ni Ruhu'u' lahtre

7 Kaunatatu kin yema ni kpambu don i yemen a rji ni Irji, du indi wa ani yemn grji ni Irji wa kuma a toh Irji.

8 Indi wa na yemen ni ndi na ana toh Irji na, don Irji hi kauna.

9 Naki iyemen u Irji ba shile ni mi mbu di Irji aton vre ma riri ye ni mi gbugbulu du ta kiso tutrun ni tu ma.

10 Na yi a hi kpayemen ana kita ki son Irji na, na yi a wawu yemen ni ta, da ton vre ma du yekpa ta chuwoh ni lahtre.

11 Kaunatatu inde Irji ni son ta, i kita me ki ka kpayemen ni kpambu.

12 Ba ndi wa a taba toh Irji. Ki ti ni son kpambu Irji hei nimibu ison ma ni mi mbu ni mla tati.

13 Na ki ki toh di ki hei tare ni u'wa hei ni mi mibu. Anota bru Ruhu ma bari.

14 Na ki ki toh di kpayeim di Iti a ton vre ma du ye da kpa gbugbulu'a cuwo.

15 Du ndi wa a bu yua ma da tre di Yesu a vre Irji, Irji hei ni 'u' u wa wu hei ni mi Irji.

16 Naki kita ki toh di kpayiem ni son wa Irji hei wu ta wu'a Irji hi son, ndi wa ahei ni mi son yi a hei ni mi Irji, u'Irji hei ni u game.

17 Ahei naki ison yi mla ta ti du ta hei ni gbengbenlen chachu bla tre ma naki ma ahei jaji kita me ki ka hei naki ni mi gbugbulu.

18 Sisir na hei ni mi son a na, ison u' jaji azu sisir rju naki sisir hei ni horo. ndi wa ni klu sisir anati jaji ni mi son na.

19 Ki son 'u' don Irji guci sonta.

20 Inde ndi wa a tre wawu ni son Irji da ni kran vayi ma, ahi ndi wu che. Ndi wa ana son vayi ma wa asi toh ana ni son Irji wa ana toh-o ma?

21 Naki wa yi ni tre wa ki kpa ni u' indi wa ni son Irji wa ka son vayi ma game.

5

1 Indi wa akpa yiem di yesu a kristi bagrji u rji ni Irji inde di wa a kpayiem ni ti'a naki ani yiem ni vre wa ba grji ni u.

2 Ahe naki ki toh di ki kpayiem mri Irji inde ki yiem ni Irji di zi tre ma.

3 Naki wa yi a yiem u'Irji: wa ki yiem ni tre ma kuma itre ma ba na u' di'na.

4 Du ndi wa ba grji rji ni Irji ani zan gbengbenlen gbugbulu. Nakima hi nasara wa a zan gbengbenlen gbugbulu wato jaji bu.

5 Ahi wu han wa a zan gbengbenlen gbugbulu'a? Ahi ndi wa a kpa yeim di yesu a vre Irji.

6 Wa yi i, hi wa aye ni ma mba yin Yesu kristi aye ni ma ni kangrji na, ama ni ma ba yin.

7 A baba tra (3) wa ba kpa yiem:

8 Ni Ruhu ni ma u ni yin. Bi yi tra (3) ba ti yaje jeniya ni kpa mba. Ifiift Greek bi sen ba han kpi didima.

9 Inde ki kpa jaji u ndi, jaji u Irji
a zan wayi hi testimony u' Irji wa a
kpa yeim ni vre ma.
10 Du ndi wa a kpayeim ni vre Irji
ahei ni testimony ni suron ma indi
wa ana kpayeim ni Irji na a kma
u'ti ndi u' che don ana kpayeim ni
testimony wa Irji no nitu vre ma na.
11 Testimony a wa yi, Irji nota son
u'tutrun u rei ki hei ni mi vre ma.
12 Indi wa ahei ni vre'a ahei ni rei.
Indi wa ana hei ni vre Irji na ana hei
ni rei na.
13 Mi han kpie bi i ni yu'u du yi
toh di bi hei ni rei u' tutrun ni ndi
wa kpa yeim ni de vre Irji.
14 Wa yi hi gbengbenlen wa ki hei
ni u, du ikpie wa ki miye wa hei di
di ni mere ma ani woh ta.
15 Naki inde ki toh dani wota ko
ahi gye ki miye, ki ka toh di ikpie
wa ki miye ki kpa ye.
16 Inde ndi'a atoh vayi si ti latre
wa ana tsra u' que na, wa ka bre Irji
ni no rei, me gomace ni bi wa latre
mba na kai u que na, Lahtre ri hei
wa atsra u que, mina tre di du bre
nitu kima na.
17 Dukikpie u' meme ma a lahtre
na ki lahtre wa ana tsra'u que na.
18 Kitoh du ndi wa ba grji'u rji ni
Irji ana ti lahtre na. Naki u wa ba
grji rji ni Irji gyegyere u bi ibrji na
iya da ti u meme na.
19 Ki toh di kita ki rji ni Irji kuma
kitoh di gbugbulu wawu ahei ni mi
gbengbenlen bi brji.
20 Na ki ki to di ver Rji ye buh
shishi ni ta u di wa yi hi jaji, ki hei
ni wu wa wu hi hi jaji ni mi ver ma
Yesu kristi. Iwayi yi a Rji u jaji u son
kibo (tutrun).
21 Imir na cib hi ni bi birji na

2 John

1 Churji nindi iwandi a che ni
wa u mirli wandi minyeme niba
kpukpome ana hime ni kankirzi
muwa, nibiwandi bato njanji.
2 Nitu njanji wandi kiheniwua
anihe nita kasese.
3 Tibi ni malati, ni sisro, ba sonita
ni rji ubati yeni yesu almasihu vreji
ni inyi njanji ninyeme.
4 min ngyiri kpukpome niwandi
mito imri me bari bazere ni miyi
njaji niyu wandi kikpa ngwroyi
nitimbu.
5 zizaa misi breu iyiko minasin
ngya nwrosamambaniwuna iwayik-
ife tunise tunturmu, ndikinyeme
nikpambwu.
6 iwayi, i iwayimba binwro, abini
wandi biwo in mumla, ndiduyi zere
miyima.
7 bi gyurundi ba rju ni gbunblu bi-
wandi banayeme ndi iverji ayenan
diana ba babiandi ba gyrundi a nala
nitingu ni vrerji.
8 ya kpambi, nahama ni kpe wandi
kitindu tuma na yi, kpa sambi.
9 indyi wandi azerehini koshishi
anahe myi nwro Almasihu na ana
henirjina. iwandi a wonnwroa
aheni tia-mba vre.
10 indyi wandiaynyi anakpawroy-
ina, nakpa nikombina, nachi
menayi.
11 mpempebi iwandi achia bati
kyumban ni miyi memkppe wandi
anitia.
12 mihenikpe gbugbwu iwandi
misongya niwa u mbe ni-ma ungya
na tsramena. tokimame misingyri
soye kini treni kpanbu shishi mba
shishi, nindu kinkiasrombu ndu
shune.
13 imirli v vayime iwandi binyeme
niwu bachiu.

3 Yahaya

1 Rji ni nikoh bi i hi ni Gayus wa
mi sub kpokpome.
2 I suron mu, ni bre ni u, du lulu
hi u me ni mi kpei wa u si ti'a wawu;
ni si kpan, na Ruhu me a hei ni si.
3 Isuron mu a ti kikla raime wadi
mri vayi bari ba ye tre didi ni tu ni
yo suron ni tu me na wa u si hu kon
jaji.
4 Ba kpei wa'a zan du suron mu ti
kikla rai du me wo di mri mu ba si
zran ni kon jaji.
5 Si suron vremu, u si ti du' a ni
suron me riri, hi ni mri vayi, ni bi
tsri.
6 Bi wa ba hla tre didi ni tu me ni
bi koh Irji, a ni bi du zo ba, ni zo u
si suron, ni kon wa a bi, ni bi hu Irji.
7 Ni de mu ba rju, ba na kpan kpei
ni wo ndi ba na.
8 Na ki ki kpa iri ndi ba, ki hei kpa
udu baba u jaji.
9 Mi han vuvu hi ni tra Irji, ni ki
Diyotariffis, wa a zan kohan wa ni
kon ni mi ba, ana kpa ta na.
10 Na ki inde mi ye, mi nu mre ni
tu du ma, ni wa a si ga de bu'a ni
shishi de ba ni meme tre. Wa yi me
a mia u na, na ki me a ni kama bubu
kpa mri vayi, a zu bi wa ba su ti didi
ma; a ni zu ba ni mi Irji.
11 Isuron mu, na vu meme kpei na
sei kpei didi ma, Idi wa a si ti kpei
didi ma a hi u Irji, Inde 'a' a si ti kpei
meme ma, a na toh Irji na.
12 Dimitiriyas, ndi ba tre didi ma
har ni jaji ni tu ma wu me utuh jaji
tre bu, a jaji.
13 Mei hei ni kpie gbugbu u wa me
han 'u' Na ki mina kpay'm di mi han
ni u ni alkalami ba tawada na.
14 Mi you suran di mi toh tu lalo
mu na ki ki tre shi shi.
15 Du si suron sun ni wu. Kpukpan
bu ba si chi'u hla ni bru kpukpan bu,
ni de ba wa wu.

Jude

1 yabuza vrenko yesu Kristi vayi
Yakubu: hi ni wa ba yoba bi son u
irji iti nibu wa ba baunzi ni kristi.
2 du losron mba sisron ni son ndi
he niyii.
3 bi son mi si hainiyu ndi ha mi
wu ni tu kpa wawu bin, abi ndi mi
ngron yi nitre kpa yesu wa mba nu
yii bi wu rji.
4 indji mbd ri mba rin ni riyabi
wa mba ra nitu bla mba tun tse mu
indji wa mbo to te ndidina, mba
bri ziziwu rji rida kgba hi ni meme.
mba ma kpa myerne mi kon rji mbu
yesu Almasihu.
5 mi si son la ni wu, bi to igzi
wami sison la niwu ye; lrji kpa indji
mba ri chuwo ni meme masar; ni
kwugon a wu mba bi, bi wa mba
kpan myemen niwu ria.
6 malaiku wa mba na gji mbu mbu
ndima wu mba na, mba bri mbu
mbu son ndima. irji lumba ni saraka
hra ise ni se, ni mi shigji biu be nifi
wu mbla.
7 mba he na sadurna ni gwarnrata
ni gbugbulu wa mba whir whire
ni mba, bewa mba turma iyo ni te
meme rida wu iypi wa kpan ni wan.
mba hena na bi wa mba shaya ne mi
lu wama nwena.
8 anakyii bi hira ramba mba kpan
mba te meme mba kpa be chu ni tdri
nda ni la meme tre nitu bi te ndidi.
9 makailu kyke malaika nitu a si
gbi sroun ni iblis nitu kgbu misa ana
nyamba shistri rida zre meme tre
ritu blama na. nitu wayii, rji nitu
ma ndi jatun ine.
10 indji bi liyi si mbata niwu nitu
iypi mbanato na. indji bi yii inba he
ni limre ngnama rju mba gji ukwu
si yae ni gba mba.
11 iyaki biwu mba wukon kayinu
mba yotun mba ni te meme batamu
ndu wa gbu gpiri. mba wutuma ni
ufu iri mba kora.
12 indi bi iyii mba meme indji
nimiri biri isonbi wanmbari ni yi
mbak wussa, bi gru wa ri nitu mba,
mba npan wa agji uumba ngugun ye
na. mba kwugron wa mba gji nkolo
ma yena.
13 mba bi kwu, ribibuju mba tu
mba rji ni jan ma. mba nei bi tsra
mba vfu vo nifu ni shan mba. mba
he na tstsi wa mba tsre brakaueme
ni mi shigji bwu hi ni se gbuwu.
14 ahnuhu idiji wu tagban rji
Adamu, atre ru tu mba, nda la ya irji
ni ye meme bi zizinma dubu dubbai.
15 asiye wa ari blaatre konni indji
asiye wa ni bla yre indji bi te meme,
indun mba wa atre ni tu kon na.
wa mba te ni kon meme ma; ni la
bi meme ni bi latre wa mba tre ni
tuma.
16 biyii bi tre che, bi tre gbrugbo
wamba wu meme te mba mba ni bru
ni ni sandon tu mba mba trece nitie.
17 amawu kauritau tauna tre wa
me tsi tre niwu kwugon ni ma-
rizanni yesu Almasihunmu wa mba
laniwu tu ru tse.
18 mba laruwu ni tun kykle indji
bi che mba he mba wu kon mba wu
meme.
19 abi wa mba hantu indji mba bi
wu gbugbulu mba na he ni ruhuna.
20 Bi Ijii Kaunatu, men tu bi ni keh
tsatsare ma, ndi bra ni mi ruhu wu
tsatsare.
21 Gji kpan bi ni son Rji, ndi nta gpi
losron inji mbu Yesu Almasihu wa ni
nuta re wu ise ni se.
22 Tsro son ni biwa na kpanye-
mena.
23 Mba ri chuwo ni nyu lu. Tsron
indji mbari ni tsitsir, kamen ni nglo
wa yin kpa mba teimeme.
24 Wa ahe ni gpengble wa asi ndi
na kgbu zam na, wa ni zo wa kri
ni shishi ni kpa'n ndidi'ma ni sroun
ndindi'ma.
25 Irji mbu ni wa kpata juwo ni
wo Yesu Kristi Irji mbu, ndindima,
ngpengblema, ni he ma, ikon ma, ni
fin wawu, zizan ni se ni se ahema.
(Amen).

Revelation 1

1 Wa yi hinhran u Yesu Kristi wa
Irji nnowu ndu tsro ba granma ikpye
waa a tie weiwiere a. A tru meleka
ma ye ni Yohanna ye nhra wa.
2 Yohanna ahla lantre Rji nda hla
u Yseu Kristi u kyi wa atoh wawum-
bambawu.
3 Indi uluw ahi wa akra totsuma
ma ngbangban me'a ma kii biwa
mba tsi wo tre waatre nda kpa
nyemen ni kpe wa mba ha nimi into
a he whewhir.
4 Ime, Yohanna, hi ni Ikilisiyoyi
tagban wa mba he nigbu mba asiya;
tsitsi hi niyi ni sikpa ni wa ahe
tsizan, wa he ni tsenmu, wawu ni ye
ni shi-shi ruhohin tagban wa mba he
ni kgbu kursiyin ma.
5 Arji ni Yesu Kristi wa mba kpa-
nyemen ni wu, iver mumla wa alude
nimi mben; wa atu chu bi gbugbu ni
wa ni sonta. nda situ ihuwo ni la bi
latre gbu ni iyinman.
6 Aleta te bi chu firistoci bi Rji ma
ni teman. ndidin, ukpele wi he ai
wu tun nitse ahemen (amin)
7 Nya atsiye nimi kpan, shishi nde
mbato ni nde biwa tugbu ni njigba
ndi bi gbugbu pepemen mbayin
niwu, ahemen (amin).
8 Ameyin mumudin ni klekle Irji
treme wawu zizan; wa ahe tu
nitsemu, wawu niyen, wawu ni
kpekple wawu.
9 Eme, Yohanna, rayinbin, wa ahe
niyin ni mi iyabin, ni son ndidi ni
fusroun waube ni Yesu. Igbulu mba
wambayo Badmusa, ni tre Rji wa ala
ni tu Yesu.
10 Mi he nimi Ruhu nifi u Rji, ndi
wo lanri ni kwugon nu na ijun.
11 Ala ha ikpe wawu to rinu
vuvu; nde tru hi ni Ikilisiyoyin
tagban mba; wa ahe Afisus; ni
Simirna, waahe ni Tayatira, wa ahe
ni Sardisu, waahe ni Filadalfiya, ni
waahe ni Laudikiya.
12 Mi ya ndi atsi tre nimen, wa mi
ya miton ilu fitila tagban ni ngbugbu
klomba.
13 Nimi ilu nde ri hena ker nde
a kri ni gla gagloma hi ni zanma,
alakpa ni zinariya nitsan ma.
14 Ituma ni fukpa kye na fu fu
rjurju na men atsi gji ni kpama;
shishi ahe na wau.
15 Izama mba kpa, mbahe na klalu
wa mba la niwu, atsi glo na man ni
nei.
16 Nuwo kota ma agji tsitse tangba
ni nyuma agji gjin e. nyu ha shishi
ma tsi kpa na rji.
17 Wa mi tori mi jeku nza ma na
kgbu nde. akawo ma ikita san ni tu
mu nda la, na ti tsitsirena, imee mi
mumle ni nklekle.
18 Niwa ahe, mi kwu nya mi he
nitse mi he ni mukuli re mba u kwu
ni iko lu.
19 A he nawa, ha kpe wawu to igpi
waahe zizan, waani he ni kwogon
waujin.
20 Mi tu ma'ana, ni tsitse tagban
wa mba to niwo kotama, ni whirji
wa mbalo. Fitila tagban u Zinariya.
tsitse tagban mba malaiku (pastoci)
bi Ikilisiya tagban, whi rji mba lo
fitilu tagban mba Ikilisiyoyi tagban
mba.

2

1 Hi ni malaikan u coci Afisu nha
itre u waa a nji Tsitsen tangban
niwoma korli ni wawu wa ani nzen
hu tsutsu ingba zinariya tangban bi
zi lu.
2 Mitoh ndu me, nhon nyu me ni
vu sron me ndi na kpa nyme ni bi
meme nyeme ni meme nde na, mito
u tsre biwa mba la nitu, ndi mba
manzanni ani he nakyina, wawu
mba bi che.
3 Mito u he nivfu sroun, u sha yan
gbugbu ni tu nde mu, u na kaba hi
kwugonna.
4 iwhirji mina kpa nyeme ni u na
u bri sonme u mumle.
5 U mba yo ndi toiwhirji u kru-
jokun tie ndidi ndi kgbu ye ni gbi bi
mumle mba tie ndidi ndi ihu fitilar
ni gbugblu senmen.

6 Uwu he niwayi una kpa kyema
ni gpi wa nikolatawa mba tie na; wa
memen mina kpa nyemena.
7 Wa ahe ni tun wo ndi won di wo
gpi wa Ruhu si la ni Ikilisiyoyi. nde
wa a kyri gbagban minu kon wa ni
ri ni mi kwugrar u re wa ahe ni rju
i irji.
8 Hi ni malaikan (fasto) wa ahe ni
Ikilisiyar samina ha bayi mba tre wa
ahe ni mumle ni u klekle wa'a kwu
nda kgbaye.
9 Mito iyabin ni iyon bi u tona
u he niwu mito wa mba si mbata
nde wa mba iyotun mba ndi mba
yahudawa mbana hena kyrina mba
bi kon imblisi.
10 Na glu sisiri iya wu sha ni he
shishina. yar ibisi ti whuwhir tru
mbari bi nimi tro; dumba teyi ya; bi
sha yak ifin wulan kri gbangba hi ni
kwu bi kpa yagya re.
11 Wa ahe ni tu wo ndi wo kpa wa
rubu asi tra ni Ikilisiyoyi. wa akri
gbagba hra hi klekle, ikwuha na kpa
ti memena.
12 Hi ni Malaikan wa ahe ni Ikil-
isiyar Burgama ha buyi mba lan tre
nde wa agji grigba inyu ha.
13 Mito whirji u son akon u ibusi
nakyin u kame ndi gji nde mu
gbagbame, har kyime u na kpa nde
tro na, ni ton u Antifas wa akri
gbagbame, wa kpa nyeme nime wa
u hu'wa ni mi bin, ni whirji ibisri ni
son.
14 Iwhirji mina kpa nyeme ni
wuna, wu biwa mba kpa tre Bilamu
gji gbagba, wa a tsro Balak wa ti gpi
u kgbu zan ni shishi imri Israila, ndi
ri'ila wa nu ibrji wa mba lotsu.
15 Nde mba ribi gji tre ni
kolantawa gbagbame.
16 Aho na kyi ba bri konyu Rji miye
gbagble me nda bi kon memen kyri
na tsi ni mba ni ingji ba waahi ni
ngu hi.
17 Nde wa'a he nitu wo gpe wa
ruhu si la ma Ikisiyoyi nde wa a
kwuci mi nu ma'ana wa hri si niwan
mi du titan kygle ni nde sa ma wa
mba ha ni tu titan nde wa mba dro
wa ato imba wa asi kpa mba.
18 Hi ni malaika (fastoci) Ikilisiyar
Tiya tira hai Biyi mba lan wa iver
Rji tre, wa ahe shishi na igleme ilu;
izama na idren nami lu.
19 Mito gpe wa u si tie sonme, ni
krime ni kngbagba me. mi to wa wu
si tie ana gbrun konna ni gei u tie
mumle na.
20 Whirji kni na kpa nyeme ni wu
na wu bri iwa mba Yezebel wa ani
yotun ma ndi iwawu watsu. nikon
intsro ma ani gru nde mu ndi wa
imba nde ni ri la wa mbanu iblis
saraka.
21 Mi nu ton ndi mle kon mene ma
te wa ka'ina.
22 Ya mi yo gbugbu kru wuls, nde
wa awate wa ani ri bi meme yari,
nda mba na bri krama, mena.
23 Mi tsi imri ni kwu Ikilisiyoyi
wawu mbato nde ni kon bi tie.
24 Inbru bi wa hibe Tayatira biwa
bi na gji tre mana, bina to gbi mbari
yo ndi tre ibusi, bi yi mba kyi mina
yoyi iyana.
25 A he nakyi kri gbagba hi niye
mu.
26 Nde wa akwuci nda si tie gpi wa
asitie bi klekle ni klekol mini nikpan
ni tu bi kpalan.
27 Mi gji mba miwo karfa mi bra
mba na rin memen.
28 Ahe na mi kpa ni wowo timu
imeme minu tsitse u ble.
29 Ndel ahe ni ituwo ndiwo gpi asi
la ni Ikilisiyoyi.

3

1 Hi ni malakon Ikilisiya waahe
Sardisu wai biyi mba tre wa agji
ruhohi tagban itre uwa a nji brji
tangban u Rji ni tsintsen tangban wu
Rji nitsitse tagban miton gpi wa wu
si tie wu tie nde wu ndidima u na
ton ndi wu ikgbuna.
2 Lu shume ndi krigbagba igpi wa
adun atie whiwhir ikwu, mina ndu
ndidima ni shishi Rjina.
3 A he na kyi u kyrimrenton, ni
igpi wa wu kpa ndi wu'a, kpa nyeme
ni mba, ndi mle ti tashgbe, mi ye na
nde iybi; hina to tien miyena.

4 Bihe ni de nda time hi sardisu
wa mba na kpa no glo kykle mba ti
ndidi.
5 Nde wa akwaibi mba sran glo
kykle diwu, mba tse nde ma ni nuwu
u Rji na, mi dugbu nde ma ni shishi
temu ni shishi malaikansa.
6 Uwa a he wo igpe wa ruhu si la
rii ikilisiyoyi.
7 Hi ni malaikan ikilisiyar wa'a
he ni Filaldefiy ha, biyi mba tre
wa nde ndidi nde gyegyere wa agji
makule Dauda; wa ani bwu idiori
naiya kawuna, nde akwawuu mba
nde waani bwu.
8 Mito ipi wa wu tsi tie, ya mi bri
kontra ni biwu ni shishi wa indiori
atiyin, akri gbagba ni tremu wuna
kyme ni indemuna
9 Ya biwa mba he ni kon iblisi
wa mba tre ndi mbamba mba Yahu-
dawa, ana he nakyi na mba si tie
che. mbaye nda wukwu gbrju ni
zamen, mbato ndi ni son.
10 Wa wu kri gbagba ni tre mu,
ndi wu kon mila ni wua ime me mi
kri ni wu ni to treme wa niye nde
bi gbugblu wawu wa mba tsre nde
gbugblu nepemen.
11 Miye gbagbla me gji gpi wawu
hewu gbagban ndi nderi mba takya-
men a (Rawani)
12 Me yo nde wa akwuii ani hena
igji kon Rji mu mina bri nde kyi ndi
rju niwo muna.
13 Mi ha nde Rji mi ni tuma nde
gbu Rjimu (Urushalima isama, waa-
grji rji ni shulu ni Rji mbu), ni nde
sa'ama. Wa ahe nitu ndi wo igri wa
ruhu sa la ni Ikilisiyoyi.
14 Hi ni malaikan ikilisiyar wa ahe
ni Lawudikiya Ra: biyi mba tre wa
aheme (Amin). Wa kysi iya niwa
latre jagji wa ni ya nde wa Irji te
mba.
15 Mi to gpi wa isi te wuna sina
telu.
16 Iwu uhe ni kon ha una telu
uwoma ysina mi dru yoga ni nyumu.
17 Wu tre, ime mi ha ni kon ni gpi
gbugba'u, mina son gpi gana wu na
to nde wu iyama igpi yin nde iyan
nde ifyeshi wu tsre gpre.
18 Wu tre mu, le zinariya nime wa
mba nza nilu wa ii he kongyen wa
wu tsron gbi bin gpan wa mba to
ni gpirena, ni nye wa tsron ni shishi
wato igon niwu.
19 Mi tsi nde wami son mitsron
mba iko mba hu ni gbugbu. Wa he
na kyi kri gbagba tie ndidi.
20 Yame mi kri ni kontra ndi si wru
nde awo lamu nda bwu kin, mi ri ne
konna, ndi ri la niwu wawu ni ri la
nime.
21 Wa akwuchi mi nu kon ndi
kuson ni me ni tun chumu, ahe
nawa meme kwuchi ndi son ni timu
ni tu tuchu ma.
22 Iwa ahe ni tun inwo ndi gpi wa
ruhu atsi la ni Ikilisiya

4

1 Ikye wa a hugon kpyi biyi, miya
ndi too nko tra ni shulu kle wuo. Na
wayi mi tsro gbi wa ani yen ni kon
gpi biyi.
2 Mba huta mi heni ruhu, mi to
gbagbu sonri wa mba zi ni shulu ndi
ri son nituma.
3 Wa a son ni tuma ahe tita yasfa ni
tika yakutu dirdiren lu ayo ni zuzu
dirdiren lu ahe nu tita zumurudu.
4 Ni zuzu kpachi kpachi mbari
wa mba itse ha, wa mba son ni tu
kpachi mba bi nikon ise ha, wa mba
sru iglo kykle, niworo woro zinariya
ni tun mba.
5 Ni kpachi kpa ni rju ni kyiwa ni
ngro ni zan. Fitilu tagban mbasi ri
shishi kpachi, fitilu mba ruhohi Rji
tagban mba
6 Ni shishi kpachi mba inci gilushi,
wa ani kpa na karau. Ni zuzu kpachi
wa ayo kpachi ni zuzu, bi re nde
isie wa mba he ni shishi ni shishi ni
kwugon.
7 Nde re imumle ahe na nnagru
(Zaki) nde re wu ha ahe na iver lado,
nde re u tra shishi hena vernde, nde
re wu inzan na ikpan ilude.
8 Nde bi re inzan mba, mba waahe
nigban mba he gban ti ti tanne; mba
he shishi nigbamba iju ni rji mba
na bri tre, wu tsatsra, wu tsatsra,
wu tsatsra itregbumu Rji wa ahe
gbegble wawu, awawu waniye.

9 Ni ton wa bi re mba si gpresan, ndiden ni gri ni wa nda son ni tun kpachi, wa ahe hi ni klekle.
10 Bi nikon ise ha mba, mba kgba tumba gji ni meme ni shishi wa ason ni tun kpachi mba gri niwu wa ahe hra klekle, nda ju takya mba tahi nuwo ni kpachi nda tre, wu mumle, itebu ni
11 Rji mbu kpa gri mbu wawu, iwu uti kegyen, bra invri ndi he ni tun gpi wawu timba.

5

1 U mi toh niwo korli uwo a son ni ruron'a mito vuvu wa ahe mi ha numi ni konbra naye vuvu wa ba nha ni koshishi ma, ba lowu ni lo tangban.
2 Mi toh kiekle Madauka si d'bu ngblome, ahi nha mla wa ani tdi bwu nye nvunvu nda mre loo ma?
3 Indji ri na he ni shulu ka ni meme ka ni mi meme a toh bwu nuunvu wa ba nyewu'a wa mba he nimi ma.
4 Mi yi wa kpukpo me wa bana fe ndji ri waani toh bwu ka kra nye nuunuu na.
5 Iri nimi bi nikon ba ahla nimu rimu, nayi na ya ichen (zaki) u grji Yahuza ivren Doda akpa ka; amble wu vuvu ni lu tagban mba
6 Mi to iver gru akri whie na kpachi nde bi re isie ni mi nikon-mba, ahe na mbawu'a ahe ni iju tagban ni shishi tagban; Biyi mba ruhohi Rji tagban wa mba tun ye ni gbugblu.
7 Ahi nda kpa nuwo wa ason ni tun kpachi
8 Ni tan wa iver inkrju amba vuvu, bi re isie mba ninde ise ha mba jokun ni memen ni shishi iver krju. nde mba, mba he ni ngungu mbakyi mba bra bi ti ndidi
9 Mba yo se semai, iwu mumle waw'u mban vuvu ndi bwu lu mba hau, ni iyin me mba le nde Rji ni gbugblu wawu ilemen, nde ni he luntre.
10 Wu me mba bi chu ni firistoci wa mba wu Rji mbu, mba gji gbug-blu.
11 Wa mi ya mi wo chrju malaiku bi bra wa mbahe ni kpachi ni bire bi nikon mba mba kyai dubbai goma sau dubbai goma da dubun dubbai.
12 Mba zu tre ndala wa atsra wer krju wa mba ha akpa gpegble (iko) ahewu itan, gpegble, nikon nigba inyeme.
13 Mi wo igpie wawu wa mba he shulu ni mema ni mi meme ni nei ni gpi tu kpachi ni wer krju gpiresan, ndidi akyara ni gpegble gji gbugblu, hi ni kikle.
14 Bi re isie mba mba tre ahemen (Amin) Bi ni kon mba kwujokun ni shishi mba nda gri ni wu (sujada)

6

1 Mi ya ndi ton wa ivren krju abwu ri mi ilu tagban mba, ndi wo ri ni kpye nzya ba a tre ni lan wa ahe to u nzan “ye”.
2 Mi ya ndi to inghma kieklan indji u hon wu'a a nji ta'u ba nnowu inye pli na wa akwuuchi, wawu akwuti ye
3 Wa iver krju ilu wu ha mi ivo nde re wu ha a la ye.
4 Ngk'ma rju nitra san mbeme wawu a son tu ma mba nu gbegble timba sisroun rju ni gbugblu; nde mba hu kpamba nde wa ahintu tghma mbanu kykle igjigban
5 Wa iver krju ilu wu itra miwo nde re u itra atre, “ye” Mito shigji nghma, wa ahe ni tuma agji gpi wu tsra ni woma.
6 Mi wo lan ri nimi bi re nzam mba atre nde ri ahe ni nyu alkama ri nitun indu ifiri mudu tra u shair na kpa iyen timeme ni man inabi (wine)
7 Iver krju wa abwu ilu wu itra mi wo tre ndeiri nimi nde nzan mba atre ye.
8 Mi to nghma ri na itunlu wa ahe nituma mba nu nde ikwu ilu ani hu mba nu mba iko nitu nde bi gbugblu ndi mba wu mba ni ngji gban, ni iyun, alu ni ignama bi migji u gbugblu.
9 Wa iver krju abwu ilu wunton, ni whirji u bra Rji mito nde wa

mba mba wumba ni tre Rji ni gji Rji gbagban wa mba gji.
10 Mba nyi ni kro kleklema, hra hi nitan iwu wa he ni gbeblenwawu iwu wu tsatsreni jagji wawutre ni nde bi gbugblu wawu wa kpa lan (fansar) ni nyi bwu.
11 Mba nu mba inglo kykle ndale nimba wu ndi mba gben finme imri vayi lelo ni mban wa mba wumba akaci na mba wu mba.
12 Wer krju abwu lu u tanne misi ya ndi to kykle churji meme Irji ate shigji pipimen na nklo shigji iri a he na iyrin.
13 Tsitse bi shulu mba jukwu ni meme, na kwugran ibuwa ni ju gloma wa mba ni whirn, gwu gwu klekle avu.
14 Shulu atime na vuvu wa achigbi tita mba gbu lu mba chu mba ni whir mba na he.
15 Itun chu bi gbugblu ndibi bi ni bi tun chu hi takwu, bi ni kon ni hi klekle, ni nde wawu ni bi gran ni ndidi mba ri nimi tita ni gbulu.
16 Mba la ni ngbulo ni titan ndi mba kwu chan mba, katarin ni shishi wa ason ni tun kpachin ni kfu iver krju.
17 Wa yi a klekle ifin vfuma aye, aha ni iya kri

7

1 Ni kwugon wayi miton malaiku inzan mba kri ni (kusurwoyi) inzan bi gbugbulu, mba gji kwungon ti-zan bi gbugbuluyin gbagbame, wa kwumgun na ufu ni gbugbwuyina, ni tu nei ni kwugron.
2 Mila to malaika ri tsi rji nikon zan, wa ahe lu irji wu re. Ayo malaikan inlan hiyi ni kykle lan wa mbanu mba ulan wa mba ti gbugbuluyi iya ni nei.
3 Na ti gbugbuluiyna, ndi nei ni mba kwugon kynu mba ingbam ni chi mri Rji
4 Mi wo gbugbu nde mba tin gbam ni mbawu 144,000, Biwa mbatin gbam ni igji mba wawu ni nde Israila.
5 Nde dubu wulon don ha ni igji Yahuza dubu wulon donba ni igrji Ra'u'bainu, dubu wulon donha ni igrji Gadi.
6 Dubu wulon donha ni igrji Ashiru, dubu wulon donha ni igrji Naftali dubu wulon donha ni igrji Manassa.
7 Dubu wulon donha ni Igrji Saminu, dubu wulon don ha ni igrji Lawi dubu wulon donha ni igrji Issaka.
8 Dubu wulon donha ni igrji za-baluna, dubu wulon donha ni igrji Yusufu, ni dubu wulon donha ni igrji Bilyaminu, mba tsa gbam.
9 Ni kwugun igpi huji mi ya, ndi to gbugbu nde wa mba drori ana ya mble mba nan ni nde bi gbugbulu wawu, ni igrji, nde ni uemen a mba kri ni shishivemen a mba kri ni shishi kpachi ni shishi iver krju mba surun waklema ni vuvu dabin ni wo mba.
10 Ndi ni yo lan kyklema, kpa nde chuwo a he ni we Rji mbu wa aso nitu kpanbi, ni iver krji.
11 Malaiku mba wawu mba kri nda yo kpa ri ni zuzu ni bi kon mba ni mba re inza mba, mba kagru susu ni shishi tsi ya kpachi nda (yi sujada) ni Rji.
12 Mba tsi la ahemen (Amin) gri, ndedi ni wayu, gri igirma, iko ni gpegple mba bi wu Rji mu Rra hi nitse aheme (Amin)
13 Iri nimi nde ni nikon mba amenye me, a mba han wa suron nklo kyole bi mba mba rji ni tsen?
14 Mi la ni wu, u ni kon, wu to, Biyi mba bi nikon wa mba rji ni kykle yan. mba ngla nklo mba ahe kykle ni nyin iver krju.
15 Ni tu kyi mba he shishi kpachin Rji nda tsi bra (sujada) ni chu ni rji ni mi kon inbra ma (haikalinsa) wa nu a so ni tu kpachi ani k'mba.
16 Iiyu na ti mba, ni nlan ma na timba na irji na hwu mba na.
17 Iver Krji wa ahe ni zuzu aniya nde mba agji mba he ni whir man ndidima, irji ni se iman shishi mbu wawu

8

1 Niwa vren ntma a bwu hra wu tangban, gbangbi a he ni shulu wu mla ngbala nton ri.

2 Niki mi to maleka tangban wa ba kii ni zande shishi Irjhi, i ba nuba njongran tangban.

3 Maleka ri nkan a ye, ndani nji kungo zinariya wu tulare, ndaka kri nitu bagadi. Ba nu tulare bran wa ani sru nhani bre wu tsatsra inji wawu u bi Irji nitu kungo tulare zinariya wa a kri ni shishi bubu-son-u-nzu hon.

4 Intsen wu tularea- mba bre Irjhi u bi tsatsra injiba-lu hon hi ni Irjhi rhini wo maleka.

5 Maleka a ban kungo tulare nda sru ilu shu nimi rhini bagadia niki a tau grji ye ni meme, i huki gbroku nzan ni yikankan, kpan-lu-nzan, mba grjumeme.

6 Maleku tangban ba wa bana nji njo-gran tangbana ba mla ki u fu ba.

7 Maleku u mumla a fu njon-gran-ma, i ilunitita mba lu nha ni iyi a kuhle. Ba truu grji sru ni meme nda du n'kama-ri-wu-tra ma a gon wawuu, nkm-ri-wu tra kunkron ba gon kle, i shushu giga wawu ba gon kle./ vunvu bari bi bi mba bisen u Greek ba kaadon/nitu ri-wu-tra na gon kle/

8 Maleka u haa fuu njon-gran ma, i ikpe to kikle ngblu wa asi ri ni lu, ba tru yo ni mi kpantre-ma. Nkma ri-wu-tra u kpatre ma a kma ti iyi.

9 iri-wu-tra u jirgi ma ma nzihle.

10 Maleka u tra a fuu njon-gran ma, i kpache tsintsen a rhoku rhini shulu, ni bwukpan to toci. nitu iri-wu-tra u nne baba tuba ma.

11 Nde tsintsen a wormwood. iri-wu-tra mmaba kma ti wormwood, i inji gbugbuwu ba kwu nitu mmba ba kma. rikpekpe

12 Maleka u nzia a fuu njon-gran ma, i iri-wu-tra u tsintsen ngame. Niki iri-wu-tra mba ba kma ku bwu; iri-wu-tra u virji mba iri-wu-tra u chu ba hama ni kpan.

13 Mi ya, ndi wo kikle- chinche (eagle)/ vunvu bari ba he ni lantre ki/ maleka/ nitu/ ndi kikle chinche (eagle)/ wa asia bwaa nitu ndani yo rhu ni kikle lan, “iyambi, iyambi, ni biwa ba kii nitu meme, niwa mbru njon-gran wa maleka tra wa badona ba fuu

9

1 Mle maleka u ton a fuu njon-gran ma. Mi to tsintsen ri rhini shulu wa ana rhoku ni meme, ba nu tsintsen ki mabudi u nko ihlon juju wa ana he ni nchina.

2 A bwunko ihlaa wa ana he ni nchi na, i intsen a rhu hon rini nyu nko a to ntsen wa a rhini kikle tanderu ntse wa rhu rhini nyu hlon a.

3 Langblan ba rhurhini mi ntsena ka ku ni meme, i ba nuba gbengblen too wu lan nitu meme.

4 Ba hla bawu ndi duba na kpa giga ni meme timemena, koka ni shushu kpe baba kunkron, ama nitu inji wa bana he ni iyra kaa irjhi ni kbuchi mba na.

5 Bana kpanyme ni bawu du ba wuu injibaki na, ndi du ba tiba ya wu wha ton megen. Iyi ya mba ni he to tyo u lan, anita ta inji.

6 Nivi baki inji ba wa kwu i bana to u na. Ba gbre wa ndi duba kwu, i ikwu ni tsutsu don ba.

7 Langblan ba ba rhu n'kma wa ba mla ki wu ta ku. Nitu mba a he kpi bari too rawani wu zinariya, i ko shishimba too shishi inji.

8 Ba he ni nfuu too wu nfutu mba, i nyerenmba ba he too nyeren chen.

9 Ba he ni sulkuna (breastplate) too sulkuna wu karfe, i iyi ngyumba a he too iyi wu karusai (chari-ots) gbugbuwu, mba nk'ma wa basi tsutsu ni ri ni taku.

10 Ba he ni gyugyunchi ni ntsonchi wu tyo too u lan, ni ngyunchi mba ba nu gbengblen wu nu inji iya wha ton.

11 Ba na he ni too ichu nitumba, maleka u hlon juju wa ana he ni ndina, ndema ni lantre Ibraniyawa ana Abaddon, i ni Greek ana he ni nde Apollyon.

12 Iyamba u mumla aka hi ye. Ya
Hugon wayi kikle kpe biya hari bari
ba yi ni ye.
13 Maleka wu tanne a fuu njon-
gran ma, i mi wo ilan grji niye rhini
njon u tu bagadi u zinariya wa ahe
ni shishi Irji,
14 Ndani tre maleka u tanne wa
ahe ni njona, “chu maleka nzia wa
bana lo ba zi ni kikle nne Affaratis
chuwo.”
15 Maleka nzia wa bana mla ba tizi
u ton kima, nivi ki, ni wha ki, mba
ise kima, ba juuba chuwo du ba hi
wuu irir-wu-tra u inji wawuu.
16 Gbugbu sojoji biwa ba hon tu
nkma bana 200,000,000. Mina wo
kri gbrumba.
17 A hi toyi mba to nk'ma ba
nimi nran mu mba baba biwa ba
hon tumba; Sulke (breastplate) mba
a he too sren lu, samban, hycinth
(darkblue), mba kibiritu (sulfurous
yellow). Itu nkma ba ba rhu itu
chen, i rhini nyumba rhu ilu, intsen
mba sulfur.
18 Aloba wa a rhurhini nyu kpi tra
biyi a wuu inji iri-wu-tra mba.
19 Gbengblen nkma ba a he ni
nyumba mba ni gyunchi mba-nitu
gyunchi mba a he to iwan, nda he
ni ba tuu wa ba tsi inji juunkpan.
20 Imbru injiwawu, biwa bana
wuuba ni aloba ba na, bana kma
sron sran ni ndu wu womba na mba
dana dome ni hu nkon brjhi baba
gunki wu zinariya, azurfa, jan karfe
(bronze), tita mba kunkron kpi biwa
bana to, wo ko ka zren na.
21 Ndana kma sron sran mena nitu
ba wuurnji, nglu ka ni hugbugblu
mba, mba ti nkan ko ka ndu iybi
mba.

10

1 Mito kykle malaika asi grji shulu
ni ye a he mimi kpan, ndirderin a
he ni tuma. shishi a he na kpan rji,
izarna a he na kla lu.
2 Ni wo ma agji vin vuvu tsisan ma,
wa mba buu ayo zanma ni minei iza
ma wukon myriya ma ni memi.
3 A tre ni klekle lan na lan wu chen
(zaki) wa tre ni ikro mba.
4 Wa inza tagban mba tre rju ninra
mi son ta ha, ndi wo lan wa arji ni
shulu nda tre, nka igpi wa in zan
tagban mba tre. Na ha mba na.
5 Malaika wa mito akri ni tu nei
ni meme azuwoma inkon rli hi ni
shulu.
6 A retse ninde wa ahe tu ni tsemu,
wa ati shulu ni gpi mba wa mba he
nimima, ni meme ni gpi wawu wa
mba he nimima malaika la, inton he
nganan.
7 Mifi wa malaika wu tagban ni
son nuri gburju mani, ni wa yi igpi
irji ri ni ye ni kpan, ahe nawa latre
ndudima ni imri konma annabawa.
8 Un wami wo ni shulu ala trenime
Hi ndi mban vuvu wa mba bwu, ahe
niwo malaika wa akri nitu nei mba
n meme.
9 Mi hi ni malaika ndi lan niwu
ndi me vuwu tsitsa mba. A la nimu
“mban vuvu ndi ri inne me ni nri ni
nyu me a ni ron na tunn ni nyume.
10 Mi mban fiv vuvu ni wo malaika
ndi ari wu a ron na lurin ni nyumu,
wa me ri, inne mu nri.
11 In drori tre me, wu la gpi ni tun
ndegbugbuwu, gbugblu, inlemen ni
hi chu.

11

1 Ba ban kwukwu giga ne du mi
tindu niwu to kunkron u tsra kpe.
Ba hla mu ndi, “Lu kri ndihi tsra
hekali u Irji mba bagadi, mba biwa
basi nzuhon nibre nimi.
2 Na tsra kahlan wa ahe ni kogon
hekali na ba ban kima nu bikoraba.
Ba chanzren ni tsatsra kikle gbua wu
wha arbain-don-ha.
3 Mi nu iha bi bla tsro nitumu
nkon u bwu bla kpi-wuye-nishishi u
vi 1,260, nimi nklon gwado.
4 Bi vu bla tsro-to biyi baba yi ba
kunkron zaitun (olive) ha mba fitila
ha wa ba kii ni shishi Baci u meme.
5 Ndio ri nita ban ndi wawu
ni kpaba timeme, ilu ni rhurhini
nyumba nda ye gon bi kamba niba.
inji wa nison tiba memea, a toki ba
wuu ba.
6 Bi vu bla tsro ba ba heni kpayme
ni duba ka kla shulu nitu du lu na
kulu ni vi biwa ba bwu no tsro ekpi
bi koshishiba. Ba heni gbengblen u

kma ba mmaba ti iyi nda wru meme ni aloba nkankan, batari son du he toki.
7 Bata na bla kle tsro wu ye koshishi ba, meme ibrji wa a rhurhi ni hlo ba bana to nchi mana'a, a ni kru ni tunkon kikle gbua nda wuu ba.
8 Ikbon mba ni kru ni tunkon kikle gbua (wa ba yoba ni sranro ndi Sodom mba Masar), bubu wa ba klo bachi wu nitu kunkron.
9 Nivi tra ni mbru bari rhini gbungblu inji, igrji, ilan, mba meme ba ya ikbon mba. Bana du ba vu ba sru ni ibe na.
10 Biwa ba kii ni meme ba takpe nitumba nda ti gan. ba tru kpiwu ngiri hi ni kpamba nitu anabawa hariba ba ti bi son ni memeba iya kpukpome.
11 Hu gon ise tra ni mbrua, ivri u kma ye sisren rhini Irjhi ani rinim-imba, i ba lu kri ni za mba. kikle sisiri ni kuu nitu biwa ba too a.
12 Niki ba wo kikle ilan rhini shulu nitre ni ba ndi, “Hon ye niwa “ i ba hon hini shulu nimi kla lu inda don bi kamba niba ba kri si ya.
13 Ni nton kima, kikle igrjhu meme ni he, i ri-ni-mi-wlon wu gbua ni ziilhe. Igrjhumemea ni wuu inji duba tabgban, i biwa na nawoa ba kuukikle sisiri nda nzu irjhi u shulu hon ni gbegblen ma.
14 Iyambi wu ha ka hiye. Ya! Iya u tra niye gbagbla.
15 Niki meleka u tangban a fuu njon-gan ma, i kikle balan rhini shulu ba tre, “Ngbrankochu u gbug-blu a kma ti ngbrakochu u Bachi mba u kristi ma wa ani son ni tu chumba se ni se.
16 Niki, bi chiche shirin don ha ba, wa ba kii nitu ruron u nzu honba ni shishi irjhi, ba kulhe ni shishi mba nda nzu irji hon.
17 Ba tre ndi, ki ngiri niwu, baci irjhi wa azan wawu, wandi a he, mba wawu wa ana he, nitu wu ban kikle gbengblen me ni ri ti mulki me. vunvu Greek bi zan bi u sen ba he ni nyu tre/ wandi ana he, mba wandi ahei/ i vunvuu bari wa ba ye ni kogon, u bi Greek ba ba ka nya ndi/ mba wandi ani yea./
18 Gbungblu ba bana ti nfu i nfu me ngame a ye. nton a ye wa bi wandi ba kwu ye duba kpa gaatre mba, mba du wu nu lada ni mri bindu me baba anabawa ba, ni tsat-sra inji bi irjhi, mba biwa ba ti sisiri ndeme, ni bi wa bana he tukpe na mba bi kikle ninkon nton ye ye ni du zi ihe, biwa ba zii meme lhe.
19 Niki hekali Irjhi ni shulu a bwuu i bato sanduki u alkawali ma ni mi hekalia. Ba zran luzen jbu nkankan, wrukunzan, ni igr-jumeme, mba kikle lunitita ba ye hu ti

12

1 Bato kikle kpe-u-to ni shulu iwa wa'a a ka kpama ni irjhi, ni iwha ni ndanza mba nyepli u tsintsen wlon donha nituma.
2 A he ni nne, nda sia yi ngrji, gbran yi wu grji vren.
3 Niki mi lato kpe-u-to ni shulu ya! kikle dragon sambran wa a heni tu ton mba njon wlon, ni nyepli tangban nituma.
4 Inghu nama a se ba tsitse iri-ni- tra bi shulu grji hlega ye ni meme. Dragon a kri ni shishi waa yi nne ngrjia nitu anita grjhi, ani tan vivren'a.
5 Angrjhi vren, vivren lon, wandi a ti mulki gbungblu wawuu ni ngbala karfe. Ba sran vrema kpahi ni Irjhi ni irjhi, mba hi ni kursiyi ma.
6 i iwa a tsutsu hi ni miji, ni bubu wa irjhi a mlaati zi niwu, nitu duba mla-u-nji wu vi 1,200.
7 Zizan iku a he ni shulu. Mikailu mba ba maleku ma ba tsi niba ngame.
8 I dragon ana he ni gbengblen tsra wu ri na. niki bubu ana la he niwu mba maleku ma ni shulu na.
9 Kpache dragon-chiche iwan mba, wa ba yondi ibelis koka shetan, wa ani gyur gbungblu wawu ba hwu grjhi ye ni meme, l ba hwu ba maleku maba grji hu.
10 Mle mi wo kikle lan rhini shulu “Nizan kpachuwo mba gbegblen ma

j. ni mgbrankoson Irjhi mba sarauta
Kristi ba ye. Nitu ba tru wa ani
tsrowo nitu mrivayiba grji, wawu
wa ni nha ba ni shishi Irjhi mbu ni
rhi mba chu.
11 Ba rhiwu (nasara) ni iyi vren-
tima mba ni lantre u vubla nituma,
nitu bana son ki ni sisren mba nda
ka tsra ni kwu.
12 Nitu kima briku, biyi shulu,
baba ki nimi. I iyame meme, mba
kpantrema, nitu ibelis a grji ye niyi!
A shu ni meme nfu, nda to ndi a he
ni nton fiime.
13 Niwa shishi dragon a bwu nitu
ndi ba tru grji ye nimeme, a hu iwa
wa grji vren lon a ni zu.
14 I banu iwa ngyu hari wu kikle
nki nitu du tsutsu hini bubu wa ba
mlati zi wu ni mijia. Ni bubu yi
yii ba mlaunji wu nton, nton gbug-
buwu, mba ngbala nton ri gbangban
ni shishi iwan a.
15 Iwan a bwama rhini nyu ma too
inne nitu ndi du mma shu nda se
iwa hi.
16 I meme a zo iwaa. meme a bwu
nyuma nda inne wa dragon a sia
bwarhuni nyumaa.
17 Niki dragon a vra nfu ni waa
nda kuhi tiku ni mbru kpu ma, biwa
ba hu gbigbi tre Irjhi nda ni nji vubla
kpi nitu Yesu.
18 Niki dragon a hon kri nitu yashi
wu nyu kpantre maa.

13

1 Niki mi to bisan ri si rjuye rhin-
imi kpantre maa. A heni njon wlon
mba njon wlon mba itu tangban.
Nitu njon ma ahe ni rawani wlon,
u tu ba yiyri mlawu ba he ni nde u
latre ni tu mba.
2 Bisan yi wa mi to a he to damisa.
ikplema bana rhu kple bear, i nyu
ma a he yo nyu Zaki; dargon a nuu
gben gben, mba kursiyinma, mba
kikle hukunchima ni du son tumba.
3 Iri nimi itu bisan a he ni meme
nkpan, ama nkpan a wri ye. gbung-
blu meme wawu ba yani mamaki
nda sia hu bisana. Ba sia bauta ni
dragon, nitu wa aka ngbngblen nno
beast.
4 Ba si bauta ni bisan ngame ndani
tre ndi, A nha he too bisan? mba a
nha ni kri nda tsi ni bisan?
5 Banu bisan inyu wa a nito tre
nzutu baba bi ya irjihi. Ba nuu
nyeme ni du si tindu ma wu wha
arbain don ha.
6 Niki bisan a bwu nyuma nitu du
tre kpebi ya Irjhi grji, ni ya ndema
ni grji mba iko bubusonma, biwa ba
he ni shulu.
7 Banu bisan nyme ni du taku ni
tsatsra inji bi irjhi nda rhi ba ni kua.
ba nu hukunchi nitu wawu igrjhi,
inji, ilan, mba meme.
8 Wawu biwa baki ni meme ba
bauta niwu, ko nha wa ndema na he
ni biwa ha nha zi, rhini inchi meme
mumla wu gbungblu, ni mi vunvu u
bi sisren, wa ahiwu vren tma wa ba
hanua.
9 Inha nita he niton, wa ka wo.
10 Nhawa ba nji hi ni bauta, ni
bautayi ani hi. wanda ba wuu ni
takobi, ni takobi yi ba wuu. wayi yi
yo ni bi vu sron mba kri gbangban
wu bi tsatsra inji bi irjhi
11 Niki mi la to bisan ri si rhu rhini
meme. A he ni njon hari to wu ntma,
ndani tre to dragon.
12 A tindu ni gbengblen wu dragon
wu mumlan ni shishima, nda du
meme ni biwa ba kii ni mi du ba
bauta ni bisan u mumla'a, wawu wa
ana he ni nkpan utra kwu, nda ye
wriye.
13 A ti kikle kpibi u gyer (lamu
masu girma). A du ilu grji ye ni
meme rhini shulu ni shishi injiba.
14 Nitu kpi gyurba banu gbengblen
u bisan ni du gyur biwa ba kii ni
meme, ndani hla bawu du ba la
gunki u bisan zi, wawuwa bana
ju kpan niwu ni takobi, nda he ni
sisren.
15 Ba kpanyeme ndu nno beast wa
ba tiewu zia vri ni ndu tre me nda
yo bi wa ba kamba ni wu'a ndu yo
ba' ndu ba' kukhu ni wu.
16 A yo ko nha ni gbegblen, bi-
wabana kpe na ni bi gbengblen, bi
iwo mba biiya, biwa kpe hetumba
na bi biwa ba igran, duba kpa na ni
worinba ko ka ni kbuchimba.

17 A he ni dii du konha ni ndeme.
18 Kpeyi tsar du ndi timren ndidi. Inji wa ani to hi gbangban ka vu bla, blana' u bisan nitu a hi vubla wu mri inji bla ma hi 666

14

1 U me k'ban ya ni vren tanba k'ri ni tu tita Shiyona. He newu inddi dubu dari ni arba'in don zya wa ba nghan inde ma ni nde tima ni chi mba.
2 Mi wo lanri rji ni shu na ima wa a zren ni ne na yar zan ngari i'lan wa mi wo'a ahe ba bi zi gungu ba si zi gunguba.
3 U yose sa mi ko shishi kursiyin ni koshishi (rayayyun halittun) zya'a ni bi nikon, indiori na ya koya sea na se inddi 144, 000 bi wa na kpa la chu wo ni gbugblu'a.
4 A biyi bana kpa nsi tsatsra ni mi zren u kruga. a baki ba hu vren tanban hi ko nitse wa ani hi ba kpa chuwo ni mi nddi ni ndu ba kati iwhiri mumla ni tu Rji ni vren tanban.
5 Bama to ba ni tiche ni nyu mbana, ikpi ri na sa'bana
6 Mi to malukari asi bwa ni tsutsu shulu iwa ba ton indu ni tre ri ndindima u ka k'le na sun tutu ntru ni ndu ba hla ni bi sum ni gbu-ngbulu ni gbu ba wawu, ni lime ni inddi ba.
7 A yoba ni kikle lan “bika tisisir Rji ni kushu ni gban rju niwu. niwa iton ma u tron ye, ye hi ku shu gban rju niwu, wawu wa a ti shulu ni meme a ni teku ni zin ma.
8 U maleka ri maleka u ha a huwu na treandi, “ajoku, Babila, ki k'le ma ajoku. wa ayo meme u lime ba wawu mba wu ndu ba so jibi utie ngwuu nghwuu”
9 U maleka utra-a hu ba ni lan gban gban na titre nddi' wa a hu Irji ri ni kpe ri kan ani kpa igbom- ni chi ma ko ni woma.
10 Wawu me ni so ni ima inabinifu u Rji ima inabin wa ba na suru ri wa ba ka zyi na suru ni Kofi u fu ma (inddi) wa a so'a ba gon ni lu ni luu hu'u babran ni shishi hi tsa tsra maleku Rji ni vren tanban.
11 I tsen lu u je mba a lunde ni hi shu tunturu hi ni tunturu, uba na he mi kusi na ichu ni Rji bi hu meme nama rju ni yuma (siffarsa) ni bi wa ba kpa gbam inde ma.
12 Iwayi ahi yo u vu sonron gbron gon ni hi wa ba he tsatsra. bi wa ba hu du u Rji ni yo sonron ni Yesu.
13 Miwo lan Rji ni shu ni tre andi “nha wa yi “babi lulu hi kwu wa ba kwu ni ubangiji” a hi Brji” e niwa ba kusi ni ya mba, niwa indu mba ni huba”
14 Mi ya nito kpalu kiklan a kuson ni tu kpalu u inddi ri he na vren nddi a nyen pri zinariya ni tuma ni Rji u rima niwoma.
15 U maleka ri rju rji ni haikalin na yo gu wa a sun ni kpalu, a gban, gban' me “bam Riji me ni soma han iton u nham a tsra ye, niwa bi gbungbunlu ba a weri ye”.
16 U nddi wa a sun nitu kpalu'a a ta Rji yo ni tugbulu'a.
17 U maleka ri la rju ni shu haikali, wawu me ahe ni Riji u ri pipreme.
18 U maleka ri rju rji ni bagadin u gon tulare iwa ahe ni gbengbele ni tu lu na yo nddi wa'a nji Riji u ri ma gban'gban me “ban rji u ri ni hi kon weweri innabi ni chin inabi'ugbungbunlu'a, ni wa inabi a weri”
19 Maleka a ta rijima yo ni gbung-buulu na kon inabi shuti u gbun gbulu'a na ka ba suru ni kikle bubu wa ba shibi ima inabi u fu Rji.
20 U ba chan bubu wa ba shibi inabin ni kogon ni gbu, u iyi si gukbon rji ni bubu u shibi inabin, a tsara igbron rji rji u lo nyu in hama, ha mi dari hari.

15

1 Miton gpiri (sign) ni shulu, wa a tie nde sisri malaiku mbari tagban mba gji ido tangban mbaki mba telo tagban bi nklekle wa Irji chu ufu ma rju.
2 Mi to ri wa ahe na nei guashi wa asi kpan ni kosan lu wa akri whir ni

nei mba mbarujin mbafin gpegpele kykle nnma rju wa ni lan (lamba wa mba tie du niwu na nde. mba gji mba ngurfu wa Rji nu mba.

3 Mba si yo se Musa, Imri kon Rji, ni se iver krju indu men mba bi kykle ma bi nu tsitsri, irji itimbu wa ahe gpepekle wawu, tie ndidi ni ngegerme mba kon me lihu bi gbugbulu.

4 A ha na klu tsitsri me na Irji, inde me yi zu hi shu wu yi wu tsatsre me, gbugbulu wawu mba ye ni kgbume ni shishi wa ha la du mba u ndidima.

5 Ni wu wayi mi iya, mba vuvu gbugbu bra ni wu tsoron ni shulu.

6 Ni whirji afin tsatre malaiku tagban wa mba gji lelu tagban mbaye mba sron bi ndidi ni pre bi kpama, mba lo zinariya san mba

7 Irin nimi nde bi re nzan mba, anu malaiku tagban imri gpren kwungon wu zinariya tagban rhu ni ufu Irji wa ahe ni re tu ni tse mu.

8 Ikon Rji (Haikalin) ashu ni tsen ndindi me wu Rji ni gpegpelema. mba nde wa ari nimima imba wa ido tagban malaiku we mba.

16

1 Mi wo lan kykle wa asi yo nimi haikali ala ni malaiku tagban hi ndi yo kwugon tagban infu Rji ni gbugbulu.

2 Malaika mumle (first) aka suron kwugun ma u mumle ni gbugbulu, ikpa bi meme bi lu sutse mba rju ni kpa indji wa mba he ngba nnamin (dassar) biwa mba tsi wu iwyu (image).

3 Malaika wu ha asurun kwugon ma ni mi nei a kaba he na yii, na yii indji wa akwu, ingpi wa mba he ni re mba kwu.

4 Malaika wu tra asurun kwugon ni mi nei ni tu mba, mba kyban he ni yii.

5 Mi wo malaika wu atre, wu tsatsre me wuwa wu ahe ni wa ahe nise, wu tsatsreme; wu hi wu bla ingpi biyi.

6 Mba ka yii indji bi Rji ndidima le ni to (prophets) wu nu mba yii ndi mbaso a gpe mba son.

7 Mi wo igpi wa bagadi kpayeme E itimbu irji iwu ingbegble wawu. wu wa wu mble ngergar me ni kon ndidima.

8 Malaika wu inzan aka kwugon suron ni tu rji mba nu kon ndi indji ne lu.

9 Mba ngon nelu wu loma, mba kpa nde rji tememe, biwa wa he ni gpegble ni idumba. Mba na bri tememe mbana mba na kpanyeme niwuna.

10 Malaika wu ton aka kwugon suron nitu kpachi wu ngnama rju, mbumbu son ati bwu mba nta mba lemen wa gbugbu ilu.

11 Mba kpa nde Rji wu shulu timame wa mba ngbam mba mba alumba mba kpanyeme nda bri kon neme mba mai.

12 Malaika wu ntane aka kwugon nimi kykle nei Yufirestis ima nei agbulu wa ni mle kwugon bi tie mba rji ni kon nza nda nye.

13 Mito meme ruhohi itra mba he na gbulu wa arju rji ne meme diragon, ni annabi wu tiche.

14 Mba meme ruhohi wu inbilis ani tigpi biche bi tisesirin. Mba ju nda hi nibichu hi gbugbulu wa mba zin mba mbu mbu riri wa mba tankwu ni kykle ifi wu Rji wa ahe ni Gbengble wawu.

15 Ya mi si ye na indji inyimbi (barawo) wu inji ndidi wa wu son ni whir, wa asuron nwoma wa ana rju ni npirena mba na ton kpan mbana.

16 Mba gji ye ni whirji mba yo ndi armagiddon ni Ibraniyawa.

17 Malaika wu tagban aka kwugon ma legani ngungun, inla kykle ma rju rji ni haikali ni kpachi nda tre akle.

18 In zan whir ni gro kyklema, ni inzan ni chu meme ni chu wa mba na tona wa mbu ti imri indji wa mba ni gbugbulu na wu wa akyklema.

19 Kykle gbu nga ti tra, igbu mba indji mba jokwu Rji rimre babila kykle, anu gbaju shu ni iran innabi

wa ti rji ni rfu Rji wu gpegblema.
20 Ingbulu mba kadon mba nato tilan ngana.
21 Tita bi kykle mba gji, bi ronma talanti mba jokwu rji ni shulu ni tu indji. mba mre Rji wa tita lu abran.

17

1 Iri nimi malaika tangba wa basia nji kukon tagban ba ba ye tre nime ndi ye toro hukuci kikle ntran wa a son nitu nma'a
2 Wa ba chu bi meme ba wa mba niwu, mba ihi wu (faskanci) wa bison ni meme ba hwa niwu.
3 Niki maleka a ban ne ni mi ruhu hi ni miji, i mika iwari si son nitu samban narhu (daba) wa nde gbugbuwu bi ya irjhi-grji (sabo), ba shu nimi ma. Nmarhu nima rhu a he ni itu tangban mba njon wlen.
4 Iwa'a srukpi u ma shunaya mba samban nda klo kpama ni zinariya, wlotita hi bi, mba (lu'u-lwai. Njini-woma, kofi u zinariya wa a shuni kpi bi kahon bi bababi kpatimeme u faskanci.
5 Ni ci ma banba nde ri u riri, kikle babila, ihi bi ntran mba bi kpi meme u meme.
6 Mito iwaa a hwa ni iyi wu tsatsra inji bi Irji mba iyi wa ba wuuba nitu Yesu. Niwa mi too a, mi ti mamaki. I maleka a tre nime, Nitu ngye wuti mamaki?
7 Mi tsro kpibi keniriri nitu iwaa mbau nmarhu (beast) wa a hlusinji, nmarhu wa a heni itu tangban mba njon wloa a.
8 Nmarhu wa wu too ahea, ana la hema, i ba ati weiweire u rhuye rhini holon juju wa ana heni nchina. Niki anchi tsra ni halaka. Biwa ba kii ni meme, biwa bana nha ndemba ni vunvu bi sisren rhini nchime u gbugbunla na, bati mamaki to nmaa nitu ana he ni nkpuri, nda na la he zizan na, nde la niye.
9 Kpeyi yi wuti mre nda he ni hikima Itu tangbanba bati ngblu tangban wa iwaa ni son nitumba.
10 Bana bi chu tangban ngame. Ichu ton ba kuheye, iri rhihe, i irimba a rhihe u ye i anita ye ani fe son u ton fiime.
11 Nmarhu wa ana hea, ndama he zizan na, nikima me a hi chu u tandra. Ana wu tangban a ndani hi ni halaka mba.
12 Njon wlon wa mitoba, bana chu wlon wa ba rhihe kpa gbuma, i ba kpa too chu wu nton ri nhani nmarhua.
13 Biyi bana bi mren ri i ba ka gbengblen mba iko mba nu nmahua.
14 Ba taku ni vren ntmaa. I vren ntma a ni rhini kua nitu wawuyyi hi bachi u ba Baci mba ichuu bichu-baba biwa ba he niwu ba yoba, chuba, nda bi kri gbangban nihua.
15 Maleka a tre nime “imma wa bi to, wa ntran a santuma, nji, kpaadi, meme mba ilanba ba hea.
16 Njon wlon wa mu tooa, babayi ba nmarhu bi wa ba kran intrana. Ba du son ni nklema mba ni ngre, ba du tan nma kpama i ba gon ni lu pempeme.
17 Nitu Irjhi a yo ni sronmba ndi duba kpa ndu u son ma, nda kpa-nyeme niba ni du nu gbengblen mla u mulki ni nmarhua rhi du lantre Irji ye ka he toki.
18 Iwaa wa wutoo ahi kikle igbu wa a heni gbengblen mulki nitu ba chu bi meme.

18

1 Ni kogon kpe biyi umi to maleka ri grji rji ni shu si ye. ahe nigbeng-ble babran, u gbugbundua kpan ni kukwu gbarju niwu.
2 A yo gbagban ni lan na tre a choku, kikle babila a joku'a kati babu sun bi brji ni bubu sun meme ko bi ibrji bi rime. na kati bubusun meme' chi chin.
3 U gbunlu, a wawu ba soma in-abin u ti gyugyun, bi chubigbunbea me ba tigyugyuna ni wu biwo ni gbungbun kpa ba Azurta tiwo ni gbengbenlen zren nitu iro ma
4 U mi wo lantre iri rjurju ni shu tre, rju ni mima, indji iyama ri gra na vuyi na.

5 Latre ma ba ba gbron shuki
gbugbu hon hi shu irji tika meme ti
ma.
6 Bika no tsatsra ni kpe wa a noba
ri bi han wu ingyu hari ni kpe wa
ati, ni mi kogon wa'a chua' bi kachu
niwu ingyu hari.
7 Nawa a ban tuma ni ti gyugyun
bi ka tiwu ya ni tiwu je ni kpa
sonron ti meme naki, ni ndu tre ni
mi sonrunma “mi sun, na vren zei
mi na chonrju, mi na tibre sun ni
mren na.
8 Ni tuki ni viriri iya mren ni yon
ilu ni ri ba gbugburu me. ni tu wa
Bachi irji u gbengblen a wawu yi ni
gbi ton (hukunta)”
9 Bi chu u gbungbunlu yi wa bati
gyungyuro, na ka kon ma don, ba yi
ni wuru wunyu, gbari-gban me nitu
wa bato itsen lu wa asi riwu.
10 Ba kri gbu-gban mu nitu sisir
kikle ya, uba tre,”iyabi, iyabi kikle
gbu, babila, igbu u gbengblen wa ni
ton riri (hukuci) ma ye.
11 Bi nikon bi richu-chu ba yi ni
kpa sonrun ti meme ni tuma nitu wa
idiori me ana si le kperi ni bawu nga
na.
12 Ikpi zinariya ni azurfa, ni tita bi
k'len ni lu'ulu'u ni lili u boboma. hajj
u ma sanban garura, ni siliki ni sa
sanban aharini kunkron u nyi nhon,
whie riro kan-kan, ni kpii bi wa ba ti
ba ni titi zi ni kukron u tile, ni tagula,
ni ku kron jobo shijin ni tita u sheki.
13 Ni kirfa kpi yaji, ni tulareilu mi
mur lubban ni ima inabin, ni nye
ni mumwu alkama, ni alkama ni
la'do ni tanbam, ni ba doki ni ba
keke ni gran, ni re (ivri) inddi bu
gbungbanlu'a.
14 Ni ba kpi wa u yo sonron me
ni ba ni gbengblen me ba rju ni wu
ni toro gbungbulu a ni daraja me ba
timme. bana hla to ba ngana.
15 Bi niko bi ri chuchu'a ni kpi biyi.
16 U ba tre, iyabi, iyabi, ni kikle
migbu wa a sur kolon lilin beble
ma ni konlon. sanbam garura ni
san bam abharrini, ni waa-don nikpi
Zinariya, ni tita bi ndindima ni lu'lu'
gwu tiwo ni ba ni ne ni vi ton riri
migen a timeme.
17 Ni mitron riri iwo'a ti meme,
ko indji ri me u dran-gwu ni bi ri
ni gwua nibi dran ni bi wa ba fe
ulbiyan bukata) u sun gbu ni ma ba
ka kri gbugban mu.
18 U ba yi niwa ba to hi zen lu'a ni
chu uba tre “ahi gbu ri me a na kikle
gbu'a.
19 U ba vu meme vra kpa mba nitu
u ba yi ni gben gben, ni yi ni sawo
nyu ni kpason ron timeme “iya bi
lyabi kikle gbu wa bi ba tiwo niwu,
la kri gbugban wu niwu nitu sisir
kikle yan ni yi ni wur woni nyu ni
kpa sonron time me.
20 Ngir ni tuma, shulu, biyi bi
tsatsra ni almajere ni bi to tsu ni wa
Irji nji tron bi ye ni wu.
21 Kpan bambam maleka ri a ban
titari na ina ram, naka ta yo ni mi
teku na ni tre, ni kon yi, babile, ki
k'le gbu, ba bam taga ni gbengblen
bana ti bre la to ngana.
22 Ilan bi zi gugun, biyose, bi vinri
(sarewa), ni bi vinri lalgaita. bana
la woba nga na badiori wa ani la he
ni ki wa ani ti kpe u tuma ba la to
niki ngan ri ba na la tibrewo yi u
kon mimanga na.
23 Ikpan fitila na la tibre kpan ni
mi me ngana. bana lati bre wo ilan
ango ni amariya ni mi me na nitu bi
wo mea' ababa yi ba miri bi nji gban-
gbunlu'a ni mi shiri, me u gyuru ba
a'ummai.
24 A ni mi yi ba fe iyi bi wa ba
wuba wawu ni gbungbulun lu'a

19

1 Hu kpi biyi, mi wo kpe wa yitoo
kikle ilan wu inji gbugbuwu ni shulu
ndani yo ndi “Halleluya, kpachuwo,
nzuhon mba gbegblen ahi wu Irji
mbu.
2 Tron ma ahi janji nda he nitu
nkon nitu a tron n ntran a wa a kpa
meme tsitime ni ti nkan ma. A ban
fansar u iyi ba mriko ma ni woma.
3 Ba tre nkpu u ha Halleluya!
Ntsen rhiniwu a sia hon seni se.

4 Bi chiche shri don nzia ba mba rayayun halita (living creatures) nzia ba ba ku kru nda nzu Irji hon, wa a son ni tu kursiyin Ba sia tre ndi, Amin Halleluya.

5 Niki ilan a rhuye rhini kursiyina, Niki ilan a wru rhi ni kursiyin nda ni tre ndi nzu Irjhimbu, biyi mrikoma wawu, biyi wa bi tisisiri ma, bi tsitsa baba bi gbengbelen.

6 Mle ni wo iyi wa rhu ilan u gbugbuinji, na mma biwa ba shigankpren, mba kikle yran zan ndani tre ndi, halleluiya Nitu Baci si ti mulki, bachimbu, wa a zan gbengblen wawu

7 Ki briku ni gbreu san, nda nu daukaka nitu ikan gran u vren ntma a yeye i wa sa ma a mla tuma ti niwu.

8 Ba nyeme ndi du sru kpi bi zan bi ya wu lilin (fine linen) Lilin wu biya yi hi ndu tsatsra bi ndi tsa tsra u Irji).

9 Maleka a tre nime ndi Nha kpayi; Lulu he nitu biwa ba yoba rhiye ni mi ro gan (wedding feast) u vre ntmaa" a tre ngame nime ndi Biyi ba tanre janji u irji.

10 Mi ku grji rhoku ni zama ndi breu, i wa a tre ni me ndi na ti toyina! ime mi vrenko too wa wu he, mba mri vayi wa ki nji vu bla kpi nitu yesu. Bre Irji, nitu tre u vubla nitu Yesu a hi ruhu uto."

11 Niki mi to shulu a bwu, i mi ya i nkma kiklan a heki Ba yo wa asia hon u a ndi wukri gbagban mba janji a henitu sharia wu nko tsatsra mba ani gaatre nda taku.

12 Shishi ma ba ye too lpn lu, i ni tuma, (kambuna) gbugbua ba he. A he ni nde wa ba nha ni tu ma wa ndio na too na se wawu kima.

13 Ani sru nklon wa ba kau jbu nimi iyi, idema ba yondi lantre irji.

14 Bi taku shulu ba sia hu nitu nkma kinklan, ni kpi waba sru wu libin, kiklan, ni zan.

15 Takobi u zen nyu a rhurhini nyu ma nda ka tsen meme ba hlega, wa ani ti ndu chu nitumba ni sandan karfe. Ani zren nitu bubu sbi imma anab wu nfu i irji wa a zan gbengblen wawu.

16 A he ni nde wa ba nha ni nklon ma mba ni gbanma "Ichu u bi chu mba Bachi u ba Bachi ba.

17 Mito maleka si kri ni irji A yo wru ni kikle ilan ni wuwu chinchen wa basia bwa zu nitu ndi "ye, zontu mbi nitu kikle gan i irji.

18 Ye tan nma bi chu, nma bi ninkon soja, nma wu kikle inji, nma ba nkma baba bi honba, mba nma u inji wawu mri baba igran, bi tsitsa baba bi nikon.

19 Mitoo nmarhua mba ba chu bi meme baba sojoji mba. Ba sia yokpamba ni zi nitu duba ta ku ni wawu wa'a han nitu nkma baba sojiji ma.

20 Ba vu nmarhua mba niwu, anabawa bi che wa ba ta hwutsro ikpi wuyeto ni shima. Ni kpiwa tsro biyi, a gyur biwa ba kpa makiu nmarhua nda ni kikru ni bre iehima. Ba wu hambawu sru ni sisren ni mi kpantre wa asia ijbo gon to gonlu sulfur.

21 Ba wuu mbru mba ni injigban wa rhurhini nyu wu ba a son titu nkmaa. chiche wawu ba tan ikmo mba.

20

1 Mi to malaika ri arjini shibu ye he na wu juju wa ana he ni kykle na ahe ni kykle saraka niwo ma.

2 Ayi nfu chiche iwan, wa mba yo ndi ibilisi kan shetan, nda lo ise duburi.

3 Antayo ni mi juju wa ana he ni kyklu na nda kau nda lo ituma, nda kan wa ana ngru indji nkanna sai ise dubu ri mbakai mba ju juwo nda tin vin ma.

4 Mito kpachi. biwa mba son nitu mba biwa mba nu iko ndi mble tre indji mito re inji wa mba nju mba tuma nitu wa kpa yesu ni tre rji mba na ingnama ju na ni iwyu manna mba nka mba wu kpa gban ni chi mba ni wo mba. mba kuba ye ni re nda ri chu ni kristi ise dubu ri nkle.

5 Bi kwu mbari mba na nkgba ye ni re sai ise dubu ri mba nkai, wayi nta shybe i mumle (first).

6 Wu indji ndidima wu tsatsreme
wa ahe ni mbumbu ni ntashi u
imumle ikwu wu ra ana he ni gbeng-
ble nitu mbanai. mba he na firistoci
bi rji ni almasihu mba he na chu ise
dubu ri niwu.
7 Wa ise dubu ri niye kykle mba
jurhu sheta ni troma.
8 Ni ju ngru indji bi gbugbulu wa
ahe ni kursuyoyi inza bi gbugbulu
nyii, go mba magog ani shumba bin
ndi mbanta kwu indi mba he na
nhagbim wu nei.
9 Mba mbazu ni shishi gbugbulu
wawu, mba hran whirji bi te ndindi
mba mba he igbu ndindima. Ilu gji
rji shu nda ngun mba wawu.
10 Shetai wa agru mba, mba nta yo
nimi juju lu wa asi ni ni whirji wa
ingnoma rju ni annabawa bi te che
mba he mba sha ya ni rji ni chu (har
abada abadi)
11 Mito nkykle nkle kpanchi ni
indji wa ason nitu ma ni memen ni
shulu mba zuzu ni shishi ma mba
whirji ni mbayu wa mbahi.
12 Mito biwa mba kwu-bi gpegble
ni biwa na gpi ri mba nkra ni shishi
kpanchi, mba bwu vuvu mbari vuvu
mba bwu vuum wu re. Bi kwu mba
mba bla ni mba wu igpi wa mba
nimi vuuu, ni gpiwa mba te.
13 In nei anu bawa kwu ikwu mba
lu mba nu bi biwa mba kwu ni mi
mba mba bla mbawu dedegpi wa
mba te.
14 Mba ngba kwu mba luntayo
nimi kykle lu wa yi a kwu wu ha
kykle lu.
15 indji wa mba na to nde mba ha
ni mi nuwu re na mba ngba ntayo
nimi kykle lu.

21

1 Niki mito shulu sa mba sa meme,
niwa shulu u mumla mba meme wu
mumla baka hi ye i kpantre imma
ana la he na.
2 Mito tsatsra gbua, isa urushe-
lima, wa grji ye rhini shulu u, Irji
wa ba mlati to wa ba mla wa sa ti ni
kpibi yabi ni lonma.
3 Mi wo kikle ilan rhini kursiyima
ni tre ndji “ya! bubu son u ijjhi a he
nimi mri inji, wa ani son niba. Ba
kmati inji ma, Irji kima ani he niba
wa ani Irjhi mba.
4 Ani se mashishi rhuni shishimbs,
i ikwu na la he na koka losron ka iyi,
ka lokpa. ikpi bi gbangban baka ni
ye.
5 Wawu wa a son ni kursiyina tre
ndi, ya mi kpakpi wawu kmati sa a
tre ndi nha wayi zi nitu lan tre biyi
amintatu nda hi janji.
6 A tre nime, “ba ti kpibiyi! me yi
mi Alpha mba Omega u mumla mba
ukle. wandi aniti hlanma, mi nu so
hama du han rhini tuba wu ma u
sisren.
7 Wandi a rhi kua ani kpa kpibiyi,
i mi he irji ma, wawu anii vren mu.
8 Nitu bi sisrisron, bi hama ni
yosron kri gbangban, bi ti kpibi
kpatimeme, bi wuunji, bi ti ngluka,
bi hu mri brji, baba wawu bi tiche,
bubu mba ni he nimi kpan tre ilu
wu gon ni nfu mba ni sulfur. Kima
hi kwu u ha.
9 irji ni mi maleku tangbaba ye ni
me, wawu wa a heni kugon tangban
shuni (aloba) tangban bi kikle nda
tre ni mi ndi, ye niwayi, mi tsro wasa
a, iwa vren tmaa.
10 Niki a banme nimi ruhu hi ni
kikle mba zangbron, ingblu ri, nda
ka tsro me tsatsra gbu Urushilima si
grji ni rhu rhini shulu u irjhi.
11 urishilima a he ni zanbi wu
Irjhi, i zankpan ma a he to dutsen
me tamani (precious jewel), to tita
wa a kpanyazu na yasfa (jasper).
12 A hei ni kikle, Gonka wa a gbron
hon ni kikle nkontra wlodonha, mba
maleku wlon don ha ni nyu kon-
traba. nikontra ba ba nha nde gji
wlon don ha u mrilon Israila.
13 Niko nza, kikle kontra tra ba he,
ni kotu, kontra tra ni kogbo, kontra
tra, mba ni ko yalu, kontra tra.
14 Gonka wu gbuaa heni nchi wlon
don ha, i nitumba nde wlo dno ha
wu manzani wlon don ha wu vren
ntma a he.
15 wawu wa a tre ni me a he ni
kunkron u tsa wa ba la ni zinariya,
nitu wa ani tsra gbua nkotra ba, mba
ni kongan ba.

16 Ba yo gbua zini du gronma mba bwuma bana tsra tsra. A tsra gbua ni kunkron u tsra; za dubu wlon don ha ni gbron. (gbronma, bwuma mba Kristma ana riri.
17 A tsra gonka ngame i za 144 cubits wloga ni tsra wu ini (wandi a he to maleka ba tsar ngame.
18 Ba mme gonka ni yesfa i gbua ni zinariya u zanbi, to kpan ni madubi.
19 Ba ka nchi meme u mmea ni kankan tita, unza, emerald.
20 U ton onis, u tanne, u tangban u tandra, u tya, u wlo, u wlon don ri, mba u wlon don ha.
21 nkontra wlon don ha bana wlon don ha, ba ti nkonba ni yiyrimba ni meme nkogbua bana kpukpa zinariya wa ata zan to glass.
22 Mina to hekali nimi gbua na, nitu Baci Irji wa a zan gbengblen wawu, mba vren ntma baba yi bana hakalima.
23 Igbua ana heni kpeututi ni kpan irji mba wha na ni duba nu kpan niwu na nitu kpan tsatsra U Irjhi a kpan nituma, i ma ana vren tmaa.
24 Gbungbulu ba zren ni kpan u gbu ki Bi chu bi meme ba nji kpan mba mba nzon hon wu meme ba riye nimi.
25 Nkon tra bana ka na
26 Ekpe wa a tirhi na rinimi na.
27 Mba inji wa niti kpe meme ko ni gyur, se biwa ba nha ndemba ni vunvu u bi sisren u vre tma

22

1 malaika tsrome inei wu man wu re, wa akpan. Rju tsi rji ni mi kpanchi wu irji ni wu wer krju.
2 Ni zuzu kon mi gbu. ni nyu nei kwugron wu re ahe ni kon nsan nei wa atsi rju ni nklo wwon donha, ni wan ri vuvu kwu gron amun wu gji siskpan ni irdji.
3 Mba iya ni kon shishi kpachi Irji ni iver krji mba heni mi gbu imri kon ma mbati bauta ni wu.
4 Mba to shishi ma inde ma ahe ni chi mba.
5 Ichu na he na, mba nason kpan fitila na kowu rji na Irji wu re ani kpan ni mbawu mba hena chu nimu ila tre biyi.
6 Malaika ala nimu, ila tre biyi mba jaji ma na hena kiyii intembu, ni irji bi ruhohi annabawa, aton malaika ma ndi tsron imri kon ma igpi wa mba ye zizan
7 Ya mi tsi ye mba wuton indji ndidi uwa akpa nyemen ni tre bi vu biyii.
8 Ime Yohanna ame miwo ndi to ikpi biyii wa mi wo ndi to mba, mi jukwu ninza malaika wa atsron me igpi biyi ndi mi bauta niwuu.
9 A la nimu na tina kiyi na mi ngba indun me ni imri vayi me annabawa, ni biwa mba kpa nyeme ni tre me wa ahe ni vuvume. brouta ni Rji.
10 A la nimu na ka lan tre bi vuvu nyina iton ate whirwhir.
11 inji wa ate ndindi ndi kwuchi tsi te igpe wa amen. inji wa atsi lozu ndi cigaba ni lonzunma nituma Indji wa atsi te ndidi ndi cigaba ni te ndidima, indji wu tsatsre ndi te tsatsare ma.
12 Ya mi si ye na fifi yi lada ndu mu a he ni me mi nu yada wu ti ndume.
13 Imeyii Alpha ni Omega, wu mumle ni wu nklekle, igpi mumle ni wu nklekle.
14 Indji ndidi ahiwa mba ngla mba, wa ni zo mba nri nda nglo kwugron wu re nda ri negbu ni kon kontra.
15 Ni ra mba yangu bi te gbugblu, bi wu sheta, be ti memen, bi wu indji bi wu sheta, be te memen, hi wu indji ni biwa mba a son igpie memenma.
16 Ime, yesu mi tun malakamu ndi lan igpi bijin ni wu Ikilisiya a me yi michi ingji Dauda sitse wu imble wa ni kpan.
17 Ruhu mba iwa san mba tre “ye” Indi wanla ma tsi te, indji wa an son iman ndi ye te ima re mba ha igpi.
18 Misi la ni indji wa asi wo gpi wa vuvu Rji tre. Indji wa asa igpi tunmba Rji me ni kanma idoma wa mba ha ni vuvu yu.
19 Nda indji a chu gpi ri rju ni tre ahe ni vuvu wa rji tre Irji ni achu

igpi ri nu nimi kugron wu rema, ni
mi gbu tsatsre igpi mba wa mba ha
nimi vuvu
20 Indji wa ato igpi buju nishishi
ma ala E me si ye gbagbla me
ahemen (Amen) ye Rji Yesu.
21 Zizi wu Irji Yesu ndi he niri
biwawu ahema (amen)